Zloději ostatků.
Vlastimil Vondruška.

* * *

Mé ženě Aleně.

VYŠŠÍ BROD.
Kapitola 1.
Staré úsloví říkalo, že cesta domů se zdá vždycky kratší. Ale tentokrát měl Martin ze Stvolna pocit, že to není pravda. Dny se vlekly jako hlemýždi. Kdyby mohl, vyrazil by tryskem a jel by třeba i přes noc. Ale nemohl, patřil ke dvoru Karla IV. a doprovázel ho při návratu z císařské římské jízdy. Čerstvě korunovaný císař nespěchal, cesty přes Bavorsko chtěl využít k vyřízení nejnaléhavějších říšských záležitostí. Martin ze Stvolna byl přitom u dvora už celkem zbytečný. To, co bylo jeho povinností, tedy opatřovat pro zbožného císaře nové ostatky, splnil již při cestě tam.
Navíc mu během povstání v Pise zachránil ještě s několika rytíři život. On Karlovi IV. a Jana z Rožmberka císařovně Anně. Martin ze Stvolna noční boj přežil, Jana z Rožmberka ne. Především kvůli ní měli císařští manželé pocit, že mu něco dluží, i když byl jen jejich služebník. Atak ho zdržovali u dvora a zahrnovali ho přízní. Což znamenalo, že se na něj císař usmíval, pronášel laskavá slova a ostatní dvořané mu záviděli a intrikovali, aby ho o císařovu přízeň připravili. Z císařových laskavých slov neměl Martin ani měďák.
Život panovníka pomohl Martin ze Stvolna zachránit, ale přitom přišel o Janu z Rožmberka. S urozenou dívkou měl syna a od
časů studií na pražském vysokém učení ho s Janou pojilo cosi osudového. Kvůli zlomyslnému osudu se však nestali manželi. V Pise zemřel i Martinův přítel rytíř Eybert z Radduschbergu. Proto přece císaře obklopovala družina, aby jiní umírali pro slávu jeho koruny. A pravda byla, že kromě slávy římská jízda císaři Karlovi IV. více nepřinesla.
Martin ze Stvolna si mnohokrát položil otázku, zda tahle cesta přinesla něco jemu. Ztratil milenku a přítele. Získal císařovu přízeň, ale především, zbavil se cejchu, který v posledních letech tak krutě ovlivňoval jeho život. Pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic ho definitivně zprostil obvinění z kacířství a inkvizitor Konrád z Wormsu zahynul. Tak to v křesťanském světě chodilo. Člověk v jednom okamžiku získával i ztrácel. Jenže Bůh jako by neznal míru, obvykle lidem více bral, než dával. Jana z Rožmberka byla mrtvá. Obětovala se, aby z hořícího domu zachránila císařovnu Annu. Římskou jízdou Martin ze Stvolna více ztratil, než získal.
Italskými událostmi ovšem účet za uplynulý rok nekončil. Těsně před odjezdem do Itálie koupil Martin ze Stvolna dvorec v Makotřasech. S Janou z Rožmberka tam prožil jen několik měsíců, ale byla to snad ta nejšťastnější doba jejich trochu zvláštního vztahu. Především proto, že mu Jana porodila syna, který na něj teď v Makotřasech čekal. Jeho syn s krví mocných Rožmberků.
Nebyl však první. O první dítě Martin ze Stvolna přišel. Stalo se to před několika lety a právě tahle událost stála na začátku osudové cesty Jany z Rožmberka. Ve svém životě miloval Martin hodně žen, ale jen tři tak, že se mu neustále zjevovaly v jeho snech a představách. Tou první byla malá pařížská nevěstka Bernarda, druhou Jana z Rožmberka a třetí jeho největší a opravdová láska, Johanka, dcera stříbrského kata. Kvůli němu opustila Johanka svého manžela, opilce a hrubiána, a provázela Martina na jeho cestách po Německu. Tam se s ní oženil. Čekala s ním dítě, jenže Bůh

nedopřál, aby ho donosila. O dítě přišla a sama přežila jen zázrakem. On sám musel pokračovat v cestě, na kterou ho vyslal Karel IV. Proto Johanku zanechal v klášteře v Dentleinu. Chtěl se pro ni zastavit na zpáteční cestě, ale předstihl ho inkvizitor Konrád z Wormsu a Johanku odvedl. Dlouho ji pak Martin hledal, kvůli ní se dokonce dobrovolně vydal do rukou avignonské inkvizice. Ale nakonec se ukázalo, že to všechno bylo marné. Johanka Konrádovi z Wormsu unikla, ale na cestě do Čech zemřela. Alespoň tak to všichni Martinovi tvrdili.
Teprve když Jana z Rožmberka v Pise umírala, přiznala se, jak to bylo doopravdy. Dozvěděla se, že se Johanka vrací do Čech, a zařídila, aby ji zavřeli v klášteře ve Vyšším Brodě. Stála jí v cestě, proto podplatila preláta, který Johanku doprovázel, aby všem vyprávěl o její smrti. Pak už jen čekala, až se Martin ze Stvolna objeví v Praze. Předpokládala, že se k ní vrátí, bude-li si myslet, že je Johanka mrtvá. A nezmýlila se. Ke svému hříchu se přiznala až na smrtelném loži.
Martin ze Stvolna by měl pro tuhle hanebnost Janu z Rožmberka nenávidět, ale nemohl. Dělala vše z lásky. A pokud byl k sobě upřímný, ani on neměl vůči ní čisté svědomí. Připravil ji o panenství, v čestném boji zabil jejího manžela a uloupil jeho majetek. Tím se stalo, že do kláštera ve Vyšším Brodě původně zavřeli mladou vdovu Janu. Pokud by v klášteře neskončila jeho žena Johanka, zůstala by tam nejspíše Jana z Rožmberka. Nezemřela by v Pise a on by neměl syna. Johanka totiž další dítě mít nemohla. Ano, pokud Bůh něco křesťanovi dal, vždy si za to něco jiného vzal.
Jenže to celé už bylo za ním a změnit se nedalo nic. V životě by se člověk neměl příliš ohlížet zpět, ale měl by se dívat dopředu. Na cestě zůstávaly hříchy a prohry a před ním byla naděje a víra v cosi lepšího. Teď Martin ze Stvolna spěchal, aby byl doma co nejdříve. Každý večer, když usínal mezi císařovými dvořany, objímal loutnu, jako by to byla jeho Johanka, a tiše zpíval o své lásce. O dívce, kterou už dávno pochoval. Kterému křesťanovi se poštěstilo, aby se ještě v životě pozemském setkal se ženou, jež měla být mrtvá?
Vše vypadalo tak nadějně a krásně. V Čechách ho čekala Johanka. A jeho malý syn, kterého Jana pojmenovala rodovým jménem Vok. Martin byl zámožný, vlastnil dvorec se třemi vesnicemi. Získal přízeň císaře i arcibiskupa. Jiní rytíři by se domnívali, že konečně dosáhli svého. Ale Martin ze Stvolna byl zkušený a věděl, jak vypadá běh křesťanského světa. Děsil se toho, co přijde, protože člověk nedostával v životě nic zadarmo. Nikdo z mocných bezdůvodně nerozdával, ať to byl arcibiskup, císař nebo Bůh. Proto byl jako na trní a zbožně se modlil, aby ztráty, které přijdou, byly co nejméně bolestné. Jenže Bůh zhusta modlitby svých věřících neslyšel anebo slyšet nechtěl. A tak Martin ze Stvolna vůbec netušil, co všechno ještě ve svém životě ztratí a jak málo za to získá.
* * *
Teprve v lednu léta Páně 1356 dostal Martin ze Stvolna souhlas, aby opustil výpravu císaře Karla IV. a ve společnosti Buška z Velhartic zamířil do Českého království. Během boje v Pise stáli vedle sebe a nic dva rytíře nesblíží tolik jako společné vítězství. Zvláště proti přesile. Za účast na římské jízdě jmenoval císař Karel IV. Buška z Velhartic maršálkem královského dvora.
Byli stejně staří a trochu se sobě podobali. Martin ze Stvolna byl vysoký, měl černé kudrnaté vlasy, modré oči a tvář nevinného chlapce. Právě tvář byla v mládí, kdy se živil prodejem falešných ostatků, jeho největší zbraní. Bušek z Velhartic měl stejně kudrnaté černé vlasy a modré oči, ale ve tváři ostré rysy, které vzbuzovaly respekt. Jak si však Martin ze Stvolna mnohokrát ověřil, bylo možná hezké budit respekt, ale mnohem lepší bylo získat ostatní na svou stranu. A to on uměl výtečně.

„Musím se ti přiznat k jedné věci," prohlásil večer Bušek z Velhartic, když odpočívali po celodenní jízdě v jakémsi zapadlém venkovském šenku a vypili vína více než jindy. „Žárlil jsem na tebe. A záviděl ti."
„Jana byla krásná. Chápu, že jsi snad mohl závidět," připustil Martin ze Stvolna trochu ztěžklým jazykem. „Ale proč bys žárlil? Žárlit můžeš, pokud ti něco patří a vzdaluje se ti to. Ale Jana z Rožmberka byla má."
„Až pak," opáčil pyšně Bušek z Velhartic. „Můj otec kdysi uzavřel smlouvu s Joštem z Rožmberka. Podle ní mne s Janou zasnoubili. Mně bylo deset a jí šest. Tehdy jsem ji směl políbit. Jenže můj otec Bušek padl během tažení kralevice Karla u italského Merana. Jošt z Rožmberka už náš rod nepotřeboval a zasnoubení zrušil. Věříš, že jsem měl Janu i potom rád?"
Martin ze Stvolna trochu neochotně přikývl. Věděl, že dcery z urozených rodů jsou cenné zboží, a právě tohle zničilo duši Jany z Rožmberka. Když ji otec nakonec provdal za pána z Velešína, už nikdy se nesmála tak, jako když byla svobodná. I když tohle všechno Martin ze Stvolna věděl, pocítil osten žárlivé zlosti. Jana z Rožmberka byla mrtvá a on jel do kláštera pro svou zákonitou manželku Johanku. Pro ženu, kterou nade všechno miloval. Kterou vždy miloval mnohem více než Janu z Rožmberka. Ale přesto mu zpověď mladého Buška z Velhartic vadila.
„Ano, Jana z Rožmberka se mi líbila," pokračoval mladý rytíř s opileckou paličatostí. „A když jsi jí zabil manžela, nabízela, že se mnou bude žít. Jenže to už jsem byl zasnoubený s jinou..."
„Nedivil bych se jí. A ani bych se na ni nezlobil. Nechtělo se jí do kláštera," vysvětloval rozmrzele Martin ze Stvolna. Tenhle hovor ho přestával bavit.
„Řekla mi, že se jí pořád líbím," chvástal se mladý rytíř. „Říkám ti to proto, abys věděl, že já jsem na tvé straně. A hlavně na straně jejího syna."
„Co tím chceš naznačit?"
„Náš milostivý císař ze mne udělal jednoho z předních mužů království," holedbal se pyšně. „Je logické, že se dozvím spoustu věcí. Ty, které se vyhlašují veřejně, i ty, které se šeptají tajně. Atak vím, že se na tebe někteří velmožové chystají. Vadí jim vliv, který bys mohl mít na císaře Karla IV. To víš, on miluje ostatky a ty mu je opatřuješ."
„Ty jsem mu opatřoval už dříve. A nyní to navíc dělám s požehnáním pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic," zdráhal se Martin ze Stvolna téhle zprávě uvěřit. Věděl, jak to na královském dvoře chodí, a nedělal si iluze, že by ho ostatní nechali žít v klidu. Ale tohle podezření mu připadalo přece jen trochu přehnané.
„Nejde jen o ostatky," mávl rukou Bušek z Velhartic a křikl na šenkýře, ať přinese ještě dva džbánky s vínem. Byl už dost opilý. „Jana z Rožmberka zemřela, aby zachránila císařovnu Annu. A i když jsme za Karla IV. bojovali s mečem v ruce všichni, hlavní zásluhu za svou záchranu přičítá tobě. To je první důvod, proč ostatním velmožům vadíš. Ale ten hlavní je, že se ti chtějí Rožmberkové pomstít."
„Mně?" vyhrkl překvapeně Martin ze Stvolna. Epizodu, kdy jménem krále bojoval za Viléma z Landštejna a zachránil obleženou Třeboň, považoval už dávno za uzavřenou. Právě v Třeboni se zamiloval do Johanky, kterou tam její rodiče provdali za místního kata. Při boji o Třeboň zabil manžela Jany z Rožmberka a vyplenil hrad Velešín. Jenže to bylo v čase války a tehdy platily jiné zákony; někdo zvítězil a jiný prohrál. Byl lepší rytíř a Bůh dal vítězství jeho meči. Nechápal, proč by se mu za to chtěli Rožmberkové mstít. Těch, kteří stáli proti nim a přispěli k porážce jejich povstání, bylo přece mnohem víc.
„Ano, chtějí se pomstít tobě," vykládal Bušek z Velhartic těžce. Hlavu si podpíral rukou a měl problém mluvit souvisle. „Tvůj syn má totiž rožmberskou krev. A pokud by se něco stalo, mohl by vznést nárok na

rožmberské državy, chápeš? Mohl by ses stát klínem královských zájmů v jižních Čechách. Tohle Rožmberkové nikdy nepřipustí. Dej si pozor!“
Než stačil Martin ze Stvolna odpovědět, Buškovi hlava klesla. Položil ji na desku stolu a usnul.
Ráno si na jejich rozhovor nepamatoval, a když se ho Martin ze Stvolna přímo optal, zda neslyšel o tom, že by se mu chtěli Rožmberkové mstít, mávl rukou a začal mu přátelsky vykládat, aby nevěřil všemu, co kde zaslechne.
* * *
Večer toho dne, kdy Martin ze Stvolna dorazil s Buškem z Velhartic na jeho hrad, přišla sněhová vánice, která zasypala šumavské cesty. Jen blázen by se dál plahočil závějemi. V hlubokých šumavských lesích hrozila v takové vánici smrt. Martin zůstal, i když se nemohl své Johanky dočkat. Doufal, že za den nebo dva se počasí zlepší, jenže nakonec strávil na Velharticích téměř dva týdny. Ztraceného času ovšem nelitoval, protože dny odpočinku prožil velice příjemně.
Bušek z Velhartic byl hrdý na svůj hrad. Tvořil ho mohutný věžovitý palác postavený podle vzoru francouzských donjonů. Stál na skalnatém ostrohu, který ze tří stran chránily strmé srázy. Bušek nadšeně ukazoval, že na přístupové straně postaví vedle brány ještě mohutnou obrannou věž a tu spojí se svým palácem vysokým kamenným mostem. Ovšem stavební plány Buška z Velhartic nebyly důvodem, proč se Martin cítil na jeho hradě tak dobře. Ke skvělé pohodě přispěla především hostitelka.
Manželka Buška z Velhartic nebyla krasavice, byla robustnější, než by se dalo považovat za půvabné, měla tuctový bledý obličej a klátivou chůzi. Jmenovala se Emma a pocházela z vlivného bavorského rodu pánů z Leuchtenberga. Měla však hezké oči, byla vzdělaná a nádherně zpívala. Sama se pokoušela skládat milostné písně v duchu německého minesengu. Když zjistila, že Martin ze Stvolna má s sebou loutnu, umí na ni hrát a navíc sám skládá, prohlásila, že se bude modlit, aby sněžilo až do léta.
Večery trávili ve třech ve velké síni u krbu. Diskutovali o všem možném, ale když se Martin a Emma dali do zpěvu, Bušek z Velhartic většinou jen poslouchal. Pokud však zpívali něco, co znal, rád se přidal. Neměl sice školený hlas, ale i on zpíval dobře. Na rozdíl od Martina ze Stvolna však každý večer vypil několik džbánků vína a často začal dřímat dříve, než oheň v krbu dohořel. Jednou mu dokonce museli služebníci do jeho ložnice pomoci. Když se to stalo poprvé, Martin ze Stvolna hostitele doprovodil, protože nechtěl zůstávat s jeho manželkou sám. Věděl, že by se to nepovažovalo podle dvorské etikety za slušné. Emmu z Leuchtenberga neznal tak dobře, aby si mohl něco tak důvěrného dovolit, a nerad by zavdal příčinu k nedorozumění. Zvláště proto, že tak krásně zpívala. Když se to ale stalo podruhé, sama Martina ze Stvolna požádala, zda by s ní ještě chvíli nezůstal, protože se jí ještě nechce spát. Když si všimla, že váhá, se smíchem dodala: „Nebojte se, nejsem tak krásná, aby vás mohl někdo podezírat z hříšných úmyslů. A o mých ctnostech jistě nikdo nepochybuje, zvláště ne můj manžel.“
Martin ze Stvolna přikývl a posadil se zpět do křesla. Prohlášení Emmy z Leuchtenberga ho ovšem neuklidnilo. Znal ženy a věděl, že krása a hřích nekráčejí ruku v ruce. Navíc dobře věděl, že by se slušelo, aby se ohradil proti jejímu tvrzení, že krásná není. Několika chabými větami se o to pokusil, ale sama ho zarazila, aby se pro tohle opravdu netrápil.
Ten večer se protáhl. On jí vyprávěl o svých toulkách a hlavně o tom, kde hrál a jak skládá písně. Dychtivě ho poslouchala, zvláště když jí občas nějakou ukázku zahrál. Teprve když už byla hluboká noc a Martin ze Stvolna začal zívat, zvážněla.
„Děkuji, byl to krásný večer. Ale musíme si promluvit ještě o jedné věci. Nebojte se, příliš vás tím nezdržím. Oceňuji, jak zdvořile jste se vyhýbal zmínkám o Janě z Rožmberka. Manžel vám asi prozradil, že s ní byl

zasnoubený. Nevím, co vám navykládal, ale svatbu se mnou chtěl kvůli ní zrušit. Jeho otec mu to ovšem nepovolil, a tak si vzal mne. Dlouho mi to pak vyčítal. Jak ta mladá Rožmberkovna zemřela?"
Martin ze Stvolna neměl příliš náladu vracet se k té smutné události. Proto jen několika slovy popsal, co se dělo v Pise. Emma z Leuchtenberga mlčky poslouchala, a když skončil, věcně přikývla, jako by tu zprávu brala na vědomí. Napila se vína, ale nezdálo se, že by chtěla rozhovor ukončit. „Mně manžel zatím dítě nedal. Prý má ta Rožmberkovna syna. S vámi..."
Přikývl a čekal. Bylo mu jasné, že k tomuhle hovoru nedošlo náhodou. „Můj bratr Jan se nedávno oženil s dcerou Petra z Rožmberka," pokračovala se zdánlivou lhostejností v hlase. „Je dobré, abyste to věděl."
„Má to něco společného s Janou z Rožmberka?" optal se opatrně.
„Zatím ne," řekla klidně. „Ale kdo může vědět, jaký kříž nám Bůh naloží na bedra. Půjdeme spát."
Vstala, objala ho a políbila. V doteku jejích rtů smyslná výzva nebyla, nebyla však v ní ani dvorská zdrženlivost. Byla v něm spíše únava a smutek.
Druhý den byla Emma z Leuchtenberga zase ta veselá a zábavná hostitelka, jako by včerejší noc nebyla. Až do Martinova odjezdu se k té věci už nevrátila.

Kapitola 2.

Zima byla toho roku zlá. Sněhové vánice vystřídaly mrazy tak silné, že v lesích hynula i zvěř. Martin ze Stvolna nemohl cestovat rychle. Být venku celý den bylo o život. Cestoval vždy dvě či tři hodiny a pak se ubytoval v nejbližším šenku, opatřil koně a snažil se rozmrznout. Do Vyššího Brodu proto dorazil až těsně před masopustem.
Cisterciácký klášter se vznosným chrámem a patrovými budovami z bílého kamene, obklopujícími rajský dvůr, byl skutečným stavebním klenotem. Vyjadřoval zbožnost, moc a pýchu Rožmberků. Martina zastavil u vchodu fortnýř v bílém řeholním hábitu. Vyslechl jeho prosbu navštívit schovanku Johanku, nechal si zopakovat Martinovo jméno a pak ho odvedl do malé komnaty pro hosty. Martin ze Stvolna se usadil na masivní lavici s honosně vyřezávaným opěradlem a těsněji se zahalil do pláště.
V místnosti bylo nepříjemné chladno. Čekal dlouho. Několikrát zaslechl kroky, ale nikdo nevstoupil. Nakonec to nevydržel, zamířil ke dveřím, aby se podíval ven a případně se optal fortnýře, co se děje. Ale dveře byly z venkovní strany zajištěné závorou. Byl jako ve vězení. Rozmrzele se vrátil zpět na lavici. Uvažoval, co to má znamenat.
Měl meč, a kdyby chtěl, dokázal by zřejmě dveře vyrazit. Jenže chtěl vidět Johanku. Pokud by něco takového udělal, opat by ho vykázal z opatství. To, že dveře byly na závoru, nemuselo ještě znamenat nebezpečí. Věděl, jak jsou cisterciáci opatrní a jak úzkostlivě chrání vlastní soukromí. Třeba to bylo běžné opatření, aby se hosté netoulali klášterem.
Trvalo ještě chvíli, než zaslechl, jak někdo odsunuje závoru a otevírá dveře. Na prahu se objevil hubený převor se dvěma cisterciáky v patách. Jeden z nich nesl džbán s horkým pivem a druhý ošatku s plackami.
„Bratr fortnýř mi řekl o tvém příjezdu, synu," začal laskavě převor a požehnal mu. „Dostali jsme zprávy, že nás navštívíš."
„Od koho?"
„Víme také o nešťastném skonu milované sestry Jany z Rožmberka. Denně sloužíme zádušní mši za spásu její duše. Přijmi naše skromné pohostinství," pokračoval převor trochu unylým hlasem a pokynul oběma řeholníkům. Ti postavili džbán a ošatku na lavici vedle Martina ze Stvolna.

„Odkud víte o událostech v Pise?“ optal se ostře a vstal. Neměl rád, když ho zprávy o jeho záměrech předcházely.
„Jeho Milost arcibiskup Arnošt z Pardubic nám poslal list,“ vysvětloval trpělivě převor. „Proto jsme věděli, že přijedeš, synu. A že se budeš nás, nehodných služebníků božích, ptát, kde je tvá manželka Johanka.“
Tenhle styl hovoru se Martinovi ze Stvolna líbil ještě méně. Preláti rádi hovořili dlouze a v náznacích, a často o něčem úplně jiném, než na co se ptal. Jenže tentokrát nebyl podle Martinova názoru důvod k podobným vytáčkám.
„Modlil jsem se, aby mi Bůh pomohl najít vhodná slova,“ pokračoval pokorně hubený převor. To už Martin nevydržel a ostře se rozkřikl, ať jde laskavě k věci. Cítil však, že se mu srdce svírá strachem. Ztratil toho v životě už příliš a unést každou novou ztrátu bylo těžší a těžší.
„Jak myslíš, synu,“ nedal se převor vyvést ze svého klidu. Hovořil stále unylým, zdánlivě lhostejným tónem. Ovšem tvář měl napjatou. „Dívka, jež se jmenuje Johanka a je podle práva božího i lidského tvou manželkou, tuje a za chvíli se s ní případně setkáš, pokud se k tomu odhodláš. A přece... tvá žena tu není.“
„Nerozumím!“
„Když ji sem urozená paní Jana z Rožmberka přivedla, řekla jí, že jsi zemřel. Johanka pak trávila většinu času na modlitbách. Před cestou do Říma se tu paní z Rožmberka objevila znovu. Hovořila sice s Johankou mezi čtyřma očima, ale... prostě, řekla jí, že jsi nezemřel a že má s tebou dítě. Od té chvíle se sestra Johanka modlí ještě mnohem víc. Modlí se, aby to nebyla pravda. Modlí se, aby paní Jana z Rožmberka zemřela. Tohle přání Bůh k žalu nás všech splnil,“ dodal převor zkormouceně a pokřižoval se. Polkl, až mu poskočil ohryzek, a tiše pokračoval: „Modlí se, aby zemřelo i její dítě a... pokud žiješ ty, abys zemřel také. Víš, není úplně při smyslech. Po tom, co všechno prožila, není divu. Její mysl bloudí, ale duše se uklidnila. Je tichá, pokorná a vyrovnaná. Pokud se s ní setkáš, mohl bys její duši ublížit. Nemůžeme ti bránit, jsi její manžel a sám vznešený arcibiskup Arnošt z Pardubic nás nabádal, abychom ti vyšli ve všem vstříc a zajistili návrat do manželského svazku s Johankou. My poslechneme, ale přesto... Zvaž své kroky.“
„Řekli jste jí o mém příjezdu?“
„Dosud ne,“ zavrtěl mírně hlavou hubený převor. „Chceme počkat, až jak se rozhodneš. Jeho arcibiskupská Milost nám napsala, že svou Johanku nesmírně miluješ. Proto věříme, že nebudeš jednat ukvapeně. Můžeš tu zůstat třeba i měsíc. Ve špitálu pro poutníky je místa dost. V zimě k nám skoro nikdo nechodí. Večer je mše, zúčastníš se jí v prostoru vyhrazeném pro laiky. Najdi si místo u mříže, uvidíš svou Johanku. Třeba ti srdce samo poradí, zda by nebylo lepší nechat ji v našich rukách.“
Než se stačil Martin ze Stvolna rozhořčeně ohradit, převor mu požehnal a rychle zmizel. Cisterciáci, kteří ho doprovázeli, zůstali stát u dveří. Ohleduplně čekali, až je Martin sám osloví. Pak se starší řeholník nabídl, že ho odvede do špitálu a ukáže mu lůžko, které teď bude jeho. Martin ze Stvolna je následoval se svěšenou hlavou.
V přízemí špitálu byla rozlehlá klenutá síň, v níž stála ve dvou řadách široká dřevěná lůžka s pečlivě složenými soukennými přikrývkami. Ta místnost mu připomněla kolej v Paříži, kde spával jako mladík. Byla stejně nepřívětivá, cizí a studená. Počkal, až oba cisterciáci odejdou, pak vytáhl loutnu a až do soumraku zpíval písně, které kdysi složil pro svou Johanku. Oči měl plné slz a v ústech hořkou pachuť, jakou mohou dát člověku jen životní prohry. Hlavou se mu mihlo, zda někdy dokáže tuhle věc Janě z Rožmberka odpustit. Stejně jako si zřejmě neuměl nikdy představit, jak velice ho milovala, neuvědomil si ani, jak strašně Jana nenáviděla Johanku.

Teprve když se z věže chrámu ozval tlumený hlas zvonu, loutnu odložil. Dlaní si otřel slzy, ledabyle upravil oděv a vyšel ven. Celé odpoledne sněžilo a na nádvoří bylo sněhu skoro po kolena. Protože byl ve špitálu sám, bělostná pokrývka byla od vrat špitálu až k chrámu netknutá. Na nohách měl jen prosté kožené škorně a věděl, že by si je měl obalit hadry, ale neudělal to. Namáhavě zvedal nohy a skoro nevnímal, jak sníh studí.
Loď chrámu matně osvětlovaly desítky voskovic ve vysokých svícnech, rozestavených podél stěn. V zadní části chrámu, určené pro laiky, se tísnil zástup konvršů a několik rodin, které žily v předklášteří. Zamířil k mříži, která rozdělovala chrám. Zachytil se jí a přitiskl tvář k mezeře mezi červeně natřenými dřevěnými příčkami. Ve Vyšším Brodě žila komunita řeholníků, proto si Johanky všiml hned. Byla to jediná žena, která vstoupila do chrámu nízkými dvířky, za kterými byla chodba do klauzury. Jako by se za ty dva roky nezměnila. Drobná černovlasá dívka s něžnýma tmavýma očima a nádherně hebkou pletí. Pouze její plné rty, na kterých dříve pohrával uličnický úsměv, měly výraz hořké beznaděje. Kolem očí se rozbíhala pavučinka drobných vrásek. I když byla zahalená do hrubého roucha kajícnice, které vypadalo spíše jako neforemný pytel, bylo zjevné, že zůstala štíhlá. Johanka měla krásné tělo. Kráčela pružnou chůzí, ruce sepjaté a pohled sklopený ke studené podlaze kryté černými a hnědými glazovanými dlaždicemi. Nebýt výrazu jejích rtů, řekl by Martin ze Stvolna, že se Johanka vůbec nezměnila.
Johanka procházela těsně kolem mříže, dva kroky od něj. Kdyby zašeptal její jméno, musela by ho zaslechnout. Ale neudělal to. Tak jako obklopovala světce aura zbožné svatosti, ji obklopovala neproniknutelná zeď hořkosti. Vypadala křehce a byla tak snadno zranitelná, že se Martin ze Stvolna bál i dýchat. Právě když procházela kolem něj, bezděčně pohnula hlavou a letmo se podívala směrem k mříži. Pohled měla vyhaslý, skoro nepřítomný.
Martin byl ukrytý v šeru, Johanka si ho nemohla všimnout. Mlčky pokračovala dál k oltáři. Jemu se však srdce sevřelo hroznou předtuchou. Co když ho nepozná ani zítra, až ho uvidí zblízka a v plném světle? A uvidí ho vůbec zítra?
Martin ze Stvolna opustil chrám ještě dříve, než bohoslužba začala. Brodil se sněhem zpátky do špitálu a v hlavě měl zmatek. Co má dělat? Sám se podivil, proč utíká z chrámu pryč. Jako křesťan by měl padnout na kolena a prosit Boha o pomoc. Jenže tohle Martin ze Stvolna nedělal už léta.
Vrátil se do studeného nevytápěného domu, usedl na lůžko a zabalil se do houně. Seděl a snažil se přemýšlet, ale nešlo mu to. Nakonec sáhl po své loutně. Pokud musel udělat nějaké důležité rozhodnutí, radil se spíše se svým uměním než s Bohem. Jako by mu hudba pomáhala pochopit vlastní duši. A duši lidí kolem něj. Dříve přesně věděl, jaké akordy patří k Johančinu srdci. Teď přejížděl prsty po strunách, ale marně. Nedokázal najít melodii, která by se k ní právě teď hodila a která by našla cestu do jejího zklamaného a osudem zkoušeného srdce.
Spát šel pozdě v noci, kdy už celý klášter ztichl. Usínal s rozhodnutím, že ve Vyšším Brodě zůstane, ale setkání s Johankou zatím odloží.
* * *
Ranní mši Martin ze Stvolna zaspal. Vzbudil ho až stařičký konvrš, který přinesl misku s horkou kaší z pražma, slazenou medem. Ve druhé ruce držel malý džbánek s čerstvě nadojeným mlékem. Obojí postavil na malý stůl vedle dveří, pak se chopil koštěte z vrbového proutí a začal zametat podlahu. I když chodil mírně nahrbeně, byl vysoký a stále ještě silný. Tváře měl porostlé strništěm krátkých šedivějících vousů. Šedivé měl i řídké vlasy, které mu spadaly až na ramena.

„Takhle si přízeň našeho opata nezískáte," káral ho shovívavě. „Nemyslete, že když je v chrámu mříž, bratři cisterciáci netuší, co se děje za ní. Všimli si, že jste včera před večerní mší odešel a dneska ráno ještě nevstal. Víte, nejsou to špatní páni. Určitě lepší než Rožmberkové. Ale v jedné věci s nimi rozumná řeč není. Musíte chodit na bohoslužby, ať se vám to líbí nebo ne. A najezte se, ať jídlo nevystydne."
„Jak se jmenuješ?" optal se Martin ze Stvolna a vstal. V místnosti byla po ránu zima, že se zachvěl, sotva odhodil přikrývku.
„Drvota," opáčil stařičký konvrš potěšeně, že něco takového urozeného poutníka zajímá. „Vždycky Drvota... Prý jste manžel sestry Johanky?" Přikývl a napil se mléka. Bylo ještě vlažné. „Znáš ji trochu lépe?"
„Aby ne. Myslím, že se mnou tráví ze všech lidí tady v klášteře nejvíc času. Je přece žena a bratři řeholníci jsou muži... I když žije v klauzuře, kam laici nesmí, nehodilo by se, aby se s ní bratři stýkali. Mluvit s ní smí jen opat a převor. Ale jinak se o ni starám já. O ni a o špitál. To je má práce. Uklízím a vynáším odpadky."
„Mluvili jste někdy spolu také o mně?" optal se Martin ze Stvolna dychtivě.
„Ale samozřejmě," usmál se stařičký konvrš. Když otevřel ústa, bylo vidět, že má už jen pár zubů. „Vím o vás hodně, urozený pane. Často na vás vzpomínala, tedy zpočátku... Říkala, že nevěří, že jste mrtvý. Tvrdila, že se jednou objevíte a odvedete ji pryč. Celé hodiny sedávala u okna své cely a vyhlížela ven. Jakmile se objevil nějaký poutník, vždycky se mě ptala, zda to nejste vy. Víte, nakonec se z toho stala posedlost. Nedělala už nic jiného... A pak se tu objevila paní Jana z Rožmberka. Od té doby sestra Johanka nevysedává u okna. A také o vás nemluví. Vlastně nemluví skoro vůbec. Navštívíte ji?"
„Uvidíme..."
„Nechcete, abych jí něco vyřídil?"
„V žádném případě! Opovaž se zmínit o mně!"
„Tak vy ji odtud nechcete odvést?"
„Starej se o své věci!" utrhl se na něj Martin ze Stvolna a práskl o stůl dřevěnou lžící. I když ještě nedojedl, odstrčil misku a odešel. Starý konvrš odložil koště a vyběhl za ním ven.
„Nezlobte se, urozený pane," omlouval se pokorně. „Já vám jen chtěl pomoci. Ale hlavně jí. Víte... já mám Johanku rád."
„Já taky," odpověděl mu Martin ze Stvolna stísněným hlasem a zamířil k fortně. Řeholníka, který ji hlídal, požádal, zda by si mohl promluvit s převorem. Fortnýř chápavě přikývl a odvedl ho do místnosti pro hosty. Jak Martin ze Stvolna zaznamenal, dveře znovu pečlivě zajistil závorou. Tentokrát čekal ještě déle než včera. Hubený převor přišel sám. Byl zadýchaný a nesoustředěný. „Přijel jsi v tu nejhorší dobu, jakou sis mohl vybrat," vykládal uštvaně. „Zítra začíná masopust. Nevím, kam dříve skočit."
Martinovi ze Stvolna se před očima mihl zástup rozpustilých studentů v maskách. V Paříži se tomuhle dnu říkalo Svátek bláznů. Všichni lidé hodovali, pili, zpívali necudné písně, volali na sebe oplzlá slova a mnozí se i oplzle chovali. Urození i vysvěcení. Pokud by chtěl někdo popsat, jak vypadal život hříšné Sodomy předtím, než ji Bůh zničil, pak by stačilo popsat, co dělá masopustní průvod v pařížských ulicích. Na Starém Městě pražském to nebylo o mnoho lepší. Musel se pousmát při té vzpomínce. „Takže i cisterciáci slaví masopust?" uniklo mu a nedokázal skrýt ve svém hlase náznak pobavení.
„Co tě napadá, bratře?" zavrtěl pohoršeně hlavou převor. „Masopust budou slavit jen naši poddaní. A pak se budou kát za své hříchy. My ne. Nastává ale doba půstu, protože se blíží Velikonoce. Věř mi, zajistit všechno potřebné na dobu půstu dá víc práce než obstarat zásoby na jiné obyčejné

dny. Už minulý týden měli kupci přivézt několik sudů s nasolenými rybami. Ale nedorazili. Kvůli sněhu. Dneska ráno zase nepřivezli z Krumlova ječné kroupy. Mlýny prý zamrzly a obilí se nemele. Jestli se počasí rychle nezlepší, nebude v klášteře za chvíli žádné postní jídlo."
Převor těžce oddechoval a přitom si pokradmu prohlížel tvář klášterního hosta. I když se Martin ze Stvolna snažil, aby se nedalo poznat, co si myslí, po rtech mu přeběhl jízlivý úsměv. Převor přísně zvedl hubený ukazováček a znovu se ujal slova: „Jeho Milost arcibiskup o tobě napsala, že je s tebou v některých věcech těžké pořízení. Zvláště prý skromnost ti není vlastní. Pokud sis právě pomyslel, že v našem klášterním dvoře máme dostatek dobytka a drůbeže, pak..."
„Odpusťte, bratře převore," zarazil jeho lamentování Martin ze Stvolna. „Nemyslel jsem nic špatného. Jen jsem si vzpomněl na radu jednoho vysoce postaveného preláta, že lepší je najíst se, neboť vše jsou dary boží, než zemřít hlady. A že půst je pouze pokání pro ty, kteří chovají hříšné myšlenky, aby umrtvili vlastní tělo."
„Nevěřím, že by někdo prohlásil něco tak bezbožného!"
„Svatý Augustin, ctihodný převore. Ale to teď není podstatné," pokračoval rychle Martin ze Stvolna, aby zastavil převora, který se právě chystal vychrlit desítky citátů křesťanských autorit, které by podpořily jeho tvrzení o zbožném smyslu půstu. Každý prelát vedl rád učené disputace, a právě tomu se chtěl Martin ze Stvolna vyhnout. Nic ho nenudilo tolik jako plané řeči o věcech, které lidem nijak život neulehčovaly.
„Hodně jsem přemýšlel," pokračoval a výraz jeho tváře se změnil. Nic nehrál, jakmile si vzpomněl na Johanku, jako by vše ostatní přestalo existovat. „Souhlasím, že by nebylo vhodné, abych právě teď svou manželku navštívil. Ale nesouhlasím s vámi, že by bylo lepší nechat ji ve vaší péči!"
„Tak co chceš?"
„Ať rozhodne Bůh! Zatím zůstanu."
„To je jistě moudré rozhodnutí," přikývl chápavě hubený převor. „Ale ještě moudřejší by bylo pravidelně navštěvovat bohoslužby a modlitbou se obracet o pomoc."

Kapitola 3.
Johanka navštěvovala všechny mše spolu s řeholníky. Cisterciáci celebrovali pět bohoslužeb denně, ale konvršové a poddaní z předklášteří se účastnili obvykle jen dvou, jedné mše ráno a jedné večer. Více po nich opat nepožadoval, protože tvrdil, že poddaní mohou zbožnost dokazovat i pečlivou prací pro klášter.
Martin ze Stvolna se začal zúčastňovat všech, dokonce vstával ještě za tmy před úsvitem na ranní matutinu. Ne proto, aby se zalíbil cisterciákům, ale toužil alespoň na chvíli spatřit Johanku. Stál u mříže a čekal, až se objeví. Tiše přicházela se sepjatýma rukama a s pohledem sklopeným k zemi. Klečela stranou od houfu řeholníků v bílých hábitech, neslyšně pohybovala rty, pak se pokřižovala a chrám opouštěla jako první. Ani jednou se neohlédla k mříži, za níž Martin ze Stvolna stával.
V pondělí jako zázrakem vysvitlo slunce. Stále byl mráz, ale zdaleka ne tak silný. Přestalo sněžit a z nebe zmizely mraky. Martin ze Stvolna zaslechl klášterní čeleď, jak si libuje, že zítra na masopustní úterý bude pěkně. Sám nevěděl proč, ale i on najednou pocítil naději, jako by se měla jeho věc pomalu lepšit. Slunce zřejmě dokázalo zázraky. Celý den se přesvědčoval, že dokáže zázraky i ve zmučené Johančině duši. Večer po mši, když odcházela z chrámu, to už nevydržel a tiše na ni zavolal. Pootočila hlavu, ale protože bylo šero, zamířila k mříži. Martin ze Stvolna se vylekal, protože tohle nechtěl. Ale utéct nebylo kam. Johanka se zastavila krok od něj. Prázdným pohledem se zadívala na jeho tvář ukrytou za červeně natřenými příčkami mříže a udiveně se optala, co chce.

Nejenže ho nepoznala, ale Martin ze Stvolna měl najednou pocit, jako by tohle vůbec nebyla Johanka. Pokud by se jí optal, kde se narodila či jak vypadá její manžel, nejspíše by vůbec neuměla odpovědět. Před ním byla prázdná skořápka.
„Spletl jsem se," vyhrkl rychle a odvrátil obličej, aby si ho nemohla dále prohlížet. Ale podobná ohleduplnost byla zbytečná. Pokrčila lhostejně rameny a zamířila k východu z chrámu. Ani jednou se neohlédla a Martin by přísahal, že ještě než vyšla do chodby, na setkání zapomněla.
Tentokrát neopustil chrám hned po mši. Zůstal a vroucně se modlil. Ne proto, že by doufal v boží pomoc. Bůh nemohl Johance rozum vrátit. Musel však něco udělat, aby neztratil rozum sám. Když se za tmy vrátil do špitálu, na stole byla připravená miska s večeří. Maso ve smetanové omáčce už vystydlo. O něco později se objevil konvrš Drvota a srdečně Martina zval, aby se zítra přišel poveselit do předklášteří. „Kromě našich řeholníků tam budou úplně všichni," vykládal nedočkavě. Jindy si Martin ze Stvolna nenechal podobnou zábavu utéct, ale tentokrát rezolutně odmítl. Ohradil se tak příkře, že Drvota jen polkl a rychle se ztratil.
Po úterní matutině zůstal Martin v chrámu. Klečel před malým oltářem v postranní kapli a cítil, jak mu po tvářích tečou slzy. Nemodlil se, přemýšlel. Johanka mu toho rána připadala ještě smutnější než jindy. Když se objevila, zamířila sama k mříži. Podívala se na něj, zavrtěla hlavou a beze slova pokračovala k houfu cisterciáků. Když pak odcházela, už se na něj nepodívala. Usmívala se zvláštním šťastným úsměvem lidí, kteří ztratili rozum. Klečel na podlaze chrámu dlouho a nakonec se rozhodl, že zítra Vyšší Brod opustí. Bude sám.
* * *
Přes nádvoří, na kterém ležel slehlý sníh křižovaný stopami lidí, zamířil ke špitálu. Ale v sále s lůžky byla snad ještě větší zima než venku. Ve zdech byla natažená syrová vlhkost, kyselý pach potu a plísně. Uchopil do ruky loutnu a zamířil zase ven. Usadil se na dřevěný špalek pod přístřeškem vedle špitálu a bezmyšlenkovitě přejel prsty po strunách. Po paměti pootočil několika kolíčky, aby nástroj vyladil.
Znovu něco ztrácí. A když tak o tom přemýšlel, co vlastně má? V životě toho získal hodně, ale vše mu zas Bůh vzal. Peníze, ženy, lásky i štěstí. Přejel prsty po strunách a napadlo ho, zda mu vše opravdu vzal Bůh. Co když věci, které má rád, ztrácí tak trochu i vlastní vinou? Pravda byla, že peníze neutratil vždy rozumně, mnoho lidí podvedl, když jim prodal falešné ostatky, podvedl i několik žen a ty, na kterých mu záleželo, neobjímal vždy s takovou něhou, jakou by si zasloužily. Jenže I když se snažil zpytovat svědomí s neúprosnou bezohledností, jako když kajícný flagelant bičuje svá záda až do krve, stále si nebyl jistý, zda si za své ztráty může jen on sám. Mnoho lidí přece podvádělo, kradlo, lhalo, smilnilo, pomlouvalo, závidělo a dokonce i zabíjelo. A přece Bůh trestal jeho. Copak byla jeho vina, že mu malá pařížská nevěstka Bernarda zemřela na mor? Copak byla jeho vina, že Johanka nosila pod svým srdcem mrtvé dítě a téměř při porodu zemřela? Copak byla jeho vina, že se Jana z Rožmberka musela provdat za velešínského pána? Byla jeho vina, že se Jana zmocnila Johanky? Byla jeho vina, že Jana v Pise zemřela? Byla jeho vina, že Johanka v klášteře ztratila rozum? Jediné, co mu ještě zbylo, byl jeho syn. Malý dětský uzlíček, který pojmenovali rodovým jménem Rožmberků. Věděl, že to je poslední, co mu ještě ze života zbývá. Jenže mohl se upínat k malému dítěti? Kolik dětí si Bůh vzal dříve, než dorostly? A dokáže vůbec syna vychovat?
Najednou si uvědomil, že bezmyšlenkovitě vybrnkává na strunách dávno zapomenutou melodii. Tuhle píseň složil své Johance, když se pro ni vracel do Dentleinu, kde se zotavovala z těžké nemoci. Tehdy si myslel, že ji odveze zpět domů a jeho život půjde svou cestou tak, jak má. Jenže v Dentleinu Johanku nenašel. Tehdy se dokonce dobrovolně vydal do rukou

avignonské inkvizice, jen aby Johanku osvobodil. Marně. To už ji věznila Jana z Rožmberka. Před očima se mu vybavila teplá letní noc, kdy přenocoval v lese nedaleko Dentleinu. Tehdy tu píseň složil a v ní vyzpíval všechny své city k Johance. Pevněji stiskl struny a hrál. Několikrát, jako by si chtěl tuhle píseň navždy vrýt do paměti. Byla to vlastně jeho poslední krásná vzpomínka na Johanku.
„A teď půjdete s námi!" uslyšel za sebou vyzývavý ženský hlas, v němž se nedal nepostřehnout vypitý alkohol. Ohlédl se. Za ním tančilo asi deset lidí v masopustních maskách. Drželi se za ruce a poskakovali v řadě, kterou vedl vysoký muž, který měl na sobě pytel pošitý hrachovinou, tváře začerněné sazemi a na hlavě špičatou čepici ze svinuté kůry. Měl bílé vlasy až na ramena a Martin ze Stvolna hned poznal konvrše Drvotu. Chtěl se ohradit, ale to už ho dva jiní lidé popadli za ruce, další mu vzal loutnu a táhli ho k východu z kláštera. Žena, která ho oslovila, mu podala džbán se silným pivem a vybídla ho, aby se napil.
„Pijete jako dítě," zasmála se, když jí džbánek vracel. „Celý a do dna! To je zákon masopustu!"
V životě ho už potkaly horší věci. Proč by nehodil na chvíli starosti za hlavu? Uchopil džbánek a několika mohutnými doušky ho vypil. Pak ženu popadl do náruče a mlaskavě políbil. „To je zase můj zákon masopustu," vykřikl, jako by chtěl překřičet smutek.
V předklášteří bylo veselo. Lidé křepčili a zpívali. K tomu všemu hráli jen dva hudebníci. Muž držel fidulu, která byla zoufale rozladěná, a po strunách přejížděl dlouhým smyčcem. Nedalo se ovšem poznat, co to má být za melodii. Vedle něj stála mladá dívka s flétnou a ta ho doprovázela vysokými pištivými tóny, které s hlubokým hlasem fiduly vůbec neladily. Ale všem to bylo jedno. Dupali a tleskali vesele do rytmu.
Martin dostal znovu napít a pak ho za ruce popadli dva lidé v maskách a zatáhli do tanečního reje. Jenže pak si mladík v masce medvěda všiml jeho loutny, která ležela stranou na lavici. Zmocnil se jí a neuměle na ni začal brnkat.
„Polož to!" napomenul ho ostře Martin ze Stvolna.
„Proč? Mně se to líbí," protestoval mladík. „Medvěd může během masopustu všechno."
„Kromě hraní na mou loutnu," varoval ho chladně Martin a přistoupil těsně k němu. Ale mladík v masce medvěda nemínil ustoupit. Navíc si všiml, že ho lidé kolem posměšně pozorují.
„Budu hrát, protože jsem medvěd!" odpověděl provokativně. Ale víc říci nestihl. Martin ze Stvolna nebyl jen rytíř, který se umí ohánět skvěle mečem. V životě prošel nespočtem hospodských rvaček. Věděl přesně, jak a kam soupeře uhodit. Mladík bolestně vyhekl a poroučel se k zemi. Přitom Martin ještě stačil zachytit svou loutnu, aby nespadla a nerozbila se. Mladík v masce medvěda dopadl na hromadu sněhu. Bleskurychle sáhl pod kožich, který měl na sobě navlečený chlupy dovnitř, a tasil nůž. Lidé kolem zděšeně vykřikli. Tohle už nebyla zábava. Ale Martin ze Stvolna něco takového očekával. Než se jeho sok stačil postavit, prudce ho kopl do brady a druhým kopnutím zasáhl jeho ruku. Nůž z ní obloukem vyletěl a zapadl do sněhu. Mladíkovi se na rtech objevila krev. Zlostně vyplivl zub a chtěl znovu vyskočit, ale to už byl u něho rychtář.
„A teď domů! Vyspi se!" nařídil přísně. „Nebo tě předám opatovi!"
Mladík se vydal potácivým krokem domů a přitom klel.
„A ty zahraj!" nařídil Martinovi ze Stvolna rychtář. „Když už se pereš, ať z toho alespoň něco máme!"
„Ano, zahraj," přidalo se hned několik žen, které ho obstoupily a bezostyšně ho osahávaly. Byl přece masopust. Martin ze Stvolna znal spoustu obhroublých hospodských odrhovaček. Sedl a začal hrát. Takhle mu bylo nejlépe. Rámus kolem pomalu utichal. Lidé stáli s otevřenými pusami a poslouchali. Něco takového v životě neslyšeli.

„Co je?“ optal se, když zjistil, že nikdo netancuje.
„Ani chór našich cisterciáckých řeholníků nezpívá lépe,“ řekl obdivně rychtář. „Napij se z mého džbánku!“
„Z mého taky,“ přidali se hned další.
Martin se chvíli bránil, ale věděl, že odmítnout by byla veliká urážka. A tak zpíval a pil. Nejasně si pamatoval, že se později také pomiloval s nějakou ženou. Ale která z venkovanek to byla, to nevěděl. Byl tak opilý, že ho v noci museli do špitálu odnést.
* * *
Na Popeleční středu ráno nevstal ani na matutinu, ani na pozdější hlavní mši. Když otevřel oči, cítil pálení v krku a jazyk měl seschlý jako troud. Opřel se o loket a těžce se nadzvedl. První, čeho si všiml, byla jeho loutna. Ležela na vedlejším lůžku a byla nepoškozená. Pouze jedna struna byla prasklá.
Martin ze Stvolna se opil zřídka. Když vystřízlivěl, obvykle se styděl. Ale dneska ne. Měl na sebe zlost. Tohle přece nebyla cesta, jak žít dál. Vstal a zamířil ke stolu, kde stála ošatka s plackami a byl tu džbánek s mlékem. Zvedl ho k rozpraskaným rtům a žíznivě ho celý vypil. Hřbetem ruky si otřel ústa a pak si začal balit. Hotový byl rychle. Do koženého vaku složil náhradní halenu, střevíce a pár drobností. Ještě jednou se rozhlédl a vyšel ven. Umínil si, že na mši nepůjde. Nedokázal by se znovu podívat na Johanku.
Zašel za hubeným převorem a sdělil mu, že odjíždí.
„Rozhodl ses správně, synu,“ přikývl prelát. „Tvé ženě bude u nás lépe. Pokud by se její stav zlepšil, dám ti vědět. Ale obávám se...“
Objali se na rozloučenou a hubený prelát mu požehnal. Martin ze Stvolna si osedlal koně a projel kolem fortny bránou ven na širokou zasněženou cestu. Zamířil do předklášteří, chtěl se ještě rozloučit s konvršem Drvotou. Našel ho v šenku. Seděl vedle pece a ohříval si záda.
„Tak to na světě chodí,“ rozumoval bělovlasý stařec. „Včera si všichni zpívali, ale dneska je bolí hlava a mlčí. A tvá Johanka, která s nikým nepromluví, si dneska ráno začala zpívat.“
„Zpívala?“ vyhrkl nevěřícně Martin ze Stvolna. „Co?“
„To já nevím. Ale hezké to bylo.“
„Zkus mi kousek zazpívat,“ prosil Martin ze Stvolna. Měl neodbytný pocit, že na tom velice záleží. Pokud Johanka zpívala, mohlo to něco znamenat. Konvrš Drvota začal cosi broukat. Znělo to, asi jako když se mrouskají kočky. Přesto měl Martin ze Stvolna dojem, že náznak melodie zachytil. Zarazil ho a začal sám zpívat. Píseň o své lásce k Johance, kterou složil, když jel za ní do Dentleinu.
„Jistě,“ přikývl konvrš Drvota. „To je ta písnička.“
Martin věděl s jistotou, že ji Johanka nikdy neslyšela. Ani nemohla. Složil ji těsně předtím, než ji ztratil, a nikdy potom už tuhle píseň nezpíval. Až včera v kláštеře. Na špalku pod přístřeškem.
„Kam vede okno Johančiny cely?“ optal se naléhavě. Objevil se šenkýř ve špinavé zástěře a bez ptaní mu donesl džbánek hořkého ležáku.
„Na nádvoří. Je tam hospodářské křídlo klauzury a tam má Johanka celu. Je přímo proti špitálu. A je z něj vidět i na cestu k bráně,“ vykládal udiveně starý konvrš.
Martin ze Stvolna vypil pivo, zaplatil, vyšel ven a nasedl. Obrátil koně a rychle cválal zpět do kláštera. Možná to bylo boží znamení.
Polední mši stihl na poslední chvíli. Koně uvázal v maštali, křikl na štolbu, aby ho odsedlal a založil do žlabu krmení. Pospíchal do chrámu. Ke mříži doběhl přesně ve chvíli, kdy Johanka stanula ve dveřích. Když vstoupila do chrámu, na okamžik zaváhala a pak se rychle podívala do šera k mříži. Jakmile Martina zahlédla, zdálo se, že ji to upokojilo. Jako by ho považovala za inventář chrámu, který ji doprovází na cestě k oltáři. Sklopila pohled k zemi a pomalu pokračovala na své místo. Stejně tak ho

pohledem zkontrolovala i při svém odchodu. V obličeji však měla výraz unavené apatie. A přece měl Martin pocit, jako by se něco změnilo.
Hned po mši vyhledal převora.
„Tak ty sis to rozmyslel? Odjedeš až zítra?" ptal se ho přátelsky hubený prelát.
„Zůstanu."
„Neubližuj jí! Moc tě prosím, bratře. Víš, k něčemu se ti přiznám. Ale přísahej, že to zůstane jen mezi námi! My všichni tady ji máme moc rádi. Vážíme si jí. Máme ji mnohem raději než Janu z Rožmberka. Ta by nás jen sekýrovala. Ale Johanka ne. Když nějakého bratra něco trápí, vždy ho vyslechne. A je tak zbožná. Jsem přesvědčený, že božím záměrem je, aby svůj život dožila tady, v našem klášteře."
„Ne!" zarazil ho nesmlouvavě Martin ze Stvolna. „Před chvílí mi dal Bůh znamení. Chce, aby se Johanka vrátila mezi ostatní křesťany. Chce, aby mi zase stála po boku jako milující a věrná manželka."
„Zůstaň, pokud chceš," pokrčil odměřeně rameny převor. „Budu o tom informovat bratra opata."

Kapitola 4.
Odpoledne se Martin ze Stvolna usadil na špalku pod dřevěným přístřeškem a až do večerní mše zpíval a hrál. Vybíral jen takové písně, které Johanka znala a které mívala ráda. Většinu z nich složil on. S přivřenýma očima se oddal hudbě a vzpomínkám. Občas zvedl hlavu a zadíval se na úzké okno s dřevěnou okenicí, ale Johančinu tvář v něm ani jednou nezahlédl. Vůbec si nebyl jistý, zda ho slyší. Jenže to mu nevadilo. Pokud ji má zachránit, pak si byl jistý, že tohle je jediná cesta. Musí být trpělivý.
Po večerní mši si ho zavolal převor. Měl přísně sevřené rty a vypadal ještě hubenější než obvykle. Sotva Martin ze Stvolna vstoupil do místnosti pro hosty, převor nazlobeně začal: „Ty snad netušíš, bratře, že právě začal padesátidenní půst, kterým chtějí všichni upřímní křesťané vzpomenout utrpení Ježíše Krista ukřižovaného? A že během půstu je zakázáno zpívat, hrát, tancovat a smát se?"
Martin ze Stvolna se mu pokusil vysvětlit, že to, co dělá, není nic bezbožného, ale právě naopak, je to bohulibý skutek, kterým chce zachránit nemocnou duši poctivé křesťanky. Ale převor ho ani nenechal domluvit. Zlostně začal kázat, že mluví sice hezky, ale aby nezapomněl, že tady není na univerzitě a nevedou disputaci o teologii. Je v cisterciáckém klášteře a tady rozhoduje opat, co je a není správné. A bratr opat lpí na dodržování všech řádových příkazů a liturgických zásad. Pokud by je Martin ze Stvolna ve zdech kláštera nadále svévolně porušoval, vykáže ho ze špitálu pryč.
„Vám snad na Johance nezáleží? Vy nechcete, aby se její duše uzdravila? To, co říkáte, není ani křesťanské, ani spravedlivé," ohradil se chabě Martin ze Stvolna.
„Nám záleží především na Kristovi," odpověděl důstojně převor, požehnal mu a odešel.
Ještě než Martin ze Stvolna přešel nádvoří ke špitálu, věděl, že neustoupí. Měl v životě jen dvě skutečné lásky - Johanku a hudbu. A oboje mu chtěli vzít. Vstoupil do ponuré kamenné budovy a usadil se na kraj svého lůžka u dveří. V rozlehlé opuštěné místnosti byla syrová zima. Byl tu sám a nikoho jeho pocity a starosti nezajímaly. Prázdný byl i stůl. Zřejmě nedopatřením mu konvrš Drvota zapomněl donést večeři. Anebo mu to převor zakázal. Jako trest a připomínku, že je půst a měl by se kát. Kolikrát v životě už Martin ze Stvolna hladověl. Přesto ho žádný půst neudělal lepším.
Stmívalo se a ve špitálním sále byla skoro tma. Lehl si a pečlivě se zabalil do hrubé houně. Ve chvíli, kdy se pod přikrývkou trochu zahřál, se otevřely dveře. Do místnosti vniklo slabé mihotavé světlo svíce.

Vzápětí se objevila drobná dívka. V jedné ruce nesla hořící voskovici a ve druhé proutěný košík. Postavila ho na stůl a rychle z něj vyndala misku s kaší, dvě placky a džbánek s ječným ležákem. Do nízkého dřevěného svícnu upevnila svíčku. Pak zamířila k němu a posadila se na kraj lůžka. Martin ze Stvolna si vzpomněl, že tuhle dívku zná. Zahlédl ji při oslavách masopustu v předklášteří. Na flétnu doprovázela hudebníka s fidulou.
„Drvota mi dovolil, abych vám dneska donesla večeři já," řekla pevně. Vůbec se neostýchala, zvědavě si ho prohlížela, a když se jí zadíval do tváře, očima neuhnula. Měla příjemný, naivní a trochu jednoduchý výraz, ale hloupá zřejmě nebyla.
Martin ze Stvolna přikývl, ale protože se mu nechtělo vylézt z tepla, optal se, zda by mu jídlo nedonesla na lůžko.
„Jestli chcete, budu vás krmit," navrhla ochotně a vyskočila. Vrátila se s miskou, dřevěnou lžící z ní nabrala pořádné sousto. Martin ze Stvolna se posadil, ale přikrývku odhrnul jen tolik, aby si od ní mohl vzít misku. Přitom se rozpačitě bránil: „Copak jsem dítě?"
„Ale mně to nevadí," vykládala ochotně a doběhla ještě pro džbánek s pivem.
„Proč jsi sem přišla?"
„Chtěla bych zpívat a hrát. Můj otec mne naučil jen to, co umím. Ale moc toho není, já to dobře vím. Hraju na flétnu, umím na fidulu a zpívám. Ale proti vám je to nic. Slyšela jsem, že tu zůstanete ještě pár dní. Nebojte se, já se umím odvděčit... Jestli chcete, můžeme se spolu milovat."
Než se stačil Martin ze Stvolna ohradit, shodila dlouhé splývavé šaty, které na sobě měla. S potěšením zjistil, že postavu má pěknou a ve skutečnosti je zřejmě starší, než kolik hádal podle obličeje. Byla už dospělá.
Nedovolil jí vklouznout na lůžko a přísněji napomenul: „Hned se zase obleč. Jsme v klášteře a je doba půstu."
„Takže vy mě nebudete učit?" povzdechla si a rychle si zase košili navlékla. Nepatrně přitom drkotala zuby. V místnosti se po setmění ještě víc ochladilo.
„Třeba ano," pokrčil nerozhodně rameny.
Zatleskala rukama a dodala, že ji může mít, kdykoli si řekne. „Nebojte se," vykládala ochotně. „Už nejsem panna. Dávno ne... U nás se říká, že ta, která zůstane pannou až do svatby, nestojí za nic, jinak by si jí už nějaký mládenec vzal. Já už jich měla spoustu. Ale teď budu k dispozici jen vám. Vím, co se sluší."
„Víš, co by se slušelo?" zarazil ji přísně. Mluvila tak dychtivě, že se ani nezlobil. „Vyhrnout ti suknici a nařezat. Takhle se chová poddaná kláštera?"
„Nejsem poddaná cisterciáků," ohradila se hned. „Jsem svobodná, stejně jako můj otec. Tak vám by se líbilo, kdybych si vyhrnula suknici a vy mi mohl nařezat? Prý se to některým mužům líbí... Slyšela jsem, že tohle má rád farář v Zátoni. Vyprávěla mi to neteř tamního mlynáře. Ale já to ještě nezkoušela. U nás ve vesnici mne prostě položí na zem a..."
Martin ze Stvolna ji nechal, aby mluvila, měl hlad a hltal kaši. Nakonec ji přece jen okřikl. „Tak a dost! Kdo chce umět hrát, nesmí se nechat položit na zem od každého, kdo projde kolem. Být hudebníkem znamená mít hrdost, rozumíš?"
Přikývla, ale bylo zřejmé, že vůbec nechápe, o čem je řeč.
„Ještě si to rozmyslím," řekl Martin ze Stvolna a ostentativně zívl, aby zdůraznil, že je čas, aby odešla.
„Jmenuji se Elška," oznámila trochu zaraženě. Představovala si to jinak. Shodila střevíce, lehla si na široké lůžko vedle něj a rychle vklouzla pod přikrývku.
„Já tě tu nechci!" doopravdy se rozzlobil Martin ze Stvolna.

„Přespat tu snad mohu? Venku už je noc a pořádná zima. A klášterní brána je zavřená. Kam bych šla?“
„Tak si lehni na jiné lůžko!“
„Když budeme spolu, nebude nám taková zima,“ bránila své místo. Pak si povzdechla: „Jasně, nic mne učit nebudete, protože se vám nelíbím.“
Přelezla přes uličku na vedlejší lůžko, ale pokradmu ho sledovala. Martin ze Stvolna dojedl kaši a sáhl po plackách.
„Tys jedla?“ optal se mrzutě.
„Ne, ale to jídlo je pro vás,“ odpověděla rychle. Jednu placku jí podal, druhou sám začal žvýkat. Pak si lehl na bok a otočil se k ní zády. Usnul skoro hned.
Zdálo se mu o Johance. Ve snu bylo léto a seděli na louce. Drželi se za ruce a poslouchali zpěv ptáků. Vzbudil ho vzdálený hlas zvonu svolávající na matutinu. Byla ještě tma. Vedle něj ležela Elška. Objímala ho a její tělo bylo teplé a vláčné. Odsunul dívčinu paži a vstal.
Zamířil do chrámu. Stihl to včas. Prostor před oltářem byl dosud prázdný. Postavil se ke mříži a čekal. Tentokrát se Johanka objevila mezi prvními. Když procházela kolem, zastavila se a chvíli si ho prohlížela. V jejích očích četl zoufalou touhu vzpomenout si. Teprve když kolem prošel poslední cisterciácký řeholník a dveře do chodby za sebou s dutým úderem přirazil, vydala se k houfu klečících mnichů. Ale ještě jednou se ohlédla.
Po snídani sebral Martin ze Stvolna loutnu a opustil špitál. Převor včera jasně prohlásil, že v klášteře hrát nesmí. Usadil se mimo areál kláštera u cesty kolem hradeb, přímo proti oknu Johančiny cely. Foukal studený vítr a chvílemi drobně mrholilo. Přehodil přes sebe široký plášť a dal se do hry. Právě hrál druhou písničku, když zahlédl za okenicí mihnout se dívčí tvář.
Před polednem vítr zesílil, ale Martin ze Stvolna se z místa u hradeb nehnul. Zpíval a hrál, jako by nevnímal čas. Přesně ve chvíli, kdy začal z věže klášterního chrámu odbíjet zvon poledne, se na cestě z předklášteří objevila Elška. Přes hlavu a ramena měla přehozený starý pytel, který byl na jedné straně rozpáraný a tvořil tak širokou kapuci. Přes rameno měla přehozenou brašnu pletenou z lýčí. V rukách držela baňatý hliněný hrnec zakrytý velikou poklicí, která ho značně přesahovala, takže to vypadalo, jako by nesla obrovskou houbu. Kráčela velice opatrně, a když došla k Martinovi, hrnec postavila na zem a oddechla si.
„Nesu polévku,“ vysvětlovala a přitom se usmívala. „Hrnec je skoro po okraj plný a já si řekla, že jestli ani kapka neukápne na zem, tak mne vezmete do učení. A povedlo se.“
Zvedla poklici a okamžitě to zavonělo. Polévka byla hustá a plavaly v ní kusy zeleniny a dokonce i masa. Z brašny vytáhla dřevěnou lžíci, kterou otřela o rukáv, a podala ji Martinovi. Pak vylovila krajíc chleba, rozlomila ho a větší kus mu nabídla. Přidřepla si vedle něj na bobek.
„Mám jenom jednu lžíci,“ vysvětlovala. „Až budete mít dost, tak si trochu vezmu taky já. Jen jezte, polévky je dost.“
„Ta polévka je z klášterní kuchyně?“
„To by v ní nebylo maso. Uvařila jsem ji já sama. Pro vás.“
Martin ze Stvolna se dal s těžkým srdcem do jídla. Věděl, že s touhle dívkou budou ještě problémy. Ale měl veliký hlad. Správně by si od ní jídlo vzít neměl, zvláště pokud nebylo z kláštera. Jenže nerad zarmucoval dívky bez příčiny. Moc dobře ovšem věděl, že každý takovýhle vstřícný krok je tichým souhlasem k tomu, aby mu dívka nabídla víc. A že by bylo nezdvořilé přijmout jen jídlo a odmítnout to ostatní. Mnohokrát se o téhle staré pravdě přesvědčil. Jenže život už byl takový a on si musel poctivě přiznat, že často rád podléhal nátlaku žen. Zvláště pokud se jednalo o mladou a hezkou dívku.

V tuhle chvíli ovšem ničemu z toho nepřikládal žádný význam a nechtěl ani domýšlet důsledky. Měl hlad, až se mu prázdný žaludek svíral v křečích. S dobrým jídlem to bylo jako s milováním. Když měl muž hlad a dostal chuť, šel obvykle rozum stranou.
„Chutná vám? To je dobře... Tak co, budete mě učit?"
„Zkusím to," přikývl neurčitě. „Ale jenom hrát a zpívat, nic víc! Jasné?"
„A co víc byste mě chtěl ještě učit?" opáčila a obrátila k němu pohled. Oči měla velké a zářily jako louka po dešti. Jejich hloubku zdůrazňovaly souměrné oblouky tmavého obočí. Ty oči se provokativně smály. „Pokud jste měl na mysli milování, urozený pane, tak to mě učit nemusíte, to už přece dávno umím. Možná bych spíš mohla učit já vás. Na oplátku!"
„Co umím, to mi stačí. A u toho zůstane. Budu tě učit hrát, pokud máš ovšem talent. Ještě jsi mi nic nepředvedla."
„Hrála jsem přece během masopustu."
„Mluvíš o tom pištění? Tak na to rychle zapomeň. Pokud chceš hrát skutečnou hudbu, musíš na to jinak. Zkusíme to, ale nejdřív mi něco slib. Nebudeš se pokoušet svést mě. A kdybych si náhodou já sám k tobě něco dovoloval, tak mě rezolutně odmítneš. Jestliže tohle porušíš, je konec s výukou! Platí?"
Pokrčila rameny a stiskla rty. Byla zjevně trochu zmatená, protože podobný způsob rozhovoru byl na hranici toho, co byla schopná pochopit. Vzala si zpátky svou lžíci a rychle snědla trochu polévky. Bylo však zřejmé, že usilovně přemýšlí. Pak se na Martina znovu obrátila: „Ale co z toho tedy budete mít?"
„Co? Radost z hudby. A radost z toho, že mohu své umění dávat jiným."
„Aha...," přikývla. Netroufla si poznamenat, že i ona dává ráda své umění jiným. V hlavě se jí klubala znepokojivá myšlenka, že to je zřejmě něco jiného. Rozhodla se, že o tom bude přemýšlet.
Dojedli polévku a Elška postavila hrnec opatrně stranou, aby ho náhodou nerozbili. Stále drobně poprchávalo, po nebi se honily šedavé mraky a vítr se v nárazech neustále vracel. Proto si sedli těsně vedle sebe a zahalili se do širokého Martinova pláště. Martin položil Elšce loutnu do klína a rukou vedl dívčiny prsty, aby jí ukázal, jak správně struny stisknout. Zpočátku jí to moc nešlo. Za chvíli měla bříška prstů otlačená, ale skončit nechtěla.
„Hrát na loutnu není všechno. Pokud chceš být dobrou hudebnicí, musíš se naučit i jiné věci," vykládal trochu nedůtklivě. Loutnu jí vzal a pečlivě zabalil do kusu starého sukna. Pak Elšku požádal, aby něco zazpívala. I když špatně intonovala, poznal okamžitě, že hlas má pěkný, jen s ním neumí zacházet. Až do večera pak cvičili a nakonec naučil Elšku jednu ze svých jednodušších písní.
Během výuky měl dojem, že v okně kláštera několikrát zahlédl mihnout se Johančinu tvář.
„Je čas skončit," oznámil, když se začalo šeřit.
„Jejda, to to uteklo," povzdechla si. „Budeme zítra pokračovat?"
„Proč ne?" souhlasil a vstal. Elška zvedla prázdný hrnec, pak se k němu naklonila a políbila ho. I když se snažila o zdrženlivost, dotek jejích rtů v sobě mnoho cudného neměl. Neuměla líbat se sevřenými rty jako řeholníci, když si dávali symbolické bratrské políbení. Líbala naplno a s vášnivou dychtivostí. Pak se otočila a rozběhla se k předklášteří. Martin ze Stvolna chvíli sledoval její pražnou a štíhlou postavu. Elška patřila k těm dívkám, které přitahovaly oči mužů i při pohledu zezadu. A v jejím případě možná ještě víc.
Pak se těsněji zahalil do pláště, ukryl pod něj loutnu a zamířil po cestě podél neomítnuté kamenné hradby k bráně vyšehradského kláštera. Sotva se ocitl pod masivní klenbou průjezdu, zastavil ho fortnýř. „Počkej tu, bratře," oznámil důležitě. „Náš převor chce s tebou hovořit."

Martin ze Stvolna si sedl na kamennou lavici ve výklenku, opřel se zády o stěnu a zavřel oči. Věděl, že převorovi vždycky trvá dlouho, než se objeví. A on byl pořádně utahaný, protože ráno vstal na matutinu ještě před svítáním a pak už neusnul. Na jeho lůžku spala Elška a Martin sám měl o čem přemýšlet. Teď se mu chvíle klidu hodila. Jenže sotva začal dřímat, objevil se hubený převor.
„Jak ses mohl něčeho takového opovážit?" křičel na něj zlostně už z dálky.
„Splnil jsem jen to, co jste si přál," opáčil pevně. „Zakázal jste mi hrát v klášteře. Proto jsem byl celý den venku."
„Je půst! Je bezbožné hrát kdekoli."
„Bezbožné by bylo, pokud bych hrál k rozpustilé či dokonce necudné zábavě," bránil se Martin ze Stvolna. „Ale já byl sám. Hrál jsem před hradbami nikoli proto, abych podporoval hřích, ale právě naopak, abych se před ním chránil. Skládal jsem zbožné písně k oslavě boží."
„Ani skládat není během půstu dovoleno! Bez ohledu na to, co skládáš."
„To se mýlíte, vznešený převore," vrtěl hlavou Martin ze Stvolna. „V pojednání o hudbě, jehož autorem není nikdo jiný než svatý Řehoř Veliký, jeden ze čtyř oficiálně uznávaných velkých učitelů církve, se píše, že skládal v čase velikonočním písně k oslavě Ježíše Krista. A na jiném místě píše, že modlitbu může nahradit zbožná píseň."
„Ten spis v naší bibliotéce nemáme," pokrčil lhostejně rameny hubený převor. „Atak jen opakuji to, co nařizuje náš vznešený opat. Pokud se ještě jednou opovážíš zpívat, vykážeme tě z kláštera."
Martin ze Stvolna na to nic neřekl. Zvedl se a zamířil do špitálu. Pečlivě uložil loutnu do koženého vaku a teprve pak si všiml, že lůžko na opačném konci místnosti je obsazené. Někdo tam ležel zachumlaný až po bradu a tiše oddechoval. Po špičkách se chtěl vytratit, ale zastavil ho hlas, v němž byl znát cizí přízvuk: „Počkej! Ty jsi ten rytíř, co tak krásně zpívá?"
„A kdo jsi ty?"
„Malíř. Jsem z Florencie. Jmenuji se Amadeo di Tullimariene. Dneska jsem přicestoval. Budu tu malovat oltář. Napijeme se spolu?"
„Za chvíli začíná večerní mše."
„Smůla... Tak po mši," navrhl malíř, vstal a protáhl se. Byl menší postavy, zavalitý a na hlavě měl řídký chomáč hnědých vlasů. Obličej měl široký a v očích uhýbavý neklid. Byl to na první pohled samolibý a ne zrovna seriózní muž. Jako většina vlašských umělců. „Počkej na mě, půjdu také na mši. Aby řeholníci neřekli, že jsem kacíř. Jen si ještě něco zařídím. Ukážeš mi cestu."
„Tu najdeš i beze mě," ušklíbl se Martin ze Stvolna. Nechtěl zmeškat Johanku a navíc se mu malířovo povýšené vystupování příliš nelíbilo. „Stačí vyjít před špitál. Přejdeš nádvoří a chrám máš přímo před sebou. Předpokládám, že ho nemineš." Trochu toporně se uklonil a odběhl. Amadeo zlostně zaklel a pak si lehl zpět na lůžko, zabalil se do pokrývky a za chvíli znovu usnul.
Martin ze Stvolna pospíchal do chrámu. Postavil se na své místo u mříže a čekal. Johanka se objevila až za hodnou chvíli. Tentokrát se nejen zastavila, ale chvíli jako by váhala. Pak zamířila přímo k němu.
„Kdo jsi?" optala se. V jejím hlase zněla váhavá nejistota.
„Rytíř, který umí zpívat a hrát," vyhnul se přímé odpovědi.
Nepatrně se usmála, přikývla a pak se vydala k oltáři. Když po mši odcházela, znovu se u mříže zastavila a řekla: „Bůh ti žehnej. Bylo to moc pěkné. Budeš zítra hrát zase?"
Když se Martin ze Stvolna vrátil do špitálu, na jeho lůžku seděla Elška. Jednou rukou chránila hrnec s kaší a druhou odstrkovala malíře Amadea, který se střídavě snažil vzít jí hrnec anebo se jí dostat pod suknici.

„To by snad stačilo!“ utrhl se na něj zlostně Martin ze Stvolna a výhrůžně položil ruku na jílec meče.
„Křesťanské je rozdělit se,“ ušklíbl se vlašský malíř. „Pokud vím, v klášteře máš svou zákonitou ženu. Vezmi si kaši a nech mi tu holku.“
Martin ze Stvolna si ho nevšímal. Posadil se vedle Elšky a rukou ji majetnicky objal kolem ramen. Přivoněl ke kaši a pochválil ji, že skvěle voní a určitěji vařila ona. Malíř Amadeo ještě chvíli rozpačitě přešlapoval poblíž, ale pak se s bručením otočil a šel si lehnout na své místo.
„Ještě že jste přišel. Akorát včas. Už jsem myslela, že mu budu muset dovolit, aby mne pomiloval. Vyhrožoval, že jinak sní tu kaši.“
„A tys ji samozřejmě chtěla zachránit pro mě,“ zasmál se Martin uvolněně. Bylo to zvláštní, ale kdykoli se ocitl vedle dívky, jako byla tahle, rozuměl si s ní.
„Další kaši bych už dneska večer nesehnala,“ vysvětlovala. Počkala, až se Martin ze Stvolna nají, a pak si s naprostou samozřejmostí lehla k němu pod pokrývku.
„Ještě není tak pozdě. Klášterní brána je otevřená,“ upozornil ji přísně.
„No a? Jasně jste řekl, že mne nechcete. A já slíbila, že vás nechám na pokoji. Tak proč bych tu nemohla zůstat? Spí se tu mnohem lépe než doma. Ráno vám přinesu snídani.“ Pak ho políbila na tvář, otočila se k němu zády a skoro hned usnula.
Každou noc pořádně mrzlo a ve dvou bylo pod pokrývkou opravdu mnohem příjemněji. Martin ze Stvolna se k ní přitiskl, ale usnout nemohl. Uvažoval, co dál. Bylo zřejmé, že to s Johankou vzal za správný konec. Teď musel být trpělivý. Jenže přesně to, co mohlo vyléčit její duši, dělat nesměl. Měl na vybranou, ovšem jak už to tak z nějakého záhadného důvodu bylo v životě křesťana, obě možnosti byly špatné. Menším zlem bylo, že ho vyženou z kláštera. Zítra bude zase zpívat a hrát.
K tomu se vlastně ani příliš dlouho rozhodovat nemusel. Hned jak Johanku v chrámu zahlédl, věděl, že bude pokračovat. Pomalu se ho zmocňovala malátná ospalost. Přitiskl se těsněji k Elšce a spokojeně vnímal její pružné tělo. Pak usnul.

Kapitola 5.

Na ranní matutinu doběhl Martin ze Stvolna pozdě, protože zaspal. Mše už pomalu končila. Když se zadýchaně opřel o mříž, zjistil, že Johanka stojí na svém místě poblíž houfu cisterciáků, má sepjaté ruce, ale nemodlí se. Zaraženě se neustále ohlížela za sebe do šera. Když se objevil za mříží, usmála se. Po mši se u něj zastavila a s výčitkou v hlase řekla: „Už jsem se bála, že jste někam zmizel. Víte, co je zvláštní? Já ty vaše písničky znám.“
„Třeba vám je někdo zpíval, než jste vstoupila do kláštera,“ navrhl opatrně.
Rezolutně zavrtěla hlavou, až se jí loktuše svezla a odhalila černé kudrnaté vlasy. Chvatněji rozvázala, pak si jí přehodila přes hlavu a znovu pečlivě ovinula a zavázala. „Mýlíte se, rytíři. Nikdo mi je nemohl zpívat. Vždycky jsem žila jen tady, v klášteře.“ Pak se otočila a rozběhla se ke dveřím do klauzury. Utíkala, jako by se něčeho polekala. Ani se neohlédla a zmizela v šeru chodby.
Martin ze Stvolna se vrátil do špitálu, protože byla ještě téměř noc. Byla mu zima. Vklouzl pod pokrývku, tam bylo mnohem příjemněji než v chrámu. Ospalá Elška ho objala, ale ani neotevřela oči. Nechal ji a představoval si, že v jeho náruči spí Johanka. Když znovu otevřel oči, byl už den a byl pod pokrývkou sám. Prázdné bylo i lůžko vlašského malíře Amadea.

Oblékl se, zvedl loutnu a zamířil ven. Sotva se objevil na nádvoří, vyběhla z čeledníku Elška a mávala na něj, aby šel k ní. „Dneska navařili pro čeleď skvělou jahelnou kaši. Rychle, dokud ještě něco v kotli zbývá."
„Tvá byla lepší," řekl Martin ze Stvolna, když dojedl svou misku. „Jdeme."
Vyšli z kláštera a zastavili se u hradeb na místě, kde hráli včera.
„Sedni si," poručil Martin ze Stvolna Elšce. „A chvíli jen poslouchej. Teď budu hrát pro svou ženu."
Byla sice zima, ale obloha se vyjasnila, mraky zmizely a za hřebenem zalesněných kopců pomalu vycházelo slunce. Martin ze Stvolna přivřel oči a začal hrát. Sám nevěděl proč, vybavila se mu píseň o dívce, která utekla od rodičů, ale milenec ji zradil. Žalem se proměnila ve strom, v jehož koruně zněl nářek nad zradou. Dívčin milenec jednou kráčel kolem stromu a poznal, že to je jeho bývalá láska. Zůstal, každý den strom zaléval svými slzami a láskyplně ho objímal, až se i on proměnil v břečťan, kterým strom obrostl až do koruny. Od té doby strom nenaříkal, ale zpíval nádhernou melodii o věčné lásce.
„To je píseň o vás? A o vaší ženě?" optala se tiše Elška, když skončil. V očích měla slzy.
„Ano a ne," odpověděl překvapeně. Napadlo ho, že většina písní, které složil, je vlastně o něm a o ženách, které miloval. O lásce, kterou neustále hledá, nalézá a ztrácí, ale o kterou přesto bojuje dál. Zvedl pohled. Byl si jistý, že v okně kláštera zahlédl Johančinu tvář.
„Svou ženu jsem nezradil," řekl o něco pevněji. „Nás dva zradil Bůh."
„Nerouhejte se," vykřikla poděšeně a pokřižovala se. „Co jste své ženě udělal, že vás opustila a vstoupila do kláštera?"
„Tomu bys nerozuměla," mávl rozmrzele rukou. Nemusel se zpovídat, zvláště jí ne. Přesto pokračoval: „Ujišťuji tě, že mne neopustila. A stejně tak není o své vůli v klášteře. Unesli ji a zavřeli ji tam. Pokud by se náhodou stalo..., neříkám, že se to stane, ale kdyby... kdybych ji musel unést, pomohla bys mi?"
„Pokud byste mne za to dál učil zpívat a hrát, proč ne? Poslechněte, všechno si pamatuji," opáčila bezstarostně a začala zpívat píseň, kterou ji naučil. S překvapením si všiml, že ji zpívá lépe než včera. Elška se zřejmě pro hudbu narodila. Potěšilo ho to, ale současně vyvolalo trochu obav. Kdykoli se setkal se zajímavou ženou, vždy se ptal sám sebe, proč se jejich cesty zkřížily. A zda to je vůle boží, nebo v tom má prsty zlomyslný ďábel. Pokud mu osud přivedl do cesty mladou a hezkou dívku, obvykle se klonil k té druhé možnosti. Zvláště dnes, kdy se celým svým srdcem upínal k oknu, za nímž žila Johanka.
S Elškou cvičil až do odpoledne. Chvíli ji učil jednoduché akordy, chvíli zpěv a chvíli sám zpíval a hrál. Když se vrátil do kláštera, našel své věci sbalené do vaku a položené na lavičce vedle vchodu do špitálu. Fortnýř mu oznámil, že se jeho pobyt ve Vyšším Brodě skončil. Ještě před soumrakem klášterní špitál opustil. Ze stáje také odvedl svého koně.
„Vzala bych vás na noc k nám domů," řekla Elška, když pochopila, co se stalo. „Jenže máme jen jednu jizbu a je nás tam osm. Jsme sice svobodní, ale chudí. Ale jestli chcete, tak můžeme jít k Merckelovi. To je sedlák na horním konci předklášteří. Má velký statek, a když se s ním vyspím, nechá tam i vás. A určitě nám oběma dá ještě najíst. Je vdovec a je moc hodný."
„Půjdeme do šenku. Nějaké peníze mám," odmítl to Martin ze Stvolna. „V šenku mají stáj pro mého koně. Jestli chceš, můžeš jít se mnou."
„Vy chcete za nocleh platit?" vyděsila se upřímně. „Pojďte k Merckelovi. Mně to vadit nebude a vy ušetříte."
„Něco jsem ti řekl," připomněl jí přísně. Zvedl vak se svými věcmi a zamířil klenutým průchodem brány na cestu před hradbami. Elška kráčela vedle něj a uctivě poslouchala, jak ji kárá: „Co jsem tě učil? Krásné

písně tě budou napadat jen tehdy, pokud se budeš cítit svobodná a pokud bude tvá duše čistá. Nemusíš být šťastná, o tom hudba není. Spoustu krásných písní jsem složil, když mi někdo ublížil. Ale musíš zůstat nezávislá. Písně se zpívají se zvednutou hlavou."
Přikývla a mlčky ho následovala. Vraštila obočí, jak se usilovně snažila pochopit, co jí vlastně vytýká. Vždyť to myslela dobře.
Martin ze Stvolna se domluvil se šenkýřem rychle. Najal malou komůrku v podstřeší za pár stříbrňáků a příslib, že občas večer zahraje v šenku jeho hostům. Vak a loutnu uložil pod lůžko a pak šenk opustil.
Podél řeky pospíchal zpět do kláštera na večerní bohoslužbu. Postavil se k mříži a čekal.
Ještě než se ozval zvon, který svolával věřící na večerní vigilie, objevila se ve dveřích Johanka. S naprostou samozřejmostí zamířila rovnou k němu. Zdrženlivě se usmála a řekla, že mu děkuje. Pak se odmlčela, ale zůstala. Dívala se na něj a rozpačitě si mnula ruce.
„Já ti také děkuji," řekl Martin ze Stvolna měkce. „Děkuji ti, že mou hudbu posloucháš. Prosím, poslouchej ji."
Roztržitě přikývla. Polkla a pak se rozhodla. „Chtěla jsem se vás na něco zeptat. Ta dívka, která zpívá s vámi, to je vaše manželka?"
„Ne!" ohradil se a zděšeně se pokřižoval. „Bůh chraň! Je odtud z vesnice, jen ji učím."
Přikývla, otočila se a beze spěchu zamířila k oltáři. Když po mši odcházela, zašla k mříži a popřála mu dobrou noc. „Tak zase zítra," dodala ještě a zmizela.
„Bratr fortnýř ti nevyřídil, že máš klášter opustit?" pokáral Martina ze Stvolna hubený převor, který na něj čekal u východu z chrámu.
„Vyřídil a já samozřejmě poslechl. Nespím pod vaší střechou, nejím jídlo z vašeho kotle. Ale velebit Boha ve vašem chrámu jistě mohu, jako každý poctivý křesťan."
„Takže ty chceš zůstat? A chceš se i nadále protivit svaté matce církvi a porušovat důstojnost půstu?"
„Jsem svobodný a navíc urozený člověk. Pokud bych provedl něco, co by si zasloužilo trest, pak mohu být potrestán jedině se svolením našeho milostivého krále Karla IV.," upozornil Martin ze Stvolna a dával si záležet, aby hovořil sebejistě a pevně. „Neprotivím se církvi, copak jste nedostali list pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic? Plním jen poslání, které na má bedra vložil Bůh. A vy to moc dobře víte. Řekl jste mi, že všichni tady v klášteře máte Johanku rádi. Pokud vám na ní záleží, jistě jste si všimli, že se začala usmívat."
„Nemíním se s tebou přít. A zvláště ne tady na schodech," zabručel upjatě převor a zvedl svůj hubený prst. „Ale pamatuj si, že o tom, co je a není poslání boží, rozhoduje svatá matka církev, ne ty! Je velmi těsná hranice mezi blahoslavením svatého mučednictví a upálením pro kacířství. Ty jsi už jednou stanul před inkvizičním tribunálem," pokračoval převor a v jeho hlase se nedala nepostřehnout výhrůžka. „Měj se na pozoru! Podruhé by ti už nikdo nepomohl. Buď s Bohem!"
Martin ze Stvolna přikývl a opustil klášter. Když se vrátil do šenku, Elška už ležela na lůžku v podkrovní komůrce. Vyskočila a křesadlem zapálila voskovici na stole. Byla nahá. „Vyprala jsem si šaty, teď se suší dole u pece. Ráno si je zase obléknu," vysvětlovala. Když si všimla, že si ji prohlíží, rychle skočila zpět a zakryla se přikrývkou. Přitom se začala rozpačitě omlouvat, že jiné šaty nemá. Dosud ji nikdy nenapadlo, aby svou nahotu skrývala. Nechápala, co se to s ní děje, ale poprvé v životě se před nějakým mužem styděla.
„Nechcete, abych vám ty vaše vyprala taky?" optala se, aby to zamluvila, ale skoro hned si uvědomila, že to je ještě hloupější, než když před ním běhala nahá.

„Stačí zítra. Mám se do čeho převléknout," odpověděl, jako by si nevšiml jejích rozpaků.
„Půjdete v noci zase na mši?" řekla a odsunula se ke stěně. Když si lehl, dávala pečlivě pozor, aby se ho nedotýkala.
„Chtěl bych. Ale bojím se, že mě zvon nevzbudí. Jsme přece jen pořádný kus od kláštera, dobře sem slyšet nebude," povzdechl si ustaraně.
V noci Martina vzbudila Elška. Do komůrky tlumeně z dálky doléhal hlas zvonu. „Je čas, pane," řekla unaveným hlasem a zívla. Martin ze Stvolna ji podezíral, že kvůli němu snad vůbec nespala. Poděkoval jí a odešel. Ještě než dozněly jeho kroky na rozvrzaných dřevěných schodech dolů do šenku, Elška usnula.
V chrámu vládla ospalá únava. Byla první postní neděle. Johanka se objevila na poslední chvíli v doprovodu jednoho z cisterciáků. Řeholník ji popohánět, aby se nezdržovala, a odvedl ji rovnou k oltáři. Teprve když tichá bohoslužba začala, vrhla pohled k mříži. Také po mši doprovázel Johanku onen cisterciák. Když se chtěla zastavit u mříže, přísně ji napomenul a sám postrkoval k východu do klauzury. Pokorně sklonila hlavu a poslechla. Nebyla zvyklá odporovat. Ani dříve, když žila s Martinem. Cítil, že mu vlhnou oči. Neznal hodnější ženu, než byla jeho Johanka.
Skoro až do šenku běžel. Cesta se do předklášteří mírně svažovala a při tuhlo, chtěl být co nejdříve v teple pod přikrývkou. Vklouzl do podkrovní komůrky, ani nerozsvěcel svíci. Cítil, že se zpotil, proto shodil šaty a po hmatu našel svou druhou košili. Přetáhl ji přes hlavu a vklouzl na lůžko. Elška tiše oddechovala, letmo o ni ve tmě zavadil. Byla nádherně teplá. Opatrně se k ní přivinul a rychle usnul.
Následující dva dny strávil u hradeb pod oknem Johančiny cely. Hrál a zpíval, ale s Johankou už nepromluvil. Do chrámu ji vždy doprovázel postarší řeholník a dával pozor, aby se ani jednou nepřiblížila k mříži, za kterou stával on. Během mše Johanka ovšem nesledovala celebrujícího kněze, nýbrž měla celou dobu pohled obrácený k němu. Snažil se v jejích očích číst, co si myslí a zda se jí vrací paměť. Občas se usmívala, ale víc než letmý záchvěv štěstí v její tváři nenacházel. Zachytil však také přísný a vyčítavý pohled hubeného převora, který Johanku neustále sledoval, a bylo zřejmé, jak velice mu vadí, že se nevěnuje bohoslužbě.
Ve středu ráno po první postní neděli vyhledal Martina ze Stvolna šenkýř. Rozhodil bezmocně rukama a omlouval se, že se nedá nic jiného dělat, ale během dneška se musí Martin z podstřešní komůrky vystěhovat.
„Máš snad jiného hosta?" rozzlobil se.
„To ne," krčil rozpačitě rameny šenkýř. „Z kláštera nařídili. Jsem poddaný cisterciáků, musím je poslechnout. A šenk je jejich. Je mi to doopravdy líto, věřte mi. Ze srdce vám přeji, aby se vám všechno povedlo. Ale nic ve zlém, takhle řeholníky provokovat, to není moudré. Řád je velice mocný. Opat už je starý a do ničeho nezasahuje, všechno řídí převor. A ten se umí pomstít, když ho někdo z poddaných neposlechne. Viděl jsem to. Radím vám dobře, odjeďte, urozený pane."
„Možná bychom se k nám domů přece jen nějak vešli," nabídla ochotně Elška, když jí pověděl, že je z šenku vyhodili. Už nenavrhovala, aby to zkusili u sedláka Merckela.
„Proč ještě přidělávat starosti tvým rodičům?" odmítl to hned. „Aby se jim cisterciáci kvůli mně mstili? Ne!"
„Takže odejdeme?"
„Chtěla jsi snad říci, zda já odejdu!"
„Jsem přece váš žák," protestovala okamžitě. „A jsem svobodný člověk. Nemůžete mi zakázat, abych vás doprovázela. Rodinu tu nemám a otec je rád, že bude živit o jeden krk míň. Už jsem mu řekla, že s vámi na jaře odejdu. Jen jsem netušila, že to bude tak brzy. Ale... co bude s vaší ženou?"

Pokrčil rameny a požádal ji, zda by někde nesehnala misku horké polévky, protože na prázdný žaludek se špatně přemýšlí. Pak zamířil pod okno Johančiny cely. Vytáhl loutnu a začal hrát. Tentokrát nejen pro ni. Hudba mu často dokázala pomoci.
Elška se objevila až za hodnou chvíli. Byla trochu uzardělá a rychle mu podávala hrnec s polévkou. Byla zeleninová, a i když byl půst, Martin postřehl, že v ní plavou kousky loje a dokonce i masa. Chtěl se optat, odkud ji má, ale pak si to rozmyslel. Poznal, že Elška je nesmírně rozpačitá, a nechtěl ji trápit. Kázat o morálce mohli jen ti, kdo byli sytí a měli střechu nad hlavou.
„Zajdu do kláštera," svěřoval se jí, „a požádám převora, aby mi dovolil promluvit s mou ženou. Jednou k tomu stejně muselo dojít. Nechci jí ublížit, samozřejmě. Ale také ji tu nemohu nechat. Zbláznil bych se při představě, že jsem ji zase opustil."
Hubený převor ho přijal až po polední mši. Odměřeně vyslechl jeho prosbu a slíbil, že se Johanky zeptá. Do jizby pro hosty, kde Martin ze Stvolna čekal, se však vrátil poměrně rychle. Byl sám. Chladně se na něj zadíval a oznámil: „Nechce s tebou hovořit. Odpověděla mi, že nemá žádného manžela a nevidí tedy důvod, aby se s kýmkoli setkávala."
„Řekl jste jí, že jsem ten muž, který pro ni hraje a na kterého se v chrámu usmívá?"
„Jsem řeholník, ne kuplíř," opáčil převor důstojně. „Proč bych s ní hovořil o tak hříšných věcech, jako je zpěv během půstu? Nebo dokonce o tom, že jsi onen kacíř, který ji v chrámu odrazuje od vroucích modliteb? Jdi s pokojem, synu! A pokud ti mohu poradit, nevracej se." Požehnal mu a odešel.
Martin ze Stvolna si byl jistý, že převor s Johankou vůbec nemluvil. Zjevně se rozhodl, že ji bude v klášteře dál věznit. Jinak její pobyt pojmenovat neuměl. Stále sžíravěji se mu do mysli vkrádalo podezření, že převorovy kroky nevede jen zbožná horlivost. Začal ho podezírat, že si prostě chce nechat Johanku pro sebe. Neobviňoval ho z tělesné chlípnosti, na to mu převor připadal příliš starý, příliš hubený a příliš opatrný. Byl ale jedním z mála řeholníků, kteří se s ní mohli podle konvrše Drvoty stýkat. I pohled mohl být chlípností a zvrhlý mnich se mohl ukájet nejen doteky těla. Martin ze Stvolna zuřil a věděl, že teď už tu Johanku nenechá, i kdyby ji měl odvést násilím. Žárlil.
„Nedávno jsem se tě na něco ptal. Týkalo se to mé ženy," řekl s pohledem sklopeným k zemi Elšce, když se k ní vrátil.
„Vzpomínám si na všechno," přikývla. „Vaše slova jsou pro mne jako evangelium. Ptal jste se, zda bych vám pomohla vaši ženu unést."
„Nenapadlo mě, že něco takového budu muset doopravdy udělat. Vlastně jsem řekl hloupost, protože ty se k ní stejně do klauzury nedostaneš. Stejně jako já."
„My ne," souhlasila. Teď mluvila o něco jistěji. „Ale každý den za ní chodívá Drvota. Pečuje o ni."
„To je pravda. Jenže i kdyby nám pomohl, jak by ji dostal ven z kláštera? A stejně... co když nebude Johanka chtít?"
„Je to snad vaše žena?" opáčila překvapeně Elška. Pak zvedla ruku a ukázala do okna kláštera. „Zase tam je a sleduje nás. Víte co? Svůj vzkaz jí můžete zazpívat. Určitě nás slyší."
Tentokrát se Martin ze Stvolna skládáním písně netrápil. Začal hrát známou melodii a snažil se do rytmu co nejhlasitěji opakovat, že by s ní rád mluvil, ale cisterciáci mu v tom brání. A že by jí chtěl hrát každý den, ale to by musela opustit klášter a jít s ním. Pokud by chtěla, ať o tom řekne konvršovi, který jí v klášteře uklízí celu. Svůj vzkaz opakoval do omrzení skoro až do večera. Všiml si, že Johanka je ukrytá za okenicí a poslouchá. Ani na chvíli se nevzdálila. Teprve když se ozval zvon svolávající na večerní bohoslužbu, zmizela.

„A co my?“ optal se Elšky a zimomřivě se schoulil do svého pláště. „Noc na krku. Běž domů, ať nenastydneš, já se o sebe nějak postarám,“ poradil jí.
„To tedy ne! Doma už jsem se s rodiči rozloučila. Vracet se nebudu. Dneska přespíme u Merckela ve stodole. Ta polévka byla od něj. Ví o nás... Nebojte se, už jsem mu zaplatila.“ Pak sklopila oči k zemi a tiše dodala: „Já vím, co si o mně asi myslíte. Že jsem, jak říkají naši cisterciáci, děvka babylonská.“
Trochu nesměle ji pohladil po tváři a s neskrývanou nostalgií řekl: „V Paříži jsem miloval jednu nevěstku. Byla ti trochu podobná. To není urážka, naopak. S touhle dívkou jsem pak žil, ale zemřela na mor. Byla moc milá a mnohem citlivější a hodnější než většina takzvaných počestných žen.“
„Viďte,“ vyhrkla okamžitě a pokusila se ho obejmout.
Rázně ji zarazil: „Ta by třeba nikdy neobjímala manžela ženy, které chtěla pomáhat. To se prostě v křesťanském světě nedělá. Pokud nejsi v duši nevěstka, nemůžeš jen tak objímat cizí muže.“
„Vy přece nejste cizí.“
„Cizí je pro tebe každý, s nímž tě nespojuje srdce a svátost manželská.“
Přikývla a vstala. Protože se začínalo šeřit, vyrazili na horní konec předklášteří.

Kapitola 6.
Na večerní mši Martin ze Stvolna nešel. Nešel ani na matutinu. Na ranní laudes vyrazila jen Elška. Stoupla si k mříži a čekala. Když se otevřely dveře z chodby, přitiskla k příčkám tvář. Johanka kráčela v doprovodu svého cisterciáckého strážce kolem a ohlédla se. Usmála se, když u mříže někoho zahlédla, ale vzápětí jí úsměv zmizel z tváře, jakmile poznala Elšku. Během bohoslužby se Johanka několikrát váhavě ohlédla přes rameno. Byla nesoustředěná, ale vůbec nevypadala apaticky. Po mši zamířila k mříži. Cisterciák ji chtěl zastavit, ale nedala se. „Je tam jen žena, s tou si snad promluvit mohu,“ bránila se vehementně.
„Ale jistě,“ souhlasil ihned cisterciácký řeholník. „V ničem ti přece, sestro, nebráním. Jen chci, abys byla šťastná.“ Přitom si rychle pohledem ověřil, že u mříže stojí opravdu jen nějaká žena z předklášteří.
„Jsi to ty, kterou on učí hrát a zpívat?“ optala se Johanka se zájmem. „Kde je tvůj učitel?“
Cisterciácký mnich stál na doslech. Byl k nim sice natočený bokem a prohlížel si sochu svatého Jana Křtitele vedle oltáře, ale Elška nepochybovala, že je sleduje.
„Mohla by ses učit také,“ řekla tiše. „Líbilo by se ti to?“
„Já nevím,“ opáčila Johanka opatrně. Jako by se ulekla té myšlenky, dala se na ústup, ale přesto se rozloučila: „Buď s Bohem, sestro.“
Když se Elška vrátila do stodoly v Merckelově statku, Martin ze Stvolna byl zahrabaný v kupce sena a dřímal. Otevřel však hned oči. „To ti je taková krása, děvče,“ protahoval se slastně. „Přispat si a nemuset vstávat na každou mši.“
„Mluvila jsem s vaší ženou,“ řekla a posadila se proti němu. Byla jí zima a měla chuť stulit se do jeho náruče a ohřát se. Ale najednou jí připadalo, že to není správné. „Ptala se na vás. Půjdeme zase hrát ke klášteru?“
„Určitě,“ souhlasil a rukou smetal z pláště zbytky slámy. „Ale dneska ne. Chci, aby si cisterciáci mysleli, že jsem jejich panství opustil. A pak... pokud mám odvést svou Johanku, myslím, že bude lepší, aby se jí začalo po mém zpěvu stýskat. Když už se jí nestýská po mně,“ povzdechl si a zase ulehl.
Elška ještě chvíli váhala a pak se zahrabala do sena vedle něj. Vstali až po poledním zvonění.

„Přinesu něco k jídlu," navrhla.
Martin ze Stvolna vylovil z váčku stříbrňák a podal jí ho. „To uděláš dobře. Mám pořádný hlad. Ale nechutnalo by mi, pokud bys měla platit jinak než penězi."
Elška vyběhla na dvůr statku. Přepadlo ji sice pokušení zaplatit tak, jak byla zvyklá, a stříbrňák si nechat, ale nakonec to neudělala. Zamířila do šenku. Přitom byla na sebe neobyčejně hrdá.
Před večerní mší vyrazila Elška do chrámu znovu. Johanka si jí hned všimla, ale tentokrát se u ní nezastavila. Neustále se však ohlížela. Elška znala Johanku hlavně z Martinova vyprávění. Nevěděla, jak na tom byla dříve, nezajímala se o život v klášteře. Ale teď, když si jí prohlížela skrze červeně natřené příčky mříže, měla pocit, že tahle žena není tak šílená, jak Martin ze Stvolna tvrdil. Byla jen unavená nudným životem mezi řeholníky, ale současně se bála života za hradbami. Podle Elšky však ve svém srdci stále milovala. To jako žena na ženě poznala.
K Elščině nelibosti ji Martin vyhnal i na matutinu. Klopýtala tmou, zamrzlé kaluže klouzaly a ve vzduchu poletovaly vločky sněhu. Nechtělo se jí, ale co by neudělala pro to, aby se naučila zpívat a hrát?
Ani tentokrát se u ní Johanka nezastavila. Během mše se na ni několikrát nenápadně obrátila a rukou naznačila, jako by hrála na loutnu, a horlivě kývala.
„Je to jasné, je ochotná opustit klášter," mnul si radostně zmrzlé dlaně Martin ze Stvolna, když mu o tom pověděla. Ochladilo se a ve stodole byla pořádná zima.
„Mohu?" optala se tiše. Zuby jí drkotaly chladem. Martin odhrnul okraj pláště a nabídl jí místo. Přitiskla se k němu a společně se zahrabali do kupky sena. Připadala si jako sysel v noře. Za chvíli jí přestala být zima. Bylo krásné mít vedle sebe někoho, komu mohla důvěřovat. Vlastně bylo krásné mít muže, kterému nešlo j en o to, co chtěla většina ostatních. Nikdy nepřemýšlela o tom, co je vlastně láska. Teď si byla jistá, že to ví. Láska byla, pokud mohla být s mužem a nemusela se s ním milovat. Škoda, že tenhle už manželku měl.
„Posloucháš, co říkám?" zaslechla a ucítila, že do ní Martin ze Stvolna rýpl. Tak se zasnila, že ho vůbec nevnímala.
„Promiňte, urozený pane, myslela jsem na něco jiného," špitla provinile.
„Umím si představit," opáčil trochu pohrdavě.
Cítila, jak ji u srdce bodlo. Skoro se urazila. Zlostně vyhrkla: „Neumíte!"
Protože byla ještě tma, nemohla vidět, jak se zatvářil překvapeně. Podle jejího hlasu pochopil, že byl tentokrát nespravedlivý. Napadlo ho, že by se měl omluvit, ale pak to zavrhl. Omlouvat se ženám bylo nebezpečné. Vždycky z toho vyvozovaly víc, než v omluvě bylo. Pokud se muž omlouval, nepovažovala to žena za spravedlivou satisfakci, ale za své vítězství.
„Říkal jsem," opakoval mírně, „že sem hned ráno musíš přivést konvrše Drvotu. Ale nikdo z vesničanů by vás neměl zahlédnout. Mohl by žalovat v klášteře. Hodně na tom záleží. Myslíš, že nám Drvota pomůže?"
„S ním se dá mluvit," souhlasila. Chvíli váhala a pak se zřejmým studem pokračovala: „Vzpomínáte, jak jsme se setkali? Tehdy mi také dovolil, abych šla do špitálu za vámi místo něj. Ovšem..."
„Ovšem co?" vybídl ji, protože Elška zmlkla. Chvíli čekal. Spíše překvapeně než rozmrzele se zeptal: „Neříkej mi, že jsi i s ním..."
„Stařecká hlava a důstojné šediny neznamenají, že muž je stařec všude. Jednou to poznáte sám, až budete mít tělo starce a touhy mladíka. Přeji vám to," opáčila pokorně. „Ale je možné, že Drvotovi budou stačit jenom peníze."
Když si později Martin ze Stvolna promluvil s konvršem Drvotou, zjistil, že je ochotný pomoci jim zdarma. „Mám Johanku rád, a pokud něco udělám, tak kvůli ní. Za to nechci nic, pomohu jí z křesťanské lásky," vykládal

bělovlasý konvrš. „Ovšem mám podmínku. Musíte to udělat tak, aby mne naši cisterciáci nemohli z ničeho obvinit. A Johanka musí se vším souhlasit. Nejdříve s ní promluvím, chci vědět, co si o tom myslí ona. Nic neslibuji. Alespoň zatím ne."
* * *
Odpoledne se Martin ze Stvolna vyplížil z Merckelova statku a vydal se podél Vltavy do nedalekého lesa. Tam se měl setkat s Drvotou. V lese to bylo jistější. Elška zatím v šenku s hraným smutkem vyprávěla, že ten cizí rytíř, co tak krásně hrál na loutnu, odešel a nechal ji tu, i když sliboval, že ji odvede pryč. Lhát uměla vždycky dobře.
Ve skutečnosti smutek příliš hrát nemusela, protože v duši cítila hořkost doopravdy. Aby mohli u Merckela zůstat, musela mu znovu zaplatit. Za pobyt a jeho mlčení. Cítila se strašně špinavá a ponížená. Zdálo se jí, že začíná chápat, co jí Martin ze Stvolna tvrdil o čistotě, svobodě a hudbě. Už nebyla hloupá vesničanka. Byla hudebnice a život kolem sebe viděla jinak. A překvapeně si uvědomila, že si jinak začala vážit i svého těla.
Ve vesnici, i když žili na klášterním, se lidé příliš netrápili tím, co je a není hříšné. Žili v bídě, a protože se jen zřídka mohli dosyta najíst a napít a skoro za všechno museli platit klášteru, dělali rádi to, co měli zadarmo. S rozkoší se milovali. Snažila se srovnat si v hlavě, proč by mělo být něco tak přirozeného špatné. Vysvětlit to nedokázala, ale cítila, že Martin ze Stvolna má pravdu. A ona chtěla být jako on. Umínila si, že už nikdy se nebude milovat s cizím mužem, pokud ho nebude mít ráda nebo pokud to nebude nezbytné. Jestliže někdy v budoucnu zbohatne, bude platit vždycky jen penězi.
Konvrš Drvota čekal na kraji lesa. Seděl na poraženém stromě a žvýkal placku. Martin ze Stvolna si sedl vedle něj.
„Tak nevím," začal rozvlekle konvrš. Martin ho nechal. Věděl, že pro vesničany bylo nemyslitelné udělat cokoli, co se vymykalo běžnému chodu jejich jednotvárného života. Každý nový krok pečlivě zvažovali. A to on od Drvoty očekával.
„Když jsem Johance řekl, že jdu od vás, hned se mě ptala, proč už nehrajete," pokračoval pomalu Drvota, jako by hledal pro své myšlenky ta nejvhodnější slova. „Pověděl jsem jí, jak jste si přál, že vám to řeholníci zakázali a chtějí vás vyhnat pryč. Pokud by to však bylo na vás, budete Johance hrát klidně dál, a rád. Ale nejde to. Nic na to neodpověděla. Pak už mlčela. Zametl jsem podlahu, donesl jí ve vědru vodu a nakonec jsem odešel."
„A to je všechno?" vyhrkl zklamaně Martin ze Stvolna.
„Chodím k ní dvakrát denně. Tohle se stalo ráno. Pak jsem u ní byl ještě jednou, po obědě," pomalu drolil slova stařičký konvrš. Unaveně rozhodil rukama. „Johanka o tom začala sama. Víte, co mi řekla? Že by vás chtěla alespoň ještě jednou slyšet. Prosila, zda byste jí přece jen nezkusil znovu zahrát tam na cestě. Napadlo mě, že tohle by vám asi nestačilo, a tak jsem jí řekl, že to nejde. Neudělal jsem chybu?"
„Udělal jsi to dobře," souhlasil rychle Martin ze Stvolna a z váčku vytáhl pár stříbrňáků. Drvota si je vzal, jako by se to rozumělo samo sebou, a pomalu, rozvláčně pokračoval: „Postřehl jsem, že Johanka má v očích slzy. Asi má vaši hudbu doopravdy
ráda. A já se jí nedivím. Když jste hrál o masopustu, radost poslouchat. Sousedé si to myslí rovněž. Přiznám se, že mne už hodně ženských z vesnice prosilo, abych se vás zeptal, jestli byste jim zase nezahrál. Nebojte se, škodný nebudete..."
„Co Johanka!" rozzlobil se Martin ze Stvolna. Začínal mít dojem, že své vyprávění konvrš úmyslně protahuje.
„Johanka... Zeptala se, kdy budete odjíždět. Řekl jsem jí, jak jste chtěl, urozený pane, že zítra. Pak jsem chtěl odejít, ale nedovolila mi

to. Musel jsem se posadit na její lůžko a Johanka si klekla na zem pod kříž a modlila se. Trvalo to dost dlouho. Musela odříkat nejméně dvacet otčenášů. Pak vstala a oznámila, že jí musím pomoci, aby se dostala z kláštera. Ale nějak nenápadně, protože řeholníci ji hlídají. Slíbil jsem jí, že vám o tom povím. To je všechno."
Martin ze Stvolna pocítil záchvěv nesmírné radosti. Šlo to lépe, než doufal. Původně se obával, že ji bude muset z kláštera vylákat lstí. Pokud bude ochotná spolupracovat, žádných problémů se nemusel obávat. Alespoň z její strany.
„Dostaneš se k ní dneska ještě jednou? Nejraději ještě před večeří?" optal se stísněně.
„Bez problému," holedbal se konvrš. „Někdy k ní chodívám i večer. V klášteře je pořád co dělat. Pokud nejdu k ní, tak uklízím jinde. Strávím tam hodně času. Vlastně skoro celý den."
„Je problém dostat se z klauzury?"
„Dovnitř ano, ale ven ne," rozkládal konvrš. „Když jdu tam, musím zazvonit a nějaký řeholník, který má službu, mi otevře. Dveře jsou zevnitř vždycky na závoru. Ale když jdu ven, většinou si závoru odsunu sám. Pokud vynáším smetí, tak si nechávám otevřeno, abych se mohl hned vrátit. Jenom když opouštím budovu, musím zavolat nějakého řeholníka, aby závoru za mnou zase zavřel."
„Myslel jsem si to. Musíš ještě teď večer odnést Johance ženské šaty. Převlékne se za děvečku a za šera opustí klášter. Počká, až u východu z klauzury zrovna nikdo nebude, a vyběhne na nádvoří. Ven z kláštera to pak už půjde snadno. Fortnýř většinu času prospí, ničeho si nevšimne. Johanka projde bránou a tam na ni budu čekat. Schovám se někde u cesty. Možná za strom na místě, kde jsem jí hrál. Přímo proti jejímu oknu roste starý hloh."
„Jak myslíte... Takhle by se to snad provést dalo. Nikdo mne určitě podezírat nebude. Ne... není důvod," uvažoval konvrš Drvota nahlas. „Převor mne sice bude vyslýchat, ale já mu klidně před svatým křížem na svou duši odpřísáhnu, že o ničem nevím. S tím se spokojí, znám ho. Už dvakrát jsem takhle přísahal a pak mi dal pokoj. Víte, urozený pane, naši cisterciáci si myslí, že před křížem mluví všichni věřící pravdu. Je to pochopitelně hloupost. Když vám teče do bot, necháte se dobrovolně oběsit? Něco vám poradím, dejte si na přísahy pozor! No jo, ale máte ženské šaty?"
„Kup nějaké ve vesnici. Na penězích nezáleží," požádal ho netrpělivě Martin ze Stvolna.
„A nevíte od koho, urozený pane? Ženské mají jen to, co nosí na sobě. Žádná své neprodá, protože by musela chodit nahá. Možná v létě, pokud byste opravdu dobře zaplatil, ale v takovéhle zimě?"
„Neříkej, že se tady nikde nedá sehnat třeba jen záplatovaná suknice a nějaká košile. A k tomu obyčejný plášť, stačí jakýkoli kus hadru."
„Nedá, na mou hříšnou duši," vrtěl bělovlasou hlavou konvrš. „Na tom to celé ztroskotá, urozený pane. Tady nekoupíte nic, do čeho by se mohla Johanka převléknout. Leda byste nějaké šaty ukradl. Naše ženské svléknete snadno, ale šaty si hlídají jako ostříž. Určitě lépe než svou poctivost. V bílém řeholním hábitu Johanka utíkat nemůže, to dá přece rozum. Škoda!"
„Žádná škoda," rozzlobil se Martin ze Stvolna. „Tak jí pošlu svoje šaty. Já mám ještě jedny na převlečení. Tak uteče v mužském."
„To bych nedoporučoval, urozený pane," vrtěl hlavou konvrš Drvota. „Jste mnohem urostlejší, než je Johanka. Vaše šaty na ní budou viset. Bude jako hastroš. Někdo by si toho mohl všimnout.
Co když fortnýř nebude zrovna spát? A pak... já si myslím, že do mužských se neoblékne. Bude se bát."
„To máš pravdu," povzdechl si Martin ze Stvolna a vstal. Složil ruce za záda a rychle přecházel po cestě sem a tam. Takhle se mu nejlépe

přemýšlelo. Pokradmu si prohlížel bělovlasého konvrše. Neuměl si představit, jak vášnivě objímá Elšku. A jak ji svléká. Najednou hlasitě zaklel: „Já jsem ale hlupák! Rychle běž do šenku, ať se Elška vrátí. Ona ví kam. Dám jí své šaty a její vezmeš Johance."
„To je nápad," zaradoval se obdivné konvrš. „lnu, urozený rytíř, to se pozná!"
* * *
Záhy po skončení večerní mše přivedl Martin ze Stvolna svou ženu Johanku do stodoly v Merckelově statku. Johanka měla na sobě trochu zašlý a nepříliš čistý Elščin oděv. Velice jí to slušelo. Elška byla navlečená do Martinových nohavic, košile a kožené kazajky a slušelo jí to rovněž. Johanka celou cestu z kláštera nepromluvila. Ustrašeně se ohlížela a několikrát se zastavila, jako by se rozmýšlela, zda se přece jen nemá vrátit. Nakonec se chytla Martina za ruku, jako by u něj hledala ochranu. Neusmívala se, ale nebyla ani apatická. V jejím obličeji se zračila zvědavost a touha podniknout něco sama.
Když vešli do stodoly, první, co Martin udělal, bylo, že uchopil loutnu a zahrál jí píseň, kterou pro ni složil, když za ní putoval do Dentleinu. Johanka si sedla na trám a s přivřenýma očima poslouchala.
„Co bude dál?" optala se, když Martin ze Stvolna skončil.
„Dneska v noci musím opustit klášterní panství," prohlásil nesmlouvavě. „Nemohu tu zůstat už ani hodinu."
„Škoda," povzdechla si. Bez rozmýšlení hned pokračovala, zřejmě se rozhodla už dříve: „Když už jsem klášter opustila..., mohla bych vás kousek doprovodit?" Vzápětí se obrátila na Elšku: „Nevadilo by ti, pokud půjdu s vámi, děvče? Nebudu ti překážet. Jsi moc krásná, i když máš na sobě mužské nohavice. Jsem sice jen řeholnice, neboj se, ale já vím, jak to chodí. Klidně můžeš dál...," zadrhla se a zčervenala. Pak najednou padla před Elškou na kolena a se sepjatýma rukama ji začala se slzami v očích prosit, aby jí dovolila putovat s nimi.
„Vstaň," rozpačitěji konejšil a zdrženlivě objal svou ženu kolem ramen. „S tou dívkou nic tělesného nebo dokonce hříšného nemám. Jen ji učím zpívat a hrát. To je celé."
„Jistě, tohle to děvče tvrdilo už v chrámu," přikývla a nechala se zvednout. „I když jsem řeholnice, jsem také žena. Já vím, co muž potřebuje. A ty mu to jistě umíš dát... Možná jsem vlastně nebyla celý život řeholnice. Bylo by možné, že bych i já kdysi měla nějakého muže? Vlastně... musela jsem mít. K něčemu se vám přiznám," řekla a sklopila pohled k zemi. Velice tiše, skoro ji nebylo slyšet, dodala: „Já vlastně do kláštera nepatřím. Bratrům řeholníkům jsem se nepřiznala, aby mě nevyhnali, ale já už nejsem panna. Nevím, proč nejsem, a Bůh mi to jistě odpustí. Na nic si nevzpomínám. Ale vám lhát nechci. Nevyženete mě kvůli tomu?"
„Tady nejsi v klášteře," řekla laskavě Elška a Johanku sestersky políbila na tvář.
„To je dobře, jsi tak hodná," usmála se. „Ale opravdu, na mě se ohlížet nemusíš. Nebudu ti překážet. Jen mi dovolte poslouchat. Víte... mně ty písničky něco připomínají."

Kapitola 7.

Z předklášteří zmizeli hned, jak lidé ulehli ke spánku. Naštěstí byla jasná noc, nebe bez mraků a měsíc se blížil k úplňku. Při vyjasnění ovšem zesílil mráz. Martin ze Stvolna vyvedl ze stáje v šenku svého koně. Měl však jen toho jednoho, protože opatřit další se mu nepovedlo. Všichni sedláci používali k potahu voly. Nehledě na to, že Elška na koni v životě neseděla. Vzpomněl si, jak v Německu učil jezdit v sedle svou Johanku. Byl zvědavý, zda to nezapomněla. Ani pod jeho dohledem se totiž vynikající jezdkyní nestala.

Své věci přivázal ke koňskému sedlu a dívky do něj vysadil. Kráčel po jejich boku a koně vedl za otěže, pomalu a krokem. Přesto se Elška kymácela a nakonec sama seskočila a řekla, že pěšky to bude pohodlnější. Zato Johanka si vedla výtečně. Alespoň o jednu starost méně.
Zajímavé bylo, že se ani jedna z dívek nezajímala, kam s nimi vlastně jede. Zcela mu důvěřovaly a odevzdaly se do jeho rukou. Sám na to sice zavedl řeč, ale rychle pochopil, proč ten nezájem. Elška vysvětlila, že zatím byla nejdále na Rožmberku, a to ještě s ostatními z vesnice. Sama by tam určitě netrefila, takže je jí celkem jedno, kam je povede. Johanka opáčila, že zdi kláštera dosud neopustila. Ví, jak je křesťanský svět veliký, ale jí stačí, že bude s nimi.
Martin ze Stvolna předpokládal, že je cisterciáci nechají pronásledovat. Důvod si určitě najdou. Prchat přes rožmberské državy bylo stejné, jako strčit hlavu do oprátky. Jediný směr, který jim logicky zbýval, byla cesta na jih, přes kopce do rakouských zemí. Cesta z Vyššího Brodu vedla skrze lesy, ale byla celkem pohodlná, protože tudy jezdívaly kupecké vozy do Zwettlu a dál do Linze. Než se rozednilo, překročili zemskou hranici. Tady už byli v bezpečí. Alespoň na chvíli.
Hned za hranicí z hlavní cesty odbočili a v první vesničce, ukryté v lesích, se ubytovali v malém a nepříliš výstavném šenku. Potřebovali si odpočinout, cesta mrazivou nocí vyčerpala všechny tři. Navíc museli někde sehnat slušný oděv pro Elšku. Jestliže by dál putovala v mužských nohavicích, mohly by vzniknout potíže s církví, pokud by potkali nějakého horlivého preláta.
„Tedy... ráno jsem ještě spát nešla," zívla unaveně Elška. „Ani když...," ale nedopověděla, protože zachytila Martinův přísný pohled. Rychle se opravila: „Copak já bych vydržela, ale chlapi museli ráno na pole."
„Teď jsi to tedy vylepšila," zasmál se sarkasticky Martin ze Stvolna.
Johanka seděla na nízké stoličce, ruce složené v klíně, a mlčky je sledovala. Vypadala trochu vyděšeně. Jako by teprve teď na ni padl strach z toho, že opustila klášter. Chvíli sbírala síly a pak se optala: „A co mše? Neměli bychom nejdřív do chrámu?"
„Žádný v téhle vesnici není," vysvětlil jí, jak nejmírněji uměl. „Ale jestli chceš, můžeme se pomodlit tady. My tři společně. I to bude jistě Bohu milé."
„Nechci obtěžovat," vyhrkla a v očích se jí zaleskly slzy. Schoulila se a špitla, že je strašně unavená.
Elška rozestlala lůžko. Johanka trvala na tom, že bude spát u stěny, Elška uprostřed a Martin na vnější straně lůžka. „Patříte k sobě," opakovala do omrzení. „A já jsem řeholnice. Nehodí se, abych ležela vedle muže!"
„Ani kdybych to chtěl já?" optal se Martin ze Stvolna a něžně ji pohladil po rukávu. Prudce rukou ucukla, jako by se spálila o žhavé železo.
„Prosím, neubližujte mi! Patřím někomu jinému..." Ale pak se zarazila, jako by ji samotnou překvapilo, co právě prohlásila. Zaváhala a dodala: „Patřím Bohu!"
Elška na lůžku objala Johanku a společně v náruči usnuly. Martin ze Stvolna ležel vedle nich a mlčky je pozoroval. Oběma to nesmírně slušelo. Prudce zatoužil po ženském těle. Měl by toužit po Johančině. Jenže před chvílí pochopil, že cesta k ní bude ještě hodně dlouhá. Najednou si nebyl jistý, zda vůbec někdy dojde úspěšně na její konec. Pohledem přejel po Elščině těle, těžce si povzdechl a zavřel oči. Trvalo ale ještě dlouho, než usnul. A stejně nespal klidně.
Vzbudil se až po obědě. Odpoledne dívkám hrál a vyprávěl a spát šli brzy.
* * *
Když se ráno vzbudil, na lůžku ležel jen on a Elška. Johanka byla pryč. Vyskočil a zaklel. Utíkal po rozvrzaných schodech dolů. U pece našel postaršího muže, který šenk vlastnil. „Ano, viděl jsem tu dívku,"

souhlasil trochu těžkopádně. „Byla ještě tma. Ptala se mě, kterým směrem leží Vyšší Brod. A pak odešla."
„Co měla na sobě?"
„Totéž co včera... myslím," pokrčil líně rameny šenkýř a dál se věnoval peci. Marně se snažil podpálit zvlhlé dřevo.
Martin ze Stvolna se vrátil nahoru do komůrky. Na rezavém hřebíku vedle dveří našel Johančin plášť. I když byl venku mráz, odešla jen v suknici a plátěné košili.
„Co se děje?" ospale se optala Elška a rukou si protírala oči. Rychle jí pověděl o Johančině útěku.
„Venku zmrzne," vyděsila se a bezděčně se pokřižovala. „Pokud ji neroztrhají vlci."
Martin ze Stvolna sebral váček s penězi a utíkal ven. Obešel celou vesnici a všem zaplatil, aby mu pomohli Johanku najít. Jedna žena ji naštěstí zahlédla. Prošla kolem jejich stavení a mířila k lesu. Nevracela se po cestě, ale šla zřejmě přímo tím směrem, který jí šenkýř ukázal. Což byla naivní hloupost, protože v lesích, které se rozkládaly na kopcích kolem zemské hranice, zabloudil i člověk, který to tam dobře znal.
Lidé z vesnice pročesávali les v širokém zástupu. Záhy narazili na lidské stopy. Těsně před polednem Johanku našli v mělkém údolí, jímž protékal potok. Pobíhala po břehu a hledala místo, kudy by se dostala na druhý břeh. Rty měla promodralé a třásla se zimou. Na lýtku měla veliký krvavý šrám.
„Co mi to děláš?" řekl něžně Martin ze Stvolna a rychleji balil do teplého soukenného pláště.
„Já chci domů!" naříkala. Pak ho objala a hystericky se rozplakala.
Vesničané zhotovili ze silných větví nosítka a Johanku dopravili zpět do šenku. Položili ji na lavici vedle roztopené pece a šenkýř připravil džbán horké medoviny s bylinkami. Než ji vypila, nanosila Elška s pomocí šenkýřovy manželky do kádě horkou vodu. Johanku svlékly a posadily do lázně. Stále se třásla zimou a dva prsty na noze měla omrzlé.
Horká voda jí ale zjevně pomohla. Snědla misku horké kaše a pak se nechala odnést na lůžko, kde spokojeně usnula.
„Takhle tě toho moc nenaučím," povzdechl si Martin ze Stvolna. I on byl z dopoledního běhání po lese unavený. Ale ta únava byla spíše v srdci než v těle.
„To nevadí," řekla Elška něžně a pohladila ho po tváři. Sama nevěděla proč, ale cítila se šťastná. Její život nebyl najednou prázdný. Všude kolem byly vzrušující zážitky. A byla s mužem, který ji potřeboval. I to bylo něco, co neznala. Navíc ji o tolik převyšoval svým pěveckým uměním. Z milování nikdy žádný mimořádný požitek neměla. Brala ho jako samozřejmost, která patři la k radostem a strastem života chudé holky. Jenže pokud by objímala Martina, cítila, že by to bylo něco jiného, něco, co ne jen neznala, ale ani si neuměla představit. Věděla však dobře, že se to nikdy nestane, protože jí jasně vysvětlil, jaké jsou hranice mezi nimi. Byl k ní laskavý, ale to bylo všechno. A ona byla rozhodnutá dokázat mu, že si zaslouží, aby ji naučil zpívat a hrát na loutnu. Proč by i žena nemohla být slavným minesengrem? A proč by nemohla být stejně bohatá, jako je on? Nikdy o něčem podobném neuvažovala. Doma ve vesnici měla své jisté místo a stačilo jí, co dostala. Ale najednou to mohla změnit.
„O čem přemýšlíš?" optal se jí zvědavě Martin ze Stvolna. Zvolna upíjel ze džbánku horkou medovinu a kolem očí se mu objevily drobné vrásky hořkého zklamání, které dělaly jeho obličej starší, než ve skutečnosti byl.
„O sobě. A také o vás," opáčila po pravdě. „Může být žena minesengrem?"
„Ve Francii jsem potkal několik trubadúrek. Tam si vzdělaných a chytrých žen nesmírně váží. Ale tady u nás jsem žádnou trubadúrku nepotkal.

V Čechách je to jiné. Většina rytířů má raději bohatou a hloupou manželku."
„Vaše žena... Johanka... byla bohatá?"
„Ani bohatá, ani hloupá," pousmál se. „Já bych si hloupou přece nikdy za manželku nevzal."
„Tak jsem to nemyslela. Já taky nejsem bohatá. Myslíte, že bych mohla odejít do Francie? Chtěla bych se živit zpěvem a hudbou."
„Proč ne. Ale na to umíš ještě moc málo. A musela by ses naučit francouzsky."
„Oni tam nemluví jako my?"
„Copak tady se mluví česky? Jsme v německých zemích, tak tu mluví německy. Ve francouzských francouzsky. V italských italsky."
Přikývla a posmutněla. Chvíli mlčela a pak tiše špitla: „Je francouzština těžká?"
„Je krásná. Písničky v ní znějí, jako by hovořili andělé. Poslechni si," řekl, a protože u sebe neměl loutnu, dal se do zpěvu bez doprovodu. Francouzsky jí zazpíval jednu z milostných písní, které kdysi složil pro svou první velikou lásku, abatyši kláštera svaté Voršily v Paříži.
„Krásně zní," souhlasila, když skončil. „Ale já bych chtěla zpívat o vášni. Tahle je o ženě, kterou muž získat nemůže."
„Máš pravdu, o tom ta písnička je. Ale jak to víš? Ty přece francouzsky neumíš."
„Řekla mi to ta melodie."
Martin ze Stvolna přikývl. Ano, Elška měla mimořádný talent a na každém kroku se o tom přesvědčoval. Vstal a zašel si nahoru pro loutnu. Přitom zkontroloval Johanku. Spala, ale dýchala trhaně a na čele se jí perlil pot. Dusivě pokašlávala. V lese zřejmě nastydla. Martin se pokřižoval. Měl strach, věděl, jak bývala slabá. Pokud by dostala zápal plic, mohlo to být zlé. Navíc byla oslabená tím, že neměla proč žít. Lidi, kteří ztratili chuť k životu, sklátila nemoc snadněji než ty, kteří se drželi života zuby nehty. Původně šel pro loutnu, aby učil Elšku. Ale rozmyslel si to. Přitáhl k lůžku nízkou stoličku a posadil se na ni. Tiše seděl a díval se na Johanku. Vzpomínal, co všechno spolu prožili. Pátral ve svém srdci, v němž mělo místo mnoho žen. Teď už svým způsobem i Elška. Ale žádná se nevyrovnala Johance. Pokud by chtěl použít ne zrovna zbožné přirovnání, s jeho láskami to bylo jako s křesťanskými světicemi. Každý věřící nosil v srdci spoustu blahoslavených mučednic a panen, které se pro víru obětovaly. Jistě měl rád všechny, ale přesto jedna trůnila nad ostatními - Panna Maria. A jeho Pannou Marií byla vždycky Johanka.
Zaslechl tiché zavrzání dveří za zády. Rychle se otočil a zahlédl ještě Elšku, která se zřejmě přišla podívat, kam se najednou ztratil. Zůstala ale na chodbě a dveře zase ohleduplně zavřela.
* * *
Johanka se probudila až večer. Měla vysokou horečku, kašlala a sípala tak, že skoro nemohla mluvit. Šenkýřova manželka jí připravila odvar z bylin a doporučila, aby Martin ze Stvolna zaběhl přes kopec do sousední vesnice, kde je kostel, a u oltáře zapálil voskovici. „Uzdraví se, nemusíte mít strach, urozený pane," slibovala rozvážně. „Takových už jsem vyléčila desítky. Mé bylinky jsou proslulé, lidé si je ke mně chodí kupovat z vesnic až od Zwettlu. Ale boží přímluva je taky dobrá."
„Co mi to děláš, děvče?" řekl Martin ze Stvolna něžně, sotva šenkýřka zmizela. Uchopil Johanku za pohublou ruku a sevřel ji ve svých silných dlaních. Nebránila se. Těžce polkla a pak s obtížemi ze sebe vypravila prosbu, aby jí zahrál. Vzápětí se rozkašlala.
Uchopil loutnu a dal se do zpěvu. Čím byl starší, tím lepší měl techniku hry, ale už dlouho nezpíval s takovým prožitkem a touhou jako ten večer. Postřehl, že kdosi pootevřel dveře, aby byl jeho zpěv slyšet i dolů.

Jindy byl v šenku hluk, ale teď ne, i když byl večer a stoly musely být obsazené vesničany.
Johanka ležela se zavřenýma očima a zdálo se, že se jí dech trochu uklidnil a také horečka klesla. Mírně se usmívala a v jednu chvíli, kdy ladil, zvedla ruku a pohladila ho. Tentokrát v tom ale nebyl ostych a nejistota, Martin ze Stvolna měl pocit, že v tom doteku byla něha, láska a snad i touha. Nejraději by se sklonil a Johanku políbil. Jenže věděl, že musí být rozumný. Byla jako číše z toho nejkřehčího skla. Každý neopatrný dotek by sklo rozbil. Uchopil loutnu a dal se znovu do zpěvu. Později, to už byla temná noc, se objevila šenkýřka a přinesla další odvar s bylinkami.
„Kde je Elška?" podivil se Martin ze Stvolna.
„Odešla do stodoly," opáčila šenkýřka a pečlivě přidržovala pohár u Johančiných rtů. „Prý se tam taky dobře vyspí. Aby měla nemocná klid. A vy taky."
Sotva odešla, řekla Johanka prosebně: „Já vím, že se to nesluší. Jsem přece řeholnice. Ale... lehl by sis ke mně? Bojím se sama."
Martin ze Stvolna si radostně uvědomil, že ho poprvé oslovila důvěrným tónem a nikoli jako urozeného rytíře. Nechal svíci hořet a vklouzl pod pokrývku. Johanka si položila hlavu na jeho rameno a tiše žadonila, aby jí něco vyprávěl. Třeba o umučení svaté Kateřiny.
„Budu ti vyprávět o utrpení někoho jiného," řekl vážně. Pak začal o lásce jistého Martina a Johanky. Vyprávěl, jako by šlo o příběh cizích lidí. Začal tím, jak se setkali v kostele ve Stříbře, jak se do sebe zamilovali v Třeboni, jak se spolu toulali německými zeměmi. Ovšem jméno Jany z Rožmberka v jeho vyprávění nepadlo ani jednou. Mluvil dlouho, a protože měl pocit, že Johanka usnula, zmlkl.
„A dál?" ozvala se. V jejím hlase nebyl ani stín ospalosti. „Jak to dopadlo? Našel ji?"
„Našel. Ale byla nemocná. Znovu ležel po jejím boku v lůžku, objímal ji a modlil se, aby se uzdravila," odpověděl. Možná by měl lhát, aby příběh skončil šťastněji, ale nedokázal to.
„To není konec," protestovala. „Že se uzdravila?"
„Uzdravila," souhlasil rychle.
„To je dobře," řekla spokojeně a tiše zakašlala. Její stav se vůčihledně lepšil. „To já takové štěstí neměla. Než jsem vstoupila do kláštera, měla jsem také muže. Ale zradil mě. Moc už se na to nepamatuji, žila jsem v klášteře příliš dlouho. Nechci na to vzpomínat. Je to pryč."
„Třeba tě nezradil, třeba si jen osud s vámi ošklivě zahrál."
„Ne, tak to nebylo! Zradil mě, ale Bůh ho potrestal. Zemřel. Je mrtvý," opáčila příkře. To už nebyla ta apatická dívka, kterou našel před několika dny v klášteře. Pomalu se jí vracela paměť. Martin ze Stvolna by měl mít radost. Vlastně ji měl, přesto se trochu obával, co bude, až si vzpomene na všechno. A především na Janu z Rožmberka. Ale hlavně až zjistí, že ten, koho teď tolik nenávidí, je on. Bezděčně, aniž o tom přemýšlel, se sklonil nad její tvář a nesmírně něžněji políbil. K jeho překvapení ucítil, že ho její ruce objaly kolem krku a Johanka ho přitiskla k sobě. Jeho polibky opětovala, ale skoro hned dostala další záchvat kašle.
Vymanil se z její náruče a omlouval se, že byl tak neopatrný.
„Je to má chyba," bránila ho tiše. „Škoda, že jsem tě nepotkala dřív. Mohla jsem si vzít tebe."
„A proč bys nemohla teď?" vyhrkl dychtivě.
„Máš tu druhou. Elška je krásná a zpívá s tebou. To já neumím. Nemohu stát mezi vámi... Proto jsem se chtěla vrátit do kláštera. Je lepší být mezi řeholníky než překážet někomu, koho si tolik vážím. Miluji tvůj zpěv. Něco mi připomíná... Až mi bude lépe, odjedu do Vyššího Brodu."

„Elška pro mě nic neznamená, věř mi! Vlastně by se mnou ani být neměla. Do Vyššího Brodu jsem přijel kvůli tobě. Až tam jsem ji potkal."
„A proč bys jezdil do Vyššího Brodu, když jsme se předtím neznali?" natočila se k němu a zkoumavě si ho prohlížela svýma velikýma důvěřivýma očima, které Martin tolik miloval.
„Věděl jsem o tobě," odpověděl a rychle uvažoval, co jí povědět, aby ji odradil od úmyslu opustit ho. Znal ji a věděl, jak umí být tvrdohlavá. Pokud by se chtěla do kláštera vrátit, dříve nebo později by to udělala. Pak dostal nápad. Nevěděl, zdaje dobrý, jenže příliš na vybranou neměl. S převahou dodal: „Já znal tvého muže... a protože jsem mu za cosi zavázaný, slíbil jsem, že se o tebe postarám. Dostal jsem za úkol odvést tě z Vyššího Brodu."
Johanka se od něj odtáhla, jako by se spálila o plamen. V očích se jí objevily slzy. „Tak on tě poslal?"
„Neposlal mě," chvatně se ohradil. „Jen chtěl, abych pomohl tobě. Ne jemu! Vždyť zemřel. Bylo to jeho poslední přání. Myslel na tebe až do konce. Možná tě miloval víc, než tušíš."
Váhavě se znovu vrátila do jeho náruče. Poprosila ho, aby ji ještě jednou políbil, že je strašně unavená a chce se jí spát.

Kapitola 8.
Ráno měla Johanka znovu vysokou teplotu, oči jí horečnatě žhnuly a třásla se zimnicí. Přesto se pokusila na Martina usmát, když se vzbudil. „Budeš mi dneska zase hrát?"
„Pokud mi nebudeš nikam utíkat," opáčil něžně a opatrně ji políbil na čelo. „Mám tě rád."
Elšku našel v šenku, právě přinášela ze dvora koš se dřevem a přikládala do pece. „Jak je na tom vaše žena?"
„Přežije to."
„Víte, co mě napadlo, urozený pane?" řekla, otřela ruce o suknici, zamířila k němu a políbila ho na tvář. Dala si záležet, aby to bylo co nejcudnější. „Nahoře je zima, netopí se tam. Co kdybychom Johanku přestěhovali sem k peci? Když srazíme tyhle dvě lavice a dáme na ně trochu sena, bude jako na lůžku. A v teple."
Johanka to odmítla, že nechce, aby si ji prohlížel každý, kdo do šenku přijde na pivo. Je řeholnice, jak by to vypadalo?
„Na pivo nepřijde do šenku nikdo cizí. A lidé z vesnice tě znají, přece pomáhali zachránit ti život," přemlouval ji Martin ze Stvolna. „V šenku je dost místa pro všechny... Budeš v teple a já zatím budu učit Elšku. Budeme zpívat a hrát, můžeš poslouchat."
„Ty si taky umíš všechno zdůvodnit," povzdechla si. Martina zaplavila vlna něhy. Tuhle větu od ní kdysi slýchal často. Vždycky ji vyslovovala s láskou. Stejně jako teď. Jako by se ta stará Johanka pomalu probouzela.
Elška zatím u pece všechno připravila. Martin pomohl Johance sejít dolů po schodech a položil ji na improvizované lůžko. Elška jí ještě upravila pod zády polštář a slíbila, že se o všechno postará: „Neboj, kdyby tě chtěl nějaký halama očumovat, já už ho srovnám." A to taky splnila. Když se začali do šenku trousit vesničané, pro jistotu vynadala každému, hned jak se objevil ve dveřích a podíval se směrem k peci.
Martin ze Stvolna si všiml, že v Johančině přítomnosti se Elška drží od něj co nejdál a hlídá se, aby se na něj ani jednou neusmála. Ale protože nevěřil, že by jakákoli dívka mohla být takhle ohleduplná k jiné ženě, chápal to spíše jako projev Elščiny přízně vůči němu než k jeho ženě. Měl se ženami dost zkušeností, aby pochopil, že tohle už není ta Elška, kterou potkal ve Vyšším Brodě a která mu nabízela, že se s ním pomiluje, aby mu nebylo smutno nebo zima. O to byla ovšem tahle nová Elška nebezpečnější.

Hned se dali svědomitě do práce. Učil Elšku svoje písně a začal s ní nacvičovat dvojhlas. Chvíli trvalo, než pochopila, proč by měl každý zpívat trochu jinak. O hudbě nevěděla vůbec nic, proto se jí snažil vysvětlit, co je to harmonie, akord, kompozice. Zpívala skvěle, ale ve hře na loutnu žádné velké pokroky neudělala. Měla prsty ztuhlé od práce a nedokázala s nimi to, co by si štíhlý krk nástroje zasloužil. Nakonec se vrátila ke své flétně a zkoušela, jak by to vypadalo, kdyby ho doprovázela takhle. Bylo to mnohem lepší, a když se večer Johanky optala, jak se jí to líbilo, odpověděla žertem, že se to dalo chvílemi i poslouchat. Přitom jí v očích hrály veselé ohníčky jako kdysi.
Johančin stav se lepšil jen pomalu, proto zůstali v šenku celý týden. Martin ze Stvolna nechtěl nic riskovat. Navíc se ochladilo a dva dny dokonce hustě sněžilo. „Tohle je stejně už konec zimy," vykládala šenkýřka, když donesla džbánek s horkou medovinou. „Není kam pospíchat, copak je vám u nás špatně? Uvidíte, za pár dní sníh roztaje, všude vyrazí tráva a bude jaro."
Ukázalo se, že měla pravdu. Hned jak vysvitlo slunce a jeho paprsky změnily sníh ve špinavou kaši, odjel Martin ze Stvolna spolu s jedním sedlákem do Zwettlu na trh. Vrátil se až pozdě večer se dvěma koňmi a vakem, v němž přivezl troje nové ženské šaty a nějaké cetky. „Tohle je pro vás," oznámil s hranou skromností, když věci vyložil před obě dívky na stůl. „Ale chci zpátky své šaty."
„Byl jsi pryč tak dlouho. Už jsem se o tebe začala bát," vítala ho Johanka. Objala ho a dlouze políbila. Přes její rameno Martin ze Stvolna postřehl, že Elška povytáhla trochu nespokojeně obočí. Teprve pak si začala s nadšeným výkřikem prohlížet, co dovezl.
Když Martin ze Stvolna zůstal později s Elškou sám, zavedl na její gesto řeč. Trochu odměřeně se ohradila, že nechápe, co se mu nezdá. Spíše než on s ní by si měla ona promluvit s ním, protože něco nechápe. Jak je to vlastně s radami, které jí dává?
„Nerozumím ti," zavrtěl trochu rozpačitě hlavou.
„Tvrdil jste mi přece, že musím zůstat čistá a svobodná, pokud mám být dobrou hudebnicí. Že se nemám milovat jen tak na potkání. Platí to i pro hudebníky?"
„Platí. Proč by nemělo platit!"
„Tak proč to musím dodržovat jen já, ale vy ne?"
„Copak jsem já něco porušil?" ohradil se Martin ze Stvolna a snažil se vypadat vážně. Protože mu došlo, o čem hovoří, div nevyprskl smíchy. Ale vzápětí si uvědomil, že to vlastně vůbec žádná legrace není. Elška začala žárlit. Pečlivě volil slova a vysvětloval, jaký je mezi tím rozdíl: „To, co říkáš, je hrubý omyl. Tohle nemůžeš srovnávat. Je nebetyčný rozdíl mezi smilstvem a milováním. Nesmíš smilnit na potkání s každým, kdo na tebe dostane chuť. Abych to vyjádřil přesněji, hudebnice by neměla smilnit s nikým, pokud by ho nemilovala. Odevzdat své tělo bys měla jen manželovi, anebo alespoň někomu, koho máš ráda. V případě hudebníka pak platí, že bych měl hledat rozkoš jen u své manželky. Pokud tedy objímám svou ženu, je to správné a Bohu milé."
„Aha," přikývla neurčitě a sklopila pohled k podlaze. Později se už k tomu problému nevrátila. A také ani náznakem nedala najevo, co si myslí, pokud se Martin choval důvěrněji k Johance.
„Máme konečně ženské šaty, Johanka je na tom chvála Bohu lépe, kdy vyrazíme na cestu?" optala se Elška ráno po jeho návratu z trhu.
„Ještě chvíli si budeš muset počkat," vysvětloval a mrkl na ni. „Pokud chceš být slavná trubadúrka, musíš se naučit jezdit na koni. Umíš si představit, jak veliký je křesťanský svět? A všude můžeš najít někoho, kdo bude tvé umění obdivovat a kdo ti za něj zaplatí."

„Mám nohy. Umím chodit a něco vydržím," protestovala hned. Pamatovala si ještě živě, jak se kymácela v sedle, když utíkali z Vyššího Brodu. Umínila si, že na hřbet koně už nesedne.
„Nejde jen o to, co chceš a vydržíš," pokračoval a zvážněl. „Když na hrad přijdeš pěšky s loutnou pověšenou na zádech, budou tě považovat za tulačku, v lepším případě za kejklířku. Ale když přijedeš na koni, jsi hudebnice. Odmění tě jako umělce a ještě se ti pokloní. Nestačí umět jen zpívat, být krásná a ochotná. Musíš si získat respekt. Rytíři by s každým nejraději zacházeli jako se svým poddaným. Ale ten, kdo jede na koni, není poddaný, chápeš?"
„To myslíte vážně? Neříkáte to jenom proto, abyste mě donutil dělat to, co se hodí vám?"
„Tak moment," zarazil ji přísně. „K ničemu tě nenutím. Jen se tě snažím naučit všechno, co musíš znát, pokud se chceš živit zpěvem. Odvedl jsem tě z domova a mám za tebe zodpovědnost. Můžeš skončit jako pouťová zpěvačka, která se příležitostně živí prostitucí, nebo můžeš být uctívaná dáma a umělkyně. Nic víc a nic míň. Nemrač se. Pokud jsi přijala mou radu, aby ses nepomilovala s každým na potkání, proč se bráníš jezdit na koni?"
„Mohu být upřímná? Vaši radu nemilovat se na potkání jsem přijala ráda, protože je to dřina. Alespoň se pořádně vyspím. Jenže pět minut na koni je pro mě horší než milovat se celou noc."
„Naučíš se to a pak to bude snadné. Bude se ti to líbit."
„Milování se mi taky někdy líbí...," opáčila trochu trucovitě, ale její oči se smály. Provokovala ho.
„Milá Elško, v životě je to zařízené tak hloupě, že se nám obvykle líbí to, co bychom neměli dělat, a bolí to, co dělat musíme. Takže hybaj do maštale. Osedlej dva koně, projedeme se spolu."
* * *
Když Johanka nabídla Elšce, aby se ze stodoly odstěhovala zpátky k nim do komory, že už je zdravá, Elška to odmítla. „Vydržela jsem to, když mrzlo, proč bych to nevydržela teď?"
„Když jsem byla nemocná, bylo to od tebe moc hezké," přemlouvala ji přesto Johanka. „Ale teď, když jsem zdravá, by se nehodilo, abych jako řeholnice spala na lůžku s cizím mužem sama. Chci, abys byla zase s námi."
„Hodilo..., nehodilo... Lidem je to přece jedno," namítla žertovně Elška. „Kvůli nim s vámi spát nemusím. Jedině že bys ty potřebovala ochranu..."
„To samozřejmě ne," odpověděla trochu upjatě Johanka. „Já to myslela dobře."
„Vždyť já vím," přikývla Elška, Johanku objala a sestersky políbila na tvář. „Vyhovím ti, přestěhuji se k vám. Ale až zítra. Dneska vás ještě nechám spolu samotné, platí?"
Během večeře Martin ze Stvolna oznámil, že zítra vyrazí na cestu.
„Johanka už je zdravá a Elška se udrží v sedle."
„Kam pojedeme?" optala se Johanka. Elška mlčela, protože jí stejně jména měst a hradů nic neříkala.
„Domů. Ale velikou oklikou. Pojedeme do Pasova a přes Světlou do Velhartic. Pokud se nezkazí počasí, budeme tam za čtrnáct dní."
„Velhartice jsou hrad?" optala se pro jistotu Elška. Něco ji napadlo. „Budeme tam hrát?"
„Zkusíme to," souhlasil. „Ale hlavně, až tam dorazíme, budeme v bezpečí. Tam už nám Rožmberkové a vyšebrodští cisterciáci neublíží. Doufám, že tam dostaneme doprovod, a budeme pokračovat do Prahy."
Když o něco později zalehla Johanka v komůrce vedle Martina na lůžko a zhasila světlo, místo aby se stočila do jeho náruče, optala se trochu stísněně: „Jaké máš se mnou plány?"
„Chci s tebou žít... Budu se o tebe starat."

„Neumím zpívat, budu jen na obtíž. Elška ti bude užitečnější."
„Už tisíckrát jsem řekl, že ke mně nepatří. Dříve nebo později půjde zase svou cestou... Moc jí přeji, aby se živila svým zpěvem. My dva to ale nemáme zapotřebí. U Prahy vlastním dvorec a tři vesnice. Budeš svou paní. Zemankou."
„Není to vůči Elšce nespravedlivé? Taky by chtěla být svou paní. A zemankou. Proč bych jí měla být já a ne ona? Jsi muž a tvoje hříšné tělo má jistě své potřeby. Elška by ti vyšla vstříc. Už nejméně tisíckrát jsem ti řekla, že ona to bude dělat ráda. To já poznám, i když jsem řeholnice. Já ti něco takového dát nemohu. Proč bys tedy měl žít se mnou? Nemám ti co nabídnout. Přiznávám, je mi s tebou hezky. Až se toho bojím. Nebo lépe řečeno... já se neustále bojím! Muž a žena mohou spolu žít jen jako manžel a manželka. Anebo jako hříšník a jeho konkubína. Ale já nemohu být ani manželkou, ani konkubínou."
„Nemáš pravdu. Můžeme přece žít vedle sebe v čistotě a lásce jako bratr a sestra. Copak ty jsi nežila společně s cisterciáky? Budeme mít svůj dvorec, ale můžeš tam žít cudně jako v klášteře."
V šeru Martin ze Stvolna postřehl, že Johanka se šťastně usmála. Položila hlavu na jeho rameno a špitla, že ji uklidnil, protože to je opravdu řešení. Pak ho objala a v rozporu s tím, co hlásala o svém řeholním údělu, ho začala líbat. Maska pokrytecké zdrženlivosti z ní pomalu padala. Pronášela naučené fráze, ale jednala jinak. Jako Johanka a ne jeptiška. Každou noc byla odvážnější a odvážnější. Dokonce dovolila, aby se chvilku a velice zdrženlivě laskal s jejím tělem.
Teprve po hodné chvíli odsunula jeho ruku ze svého těla a šťastně podotkla: „A jde se spát!"
* * *
„I Bůh vám přeje," loučila se s nimi šenkýřka, když opouštěli vesnici. Od rána svítilo slunce a všude kolem bylo doslova cítit, jak dychtivě se celá příroda těší, až vyrazí tráva, stromy se obalí zelení listů a na horských loukách rozkvetou pestré květy. „Zvláště tobě přeji, děvenko, hodně štěstí," žehnala otylá šenkýřka Johance. „Modlila jsem se, aby ses uzdravila."
I když se do Haslachu dalo jet kratší cestou přes kopce podél zemské hranice, zvolil Martin ze Stvolna raději objížďku po kupecké cestě na Leonfelden a Helfenberg. Obával se, aby Elška na úzkých a strmých horských stezkách nespadla ze sedla a nezranila se. Ona anebo kůň. Proto zvolil širokou a pohodlnější cestu údolím. Elška jela se zaťatými zuby; od včerejšího cvičení měla otlačená stehna. Ráno si dokonce stěžovala, že se odřela i o něco výše, a s potutelným výrazem se Martina ptala, zda se nechce podívat sám, co s ní sedlo udělalo. Rychle si však na koně zvykala. Martin ze Stvolna si znovu uvědomil, jak neuvěřitelně houževnatá a cílevědomá Elška je. Stačilo říci, že jí cestování na koňském hřbetě přiblíží k jejímu snu stát se hudebnicí, a vydržela by zřejmě, i kdyby měla sedlo rozpálené v ohni do ruda.
Jakmile opustili vesnici a skrze les projeli úzkou stezkou na širokou kupeckou cestu, Johanka se začala neustále ohlížet. Nakonec tiše, spíše jen pro sebe, špitla: „Pořád se vzdalujeme od Vyššího Brodu." Popohnala koně a dojela k Martinovi.
„Mohu se tě na něco zeptat?" řekla a hlas měla vážný. Jakmile přikývl, rychle pokračovala: „Ještě jsme o tom vlastně nemluvili... Ale je ti jasné, že mne nesmíš nikdy opustit?"
„Řekl jsem ti přece..."
„Počkej," zarazila ho přísně. Oči měla šedavě chladné a celá byla napjatá: „Už jsem si vzpomněla. Měla jsem manžela, ale i když sliboval stejně jako ty, opustil mě. Tvrdíš, že zemřel?"
„No, říká se to," odpověděl opatrně a pozorněji sledoval.

„Řekl jsi, že si na smrtelném loži přál, aby ses o mě postaral. Tak zemřel nebo ne? Nelži mi!"
„No, vlastně myslím, že nezemřel," odpověděl ještě opatrněji. Ale když si všiml zděšeného záblesku v Johančině pohledu, rychle dodal: „Jistě to nevím. Ale co na tom záleží?"
„Záleží," odpověděla pevně a v očích se jí objevily slzy.
„Pokud by totiž žil, měla bych patřit jemu. Ne tobě. Jenže jemu já patřit nikdy nebudu. To se radši sama zabiji. Jestli žije, znamená to, že už nesmíme spát v jednom lůžku vedle sebe!"
„Na tom přece není nic špatného," snažil se ji ukonejšit. „Tak spí poutníci v celém křesťanském světě."
„Je to špatné," trvala si na svém. „Pokud bych ti dovolila, abys mě objímal, byl by to smrtelný hřích. Jsem vdaná a stala bych se cizoložnicí. Pokud mě máš alespoň trochu rád, jak tvrdíš, tohle bys přece nepřipustil. Cizoložnice nebudou při Posledním soudu spaseny!"
„Ale třeba mrtvý je...," namítl chabě.
„Není! A proto se tě znovu ptám, neopustíš mě, i když ti budu jen sestrou? Chci slyšet pravdu. Teď se ještě mohu vrátit."
„A co chceš doopravdy ty sama?" optal se jí a usmál se. Doufal, že to je cesta k tomu, aby byl zase s Johankou šťastný. Mohl ji opatrně vést, ale kráčet musela sama.
„Mé duši jsi vzal klid," odpověděla a provinile sklopila pohled k zemi. „V klášteře bych teď asi umřela žalem. Nedokážu si představit, že bych zase žila jako řeholnice."
„Takže ujednáno," přikývl, chytil jejího koně za otěže a zastavil ho. Naklonil se a Johanku rychle políbil na tvář. Stiskla rty, v očích měla strach, ale neuhnula.
O něco později, když se zastavili na mýtině, aby se najedli, a Johanka na chvíli odběhla do lesa, přitočila se k Martinovi Elška. „Já neposlouchám, co si se svou ženou vyprávíte," řekla trochu mrzutě. „Ale i já bych byla ráda, kdybyste mi něco slíbil. Že mne neopustíte, dokud toho nebudu umět tolik, abych se mohla živit hudbou. Teď se ještě mohu vrátit domů. Později už asi těžko..."
Martin ze Stvolna se na ni zkoumavě zahleděl. V ženách se obvykle dalo vyznat těžko, ovšem touhu mít po svém boku muže měly všechny stejnou. Dokonce i řeholnice, jak už si několikrát ověřil. Ač žila Johanka v klášteře, řeholnicí nebyla. A Elška už vůbec ne. Nebyl tak hloupý, aby si neuvědomil, že žít se dvěma ženami na jednou přinese dříve nebo později potíže. Ale i když Johanku miloval, nechtěl Elšce ublížit. V životě už opustil hodně žen, ovšem většina z nich na něm nebyla závislá. Jen jednou udělal něco podobného, co by měl nejspíše udělat i teď. Dodnes ho to mrzelo. I když by měl poslat Elšku domů, s plnou vážností jí slíbil: „Postarám se o tebe, budeš hudebnice. Záleží jen na tobě, zda dobrá a slavná."
Elška se ostražitě rozhlédla, a když zjistila, že jsou na mýtině stále sami, objala ho a políbila. Tentokrát bez jakéhokoli náznaku cudné zdrženlivosti. Teprve když se Martinovi podařilo vymanit z jejího objetí, dodala: „Já vím, budu čistá a cudná. A opravdu ráda, věřte mi. Ale pokud byste někdy přece jen chtěl, určitě neřeknu ne. Tolik vám toho dlužím."

Kapitola 9.

Za příjemného počasí blížícího se jara projeli během dvou dnů Leonfeldenem a údolím mezi kopci pokračovali na Helfenberg. Právě když se chystali k polednímu odpočinku, vynořilo se ze zákruty cesty několik jezdců. Rychle cválali proti nim. Martin ze Stvolna křikl na dívky, aby ustoupily z cesty. Sám stiskl boky svého koně a popojel ke stromu. Vojákům bylo vždy lepší se vyhnout.

V čele družiny jel ozbrojenec na silném černém koni. Robustní muž měl kroužkovou zbroj a v ruce kopí s malým praporkem, na němž byla rožmberská růže. Za ním jel cisterciácký mnich v bílém řeholním hábitu a průvod uzavírali další dva vojáci s kopími. Oběma se u pasu houpal meč. Jeden z nich vedl za otěže koně, na jehož hřbetě byl přivázaný náklad. Sotva Johanka řeholníka zahlédla, přehodila si přes hlavu kápi a odvrátila se stranou.
Cisterciácký mnich křikl na svůj doprovod, aby vojáci zpomalili. U Martina ze Stvolna svého koně zastavil. Sáhl pod plášť a vylovil pergamenový svitek. Chvíli si ho prohlížel, pak list zvedl a ukázal mu ho. Na svitku byla celkem zdařile nakreslena podobizna Martinovy tváře.
„To je ale náhoda," usmál se cisterciák povýšeně. „Jsem opat Miller z nedalekého konventu sv. Jana Křtitele v Altenfeldu. Bratři z Vyššího Brodu mne požádali o pomoc, pokud by tě kroky vedly sem k nám. Nuže?"
„Nuže co?" opáčil nepřátelsky Martin ze Stvolna a tasil meč. Rožmberští vojáci se sice zamračili, ale ani jeden se nechystal k boji. Měli převahu a neměli se čeho bát. Ale na druhou stranu neměli ani příliš chuť pustit se do zápasu s tímhle rytířem. Zvláště proto, že ho poznali. Jeden z nich se před lety zúčastnil obléhání Třeboně a dobře si pamatoval, co tehdy Martin ze Stvolna dokázal.
„Unesl jsi přece řeholnici," přísně ho káral opat Miller. „Za to tě čeká vyobcování z církve. A spravedlivý trest."
Martin ze Stvolna pokrčil rameny a ještě jednou se na pergamen podíval. Musel ocenit, že italský malíř, který tuhle podobiznu nejspíše namaloval, kreslit opravdu uměl. Vida, řekl si rozmrzele, k čemu se dá umění zneužít. Místo aby Ital maloval zbožné obrazy na oltáři, pomáhá pronásledovat lidi. Zamrazilo ho při představě, že by něco podobného začala používat třeba inkvizice, a napadlo ho také, zda by se stejně dala zneužít hudba. Ale vzápětí to odmítl. Hudba byla na rozdíl od malířství čistá; místo s barvami pracovala pouze s citem. Vrátil opatovi pergamen a pokynul Johance, aby přijela blíž. Přitom se ji snažil hlasitě uklidnit, aby se nebála a po pravdě řekla, jak to bylo s jejím odjezdem z kláštera doopravdy. I když se tvářil klidně, klidný nebyl. Chvatně se modlil, aby Johanka neudělala chybu. Stačil jediný špatný krok a mohl ji definitivně ztratit. Ale na druhou stranu nemohl tomuhle hovoru zabránit. Co by mu bylo platné, pokud by Johanku udržel při sobě, ale jeho exkomunikovali z církve? Nakonec by mohl do pekla stáhnout i ji.
Johanka k nim byla obrácená zády. Ani se nepohnula, jako by je neslyšela. Elška popojela těsně k ní a šeptem jí cosi vykládala.
„Na čem se ty dvě domlouvají?" břitce se ohradil opat. „Jestli je to nějaký úskok..."
Teprve teď Johanka otočila koně a rychle zamířila k nim. Zastavila po boku Martina ze Stvolna.
„Co si přeješ, bratře?" optala se pevně. Martin ze Stvolna si všiml, že se sice nepatrně chvěje, ale má hlavu vztyčenou a v jednu chvíli se na něj sama kratince usmála.
Opat se jí začal laskavě vyptávat, jak ji vlastně z kláštera unesli, a konejšil ji, aby se nebála, že ji osobně doprovodí zpátky domů, k hodným bratrům řeholníkům. Sliboval, že se za ni bude modlit, a aby měla na paměti, že za vše, co se po jejím únosu stalo, nenese žádnou odpovědnost, a pokud byla účastna nějakého hříchu, nepadá vina na ni. Johanka ho nenechala domluvit.
„Odjela jsem sama a o své vůli. Nikdo mne neunesl a nikam se vracet nebudu."
„Očaroval tě," vykřikl zděšeně opat Miller a pokřižoval se.
„Tady je dopis pražského arcibiskupa," chladně oznámil Martin ze Stvolna a podal mu glejt, v němž Arnošt z Pardubic nabádal vyšebrodské cisterciáky, aby mu vydali jeho ženu.

„Ty jsi jeho žena?“ optal se opat Miller Johanky s obočím přísně staženým.
Johanka vrhla na Martina ze Stvolna trochu polekaný pohled, ale okamžitě až přespříliš ochotně přikývla. „Ano, jsem jeho žena.“
„To je ovšem něco jiného,“ bručel nepříliš nadšeně cisterciácký opat. Tohle mu posel z vyšebrodského kláštera neřekl. Chvíli přemýšlel a pak křikl na Elšku, aby přijela blíž. Podíval se na ni a úlisně se optal: „A co ty? Ty se také nechceš vrátit domů?“
Zavrtěla mlčky hlavou.
„Není to divné?“ pokračoval a laskavý výraz jeho tváře se změnil. Jako by si nasadil masku povýšeného opovržení. „Muž a dvě ženy. Už to samo o sobě je hříchem. Církev má povinnost nejen ukazovat cestu, ale také trestat zbloudilé.“
„Hříchem by to snad bylo, pokud bych s těmi ženami ležel pod jednou pokrývkou a s oběma tělesně obcoval,“ ušklíbl se ironicky Martin ze Stvolna. Meč stále držel výhrůžně v ruce. „Co je ale hříšného na tom, pokud s nimi cestuji? Ve vší počestnosti. Se svou ženou a její služebnou. Je na tom něco neobvyklého?“
„Ano, jsem služebná paní Johanky,“ přidala se hned Elška.
Opat Miller zlostně stiskl rty, pak se obrátil na rožmberské vojáky a rukou pokynul, aby pokračovali dál. Požehnal Johance a dodal: „Myslím, že se ještě uvidíme, sestro. Po tom, co jsem tu slyšel, se za tebe budu modlit ještě více!“
Ještě než zmizeli, obrátila se Johanka na Martina a požádala ho, aby jí půjčil ten pergamen od pražského arcibiskupa. Odmítl to a chtěl ho ukrýt.
„Tak to ne,“ ohradila se ostře. „Jak dospěl ten opat k přesvědčení, že jsem tvá žena? Co je v tom listu? Ty jsi už ženatý? S kým?“
„Ten list byl jen úskok,“ snažil se ji uklidnit. Dal by si pár pohlavků. Aby zabránil jednomu nebezpečí, sám strčil hlavu do oprátky. I když býval v podobných situacích velice pohotový, teď ho žádná vhodná výmluva nenapadla. „Píše se tam, že jsi má manželka. Měl jsem ho u sebe jen proto, aby mi vyšebrodští cisterciáci dovolili setkat se s tebou.“
„Je na něm pečeť pražského arcibiskupa! Proč by psal něco, co není pravda?“
„Arcibiskup je mi za cosi zavázaný... V Pise jsem mu zachránil život.“
Johanka zavrtěla hlavou a natáhla ruku. Přitom dodala, že mužům se věřit nedá. Dokud si list nepřečte, nebude mít klid. Nakonec jí Martin pergamen podal. Rychle ho přelétla pohledem, pak pergamen pečlivě svinula a podala ho zpět. Nic neřekla a sama vyrazila po cestě dál k Helfenbergu.
„Myslíte, že nám bude vaše žena dělat potíže?“ optala se tiše Elška.
„Bojím se, že potíže bude dělat spíše opat Miller.“
„Vždyť nás nechal jít.“
„Vsadil bych se, že už teď se radí s těmi vojáky, zda lesem nevede stezka, po které by nás mohli objet. Na příhodném místě nás přepadnou a budou se chtít zmocnit Johanky násilím. Možná i tebe. Řekl bych, že tě opat považuje za uprchlou poddanou.“
„Ale...,“ zakoktala se Elška. „Co budeme dělat?“
„Musíme zmizet,“ pokrčil rameny Martin ze Stvolna. „Pojedeme jinou cestou. Nejlepší bude kus se vrátit. Pokud nás budou hledat, tak na cestě do Helfenbergu. Než poznají omyl, budeme v bezpečí.“ Křikl na Johanku, aby zastavila. Ale Johanka jako by ho neslyšela, uháněla dál a zmizela v zákrutu cesty.
„Počkej tady!“ nařídil Martin ze Stvolna Elšce a patami popohnal koně. Věděl, že cválat tryskem by bylo pro Elšku nebezpečné.
Johanku dohnal snadno. Předjel ji a koně donutil zastavit. Johanka měla opět v očích šedý chlad beznaděje a kolem očí hořkou vrásku.
„Musíme se vrátit,“ oznámil jí naléhavě.

„Tak tys mi lhal!“ vykřikla nepřátelsky. „Ti vojáci měli na praporcích erb růže. Vzpomněla jsem si. Jana z Rožmberka a ty... Můj manžel nezemřel, i když jsem Boha prosila, aby si ho vzal k sobě. Tys můj manžel.“
„Jsem, ale...“ Pokusil se ji uchopit za ruku. Zaječela, ať se jí nedotýká.
„Johanko, hrozí nám nebezpečí. Teď o nás nepřemýšlej, ale prosím, věř mi. Miluji tě a není to tak, jak si myslíš. Lhali ti, žila jsi dlouho sama. Musíme se vrátit, jinak nás nejspíše přepadnou a tebe odvedou zpátky do kláštera.“
„Mně je to jedno!“
„Tebe a Elšku odvedou a mě zabijí.“
Pohodila vzdorovitě hlavou.
„Ano, zabijí mě, takže se ti vlastně splní tvoje přání. Je to na tobě. Buď se zachráníme spolu, anebo se jim vydáme do rukou.“
V zákrutu cesty se objevila Elška. Jela, jak nejrychleji uměla. Mávala rukama a křičela, že zahlédla rožmberské vojáky. Vracejí se sem.
„Rychle do lesa!“ vykřikl Martin ze Stvolna. Popadl Johančina koně za otěže a tryskem sjel z cesty. Pár kroků od ní se rozkládal hustý smrkový les. Johanka se nebránila. Svěsila hlavu a rukou se přidržovala hrušky sedla. Elška zůstala na cestě. Sotva Martin s Johankou zmizeli, objevili se tři rožmberští vojáci. Jeli sami, opat Miller s nimi nebyl.
„Kde jsou ti dva?“ houkl na Elšku urostlý voják, který malému oddílu velel.
„Pokračovali dál,“ odpověděla s hraným úlekem. „Já tak rychle jezdit neumím, nechali mě tady. Sami cválali, jako by jim šlo o život.“
„Co s ní?“ optal se velitele postarší voják s jizvou na tváři.
„Opat jasně řekl, že mu záleží hlavně na té druhé, co ji unesli z kláštera. Pokračujeme!“ Mávl rukou a všichni tři vyrazili tryskem dál po cestě. Sotva zmizeli, vyhlédl z úkrytu Martin ze Stvolna a křikl na Elšku, ať sesedne a jde k němu. Koně ať raději vede za otěže, v lese stejně jet v sedle nemohou.
Záhy narazili na uzounkou stezku, kterou nejspíše užívala zvěř. Po ní pokračovali lesem a Martin nakonec ztratil orientaci, protože stezka se kroutila mezi stromy. Chvílemi mizela v křovinách, museli se prodírat skrze větve, které se skláněly skoro až k zemi. Teprve po hodné chvíli dorazili k mělkému potoku, vinoucímu se na dně hlubokého údolí, lemovaného strmými skálami. Nasedli zase na koně a dál jeli potokem, protože to byla nejschůdnější cesta. Navíc to byl nejspolehlivější způsob, jak nezanechat žádné stopy. Teprve po hodině jízdy Martin ze Stvolna zastavil. Údolí se rozšiřovalo a na břehu potoka se v klínu lesa ukrývala louka s vysokou trávou.
„Tady budeme v bezpečí,“ řekl a seskočil. Rychle pomohl sesednout Johance. Všiml si, že má v očích slzy. Jindy pomáhal ze sedla i Elšce, protože se na koni vůbec necítila jistá. Ale tentokrát seskočila sama a hned odběhla do lesa pro dřevo na oheň.
„Opravdu by tě zabili?“ špitla tiše Johanka. Chvěla se, jako by měla zimnici.
„Opravdu... Ale pokud bys toužila vrátit se do kláštera, bylo by to pro mě stejně to nejlepší, co by se mi mohlo stát. Nechci žít bez tebe!“ vysvětloval něžně a opatrně ji objal. Nebránila se. Martinovi ze Stvolna se zdálo, že v náruči drží dětskou hračku, připadala mu jako hadrová panenka. Johanka byla slabá a vyčerpaná. Odvedl ji stranou k padlému kmeni, kam ji posadil. Pak se vrátil na břeh potoka, aby se postaral o koně. Ti se zatím klidně pásli. Rozepnul podpinky a sňal sedla. Právě když začal otírat trávou prvního, Johanka se ozvala: „Martine..., mnoha věcem nerozumím, ale nechci se vrátit do kláštera. Možná jsi mě zradil,

ale když zavřu oči... Jsem asi hloupá, ale já tě mám pořád ráda. I po tom všem."
* * *
Zásob měli dost, proto se Martin ze Stvolna rozhodl, že na mýtině u řeky zůstanou den nebo dva. Byli hluboko v lesích a nebylo pravděpodobné, že by je tu dokázali rožmberští vojáci objevit. Cítil se tu bezpečně a kromě toho potřeboval čas, aby si promluvil s Johankou. Na jedné straně stály utkvělé představy, které jí vnutila Jana z Rožmberka, na druhé zlomky vzpomínek na jejich skutečnou lásku. Mezi čtyřma očima poprosil Elšku, aby se tentokrát mezi ně nemíchala, aby se nepokoušela žertovat, jemu neprojevovala ani náznak přízně, a pokud to půjde, aby je nechávala samotné.
„Ani náznak přízně vám stejně nesmím projevovat," odpověděla vážně. Byla hrdá, že ji pověřuje tak významným úkolem, který se týká jeho. „Pokud mi půjčíte loutnu, odklidím se do lesa a budu cvičit."
Večer rozdělali oheň, v něm rozpálili kameny a z mouky, kterou vezli s sebou, na nich Elška upekla placky. K nim si vzali kus ovčího sýra a pár sušených švestek. Lůžko si upravili pod větvemi mohutného smrku z listí a chvojí. Elška si chtěla ustlat jinde, ale Johanka to nedovolila.
Pomalu se stmívalo, a protože se ochladilo, zůstali sedět u ohně. Martin ze Stvolna si přinesl loutnu a začal hrát a zpívat. Tentokrát se Elška nesnažila doprovázet ho. Seděla tiše s přivřenýma očima a poslouchala. Dychtivě poslouchala i Johanka. Martin postřehl, že se usmívá pokaždé, když hrál skladbu, kterou jí kdysi zpíval.
„Vzpomínáš?" optal se jí něžně a začal hrát starodávnou milostnou píseň.
„Tuhle jsem ti hrál úplně jako první. Tehdy..."
„Ve Stříbře," doplnila ho tiše. „Schovával ses v kostele a já ti přinesla jídlo."
„A já se do tebe zamiloval."
„Přeháníš," zasmála se. Měla klidný a vyrovnaný výraz. V tmavých očích se jí odrážely jiskry ohně a vypadala šťastná. „Byla jsem dcerou kata a tys mne tam nechal."
„Ale stejně jsem se do tebe zamiloval," tvrdil neústupně, i když oba věděli, že trochu přehání.
Zvážněla. „Pokud bys mne tehdy miloval, nenechal bys mě tam. Ten, kdo miluje, druhého neopustí. Jako..."
„Nebuď nespravedlivá," bránil se rozmrzele. „V Dentleinu jsem tě musel nechat, protože jsi byla nemocná. A já musel jet dál. Měl jsem od panovníka důležitý úkol. A pronásledovala mě inkvizice."
„A Jana z Rožmberka," ušklíbla se ironicky. „Co bys udělal, kdyby se dal čas vrátit zpátky?"
Martin ze Stvolna spojil dlaně, jako by se modlil. Elška vyskočila a řekla, že přinese ještě nějaké dřevo, i když stranou ležela velká hromada větví. Nepřemlouvali ji.
„Co bych udělal?" opakoval nejistě. „Pokud by se dal čas vrátit a já věděl to, co vím teď, neopustil bych tě. Jenže, Johanko, život tak jednoduchý není. Pokud se musíme rozhodnout, nikdy nemůžeme vědět, co z toho vzejde. V dobré víře uděláme rozhodnutí a věříme, že jsme se rozhodli správně. Problém je, že čas vrátit nejde."
„To jsi celý ty," povzdechla si a smutně sklopila pohled k zemi. Už se neusmívala. „Čas se jistě vrátit nedá, ale mnohé z toho, co jsme prožili, se může opakovat."
„Může... ale nebude," vyhrkl ihned. „Víš, výhoda je, že se člověk může poučit z chyb. Alespoň doufám... Slibuji, už tě neopustím."
„Slibuješ?" optala se tiše a odvrátila tvář do tmy.
„Slibuji," řekl a klekl si před ní. Opatrněji objal a přiměl, aby tvář obrátila k němu. Pak ji políbil. Rychle oddechovala a chvíli se nehýbala,

jako by celá ztuhla. Pak prudce ovinula ruce kolem jeho krku a začala ho vášnivě líbat.
„Pojď," řekla a vstala. Uchopila ho za ruku a odváděla stranou do lesa. Když se Elška vrátila, bylo místo u ohně prázdné. Přiložila a čekala. Na nebi se objevil srpek měsíce a hvězdy. Zívla a nakonec si šla lehnout. Martin s Johankou se vrátili až pozdě v noci. Johanka kráčela vedle Martina a šťastně ho objímala kolem pasu. Vrátila se mezi prosté věřící, kteří sice žili hříšněji než zbožní řeholníci, ale šťastněji.

Kapitola 10.
Ráno se tráva na zemi třpytila bělavou námrazou. V údolích šumavského podhůří jaro ještě zdaleka nezvítězilo. Johanka se tiskla k Martinovi a chvěla se, i když ji pečlivě zabalil do svého soukenného pláště. Nakonec vstal a rozdělal oheň. Ale ani ten Johance příliš nepomohl.
„Asi jsem prochladla," stěžovala si unaveně. Pokusila se usmát a dodala, že po tom včerejšku ani není divu.
„Nemůžeme tady zůstat," rozhodl Martin ze Stvolna. „Musíme pod střechu. Děláš mi starosti, má milá."
„A co vojáci?"
„Nějak si s nimi už poradím. Pokusím se poblíž najít nějaký dům. Elška se o tebe zatím postará, já se do oběda vrátím..."
„Ne!" vykřikla zoufale. „Neodjížděj. Co když se nevrátíš?"
„Proč bych se neměl vracet?" odpověděl trochu zaraženě. Pochopil, že to s Johankou nebude tak snadné, jak si během včerejšího večera vysnil. Pořád to ještě nebyla ta jeho stará, veselá a statečná žena.
„Bojím se. Už jednou jsi mě opustil," naříkala a v očích měla slzy.
„Pojedu s tebou."
Nakonec se Martin ze Stvolna dohodl s Elškou, že on zůstane a po okolí se rozhlédne ona.
„Ale půjdu pěšky," vymínila si hned. „A jen tak mimochodem, pokud někdo potřebuje odpočinek, pak to jsem já. Věříte, urozený pane, že teď už bych vám asi ani nenabízela podívanou na místa, kde všude jsem od sedla odřená?"
„Radši běž," zasmál se a přátelsky ji pleskl po zádech.
Sotva Elška zmizela, Johanka trochu pookřála. Natáhla k němu ruce a prosila, aby si sedl vedle ní a objal ji. Musel vyprávět, co všechno zažil od té doby, co ji zavřeli do kláštera. Nejvíce ji ale zajímalo, co měl doopravdy s Janou z Rožmberka. Martin ze Stvolna byl zvyklý upravovat si své zážitky, aby vyhovovaly posluchačům, ale už dlouho se tak nezapotil. Johanka byla jako inkvizice, nesmlouvavě se mnohokrát vracela ke každému detailu a zkoumala ho ze všech stran, zda v jeho vyprávění nenajde nějakou trhlinu. V jednu chvíli na ni téměř vyjel, protože už ho její výslech nebavil. Ale vzápětí si všiml horečnatého lesku v jejích očích a potu, který jí vyrazil na čele, a pokorně dál odpovídal na otázky.
Elška se vrátila až pozdě odpoledne. „Jsme pěkně hluboko v lese," hlásila hned. Usedla k ohni a natáhla k plamenům ruce. Martin jí podal placku, kterou začala chvatně žvýkat, a Elška s plnou pusou vyprávěla: „Šla jsem podél potoka, protože jinak tu jsou jenom skály a lesy. A do některých, přísahám Bůh, snad ještě člověk ani nevstoupil. Hledala jsem kouř, protože jsem si říkala, že kde je oheň, tam budou nějaké domy. Nakonec jsem kouř zahlédla, ale nebylo to poblíž potoka, nýbrž stranou na kopci. To mě samozřejmě překvapilo. Který blázen by si stavěl dům tak daleko od vody? Nicméně jsem se tam vydala. Ještě štěstí, že jsem byla opatrná. Víte, čí to byl oheň?"
„Těch tří rožmberských vojáků," zabručel zlostně Martin ze Stvolna, který okamžitě pochopil.

Elška přikývla a v jejích očích zahlédl uznalý obdiv, což mu bylo v tuhle chvíli jedno. Ale hned si to uvědomil a trochu ho zamrazilo při představě, že už nedokáže mít radost ze ženského obdivu, který ho vždycky tak těšil.
„Schovala jsem se v křoví a poslouchala je," vykládala pyšně Elška. „Kleli jako pohani. Jejich velitel tvrdil, že by toho opata nejraději pověsil za nohy na strom, protože podle jeho názoru jsme už kdoví kde. Rozčiloval se, že nevěří tomu, že jsme zůstali v téhle krajině, jak tvrdí opat. Prý nejsme tak hloupí," dodala a významně šlehla po Martinovi ze Stvolna pohledem. „Jak jsem pochopila, opat jim nařídil, že musí projet les křížem krážem a prý se bez nás nemají vracet. Pak jsem se odplížila pryč."
„Co budeme dělat?" polekaně se optala Johanka a vzápětí se dusivě rozkašlala.
„Na nějaké stavení jsi nenarazila?" optal se Martin ze Stvolna pro jistotu. Měl zlost, že s sebou nemají nějaký hrnec, aby mohl Johance ohřát vodu, případněji svařit léčivé byliny. Bezpodmínečně museli nějakou usedlost najít. A tam zůstanou, i kdyby měl Martin její obyvatele pobít. Zavrtěla hlavou a dodala, že podle ní tu nikdo nežije. Jednou zabloudila poblíž Vyššího Brodu v lesích, kde taky žádná vesnice nebyla. A vypadalo to tam stejně.
„Mám nápad," rozhodl se rychle Martin ze Stvolna. „Vrátíme se na cestu a budeme rychle pokračovat původním směrem. Ti rožmberští vojáci nás přece hledají v lese. Pokud to uděláme šikovně a nenajdou naše stopy, máme naději, že jim zmizíme."
„No, nevím," protáhla Elška a starostlivě stáhla obočí. Chvíli váhala a pak pokračovala: „Pokud jsem těm vojákům dobře rozuměla, tak se rozčilovali, proč do lesa neposlal opat ostatní... Nevím sice, o kom mluvili, ale asi nás nehledají jenom ti tři."
„Já se uzdravím i tady, slibuji," špitla Johanka a přivinula se k Martinovi.
„I kdyby to byla pravda, má lásko, tady nám hrozí stejné nebezpečí jako jinde. Pokud nás ti tři hledají, logicky pojedou podél potoka jako my," vrtěl nesouhlasně hlavou Martin ze Stvolna. „Balíme a rychle musíme zmizet. Tady u potoka už nejsme v bezpečí."
Jak to jen šlo, zakryli stopy svého pobytu. Popel odnesli do lesa, vypálenou trávu zamaskovali hromadou klestí, ale spasenou trávu nahradit neuměli. „Pokud se trochu vyznají ve stopování zvěře, snadno zjistí, že jsme tu byli," rozmrzele uvažoval Martin ze Stvolna, když si prohlížel výsledky jejich práce. „Nedá se nic dělat, půjdeme na to jinak. Pokusím se je odlákat."
„Jak odlákat?" optala se nedůvěřivě Johanka.
„Elška neumí jezdit na koni rychle. To znamená, že musíme získat slušný náskok, až sem dorazí," vykládal trpělivě. „Vy dvě vyrazíte zpátky řečištěm potoka. Já to vezmu tamhle do lesa a dám si záležet, abych za sebou zanechal tolik stop, že vyrazí za mnou. Mě nechytnou a vy zatím..."
„Já tě nepustím," vykřikla zděšeně Johanka, padla před ním na kolena a objala ho kolem pasu. „Ne... prosím, ne! Ať jede Elška sama a já pojedu s tebou. Umím na koni mnohem lépe než ona."
„Ale ne tak dobře, abys ujela, pokud by nás dohnali," odmítl to rázně. „A pak, jsi nemocná. Měla bys jet pomalu a moc se neunavovat. Já pojedu velikým obloukem. Lesem. Nebude to hračka."
Johanka začala plakat. V jejím hlase byla znát panika, kterou nedokázala ovládnout. „Ty mě chceš zase opustit!" naříkala a ještě pevněji se k němu přitiskla. „Nepustím tě!"
Elška stála stranou a mlčky je sledovala. Nedokázala zakrýt nesouhlas a dokonce i náznak opovržení. Podle jejího názoru byla Johanka už zdravá, až na tu horkost. Ale to, co teď předváděla, byla podle ní rozmazlenost.

Jenže co mohla čekat od řeholnic a vůbec od urozených žen? Vzápětí si uvědomila, že Johanka není urozeného původu. Dokonce byla z ještě horšího rodu než ona. Byla dcerou stříbrského kata. Tím spíše nechápala, proč se chová takhle hloupě. V životě musel člověk dělat to, co bylo potřeba, aby přežil, a ne fňukat. Obdivovala Martina ze Stvolna, jak vychází rozmarům své ženy vstříc, a přišlo jí ho trochu líto.
Martin ze Stvolna hladil Johanku po vlasech a snažil se ji konejšit. Ale ve skutečnosti nevěděl, co dělat. Jeho návrh bylo jediné správné rozhodnutí, jak se nedostat do potíží. Chápal však, jak křehká hranice je mezi Johančiným zdravým rozumem a šílenstvím.
„Neopustím tě, nikdy," sliboval pevně. „Pokud se bojíš zůstat chvíli sama, nedá se nic dělat. Pojedeme společně a musíme se modlit, aby to dopadlo dobře."
Elška přivedla koně a Martin pomohl oběma dívkám do sedla. Všiml si, jak Elška stiskla bolestí rty, když dosedla. Povzbudivě se na ni usmál a nenápadně, aby to Johanka neviděla, ji pohladil po stehně.
„Já to vydržím," odpověděla tiše a usmála se.
Vzápětí vyrazili. Elška jela mnohem jistěji, než Martin ze Stvolna čekal. Opět si uvědomil, kolik talentu má tahle vesnická holka. Kdyby se narodila v urozené rodině, mohla být ozdobou každého dvora. Zpočátku jeli krokem, pak přešli do klusu a nakonec do mírného cvalu. Johanka seděla v sedle sice jistě, ale záhy bylo zřejmé, jak ji jízda unavuje. Byla bledá, občas dostávala záchvaty kašle. Kdykoli se po ní starostlivě ohlédl, pevně stiskla rty a zavrtěla hlavou na znamení, aby si jí nevšímal. Martin ze Stvolna věděl, kolik vůle má jeho žena ve svém štíhlém těle. Jejím problémem nebyla síla v těle, ale křehká duše, rozbitá zlobou světa.
Jel a přemýšlel, jak ji vlastně chránit, i když by nikdy nepřiznala svou bolest, neznamenalo to, že její tělo vydrží tolik námahy. Byla oslabená nemocí a kromě toho jí život v klášteře vzal spoustu sil. Nebyla zvyklá se celý den pohybovat. Klečením pod křížem a modlitbami tělo nezesílí, to říkával ironicky otec Martinově matce. Tehdy ho nenáviděl, protože ji tupil a někdy dokonce i bil. Jenže teď musel s nechutí přiznat, že v jeho výtkách bylo zrnko pravdy.
Martin ze Stvolna si připadal jako liška v pasti. Buď v ní zůstane a lovec nakonec přijde a zabije ho, nebo si stejně jako liška uhryže nohu, která uvízla v železech, a on uteče zmrzačený. Přesně tak by dopadl, pokud by pronásledovatelům sice unikli, ale přitom by ranil rozbolavělou duši své Johanky. „Zatracená práce!" zaklel hlasitě. Naštěstí to dívky zaslechnout nemohly, protože je o značný kus předjel. Přitáhl koni otěže a počkal na ně.
„Jak dlouho ještě pojedeme?" optala se Elška.
„Už taky nemůžu," přidala se Johanka. „A za chvíli se začne stmívat. Měli bychom si najít nějaké místo na přespání."
Právě projížděli úzkou soutěskou. Břehy potoka byly kamenité a řídce porostlé holými křovinami. Po obou stranách se zvedaly příkré skalní stěny. Ideální místo pro léčku.
„Vydržte," poprosil dívky. „Jen co projedeme soutěskou, odpočinete si."
Jeli však ještě hodnou chvíli. Skalní stěny se místy svíraly tak, že by mezi nimi naložený kupecký vůz neprojel. V těch místech se potok zvedal a byl prudší, takže museli jet velice opatrně. Proto trvalo poměrně dlouho, že ze soutěsky vyjeli do údolí. Martin ze Stvolna zamířil mezi stromy, jel pomalu a rukama rozhrnoval větve smrčin. Konečně narazil na nevelkou mýtinu. Seskočil a oběma dívkám pomohl ze sedla. Tentokrát se Elška nerozběhla hned do lesa. S bolestivým výrazem si masírovala stehna a naříkala, že se už nikdy v životě nebude moci milovat s mužem. Johanka ji přísně napomenula, že hříchem je nejen necudnosti páchat, ale i na ně myslet. Na okamžik se zarazila a pak se srdečně rozesmála. „Promiň,"

omlouvala se. „Já zapomněla, že už nejsem zbožná řeholnice.“ Vzápětí dostala záchvat dusivého kašle. Martinovi bylo jasné, že s vojáky v patách jí bude pořád hůř a hůř. Nemohou se donekonečna skrývat v lese, musejí najít lidské obydlí.
„Rozdělejte oheň. Ale jenom malý. Postarejte se o koně a upečte pár placek. Lůžko zatím nechystejte, nejspíše tady spát nebudeme. Já se za chvíli vrátím,“ řekl, jak nejklidněji uměl. I když Johanka znovu začala zděšeně naříkat, tentokrát na to nedbal. Její nářek mu sice trhal srdce, jenže jinak to zařídit neuměl. Odsedlal koně a pěšky se vydal zpátky do soutěsky.
Chvíli trvalo, než našel uzounkou a strmou stezku. Doufal, že se po ní dostane na vršek skály. Vedla po skalní stěně a pak se stáčela vzhůru. Byla hladká a omletá vodou. Jak po ní šplhal, byla stále strmější a strmější. Opatrně se přidržoval ostrých výstupků a několikrát se s obavami podíval do hloubky, která se otevírala pod ním. Zhluboka si oddechl, když byl konečně nahoře. Ocitl se na široké plošině na vrcholku skalisek. Vydal se po ní a občas se podíval dolů, kde se klikatil potok. Nakonec našel místo, které bylo přímo nad nejužší částí soutěsky. Sehnul se, zvedl kámen a hodil ho dolů. Na prstech počítal do tří, než zaslechl šplouchnutí vody. Rychle začal snášet kameny. Hlavně velké. Ty, které neunesl, k okraji skály dovalil. Naštěstí jich kolem bylo hodně. Pracoval, až z něj lil pot. Kameny rozmístil do hromad v délce nejméně padesáti stop. Stejně, jako by připravoval obranu hradby před útokem nepřátel.
Pak pokračoval po hřebenu skály. Plošina se mírně zvedala a končila prudkým srázem. Tady byla skalní stěna rozdělená širokou puklinou. Tudy je nikdo obejít nemohl. Spokojeně se usmál a zamířil zpátky. Začínalo se stmívat a chvíli trvalo, než našel žlábek ve skalní stěně, kterým se dostal sem nahoru.
Došel k okraji a podíval se dolů. Sestupovat bylo mnohem nebezpečnější než vylézt sem. Pocítil strach, stačil jeden neopatrný pohyb a byl by konec. Zvláště první dva kroky dolů vypadaly hrozivě. Přemýšlel a sbíral odvahu. Ale ne, lézt dolů jen tak bylo čiré bláznovství. Odvázal opasek a svlékl plášť. Naštěstí rostla u okraje skály silná pokroucená borovice. Upevnil k ní opasek a na jeho konec uvázal plášť. Zachytil se za jeho konec a začal opatrně sestupovat. Cítil, jak mu nohy ujíždějí po hladké skále. Ale nakonec to zvládl. Spustil se po hladké stěně na malou římsu, kde byla po straně spára, za niž se mohl chytit. Pak už to šlo snadněji. Dolů slezl zadýchaný a zpocený mnohem více, než když nahoře snášel kameny. Měl chuť pokřižovat se a poděkovat Bohu za ochranu. Rychle se rozběhl soutěskou zpátky do údolí, kde nechal své ženy.
Sotva se na mýtině objevil, skočila mu Johanka kolem krku. Měla uslzené oči a šťastně ho začala líbat. „Tohle nesmíš,“ vykládala mezi polibky.
„Chcete placku?“ optala se Elška a podala mu jednu, kterou právě dopekla.
„Až pak. Musíme odtud hned pryč,“ vykládal Martin ze Stvolna a vymanil se z Johančiny náruče. Pohladil ji po tváři a vysvětloval, že musí být rozumná.
„Na koně nevlezu, i kdyby mě to mělo stát život,“ bránila se Elška. „Radši umřu tady než v sedle.“
„Půjdeme pěšky. Koně necháme pást, neutečou. Svážeme jim přední nohy,“ vysvětloval velitelským tónem. Posbírali své věci, uhasili oheň a vydali se do soutěsky. Když došli ke strmé stezce, svázal Martin kožené otěže a vylezl nahoru. Pak nařídil Johance, aby se na konec přivázala, a pomocí řemenů jí pomohl vylézt k němu. Stejně se nahoru dostala i Elška.
„Tady přespíme. Je to tu bezpečnější.“
„Ale co když najdou naše koně?“ strachovala se Elška. „Ne že bych si ty bestie zamilovala, ale bylo by mi líto o ně přijít. Říkal jste, že když nebudeme mít koně, nebudou si nás jako hudebníků nikde vážit.“

„To je svatá pravda," přikývl a zamířil k hromadám kamenů. Ukázal na ně a chladně dodal: „Těm vojákům nedovolíme, aby soutěskou prošli."
„Ale co když se o to stejně pokusí?"
„To bych jim neradil... Tady si uděláme lůžko. Dřív než za svítání se dole neobjeví. Ale možná nebudou tak moc pospíchat a přijedou později. V každém případě si tady odpočineme." Pak se obrátil na Johanku a starostlivěji prosil, aby to ještě jednu noc vydržela.
„Já vydržím hodně," pokusila se usmát. „Hlavně že jsi se mnou..."

Kapitola 11.

Pro Johanku postavil Martin z větví sice chatrný, ale přesto pohodlný přístřešek. Nebe se zatáhlo mraky a hrozilo, že v noci sprchne. Pokud by se ještě více ochladilo, mohli očekávat sněžení. Johanka byla bledá a večer jí stoupla teplota. Měla rozpálené čelo, okoralé rty a těžce dýchala. Martin ze Stvolna měl na sebe zlost, že ho nenapadlo opatřit malý kovový kotlík a ten vzít s sebou, jako ho vozíval kdysi, když válčil proti Angličanům. Jenže příliš se spoléhal na to, že budou přespávat v zájezdních hostincích. K plackám opekla Elška na ohni kousek slaniny, ale Johanka nesnědla téměř nic. Sotva ulehla, zavřela oči a usnula. Nebyl to klidný spánek. Ze spaní tiše naříkala a každou chvíli se budila. Martin ze Stvolna se posadil vedle ní a starostlivě si ji prohlížel. Věděl, že to je všechno, co může udělat. Doufal, že se její stav ještě nezhorší. Už takhle to bylo zlé. Ani na okamžik nepochyboval, co zítra udělá. Musel bezpodmínečně získat čas, aby ji dopravil do tepla, zajistil teplé tekutiny a také léky. I když na lekce medicíny nechodil během svých univerzitních studií rád, pamatoval si dost na to, aby věděl, že už není nač čekat.
„Myslíte, urozený pane, že je zastrašíte?" vytrhla ho z přemýšlení Elška. Usadila se vedle něj, sama nadzvedla okraj Martinova pláště a vklouzla pod něj. Opřela se o jeho rameno. Když si všimla, že ji neposlouchá, opakovala otázku a dodala: „Myslím rožmberské vojáky. Až pochopí, že soutěskou neprojedou, budou se muset vrátit. Že je to tak?"
Zavrtěl hlavou a chvíli uvažoval, jak jí vysvětlit, co teď museli udělat.
„Je mi líto, Elško, ale nikoho zastrašovat nebudeme. Copak to má nějaký smysl? Tři zkušení vojáci proti jednomu trubadúrovi a dvěma ženám. Jakou bychom měli naději?"
„Pokud se tu před nimi nechcete jen ukrýt ani je zastrašit, aby nás nechali být, co potom?"
„Zabijeme je," odpověděl klidně. „Jakmile vjedou do soutěsky, shodíme na ně všechny kameny a budeme se modlit, aby je buď zabily, nebo alespoň zmrzačily či omráčily. Až budou ležet, slezu dolů, a pokud by to někdo přežil, vyřídím to mečem."
Chvíli bylo ticho. Martin ze Stvolna postřehl, že se od něj Elška trochu odtáhla. Mlčel, protože bylo zbytečné říkat víc.
„V písních, které mne učíte, se zpívá o čisté lásce, hrdinství a věrnosti rytířů," začala po chvíli sama. „Zpívá se tam o statečnosti a milosrdenství, o tom, že život je přes všechny útrapy krásný. Jak se s tím slučuje, že chcete ty vojáky pobít jako psy?"
„Měl bych ti asi něco vysvětlit, milá Elško," řekl, rukou ji objal kolem ramen a přitáhl si jí blíž. Uvědomoval si, že by byl špatný učitel, kdyby jí dal jen svůj zpěv. Pokud ji odvedl z vesnice, kde žila, musel ji naučit mnohem víc než jen intonovat. „Víš, proč se lidem naše písně líbí? Protože zpíváme o citech a o světě, který ve skutečnosti neexistuje. Zpíváme o představách, o nichž sní každý. Za to nás lidé platí. Ale to neznamená, že takový svět doopravdy je."
„Ale... proč? Proč by nás lidé platili za to, abychom jim lhali?"
„My jim vlastně nelžeme. Zpíváme jen o něčem krásném, co by se třeba někde v křesťanském světě stát mohlo. My neříkáme, že se to stalo, a už

vůbec ne kde a komu. Nejsme kronikáři, jsme umělci. Zpíváme o světě iluzí. Stejně jako kněží hovoří o blaženosti věčné po smrti, my zpíváme o lásce a štěstí pozemském."
„To přece nemůžete srovnávat," bránila se, ale teď už se neodtáhla. Obrátila k němu oči a visela mu na rtech. Měla stažené obočí, jak se snažila zapamatovat si každé jeho slovo. Ale hlavně se snažila rozumět mu.
„To, co říkáte, je kacířství. Kněží přece zvěstují evangelium. Pro naše spasení se Kristus obětoval a zemřel na kříži. Ukázal nám cestu, vstal z mrtvých, abychom věděli, že i my můžeme být spaseni."
„Někdy si s tebou o evangeliích rád popovídám. O podobných věcech jsme na univerzitě vedli disputace celé hodiny. Mistři, bakaláři a žáci, všechno to byli lidé učení. A věř mi, ta věc není tak jednoduchá, jak si představuješ. Stále jsme měli o čem pochybovat a co zvažovat. Každý měl svou představu, ale shodnout jsme se nedokázali. Nestačí jen opakovat slova, která káže kněz v kostele."
„Vymlouváte se," zarazila ho rozmrzele. „A odbíháte od věci. Je křesťanské vraždit?"
„Křesťanské je bránit se."
„Bůh by měl rozhodnout, ne my. Copak se v bibli nepraví, že kdo po tobě hodí kamenem, ty mu máš oplatit chlebem?"
„V bibli se toho říká tolik, že se těžko můžeš řídit jedinou větou. Tuhle myšlenku rádi vtloukají preláti do hlav svých poddaných. Poslouchejte a věřte, že to je boží vůle," vysvětloval skoro nepřátelsky. Nesnášel sliby církve. Nebýt inkvizice, byl celý jeho život jiný a Johanka by teď nejspíše netrpěla. Důrazně pokračoval: „Ale pro rytíře platí něco jiného. Oko za oko, zub za zub. To je, má milá, také z bible. Nebo třeba to, zda si zaslouží žít ten, kdo se Bohu protiví."
„Ano, Bohu. Ale ti vojáci, co je chcete zabít, se protiví nám!"
„A můžeš si být jistá, zda se tím, že nás pronásledují, neprotiví Bohu? Máme s sebou nemocnou ženu. Chtějí ji proti její vůli uvěznit. Tebe chtějí odvléct zpátky do vesnice a nejspíše by tě potrestali. Už nikdy bys nezpívala a nehrála. A mne by zabili. Myslíš, že tohle je boží záměr? Já bych řekl, že Bůh chce, abych ty hříšníky potrestal. Já jsem jeho rukou a já budu trestat, praví se v Apokalypse."
„Jenže...," zaváhala nespokojeně, protože si to celé nedokázala tak rychle srovnat v hlavě. „Jenže to byste pak mohl stejným způsobem ospravedlnit jako boží záměr, cokoli uděláte."
„Jsi bystrá," souhlasil a lehce ji pohladil po tváři, jako by ji konejšil. „Přesně tak to je. Císař, papež, panovníci, biskupové, rytíři, měšťané a koneckonců i vesničané, všichni se snaží přežít. Samozřejmě jinak se můžeš bránit jako sedlák a jinak jako císař. Ale valný rozdíl v tom není. Bůh ti dal ruce, abys jimi obstarávala chléb svůj vezdejší a chránila sebe a své bližní. To, co je správné, nehledej ve slovech evangelia a už vůbec ne v tom, co se říká v kostelech, ale hledej ve svém srdci. O tom zpívej. Pokud bude potřeba, tak podle toho i jednej. Pamatuj si, na světě je to zařízené tak, že přežiješ buď ty, anebo tvůj nepřítel. Hříchem by bylo ublížit jiným lidem, ale není hříchem ublížit nepříteli, který chce ublížit tobě."
Elška zmateně přikývla, pak se vymanila z jeho objetí, vstala a poodešla stranou. Zabalila se do pláště a lehla si pod rozložitý smrk. Ale neusnula.
„Já jsem tu taky," ozvala se tiše Johanka. Martin se rychle podíval pod přístřešek. Jeho žena ležela s otevřenýma očima a nejspíše je poslouchala. Vypadala vážně, ale nezdálo se, že by jí bylo hůře. Spíše naopak. Martin se k ní sklonil a lehce ji políbil.
„Víš, proč má žena důvod žít?" špitla Johanka. „Pokud má silného, ale hlavně chytrého muže. Já vím, žes mi asi nebyl vždycky věrný. Ale to

zřejmě není v životě tak důležité jako to, že se o mě dokážeš postarat. Miluji tě!" Pak se pokusila usmát svým trochu rozpustilým způsobem: „Ale pokud mi budeš věrný, budu tě milovat ještě mnohem víc!"

* * *

Rožmberští vojáci se v soutěsce objevili až před polednem. Martin ze Stvolna i obě ženy se rychle přesunuli k hromadám kamenů. Když byli jezdci pod nimi, Martin kývl na znamení, že je ta správná chvíle. Vzápětí začali metat balvany dolů. Nejhorlivěji ze všech Elška. Když ustal děsivý rachot padajících kamenů, v potoce na dně soutěsky ležela tři zkrvavělá těla. Martin s mečem za pasem slezl rychle dolů. Dva vojáci byli mrtví a třetímu podřízl krk. Skončil i trápení dvou koní, třetí to jako zázrakem přežil. Splašil se a utekl.

Sotva Martin skončil svou nepříjemnou práci v soutěsce, utíkal do údolí pro koně. Na jejich hřbetech odvezl mrtvé hluboko do lesa, aby těla nikdo nenašel. Jednoho vojáka svlékl a plášť, zbroj i praporec s rožmberskou růží si nechal. Ke své nesmírné spokojenosti našel ve věcech jednoho ze zabitých i malý kovový kotlík. Těla zahrabal a krátce se u hrobů pomodlil.

Pak se vrátil do soutěsky. Nejprve pomohl svým ženám slézt ze skály dolů. Byly tiché a trochu zaražené. Odvedl je na mýtinu u vchodu do soutěsky. Ještě tu zbylo dřevo. Elška rozdělala oheň a v kotlíku uvařila silnou polévku. K té troše horké vody Martin ze Stvolna jako by upínal všechny své naděje. Nebyl pověrčivý, ale přesto si říkal, že pokud dostane Johanka horkou polévku, uzdraví se.

Hladověji snědla a vděčně poděkovala. Její oči byly mnohem živější než včera. Ztratily výraz odevzdání a beznaděje. To bylo dobré znamení. Podle očí se poznalo, zda se nemocný uzdravuje, to tvrdili všichni arabští učenci, kteří byli nejlepšími lékaři na světě.

„Co bude dál?" optala se Johanka. „Pokud si vzpomínám, Elška tvrdila něco o tom, že nás kromě těch tří rožmberských vojáků, nechť je jim země lehká, hledají i jiní ozbrojenci."

„To je pravda," souhlasil Martin ze Stvolna a přitom se začal převlékat. Elška mu pomohla navléknout si přes hlavu drátěnou košili. Pak si přehodil přes ramena plášť s rožmberským erbem. „Pokud se nás někdo začne vyptávat, sloužím Rožmberkům," vysvětloval jim svůj plán. „Budeme tvrdit, že moji dva druzi odvádějí zajatého Martina přímo na Rožmberk a já vás dvě do Vyššího Brodu. Mám dokonce cestovní glejt," řekl a vytasil se s jakousi pergamenovou listinou. Elška jen pokrčila rameny, protože neuměla číst, zato Johanka se na ni zvědavě zadívala a skoro hned začala protestovat: „Ale to je cestovní glejt od císaře Karla IV. pro Martina ze Stvolna."

„Pokud nějaké vojáky potkáme, pochybuji, že budou umět číst," zasmál se vesele Martin ze Stvolna, i když mu ve skutečnosti příliš do smíchu nebylo. Čekala je ještě nebezpečná a hodně těžká cesta.

Sbalené věci naložili na koně a vydali se údolím podél potoka dál. Asi za hodinu narazili na poměrně pohodlnou stezku, která je těsně před soumrakem dovedla na širokou kupeckou cestu, kterou před třemi dny upustili. Tady mohli cválat mnohem rychleji. Byla už tma, když dorazili do malé vesničky. Šenk v ní sice nebyl, ale za stříbrňák je nechal v jizbě vyspat jeden sedlák. Johanku položili na lavici u rozpálené pece.

* * *

V noci se Johance přitížilo. Horečka jí stoupla a chvílemi jako by ztrácela vědomí. Téměř neslyšně se modlila a během jedné z jasných chvil se hořce kála, že to je trest za její hříchy. S Elščinou pomocí nakonec Johanku zabalili to kusu plátna namočeného ve studené vodě, aby alespoň trochu srazili horkost. To pomohlo a nakonec skoro až k ránu vyčerpaně usnula. Dech se jí zklidnil a také horkost ustoupila.

Martin ze Stvolna už spát nešel. Seděl na nízké dřevěné trojnožce a zády se opíral o stěnu pece poskládanou z křivých kamenů. Příjemně hřála a jeho se zmocnila malátná ospalost. S přivřenýma očima začal dřímat, ale neustále naslouchal Johančinu trhanému oddechování. Pak ucítil ve svém klíně dívčí hlavu. Ani nemusel otevírat oči. Elška seděla na podlaze u jeho nohou. Malátně zvedl ruku a pohladil ji po vlasech.
„Víte, co mě trápí?" optala se tiše.
„Ti tři, co jsme zabili..."
„Ne," odmítla rezolutně jeho domněnku. „Vysvětlil jste mi, že jejich smrt byla boží vůle. Stalo se. Ale přemýšlím o nás. O našem životě. Když jsem odešla z domova, doufala jsem, že mě čeká něco velikého, neobyčejného a krásného. A zatím... Žijeme jako tuláci. Je nám zima, máme hlad a navíc se musíme schovávat. Nikoho naše
umění nezajímá."
„A jaký bys chtěla, aby náš život byl?" opáčil tiše, aby Johanku nevzbudil. Nemluvil však přívětivě. Zrovna teď měl tak chuť na filozofování o životě. Stačilo, že na tom byla mizerně Johanka, ještě aby se staral o Elšku. Hovořil z něj hněv. Na poslední chvíli polkl výtku, že ji přece neprosil, aby s nimi utekla. Vzápětí si zahanbeně uvědomil, že by to bylo nejen kruté, ale i nespravedlivé. Elšku měl po svém boku rád a musel ocenit, jak mu pomáhá s Johankou. Pokusil se přívětivě usmát. Všiml si, že ho trochu zaraženě pozoruje.
„Být hudebníkem znamená, že jsi jednou za čas středem obdivu. Ale skutečně jen jednou za čas. Nemyl se, milá Elško, lidé neobdivují tebe. Dokonce ani tvou hudbu. Obdivují sebe, protože naše umění v nich na chvíli vzbudí jejich lepší já. Chválí tvé umění, ale jsou pyšní na sebe. Ano, my jsme tuláci. Na rozdíl od ostatních nám ovšem dal Bůh schopnost zpívat a skládat písně. Věř mi, je to spíše prokletí než dar. Přesto však... nevyměnil bych to za nic na světě."
„Když jsem vás slyšela zpívat, nemyslela jsem na sebe," opáčila tiše Elška a ještě těsněji se k němu přivinula. „Byla jsem hrdá na vás. Na to, že někdo může být tak andělsky dokonalý... Jak do toho světa zapadám já? Znamenám pro vás vůbec něco?"
„Ale jistě," souhlasil okamžitě. „Každý hudebník touží mít nějakého žáka, kterému může předat své umění. Jsi nejlepší zpěvák, jakého jsem kdy potkal."
„To je od vás laskavé," nepatrně si povzdechla.
„Ještě jsem neskončil," řekl měkce. „Bůh dal lidem schopnost mít rád. Ovšem mít rád a tělesně hřešit, to není totéž, milá Elško. Nechci tvé tělo, ale mám tě rád. Jako svou dceru, jako svého žáka, jako někoho, kdo je mi strašně blízký a kdo patří do mého života. Bylo by mi moc smutno, kdybych nevídal tvůj úsměv. Rád tě poslouchám a přiznávám, rád se na tebe i dívám."
„Jste tak hodný," špitla. V jejím hlase se sice dal postřehnout náznak něhy, ale hovořila neobyčejně vážně. „Smím vám něco zazpívat?"
„Ale potichu! Jakou písničku sis vybrala?"
„Tuhle neznáte," pokračovala stále stejně vážně. „Tu jsem složila já." Aniž zvedla hlavu z jeho klína, začala tiše zpívat. Melodie byla velice jednoduchá, bez vyumělkovanosti dvorské hudby. Elška zpívala o prostotě lidského citu, o bídě a utrpení, o touze a naději. Zpívala přesně o tom, co podle Martinova názoru k trubadúrské poezii nepatřilo. A přesto ji fascinovaně poslouchal. Najednou si vzpomněl na svou první píseň, kterou složil kdysi dávno v Paříži, během jedné ledové noci nedaleko Notre-Dame. Se srdcem ztrápeným pochybnostmi a touhou. Zpíval o stejných pocitech jako teď Elška, ale jinak. On byl urozený a studoval univerzitu. Elška byla prostá vesničanka, jakou by královský dvůr opovrhoval. Ale její umění nebylo menší než jeho.
„Co vy na to?" špitla s obavou v hlase. Přitom se mu pozorně

dívala do očí.
„Vstoupila jsi na svou vlastní uměleckou cestu," odpověděl po kratinkém zvažování. „Umíš něco, co většina dvorských zpěváků neumí. Umíš do písně vložit skutečný cit. Mohu ti něco navrhnout?"
Přikývla a očima visela na jeho rtech.
„Neříkej mi už urozený pane, ale jen Martine."
„Martine...," špitla okouzleně. Pak zvedla ruce a přitáhla si jeho obličej blíž. Chvíli se mu zblízka dívala do očí. Její pohled ho spaloval, ale přesto v něm nečetl ani náznak tělesné touhy. Pak ho opatrně políbila. Položila hlavu zpět do jeho klína a zavřela oči. Skoro ihned usnula.
Bezmyšlenkovitě sledoval, jak se jí pravidelně zvedají a klesají ňadra, a cítil zvláštní rozechvění. Jako by měl najednou dvě ženy. Johanku, manželku podle zákona lidského i božího, kterou miloval, kterou chtěl objímat, laskat se s ní a které chtěl dát všechno, co jen mohl. A Elšku, hudební múzu, které chtěl otevřít svět umění a dát slávu. Byla hezká, ale tím spíše netoužil po jejím těle. Mnoho krásných věcí na světě mohl člověk zničit tím, že o ně usiloval anebo je dokonce získal. Skutečný trubadúr krásu obdivoval, ale neplenil.
Trochu ironicky sám sebe pokáral, když dospěl ve svých úvahách až sem, že v tom případě on žádný skutečný trubadúr nikdy nebyl, protože se ženským půvabům nikdy nebránil a sám obvykle hledal cestu, jak je dobýt. Ale v případě Elšky to tak nebylo. Povzdechl si a napadlo ho, že to nebude tím, že miluje Johanku a chce jí být věrný, ale že asi začíná stárnout. Přivřel znovu oči. V hlavě se mu začaly míhat verše. Znal tenhle pocit. Tak vznikly jeho nejlepší písně. Třeba ta, kterou složil pro svou Johanku, když za ní jel do Dentleinu. Jenže píseň, která se právě rodila v jeho hlavě, milostná nebyla. Byla, stejně jako ta Elščina, o útrapách světa. Nakonec přece jen usnul. Poslední myšlenka, která se mu mihla hlavou, byla, že nakonec to dopadne tak, že Elška nebude jeho žákem, ale on jejím.
* * *
Když si hospodyně ověřila, že Johanka má opravdu jen horkou nemoc a nikoli mor, dovolila jim, aby zůstali. Ovšem za každý den chtěla celý stříbrňák. Na statku nakonec strávili čtyři dny. Johanka se rychle zotavovala. Už druhou noc trvala na tom, že nebude spát na lavici u pece, ale na lůžku, i když je tam větší zima. S Martinem po boku, jak se na manželku sluší. Několikrát se pokusila pod rouškou noci přimět Martina k milostné hře, ale vždy to odmítl. „Jsi krásná a miluji tě," šeptal jí. „Buď rozumná. Máme celý život před sebou. Musíš odpočívat, abys byla silná." Johanka sice protestovala, že se nejlépe uzdraví při jeho polibcích, ale poslechla.
Usedlost opustili v neděli ráno. Martin doufal, že v den sváteční, kdy mají křesťané velebit zbožnou modlitbou Boha, bude na cestách klid. Ale záhy se ukázalo, jak velice se mýlil. Hned za humny potkali několik ozbrojených pacholků, kteří je zastavili. Důležitě hlásili, že jsou služebníci konventu sv. Jana Křtitele v Altenfeldu a opat Miller jim nařídil, aby našli dvě dívky, které jakýsi český lotr unesl z kláštera. Martin ze Stvolna, oděný za rožmberského vojáka, jim podal listinu a přátelsky vykládal svou lež. Přitom je nabádal, aby se vrátili do kláštera a všem vyřídili, že už není třeba cesty hlídat, protože Bůh stál při nich a obě dívky se brzy zase octnou ve Vyšším Brodě. Pacholci se s jeho vysvětlením spokojili a nabídli se, že je doprovodí až k zemské hranici. To Martin ze Stvolna pochopitelně odmítl.
„Nebudou všichni hloupí jako tihle," upozornila starostlivě Johanka, sotva nevelký oddíl pacholků zmizel. „Někdo by příště mohl umět číst. A pak by snad taky mohlo někoho napadnout, že jedeme na opačnou stranu, než je Vyšší Brod."

„Doufejme, že nenapadne," zasmál se Martin ze Stvolna. Ale k večeru se ukázalo, jak velice se zmýlil. Na cestě je zastavili dva biřicové s erbem města Helfenbergu na praporcích. Oba uměli číst a ani na okamžik nevěřili, že mladík s dívkami mají namířeno do Českého království.
„Pojedete s námi do Altenfeldu. V klášteře opat rozhodne, co s vámi," nařídil přísně starší z obou biřiců.
„Nechte nás projet," přemlouval je Martin ze Stvolna. „Co je vám do nás? Jsme svobodní lidé, nejsme poddaní opata Millera ani vašeho města. Nemáte právo bránit nám v cestě."
„Máme právo udělat, co se nám zlíbí," ušklíbl se jízlivě druhý biřic, zrzavý podsaditý pořízek s křivým nosem. „Především proto, že máme meče."
„Ten mám také," upozornil Martin. Teď už nemluvil laskavě. Tasil zbraň a výhrůžně ji zvedl, aby si ji oba biřicové mohli prohlédnout. Oba rovněž tasili.
„Nech toho," rozkřikl se na Martina starší biřic, který velel. „Pokud umíš počítat, dva meče jsou víc než jeden."
„Záleží na tom, kdo ten meč drží v ruce," namítl chladně Martin. Věděl, že tak to před bojem bývá vždycky. Obě strany se oťukávají, hecují se, aby ten druhý udělal nějakou nepředloženost a případně i chybu. Jenže tentokrát ho zaskočili. Zrzavý biřic popojel a položil ostří meče výhrůžně na Johančino hrdlo. Jeho druh se zle ušklíbl: „Nezáleží na tom, kdo drží meč v ruce, ale kdo je chytrý."
„Tohle je zbabělost," vyhrkl nevěřícně Martin ze Stvolna. Takhle se boj mezi čestnými muži nevedl nikdy.
„Možná," souhlasil postarší biřic. „Ale je lepší být zbabělý než mrtvý. Proč bychom riskovali? Odhoď meč, nebo ji Günther zabije."
„Nemáte ji náhodou přivést živou?" vztekal se Martin. Přitom rychle uvažoval, co se dá dělat. Ale než se rozmyslel, Johanka bleskurychle tasila dýku. Kdysi ji u sebe nosívala, ale Martina ani ve snu nenapadlo, že by ji měla i teď. Na něco podobného nebyl připraven ani zrzavý biřic. Johance stačilo uklonit se do strany, aby se vyhnula špičce jeho meče, a pak se prudce předklonila. Dýku vrazila biřicovi do břicha až po jílec. Vykřikl, pustil meč a zhroutil se na zem. Jeho druh nečekal. Popohnal patami koně a dal se na útěk. Ale Martin ze Stvolna ho nenechal uniknout, protože to by byl jejich konec. Byl lepší jezdec, po krátké honičce ho dostihl a zabil.
„Netušila jsem, že bude tak obtížné opustit klášter," suše podotkla Johanka. Vytáhla svou dýku z mrtvého těla, otřela ji o trávu a ukryla pod suknici.
„Tys ho zabila!" zděšeně, bledá strachy křičela Elška.
„No a?" nedala se z klidu vyvést Johanka. „Zapomínáš, že jsem z rodiny stříbrského kata. A mým prvním manželem byl kat v Třeboni." Pak se obrátila k Martinovi, který se právě cvalem vracel. Zářivě se usmála, seskočila ze sedla a vrhla se k němu. Objala ho a tiše šeptala, jak moc ho miluje.
Oba zabité biřice ukryli pod hromadu klestí v bezpečné vzdálenosti od cesty. Martin ze Stvolna svlékl rožmberskou zbroj a nechal ji u obou mrtvých. Už mu byla k ničemu a spíše by ho mohla prozradit, než aby jim pomohla. Přespali v lese a Helfenberg objeli velikým obloukem.
Střet s oběma biřici byl poslední obtíží, která se na cestě vyskytla. Za Helfenbergem už byl klid. Nikdo je nehledal, nikdo je nepronásledoval. Na Palmovou neděli dorazili do Velhartic.

Kapitola 12.

Paní Emma je přijala neobyčejně srdečně a ještě větší radost měla, když zjistila, že Elška umí zpívat. „Prozpěvovat si v doprovodu mužského hlasu, to nic není," vykládala se zanícením. „Ale dva ženské hlasy, to je něco. Pojď, zkusíme si zazpívat spolu."

Bušek z Velhartic byl v Praze a vrátit se měl až někdy počátkem léta. „Teď tu vládnu já," vykládala hrdě Emma z Leuchtenberga při večeři. „Tady bude vaše žena v bezpečí." To už od Martina ze Stvolna věděla, jak těžké bylo osvobodit jeho manželku z vyšebrodského kláštera. Řekl jí poctivě o všem, jen o mrtvých vojácích a biřicích se ani slůvkem nezmínil. „Měl byste okamžitě vyrazit do Prahy. Postarám se o ni, než se vrátíte. A odvezete mému manželovi list."
Sotva to dořekla, postřehl Martin ze Stvolna v Johančiných očích paniku. Vlastně s ní o tom ještě nemluvil. Bylo samozřejmé, že ji bude muset na nějaký čas opustit. Chtěl na královském dvoře zjistit, zda jí nehrozí nebezpečí. Prostřednictvím svých přátel musel pro Johanku získat dostatečné záruky od pražského arcibiskupa. I když ho za ní on osobně do Vyššího Brodu poslal, jistota byla jistota. Život ho naučil nevěřit prelátům.
Kromě toho chtěl navštívit svůj dvorec v Makotřasech. Byl zvědavý, jak zatím vyrostl jeho syn. Alespoň při prvním setkání nechtěl, aby u toho byla Johanka. Předpokládal, že dá hodně práce, než si na chlapce zvykne. Byl to přece jen syn Jany z Rožmberka. Kromě toho si potřeboval vzít nějaké peníze ze svých truhlic, protože stříbrňáky už mu pomalu začínaly docházet.
Ucítil, jak ho pod stolem hledá její ruka. Natáhl k ní svou a Johanka mu pevně stiskla dlaň. I když byla na pohled křehká, sílu měla. To gesto bylo víc než výmluvné. Okamžitě pochopil, že ho nenechá odjet samotného. Když s ní potom na lůžku o svých plánech diskutoval, se slzami v očích se začala omlouvat, že všechno sice chápe, ale přesto by se tu sama zbláznila strachem.
„Já mám rozum," šeptala poplašeně. „Všechno chápu a mockrát jsem se přemlouvala, že musím být statečná, ale nejde to. Jakmile zmizíš, začnu se chvět, jako by mne nějaká obří dlaň stiskla a já se dusila. Nedokážu to zvládnout..."
Martin ze Stvolna si uvědomil, že nepřehání. Už mnohokrát si všiml, že je mu Johanka neustále nablízku. Dokonce i ve chvílích, kdy to bylo zbytečné a ji to muselo svým způsobem obtěžovat. Původně ho napadlo, že žárlí a obává se, aby se třeba nechtěl tajně sejít s Elškou. Ale záhy pochopil, že to není pravý důvod jejích obav. I když se Johance vrátily vzpomínky, nedokázala se zbavit strachu, aby se znovu neopakovalo něco podobného, jako když ji opustil v Dentleinu a ji pak unesli a zavřeli v klášteře. A on zatím žil s jinou ženou. V jednom spisu, který kdysi v Paříži studoval, se psalo, že strach může člověka nejen připravit o rozum, ale dokonce i zabít. Johanka si už vytrpěla dost a Martin ze Stvolna pochopil, že jeho další život nebude, alespoň zpočátku, tak jednoduchý, jak si původně představoval. Musel se rozhodnout. Jenže odpověď byla bez dlouhého přemýšlení jasná hned. Musel své věci zařídit jinak, protože Johanku opustit nemohl, ale zatím ji také nemohl odvézt do Prahy.
Druhý den se s Emmou z Leuchtenberga dohodl, že do Prahy pošle jednoho ze svých strážných a ten odnese Martinův dopis jak pražskému arcibiskupovi, tak jejímu manželovi, který zařídí vše potřebné. Teprve až to bude bezpečné, odjede s Johankou do Makotřas. Paní Emma slíbila, že se rovněž pokusí přes svého bratra Jana zjistit, co se povídá o Martinovi ze Stvolna a Johance na dvoře rožmberského vladaře Petra.
„Mám ovšem jednu podmínku," řekla, když od Martina ze Stvolna přejímala zapečetěné pergamenové listy. „Můj otec mne učil, že rytíř má konat vznešená gesta, protože je nedůstojné chovat se jako kupec a chtít za své služby odměnu. Současně ovšem dodával, že kupci jsou bohatší než rytíři a je proto možné, že to tak úplně pravda nebude, a radil mi, abych se chovala vznešeně, ale

chytře. I vy jste chytrý muž, jistě tedy chápete, že má pomoc nebude zadarmo."
Nepatrně sklonil hlavu a pozorně sledoval její tvář. Neuhnula pohledem. Klidně si ho prohlížela. Nebyla krásná, ale oči měla živé a velice pěkné. Pak natáhla ruku a nařídila, aby přísahal, že se jí odvděčí, až ho o to požádá.
Martin ze Stvolna se však zdráhal, protože nerad sliboval, aniž tušil, co ve skutečnosti zaplatí. Emma z Leuchtenberga ho však chladně upozornila, že se bezvýhradně postavila na jeho stranu a také se nevyptávala, co musel udělat, aby Johanku dopravil do bezpečí na Velhartice. „Psal mi bratr. Na Rožmberku se vypráví, že při vašem pronásledování zmizeli v rakouských zemích tři vojáci erbu růže. Jistě je to náhoda, ale vyptávat bych se mohla. Pokud mi však nedůvěřujete, můžete své záležitosti zařídit jinak."
Martin ze Stvolna nakonec po kratinkém zvažování slíbil. V tuhle chvíli to považoval za menší zlo. Kdyby však věděl, co z toho vzejde, zařídil by se určitě jinak.
* * *
Elšku vídal Martin ze Stvolna na Velharticích zřídka, obvykle jen ráno, kdy spolu po snídani cvičili zpěv. Většinu dne trávila v předhradí s hubeným a uhrovitým farářem. Když se jí Martin zeptal, proč věnuje tolik času nehezkému knězi, odpověděla s neskrývanou pýchou, že se učí číst a psát.
Zato Johanka většinu dne zůstávala na lůžku. Jako by teprve tady na ni padla veškerá únava posledních týdnů. Ovšem vůčihledně získávala ztracené síly. Její vyhublé tělo trochu zesílilo a boky i ňadra získaly oblou plnost, jakou míval Martin ze Stvolna kdysi tak rád. Johanka přes den odpočívala, zato v noci se nemohla nasytit jeho náruče. Dříve bývala v podobných věcech spíše zdrženlivější, ale teď to byla ona, kdo vymýšlel nejrůznější způsoby, jak Martina znovu přimět k milování. Byla šťastná a dokonce se začala smát. O tom, co bylo dříve, mluvili jen zřídka. I Martin ze Stvolna jako by zapomínal. Vychutnával si její blízkost a považoval se za šťastného muže.
Posel z Prahy se vrátil dříve, než čekal. Hned jak si s ním paní Emma promluvila, zavolala si Martina, ale vzkázala, aby přišel sám. Johanka právě spala, proto se opatrně vyplížil z komnaty, kterou spolu užívali.
„Nikdo své minulosti zřejmě neunikne," uvítala ho a podala mu číši rudého vína. „Posaďte se, pane Martine. Zdá se, že přese všechno budete muset odjet do Prahy. A nejraději sám."
„Co se děje?" optal se znepokojeně. Nenapil se a číši odložil na stůl. Cítil, že se mu trochu chvějí ruce.
„Rožmberkové obsadili váš dvorec v Makotřasech a odvedli vašeho syna Voka."
„Copak je možné v našem království takhle bezostyšně loupit?"
„Žiji ve vašem království už dost dlouho, abych mohla přisvědčit," odpověděla se slabým nádechem hořkosti. „Ale v tomto případě nešlo o násilí a bezpráví. Alespoň ne podle zemského práva. Můj manžel zjistil, že tvrz byla zapsána v deskách nikoli na vaše jméno, ale na jméno Jany z Rožmberka. A protože jste nebyli manželé, spadly Makotřasy jako dědictví na jejího bratra. Nu a co se týká malého Voka, je podle zemského práva sirotek. Je váš syn, to nikdo nezpochybnil, ale je to levoboček. Jeho matku jste k oltáři nepřivedl."
„To snad není možné!" vybuchl Martin ze Stvolna a vyskočil z křesla. Nedokázal sedět, rychle přecházel po místnosti a svíral zlostně pěsti. „Makotřasy jsou moje. Já je zaplatil. Koupil jsem je já. Za své peníze."
„Jana z Rožmberka byla kmotřenkou Viléma Zajíce z Valdeka," upozornila Emma z Leuchtenberga. „A právě on zastává úřad nejvyššího komořího a odpovídá za zápisy majetku urozených rodů. Můj manžel se ho ptal, zda

nemohlo dojít k omylu, ale rezolutně to vyvrátil. Myslím, že vás původně nechtěl okrást. Jen chtěl pojistit práva své kmotřenky. Pokud byste si Janu z Rožmberka vzal za manželku, jak on chtěl, bylo by všechno v pořádku. Ale když zemřela, vděk Rožmberků mu jistě přišel vhod více, než aby se staral o vaše práva. Makotřasy jsou ztracená věc."
„Musím mluvit s králem," rozhodl se Martin ze Stvolna rychle. Karlovi IV. zachránil život, panovník mu měl co splácet.
„Pochybuji, že to k něčemu bude," rozhodila bezmocně rukama paní Emma. „Můj manžel Bušek zná krále Karla IV. jistě lépe než vy. Sám mi napsal, že by se na takovou věc nespoléhal. A kromě toho, král je v Německu a v letošním roce se už do Čech nevrátí. Snad po Vánocích. Ne, na krále zapomeňte! Alespoň zatím."
„To je mi rada," vztekal se Martin ze Stvolna. Vrátil se ke stolu a vypil číši vína několika doušky, v nichž nebyla žízeň, ale zlost.
„Mám ještě jednu radu," usmála se. „Vlastně dvě. Ta první zní, abyste nehledal odpověď na problémy ve víně, jak to dělává můj manžel. A ta druhá, abyste odjel do Plzně. Míří tam arcibiskup Arnošt z Pardubic. Má vysvětit tamní chrám. Jeho arcibiskupská Milost se po vás ptala. Chce s vámi hovořit. Ale můj manžel Bušek netuší proč."
„Ten mi můj majetek nevrátí," ušklíbl se neuctivě Martin ze Stvolna a posadil se. Složil ruce do klína a rychle přemýšlel, jaké má vlastně možnosti. Emma z Leuchtenberga obešla stůl a zastavila se za opěradlem jeho křesla. Sklonila se a její rty se přisály k Martinovu krku. Polekaně sebou trhl. Zezadu ho pevně objímala a tiše řekla: „Při vaší první návštěvě jsem vám řekla, abyste se nebál, nejsem tak krásná, abych vás chtěla svádět. To platí i teď. Já vás nesvádím, chci jen jistou službu. Mého manžela trápí, že naše manželství zůstalo bezdětné. Tvrdí, že proto tolik pije. Já si však myslím, že nám Bůh nedal potomka z jeho viny. Pokud bych mu dokázala dát dítě, zavládne na našem hradě štěstí, o tom jsem přesvědčená. Dal jste dítě Janě z Rožmberka, dejte ho i mně!"
„Nejsem přece plemenné dobytče, které vodíte od jalovice k jalovici," odsekl naštvaně. „A mám s sebou ženu, kterou miluji."
„V tom vám nebráním," upozornila chladně. „Ale pokud jste rytíř, splníte svůj slib. Vzpomínáte? Je to jenom pár dní. Poslala jsem list do Prahy, aby můj manžel pro vás zjistil vše, co bylo nutné. Chápu, že jeho zprávy nejsou dobré. Tím spíše budete potřebovat spojence. Proti Rožmberkům a možná i proti králi, kdo ví? Něco jste mi slíbil a já žádám, abyste to dodržel, nic víc!"
Martin ze Stvolna odstrčil její ruce a vstal. I když ho to uráželo, věděl, že má pravdu. Obrátil se k ní. Stála u opěradla jeho křesla, a i když hovořila přísně, měla nepatrně svěšená ramena a na jejích tvářích postřehl ruměnec studu. Jistě nebyla nijak krásná, ale byla to žena a chtěla být matkou. Věděl, co vše dokáží některé urozené ženy podniknout, aby daly svému manželovi potomka. Jen to jim zajišťovalo klid i ve stáří. Kolik bezdětných manželek skončilo v klášteře, aby se jejich manžel mohl znovu oženit? Zákon krve byl silnější než jakýkoli slib věrnosti.
Lehce se dlaní dotkl její tváře. Neusmála se, jen ještě více sklopila pohled k podlaze. Chvíli ji mlčky pozoroval. Pak tiše slíbil, že se pokusí její přání splnit.
„Budu se modlit, aby mi Bůh dal syna," odpověděla stejně tiše. „Ale dneska ještě ne. Až pozítří. To bude Venuše v nejpříhodnější konstelaci k Marsu." Když zachytila jeho překvapený pohled, dodala o něco hlasitěji: „Náš farář z předhradí nemá jen uhry na tváři a slabost pro mladé dívky, ale je také vynikající astrolog. Proto ho tu přes všechny jeho hříchy držím." Pak se otočila a odešla tak rychle, jako by utíkala.
* * *
„Jak to vypadá?" optala se znepokojeně Johanka, sotva se k ní vrátil do komnaty. Seděla na lůžku, měla na sobě jen slabou plátěnou košili a

nesmírně jí to slušelo. Martin ze Stvolna byl nesmírně rozladěný, když si představil, že ji bude muset podvést. Sedl si na pelest a objal ji. Políbila ho, ale nikoli s vášnivou prudkostí jako jindy. Letmo se ho dotkla rty, pak se odtáhla a znovu, tentokrát se strachem v hlase, otázku opakovala.
Rychle a co nejšetrněji jí pověděl, že už nemá žádný dvorec. Je chudý. Nezdá se, že by král zasáhl v jeho prospěch. Od arcibiskupa si také mnoho neslibuje a navíc, musí za ním do Plzně.
„Ale vrátíš se?" vyhrkla okamžitě Johanka a uchopila ho pevně za ruku. Než stihl cokoli říci, dodala: „Promiň, já vím, že se vrátíš. Věřím ti a moc tě miluji. Jsem hloupá, nějak to tu vydržím. Pak mi budeš vyprávět. Jsem zvědavá, jak se město změnilo. Když jsem byla malá, můj otec byl katem nejdříve v Plzni, teprve pak se odstěhoval do Stříbra."
„A co když nám Arnošt z Pardubic nepomůže?"
„Už nám pomohl, jsme zase spolu," upozornila s vděkem v hlase. „Mohu se ti k něčemu přiznat? Já bych v tom dvorci stejně nebyla šťastná. Když si představím, že v něm žila Jana z Rožmberka, je mi zle. Vždyť tam porodila toho pancharta... Co je s ním?"
„Rožmberkové si ho vzali." „Chvála Bohu!" vykřikla nadšeně a pokřižovala se. „Ale jsme chudí," opakoval zaraženě. „Mám už jenom trochu stříbrňáků. Koně, loutnu a šaty na sobě. Nic víc."
„A co bys chtěl ještě? Bývali jsme kdysi chudší. Ty sis vždycky dokázal poradit. S tebou se nebojím vůbec ničeho." Vášnivě ho objala. Se smíchem se chvíli bránil, ale pak se poddal jejím něžnostem. Tentokrát se milovali dlouho a divoce, takže přeslechli zavrzání veřejí. Do místnosti nahlédla Elška, ale dveře hned ohleduplně zavřela. Přitom se pobaveně usmívala.
Poprvé zahlédla Martina ze Stvolna při něčem podobném. A byla nesmírně ráda, protože se už bála, zda v jeho řečech o tom, že tělesné rozkoše škodí umění, není jen jeho mužská neschopnost. Ta by jí u někoho, koho tak bezmezně obdivovala, vadila víc než
malomocenství a všechny smrtelné hříchy světa.

Kapitola 13.
Jakmile se Venuše ocitla v té správné konstelaci s Marsem, splnil Martin ze Stvolna svou povinnost. Johanka byla v té době s Elškou v kapli a modlily se za něj, protože před obědem měl opustit Velhartice. Emma z Leuchtenberga hned poté, co skončili, utíkala do kaple za nimi, aby se k jejich modlitbě připojila. Za Martina i za to, aby obtěžkala. Martin ze Stvolna se trochu posmutněle loudal za ní. Snad poprvé měl dojem, že se mu jeho život nějak vymyká z rukou. Udělal přesně to, před čím Elšku varoval.
S Johankou se rozloučil chvatně a byl rád, že ho čeká pár dní odloučení. Obával se, že by ji nedokázal lhát tak, aby nic nepoznala. Johanka měla v očích slzy a trochu se chvěla, ale držela se statečně. „Čekám tě, můj milý," řekla jen. „Já také," pošeptala mu nepozorovaně do ucha paní Emma. Elška ho políbila na tvář trochu toporně a pátravě si ho při tom prohlížela. Neřekla nic. Martin ze Stvolna uhnul očima, vyskočil na koně a zamířil k bráně.
Nespěchal, potřeboval si srovnat myšlenky. Do Plzně dorazil až za dva dny. Právě včas, protože následujícího dne měl pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic město opustit. Kostel již vysvětil, potrestal dva kleriky, kteří se provinili loupeží a smilstvem, a místnímu špitálu daroval deset košů ryb. Martina ze Stvolna přijal v honosném domě místního děkana téměř okamžitě.
Pražský arcibiskup byl důstojně vyhlížející prelát. Měl bystré oči a široká ramena, takže připomínal spíše rytíře. Na jeho rtech si pohrával laskavý úsměv, ale Martin ze Stvolna dobře věděl, že se nesmí nechat

oklamat jeho maskou dobromyslné dobroty. Před odjezdem na římskou jízdu arcibiskupovi sloužil. Vedl katedrální chór u svatého Víta. I když o tom spolu před cestou do Říma nehovořili, uměl si domyslet, že s odjezdem z Prahy o tuhle slušně placenou službu přijde.
Bylo toho hodně, co mohl Arnošt z Pardubic Martinovi vyčítat. Nejvíce však fakt, že obchodoval s ostatky. Ne proto, že by považoval podobné počínání za hříšné, ale proto, že to Martin ze Stvolna dělal na vlastní pěst. Prodávat relikvie bylo výsostným právem církve a církev si také nárokovala příjmy, které tento obchod přinášel. Jenže císař Karel IV. se rozhodl využívat služeb Martina ze Stvolna, protože dokázal získat relikvie, které jiní opatřit neuměli. Proto se pražský arcibiskup s Martinovým konáním dočasně smířil. Ale to neznamenalo, že to tak zůstane navždycky.
„Posaď se, synu," přivítal ho laskavě a požehnal mu. „Slyšel jsem, jaké útrapy seslal Bůh na tvá bedra. Sám však dobře víš, jak veliký jsi hříšník. To vše je trest, který je určitě spravedlivý. Přesto tě Bůh zjevně nezatratil, protože to nejcennější ti vrátil. Máš svou Johanku. Věř mi, jsem tomu doopravdy rád. Nuže?"
„Rožmberkové mi ukradli dvorec v Makotřasech a odvedli mi syna," vyhrkl Martin ze Stvolna zlostně. Věděl, že by měl nejdříve pronést pár nic neříkajících vět o víře a pokání, ale nechtělo se mu do toho. Navíc měl z laskavého přijetí nepříjemný pocit.
„Jak říkám, jsi veliký hříšník a míra tvých hříchů roste," opáčil vážně Arnošt z Pardubic. „Cožpak není hříchem pronést křivé svědectví a rovněž někoho křivě obvinit? Podle zemského práva mají Rožmberkové na ten dvorec dědický nárok. Stejně tak na sirotka, který zůstal po Janě z Rožmberka."
„Ale ten dvorec jsem koupil já. A já ho také zaplatil."
„To pan komoří nepopírá. Ovšem tys ten dvorec Janě z Rožmberka daroval. Tak je to v zemských deskách zaneseno. S tím nemůžeš dělat vůbec nic. Alespoň ne v tuhle chvíli."
„Není to pravda a mám svědky."
„Tím lépe pro tebe," přikývl nevzrušeně šedivějící hlavou pražský arcibiskup. „Ovšem musím tě upozornit, že tuhle při může rozhodnout pouze náš vznešený panovník. Hovořil jsem s ním o tvé záležitosti. Slíbil, že vše spravedlivě posoudí a nalezne právo. Ovšem ne dříve, než se vrátí z říše. A to bude dlouhá doba. Navíc bude muset jistě řešit naléhavější problémy."
Martin ze Stvolna mlčky přikývl a čekal, protože pochopil, že to není konec rozhovoru. Ani Arnošt z Pardubic nespěchal. Vstal a z truhlice přinesl listinu. Položil ji na stůl a usmál se. „Máš ovšem jako vždy štěstí. Tenhle list obsahuje důležité poselství pro benátského dóžete. Císař Karel IV. nařizuje, abys to poselství vyřídil ty. Jde o nesmírně významnou záležitost. Pokud uspěješ, bude jistě shovívavější ve tvé při s Rožmberky."
„Já nežádám shovívavost, ale spravedlnost," ohradil se ihned Martin ze Stvolna. Arcibiskupova slova si uměl přeložit. Panovník si nejspíše nebude chtít rozhněvat mocné jihočeské Rožmberky. Karel IV. uměl slibovat, ale rozhodnutí bývala výhradně taková, aby prospěla jeho koruně. Pokud panovník sliboval, znamenalo to, že zaplatit vůbec nechce. Spravedlnost byla to, co vyhovovalo jemu.
Arnošt z Pardubic přikývl, jako by se to rozumělo samo sebou. Pak pergamen rozvinul a začal vykládat, o jaké poselství jde. Sdělení v listině nebylo tak důležité jako to, co bylo obsahem tajného poselství.
„Abys rozuměl, proč zrovna ty, i když zkušených diplomatů je na našem dvoře mnoho," vykládal důrazně pražský arcibiskup. „Benátský dóže Dandolo si výslovně přeje, abys s tou listinou přijel ty. Od té doby, cos v Benátkách jednal o evangeliu svatého Marka, tě má za nesmírně schopného muže. To je pro věc našeho vznešeného panovníka důležité. A pak..."

„Co bude s Johankou?“ přerušil ho Martin ze Stvolna.
Arnošt z Pardubic překvapeně vzhlédl. Vzápětí káravě zavrtěl hlavou: „Trpělivost, synu, to je, co ti chybí. Jsi hříšník a ještě netrpělivý. Nu, co by s ní bylo? Zařídím, aby ji přijali v nějakém vhodném ženském klášteře. Postarají se o ni, než se vrátíš.“
„V žádném případě,“ přerušil ho znovu Martin ze Stvolna. „Vytrpěla si už dost. Pojede do Benátek se mnou.“
„Ne! Náš vyslanec zjistil, že v Benátkách si s tebou bude chtít promluvit nejen dóže, ale i jeho neteř. On miluje ji a ona tebe. U toho tvá manželka být nemusí. Poškodilo by to zájmy našeho panovníka.“
„Odjedu jen v případě, že Johanka na mne počká v Makotřasech. V mém dvorci, který mi Rožmberkové vrátí, a v zemských deskách bude řádně zapsán na mé jméno.“
„Jak se opovažuješ klást si nějaké podmínky?“ rozkřikl se přísně pražský arcibiskup a udeřil do stolu svou mohutnou dlaní. „Jsi služebník českého krále a uděláš, co ti přikazuje.“
„Jsem urozený a svobodný člověk,“ rozkřikl se stejně zlostně Martin ze Stvolna. „V životě jsem ztratil už tolik, že mi sliby nestačí. Vstoupím do služeb českého krále rád, ovšem chci za to odměnu. Svou podmínku jsem právě řekl.“
„Chceš vydírat?“
„Dělám jen to, co každý. Hájím své zájmy, když už mě nechrání spravedlnost našeho vznešeného krále. Okradli mne, to církvi nestačí? Přišel jsem o majetek, budiž. Ale nedovolím, aby se něco stalo Johance!“
Pražský arcibiskup vstal od stolu. Měl pevně stisknuté rty, ruce složil za záda a pomalu začal přecházet komnatou. Zastavil se u stěny, na které visel prostý dřevěný kříž. Vztáhl ruku a položil na něj dlaň. Váhavě ho pohladil. Pak se rázně otočil a trochu strojeně řekl: „Sdělím našemu vznešenému králi, že ses postavil jeho autoritě. Předpokládám, že to označí za vzpouru.“
„Nedávno jsem mu zachránil život,“ namítl trochu chabě Martin.
„V Pise za našeho krále bojovalo mnoho rytířů. Nejsi sám, kdo ho tehdy zachránil. Chceš se stát psancem?“
Martin ze Stvolna věděl, co tahle hrozba znamená. Jenže věděl také, co by se stalo, pokud by odjel a nechal Johanku zavřenou v klášteře. V životě ztratil tolik, že jediné, co mu zbývalo, byl ochotný bránit i proti vůli českého krále. Proti nenávisti celého světa. Rozhodil ruce v bezmocném gestu a tiše dodal, že takhle přece otázka nestojí. Nejde o to, zda se chce či nechce stát psancem. On se své ženy nevzdá. Pokud by ji nechal zavřít do kláštera, bylo by to stejné, jako ji pohřbít. A po pravdě řečeno, ani v Makotřasech by ji samotnou nenechal, i kdyby ten dvorec získal zpět. Hovořil o něm jen proto, aby si potvrdil, jaká je skutečná vděčnost jeho panovníka.
„Budeš tedy psancem,“ nevzrušeně upozornil arcibiskup. „Pošlu králi list a o všem ho zpravím. Jakmile od něj dostanu jeho milostivé rozhodnutí, přísně proti tobě zakročím.“
Když tohle říkal, Martin ze Stvolna postřehl nepatrný záblesk úsměvu na jeho jinak přísně sevřených rtech. Pochopil okamžitě. Arnošt z Pardubic by ho za normálních okolností uvěznil okamžitě. Jako kancléř zastupoval v nepřítomnosti českého krále. Ale neudělal to. Pouze mu vysvětlil, co ho čeká, aby mu dal příležitost zmizet.
Martin ze Stvolna vstal a nepatrně se uklonil.
„Počkej,“ zarazil ho ještě Arnošt z Pardubic. Požehnal mu a tiše dodal: „Tam v Pise jsi zachránil život i mně. Já nezapomněl. Opatruj svou Johanku!“
* * *
Plzeň opustil Martin ze Stvolna ve spěchu, aby si pražský arcibiskup své gesto ještě nerozmyslel. Vše, co tady v Českém království budoval, se

zhroutilo. Bylo to všude pořád stejné. Jakmile se mu začalo alespoň trochu dařit, objevil se někdo, kdo ho uskokem o všechno připravil. Jeho rodnou tvrz uchvátil Pluh z Rabštejna, Okoř pražský měšťan Fráňa a Makotřasy Rožmberkové. Necítil hořkost, protože tak to v křesťanském světě chodilo. Větší ryby vždycky požíraly ty menší. Přesto ho zaplavil zvláštní smutek. Pochopil, že se musí rozejít se svou rodnou zemí. Církev učila, že každý má milovat svůj domov. Ano, tuhle zem doopravdy miloval, ale nemohl milovat ty, kteří v ní žili.
Jenže kam měl vlastně jít? Všude ho o něco připravili nebo on o něco připravil jiné. Měl spoustu nepřátel, ošidil mnoho mocných a podvedl i pár žen. I když ho zbavili obvinění z kacířství, nikdy si nemohl být jistý, že někdo nevznese podobné obvinění znovu. Francouzské království, papežská kurie v Avignonu, Savojsko, Milánsko, Benátská republika, Bavorsko a vlastně celé německé území, to vše byla místa, jimž by se měl raději vyhnout. Ani v Anglii si nemohl být jistý, neboť proti Angličanům bojoval za slávu francouzské koruny. Měl neuvěřitelnou zlost. Copak se v křesťanském světě nenajde místo, kde by mohl se svou Johankou v klidu žít?
Pokud by měl přijmout teologický výklad jednoho z mistrů, jejichž lekce navštěvoval na vysokém učení v Paříži, mohl by si myslet, že ho Bůh trestá za to, jak hanebně obchodoval se svatými relikviemi. Jenže on s nimi nikdy nedělal nic jiného, než dělávala sama církev. A proč by mělo být jeho konání hříšné a její ne? On si přece nevymyslel, že svatost je v kusu kosti. To hlásali preláti a sami relikvie vynášeli do nebes. Slibovali, že ostatky mohou věřícím zajistit více boží milosti. Byli to sami preláti, kteří první zneuctili hroby světců a světic a z koster dávných mučedníků odlamovali kosti, které prodávali. Byli to příslušníci církve, kteří za peníze vydávali potvrzení o pravosti ostatků, i když o mnohých dobře věděli, že jsou falešné. A nakonec sami začali falešné ostatky vyrábět. Martinovo svědomí bylo v téhle věci čisté, protože se nikdy nezachoval hůře než církev. Pokud ho někdo trestal, pak to jistě nebyl Bůh. Jenže kdo potom? napadlo ho překvapeně.
Rychle ale podobné úvahy zahnal. O tom, co dělával, přemýšlel často. Neustále hledal odpověď na palčivou otázku, co je vlastně správné ve světě, který nebyl ani křesťanský, ani spravedlivý. Teď na to však nebyl čas. Musel opustit České království. Zbylo mu jen pár kop stříbrňáků a s těmi by i při hodně skromném životě do zimy nevystačil.
Jakmile nechal plzeňské hradby za zády, z cesty odbočil. Rozhodl se rychle. I když mnoho času neměl, musel přesto vyřídit ještě jednu věc, než se vrátí na Velhartice.
* * *
Martin ze Stvolna cválal až do pozdní noci. Nocleh si našel v malém venkovském šenku. Protože byla tma, nemohl se orientovat přesně, ale byl si jistý, že už je někde na dohled hradu Valdek. Ve stáji založil do žlabu píci svému koni a pak se usadil v setmělém šenku. Zívající a ospalý šenkýř mu přinesl džbán piva, kus okoralého chleba a homolku mazlavého sýra. Potvrdil, že jsou na panství nejvyššího komořího Viléma Zajíce a na hrad Valdek je to jen kousek cesty přes les.
Potvrdil i další jeho domněnku. Nejvyšší komoří dlel právě v Praze a jeho manželka tady na hradě. Přesně tohle Martin ze Stvolna předpokládal, když sem jel, protože to bylo logické. Pokud nebyl na Pražském hradě ani král, ani arcibiskup, musel se o chod dvora starat nejvyšší komoří. A stejně tak logické bylo, že nechal svou manželku doma. Jeho žena Milena byla hodná a prostá žena, která přinesla značné věno a manželovi dala čtyři syny. Splnila svou povinnost a teď žila v klidu na Valdeku.
Ráno, ještě než šenkýř roztopil pec, vyběhl Martin ze Stvolna na dvůr, umyl se v kamenném korytě a v hromadě odpadků vzadu u plotu našel vybělenou silnou kost. Ukryl ji do brašny a vrátil se do šenku. U stolu

pak na kus pergamenu napsal list, jímž opat kláštera svaté Fiumeny, ležícího nedaleko města Pisy, potvrzoval, že kost pochází z hrobu svatého Maura a je vzácnou relikvií, za kterou jistý Martin ze Stvolna zaplatil třicet kop stříbrňáků.
Jakmile se najedl, vyrazil na Valdek. Chvíli musel čekat, než strážný spustil padací most. Paní Milena ho přijala hned po mši. Znala ho, protože mívala ráda manželovu kmotřenku Janu z Rožmberka. Sama mnohokrát Martina přemlouvala, aby se s ní oženil. O Janině smrti už věděla.
„Je to hrozné neštěstí," uvítala ho truchlivě. Pak ho přiměla, aby jí pověděl, jak k tomu došlo. Martin ze Stvolna si dal záležet. Miladu z Valdeka dojal snadno. Teprve když jí dal možnost, aby se vyplakala, změnil téma hovoru.
„Přijel jsem vlastně za vámi, urozená paní," řekl a z brašny vytáhl kost a pergamen.
„Za mnou?" polekala se. Měla ráda klid a nic nenáviděla tolik jako problémy.
„Ano, za vámi. Přijíždím z Plzně, kam si mne předvolala Jeho arcibiskupská Milost."
„Vím, že tam právě je," souhlasila polekaně. „Arnošt z Pardubic se tu po cestě do Plzně zastavil a přenocoval tu. Sloužil dokonce mši."
„Tlumočil mi příkaz našeho vznešeného panovníka. Musím ihned odjet s důležitým poselstvím do Benátek. Jenže je tu problém... Váš manžel a můj laskavý a ctěný ochránce pan Vilém Zajíc mne před cestou do Říma požádal, abych mu opatřil jistou relikvii."
„O tom nevím. Nic takového mi neřekl," zaváhala Milena z Valdeka nedůvěřivě.
„Jistě, je to tajemství," vemlouvavě pokračoval Martin ze Stvolna. „Váš vznešený a zbožný manžel chtěl tuhle vzácnou relikvii zasadit do zlata a věnovat našemu králi. Copak neslaví v příštím roce deset let od chvíle, kdy se ujal trůnu?"
„Ano, ale..."
„Tady je list, který to potvrzuje," nenechal ji vydechnout a přisunul k ní svůj pergamen. Paní Milada byla sice v myšlení pomalejší, ale vzdělaná byla. Přelétla list pohledem a pak ho s opatrnou pomalostí přečetla.
„Stalo se ovšem, co jsem nečekal. Odjíždím do Benátek. A kdo ví, co mne tam čeká," vykládal s převahou. „Původně jsem chtěl jet až do Prahy a tuhle velevzácnou relikvii vašemu manželovi osobně odevzdat. Jenže jak už víte, Jeho arcibiskupská Milost s mým odjezdem spěchá. Proto jsem přijel za vámi. Zítra musím být zpátky v Plzni. Odevzdáte prosím vznešenému panu komořímu tenhle ostatek?"
„Ráda," přikývla.
„A současně vás poprosím, abyste mi vyplatila peníze, které jsem za relikvii zaplatil. Třicet kop je hodně peněz. Ale kdo ví, zda je nebudu v Benátkách potřebovat."
Milena z Valdeka sice chvíli váhala, ale nakonec ji přemluvil. Zavolala purkrabího a nařídila, aby jejímu hostu předal třicet plných váčků se stříbrňáky. Společně poobědvali a hned pak Martin ze Stvolna hrad opustil.
Byla to sice jen malá pomsta za to, jak hanebně ho komoří ošidil, ale i ta potěšila. Peníze Martin navíc nutně potřeboval. Současně chápal, že tím za sebou pálí poslední mosty.

Kapitola 14.

Když Martin ze Stvolna dorazil na Velhartice, představila mu paní Emma důstojně vypadajícího bělovlasého muže s jizvou na

tváři, která se táhla až k prázdnému očnímu důlku, zakrytému černou páskou. „Tohle je můj otec Ulrich z Leuchtenberga," řekla hrdě. „Jeden z nejstatečnějších německých rytířů, ale také proslulý minesengr."
„Přeháníš," zasmál se hlubokým hlasem její otec. Svým jediným okem si Martina zkoumavě prohlížel. Zřejmě byl spokojený, protože nepatrně přikývl.
Martin o něm nikdy neslyšel. Pravda ovšem byla, že si většina německých rytířů myslela, že jsou proslulými minesengry ve chvíli, kdy složili jednoduchou rýmovačku o lásce. A za statečného se označoval každý, kdo se jen přiblížil k bitevnímu poli. Šrám na tváři Ulricha z Leuchtenberga však svědčil o tom, že skutečným bojem prošel.
Martin ze Stvolna si vzpomněl na svého učitele, komendátora johanitského řádu Petra ze Zvířetic. Od něj dostal křížek, který mu kdysi zachránil život, a stále ho nosil na krku jako svou nejcennější relikvii. Petr ze Zvířetic říkával, že statečnost se neměří jizvami, které má rytíř na svém těle, ale jizvami, které zůstaly po boji na těle jeho nepřátel. Nepatrně se pousmál, naštěstí si toho jeho hostitelé nevšimli.
„Doufám, že spolu večer posedíme," řekl ještě jednooký rytíř. „Od chvíle, co jsem přijel na Velhartice, slyším pořád jen o tobě."
Johanku zastihl v jejich komnatě. I když věděla, že přijel, čekala na něj tam. Sotva vstoupil, vrhla se mu se slzami v očích kolem krku. „Promiň," šeptala něžně. „Já vím, že to je hloupé, brečím pořád jako rozmazlené dítě. Ale nedokážu to ovládnout. Já tě tak miluji..."
Objal ji a zlíbal celou tvář. Teprve pak ji zvedl a chtěl odnést na lůžko, ale začala se bránit. „Prosím, raději do křesla. Chci slyšet, jak to v Plzni dopadlo!"
„Špatně," povzdechl si. Sám nalil do dvou číší trochu nakyslého vína. Rychle začal vyprávět, co se od pražského arcibiskupa dozvěděl a co to pro ně znamená. Poslouchala pozorně, ale nezdálo se, že by se tím trápila.
Když Martin skončil, napila se a řekla, že to s nimi mohlo dopadnout hůře. Jsou spolu a žít se dá všude, nejen v Českém království. „Přiznám se ti," pokračovala klidně, „že bych se tu stejně necítila už nikdy klidná. Stačí, když jen zahlédnu erb s pětilistou růží, a dostanu panický strach. A stejné je to, když zahlédnu bílý hábit cisterciáků. Toho se už asi nikdy nezbavím. Kam pojedeme?"
Tohle Martin na své Johance tak miloval. Ať se stalo cokoli, nejenže stála bezvýhradně při něm a nikdy si nestěžovala, ale navíc vždycky ještě dokázala najít i v tom špatném něco, co bylo pro ně dva dobré. I jemu najednou připadlo, že se vlastně nic tak strašného neděje. Johanka měla pravdu. Byl vůbec nějaký rozdíl mezi tím, žít ve dvorci u Prahy, anebo kdekoli jinde v křesťanském světě? Hlavně že byli spolu.
„Já vlastně nevím," přiznal se.
„A kdo by to měl vědět?" opáčila vážně. Ale najednou se rozesmála. „Netvař se pro Boha tak důležitě!"
„Já se netvářím důležitě," bránil se. Ale rychle ho nakazila svou veselostí a rozesmál se i on. Poklekl k jejím nohám a objal ji. Začal ji hladit, ale zavrtěla hlavou.
„Dneska to nejde. Začal můj měsíční cyklus. Jsem tak strašně ráda..." Když zachytila jeho trochu překvapený pohled, mírně dodala: „Už ani nepamatuji, kdy to bylo naposledy. Tam v klášteře jsem se umrtvovala, držela půst, klečela na studené podlaze a modlila se... Už jsem si myslela, že mi Bůh vzal schopnost být ženou. Třeba..., já vím, že to je asi nesmysl... ale kdyby Bůh udělal zázrak..., třeba bych ti ještě mohla dát dítě."
Martin ze Stvolna ochotně přikývl, i když věděl, že jeho žena nemůže po těžkém potratu otěhotnět. Ale proč jí brát iluze? Ostatně, už jednou

udělal Bůh zázrak a umírající Johance vrátil život. Proč by nemohl udělat zázrak znovu? Copak zrození nebylo vždycky malým zázrakem?
Pohladil ji po tváři a chtěl ještě něco něžného dodat, ale zarazila ho.
„Tak dost! Stačí, že pořád brečím já! Raději přemýšlej, kam půjdeme!“
Martin ze Stvolna vstal a posadil se proti ní do křesla. „Zítra ráno vyrazíme. Proč se tu ještě zdržovat? Na západ nemůžeme. V německých zemích vládne císař Karel IV. A inkvizice má dlouhé prsty. Vyrazíme na východ. Do Uher nebo do Polska. Neboj se, dobrý trubadúr se uživí všude.“
* * *
„Ne, Martine, já s vámi nepojedu,“ vrtěla rezolutně hlavou Elška, když jí pověděl o zítřejším odjezdu.
„Proč? Co se stalo?“
„Stalo se toho hodně,“ opáčila váhavě. „Ulrich z Leuchtenberga mne přijme do svých služeb. Jako trubadúrku... Nedávno mu umřela žena. Hodně jsem přemýšlela o tom, co jsi mi vyprávěl o pěveckém umění. Tu službu přijmu, i když je mi jasné, že mu nejde jenom o můj hlas. Ale tak to v životě chodí, urozený pane Martine. Nejsem nevděčný žák, ale spíše špatný.“
„Neprodávej se!“ vyhrkl okamžitě, skoro pobouřeně. „Ty máš na víc. Když budeš cvičit, třeba budeš lepší, než býval Walter von der Vogelweide. Třeba tě budou obdivovat i na královském dvoře.“
„A co z toho? Tebe přece taky obdivovali. Císaři a jeho ženě jsi zachránil život. Je ti za to někdo vděčný? Já vyrostla v poddanské vesnici a vím, že pán ti nikdy vděčný nebude. Všimne si tě jen tehdy, když tě potřebuje. Pak na tebe rychle zapomene. Jsi pro něj míň než jeho kůň. Nechci se vrátit do Vyššího Brodu. Nechci ti ani překážet. Máš svou ženu. Nechci však skončit jako žebračka anebo nevěstka.“
„Myslíš, že tě Ulrich z Leuchtenberga zabezpečí? Je také jen pán.“
„Je přece vdovec,“ opáčila Elška klidně. Chvíli uvažovala a pak tiše pokračovala: „Všimla jsem si, že jsi před odjezdem do Plzně navštívil během mše ložnici paní Emmy. Náhodou jsem musela na chvíli vyběhnout z kaple a zahlédla jsem tě.“
„To je přece něco jiného!“ vyhrkl a trochu zčervenal studem.
„Chápu, že tak to v životě chodí. Víš, co je na tobě tak krásné? Že jsi skutečný trubadúr. Říkáš krásné věci o životě a o lásce, sníš o svobodě a těm snům věříš. I když jsi byl s paní Emmou, nezpronevěřil ses tomu, čemu věříš. Ale já taková nejsem. Chvíli jsem se snažila vidět svět tvýma očima, ale tohle se já prostě nikdy nenaučím. Já nevěřím ve svobodu. Narodila jsem se na vesnici a mým údělem je sloužit. Věř mi, lépe mi bude po boku rytíře, který je bohatý a snad se o mě postará... Tedy, určitě. Tolik rozumu zase mám, to mi věř! Vezme si mě!“
Přikývl a bezděčněji uchopil za ruku.
„Nevěřím ani jiným věcem, které jsi mne učil,“ pokračovala tiše a objala ho. Začala ho vášnivě líbat. Chtěl ji odstrčit, ale držela se ho pevně. Proto se alespoň přísně ohradil.
„Asi už se neuvidíme,“ přerušila ho s vážným výrazem. „Učil jsi mne, že své tělo mám dávat jen tehdy, pokud sama chci. K panu Ulrichovi nic necítím a ani cítit nebudu, ale přesto mu svoje tělo dám. K tobě toho cítím tolik, že to ani neumím povědět. Proč bych ti tedy neměla dát všechno? Chci si odnést alespoň tuhle vzpomínku... Jednu jedinou, Martine.“
„Náš rozchod tě pak bude bolet ještě víc. A možná i mě,“ váhal.
„Copak ve svých písních nezpíváš o tom, že láska bolí?“ usmála se trochu hořce. Rychle si vyhrnula suknici. Přitom se mu dívala do očí. Ty její jiskřily a byly krásné. Vzal si jí, ale později si uvědomil, že se při tom ani jednou nepodíval na její nahotu. Jediné, co mu zůstalo ve vzpomínkách, byly ty oči.
* * *

Před večeří zastavila Martina ze Stvolna paní Emma a oznámila mu, že tenhle večer je Venuše v ideální konstelaci s Merkurem, a to je ta nejlepší doba, kdy by měla počít syna.
„Službu už jsem splatil," ohradil se trochu naštvaně.
„Chci mít jistotu, to dá přece rozum," podivila se, jako by byla překvapená jeho odmítnutím.
„Nic vám nedlužím, urozená paní..."
Nevšímala si jeho protestů, uchopila ho za ruku a zamířila ke své ložnici. V tu chvíli se objevila Elška. Emma rychle Martina pustila a zlostně se jí optala, co tu chce.
„Hledám urozeného pana Martina. Ráda bych, aby mi pomohl s jednou písní. Chtěla bych ji po večeři zazpívat vašemu otci," opáčila nevinně Elška.
Martinovi bylo jasné, že ho musela tajně sledovat. Jako by se omlouvala, Elška licoměrně pokračovala: „Pokud ovšem máte s urozeným panem Martinem něco důležitějšího na práci, já mohu samozřejmě počkat."
Emma z Leuchtenberga vrhla na Martina významný pohled, v němž se dalo číst, že spolu ještě neskončili. Pak ho s velkorysým gestem předala Elšce. Přitom s neskrývanou povýšeností dodala: „Jen jsme si povídali... Ale to samozřejmě není tak důležité. Tvá píseň jistě počkat nemůže. Jen si ho vezmi."
Sotva zmizela, Elška se tiše zasmála: „Doufám, že se nezlobíš."
„Nejvyšší čas Velhartice opustit," povzdechl si. Začínal si připadat hůře než děvka, kterou vystavili na pranýři.
„Já si ale nevymýšlím. Cosi jsem složila, ale nejsem si jistá, zda to mohu vůbec zpívat. Prosím... bude to naše poslední lekce."
„Hudební!" upozornil přísně.
„Jak jinak?" ušklíbla se rozpustile. Odvedla ho do hodovní síně. Teď byla prázdná, jen jeden služebník roztápěl v krbu oheň. Večery byly stále ještě chladné.
Na truhlici ležela loutna vykládaná slonovou kostí. Přinesla ji a podotkla, že ji dostala od urozeného pana Ulricha. Přejela prsty po strunách. I když se vůčihledně zlepšovala, akord stále nezněl dokonale. Ji to však ani v nejmenším netrápilo.
Dala se do zpěvu. Hrála známou melodii, na kterou složila nový text. I když to zřejmě měla být milostná píseň, zněl z ní hluboký smutek. Jiný posluchač by ten jemný odstín nejspíše nepostřehl, ale Martin ze Stvolna ano. Snad také proto, že skrytým náznakům smutku rozuměl. On ostatně cítil něco podobného. Ne kvůli Elšce, ale kvůli všemu, co právě prožíval. České království sice nijak nemiloval, ale stále to byl jeho domov. Tady se narodil a vždycky si myslel, že tady také zemře. Jeho první milenka, paní z Rabštejna, mu kdysi předpověděla, že jednou získá svůj vlastní hrad. Už jednou byl ke splnění téhle věštby blízko, ale o Okoř přišel. Teď nejspíše opouštěl svůj domov navždy. Pokud by se měla předpověď Milady z Rabštejna splnit, pak by ten hrad musel ležet někde v cizině.
Pocítil zvláštní vzrušení. Co ho asi za hranicemi čeká?
Elška dozpívala a zvědavě ho sledovala. S chápavým úsměvem řekla: „Ano, ty jsi opravdu trubadúr. Už zase sníš."
„Promiň... Jak jsi to poznala?"
„Líbila se ti má píseň?"
„Máš veliký talent... a je škoda, že ho chceš zahodit. Víš, kdy jsem skládal nejlépe? Když jsem měl hlad a zdálo se mi, že jsem sám."
„Ale já budu sama," odpověděla vážně. „Budu se modlit, aby někdy Bůh svedl naše cesty zase dohromady. Vzpomeň si někdy na mě."
* * *
Zábava večer před odjezdem z Velhartic byla trochu strojená. Emma z Leuchtenberga odsekávala Martinovi na jeho otázky hodně nepřívětivě, protože měla zlost, že nepřišel do její ložnice. Elška byla navzdory svým řečem o tom, že si vybrala cestu rozumu, nejistá a smála se hodně málo.

Johanka cítila v jejich společnosti napětí, a tak se pátravě ohlížela po Martinovi. Ten pro jistotu většinu času mlčel. Zato Ulrich z Leuchtenberga se bavil výtečně. Byl to zábavný a vtipný společník. Jak se ukázalo, když zazpíval několik svých skladeb, byl i výtečný hudebník. Teprve když už bylo pozdě v noci a všichni se chystali jít spát, vzal si Martina ze Stvolna stranou. Usadil se s ním do výklenku u okna a řekl, že mu Elška pověděla o všem, co s ním zažila. Váží si toho, jak laskavě se k ní zachoval. Proto by mu také rád pomohl. Ví, že utíká ze země, a kdyby nešlo o císaře Karla IV., nabídl by mu pohostinství na svém hradě. Ale to by mu v tuhle chvíli nepomohlo. Se zájmem se optal, kam se chystá. Martin na kratičký okamžik zaváhal, ale pak po pravdě odpověděl, že na východ.

„Není to tam tak zlé, jak se někdy vypráví," pokračoval jednooký velmož rozvážně. „Ale musíte si umět vybrat. Doporučuji Sedmihradsko. Už před sto lety tu krajinu kolonizovali Němci. Horníci i kupci. Proto je tam pořádek. A žije se tam neobyčejně dobře. Vím to, mám tam bratra. Je to sice nafoukaný hlupák, ale můžete ho navštívit a pozdravit mým jménem. Tady mám pro něj list. Odevzdejte mu ho, alespoň pro začátek vám pomůže. A... ještě něco. Zpívá strašně, ale je na svůj zpěv nesmírně hrdý. Pochvalte ho, pak bude určitě ochotnější."

Následujícího dne hned po ranní mši opustil Martin ze Stvolna spolu s Johankou Velhartice. Odváděli si i třetího koně, protože Ulrich z Leuchtenberga prohlásil, že on se o Elšku postará a koně, na kterém přijela, ať si nechají. Jediné, co si Elška přes jeho protesty nechala, byly šaty, které jí Martin koupil.

I když do Velikonoc zbýval ještě týden, počasí připomínalo spíše začátek léta. Stromy byly obalené bělostnými květy, všude rašila sytě zelená tráva a na jasném nebi zpívali ptáci. Nespěchali, klusali vedle sebe a na dlouhé oprati vedl Martin třetího koně, na jehož hřbetě byly přivázané brašny s jejich věcmi a navíc pytel se zásobami, které jim věnovala na cestu paní Emma.

„Jen abychom bezpečně projeli," strachovala se Johanka.

„Než dostane náš panovník arcibiskupův list a než se vrátí jeho posel z německých zemí, budeme dávno za hranicemi," konejšil ji Martin ze Stvolna. „Navíc jsem přesvědčený, že Arnošt z Pardubic nebude se svou stížností na mě spěchat. A ještě něco hraje v náš prospěch. Stále mám u sebe cestovní glejt s pečetí našeho krále. Stále nás chrání. Zatím jsme v bezpečí."

„Chvála Bohu," pokřižovala se zbožně. Tohle gesto dělávala jaksi bezděčně, i když Martin dobře věděl, že jeho Johanka nikdy příliš zbožná nebyla. Byl to ještě pozůstatek časů, které strávila nedobrovolně v klášteře. Sama si ani neuvědomovala, že se tak často křižuje, a Martin ji proto nekáral. Právě naopak, říkal si, že to vypadá před lidmi dobře. Čím okázalejší bude jejich zbožnost, tím snáze skryjí své pravé úmysly. Věděl, že se musí vrátit ke starému životu. Nedělal si iluze, že by dokázal sebe a Johanku dobře uživit jen svým pěveckým uměním. Musel se vrátit k obchodování s falešnými ostatky. Čím zbožněji bude vystupovat, tím bezbožnější věci si bude moci dovolit. To byla neúprosná logika křesťanského světa. V hlavě už spřádal první plány.

„Na co myslíš?" optala se Johanka a šťastně se rozesmála. V sedle se cítila skvěle a zdálo se jí, jako by byla zase tou mladou a svobodnou dívkou, která se poprvé v životě zamilovala.

„Na to, že nám bude spolu dobře," odpověděl a vzduchem jí poslal polibek. Elška měla pravdu, když ho prohlásila za trubadúra. Martinovy sny a touhy se totiž jen zřídka potkávaly s realitou pozemského života.

* HORNÍ UHRY *

Kapitola 15.

Rožmberskými panstvími na jihu země projel Martin ze Stvolna s Johankou rychle. Zastavili se až v Třeboni. Ve městě strávili několik dní. Johanka navštívila farní hřbitov, aby si pro klid duše ověřila, že její manžel, který zde dříve býval katem, skutečně zemřel. Velice ji to uklidnilo, protože už nikdo nemohl zpochybňovat právoplatnost jejího sňatku s Martinem.

V Třeboni nedělali nic, jen navštěvovali dobré hostince, procházeli se po okolí a užívali si klidu a slunce. Odpočinek Johance prospěl. Vůčihledně sílila, tvářejí, hořely vzrušením a byla dychtivá všeho, co jí klášterní život odpíral. Pili hodně vína a každou noc se milovali.

Teprve před svátkem svatého Filipa a Jakuba pokračovali dál. Ale ani pak nespěchali, a tak do Brna dorazili až na letnice.

„Tady se pár dní zdržíme," oznámil Martin Johance, když našel ubytování v rozlehlém zájezdním hostinci pod Špilberkem. „Mám tu nějakou práci."

„Tady?" podivila se. „Nevěděla jsem, žes byl někdy na Moravě."

„Nebyl, ale znám tu jednoho člověka, který by nám mohl být velice užitečný." Když tohle říkal, pochopila Johanka ihned, že muž, o kterém Martin hovoří, není jeho přítelem. Dokonce to ani není někdo, koho by měl rád. Trochu polekaně se optala, o co jde.

Zavrtěl hlavou a přitom se usmál, aby ji uklidnil. „Až bude čas, všechno se dozvíš. Zatím mám jen plán. Ale hodně neurčitý, je to spíše nápad. Nejdřív si musím pár věcí ověřit. Ale neboj se, není to nic nebezpečného. Nicméně prohlašuji, že tomu člověku se nechci pomstít. Tedy... ne tak, jak ty si myslíš."

„Doufám," povzdechla si.

„Pokud se můj plán povede, mohlo by nám to přinést spoustu peněz," dodal Martin ze Stvolna na vysvětlenou. „Pomůžeš mi?"

Nadšeně přikývla.

„Počkej," mírnil její nadšení. „Neměla bys nejdřív vědět, o co jde, než něco slíbíš? Co když to nebude zrovna počestné? Anebo zbožné?"

„Má být?" odpověděla ledabyle přízvukem, jakým by hovořil pobuda. Pak se rozesmála.

„Ještě ses zapomněla pokřižovat," škádlil ji dobromyslně.

„To máš pravdu," připustila a zatvářila se provinile. Zvedla ruku, ale místo aby udělala zbožné znamení, popadla Martina za ucho. „A teď s pravdou ven!"

„Řekl jsem, že to je zatím jen nápad. Třeba z toho nic nebude," protestoval a přitom se bolestivě šklebil. „Jau... chceš mít bezuchého manžela?"

„Uši pro manželství tak moc důležité nejsou," utěšovala ho, ale přesto ucho pustila. Martin si ho s bolestivým výrazem třel. Vzápětí ho popadla za opasek a upozornila, aby konečně mluvil pravdu, pokud nechce, aby přišel o něco mnohem důležitějšího, než je obyčejné ucho.

„Teď už ti nepovím vůbec nic," smál se. „A víš proč? Protože ty sama si dáš zatraceně dobrý pozor, abys mi tam neublížila. Co by sis počala?"

„Já bych se o sebe postarat uměla," vypískla. „Nevšiml sis, kolik mužů se po mně během cesty z Velhartic ohlédlo?"

„Všiml," přikývl, a jako by vzpomínal, vypočítával: „Asi třicet žebráků, většina chromých anebo slepých, několik výměnkářů a taky jeden hrbáč."

„To není pravda," řekla a pokusila se tvářit uraženě. Věděla však, že z něj stejně víc nedostane. Když chtěl, uměl se vykrucovat jako úhoř. Nepochybovala však, že jí všechno poví, až bude ta správná chvíle.

Johanka otevřela kožené brašny a na lůžko z nich vyskládala jejich oděvy. Některé byly zmačkané a jiné potřebovaly provětrat a vyprat. Dala se do práce. Martin ze Stvolna ji chvíli zálibně sledoval. Počkal, až zaslechne hlas zvonu, který oznamoval polední modlitby. Rozloučil se a vyšel ven.

Zamířil širokou ulicí podél hradeb. Za nimi se zvedal svah, na němž stál královský hrad. Přímo před sebou měl masivní hranolovou věž kostela svatého Michala. Věděl, že vedle chrámu se nachází dominikánský klášter, jeden z největších a také nejbohatších na Moravě. Tady působila od pradávna latinská škola, které nedávno král Karel IV. udělil privilegium, aby vyučovala teologii. Do kostela dorazil přesně ve chvíli, kdy začala mše.
Martin se postavil stranou od oltáře a zády se opřel o štíhlý sloup, který se ztrácel v šeru vysoko nad hlavou. Chrám byl poloprázdný. Polední bohoslužby navštěvovali jen řeholníci, žáci a pak měšťané, kterým bylo uloženo kajícné pokání. Ostatní obyvatelé města chodívali jen na ranní a někdy ještě na večerní pobožnost. Polední bývala obvykle krátká a to Martinovi vyhovovalo.
Nemusel hledat dlouho. Opata Ignácia poznal hned. Nedávno patřil stejně jako on k družině císaře Karla IV. během římské jízdy. S Ignáciem se ještě před Milánem ostře pohádal a pak už spolu nemluvili. Ignácius tehdy nabízel pražskému arcibiskupovi své služby při získávání relikvií, ale Arnošt z Pardubic ho odmítl. Dobře věděl, že tuhle práci svěřil Karel IV. Martinovi. Opat Ignácius to ovšem považoval za osobní urážku, a když už se nemohl mstít Martinovi, mstil se alespoň Janě z Rožmberka. Ta se mu bránit nemohla, protože sloužila v družině české královny Anny a Ignácius byl královniným zpovědníkem.
Opat dominikánského kláštera byl mladý muž s ostře řezanými rysy ve tváři, s očima úzce posazenýma vedle sebe a neohrabaným držením těla. Na první pohled nevzbuzoval sympatie a snad proto měl Ignácius hádavou a útočnou povahu.
Martin ze Stvolna opata tiše sledoval a snažil se poznat, jak to udělat, aby u něj dosáhl svého. Každý člověk měl svou slabou stránku. Jakmile ji Martin odhalil, dokázal takového člověka vést přesně tam, kam potřeboval. Díky téhle zkušenosti mohl úspěšně obchodovat s falešnými relikviemi. Umění hledat slabiny druhých ovládal už od mládí a s léty ho ještě zdokonalil. Obvykle stačil jeden pohled, ale v případě opata Ignácia si Martin zpočátku jistý nebyl. Během římské jízdy neměl totiž důvod studovat ho bedlivěji. Pohádali se a tím to pro Martina skončilo.
Během mše seděl opat v křesle na kraji chóru toporně a s pohledem strnule upřeným před sebe. Jen jednou na kratičký okamžik pohnul očima a zadíval se na mladou dívku, která měla v ruce tlustou voskovici a poklekla před oltářem. V té chvíli se nepatrně poodhrnul horní okraj její košilky a přesně v té chvíli se na ni opat se zájmem zadíval. A nejen že pohledem neuhnul, ale dokonce se nepatrně předklonil, aby viděl ještě lépe.
Ano, každý člověk prozradil dříve nebo později své slabiny. Martin ze Stvolna se pokřižoval a chrám opustil ještě před koncem mše. Bylo zbytečné, aby se s Ignáciem setkal dříve, než bude mít vše připravené. Obešel chrám a širokými vraty chvatně vstoupil do dvora dominikánského kláštera. Spěchal, řeholníci byli stále na mši, ale ta už měla za chvíli skončit. Zastavil ho muž v kožených nohavicích, zřejmě hospodářský správce. Ne zrovna přívětivě na něho vyštěkl, co tu pohledává.
„Kde máte skriptorium?“ opáčil Martin ze Stvolna zvysoka. „Potřebuji jen zpečetit glejt našeho vznešeného panovníka o průjezdu Brnem.“
Správce se zarazil a chvíli si ho zkoumavě prohlížel. Znělo to tak složitě, že rychle přehodnotil své přezíravé chování. Pak se zdvořile uklonil a sdělil, že bratři dominikáni jsou v kostele. Malou pečeť u sebe nosívá bratr knihovník a druhou vznešený pan opat. Oba se právě věnují svým zbožným povinnostem. Pokud tedy může, ať přijde později.
Martin ze Stvolna poděkoval a klášter opustil. Pomalu se vracel širokou ulicí podél hradeb zpět k zájezdnímu hostinci a byl neobyčejně spokojený. Bylo to tak, jak si představoval. Nezamířil však do dvora šenku, ale pokračoval k městské bráně. Prošel temným klenutým průchodem a ocitl se

na předměstí. U strouhy, v níž tekla špinavá voda, našel jirchářskou dílnu. Páchlo to zde louhem a plísní.
„Bělené pergameny?“ protáhl rozmrzele jirchář. „Nemám. Ty se dělají z jelenice. Já tu zpracovávám jenom kůže z dobytčat. Přesně podle cechovních předpisů. Pokud vyrábím pergameny, pak jen obyčejné pro sousedy.“
Martin ze Stvolna věděl, že bělené pergameny smí používat jen církev a panovnický dvůr. Vyráběly se v klášterech a obchodovat s nimi bylo povoleno výhradně kupcům, kteří obdrželi zvláštní privilegium. Věděl ovšem také, že se pod rukou dají sehnat i jinde. Každou chvíli potřeboval někdo zhotovit listinu, která by vypadala jako pravá. Bělené pergameny se obvykle daly sehnat u jirchářů, kteří tu a tam tajně vyčinili kůži pytlákem skoleného jelena. Bývali ovšem opatrní a prodávali jen lidem, kterým mohli věřit.
„Dneska ráno jsem přijel do Brna,“ začal Martin ze Stvolna důvěrně a přitom na stůl sázel stříbrňáky. I když nemínil s ohledem na svou současnou situaci rozhazovat, tohoto výdaje nelitoval. Byl zásady, že na falešných ostatcích se dá vydělat jen tehdy, pokud nebude úzkostlivě šetrný. Vše muselo být precizní a to vždycky stálo nějaké peníze. Ovšem každý utracený stříbrňák musel později vydělat padesát dalších. V tom se lišil od většiny obchodníků, kteří na trzích nabízeli podivné kosti a zapřísahali se, že to je ostatek mučedníka. V životě by je nenapadlo utratit jediný měďák, aby mohli spolu s ostatkem nabídnout víc než jen svou výmluvnost.
„Dneska ráno jsem přijel,“ opakoval důrazně. „A co nejdříve zase odjedu. Nikoho tu neznám a nikdo neví, že v Brně jsem. Mířím daleko, za hranice, až do Uher. Jak vidíš, prodat mně cokoli je naprosto bezpečné. I zboží, které se jinak nevystavuje, jestli mi rozumíš. Já tě samozřejmě k ničemu nenavádím, jen si tu tak pro sebe povídám.“
„Já bych se také nikdy nedal přemluvit k něčemu, co by bylo v rozporu se zemským zákonem a našimi cechovními předpisy, i když živím sedm hladových krků. Jsem poctivý řemeslník,“ důstojně potvrdil jirchář. Byl snědý, kůži na prstech měl zahnědlou a na první pohled bohatý nebyl.
Martin ze Stvolna přikývl a ledabyle ukázal na stříbrňáky na stole. Položil poslední a dodal: „I já dodržuji zákony našeho vznešeného panovníka... Tak, a tenhle je desátý! Deset stříbrňáků, deset bělených pergamenů. To se rýmuje, co myslíš?“
„Rád si o zákonech našeho panovníka povídám,“ přikývl jirchář a začal z desky stolu sbírat peníze. „Co kdybychom si o nich pohovořili zítra znovu? Stejně zajímavým způsobem jako dnes.“
„To bude nejlepší. Rád hovořím s čestnými muži, kteří mají tolik dětí jako ty. Přinesu tvým dětem něco na přilepšenou. Řekněme tolik, co dneska.“
„Je těžká doba,“ povzdechl si jirchář a rozhodil ruce v bezmocném gestu smutku. „Řekněme o něco víc, tak o dvacet.“
„Dobrá,“ souhlasil Martin ze Stvolna. Všiml si potěšeného záblesku v jirchářových očích. Ta cena byla vysoká, ale obchod byl bezpečný a to bylo pro Martina důležitější než smlouvat. Uklonil se zdvořile, ale když odcházel, dodal ještě: „Rád pomáhám druhým, ale to neznamená, že neumím potrestat ty, kdo se nechovají, jak by se na křesťany slušelo.“
„Amen,“ dodal jirchář zbožně a pokřižoval se.
Z předměstí pospíchal Martin k bráně, aby byl co nejrychleji zpět u své Johanky. Zastavil se ještě u pekaře a koupil jí pár slaných preclíků, protože věděl, jak je má ráda.
* * *
„S tebou tedy není snadné žít,“ povzdechla si Johanka, když jí Martin vysvětlil, co od ní potřebuje. Pak ho láskyplně objala a dodala: „Víš, že jsi ještě větší lotr, než jsem si myslela?“

„Tak krásná žena, jako jsi ty, si nezaslouží tuctového manžela," mrkl na ni uličnicky, ale hned zvážněl. „Nikdy bych tě do něčeho podobného nezatahoval, pokud bychom za pár dní nezmizeli za hranicemi. Myslíš, že to zvládneš?"
„Já?" podivila se. „Tak velký lotr, jako jsi ty, si přece zaslouží tu nejšikovnější ženu! Tohle zvládnu hravě."
Ještě chvíli žertovali, ale pak se přece jen vrátili k Martinovu plánu a znovu vše probrali krok za krokem. Žádná chyba v něm nebyla. Měl jedinou slabinu. Mohl se povést pouze tehdy, pokud se Johance podaří vzbudit zájem opata Ignácia.
Následujícího dne se Martin ze Stvolna vypravil na předměstí. Jirchář už na něj čekal. Nejprve si přepočítal peníze. Pak mu obřadně za štědrý dar poděkoval. „Můj syn je nesmírně hodný chlapec," pokračoval jirchář významně. „Když jsem mu pověděl o vaší křesťanské lásce k nám, chudobným, nesmírně se zaradoval a prohlásil, že by vám chtěl také nějaký dárek připravit. Čeká na vás. Jděte podél strouhy až tamhle k těm vrbinám. Tam někde ho najdete." Pak se uklonil a dal se do práce, jako by se nic nestalo.
Martin ze Stvolna se rovněž zdvořile rozloučil a zamířil směrem, který mu jirchář ukázal. Mezi vrbinami na něj čekal rozježený kluk s drzým výrazem ve tváři. Natáhl špinavou ruku a oznámil, že mu něco dá, ale nejdřív chce stříbrňák.
„Vyber si," ušklíbl se Martin a rychle ke klukovi přiskočil. Popadl ho za rameno a pevně stiskl, až kluk vykřikl bolestí. „Buď mne obdaruješ z křesťanské lásky, nebo tě já ze stejné lásky tady na místě potrestám, protože hamižnost je smrtelný hřích. Co ty na to?"
Kluk začal klít, ale krotil se, aby nevykřikl. Věděl, že na sebe nesmí nikoho upozornit. Když pochopil, že je jeho snažení marné, ukázal bradou k vysoké vrbě, u jejíž kořenů byla při zemi viditelná dutina ve vykotlaném kmeni. „Tamhle to je," oznámil mrzutě.
„Ale podívat se na to půjdeme spolu, co ty na to?" navrhl nedůvěřivě Martin ze Stvolna. Kluk jen uraženě přikývl. Ukázalo se, že si nevymýšlel. V dutině nalezl Martin deset srolovaných vybělených pergamenů. Pečlivě je ukryl, klukovi dal přátelsky herdu do zad a rychle se vydal zpět k městské bráně.
Johanka mezitím navštívila mši v chrámu dominikánského kláštera. Oblékla si kytli se širokým výstřihem, který cudně zakryla cípy loktuše, ale při mši je jakoby bezděčně rozhalila a dala si záležet, aby poklekla v takové pozici, aby poskytla opatovi ten správný pohled. Sklopila zbožně oči k podlaze a skrze přivřená víčka zachytila, jak si ji nestoudně prohlíží. Zaujala ho nejen proto, že byla opravdu krásná, ale navíc byla v Brně cizí. Opat Ignácius ji neznal a to ještě podnítilo jeho fantazii. Sotva mše skončila, Johanka rychle chrám opustila a dala si záležet, aby nedala opatovi sebemenší šanci nadběhnout jí a promluvit si s ní.
„Návnada je připravená," hlásila Martinovi, když se zase sešli v pronajaté podkrovní světničce. „Myslíš, že se ve Vyšším Brodě na mě koukali stejně?"
„Jsi krásná žena," vyhnul se Martin ze Stvolna odpovědi. „Na tebe se s rozkoší podívá každý muž."
„Nepřeháněj to s těmi lichotkami," zasmála se trochu stísněně. „Ještě jim nakonec začnu věřit. Víš, co je zajímavé? Takhle moc jsi mi nelichotil snad ještě nikdy, až teď, když mě potřebuješ ke svým obchodům."
„Ty jedovatý bazilišku," hrál si na uraženého. „Nejkrásnější písně křesťanského světa jsem složil pro tebe. To je ti málo? A nejde o moje obchody, ale o naše. Z něčeho přece žít musíme."
„Já to tak nemyslela," ustoupila ihned. „Jenže píseň je píseň a uznávám, že ty tvoje se dají poslouchat, ale..."
„Co?" zaječel. „Dají se poslouchat? To má být nějaké uznání?"

„Skládáš, abys mi udělal radost, nebo aby ses mohl vytahovat? Teď se tváříš, jako by tě polili studenou vodou. Ještě pořád to bereš jako žertování, nebo ses urazil?“
Usmál se a políbil ji. Miloval chytré ženy a Johanka taková byla. Skvěle si rozuměli. Martin ze Stvolna zastával názor, že žena, která si umí udělat laskavou legraci nejen ze svého partnera, ale především sama ze sebe, je chytřejší než sbor univerzitních učenců. Protože ti se většinou hádali o hlouposti a sami se neuměli smát ničemu. Jeden univerzitní mistr v Paříži dokonce tvrdil, že smích je známkou nízkého ducha, neboť smích znetvořuje rysy v obličeji a člověk se tak stává podobným dobytku. Skutečně moudrý člověk se podle onoho učence tváří vážně, neboť si je vědom svých křesťanských ctností. Napadlo ho, jaké je štěstí, že Johanka si svých křesťanských ctností vědoma není.
Protože Johanka byla opravdu chytrá, během dvou dnů dokončila Martinův plán. Jakoby náhodou se po mši ve dveřích chrámu s opatem Ignáciem téměř srazila. Slovo dalo slovo a nakonec ho s mnohoslibným úsměvem přiměla, aby ji po večerní mši pustil zadními dvířky k sobě do kláštera. Nechala ho, aby se jí chvíli necudně přes šaty dotýkal, ale když začal být příliš dotěrný, navrhla, aby spolu nejdříve vypili pár číší vína, protože se přece jen trochu ostýchá.
Opat chápavě přikývl, odběhl do klášterního sklepa, ale hned byl zpátky. Johanka si od něj džbán vzala a sama nalila do dvou číší víno. Do té jeho už předtím, když byl pryč, vsypala trochu bílého prášku, který se ve víně rychle rozpustil. Napili se a opat se znovu pokusil obejmout ji. Donutila ho, aby se napili ještě jednou. Všimla si, že se jeho pohyby stávají malátnější. Odvedla ho k lůžku a začala se svlékat. Dřívé než odložila spodní plátěnou košilku, Ignácius se svalil na záda a usnul. Johanka ho nejprve prohledala. Jak Martin ze Stvolna předpokládal, klášterní pečeť měl v koženém váčku u opasku. Položila ji na stůl, rozehřála vosk a pak vylovila prázdné pergameny, které měla v kapse všité na spodní straně své suknice. Na každý pergamen pečeť otiskla, počkala, až vosk ztvrdne, a pak pergameny zase ukryla. Pečetidlo vrátila do opatova váčku.
Ve spodní košilce si lehla vedle něj na lůžko a čekala. Dokonce si chvíli zdřímla, protože věděla, že to bude chvíli trvat, než se Ignácius probere. Právě když se ozval tlumený hlas zvonku, svolávajícího na matutinu, opat se probudil. Johanka ho objala a mazlivě mu řekla, že to s ním bylo krásné, škoda jen, že toho vypili tolik. A že by ji měl pustit ven, protože za chvíli začnou po chodbě pobíhat řeholníci, kteří půjdou na mši. Ještě napůl omámený opat ji vyvedl postranní chodbou k východu, odemkl a pustil ji ven. Ani se s ní nerozloučil. Sotva dvířka zapadla, Johanka se rozběhla do šenku za Martinem. Jakmile se o chvíli později otevřely brněnské brány, město opustili.

Kapitola 16.

Martin s Johankou zamířili do Uher delší cestou. Pokud by opat Ignácius pojal podezření, že s nocí strávenou s cizí dívkou nebylo všechno v pořádku, spíše by poslal biřice na Vídeň, protože tudy to bylo k zemské hranici nejblíže. Ovšem opatrnosti nebylo nikdy dost. V rakouských zemích by stejně v bezpečí nebyli. I tam byl vliv císaře Karla IV. velký. Martin se v Brně vyptával a všichni kupci mu radili, že nejlepší cesta do Uher vede přes Strážnici. Poslechl je a nelitoval.
Rychle projeli mírně zvlněnou krajinou s prosluněnými svahy, na kterých se pole začínala zelenat nadcházející úrodou. Teprve když se dostali do Horních Uher, ráz krajiny se změnil. Ocitli se mezi zalesněnými kopci, které však nebyly na rozdíl od Šumavy opuštěné, deštivé a chladné. Tady začínaly Karpaty, v nichž se lidem dařilo stejně dobře jako v nížině. Martin ze Stvolna se zpočátku strachoval, zda se domluví, ale záhy zjistil, že zde lidé hovoří jazykem, který se jen málo lišil od jeho.

„Tady je krásně," usmívala se Johanka spokojeně, když večer odpočívali na dvoře prosté hospody v malinké vesnici pod horám i „Tam, kam jedeme, to bude stejné?"
„Prý ano," přikývl. „Transylvánské hory patří svobodným pastýřům, německým horníkům, popům východní církve a lupičům. Dá se tam žít, ale nesmíš být chudá. Proto musíme nejdřív vy dělat nějaké peníze. Spoustu peněz. Od toho přece máme ty pergameny," dodal a něžněji pohladil.
Johanka byla na sebe hrdá. Dříve ji do svých obchodů nezasvěcoval a trochu ji to mrzelo. Teprve teď měla pocit, že je opravdovou součástí Martinova světa. Žárlila na Elšku, že neumí zpívat tak jako ona. Konečně tedy dělala něco, co dělal i Martin.
„Prozradím ti své tajemství, jak být úspěšným obchodníkem s relikviemi," pokračoval a ztišil hlas, jako by je někdo mohl na opuštěném dvoře slyšet. „Většina prodavačů obchází trhy a hlupákům nabízí to nejobyčejnější smetí. Jakmile na nějakého důvěřivého člověka narazí, mluví a mluví, až z něj vytáhnou pár stříbrňáků. Moc sice nevydělají, ale také nic neriskují. Já na to jdu jinak. Prodávám vzdělaným a bohatým lidem. Lidem, kteří jsou nedůvěřiví, ale to ještě neznamená, že by nebyli ochotní relikvii koupit. A štědře zaplatit. Na ně ovšem musíš jinak. Musíš jim dokázat, že tvá relikvie je pravá. Proto jsem potřeboval bělené pergameny. Ale ani to obvykle nestačí. Umějí si spočítat, že listina se dá zfalšovat. Proto musíš nabídnout ještě něco navíc. Důkaz, že tvá relikvie může skutečně způsobit zázrak. Ukážeš zázrak a královsky vyděláš, jasné?"
„Pokud ti dobře rozumím, pojmem zázrak míníš sprostý podvod?" opáčila trochu odměřeně. Ano, byla hrdá na to, že Martinovi pomáhá, ale tohle jí přece jen připadalo příliš hříšné. Bezbožná svatokrádež. „Nebojíš se, že nás Bůh potrestá?"
„Dělám zázraky celý život," zasmál se bezstarostně. „Kdyby mě chtěl Bůh potrestat, jistě by to už udělal. Ale i když jsem hříšník, vyslyšel mé prosby a vrátil mi tě. Ač jsi byla vdaná, umírala a pak tě zavřeli do kláštera. A přece tu sedíme spolu. Ne, nebojím se. Myslíš, že Bůh opravdu hovoří se svými věřícími jen skrze ústa hříšných, svatokupeckých, smilných, pokryteckých a hamižných prelátů?"
I když tohle tvrdil s neochvějnou jistotou, ve skutečnosti si tím jistý nebyl. Mnohokrát si už ověřil, že si Bůh někdy vybíral cesty více než nepochopitelné a neexistovala jednoduchá rovnice mezi boží vůli a dobrem. Ale nemělo smysl zatahovat Johanku do složitých teologických disputací.
„Mluvíš jako nejhorší kacíř," protestovala a starostlivě vraštila obočí. „Musím si to promyslet... ale to neznamená, že ti nebudu pomáhat. Jen si musím ujasnit, jak velký to bude hřích. Miluji tě."
„Nic z toho, co dělá člověk z lásky, není hříšné, má milá. To řekl svatý Augustin," pokračoval autoritativně. Neřekl ovšem, že ten citát není přesný. Svatý Augustin tvrdil, že hříšné není to, co člověk dělá z lásky k Bohu. O lásce k ženě nehovořil, i když manželku měl a miloval ji. Mohl si ovšem dovolit psát o čistotě lásky, protože byl filozof nesmírně zámožný a nikoli chudý prodavač falešných relikvií. Tomáš Akvinský by pak na obhajobu Martina ze Stvolna dodal, že účel světí prostředky. Alespoň tak si Martin scholastickou moudrost vykládal.
„Jen aby," ohrnula Johanka ret. „Nejsem učená jako ty, ale opat vyšebrodského kláštera učený je. Ten tvrdil něco jiného. Hlásal, že hříšné je vše, co se protiví božím přikázáním."
„Měl samozřejmě pravdu," souhlasil s vážnou tváří Martin ze Stvolna. „Je snad v desateru, že prodej ostatků je hříšný? Ať už jsou pravé či nikoli. Nalezneš v evangeliích jediné slovo o relikviích? Ne! Kristus a jeho apoštolové relikvie ke své víře nepotřebovali. Nepotřebujeme je ani my. Z toho vyplývá, že nejsou projevem boží milosti, ale jsou marnotratností, stejně jako parfémy, zlaté krajky či pestrý oděv s rukávy dlouhými až na

zem. Ostatky jsou zboží a každý kupec se snaží všemi možnými způsoby své zboží co nejlépe prodat. Jsme kupci. To je celé!"
„Budu o tom přemýšlet," opakovala o poznání klidněji. „Já stejně vím, že si vymýšlíš. Ale poslouchá se to hezky. Jak vlastně ty své zázraky provádíš?"
„Svět chce být klamán. Oklamat někoho ale ještě neznamená ublížit mu. Viděl jsem člověka, kterého v boji bodli do břicha a všichni lékaři tvrdili, že zemře. Ten muž si koupil relikvii a modlil se k ní za své uzdravení. A věř nebo ne, uzdravil se. Ta relikvie byla falešná, sám jsem ji zhotovil. Víš, proč se uzdravil? Protože v ni věřil. Netvrdím, že mé zázraky jsou zbožné, ale někdy pomohou stejně jako zázrak skutečný. Nehloubej o tom, svět je příliš složitý a nepochopitelný, abys mohla rozumět všemu. Ochraňuj své zájmy, o to na světě jde."
„Trochu sobecký výklad."
„A jaký by měl být? Ve světě, v němž křesťané trpí, a jedinou útěchou je, že budou jednou spaseni... Věřím v život věčný, ale nevěřím, že božím záměrem je, abychom na světě pozemském tak trpěli. Ale nechme toho. Prosím, nevracejme se už k tomuhle tématu. Věř mi, že to, co děláme, není zločin. Své relikvie budeme prodávat jen bohatým, kteří mají truhlice plné. Kdo je horší? My, kteří si z těch truhlic trochu vezmeme, ale jen tolik, že se to skoro nepozná, anebo oni, kteří berou svým poddaným skoro všechno a je jim jedno, že jim nic nezbývá? Ne, má milá, křesťanský svět není milosrdný."
Přikývla a v duchu si slíbila, že bude Martinovi věřit. I ona měla často neodbytný pocit, že se křesťanská láska ze světa vytratila. Venkovan také nepřemýšlel, pokud porazil dobytče. Byla to jeho práce. Jejich práce byla prodávat ostatky.
* * *
I když Johanku Martinův plán zpočátku trochu vyděsil, nakonec se podvolila. Špatné na něm bylo to, že se museli na dva týdny rozloučit. Johanka si opatřila hábit benediktinské řeholnice, a protože žila v klášteře, nebyl pro ni problém vydávat se za jeptišku. Chvíli jí ale trvalo, než se naučila pohybovat, jako by byla slepá. Ale i to zvládla. O dva dny později zabušila na vrata františkánského kláštera, nedávno postaveného u cesty ze Skalice do Prešpurku. Doby chudobných minoritů, kteří se živili žebráním, byly už dávno pryč. Uvnitř řádu stále více sílilo přesvědčení, že i žebravé řády mají mít majetek a honosné kláštery. Jedním z nich byl právě tento. Protože stál nedaleko neklidné zemské hranice, zdálky vypadal jako pevnost. Byl obehnaný vysokou kamennou hradbou s podsebitím a s pevnými věžemi na nárožích. Johance otevřel mladičký novic, který zíval a ospale mžoural. Nicméně přijal ji laskavě a odvedl ji do nevelkého stavení, kde byla lůžka pro poutníky. Večer po mši zašel za Johankou převor a vyptával se jí, co tu dělá sama bez doprovodu.
„Zhřešila jsem," vykládala Johanka pokorně. „A Bůh mne potrestal, vzal mi zrak. Naše abatyše mi nařídila, abych vykonala kajícnou pouť ke Svatému hrobu, protože je přesvědčena, že pak mi Bůh zrak vrátí. Jsem poslušná sestra svého řádu. Mířím do Jeruzaléma."
Převor ji několika zdvořilými slovy povzbudil v jejím zbožném úmyslu, ale na jeho tváři se daly číst pochybnosti. Kristův hrob obsadili nevěřící a za hranicemi uherského království vládlo násilí. Osmané drancovali území konstantinopolského císaře stejně jako srbské království, valašské knížectví a potíže měly i mocné Benátky, ovládající pobřeží Jadranu. Nevěřil, že by samotná dívka mohla tímhle divokým krajem projít, natož dívka slepá a ještě krásná. Nebyla to však jeho věc. Požehnal jí a opustil ji.
Ráno po mši začala Johanka naříkat, že má bolesti v nohách a musí si pár dní odpočinout. Převor ji znovu navštívil a slíbil, že ji nechají ve svém

klášteře, jak dlouho bude potřebovat, ovšem pod podmínkou, že neonemocní morem. Pak k ní poslal klášterního herbaristu a ten konstatoval, že nejde o mor, sestra řeholnice je nejspíše jen vyčerpaná dlouhou cestou a potřebuje odpočinek.
Johanka trávila většinu času v chrámu. Františkánům tvrdila, že se modlí za své uzdravení, ve skutečnosti se však modlila za Martinovu duši. Věděla, že to, co dělá, je bezbožné a sebekrásnější Martinova slova ji příliš neuklidnila. Přesto mu chtěla pomáhat. Nejen proto, že ho milovala, ale byl v tom i kus racionální úvahy. V životě si prožila hodně hořkosti a věřila, že má právo žít alespoň chvíli lépe. A k tomu potřebovali peníze.
O dva týdny později se v klášteře objevil Martin ze Stvolna. Protože stále měli tři koně, na jednom jel a na zbylých dvou byly přivázané vaky, o kterých tvrdil, že v nich veze zboží. Vydával se za obchodníka, který prodává kadidlo, drobné liturgické předměty a především ostatky. Jeho přijal převor o poznání chladněji než Johanku. Zato opat Petschke ho uvítal vřele a dlouho vyzvídal, co všechno nabízí. Jejich klášter byl nový a mnoho poutníků sem k jeho lítosti nepřicházelo. Františkánům se dařívalo ve městech, ale tady, v lesnaté a zpola opuštěné horské krajině, mnoho příznivců dosud nezískali. Nikdy tu klášter neměl stát, jenže bylo to přání bohatého donátora, který jim daroval několik vesnic. K obživě řeholníků to sice stačilo, ale opat toužil, aby si jejich klášter získal mnohem větší proslulost. Narodil se nedaleko Melku a věděl, jakou moc mají relikvie na věřící. Ovšem za předpokladu, že byly pravé a dokázaly dělat zázraky.
„Mám s sebou jednu nesmírně vzácnou relikvii," přikyvoval Martin ze Stvolna, když pochopil opatův zájem. V duchu se radoval, neboť to jen usnadňovalo jeho plány. „Před nějakým časem jsem koupil v Brně od tamních dominikánů velevzácný ostatek svaté Lucie, patronky slepců, která sama byla pohany mučena tak krutě, že jí vyloupli oči. Ten ostatek přivezl ctihodný opat Ignácius z Říma. Doprovázel totiž císaře Karla IV. na jeho korunovační jízdě," vykládal Martin ze Stvolna. „Přitom navštívil Benátky, kde je svatá Lucie pohřbená, a tam relikvie získal. Dvě. Jednu uložil v Brně a druhou mi prodal. Tady mám jeho listinu."
Opat si pergamen přečetl a chvíli uvažoval. O cestě opata Ignácia za Alpy slyšel. Věděl, že dominikánský řád je známý tím, že rád s relikviemi obchoduje, až potud bylo vše v pořádku. Ovšem to ještě neznamenalo, že může tomuhle mladíkovi věřit. Měl své zkušenosti a cosi se mu nezdálo. To by koneckonců ještě tolik nevadilo, byl obecně nedůvěřivý a o sobě to věděl. Nevěřil ani většině bratrů v klášteře. Důležité bylo něco jiného. Ostatek, po kterém toužil, musel být nejen pravý, ale především musel mít sílu, aby udělal zázrak. Alespoň občas. Jen to mohlo přimět věřící ze širokého okolí, aby sem začali proudit. A zbožní poutníci znamenali dary.
„Pravda, svatá Lucie je ochránkyní slepých," řekl po chvíli rozmýšlení opat Petschke. „Léčí různé oční choroby a spoustu podobných nemocí, často prostřednictvím léků, které připravuje náš herbarista. Ovšem někdy prý může udělat zázrak a vrátit slepému zrak. Dokáže něco takového relikvie, kterou nabízíš?"
„Ale jistě," přikývl vážně Martin ze Stvolna a zbožně se pokřižoval. „Každý ostatek může způsobit zázrak, pokud si to bude Bůh přát."
„Jistě," přikývl důstojně hlavou opat. „Přijmi skromné pohostinství našeho kláštera. Po večerní mši chci s tebou ještě jednou hovořit."
Martin ze Stvolna sice dvakrát prošel kolem Johanky, ale ani se na ni nepodíval, natož aby spolu promluvili. Museli se k sobě chovat jako dva cizí lidé.
Večer pozval opat Martina na číši vína do své komnaty. Dlouho mluvil o všem možném, aby nevzbudil zdání, o co mu ve skutečnosti jde. Věděl, že není nic horšího než projevit zájem o zboží, které kupec nabízí. Teprve

když už se skoro loučili, jen jakoby mimochodem podotkl, že v klášteře právě pobývá slepá řeholnice. A zda by nemohla prostřednictvím ostatku svaté Lucie požádat světici o pomoc.
„Nu, není to zrovna obvyklé," váhal Martin ze Stvolna. „Křesťan by měl prosit Boha a ten by měl rozhodnout, kdo si jeho milosrdenství zaslouží... ale budiž! Zapůjčím Vám tu velevzácnou relikvii. Vystavíte ji na oltáři a ta sestra se u ní bude modlit za své uzdravení. Budu se za ni modlit i já."
Následujícího dne se zázrak stal. Johanka během mše vykřikla a vzápětí se rozplakala. „Já vidím!" oznamovala shromážděným františkánům nadšeně. Následovala děkovná bohoslužba. V klášteře zavládlo vzrušení. Byl to první zázrak, který se v těchto zdech stal.
* Sotva Martin odnesl z chrámu svou relikvii, zavolal si ho opat Petschke znovu a tentokrát se už bez okolků optal, kolik by ten ostatek stál.
„Patnáct hřiven poctivého stříbra."
„Ale... to je celé jmění," zajíkl se opat. Své rozmrzení nehrál. Ta částka byla opravdu vysoká.
„Jistě," souhlasil Martin ze Stvolna klidně. „Ale jsem obchodník. Něco vydělat musím. Jistě jste si v listu opata Ignácia všiml, že já za něj zaplatil sedm hřiven."
„Tomu rozumím, ale tři hřivny jsou také křesťanský zisk. Tři a sedm je deset."
„I když celý život obchoduji s ostatky, nikdy jsem do ruky nedostal nic tak vzácného, jako je relikvie svaté Lucie. Jednou jedinkrát mi dal Bůh naději, abych zlepšil svůj chudobný život. Nerad bych ji promarnil," odpověděl Martin důstojně.
Opat rozmrzele přikývl. Být to jen na jeho rozhodnutí, možná by těch patnáct hřiven obětoval. Klášter si to mohl dovolit, ale převor se postavil proti. A převor spravoval klášterní pokladnici. Opat mu sice mohl nařídit, aby peníze vyplatil, a na svou stranu by jistě získal i ostatní bratry, protože o všem rozhodovali společně na zasedání celého konventu. Jenže pokud by se v budoucnu objevily pochybnosti, mohl by téhle věci převor proti němu využít. Opat Petschke byl nedůvěřivý a všiml si, že převor je nesmírně ambiciózní bratr.
„Budu se za tebe modlit," opáčil opat, dopil víno a laskavě se s Martinem rozloučil. Ráno ho však vyhledal sám a bez okolků řekl: „Máme tu mezi sebou jednoho slepého bratra. Jmenuje se Jur. Pokud tvá relikvie vrátí zrak i jemu, koupím tu relikvii. Za cenu patnáct hřiven stříbra. Prosím, vystav ji znovu na oltář."
Martin ze Stvolna to udělal, i když se mu to vůbec nelíbilo. Proč takové okolky? O něco později se nenápadně sešel s Johankou a pověděl jí o průtazích.
„Myslím, že nás chtějí nějak podvést," vykládala naštvaně Johanka. „Ten františkán, o kterém ti opat tvrdil, že je slepý, slepý vůbec není. Pamatuji se na něj, stejně jako na ostatní řeholníky. Vidí dobře."
„Ták?" protáhl překvapeně Martin. „Nu, ale v tom případě se toho dá skvěle využít. Počkej tu chvíli."
Odběhl, a když se vrátil, podal Johance malou lahvičku z nazelenalého skla. Uvnitř byla čirá tekutina. „Dokážeš tomu Jurovi nalít pár kapek do vína nebo do jídla?"
„To nebude problém," usmála se. „Na co to je?"
„Uvidíš," zasmál se a mrkl na ni. Pak chvatně zmizel.
Záhy po obědě přiběhl za Martinem ze Stvolna opat Petschke bledý jako smrt. „Stalo se neštěstí," křičel, jako by za ně mohl Martin. „Náš bratr Jur oslepl!"
„Jistě, proto jsem vrátil ostatek svaté Lucie na oltář. Aby světice udělala zázrak," opáčil nevzrušeně Martin ze Stvolna. Ale pak se zamračil

a pokračoval: „Nebo... chcete mi, ctihodný opate, naznačit, že bratr Jur ve skutečnosti slepý až do dnešního dne nebyl?“
Opat rozhodil ruce v bezmocném gestu a s pohledem sklopeným k zemi tiše přisvědčil.
„Pak ho Bůh potrestal,“ prohlásil kazatelským tónem Martin ze Stvolna. „Nevím, jak bych mohl pomoci. Vezmu si zpět svou relikvii a odejdu. Nezachovali jste se vůbec poctivě. Tu slepou dívku světice zachránila a vás potrestala. Obojí se stalo po právu!“
„Tak si to vymínil převor,“ zabručel neochotně opat. Pak naléhavě uchopil Martina za ruku. „Dokáže tvá relikvie vrátit našemu bratrovi zrak? I když ho Bůh potrestal, vina přece nepadá na jeho hlavu, ale na převorovu a na mou...“
„Ať se všichni řeholníci soustředí v chrámu a zpytují své svědomí. Ať se modlí. Nechte sloužit kajícnou bohoslužbu, aby vám Bůh prominul. Doufejte, že svatou Lucii usmíříte.“
Svatou Lucii skutečně františkáni usmířili. K večeru účinek preparátů zeslábl a ještě před setměním bratr Jur znovu viděl. Martin ze Stvolna vzápětí zvýšil cenu za nabízenou relikvii. Ráno obdržel od převora dvacet hřiven stříbra a ještě před polednem odjel. O dva dny později opustila klášter i Johanka s tím, že stejně bude pokračovat do Svaté země, aby poděkovala Bohu.
Když v noci ležela šťastná v Martinově náruči, optala se, kam zamíří teď.
„Další veliký klášter je asi týden cesty odtud. Taky v horách. Je benediktinský a mnohem bohatší. Myslím, že tam získáme ještě víc stříbra než od františkánů.“
„Takže budu zase hrát slepou,“ konstatovala chápavě Johanka, ale Martin ze Stvolna ji ihned opravil.
„Má milá, další zásada našeho řemesla je, nikdy neopakuj stejný trik.“

Kapitola 17.

Léto se toho roku vyvedlo. Obloha byla jasná jako tůně, bez jediného mráčku. Svítilo slunce, ale nebylo parné dusno. Na polích zlátlo obilí a lidé se cítili šťastní. Muži posedávali ve stínu a svlažovali vyprahlá hrdla rudým vínem. Ženy v lehounkých plátěných košilkách, které stěží zakrývaly půvaby jejich těl, toužily po milování. Martin s Johankou cestovali širokou Turčianskou kotlinou ke vzdálenému masivu šedavých vápencových hor.
Klášter pod hradem Znievom patřil benediktinům. Bylo to starobylé opatství, které založil uherský král Koloman. Krčilo se pod vysokou skalní stěnou, která jako by se ztrácela v oblacích. Klášter sám nebyl veliký, ale obklopovalo ho rozlehlé předhradí s desítkami hospodářských budov. Klášter pod Znievom patřil k nejbohatším v Horních Uhrách.
Johanka zůstala v nedalekém městečku Turiec. Pronajala si komnatu v zájezdním šenku. Nechala si řeholní hábit, který ji chránil nejlépe. Šenkýřovi tajemně vysvětlila, že tu má zbožné poslání, ale víc mu prozradit nesmí. Protože zaplatila poctivými stříbrňáky, nechal ji být.
Ve stáji na dvoře hostince zanechal Martin koně a do kláštera se vydal pěšky. Tam požádal o službu. Jak předpokládal, šafář ho přijal ihned. Martin ze Stvolna byl urostlý a na pohled silný, takového čeledína by byl hřích odmítnout. V létě, před blížícími se žněmi, byla každá ruka dobrá.
Každý den po práci sedával Martin poblíž klášterní brány s loutnou v ruce a do letního podvečera zpíval a hrál. Bratr choralista si ho všiml už třetí den. Vyšel z brány, posadil se na kámen pár kroků od Martina, naklonil hlavu, přivřel oči a poslouchal. Teprve když Martin dozpíval, oslovil ho: „Zpíváš dobře. Jak ti říkají? Z které jsi vesnice?“
„Nejsem poddaný vašeho kláštera. Jsem poutník a vypomáhám v hospodářství. Až si něco vydělám, budu pokračovat dál. Jmenuji se Martin.“

„Martin?“ rozzářil se benediktin. „To je skvělé! Svatý Martin je jedním z patronů našeho chrámu. Po něm jsme pojmenovali jednu naši tržní osadu. Hm... blíží se svátek Panny Marie. Zpěvák jako ty by se mi hodil. Zítra po mši zůstaň v chrámu, vyzkouším si tě.“
„Šafář mne zítra posílá kosit louky nahoře ve skalách.“
„Hloupost,“ mávl rukou bratr choralista. „Řekni mu, ať pošle někoho jiného. Zítra tě čekám.“
Tak se Martin ze Stvolna stal členem zpěváckého chóru. Sbor, složený především z řeholníků, nacvičoval náročná trojhlasá moteta. Většina skladeb pocházela z Francie a některé Martin kdysi slýchal v podání žáků školy v Notre-Dame. Proto přesně věděl, jak by zbožná moteta měla znít. Bratr choralista se zpočátku tvářil uraženě, když Martin začal ostatním předzpěvovat, ale záhy pochopil, že to může kostelnímu sboru jen prospět. Už druhý den ho pověřil, aby zpíval hlavní melodii a opravoval chyby ostatních. Martin ze Stvolna si v klášteře rychle vybudoval pevné postavení. Záhy opat souhlasil, aby opustil čeledník a jedl s ostatními mnichy v refektáři.
Martin ze Stvolna uměl být dobrý společník. Na odiv stavěl svou zbožnost a mezi řeholníky se začalo šeptat, že zřejmě brzy vstoupí do jejich řádu. Sám opat na to jednou přivedl řeč. Přátelsky vysvětloval, že takového zpěváka přijmou bratři mezi sebe hned a rádi.
„Budu o tom přemýšlet,“ slíbil Martin ze Stvolna. „Věřím, že mi Bůh ukáže správnou cestu.“
Opat spokojeně přikývl a nabídl, že za ním může přijít, kdykoli by se chtěl o své cestě poradit.
Chór pilně nacvičoval a Martin s potěšením zaznamenal veliký pokrok, který s řeholníky udělal. Měl zkušenosti s chórem, který vedl v katedrále svatého Víta na Pražském hradě. Tenhle nebyl o nic horší, jen potřeboval pevnou ruku. Nejtěžší bylo zpěváky přimět, aby při zpěvu mysleli víc na posluchače než na sebe, protože každý chtěl ukázat, co umí. I za cenu, že to příliš neladilo s ostatními.
Léto vrcholilo. Na svazích hor vesničané sklízeli svá pole. Úroda byla bohatá, a tak byl důvod k oslavám. Den před svátkem Nanebevzetí Panny Marie se v podvečer Martin ze Stvolna tajně vytratil z kláštera.
S Johankou se sešel na bezpečném místě mezi skalami za lesem.
Johanka se mu vrhla kolem krku a líbala ho, až oba ztratili dech. „Já už to bez tebe nevydržím,“ šeptala roztouženě a lehce ho kousla do ucha. „Už nechci být jeptiška!“
„Nebudeš,“ odpověděl jí s úsměvem. „Uděláme to zítra během procesí.“
„Je to doopravdy bezpečné?“ ptala se s obavou v hlase. „Určitě se ti nic nestane?“
„Přece nedovolím, abys byla jeptiška,“ uklidňoval ji. „Hlavně nezapomeň čekat u brány kláštera. Až padnu na zem, počítej do padesáti a pak mi běž na pomoc.“
„Udělám to tak. Kolik máme ještě času?“
„Moc ne, musím se vrátit do kláštera, než začne mše. Dnes bude slavná vigilní a já musím být na chóru. Ovšem malý závdavek, aby ses nemusela trápit svou řeholní cudností, bychom snad zvládli...“
* * *
V noci se Martin ze Stvolna tiše vyplížil ze společného dormitáře, kde spal s ostatními bratry z chóru. Zšeřelou klášterní chodbou, osvětlenou jen čadící loučí, se dostal do ambitu, který uzavíral rajský dvůr. Prošel jím a vstoupil nízkým vchodem na latríny. V nevelké klenuté místnosti se vznášel nakyslý pach moče a štiplavý zápach hnijících odpadků. Na kamenné stěně visela nad deskou s otvory olejová lampička. Čadila a spálený olej bylo to jediné příjemné, co bylo ve vzduchu cítit.
Martin sáhl pod svůj řeholní hábit a vytáhl plátěný sáček, v němž měl sušený kozlík. Rozmíchal ho se špetkou oměje a pak byliny mnul v dlaních,

až je rozdrtil na jemný prášek. Ten vhodil do malé lahvičky s trochou pálenky. Uzavřel ji a třepal s ní tak dlouho, dokud se prášek nerozpustil. Lahvičku otevřel a přičichl k ní. Vzápětí nakrčil nos a zkřivil ústa. Spokojeně přikývl, lahvičku uzavřel a vrátil se do dormitáře. Zítřejší zázrak byl připraven. Věděl, že to není tak bezpečné, jak tvrdil Johance, ale věřil, že má s medikamenty dostatek zkušeností, aby si neublížil. Tenhle recept mu kdysi poradil jeden kastilský kejklíř a už jednou ho Martin s úspěchem použil.

Ráno bylo stejně nádherné jako předchozí dny. Benediktini si spokojeně mnuli ruce a zbožně chválili Boha. Hned po ranní mši vyrazilo z chrámu procesí. V čele kráčel opat, za ním převor, almužník a další mniši. Čtyři z nich nesli na ramenech nosítka, na nichž byla socha Panny Marie, která jinak stávala na hlavním oltáři. Následoval chór, který z plných sil zpíval písně k oslavě Panny Marie. Procesí obešlo klášterní nádvoří a zamířilo ven z brány. Cesta k malé kapli u vysokého buku, který stál na rozcestí na konci předklášteří, byla lemovaná lidmi z okolních vesnic. Většina klečela a modlila se. Ženy natahovaly ruce a snažily se sochy Panny Marie dotknout.

Martin ze Stvolna musel v davu chvíli hledat, než objevil Johančinu tvář. Krátce se na ni zadíval, pak zvedl ruku, jako by si chtěl setřít pot z tváří, a rychle vypil obsah své lahvičky. Prázdnou lahvičku nenápadně odhodil. Cítil, že mu začalo rychleji bít srdce. Začal těžce dýchat, na čele mu vyrazil pot, pohled se mu zamžil a začala se mu točit hlava.

„Co je ti, bratře?“ vyhrkl polekaně řeholník, který kráčel vedle něj.

„Já... nevím. Srdce...,“ z posledních sil vykoktal Martin ze Stvolna. Pak ztratil vědomí a zhroutil se do prachu cesty.

„Místo, uvolněte mi cestu...,“ křičel postarší mnich, který kdysi studoval lékařské vědy. Poklekl vedle Martina a uchopil ho za zápěstí. Chvíli poslouchal a pak tiše řekl: „Zemřel... necítím jeho srdce. Bůh si ho vzal. Modleme se.“ Lidé začali couvat. Každá neočekávaná smrt děsila, zvláště pokud přímo před jejich očima zemřel mladý člověk. A navíc během zbožného procesí. V jakém světě žili, když už je ani při modlitbách nechránila ruka boží?

„Mohu?“ optala se Johanka, která se prodírala davem. Poklekla vedle Martinova těla a z krku sejmula řetízek s malou stříbrnou schránkou. Položila ji na Martinovu hruď a začala se tiše modlit. Chvíli se nic nedělo a Johanka už začala mít skutečně strach. Upřeně sledovala tvář svého manžela. Byla bledá a tuhá, jako by byla z vosku.

Lidé ji zaraženě sledovali, jako by nevěděli, co mají dělat. Ale v očích některých se zračila naděje. Jak krásné by bylo, kdyby zbožnost dokázala zvítězit nad krutostí světa. Někteří poklekli a přidali se k Johančině modlitbě. Nikoli za spásu duše zemřelého, ale za to, aby Bůh učinil zázrak. Poklekli i někteří řeholníci a také opat. Byl to zbožný muž a celou duší věřil ve své duchovní poslání. Hlas věřících sílil a k jasnému, sluncem prozářenému nebi se nesl společný hlas: „Bože milosrdný, ochraňuj nás, věrné a pokorné...“ Přesně ve chvíli, kdy se země dotkly sluneční paprsky a ozářily Martinovu tvář, jako by měl kolem hlavy svatozář, se Martin ze Stvolna rozkašlal. Několikrát se trhaně nadechl jako člověk, který byl dlouho pod vodou a na poslední chvíli vyplave na hladinu a dusí se. Otevřel oči a slabým hlasem se optal, co se stalo.

„Zázrak! Stal se zázrak!“ vykřikla shrbená stařena, které tekly po tvářích slzy.

„Žije!“ křičel, až mu přeskakoval hlas, řeholník, který Martina před chvílí prohlásil za mrtvého.

„Amen,“ dodala Johanka, zbožně se pokřižovala a uchopila svůj stříbrný šperk. Políbila schránku s relikvií a pak si ji zavěsila zpět na krk.

Vstala a pokusila se zmizet v davu, ale opat ji zastavil. „Kdo jsi, sestro?"
„Jsem pokorná služebnice boží a nevěsta Kristova," odpověděla zdrženlivě. „Jeho vůle mne sem přivedla právě dnes. Ale tady
má cesta nekončí."
„Nikdo nemůže vědět, kdy a kde jeho cesta skončí," napomenul ji opat, jako by poučoval neposlušné dítě. „Co máš v té stříbrné schránce?"
„V té?" opakovala Johanka, jako by chtěla svou otázkou získat
čas k přemýšlení.
„Ano, v té," netrpělivě zdůraznil opat a ukázal na ni, aby nemohlo dojít k mýlce. „V té, co máš zavěšenou na krku. Stal se tu zázrak. Bůh vyslyšel naše zbožné modlitby. Je sice pravda, že naše modlitby jsou vždy zbožné, ale přesto vyslyšel právě tuhle. Proč?
Co je v té schránce?"
Johanka polekaně udělala krok zpět a položila si ruku na krk, jako by chtěla svou vzácnost chránit. Nacvičovala to skoro celý den, než si byla jistá, že dokáže svou roli sehrát tak, aby jí opat uvěřil. S vážným, téměř posvátným výrazem prohlásila: „Mám tam...
vzácnou relikvii."
„Jakou?" útočil opat. Byl to muž, který nesnášel odpor.
„Zub svaté Barbory." „Kdes k němu přišla?"
„Ta relikvie není moje," opáčila pevně a ucouvla ještě o krok. Martin ze Stvolna se těžce zvedl ze země. Točila se mu hlava, a kdyby ho jeden z řeholníků nepřidržel, asi by se svalil zpátky na zem. Bylo mu opravdu špatně a cítil, že mu silně buší srdce. Najednou se mu zvedl žaludek. Stačil jen odvrátit hlavu a začal zvracet. Tenhle stav znal. Když tuhle věc provedl poprvé, bylo to stejné. Ale teď mu bylo špatně přece jen o něco víc.
Opat si Martina nevšímal. S opatskou berlou v ruce důstojně přistoupil k Johance a přísně se jí zahleděl do očí. „Čije ta relikvie? Pro Boha, sestro, mluv!"
„Naše. Našeho kláštera." Odvažovala slova, jako by kupec vážil šafrán. „Náš klášter leží v polském království, až skoro u moře. Mne sem abatyše poslala proto, že jsem se narodila na Moravě."
„A proč ti dala na cestu tu relikvii?"
„Nedala mi ji... já jsem jela koupit. Do Brna... stála spoustu peněz."
„Kolik?" vyhrkl nedočkavě opat.
„To snad není podstatné, ctihodný bratře opate," opáčila chladně a chtěla se otočit, jako by se urazila. Ale benediktinský opat ji uchopil za rameno a donutil, aby zůstala. Martina ze Stvolna zatím odváděli dva řeholníci zpět do kláštera, aby si odpočinul.
„Je to podstatné, sestro," vykládal opat autoritativně. „Koupím tu relikvii pro náš klášter."
„To nemohu," brání la se Johanka. „Co by tomu řekly mé sestry?"
„Tvá relikvie tu způsobila zázrak. Proto patří sem, to je snad logické. Je to jistě i boží přání," chrlil ze sebe opat. Skoro se už nedokázal ovládnout. „Kolik jsi za tu relikvii zaplatila?"
„Třicet hřiven stříbra," opáčila tiše Johanka a sáhla pod plášť. Vytáhla pergamen s pečetí opata Ignácia, na němž bylo potvrzeno, kolik za uvedenou relikvii zaplatila.
„Je to hodně," přikývl opat. „Dám ti těch třicet hřiven a relikvie tu zůstane."
„Ne!" ohradila se ostře. Vytrhla se z jeho rukou. „Jsme chudobný klášter a za tuhle relikvii jsme daly všechno, co máme. Víte, kolik jen stála má cesta? Ta relikvie k nám přivede spoustu poutníků. Zvláště když dokáže způsobit zázrak. Až o tom povím naší abatyši..."
„Dám ti čtyřicet hřiven stříbra," zarazil ji opat. „A nebudu smlouvat. Uvědom si, sestro, že tenhle kraj je pustý. A nebezpečný. Doporučuji ti

prodat tu relikvii nám. O tomhle zázraku se pověst rozletí rychle. Myslíš, že se dostaneš za hranice, aniž by se nějaký bezbožník nepokusil ukrást ti tuhle vzácnost? Radím ti dobře, poslechni mne." Z jeho hlasu zmizela pokora. Zcela nepokrytě Johance hrozil.
Johanka přijala pozvání na oběd. Dlouho opatovi vzdorovala, ale nakonec, ještě dříve, než zašlo slunce, s prodejem souhlasila. Přijala cenu čtyřicet tři hřivny stříbra. Když jí ale opat nabídl, že ji některý z bratrů doprovodí až k zemské hranici, aby se jí nic nestalo, ostře to odmítla.
„Odpusťte, vznešený bratře opate," namítla klidně. „Pochopila jsem, že bych se domů nedostala, pokud vám svou relikvii neprodám. Ale stejně tak nemám záruku, že se domů dostanu s takovým jměním. Doprovod některého z bratrů benediktinů mne nijak neuklidní. Já se o sebe umím postarat. Proto ještě teď večer odjedu. A prosím, aby mne nikdo nesledoval. O mne se postará Bůh. Ale varuji vás! Pokud byste mne chtěl přesto dát sledovat a případně si umanul vzít stříbro zpět, jsem si jistá, že tahle relikvie už nikdy žádný zázrak neudělá. Jen ve zbožných rukách může konat zbožné skutky."
Opat se tvářil, jako by ho smrtelně urazila. Důstojně přikývl a podotkl, že to, co říká, je přece samozřejmé a bolí ho nedůvěra, kterou k němu má. V duchu s ní musel souhlasit. Bylo mu líto stříbra a zabýval se nápadem, jak to zařídit, aby v jejích rukách nezůstalo. Ale to, co mu právě řekla, ho polekalo. Okamžitě své záměry přehodnotil. Stříbra je na světě dost a rychle pro klášter získá jiné, ale vzácných a hlavně pravých relikvií bylo málo. Nemohl si dovolit tuhle ohrozit.
Se soumrakem projela Johanka klášterní bránou a zamířila do skal. Po setmění se tajně z kláštera vytratil i Martin ze Stvolna. Byla jasná noc, měsíc byl v úplňku a na cestu bylo dobře vidět. Johanku našel na smluveném místě. Objali se, chvíli se s ní potěšil, pak vyskočili do sedel a rychle ujížděli pryč. Zamířili k dávné stezce, která vedla přes hory na východ. Jeli až do úsvitu. Teprve když byli v bezpečí daleko za hranicemi panství kláštera, zastavili se. V malé vesničce si koupili k jídlu placky s mlékem, chvíli si odpočinuli a pak pokračovali dál.

Kapitola 18.

Seděli na rozkvetlé louce a odpočívali. „To jsou nádherné hory... Nikdy by mne nenapadlo, že Bůh mohl stvořit něco takového," vykládala obdivně Johanka. Před nimi se rozkládalo panoráma Tater.
„Obyčejné kopečky," pousmál se Martin ze Stvolna. „Kdybys cestovala přes Alpy, to bys něco viděla. Vrcholy mají až v oblacích."
„Vymýšlíš si," bránila se. „Jak víš, že Alpy jsou vyšší? Měřil jsi je?"
„To ne, ale stačí být tam. Alpská údolí, v nich ledovce, nad nimi skalní stěny... Div jsem tam nezahynul."
„Tomu se nedivím," souhlasila s vážným výrazem. „Viděla jsem, jak jsi včera spravoval postroj našeho koně. A jak ses řízl do ruky. Pokud ses po Alpách pohyboval stejně šikovně... Měl by ses raději kopcům vyhýbat, můj milý."
„Víš, co se mi na tobě líbí?"
„Samozřejmě všechno!" odpověděla, rozmarně rozpažila a pootočila se, jako by chtěla, aby si jí mohl dobře prohlédnout.
„Hlavně dva kopečky s úžlabinkou. Ale když si myslíš, že bych se měl kopcům vyhýbat," pokračoval a smutně si povzdechl. „Škoda."
„Já mluvila o horách... Tedy, abych byla přesná, o cizích horách. Těm se vyhýbej, nebo ti vyškrábu oči. Ale pokud to už někde znáš, tak úplně nešikovný zase nejsi." Když tohle vykládala, přitiskla se k němu.
„Alespoň že něco uznáš," hrál si na uraženého. Protože byla ve svých dotecích stále dotěrnější, začal se bránit. „Teď ne, rád bych dorazil do večera do Nové Vsi. Máme před sebou ještě pořádný kus cesty."

„Tohle se mi nelíbí," povzdechla si a odtáhla se. Podle hlasu Martin poznal, že Johanka tentokrát nežertuje. V očích se jí mihl zvláštní smutek. Vstala a uchopila svého koně za otěže. Začala upravovat postroj, aby mohla nasednout.
„Co ti vadí?" chytil ji za ruku a donutil, aby se zase posadila do trávy.
„Všechno," povzdechla si. „Co je tohle za život? Jsme jako kočovníci. Vlastně jsme na tom ještě hůře. Jsme jako dva psanci. Pořád před někým utíkáme. Protože podvádíme, musíme se pořád ohlížet, jestli nás někdo nepronásleduje. Já nevím... Kdy tohle skončí? Copak už nemáme dost?"
„Nikdy nemáš dost," poučoval ji trochu rozmrzele. Dobrá nálada ho rychle přešla. Zkoumavě si svou Johanku měřil. Byla to stále ta nádherná černovlasá dívka s jemnými rty a hlubokýma důvěřivýma očima. Jenže kolem očí měla drobné vrásky, a i když se smála, nebylo to jako dřív. Teď měla rty posmutnělé a obočí malinko stažené, jak ji trápily starosti. Martin byl přesvědčený, že se na tenhle hovor připravovala. Znal ji a věděl, že podobné věci neříká jen tak.
„Nikdy nemáš dost," opakoval uvážlivě. „To neznamená, že jsem hamižný. Takový je prostě řád světa. Život křesťana je dlouhý a peníze kulaté. Rozběhnou se dřív, než se naděješ. To neznamená, že je musíš projíst a propít. Pokud si koupíš dům nebo panství, pak jich potřebuješ pořád víc a víc. Chudý člověk si nemůže
dovolit být majetný."
„To je mi moudrost," namítla nedůvěřivě. „Tak ty mi chceš namluvit, že lidé vydělávají peníze ne proto, aby byli šťastní a měli se dobře, ale aby těmi penězi platili za to, že vlastní nějaký majetek? Jaký by to pak mělo všechno smysl? Nebylo by lepší zůstat chudý?"
„Být chudý je ještě horší," vysvětloval s vážnou tváří, ale Johanka si nebyla jistá, zda si z ní nedělá tak trochu blázny. „Když jsi chudá," pokračoval Martin ze Stvolna, „musíš si nějaké peníze vydělat také, protože jinak umřeš hlady. Chudák se plahočí, aby nějaký majetek získal, a zámožný se musí otáčet, aby ten majetek udržel. Život křesťana nemůže být klidný, je to neustálý zápas. Boj, který nemá konec. A nemá ani vítěze. Musíš vydělávat a vydělávat, a to nikdy neskončí. Leda až si tě Bůh povolá k sobě a ty mu budeš skládat účty."
„Dejme tomu," opáčila pomalu. Teď už se mračila doopravdy. „Ale copak nejde, abychom se někde usadili? A hlavně, abychom skončili s tím, co děláme?"
„Usadíme se, má milá," přikývl a pokusil se ji pohladit po tváři, ale odtáhla se. Rozmrzele pokračoval: „Usadíme se, ale někde, kde budeme v bezpečí. Zapomněla jsi už? Znepřátelil jsem si našeho panovníka, proti mně stojí nejmocnější šlechtické rody, tebe pronásleduje církev a máme na svědomí životy několika lidí. Obchodujeme s falešnými relikviemi a ošidili jsme několik uherských klášterů. Není toho dost, abychom museli utíkat?"
„Sem moc našeho panovníka nesahá. A tady je tak krásně," prohlásila. Na chvilku se pousmála. „Ale ať to nezamluvíme. Chci, abychom se nemuseli neustále strachovat, jestli nás někdo nehoní. Skončeme s falešnými ostatky. Šestkrát se nám to už povedlo a máme dobré tři stovky hřiven stříbra. Za ně koupíš pěkné panství. To je ti málo?"
„Uvědomuješ si, Johanko, že to je poprvé, kdy se spolu hádáme?"
„Nehádáme se. Věcně diskutujeme. Tak jak to bude?"
„Máme ještě čtyři pergameny," váhal. Chvíli přemýšlel a pak smířlivě navrhl: „Ale budiž. Ještě jednou. Naposledy. Bude to po sedmé. Sedmička je magické číslo, které přináší štěstí. Pak s tím skončíme."
„A proč s tím neskončíme hned?" bránila se. Trochu se jí chvěl spodní ret, jako by se chystala rozplakat. „Zdál se mi strašný sen. Chytili tě a vedli na šibenici. Já stála u cesty, tys ke mně natahoval ruce a já se vůbec nemohla pohnout. Nemohla jsem dělat vůbec nic!"

„Snad bys nevěřila nějakému hloupému snu?“
„Ještě řekni, že já jsem hloupá.“
„Nic takového si nemyslím a nikdy jsem nic takového neřekl. Řekla jsi, že se nehádáme, jen věcně diskutujeme. Tak používej rozum. V Nové Vsi prodám ostatek svaté Barbory. Všechno mám připravené. Tady na Spiši jsou lidé bohatí. Pak toho necháme, přísahám.“
„Bojím se.“
„Udělám to sám. Mám to promyšlené. Počkáš na mě v nějakém pohodlném šenku před hradbami. Odpočineš si, platí?“
„Nenechám tě samotného,“ vyhrkla okamžitě. Ale Martin tentokrát neustoupil. Nakonec se doopravdy pohádali a Johanka se rozplakala. Ublíženě přijala jeho rozhodnutí a nakonec prohlásila, že jestli ho doopravdy chytnou jako v jejím snu a povedou ho na šibenici, tak pro něj plakat nebude, protože si nic lepšího nezaslouží.
Nasedli a pokračovali v cestě. Johanka se ohlédla na šedavou hradbu tatranských vrcholů. Ve žlabech zářily sněhové jazyky. Napadlo ji, že na nich vlastně nic pěkného není. Připomínaly jí hradby nepřátelského hradu. Anebo ještě spíše zeď žaláře.
* * *
Před Spišskou Novou Vsí, tak jako vždycky, když dorazili k nějakému většímu městu, zakopali své peníze. I když se Martinovi podařilo směnit většinu stříbra za zlato, bylo váčků pořád tolik, že nebylo snadné ukrýt je. A jak Martin dodával, kdyby je chytli, stačí, že jim zabaví to, co si nechají u sebe. Proč jim dávat všechno?
Ubytování pro Johanku zařídil Martin ve výstavném zemanském dvorci. Patřil rytíři, který momentálně dlel v zajetí kdesi v Polsku. Jeho manželka, příjemná stárnoucí žena, je přijala neobyčejně laskavě a ještě se omlouvala, že si za nocleh nechá zaplatit. „Teď, když je manžel pryč, mám bídu. To víte, udržovat dvorec není snadné, stojí to spoustu peněz.“ Johanka zachytila Martinův významný pohled a uraženě našpulila rty.
V noci se ale usmířili a ráno, když Martin ze Stvolna odjížděl, ho chytla za ruku a se slzami v očích ho prosila, aby byl opatrný a aby slíbil, že od plánu ustoupí, pokud by mu mělo hrozit nebezpečí.
Spišská Nová Ves byla výstavné město, nesmírně bohaté. V honosných domech kolem rynku sídlili němečtí patricijové, kteří sem přišli na pozvání uherského krále Bely IV. před více než stovkou let. Věnovali se obchodu, ale především dolování. Proto si byl Martin ze Stvolna jistý, že radnice bude mít o ostatek svaté Barbory zájem, byla přece patronkou horníků.
Už když projížděl masivní hranolovou bránou se špičatou šindelovou střechou, pocítil zvláštní pocit nejistoty. Nemíval ho často, a kdykoli ho přepadl, věděl, že ho čekají potíže. Johance sice slíbil, že bude opatrný, jenže kdyby se teď otočil, byl by jako ona. Copak se může vzdělaný člověk řídit sny a pocity, které se neopírají o rozum?
Martin ze Stvolna si ještě pamatoval na dlouhé a vzrušené disputace na pařížském vysokém učení, jichž se tak rád účastnil. Učenci vedli nekonečné spory, zda jsou předobrazem veškeré existence skutečné univerzální pojmy, anebo jen jakási abstraktní jména. Jeho duši byl realismus vždy bližší než nominalismus. Nevěřil na sny a předtuchy.
Celý obchod měl promyšlený a nemínil se tentokrát spoléhat na předvádění zázraků. Alespoň ne hned. Pokud to nebude nutné, k zázrakům nesáhne.
Zašel nejprve do chrámu na rynku a na oltáři zapálil velikou voskovici. Poklekl zbožně na podlahu a modlil se. Jak správně předpokládal, ještě než odříkal druhý otčenáš, objevil se u něj oltářník, snědý muž s křivým nosem a neforemným tělem. Na sobě měl šedý hábit, i když františkánským řeholníkem nebyl. Martinovi požehnal a pak se zvědavě optal, kdo je a co ho přivedlo do jejich města.
„Měl jsem vidění,“ odpověděl Martin ze Stvolna opatrně, jako by váhal. Pokřižoval se a vstal. Byl o hlavu vyšší než oltářník. „Jsem urozený

člověk a účastnil jsem se římské jízdy císaře Karla IV. Asi před dvěma měsíci se mi zdálo, že mám jet sem. Ten sen se neustále opakoval, až jsem sedl na koně a přijel. Právě se modlím, aby mi Bůh naznačil, co ode mne tady na Spiši očekává."
„Zvláštní, zvláštní," pokyvoval hlavou oltářník a bylo zřejmé, že uvažuje, jak to zařídit, aby tenhle zámožný cizinec zanechal jejich chrámu štědrý dar. Právě otvíral ústa, aby mu vysvětlil, že nejsnáze se zásluhy před Bohem získají projevem štědrosti, když se ozval poplašný hlas zvonu. Až do zšeřelé chrámové lodě dolehl zvenku křik lidí. Beze slova zamířili k východu.
Na rynku postával hlouček měšťanek. I když byly ustrojené do nákladných šatů, bylo zřejmé, že se některé oblékaly hodně v chvatu. Loktuše na hlavách měly uvázané zběžně, bez obvyklého pečlivého nařasení. Některé neměly ani pořádně upravené šněrování u krku. Jedna postarší žena si ještě dopínala sponu u pláštíku.
„Co se děje?" křikl na ně oltářník a zrychlil. Od vrat chrámu skoro utíkal.
„Neštěstí... Ve Svatém Ambrožovi..."
Oltářník zachytil Martinův nechápavý pohled, a protože při tom všem nezapomněl, že by od něj mohl získat nějaký milodar, sám začal ochotně vysvětlovat, že Svatý Ambrož je jeden z dolů v kopcích za městem.
„Nikdo neví nic jistého," vykládala korpulentní měšťanka v hnědém šatu. „Ani můj manžel, i když je správcem horního revíru. Přiběhl pro něj nějaký horník, zrovna jsme jedli. To je přece strašné, nemyslíte? Člověk už ani na jídlo nemá klid. Prý se provalil strop nebo co..."
„Kde přesně leží ten důl?" obrátil se Martin ze Stvolna na oltářníka. Jestli něco opravdu z duše nenáviděl, pak to bylo srocení manželek bohatých měšťanů.
„Hned u hlavní cesty. Proč vás to zajímá? Snad tam nechcete jet? Co tam budete platný? Pojďte, pomodlíme se spolu za ty nešťastníky."
„Bůh mne sem vedl," odpověděl Martin a rychle přehodnotil svůj původní plán. Tahle záležitost s důlním neštěstím se mu mohla hodit. Nejdřív ale musí zjistit, co se doopravdy stalo. „Copak může být náhoda, že k tomu neštěstí došlo zrovna dneska? Já mám totiž u sebe vzácnou relikvii. Kost svaté Barbory. Je ochránkyní horníků. Co když Bůh chce, aby těm nešťastníkům světice pomohla? Pokud nepůjde zachránit životy, pak alespoň spasí jejich duše."
Oltářník chtěl namítnout, aby se nepletl do věcí, které přísluší výhradně církvi, ale vzápětí mu došlo, že by se na podobné relikvii dalo slušně vydělat. „Půjdu s tebou," oznámil nesmlouvavě. „Ukážu ti cestu. Jmenuji se Arpád. A ty?"
Martin ze Stvolna se představil a ještě dodal, že mu později ukáže svůj cestovní glejt, až na to bude čas. Teď musejí rychle na místo neštěstí. Martin měl svého koně stále ještě osedlaného. Oltářník si v šenku za radnicí půjčil hnědáka od jednoho kupce, který tam právě dorazil. Za chvíli už cválali po prašné cestě mezi pastvinami k nedalekým kopcům.
„Svatý Ambrož je tady nejhlubším dolem," vykládal oltářník. „Náš děkan varoval horníky, že by neměli kutat tak hluboko. Jenže zrovna tam prý našli nejbohatší žílu, jakou tu kdy kdo objevil. Já myslím, že to je trest boží za lidskou chamtivost. Náš děkan říkal, že..."
Martin ze Stvolna ho poslouchal jen na půl ucha. Rychle kombinoval, jak se k celé věci postavit a jak přitom prodat svou relikvii. Možností byla řada, nesměl však zbytečně spěchat a také musel být opatrný. Jak pochopil z řečí, které vedl oltářník, mezi církví a patricij i existovaly spory a to bylo pro jeho záměry vždycky špatné znamení.
Odbočili z hlavní cesty a alejí mezi starými pokřivenými duby pokračovali k vysokým hromadám vytěžené hlušiny. Stranou tekla horská bystřina a na ní stály dva mlýny se stoupami na drcení rudy. U dřevěné boudy postával

hlouček mužů v drahých soukenných oděvech a kolem pobíhali horníci v perkytlích. Byli zpocení, špinaví a v rukách nesli lopaty a špičáky.
„Co může církev pro ty nešťastníky udělat?" optal se patricijů bez pozdravu oltářník.
„Modlit se," opáčil temně šedovlasý muž v zeleném plášti, lemovaném vydří kožešinou.
„Co se vlastně stalo, pane Urbane?" obrátil se oltářník na majitele dolu.
„Pět mužů tam zůstalo," začal unaveně vysvětlovat hubený patricij. Neměl plášť a jako jediný v hloučku byl špinavý od hlíny, stejně jako jeho horníci. „Byl jsem se tam podívat. Mezi předposledním a posledním patrem se provalil strop. Ti, co zůstali dole, jsou živí. Mluvil jsem s nimi. Ale nemohou se dostat ven. Moji muži se snaží závaL odstranit. Jenže tam začala prosakovat voda. Nějaký podzemní pramen, co já vím? Moji muži ji vynášejí v putnách, ale to nestačí. Za pár hodin se patro zatopí a ti zasypaní utonou. ZávaL tak rychle odstranit nedokážeme. Myslím, že se jim nedá pomoci."
„Tenhle muž dneska přišel do města," řekl důstojně oltářník a ukázal na Martina. „Měl boží vnuknutí. A má u sebe kost svaté Barbory."
Na tvářích všech patricijů postřehl Martin ze Stvolna spíše jízlivý úšklebek než zbožnou úctu. Tihle lidé žili dolováním a věděli, že dobrá výdřeva je lepší než dlouhá modlitba. Pokud je měl o moci své relikvie přesvědčit, pak na to musel způsobem, kterému oni rozumějí.
„Proč nepoužijete pumpy?" optal se věcně, aniž by otázku božího vnuknutí jakkoli komentoval.
„Je to příliš hluboko," odpověděl rozmrzele majitel dolu Urban. „Tak vysoko pumpa vodu nevytáhne."
I když se během svých univerzitních studií Martin ze Stvolna učil především o tom, jakými cestami dojít spasení, vzpomínal rád na lekce dominikánského mistra Filipa. Ten jim předčítal své komentáře k práci Alberta Magna. V té knize byla spousta užitečných rad z oboru mechaniky, navazující na slavné Aristotelovy práce. Proto bývaly lekce bratra Filipa trnem v oku inkvizici. Vše, co bylo užitečné a vymykalo se církevním dogmatům, a co navíc zaváněLo přírodními zákony, bylo podezřelé a kacířské.
Pokud si vybavoval, na podobný problém s čerpáním vody narazili během lekcí také. Albertus Magnus popisoval šikovné zařízení, které prý používali staří Římané. Aby mohli dostat vodu do akvaduktu, který byl postavený vysoko nad pramenem, použili přečerpávání pomocí dvou pump a záklopky.
„S pomocí svaté Barbory to dokážeme," prohlásil Martin ze Stvolna. „Ale musíme jednat rychle."
Patricijové se na sebe nerozhodně podívali a v obličejích několika z nich bylo znát pobouření. Co jim má nějaký cizinec mluvit do jejich věcí? Ale majitel dolu Urban se neukvapoval. Zbožně se pokřižoval a pak se Martina optal, jak by jim mohla světice pomoci.
„Mohu se podívat dolů?" optal se Martin ze Stvolna.
„Když se ti chce," ušklíbl se jeden z přihlížejících patricijů. „My všichni jsme zkušení těžaři. Jestli si myslíš, že jsi chytřejší než my..."
„Já ne, ale svatá Barbora jistě," opáčil Martin ze Stvolna a zamířil k otvoru, který byl zpevněný trámy a z něhož vyčníval konec žebříku.

Kapitola 19.

O trubadúrech se říkávalo, že to jsou zamilovaní blázni, kteří se pro běžný život nehodí. Martin ze Stvolna byl jiný, i když byl trubadúr. Že se pro život hodí, dokázal mnohokrát nejen tím, jak úspěšně obchodoval s relikviemi, ale i s mečem v ruce. Už v době svých studií se proslavil v bojích s Angličany a doma pak

ještě více,
když dokázal sám s hrstkou vojáků ubránit Třeboň proti rožmberské přesile. Stejně energicky, jako kdyby velel obleženému městu, se ujal organizování záchranných prací.
Těžaři ho chvíli zamračeně sledovali a pak se rychle rozešli. Byli rádi, že odpovědnost nepadne na ně. Bývalo nepsaným zvykem navzájem si pomáhat. Ale tady by stejně nic nezmohli. Od takového neštěstí dal každý rád ruce pryč. Svým způsobem si oddechl i Urban, jemuž Svatý Ambrož patřil.
I tady platil Horní zákoník, který kdysi vydal český král Václav II. Podle něho byl majitel odpovědný za bezpečnost ve svém dole. Pokud se nějaký horník zranil nebo nedej Bože zahynul, musel těžař zaplatit pozůstalým odškodné za prolitou krev. Jenže ten cizinec, který se tak ochotně ujal záchranných prací, nebyl Urbanovým služebníkem. Pokud horníky nezachrání, a to bylo téměř jisté, vina padne na jeho hlavu.
Urban si byl jistý, že alespoň část pokuty ušetří. Co mu však dělalo více starostí, byl fakt, že se důl zatopí vodou. A to bylo zlé. Přijde o výnosnou rudnou žílu.
Martin ze Stvolna sestoupil po žebříku dolů. Chodba byla úzká a pletl se horníkům, kteří stáli v širokých rozestupech a podávali si vědra s vodou, kterou odčerpávali ze štoly před závalem. „Co sem sakra lezeš?“ rozčilovali se. Nevšímal si jich a prodral se až k závalu. Dva horníci se pokoušeli špičáky uvolnit spadané kusy skály. Další nabíral do vědra vodu a to podával otvorem nad hlavou do horního patra. Bylo tu horko, dusno, všude nepříjemný prach, který dusil. Z pukliny ve skále vytékal pramínek vody. I když nebyl silný, voda ve štole stále stoupala. Byla už po kolena.
„Nechte toho,“ nařídil autoritativně Martin. „Spusťte sem trubku pumpy.“ Horník, který stál ve vodě, si otřel zpocené čelo a mrzutě namítl, aby nemluvil hlouposti, protože to nepomůže.
V podobných situacích nebyl čas ostatní přesvědčovat či dokonce přemlouvat. Tohle Martin ze Stvolna dobře znal. Pokud měl zachránit obležené město, musel si nejprve zjednat autoritu u obránců.
„Něco jsem řekl!“ rozkřikl se pánovitě.
„Mám tam dole bratra,“ protestoval neochotně horník a začal do prázdného vědra, které mu podali shora, nabírat vodu. Martin ze Stvolna ho popadl za krk a stiskl. Druhou rukou tasil dýku a varoval ho, aby se rozmyslel, jestli chce zemřít spolu se svým bratrem, anebo ho poslechne.
Horník se pomalu vztyčil. Měl strach, ale nebyl zbabělec. Pokusil se vytrhnout z bolestivého sevření a udeřit Martina vědrem do břicha. Jenže Martin byl zkušený bojovník a něco takového ho nemohlo překvapit. Obratně uhnul a prudkým kopnutím srazil horníka na kolena. Přitom couvl ke stěně a tasil meč, jehož špičku obrátil proti zbylým dvěma mužům, kteří přestali s uvolňováním závalu a se špičáky v rukách se obrátili k nim. Váhali, zda mají zasáhnout.
„Ven! Všichni ven,“ nařídil Martin nesmlouvavě. Za chvíli byli horníci na povrchu a Martin jim rozděloval úkoly. „Dopadne to dobře, mám tohle,“ řekl a nad hlavu zvedl schránku s falešnou relikvií. „V ní je ostatek svaté Barbory. Pomůže nám, věřte mi. Potřebujeme tři pumpy a nějaké dřevěné žlaby.“
„Můžeme vzít ty z náhonů u mlýnů,“ navrhl kdosi z hloučku.
„Výborný nápad,“ pochválil ho Martin ze Stvolna. „Pak potřebuji prkna, hřebíky a dva nebo tři železné pruty. A nějaké nářadí.“
Zpětnou záklopku, která zabraňovala, aby se voda vracela, vyrobil sám. V ní byl totiž celý vtip zařízení. Přesně takhle byla soustava pump nakreslená v kodexu, v němž bylo opsáno dílo Alberta Magna.
Horníci se podřídili jeho autoritě. Dokonce se zdálo, jako by si oddechli. Neznámý cizinec se choval tak, že jim dal naději. Když tahali vědra s vodou ze štoly v rukách, pochopili, že dělají marnou práci. Jenže

nic lepšího je nenapadlo. A navíc měl u sebe vzácnou relikvii. Kdo jiný by jim měl pomoci než patronka horníků? I když nikdo nikdy neslyšel, že by se voda dala čerpat z takové hloubky, proč by světice neudělala jednou zázrak?
Ve spodním patře před závalem byla voda už skoro po prsa, když bylo celé zařízení sestavené. Pak začali horníci čerpat. Chvíli trvalo, než voda prošla všemi dřevěnými trubkami a protekla žlaby, ale najednou začala stříkat z poslední trubky, která vyčnívala ze vchodu do dolu a ústila několik sáhů daleko.
„Zázrak," vydechli ti, kteří zrovna nestáli u kola čerpadla. Poklekli, hlasitě se začali modlit a velebili svatou Barboru. Ani ne za hodinu byla všechna voda ze spodního patra pryč a to, co přitékalo, dva muži pumpou snadno odčerpali. Ostatní se vrhli na odstraňování závalu. Začali budovat novou výdřevu, ve vědrech vytahovali ven hlušinu a na nosítkách odnášeli kameny.
„Zachráníme vás," volali na své druhy. Ale trvalo to ještě déle než den, než se podařilo prorubat v závalu otvor tak veliký, aby mohli zasypané horníky vytáhnout. Živí však byli jen čtyři. Ten pátý byl už postarší muž a zemřel na zástavu srdce skoro hned, co se strop provalil.
* * *
Jakmile byli zachránění horníci na voze odvezeni do Spišské Nové Vsi, odnesl Martin ze Stvolna z dolu svou zpětnou záklopku a ukryl ji v lese pod hromadu klestí. Teprve pak se vrátil do města. Najal si podkrovní komůrku v šenku u brány, a sotva si lehl, hned usnul. Byl skoro dva dny na nohou.
Když se ráno vzbudil, čekal na něj dole v šenku městský biřic. Zdvořile se mu uklonil a oznámil, že si páni konšelé přejí, aby s ním šel na radnici. Chtějí se mu odvděčit za to, co pro horníky udělal.
„Mohu se nejdřív najíst?" zabručel Martin ze Stvolna ještě trochu rozespale.
„Ale jistě. Městská rada to zaplatí," usmíval se povzbudivě biřic.
Na radnici to bylo jen pár kroků. Konšelé na něj čekali v klenutém sále. Stěny místnosti byly obložené dřevem a mezi okny visely brabantské tapisérie. I nábytek byl honosný, opěradla křesel byla umně vyřezávaná a stejně byly zdobené i dvě truhlice, které stály proti dveřím. Na stole byly připravené vysoké štíhlé číše z nazelenalého skla s rudým vínem. Konšelé si s Martinem ve stoje připili a pak ho vyzvali, aby se s nimi posadil ke stolu.
„Máme o čem jednat," oznámil šedovlasý konšel v zeleném plášti obšitém vydří kožešinou. Byl to onen muž, se kterým se Martin setkal už u vchodu do štoly Svatého Ambrože. Tam se tvářil na Martinovu pomoc nejméně důvěřivě ze všech.
„Jistě, to máme," souhlasil Martin ze Stvolna zdvořile. „Mám u sebe relikvii, která způsobila zázrak. Zachránil jsem životy čtyř křesťanů."
„Tady nejsme v chrámu," ušklíbl se Urban, který seděl mezi konšely. „Jsme ti samozřejmě vděční za to, cos udělal. Ale nemluvme o zázraku. Podle mých horníků jsi zhotovil jakési zařízení a díky němu mohly pumpy čerpat vodu tak vysoko. Teď ráno jsem to zkoušel a nejde to. Ta věc je pryč."
„Bez přízně svaté Barbory to prostě nejde," pokrčil klidně rameny Martin ze Stvolna.
„Jak řekl konšel Urban, nejsme v chrámu," ujal se znovu slova muž v zeleném plášti. „Mluvím jako purkmistr jménem celé naší městské rady. Pokud trváte na tom, urozený pane, že to bez relikvie svaté Barbory nejde, budiž. Jsme ochotní koupit ji. Ale jen za předpokladu, že nám k ní, z křesťanské lásky, přidáte ono zařízení, které ve spojení s milostí vzácné světice způsobuje onen zázrak. Rozumíme si?"
„Dokonale. Má cena je padesát hřiven stříbra."

„Dobrá," přikývl nevzrušeně purkmistr a důstojně si upravoval svůj plášť, který se mu svezl z ramen. Pak zatleskal a objevil se písař. Purkmistr mu přikázal, aby přinesl stříbro. Chvíli trvalo, než na stůl písař snesl požadované množství kožených váčků.
„Jsou vaše," oznámil purkmistr. „A teď to zařízení. Nakreslete nám ho."
„To není nutné. Ukryl jsem ho pod třetím bukem za rozcestím, kde odbočuje cesta od štoly sem do města."
Purkmistr očima naznačil dvěma konšelům, aby se jeli na to místo podívat. Sám Martinovi nalil další číši vína a nechal přinést sladké koláčky. Přátelsky mu vysvětloval, že jistě chápe jeho nedůvěru. Musí se nejdříve přesvědčit, že tam ta věc skutečně je, protože na světě je v poslední době mnoho špatnosti a poctivý křesťan, pokud má hájit své zájmy, musí být opatrný.
Oba konšelé byli brzy zpátky. Nesli v plátně zabalenou Martinovu zpětnou záklopku. Položili ji na stůl a dodali, že ji v dole vyzkoušeli. Je to ono. S ní lze opravdu čerpat vodu až ze spodního patra.
„Tak, to bychom měli," mnul si ruce spokojeně purkmistr. Pak pokynul dvěma biřicům, kteří čekali u dveří, aby přišli blíž. Ukázal na Martina ze Stvolna a chladně jim poručil, aby toho muže odvedli do žaláře. Městská rada ho viní ze smrti jednoho horníka.
„Co to má být?" vyskočil Martin a sáhl po svém meči. Protože biřicové ho nedokázali zvládnout, přiskočili na pomoc ostatní konšelé a spolu s nimi se jim podařilo Martina odzbrojit a spoutat.
„Odveďte ho," opakoval purkmistr. Rukou ukázal na Martinův krk, kde mu na stříbrném řetízku visela schránka s relikvií, a dodal, že se městská rada nakonec rozhodla relikvii nekoupit, a proto si vezmou své stříbro zpět. Jako čestní muži mu samozřejmě nechají ostatek. „Doufám, že ti svatá Barbora pomůže, abys na šibenici netrpěl," dodal posměšně.
„Nic jsem neudělal," vykřikl Martin ze Stvolna hněvivě.
„Tvou vinou zemřel tam v podzemí člověk. Kdybys nevyhnal horníky, kteří vynášeli vodu ve vědrech, dal se ten zasypaný zachránit. Všichni to dosvědčili."
„Nevěřím."
„Přiveďte je," nařídil povýšeně purkmistr. Písař se vzápětí vrátil s hloučkem horníků. Zůstali stát u dveří a na purkmistrovu otázku, zdaje tento cizinec vinen smrtí jejich druha, odpověděli všichni s hlavami sklopenými k zemi, že ano a že jsou ochotni to odpřísáhnout.
„Můžete jít," propustil je rázným gestem purkmistr. Pak se znovu obrátil na Martina ze Stvolna. „Tvá vina je jasná. Odsoudili jsme tě k trestu smrti. Zítra ráno za úsvitu budeš oběšen."
Takovou zlost snad Martin ze Stvolna na sebe v životě ještě neměl. Mnohokrát už ho někdo podvedl či zradil, ale něco takového ještě nezažil. Nechápal navíc, o co jde. Pokud šlo městské radě o pár mizerných hřiven stříbra, mohli ho prostě vyhnat a tím by to celé skončilo. Kde by si tak mohl stěžovat, že ho okradli, když mu vlastně nic nevzali, i relikvii mu ponechali? Proč ho ale chtějí pověsit, tomu doopravdy nerozuměl. Nedávalo to žádný smysl.
Martina zavřeli do malé komory v přízemí radnice. Nebyl to smrdutý žalář, jako třeba ten pod papežským palácem v Avignonu. Najedno přenocování by tohle byla celkem slušná komnata, kdyby ho ovšem ráno nečekala poprava. Lůžko tu nebylo, ale křeslo bylo pohodlné, a když natáhl nohy, dalo se v něm pohodlně spát.
Na malém okénku byla pevná mříž a přede dveřmi stál ozbrojený biřic. Protože konšelé zřejmě nepovažovali Martina za nebezpečného zločince, nespoutali mu ruce. Jinak se však o něj nepostarali. Nedostal večeři, ani za ním neposlali kněze, který by mu před smrtí poskytl poslední útěchu. Zabušil na dveře a dožadoval se alespoň jídla, ale biřic ho okřikl, aby

nehulákal, protože je to zbytečná námaha. Do rána stejně nesmí otevřít dveře.
Martin ze Stvolna se znovu uvelebil v křesle, sepjal ruce a přemýšlel. Ne, neměl strach. Alespoň ne takový, jaký mívají lidé před smrtí. Už mnohokrát si myslel, že za několik hodin spatří tvář Pána nejvyššího, ale pokaždé to nakonec dopadlo jinak. Tohle si už prožil. Mnohokrát se loučil se životem a mnohokrát se vážně ptal sám sebe, zdaje smrt skutečně tak hrozná, jak se lidé většinou domnívají. Byla to jen chvilka bolesti. Zažil už větší bolest, než mohla podle jeho názoru přinést vlastní smrt. Kolik žen, které miloval, zemřelo. S každou mu zemřel i kus srdce. Měl už jen Johanku. Chtěl by s ní žít. I když to bylo sobecké, napadlo ho, že jednodušší je, když on opustí ji, než aby ona opustila jeho. Smrt své poslední lásky by stejně neunesl. Jenže... unese to Johanka? To nevěděl. Bylo však zbytečné se tím teď trápit. Nemohl udělat vůbec nic.
„Haló, urozený pane...," zaslechl hlas, který ho vytrhl z úvah. Obrátil pohled k oknu. Za mříží ve tmě zahlédl matný obrys tváře. Vstal a šel blíž. Teprve když byl až u okna, poznal toho muže. Byl to onen horník, se kterým se porval tam dole v zaplavené štole.
„Co chceš?" zabručel nevrle.
„Tady... přinesl jsem vám něco k jídlu," omlouval se horník a mezi mřížemi rychle prostrčil uzlík, z něhož vonělo pečené maso. Pak ještě Martinovi podal džbánek s nakysle vonícím vínem. Počkal, až si Martin věci odnese na stůl, a pak ho tiše požádal, aby se ještě vrátil k oknu.
„Chtěl bych vám povědět ještě něco," řekl tiše a ohlédl se, zda je kolem klid. „Prosím vás, nemyslete si o nás nic zlého. Ale... máme tu rodiny. A pracujeme v dolech. Pokud bychom nepotvrdili, co si přáli naši konšelé, mstili by se nám. Rozumíte?"
„To je v pořádku," odpověděl tiše Martin ze Stvolna. Zrovna teď měl tak náladu dělat dobré skutky. Ale jaksi se nedokázal na toho havíře zlobit.
„A ještě něco," vykládal chvatně muž. „Můj bratranec slouží na radnici a slyšel, jak se konšelé na vás domlouvali. Víte, proč to všechno?"
„To netuším," zavrtěl hlavou a zpozorněl. Tohle ho doopravdy zajímalo. Nerad by umíral, aniž by znal odpověď.
„Vlastně za to můžete vy," pokračoval horník. „Lépe řečeno zařízení, které zachránilo naše zasypané druhy... A mého bratra. Naši konšelé to zařízení zoufale moc chtěli."
„Vzali mi ho. Ale proč chtějí i můj život?"
„Právě v tom to je. Chtějí ho pro sebe, ale současně nechtějí, aby ho dostali do rukou těžaři v jiných městech. Pokud způsob, jak dostávat vodu z velké hloubky, znají jen oni, mohou na tom nesmírně zbohatnout. Pokud byste odešel, mohl byste podobné zařízení sestrojit i jinde a jejich plány by se rozplynuly. Tohle tajemství si musíte odnést do hrobu. Přesně tak to řekl konšel Urban. To je těžař, který mne zaměstnává. Od něj se vděku nedočkáte, urozený pane. Bůh s vámi."
„Počkej ještě," zarazil ho Martin, protože horník se otočil a chtěl odběhnout. „Mohl bys pro mne něco udělat?"
„Ale jistě!" usmál se povzbudivě havíř. „Zachránil jste mi bratra."
„Potřebuji, abys ještě teď v noci doručil zprávu jakési ženě. Do jednoho dvorce kousek za městem."
„Tak to nepůjde," posmutněl havíř. „Městské brány jsou zavřené a hlídají se. Ven se nedostanu. Až ráno. Po popravě."
Martin ze Stvolna si původně myslel, že by se Johanka mohla pokusit o jeho záchranu. Kdyby nabídla konšelům stříbro, které měl, třeba by se slitovali. Ale pak tu myšlenku zavrhl. Jednak by jim jeho stříbro nestačilo a stejně se to nedalo zařídit. Mohl by se však alespoň s Johankou rozloučit. Požádal havíře, aby mu sehnal pergamen, brk a inkoust, že napíše vzkaz, který ráno po skončení popravy doručí.

Napsaný vzkaz odevzdal havířovi, pak se uložil do křesla a spal až do rána. Celkem klidně, dokonce se mu ani nic nezdálo.

Kapitola 20.

Za svítání vzbudilo Martina ze Stvolna zavrzání veřejí. Otevřely se dveře a do místnosti vstoupili čtyři biřicové, rychtář a městský kat. Nejprve Martinovi spoutali ruce, pak ho vyvedli ven a posadili na dvoukolovou káru, do níž byl zapřažený osel. U káry je čekal zívající a ospalý oltářník.

„Tady jsi," řekl prelát klidným, konejšivým tónem. „Tak se znovu setkáváme. Je to smutné, ale sám jsi řekl, že to byla vůle boží. Možná je to trest za tvé hříchy, kterých ses dopustil jinde. Zpytuj svědomí. Jestli chceš, během cesty tě vyzpovídám."

„Trhni si!" poradil mu vztekle Martin ze Stvolna, sám bez pomoci vylezl na káru a posadil se tam. Nad střechami měšťanských domů právě vycházelo slunce a jeho paprsky se dotkly ještě zšeřelých ulic. Průvod pomalu vyrazil k městské bráně. Šibenice stála na nízkém pahorku u cesty asi tři sta kroků před hradbami.

Jindy bývala každá poprava vítanou zábavou, které přihlíželo celé město. Ale dneska ne. K šibenici mířilo jen pár konšelů se svými manželkami. Všichni horníci zůstali doma. K nepravdivé výpovědi je mohli těžaři donutit, ale nemohli jim ještě přikázat, aby se dívali na popravu. Zůstali doma, protože se styděli. Většina z nich se právě modlila za Martinovu duši.

Kára kodrcavě dorazila pod šibeniční vrch. Rychtář vylezl po žebříku nahoru k šibenici, rozbalil pergamen a začal předčítat rozsudek. Přesně v té chvíli se z nedalekého lesíka vynořil zástup jezdců. Všichni měli černé pláště a obličeje zakryté černými šátky. V rukách drželi meče nebo kuše. S křikem se hnali k šibenici. Dva nebo tři jejich šípy zasáhly biřice, kteří stáli na cestě.

„Pryč!" vykřikl zděšeně purkmistr. „Lapkové!"

Během okamžiku se celý hlouček konšelů, biřice nevyjímaje, hnal k otevřené městské bráně. U šibenice zůstal jen kat a kára, na níž seděl spoutaný Martin ze Stvolna.

„Řekl bych, že chtějí tebe," zabručel kat rozmrzele, protože bylo jasné, že z popravy nebude nic a on přijde o peníze za vykonanou práci. Nebál se těch lotrů, stejně většina z nich skončí dříve nebo později v jeho rukách. Nechtěl tu však nechat svou káru. Kdyby mu ji odvezli, nikdo mu její cenu nenahradí. Pomohl ne zrovna šetrně Martinovi slézt, pak popadl káru a uháněl za ostatními do města.

Houfec lupičů zastavil pod šibeničním vrchem. Martin ze Stvolna si všiml, že jeden z nich, drobný a štíhlý mládenec, vede na dlouhé otěži osedlaného koně. Mohutný lupič, který jel v čele družiny, seskočil a dýkou Martinovi přeťal pouta. „Tak si rychle naskoč. Mizíme," řekl a přátelsky ho plácl po zádech.

Martin si vzal od štíhlého lupiče koně a vyšvihl se na jeho hřbet.

„Co by sis beze mě počal?" řekl drobný štíhlý lupič ženským hlasem a poodhalil okraj šátku. Byla to Johanka.

Projeli lesem a za ním se na křižovatce zastavili. Lupič, který družině velel, si nejdříve vzal od Johanky černý plášť a šátek a pečlivě je uložil do kožené brašny, kterou měl u sedla. Pak přátelsky pokynul, trhl otěžemi a i se svojí rotou zamířil po strmé skalnaté stezce k sotva viditelné soutěsce.

„Díky. A buďte s Bohem!" křikla za nimi Johanka. Pak se obrátila na Martina. Už se neusmívala. „Jedeme do dvorce. Tam si promluvíme. Měla jsem pravdu. Jako vždycky. Ale to ty ne! Prý naposledy. Sedmička je magické šťastné číslo. Od téhle chvíle mne budeš poslouchat. Je konec s falešnými relikviemi, rozumíš? Ty..." Oči se jí zaleskly slzami.

Naklonila se a láskyplně ho políbila. „Ty lotře jeden!“ Pak popohnala koně.
Ve dvorci, v němž byla ubytovaná, se příliš nezdržovali. Johanka už měla všechny věci sbalené. Ve stáji na ně čekali tři osedlaní koně, aby neztráceli čas, pokud by je někdo z města pronásledoval. Johanka se srdečně rozloučila se zemankou a vyrazili vraty ven ze dvora. Vraceli se k horám, odkud před několika dny na Spiš přijeli. Nejeli však dlouho. Odbočili do lesa a ze skrýše vyzvedli své peníze.
„Poslyš,“ optal se mrzutě Martin, když váčky ukládal do brašny. „Mně se zdá, jako by tu někdo byl. A těch váčků mi připadá taky méně. Až budeme v bezpečí, musím je přepočítat.“
„Pochopitelně, že tu někdo byl. To si myslíš, že tě osvobodili pro moje nebo tvoje krásné oči? Musela jsem jim zaplatit.“
„Kolik?“
„Třicet hřiven stříbra.“
„Tolik,“ zaúpěl Martin. „Tos mě měla raději nechat oběsit.“
„Taky si myslím,“ souhlasila jízlivě. „Protože život takového nevděčného chlapa, jako jsi ty, nestojí ani za hrst měďáků. A navíc jsem ti opatřila i nový meč, ty rytíři!“
„Jak jsi k té bandě vůbec přišla?“ odváděl Martin ze Stvolna rychle řeč.
„Měla jsem štěstí,“ pousmála se. „Vzpomínáš, jak nám ta zemanka tvrdila, že manžela uvěznili někde v Polsku a co peněz stojí udržovat takový dvorec, jako je ten její? Pokud ses pořádně rozhlédl, všechno tam svítilo novotou. Kde myslíš, že na to všechno bere peníze?“
„Ta lupičská banda je její?“ vyhrkl nevěřícně Martin.
Johanka přikývla. „Tak trochu. Ten chlap, co ji vede, je její bratranec. Nabízel, že tě osvobodí zdarma. Ovšem to bych s ním musela strávit jednu noc. Ne že by se mi nelíbil. Ty mě stejně zanedbáváš,“ vykládala a v očích jí hrály provokativní jiskry. „Dokonce jsem si říkala, že bys mne asi pochválil, protože bych ušetřila třicet hřiven. Jenže nakonec z toho sešlo. Nezbyl na to čas. Atak souhlasil s penězi.“
„Škoda těch třiceti hřiven stříbra,“ provokoval ji Martin. Johanka se ho pokusila kopnout, ale ztratila rovnováhu, a kdyby ji nezachytil, sklouzla by ze sedla na zem. Nevšímala si toho a soptila:
„Tak tobě by to bylo jedno?“
„Já nezačal,“ uklidňoval ji. „Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. To tys první řekla, že se ti líbil.“
„To jsem neřekla,“ ohradila se hned. „Zase si vymýšlíš. Jen jsem řekla, ne že by se mi nelíbil. To není totéž.“
„Aha,“ přikývl a trpně si povzdechl.
„Tak moment, pokud by si tu měl někdo povzdechnout, jsem to já. Kvůli falešným ostatkům tě div neoběsili, můj milý. Já měla pravdu. Mluvme raději o tom. Protože já mám pravdu vždycky!“
„Zklamu tě, nemáš. Nechtěli mě oběsit kvůli ostatkům, ale kvůli zpětné záklopce.“
„Kvůli čemu?“ vyhrkla. „Zase si ze mě děláš legraci! Nechceš přiznat, že jsem chytřejší než ty.“
„Chytřejší?“ oponoval s dobromyslnou laskavostí, kterou tak nesnášela. „Tak to bys měla vědět, co je to zpětná záklopka.“
„Ono to něco doopravdy je?“
„Je,“ souhlasil a pak jí podrobně pověděl o všem, co ve Spišské Nové Vsi zažil. Když skončil, výraz Johančiny tváře se změnil.
Pobouřeně vyhrkla: „Tak proto tě chtěli oběsit? A já hloupá si myslela, že jsem jediná, která má takového manžela. Proti nim jsi světec, můj milý.“
„Taky si to myslím,“ přikývl důstojně. Jindy by ho pobouřeně napomenula, aby nebyl tak domýšlivý, ale teď mlčela a přemýšlela. Pak se na něj obrátila a pomstychtivě řekla: „Kolik ještě máme těch pergamenů? Pořád

čtyři? Výborně. Kde je nejbližší klášter? Myslím, že to, co právě teď nutně tamní řeholníci potřebují, je nějaká vhodná relikvie. Ostatně, moc jsme utráceli, potřebujeme nějaké peníze zase vydělat."
„Když se hněváš, jsi rozkošná," lichotil jí Martin ze Stvolna a rychle popojel, aby jí nezavdal důvod k dalšímu pokusu zasáhnout ho špičkou škorně. Neměla ráda, když ona mluvila vážně a on si místo toho, aby stejně vážně odpovídal, všímal raději jejích půvabů. Byla toho názoru, že je to urážlivé. Jako by její rozum nestál za to, aby ho obdivoval stejně jako její tělo.
„Já to tak nemyslel," omlouval se Martin, když pochopil, že se nejen doopravdy hněvá, ale je jí to především líto. Kvůli němu byla ochotná ustoupit a on to ani nedokázal ocenit.
Přitáhl koni otěže a zpomalil, aby mohli jet těsně vedle sebe. Přitom se provinile kál, že ona měla nedávno v podstatě pravdu. Na nějaký čas by mohli s falešnými relikviemi přestat. Zvláště proto, že mohou vydělat peníze jinak. A poctivě. Když zachytil v jejích očích nefalšovaný zájem, pokračoval: „A kromě peněz mi to celé přinese ještě něco. Pomstím se těm nadutým těžařům. Systém čerpání vody z větších hloubek bude určitě zajímat horníky i jinde. Těží se přece na mnoha místech. Jsem si totiž jistý, že za tenhle objev zaplatí každý rád. Takže vyrazíme do Kremnice a pak do Banské Bystrice. A protože nikoho nepodvedu, nebudeme se muset schovávat. Tím pádem budu mít víc času na tebe. Protože jsi opravdu rozkošná."
Pokrčila neurčitě rameny. Nevěděla, zda má být ráda anebo ne. Kdykoli Martinovi ustoupila, stejně to nakonec udělal po svém. I když jí tohle řešení vyhovovalo určitě lépe než prodávat falešné relikvie, nechtěla svou spokojenost dát najevo hned. Pak by si Martin troufal ještě víc. S manželem to bylo stejné jako s bujným hřebcem. Musela být pořád ve střehu a neustále přitahovat otěže, jinak by začal být příliš divoký. Tahle představa ji pobavila. Už se neudržela a šťastně se nahlas rozesmála.
Vraceli se cestou podél úpatí tatranských vrcholů. Byla sice delší, ale nikam nespěchali. Johanka toužila vidět ty obrovské hory ještě jednou. „Co kdybychom k nim zabočili?" smlouvala. „Jen nahlédnout do nějaké doliny."
„Je to nebezpečné."
„Jen nahlédnout, prosím... Alpy jsou přece vyšší, jak tvrdíš. A tys jimi projel napříč. Proč se nemůžeme podívat tam?"
Martin ze Stvolna věděl, že když si Johanka vezme něco do hlavy, svou stejně dříve nebo později prosadí. Chvíli se sice jejím rozmarům bránil, ale jen proto, že byl zvědavý, jak bude ve svých prosbách pokračovat. Johanka tentokrát zvolila nejrychlejší a nejjistější způsob. Když se jí zdálo, že ji nebere vážně, objala ho a mezi polibky opakovala své přání. Martin věděl, že by bylo podlé odmítnout, zvláště když už se v duchu rozhodl, že vyhoví. Za Johančina bouřlivého souhlasu tedy slíbil, že se tam podívají. To ještě netušil, že jim Johančin rozmar zachránil život.
V nejbližší vesnici se vyptal na cestu, nakoupil zásoby jídla a dvě teplé houně a pak zamířili úzkou stezkou mezi pokroucenými a zakrslými borovicemi přes nejbližší návrší k majestátní hradbě hor. Byl konec léta a z jasného nebe žhnulo slunce. Přejeli pahorek a podél horské bystřiny pokračovali údolím k nízkému lesíku, nad kterým se vznášel šedavý dým. Tam někde měla ležet osada pastýřů.
I když se svah před nimi nezdál příkrý, jeli stále pomaleji, až nakonec seskočili a koně vedli za otěže za sebou. Svah jako by neměl konec. Vždy, když už se zdálo, že skončí, a oni zpocení vystoupali na terénní vlnu, se jim otevřel pohled na další stoupání.
„Tak, moje milá, tohle jsou hory," zadýchaně oznámil Martin. Johanka šla se zaťatými zuby, nebyla na takovou námahu zvyklá. Přesto se pokusila o

úsměv a řekla, jak moc se jí tu líbí. Vzduch se ochladil a vál lehký větřík.
Konečně dorazili na travnatou poloninu, kde se nacházelo několik roubených domů. Pod chatrným přístřeškem stála kamenná kupolovitá pec a v ní dvě ženy pekly spoustu bochníků chleba. Když si všimly příchozích, trochu ulekaně se na sebe podívaly a pak odběhly. Vzápětí se objevilo několik starců. Všichni na sobě měli špinavé haleny z hrubého domácky tkaného plátna a přes ně navlečené kazajky z ovčí kožešiny.
„Co tu chcete?" optal se hubený muž s orlím nosem.
„Chceme se podívat do hor," opáčil Martin ze Stvolna přátelsky a zvedl prázdné dlaně, aby naznačil, že přicházejí v míru. Přesto cítil ve vzduchu napětí a dokonce nepřátelství.
„Proč?"
„Mou ženu zajímá, jak vypadají velké hory," snažil se Martin ze Stvolna vysvětlit důvod. Moc mu to nešlo, protože po pravdě řečeno on sám neuměl srozumitelně říci, proč by se tam měli trmácet. Byl si jistý, že rozumnou odpověď by neuměla dát ani Johanka. Jenže tak to v životě chodilo. Člověk dělal spoustu věcí, pro které nebylo rozumné vysvětlení.
„Jsou jako každé hory," namítl nerudně starý muž v kazajce z ovčí kožešiny. „Skála, tráva a zbytky loňského sněhu. Nebezpečí číhá na každém kroku. Démoni nemají rádi, když je někdo ruší. Spousta lidí už v horách zahynula. Obraťte se a vraťte se dolů, do kraje."
„Mohu se tě na něco zeptat?" řekla Johanka a posadila se na široký špalek, který sloužil ke štípání dřeva. Bolely ji nohy a obtížně se jí dýchalo. Připadalo jí, že vzduch je řídký a nemá sílu. „Jak víš, co je nahoře?"
„Byl jsem tam," opáčil důstojně stařec.
„A proč tebe démoni nezahubili? My nejsme horší křesťané než ty. Proto nezahubí ani nás," vysvětlovala trpělivě. Požádala ženu, která stála u pece s chlebem, aby jí podala misku s vodou.
„Nezahubili mě, protože se umím v horách pohybovat," vykládal stařec. Ale než domluvil, skočila mu Johanka do řeči: „Kolik chceš, abys nás tam doprovodil? Jestliže to nahoře znáš, můžeš si vydělat nějaký ten stříbrňák."
„Nemám zájem," zavrtěl rezolutně hlavou. To už si byl Martin ze Stvolna jistý, že něco není v pořádku. Když se rozhlédl osadou, viděl jen pár starců a stařen, houfec dětí a ty dvě ženy u pekárny. Jinak byla osada prázdná. Dospělí byli pryč. Hned se na to starce optal.
„Jsou s ovcemi na pastvinách," opáčil nerudně bělovlasý stařec. „Celé léto. Vracejí se až před zimou."
„To pro ně pečete tolik chleba?" obrátila se Johanka na vesničanky. „A pak jim ho odnesete?"
Než jim v tom mohl starý muž v kazajce z ovčí kůže zabránit, obě ženy přikývly, že to tak je.
„V tom případě nás můžete nahoru doprovodit vy," navrhl Martin ze Stvolna. „Stejně tam musíte jít s těmi chleby."
„Ale...," zaváhaly, když si všimly zlostného starcova pohledu. Pak jedna vyhrkla: „Jenže my tam půjdeme až zítra."
„Tím lépe. Stejně jsme unavení," souhlasil Martin dobrosrdečně. „Přespíme tady a ráno vyrazíme společně."
„Přespíte...," zabručel starý muž teď už zjevně nepřátelsky. „Kde? Šenk nemáme a v našich domech místo pro cizince není."
„Křesťan by měl křesťanovi pomáhat," napomenul ho přísně Martin ze Stvolna. „Leda snad, že byste nebyli dobří křesťané. V tom případě odejdeme a v nejbližším kostele se optáme tamního faráře, proč v téhle osadě trpí kacíře. Anebo proč se tu přinejmenším nechováte jako dobří křesťané."
„To byste neudělal!"

„Ale udělal."
„Nu, možná by se nějaké místo našlo. V mém domě se sice budeme tísnit, ale jednu noc to vydržím," prohlásil upjatě bělovlasý stařec. Netvářil se přátelštěji, ale jeho odmítavý postoj se změnil. „Pojďte se mnou."

Kapitola 21.

„Jmenuji se Anton," představil se stařec, když vstoupili do jeho domu. Tvořila ho jediná jizba, tmavá, strop očazený od kouře, protože uvnitř nebyla pec, jen otevřené ohniště na kamenném stupni omazaném jílem. O tom, že by se zde ve třech tísnili, nemohlo být ani řeči. Anton však měl zřejmě důvod, proč se je původně snažil z vesnice vystrnadit. A měl také důvod, proč své rozhodnutí tak náhle změnil. Martin ze Stvolna si umínil, že bude v noci dávat pozor.
K večeři dostali čerstvý chléb a homolku ovčího sýra. Už dlouho nic tak chutného nejedli. Když uléhali do rohu jizby, kde bylo na podlaze lůžko vystlané ovčími kožešinami, mechem a suchou trávou, pošeptala Johanka Martinovi, že v tomhle domě určitě bydlí i nějaká žena, protože na stěně visí suknice. Vyptávala se oněch dvou, které pekly chléb, kde jsou ostatní ženské z osady, ale dost příkřeji odbyly.
„Je to jejich věc," pošeptal Martin ze Stvolna a zívl. Strašně se mu chtělo spát, ale věděl, že nesmí usnout tvrdě. Tasil meč a položil ho vedle sebe. Rukou pohladil chladivou ocel, která ho vždy dokázala uklidnit.
Když otevřel oči, svítalo. Stařec v jizbě nebyl, ale v rohu hořel oheň a v kotlíku, který byl zavěšený nad ním, se ohřívalo mléko. Vyskočil, a teprve když zjistil, že Johanka ještě spí a vše je v pořádku, ukryl meč a trochu se uklidnil. Vzbudil ji a rychle se dali do jídla. Ale to už na ně zvenku volaly obě ženy, že odcházejí, a pokud se k nim chtějí přidat, ať se nezdržují.
I když měly vesničanky na zádech nůše po okraj plné chlebů, kráčely do kopce svižně a Martin i Johanka jim stačili jen s největším úsilím. Sotva popadali dech. Jako by se jim ty dvě vysmívaly, zrovna když stoupaly a stezka se kroutila do prudkého srázu jako had, jedna si začala tiše pobrukovat jakousi píseň.
„To nám dělá schválně," zadýchaně si stěžovala Johanka.
Ale nakonec se dočkali odměny. Jakmile dorazili na konec srázného úbočí, otevřel se před nimi okouzlující pohled na široký horský kotel, lemovaný po obvodu hradbou strmých skalních štítů. V dálce zářila jiskřivá hladina horského plesa a na několika místech zahlédli malé chatrče s ohradami. Byly ale prázdné, protože stáda ovcí odešla už za svítání na pastvu. Ženy zamířily k první chatrči, která byla na dohled a zdánlivě blízko. Jenže se ukázalo, že tady v horách oči zkreslují. To, co vypadalo jako pár kroků, bylo pořádně daleko. Nad hřeben se vyhouplo slunce, a protože na modrém nebi nebyl ani mráček, začalo připalovat.
„Dej si přes hlavu plachetku jako my, děvenko," radila jedna ze žen Johance. „Nebo tě to spálí. Tady v horách může slunce i zabít."
Obcházeli chatrče ovčáků, a protože byly prázdné, nijak se tam nezdržovali. Ženy na stůl položily sedm bochníků chleba a kus špeku, napily se čerstvě nadojeného ovčího mléka a pokračovaly dál. Martin ze Stvolna si všiml, že se drží jen v levé části doliny, i když na opačné straně stálo rovněž několik ovčáckých chatrčí. Optal se, proč nejdou také tam.
„Tyhle k nám nepatří," vysvětlovala jedna z nich. Ale lhát neuměla a Martin ihned pochopil, že právě tam je nejspíše důvod, proč je v osadě přijali tak nepřívětivě. Když na poledne došli k plesu a odpočívali, šeptem Johance pověděl o svém podezření. Vzápětí by si dal nejraději pohlavek, protože Johanka hned začala rozvíjet plán, že se tam půjdou podívat, aby zjistili, o co vlastně jde.

„Není to naše věc," bránil se Martin chabě. „Chtěla ses podívat do hor. Teď můžeš říci, žes tu doopravdy byla. Vrátíme se, přespíme v osadě a pak budeme pokračovat do Kremnice."
„Tebe nezajímá, proč tam nesmíme?" dorážela na něj Johanka.
Martin ze Stvolna si povzdechl. Znovu si vzpomněl na zkušenost, že tvrdohlavé ženě se těžko říká ne. A Johanka uměla být paličatá jako mezek.
V horní části doliny foukal chladný větřík, a protože byli zpocení, nepříjemně studil. Martin ze Stvolna sáhl do brašny, kterou měl zavěšenou přes rameno. Vytáhl krátký pláštík a přehodil ho přes Johančina ramena. Pak se obrátil na obě ženy a optal se, z jaké osady jsou ovčáci na druhé straně doliny.
„Z jedné za kopcem," vysvětlovala rychle jedna z nich. „Ani nevím, jak se jmenuje."
„Ale právě to by mě zajímalo. Při návratu se tam zastavíme a optáme se," navrhl Martin ze Stvolna, jako by se nic nedělo.
„Horní Polana," vyhrkla okamžitě druhá žena a vrhla na svou družku káravý pohled. „Ta jejich osada se jmenuje Horní Polana, urozený pane. Takže je zbytečné chodit tam a ptát se."
Ještě chvíli se dohadovali, ale Martin ze Stvolna neustoupil. Když ženy zjistily, že na ně nedá, vyrazily tam společně s nimi. V první salaši položily na stůl chleby a špek stejně jako v těch předchozích, aniž to jakkoli komentovaly.
„Podívej," ukázala Johanka na uzounkou stezku, která odbočovala z cestičky, po které kráčeli k další chatrči. „Jsou na ní stopy."
„Asi nějakého ovčáka," opáčil Martin ze Stvolna bez zájmu. Pomalu ho to v horách přestávalo bavit. Nikde nikdo a kdo ví, kvůli jaké hlouposti je sem nechtěly ty ženy z osady pustit.
„Já myslím, že ne," nedala se Johanka. „To by tu někde byly také stopy ovčích kopyt. Ale všimni si, tamhle je louže a v bahně na jejím okraji jsou jen stopy lidské. Na mužskou nohou jsou moc malé. Byla to žena anebo ještě spíše mladá dívka. Pojď se tam nahoru podívat." Aniž čekala, odbočila na strmou stezku.
„Tam ne!" vykřikly zděšeně obě ženy a vrhly se k ní. „Prosím, tam ne!"
„Co je tam?" optal se jich přísně Martin ze Stvolna. Stezka byla prudká a mizela v úzké skalní rozsedlině. Nebýt Johanky, nechal by to být. Příliš se mu nahoru nechtělo. Rád by jí však vyhověl. Byl to její výlet.
„Ale pravdu!" dodala výhrůžně Johanka.
„Prosím...," naříkala žena a sepjala ruce. Pak stiskla odhodlaně rty, pokřižovala se a začala překotně vykládat: „Marika... to je dcera našeho rychtáře, má rodit. I když už má svůj čas, dítěti se nechce ven. Má bolesti, začala krvácet. Proto ji ženy z vesnice odvedly tam nahoru. A teď víte všechno a můžeme se vrátit."
„Proč zrovna tam?" zavrtěla nesmlouvavě hlavou Johanka. Byla bledá, protože si vzpomněla na svou těžkou chvilku. O dítě přišla a sama div nezemřela.
„Je tam blíže k nebi. A k Bohu," opáčila jedna z vesničanek, ale bylo zjevné, že opět lže.
„Podíváme se tam," rozhodla Johanka a znovu začala stoupat do prudkého svahu. Byl pokrytý drobnou sutí a kamínky jí klouzaly pod nohama. Byl to obtížný výstup, ale Johanka se nevzdala. Martin vyrazil za ní a po krátkém dohadování i obě ženy. Mlčely, víc udělat nemohly.
Johanka mířila k úzké skalní rozsedlině. Když vyšplhala až k ní, zjistila, že dál to bude ještě obtížnější. Dno rozsedliny bylo strmé a ohlazené vodou jako zrcadlo. Zastavila se a chvíli přemýšlela. Pak si všimla, že ve stěně jsou pukliny, kterých se mohla přidržovat. Zkusila to a šlo to celkem snadno. Strmý úsek nebyl vysoký, stačily tři nebo čtyři kroky a ocitla se na mohutné skalní plošině, kryté ze všech stran

skálami. Asi dvacet kroků od ní byl tmavý převis porostlý zelenkavým mechem. Pod ním bylo z trávy udělané lůžko a na něm spočívalo tělo mladé dívky s velikým břichem. Byla bledá a těžce dýchala. Kolem ní klečel asi tucet žen. Všechny měly ruce zvednuté nad hlavu a v nich držely kusy krvavého masa.
Stranou zahlédla nízkou chatrč z neopracovaných kmenů. Před ní stála stařena v dlouhé splývavé košili, v ruce držela nůž au nohou jí ležely zbytky obětovaného jehněte. Zpěvavým hlasem předříkávala a ostatní ženy opakovaly její slova: „Dáváme ti toto nevinné jehně, mocná Morano, a prosíme tě, zachovej při životě Mariku i její dítě. Přijmi naši oběť a my se ti budeme vděčně klanět, mocná matko...“ V té chvíli se stařena zarazila a nepřívětivě se zahleděla na Johanku. Za ní se objevil Martin a také obě ženy.
„Proč je sem vodíte, vy hlupačky?“ rozkřikla se zle.
„My ne,“ bránily se. Ale stařena je neposlouchala. Obrátila špičku zkrvaveného nože proti Johance a s nepříčetným výrazem začala volat: „Ten, kdo znesvětí obřad, musí zemřít. Naší matce bude tahle oběť jistě milejší než jehně. Položte ji na obětní kámen.“
Johanka si jí ale nevšímala. Vydala se k lůžku a poklekla. Položila ruku na čelo těhotné dívky. Ta k ní obrátila pohled. Byla zesláblá a v očích měla zoufalou beznaděj. Tiše zasípala: „Umřu?“
„Ne!“ opáčila pevně Johanka a z krku stáhla stříbrný řetízek, v němž byla falešná relikvie. „Nezemřeš, ale musíš svou mysl obrátit k Bohu. Tomu jedinému a všemohoucímu. Tady v té schránce je zub svaté Barbory. Je to mocná ochránkyně. Vezmi si tu schránku a modli se.“
Stařena zatím obešla hlouček venkovanek a s krvavým nožem v ruce se pomalu blížila zezadu k Johance. Martin ze Stvolna jí zastoupil cestu. Cosi zaskřehotala a ohnala se po něm. Chytil ji za zápěstí a snadno jí nůž vy kroutil z ruky. Stará žena začala prskat, škrábat a najednou se sklonila a zakousla se mu do ruky. Martin vykřikl více překvapením než bolestí, ale ten kratičký okamžik stařeně stačil, aby znovu zvedla svůj nůž. Pokusila se Martina bodnout atomu nezbylo nic jiného než pustit ji a uskočit dozadu. Zakopl ale o balvan a upadl na záda. Stařena vítězoslavně zavyla a vrhla se na něj. Martin ovšem její útok snadno odrazil. Byla slabá a on rytíř. Stařena se překulila na bok, ale tak nešťastně, že si při tom sama vrazila nůž do břicha. Na zem se vyvalila její krev. Přesně v té chvíli začala dívka na lůžku rodit. Porod proběhl rychle a dítě se narodilo zdravé.
„Morana přijala naši oběť,“ šeptaly si trochu zaraženě ženy, které při porodu pomáhaly.
„Ne!“ ozvala se vyčerpaná Marika. „To svatá Barbora. Ona mi pomohla. Ona a Bůh. Až do smrti je budu velebit.“
Ženy pomohly Marice sestoupit skalní rozsedlinou, ale dole na svahu svázaly z větví nosítka, a i když se zpočátku bránila, položily ji na ně a dál nesly. Novorozeně bylo holčička. „Bude se jmenovat Barborka,“ rozhodla Marika.
„O jménu by měl rozhodnout otec,“ protestovala jedna ze starších žen.
„Rozhodl Bůh,“ opáčila nesmlouvavě matka.
I když měly venkovanky sil více než dost, sestupoval průvod s nosítky pomalu a stmívat se začalo dříve, než dorazily na dohled k vesnici. Položily nosítka vedle cesty, aby si oddechly.
„Půjdu napřed,“ navrhla jedna ze žen. „Vyřídím, že všechno dopadlo dobře a že dorazíme až za tmy.“
Odběhla a průvod se pomalu vydal za ní. Obloha ztmavla a na černé klenbě se jako zlaté jiskry objevily první hvězdy. Měsíc svítil sinavým svitem, takže bylo na cestu celkem dobře vidět. Průvod se právě blížil k vysoké hradbě nízkých borovic, když se před nimi objevila zadýchaná žena, která před chvílí odběhla do vesnice se zprávou. Položila si prst na ústa a

zuřivě mávala rukama. Přitom ukazovala na Martina a Johanku. Její gesta byla více než výmluvná. Varovala je před nějakým nebezpečím a naznačovala, aby se schovali. Martin ze Stvolna pochopil první. Popadl Johanku za ruku a několika skoky zmizeli v křovinách lemujících cestu. Vzápětí se za venkovankou objevili čtyři ozbrojenci. Byli zpocení a těžce oddechovali. Hnali se za ní, ale v horách jí nestačili, stejně jako ráno jí nestačil Martin s Johankou.
„Tady jsou," oznámila s předstíraným klidem venkovanka. „Jak jsem vám řekla, samé ženy."
Ozbrojenci došli až k hloučku a všechny ženy si zkoumavě prohlédli. Pak jejich velitel zlostně zabručel: „A kde jsou ti dva?"
„Vždyť vám to říkám. Ráno odešli nahoru do doliny, prý tam přenocují a ráno se vrátí do osady. Řekla bych, že zůstali nahoře u plesa. Je tam voda, dřevo na oheň a stojí tam několik chatrčí, tam se vyspí snadno."
Velitel se s ozbrojenci chvíli dohadoval a pak všichni čtyři vyrazili rozmrzele nahoru po svahu do ztemnělé doliny
Sotva dozněl ve tmě hluk jejich kroků, Martin s Johankou se vyplížili ze svého úkrytu.
„Kdo to je?" optal se šeptem vesničanky.
„Hledají vás. Ve Spišské Nové Vsi vás prý odsoudili k smrti. Zabili jste jednoho horníka. Ale nebojte se, my vás nevydáme."
„Takže budeme zase utíkat," povzdechla si Johanka útrpně.
Průvod rychle sestupoval dolů do osady. Ženy jim pomohly osedlat koně a k sedlům přivázaly několik košů s chlebem, sýrem a slaninou.
„Děkuji," řekla Marika vděčně a Johanku objala. Pak si sejmula z krku stříbrný řetízek s falešnou relikvií, aby ho vrátila.
„Nech si ho," řekla dojatě Johanka a pohladila její dceru po hlavičce. „A modli se za nás."
* * *
Sestupovali po stezce dolů. Šli pěšky a koně vedli za otěže za sebou. Noc pokročila a nebe se zatáhlo těžkými mraky. Viditelnost se zhoršila a pomalu nebylo vidět na krok.
„Mám dojem, že jsme sešli z cesty," zabručel naštvaně Martin ze Stvolna. „Ještě se někam zřítíme. Musíme počkat do rána."
„Ale ti vojáci..."
„Ve tmě za námi nemohou. Zatím jsme v bezpečí," uklidňoval Johanku. „Jsme od rána na nohou, potřebujeme si odpočinout. Najíme se, ty se vyspíš a já budu hlídat."
„Musíš se vyspat. Stejně jako já," protestovala. „Chvíli si zdřímnu, pak mě vzbudíš a vystřídáme se, rozumíš?"
„Jasně," přikývl. „Ty máš přece vždycky pravdu."
Usmála se, zabalila do svého pláště, hlavu si mu položila na klín a skoro hned usnula. Když otevřela oči, svítalo. Martin ze Stvolna seděl vedle ní a rovněž dřímal. Bylo chladno a padala rosa. Otřásla se zimou. Tělo měla ztuhlé a celé zdřevěnělé. Pokusila se vstát, ale tak, aby Martina nevzbudila. Sotva se však pohnula, otevřel oči, zívl a prohlásil, že právě když ji chtěl vzbudit, usnul taky a je tedy jeho vina, že spala tak dlouho. Johanka věděla, že lže. Objala ho a něžně políbila. Teprve když se trochu v jeho náruči zahřála, optala se, co budou dělat dál.
„To máš těžké," opáčil. Ale řekl to způsobem, že Johanka okamžitě pochopila, že si z ní utahuje. To bylo dobré znamení. Jakmile žertoval, věděl přesně, co dělat. „Teď, když nad námi nedrží ochrannou ruku svatá Barbora, si musíme pomoci sami, Johanko."
„A proč by nedržela?" opáčila zvědavě. Z koše vylovila placku, rozlomila ji a kus podala Martinovi. Sama začala hladově jíst.
„Protože prodáváme falešné relikvie. Jsme hříšníci."
„Kost je jenom kost," namítla vážně. „Podstatná je víra. Ta dívka včera věřila, a proto ji Bůh zachránil. Když se modlíš pod křížem, také to není

ten, na kterém zemřel Kristus. A přece se k němu křesťané obracejí. Přemýšlela jsem o nás. Ne, neděláme nic špatného. Prodáváme sice falešné relikvie, ale jen lidem, kteří mají peněz dost a jejich ztrátu ani nepocítí. Sám jsi to tvrdil. A měl jsi pravdu! Naše relikvie mohou spoustě lidí pomoci, bez ohledu na to, zda jsou pravé či nikoli. Protože to, co křesťanům pomáhá, není kus kosti nebo zlomek dřeva, ale víra. Proto věřím, že těm pronásledovatelům unikneme."
„Jsi skvělá. I já věřím. Kromě jiného proto, že mám nápad. V noci nad námi totiž Bůh opravdu držel svou ruku. Běž se podívat tamhle k té skále. Pod ní je prudký sráz. Kdybychom v noci došli až tam... No, hlavně že se to nestalo. Ale když už tu je, nebylo by špatné, kdyby se z toho srázu zřítili ti čtyři, co po nás pátrají."

Kapitola 22.
Martin ze Stvolna si to celé několikrát nacvičil. Záleželo na každém pohybu. Teď seděl na koni na dohled cesty, která se svahem vinula z osady dolů do údolí. Čtyři muži na koních, kteří po nich pátrali, se objevili až kolem poledne. Líně sjížděli dolů. Martin byl natočený zády k nim tak, aby se zdálo, že si jich nevšiml. Soustředěně se rozhlížel na opačnou stranu.
Ti čtyři jeli zpočátku nevšímavě, teprve když se přiblížili, začali se tiše dohadovat, zda to náhodou není onen muž, kterého hledají. Pokud ano, pak by měli neuvěřitelné štěstí. Kraj křižovalo ozbrojenců více. A ti, kteří by onoho muže chytli, měli od spišských těžařů slíbenou odměnu téměř královskou.
„Možná se na nás usmálo štěstí," liboval si tiše jejich velitel. Pak nepatrným pohybem natočil koně a opustil vyšlapanou stezku. Po travnatém svahu, pokrytém kameny, zamířil šikmo dolů. I když se všichni čtyři snažili chovat tiše, moc jim to nešlo. Martin dělal, jako že je neslyší, ale věděl, že tuhle hru může hrát jen do chvíle, kdy to nebude nápadné. Když jeden z koní podklouzl a poplašeně zařehtal, musel se Martin otočit. Hrál si na překvapeného a chvíli ty čtyři sledoval, jako by se neuměl rozhodnout. Pronásledovatelé povolili svým koním otěže a zrychlili. Pro koně to bylo nebezpečné, a kdyby některý klopýtl, jistě by si zlomil nohu. Jenže jim to bylo jedno. Odměna byla tak vysoká, že by si mohli koupit koní dvacet, třicet a ještě by jim spousta peněz zbyla. Před sebou měli kořist a v duchu viděli hromadu peněz, kterou ten člověk reprezentuje.
„Kdo jste?" křikl Martin ze Stvolna, aby jim poskytl čas ještě více se přiblížit. Neodpověděli, protože v tuhle chvíli to bylo zbytečné.
„Co mi chcete?" opakoval Martin a snažil se, aby v jeho hlase zněl strach a pokud možno dokonce panika. Jako trubadúr uměl do svého hlasu vložit emoce a nepochyboval, že ti čtyři mu věří.
Pronásledovatelé se blížili. Tvářili se soustředěně a pečlivě sledovali svah před sebou. Hlavní teď bylo, aby toho muže dostihli. Byli čtyři a nepochybovali, že si s ním snadno poradí. Proto nechali své meče v pochvách. S potěšením si všimli, že mezi kameny a trsy trávy je vyšlapaná stezička. Zjevně se příliš nepoužívala, ale byla tam. Vedla přímo k mladíkovi, jehož chtěli zajmout, a usnadňovala jim pronásledování.
Martin ze Stvolna je pozoroval. Snažil se z jejich obličejů vyčíst, jací to jsou lidé. Zda mají vojenské zkušenosti, jak dobří jsou jezdci, kolik pro ně znamenají peníze. To vše mělo v nejbližších okamžicích rozhodnout o jeho osudu. Jeho a Johanky. Ta zatím čekala ukrytá za skalkou nad srázem. Cítila, že má vyprahlé hrdlo stažené strachem. Byl to její první boj. Martin ji sice uklidňoval, že všechno dopadne dobře, jenže teď, když viděla, jak se dolů k ní řítí na koních čtyři ozbrojenci, nedokázal rozum

ovládnout pocity. Pevněji sevřela silné konopné lano, jehož konec držela v dlaních. Aby se uklidnila, rychle si opakovala, co má udělat.
„Tak a jdeme na věc," řekl si tiše Martin ze Stvolna. Ti čtyři právě objížděli špičatý kámen, který sloužil jako značka. Když vše Martin odměřoval a krokoval, vycházelo mu to právě k tomu kameni. Pokřižoval se, spíše podvědomě, protože pokud by uvažoval, těžko by mohl Bůh posvětit to, že chce zabít čtyři muže. Jenže tak to v křesťanském světě chodilo. Pokud nezemřel jeden křesťan, zemřel jeho rukou jiný.
Martin ze Stvolna poděšeně vykřikl, otočil koně a prudce vyrazil ke skalce nad srázem. Projel touhle cestou několikrát a věděl, že ani ze sedla sráz vidět není. Za sebou zaslechl křik, a když se ohlédl přes rameno, s potěšením zjistil, že jeho pronásledovatelé povolili svým koním otěže zcela a vší rychlostí se ženou za ním. Nepatrně stiskl boky koně a zpomalil. Znovu se ohlédl. Vše vycházelo přesně. Právě zahýbal ke skalce a jeho pronásledovatelé projížděli kolem hromádky kamenů, kterou tam Martin vyskládal. Další značka. Ti čtyři byli přesně tam, kde měli být. Ještě trochu zpomalil a nechal je přiblížit na vzdálenost dvou koňských délek.
Skalka se rychle blížila.
„Už ho máme," povzbuzoval své druhy velitel. Patami popohnal koně a řítil se dál. Všichni čtyři teď sledovali jen Martina. V nejbližší chvíli ho dostihnou.
Martin ze Stvolna uhnul kolem skály a pokračoval přímo ke srázu. Těsně před ním ale strhl koně vlevo. Tam byla malá plošina. Cvičil to několikrát, ale nikdy v takové rychlosti. Jeho kůň však byl chytré zvíře, které si pamatovalo, jak to kolem vypadá. Hnědák se zapřel kopyty, prudce se naklonil a těsně u srázu zastavil. Martin měl co dělat, aby nevylétl ze sedla.
Pronásledovatelé na něco takového nebyli připravení. „Je tu sráz," vykřikl zděšeně ten, co jel v čele. V tu chvíli trhla Johanka lanem, napjala ho a konec rychle obtočila kolem velkého balvanu. Lano přehradilo cestu podél skály. Koně, kteří sehnali dolů po svahu, už nedokázali zastavit ani uhnout. Klopýtli o napjatý provaz a i se svými jezdci se zřítili dolů do hlubiny.
Ozval se výkřik děsu, zařehtání a pád kamenů. Pak čtyři těžké údery a byl klid.
Johanka se třásla napětím. Klesla na kolena a rozplakala se. Martin ze Stvolna nejprve poplácal konejšivě po krku svého hnědáka, odvedl ho od okraje srázu a pak se vrátil k Johance. Objal ji a pohladil po vlasech. Zvedla k němu oči. Měla v nich hluboký smutek.
„Proč i ti koně?" optala se tiše.
„Protože sloužili špatným pánům," utěšoval ji Martin ze Stvolna. „To máš stejné jako s lidmi. Za co může obyčejný pěšák, pokud slouží v bitvě neschopnému rytíři? Má milá, náš svět, to jsme jen my dva. Ti ostatní, to není náš svět. To jsou naši přátelé nebo nepřátelé. O ně ať se starají jejich páni a Bůh. My se musíme starat pouze o sebe."
„Ale to je sobecké. A strašné," naříkala. Teprve teď na ni padlo celé to napětí.
„Jistě, že je," souhlasil. „Copak ty sis myslela, že je křesťanský svět jiný? Lepší? Copak nám ve jménu křesťanství a lásky už tolikrát neublížil?"
„Ublížil," souhlasila tiše a přivinula se k němu. „Ale těch koní je mi stejně líto."
„Líto by ti mělo být spíše lidí."
„Líto je mi jenom toho, kdo mi neublížil," opáčila hořce. Pomalu se uklidňovala. „Co budeme dělat teď?"
„Vrátíme se nahoru do osady a pár dní se tam budeme skrývat. Tihle čtyři nebyli určitě jediní, kdo nás hledá. Počkáme, až se to nejhorší přežene."

* * *
„Nemyslím, že by byl dobrý nápad zůstávat v naší vesnici," rozmlouval jim jejich úmysl Anton, bělovlasý stařec, v jehož domě přespali první noc.
„Proč?" útočně se ohradil Martin ze Stvolna a v duchu ho napadlo cosi neuctivého o lidské vděčnosti. Naposledy se s ní setkal v dolech na Spiši, když zachránil život několika tamních horníků a oni pak u soudu křivě svědčili proti němu.
„Proč se zlobíte, urozený pane?" divil se stařec překvapeně. „Pokud jste někoho zabil a odsoudili vás k oběšení..."
„Nikoho jsem nezabil. Ten soud byl divadlo."
„To máte jedno. Soudce vynesl rozsudek a ten platí," vykládal rozvážně stařec. „A je tedy zřejmé, že vás hledají. Pokud došlo k neštěstí, jak říkáte, a ti čtyři, co vás tu hledali, se opravdu zřítili ze skály a zahynuli, dříve nebo později je někdo začne hledat. Najdou je tu, a co se stane? Přijdou sem do vesnice a budou se na vás ptát."
„Chápu," zabručel nerudně Martin. „Máte rodiny a bojíte se, aby vás kvůli nám nepotrestali."
„Ale vůbec ne," divil se stařec tomu, co právě pronesl. „My tady v horách si žijeme po svém. Nevyženeme vás přece. Zachránil jste mi neteř. Ale... nepovíte nikomu, co jste tam nahoře viděl, viďte? Jestli se něčeho bojíme, pak je to církev. Vím, že tam ženské z vesnice provozovaly různé hlouposti, o kterých náš farář tvrdí, že je to kacířství. Jednou týdně chodíme totiž dolů, do doliny, do kostela. Jsme poctiví křesťané, nemyslete si. Je dobře, že jejich věděma je mrtvá."
„To je sice pěkné," zarazil ho Martin, „ale co tedy s námi zamýšlíte, když nás v osadě nechcete a vyhnat nás také nemíníte?"
„Občas se někdo musí ukrýt. Tak to v životě chodí," rozšafně vysvětloval Anton a rukou si uhlazoval bílé vlasy, které mu čechral vítr. „Proto přece Bůh stvořil naše hory. Aby dal píci ovcím a úkryt pronásledovaným, nemyslíte?"
Chvíli o jeho názoru diskutovali. Stařec měl pravdu. Trpělivě vysvětloval, že bezpeční nebudou ani v salaších v dolině, protože i tam mohou vojáci přijít a lidé z osady budou moci Martina jen obtížně varovat včas. Měli obrovské štěstí, když se tu objevili ti první. Ještě že ženské umějí v horách chodit rychleji než vojáci. Ale příště takové štěstí mít nemusejí.
Martin ze Stvolna poslouchal a už starce nepřerušoval. Pochopil, že ho stejně nevyvede z jeho neotřesitelného klidu.
„Je tu jedno místo, kam nikdo cizí nepřijde," hrál si stařec se svým nápadem a pokyvoval, jako by si chtěl potvrdit svůj názor. „Už jste ho viděl, urozený pane. Tam nahoře, pod Černou horou. To je to místo, kde hloupé ženské vzývají Moranu. Vede tam jediná cesta skrze strmou rozsedlinu. Je tam chatrč i voda a jídlo vám tam budeme nosit. A pokud by vás přece jen objevili, sám se tam ubráníte proti celému vojsku."
„Bezpečné jistě je, ale co tam budeme dělat?" bránil se Martin, když si představil to opuštěné a nepřívětivé místo.
„To, co jinde," podivil se stařec. „Jste oba mladí a budete mít jídla dost. Tak co byste ještě chtěli?"
„Jistě," souhlasil po krátkém uvažování Martin ze Stvolna. Ten stařec měl vlastně pravdu. Co jiného by mohl chtít v tomhle nepřívětivém světě? Bude s Johankou v bezpečí a nebudou hladovět. Jenže... byl tohle smysl pozemského bytí? Proto dal Bůh lidem duši? A proto se věřící snažili, aby si zajistili život věčný?
Pak ale hodil podobné myšlenky za hlavu. Dobře věděl, že tam v horách bude mít na podobné úvahy času spoustu. Možná víc, než by mu bylo milé. Na druhou stranu ale nebudou utíkat. Konečně si chvíli odpočinou.
* * *

Johanka byla z jejich úkrytu nadšená. Vykládala, že si nikdy nedokázala představit, jak jsou hory krásné. „Miluji divokou sílu," vykládala s úsměvem a očima jako by objímala horské velikány, jejichž vrcholy jim čněly nad hlavami. Přitom pohladila Martinovu ruku.
S úsměvem jásala: „Ostatně tohle jsme přece chtěli, ne? Na chvíli si odpočinout. Od jara snad nebyl den, abychom se neharcovali v sedle. Jsem unavená. Chci být teď pořád s tebou. Vlastně mi toho spoustu dlužíš. Máš co dohánět. A nejen v noci." „ Co třeba?" snažil se odpovídat, jak nejochotněji uměl, i když
mu to příliš nešlo.
Johanka to však velkoryse přehlédla. „Tak třeba tvoje písničky. Jak je možné, že já, tvoje žena, jich znám tak málo? A ta... Elška, ta zná určitě všechny."
„Snad nežárlíš?"
„Žena, která nežárlí na svého muže, je stejně hloupá a naivní jako rytíř, který na noc nezavírá bránu svého hradu a nepostaví stráž. Majetek si musíš hlídat, můj milý."
„Já přece nejsem tvůj majetek."
„Ale jsi," rozesmála se bláznivě. „Tebe bych nevyměnila ani za hrad s panstvím... A ty? Ty bys mě vyměnil?"
„Takhle si představuješ, že se tu budeme bavit?" zabručel trochu otráveně a vstal. „Půjdu se podívat tamhle k té skále. Tam jsem ještě nebyl."
„Tak vyměnil nebo ne?" naléhala. Vstala, uchopila ho za ruku a šla s ním.
„Urazil bych tě, pokud bych odpověděl," řekl a zastavil se. Objal ji, ale nepolíbil. Díval se jí do očí. „Miluji tě, ani nevíš jak. Kdybych ti odpověděl, bylo by to stejné, jako bych podobnou možnost zvažoval. A třeba i připustil. Nestačí, že tě miluji?"
„Jsem šťastná," odpověděla stejně vážně. Vymanila se z jeho náruče a rozběhla se ke skále. „Chyť mě," volala.
Martin se rozběhl, ale musel utíkat opatrně, protože všude se povalovaly balvany a stačila jediná nepozornost, aby zakopl a upadl. Johanka se v horách pohybovala mnohem obratněji. Byla pružná a vypadala, jako by po vršcích kamenů tančila. Když zjistila, že se Martin opožďuje, cosi na něj zavolala, a když doběhla ke skále, začala po ní šplhat nahoru. Stěna nebyla vysoká, ale byla kolmá a musela lézt velice opatrně. Zachycovala se výstupků a špičky nohou zaklesávala do drobných puklin. Než Martin ke skále doběhl, byla nahoře. Postavila se na nevelkou plošinu, ruce zvedla a složila za hlavu. Rozhlížela se, odtud byl ještě nádhernější výhled než zdola.
„Uděláme si tu strážní věž," volala dolů nadšeně. „Je odtud vidět na celou dolinu. Pokud by se dole pohybovali cizí vojáci, můžeme je odtud sledovat. Víš, jak tuhle skálu pojmenujeme? Johančina vyhlídka."
„Kdy ty dostaneš rozum?"
„Někdy snad ano. Ale teď je ještě brzy," opáčila a zamířila k okraji skály, aby slezla dolů. Chytila se okraje, spustila nohy a chvíli se snažila najít nějakou oporu. Pomalu začala cítit zmatek. Vytáhla se zpátky, a aby Martina uklidnila, pokusila se o bezstarostný tón. Pak to zkusila na jiném místě. Stejně neúspěšně. Zkoušela to ještě chvíli a pak poděšeně zavolala: „Já nemohu dolů."
„Zůstaň tam. Něco vymyslím," nařídil důrazně. Skalka nebyla sice vysoká, ale na její vrchol to bylo určitě výš než na vršek staroměstských hradeb. Prohledal chatrč a její okolí, ale nikde nenašel žebřík ani lano. Prohrabal vše, nic se na záchranu použít nedalo. Nakonec se vrátil pod skálu.
„Vydržíš to tam?"
„Je mi zima," opáčila. „Fouká tu vítr."

Martin ze Stvolna sroloval plášť, ovázal ho svým koženým opaskem a k němu přivázal kámen. Na třetí pokus se mu podařilo vyhodit plášť tak, aby ho Johanka chytila. „Půjdu dolů do osady. Potřebujeme žebřík nebo lano."
„A co já tady?"
„Říkala jsi, jak se ti tam líbí. Krásný výhled, ne?" neubránil se ironii.
Johanka neodpověděla. Sedla si a zabalila se do pláště. Vypadala jako nemocné ptáče.
„Promiň," rychle se jí Martin omlouval, ale neodpověděla. „Miluji tě... vydrž, prosím. A neriskuj."
Utíkal dolů, jak nejrychleji to šlo. Když v osadě vysvětlil, co se stalo, Anton se na nic nevyptával. Sebral silné lano, svinul ho a přehodil přes rameno. Pak ještě vytáhl z truhlice masivní železný hřeb s okem a kladivo.
Rychle se vraceli do doliny. S tímhle bělovlasým starcem to bylo ještě horší než s vesnickými ženami. Byl sice mnohem starší, ale přesto mu Martin nestačil. Dýchal jako štvané zvíře a cítil, že se mu na záda lepí halena studeným potem.
Nikde se nezastavovali a záhy po poledni stáli pod skálou, na níž seděla Johanka. Anton se na nic neptal a začal lézt po skále nahoru. Šlo mu to skvěle a vyběhl na vrchol, jako by kráčel po pohodlné cestě. Pečlivě si shora skálu prohlédl, pak vytáhl železný hřeb a několika mohutnými údery kladiva ho zarazil do úzké skalní pukliny. Okem protáhl lano a jeho konec uvázal Johance v podpaží.
„A teď lez dolů," řekl a konejšivě dodal, že se nemá čeho bát. Pokud by uklouzla, lanem ji přidrží. „Víš, dolů to není těžší než nahoru. Ale svazuje tě strach. Tam, kam jsi dosáhla při šplhání nahoru, dosáhneš, i když se spouštíš dolů. Tak Bůh s tebou."
Johanka nervózně oddechovala. Znovu spustila přes okraj plošiny nohy. Ani teď pro ně nenašla oporu. Zvedla pohled a nešťastně se podívala na bělovlasého starce.
„Chytni se lana, jako by ses chtěla dolů spouštět po provaze," poradil jí a povzbudivě kývl.
S bušícím srdcem to udělala. Posunula se ještě kousek, a když už začala propadat skutečné panice, došlápla na uzounkou římsu. To ji uklidnilo. Pustila lano a ruku zaklesla do ostré spáry. Zkusila se posunout o další krok dolů. Byla napjatá jako struna, ale šlo to. Pomalu, přitisknutá ke skalní stěně, slézala dolů. Cítila, jak jí buší srdce a vlasy se jí lepí na čelo. Raději se nedívala dolů. Opatrně se píď po pídi spouštěla k zemi. Najednou ucítila, že ji uchopily do náruče Martinovy ruce. Byla dole. Napětím se rozplakala, objala ho a začala líbat.
„Odvaž se," uslyšela shora starcův hlas.
Anton provlékl lano okem tak, že dolů visely oba jeho konce. Přidržoval se jich a seběhl dolů stejně rychle, jako když šplhal na vrchol. Pak uchopil lano zajeden konec a stáhl ho. Během balení poznamenal, že u nich má dva stříbrňáky za ten kus železa, který tam musel nechat.
„Hory jsou zrádné," vykládal, když odcházeli od skály k chatrči pod převisem. „Jako život. Nahoru to jde snadno. Ale vrátit se bezpečně dolů, to obvykle není snadné. Nikam už nelezte!"
Sotva zmizel, ještě roztřesená Johanka dodala: „Já tam nahoře přemýšlela. On má pravdu. Slib mi, že se nebudeme cpát mezi nejvznešenější! Souhlasím s tebou, že bychom neměli být chudí, ale ani přehnaně bohatí. Moc tě prosím, nebudeme se drát nahoru. Žádné pocty, žádné úřady. Chci žít tak, aby si nás nikdo moc nevšímal."
„I když ti to slíbím, dokážeme to? Ty ani já nejsme ovce, spíše paličatí berani. Jednou chybou se nikdo nepoučí. Já se s tebou vsadím, že zase někam vylezeš a nebudeš moci dolů. I když jsi dneska poznala, že to bezpečné není."
„To už nikdy neudělám," slíbila odhodlaně.

„To si ještě povíme," zasmál se a sevřel ji v náruči. „Ty třeštidlo, já se o tebe tak bál!"

Kapitola 23.

První vojáci, kteří po nich pátrali, se v dolině objevili už za tři dny. Svědomitěji celou obešli a prohledali každou chatrč. Ale nejen to, hledali v kleči i u skal při cestě, zda někde není skrýš. Ale tak vysoko, jak byli schovaní Martin s Johankou, nepřišli. Teprve se soumrakem dolinu opustili.

„A bude klid," řekla Johanka, když zmizeli.

„To pochybuji," nesouhlasil Martin ze Stvolna. „Viděla jsi, jak svědomitě všechno prohlíželi? Jak je mohlo vůbec napadnout, že tu někde jsme? Něco musí tušit. Anebo jim někdo něco prozradil."

„Ale protože nás nenašli, dají pokoj."

„No... kdybych jim velel já, tak pokoj nedám. Nemyslím, že by všichni velitelé v křesťanském světě byli hlupáci. Jdou po nás a před očima mají hromadu stříbrňáků, které jim spišští těžaři určitě slíbili. Ti se tak snadno nevzdají."

„Takže se budeme muset připravit na dlouhé obléhání," opáčila Johanka a usmála se. „Jako tehdy v Třeboni. Rožmberští nás obléhali, tys bránil město a zamilovali jsme se do sebe."

„To není totéž. Tehdy jsem bojoval. Tady jsme zalezlí jako krysy v díře," zabručel zlostně a vstal. Nesnášel nečinnost a ještě méně pocit, že nedrží osud ve vlastních rukách, ale musí se spoléhat na náhodu a štěstí. Měl touhu bojovat. Ovšem v situaci, v jaké byli, to byla hloupost. Nejchytřejší bylo nečinně sedět a čekat. A on to věděl.

„Proč se tak mračíš?" optala se Johanka a pohladila ho po tváři. „Tohle ti nesluší."

Mávl rozmrzele rukou, ale nic nevysvětloval.

Ten večer nikdo z osady s jídlem nepřišel. Nepřišel ani následujícího dne a ani další. Dojedli vše, co měli.

„Co se mohlo stát?" divila se Johanka. Kaši, kterou uvařila ze zbytků prosa, nechala skoro všechnu Martinovi. Tvrdila, že nemá hlad. I tak jí bylo málo na to, aby se Martin dosyta najedl.

„Nepřítel nás chce vyhladovět. Jako v obleženém městě," vysvětloval Martin. „To, že se tady nikdo neobjevil, znamená jen jedno. Vojáci zůstali v osadě. Buď nařídili, že nikdo nesmí vesnici opustit, anebo se prostě lidé bojí. Ať tak nebo tak, znamená to, že si musíme poradit sami."

„Třeba sem zítra někdo s jídlem přijde," doufala Johanka. Pak ho objala a špitla, že on sám kdysi tvrdil, že milování je na hlad ten nejlepší lék. Martin si sice nevzpomínal, že by někdy podobný výrok pronesl, ale nebránil se. Už dlouho se nemiloval tak často jako tady v horách, kde nebylo co na práci.

Ale ani následujícího dne se nikdo z osady neobjevil.

„Nedá se nic dělat, vydám se do doliny," prohlásil Martin ze Stvolna rezolutně.

„Počkej ještě," bránila mu Johanka. „Den to přece o hladu vydržíme."

„Možná. Ale co když to nebude den, ale týden? Nakonec budu muset dolů stejně. Čím později to bude, tím větší budu mít hlad a v žaludku mi bude kručet tak hlasitě, že mne vojáci uslyší na sto honů. Ne! Pokud je nějaký problém, měl by se řešit hned. Cokoli odkládat ničemu nepomůže. Když strčit hlavu do oprátky, tak raději s hrdostí, než se třást strachy."

„No, no, proč tak silná slova? To si chceš hrát přede mnou na hrdinu?" napomínala ho Johanka, ale v jejích očích se daly číst obavy.

„Promiň, to z toho hladu," rozesmál se, aby ji uklidnil. Právě proto ji tak miloval. Byla přirozená a čistá.

„Dáš na sebe pozor, Martine?"

Přikývl, sebral meč a zamířil k rozsedlině, kudy vedla cesta dolů. Hned jak Martin ze Stvolna sestoupil strmým dnem průrvy a dostal se na svah pokrytý kamennou sutí, zastavil se. Nepokračoval po stezce, ale odbočil a sestupoval podél skalní stěny velikým obloukem. Bylo to únavnější a také delší, ale tahle cesta zajišťovala bezpečí. Pokud by nějaký voják seděl dole u ústí do doliny, na svahu by si postavy určitě všiml, ale sem vidět nebylo.
Klopýtal o velké kameny a nohy mu podkluzovaly na místech, kde byl jen drobný štěrk. Už se těšil, až se s Johankou vrátí dolů, do otevřeného kraje. Sliboval, že se bude horám do smrti vyhýbat. Z dálky možná vypadaly krásně, ale žít v nich byl trest boží. Později si na tuhle cestu a na své předsevzetí vzpomněl a musel se zasmát, jak byl naivní. Vysoké hory nebyly zdaleka to nejhorší místo na zemi. To ale v tuhle chvíli ještě nevěděl.
Konečně se ocitl dole u cesty, která vedla velikým obloukem podél horských srázů k plesu a k chatrčím na horním konci doliny. Zamířil tam, ale kdykoli cesta stoupala, přikrčil se a snažil se ukrývat za velikými balvany, které cestu lemovaly. Některé byly obrovské jako celé domy. Nedokázal si představit, jak se sem mohly dostat. Ale na světě byla spousta věcí, které se vymykaly lidskému rozumu. Vzpomněl si na pařížského univerzitního mistra Roberta de Pezenas. Ten při jedné disputaci prohlásil, že to, co lidský rozum nechápe teď, může pochopit někdy v budoucnu, protože boží vůlí jistě nebylo, aby křesťané zůstávali nevědomí. Proto je správné, pokud se učenci věnují bádání, místo aby jen opakovali dogmata z posvěcených knih. Později církev prohlásila Roberta de Pezenas za kacíře.
První chatrč byla opuštěná, ale ve druhé narazil na dva muže, kteří z nadojeného mléka vyráběli sýr. I když ho neznali, pochopili okamžitě, kdo je.
„Anton nám o vás pověděl, urozený pane," řekl s úctou starší z nich. „O zázraku, který vykonala vaše žena. Co pro vás můžeme udělat?"
„Potřeboval bych něco k jídlu. Pro sebe i pro ni. Už tři dny k nám pod Černou horu nikdo z osady nepřišel."
„Sem také ne," posteskl si ovčák. „To asi ti vojáci... nejspíše nechtějí nikoho do doliny pustit."
„Vojáci byli i tady," chlubil se mladší. „Hledají vás."
„Oni zase odejdou, až je to přestane bavit," pokračoval nevzrušeně ovčák a do velké kádě začal dřevěnou sběračkou odlévat syrovátku, kterou nabíral z putny, v níž jeho druh hnětl sýr.
„Pokud sem lidé z osady nesmějí, nepřinesou vám chléb," upozornil Martin ze Stvolna.
„Máme mléko a sýry," pokrčil klidně rameny ovčák. „Hlady neumřeme. A pár placek si umíme upéct taky. Vždycky si s sebou nosíme trochu mouky. Dáme vám. Jen chvíli počkejte, až to doděláme."
„Nebojíte se, že vojáci někomu v osadě ublíží? Máte tam přece rodiny," divil se jejich neochvějnému klidu Martin.
„Všichni jsme v rukách božích," odpověděl mu ovčák zbožně. „My jsme jen chudí lidé a neumíme se bránit. Pokud by chtěl nějaký voják komukoli z nás ublížit, my tomu nezabráníme. Modlíme se... Moc vás prosím, ať se za naše rodiny modlí i vaše žena. Její prosbu Bůh určitě vyslyší, když umí dělat zázraky. Prosím... uděláte to pro nás?"
Martin ze Stvolna přikývl, ale raději už mlčel. Tyhle dva nebylo možné vyvést z klidu. Tak trochu je chápal. Tady se žilo jinak než v nížinách. V horách byl člověk blíže k nebi.
Od ovčáků dostal malý plátěný pytlík s hrubě umletou moukou, tucet bochníčků nádherně vonícího bělostného sýra a k tomu celou kýtu. Předešlého dne ovčáci porazili jednu ovci a maso bylo ještě čerstvé.

Srdečně se rozloučili a stejnou cestou se Martin vracel kolem plesa ke srázu pod jejich úkrytem. Ale nezamířil po kamenité stezičce vzhůru. Potraviny ukryl pod plochý kámen a pak se vydal na opačnou stranu dolů k osadě. Na rozdíl od ovčáků zvědavý byl. Blížil se konec srpna a Martin ze Stvolna si uměl představit, jak to v horách chodí. Za pár týdnů tu začne zima. Chatrč pod Černou horou nebyla stavěná na to, aby se v ní žilo v mrazech. Ve skalních žlabech byl sníh i teď, koncem léta. Anton mu nedávno tvrdil, že první sníh sem někdy přichází už kolem svatého Václava. Neměli tolik času, aby mohl nečinně čekat. Na rozdíl od vojáků v osadě. Ti tam mohli zůstat třeba až do Vánoc. Co by si pak s Johankou tady v horách počal? A navíc ho to tam nahoře už nebavilo. Musel něco udělat.
Nesestupoval po cestě, ale plížil se mezi balvany. Naštěstí byla dolina zbrázděná desítkami mělkých proláklin i hlubokých žlabů. Jak sestupoval, přibývalo kleče a nízkých pokroucených borovic. V kleči by se ukrylo celé vojsko, natož jeden člověk. Mimo cestu byl sice v bezpečí, ale šel mnohem pomaleji a bylo to zatraceně obtížné, protože ho větve kleče a borovic občas sevřely, jako by ho biřic uvěznil v kládě. Na rukách i na krku měl za chvíli krvavé šrámy od drsné kůry. Nijak ho to netrápilo, protože to stejně jinak nešlo.
Teprve se soumrakem se dostal do ústí doliny, odkud spadal pozvolný svah dolů na planinu, na níž stála osada. Vylezl na stařičkou jedli, odkud měl dolů mnohem lepší výhled, přehodil nohy rozkročmo přes širokou větev, zády se opřel o kmen a pozoroval, co se dole děje. Nad střechami chatrčí se válel dým z ohnišť, na nichž hospodyně připravovaly večeři. Všude byl klid a mír. Zaslechl nejasné pištění dětí, které si hrály za humny. Žádného vojáka nezahlédl.
Pomalu se stmívalo. Seděl na větvi a čekal. Vítr k němu zanesl vůni pečeného masa. Cítil, jak mu kručí v žaludku. Od rána nejedl. Konečně se objevili. Z Antonova domu vyšli dva vojáci. Jeden si zapínal nohavice. Protahovali se a zívali. Obešli chatrč a tam se vymočili. Pak zamířili k sousednímu domu. Za chvíli zase vyšli ven. Nesli si plné misky s kaší. Byli jen dva. Martin ze Stvolna však nepochyboval, že někde se ukrývají ostatní. Těžko by odešli a nechali tu jen tyhle. O to více se musel mít na pozoru. Mrzuté bylo, že se vojáci ubytovali právě u Antona. Právě s ním totiž potřeboval hovořit.
Byla už skoro tma, když si všiml, že z vesnice odešly dvě ženy do lesa, zřejmě pro klestí. Rychle se spustil dolů, mlázím obešel osadu a pak se dal do hledání. Vystopovat dvě ženy nebylo tak těžké, jak si původně myslel, stačilo jít po hlase. Povídaly si se zaujetím a ani na chvíli toho nenechaly, i když při tom lámaly klacky a vázaly je do otepi. Jakmile se dostal na dohled, s radostí si všiml, že jedna z nich je ta, která je první den doprovázela do doliny. Opatrně se rozhlédl a pak se vynořil z úkrytu. I když si položil prst na ústa na znamení, aby mlčely, obě polekaně vykřikly. Jako by chtěly potvrdit další pravdu, kterou hlásali na vysokém učení dominikáni. Žena dříve jedná, než myslí. Když tohle kdysi řekl své Johance, dala mu uraženě herdu do zad. Ale pak se rozesmála, že to je vtipné, protože ženy myslí alespoň pak, kdežto muži vůbec. Ti jenom jednají.
„Mlčte!“ napomenul je polohlasně Martin ze Stvolna. „Něco potřebuji. Musím mluvit s Antonem. Ještě teď večer. Ale nenápadně. Ti vojáci se o tom nesmějí dozvědět. Jestli mne prozradíte...“
„Jak bychom mohly,“ skočila mu do řeči jedna z nich. „Víme přece, že by ta relikvie ztratila svou moc. A Bůh by na nás uvalil strašné neštěstí.“
„Kdo to tvrdí?“
„Anton přece,“ opáčila důstojně. „Nebojte se, urozený pane, pošleme ho sem.“

„Sem ne, to by mohlo být podezřelé. Neměl by opustit osadu. Mohl bych se nenápadně dostat do nějakého domu?“
„Teď večer? Ale klidně. Vojáci spí v těch čtyřech velkých na návsi. Můj je hned u cesty a za ním začíná les. Zezadu se dostanete do domu oknem, otevřu okenice.“
„Jak ten dům poznám?“
„Pojďte s námi, ukážu vám ho,“ navrhla a zvedla obrovskou otep svázaných větví. Obě ženy vyrazily stezkou k osadě. Martin ze Stvolna šel několik kroků za nimi s rukou na jílci meče, ale všude byl klid.
Když mu ženy ukázaly, kam Antona přivedou, opatrně osadu obešel a ukryl se. Počkal, až uvidí bělovlasého starce, jak se loudá jakoby nic do ženina obydlí. Teprve pak tam vlezl. Okénko bylo malé a měl co dělat, aby se do tmavé jizby protáhl. Na ohništi ležela hromada oranžově řeřavějících uhlíků, které matně osvětlovaly několik kusů prostého nábytku.
„Co pro vás mohu udělat?“ optal se zdvořile bělovlasý stařec, sotva vstoupil. Zůstal stát u dveří a neustále se ohlížel přes rameno, zda za ním nejde některý z vojáků.
„Jak to tu vypadá?“
„Špatně. Ti vojáci vědí, že tu jste. Prý vás někdo dole v kraji zahlédl, jak míříte sem. Sem nebo do některé jiné osady v okolí. Moc jich tu ovšem není a naše je největší. Hlídají všude, každou cestu. Jejich velitel se včera opil a chlubil se, že se odtud nehnou, dokud nebudou mít vaši hlavu. Prý dostanou odměnu i za mrtvého.“
„To povzbudí,“ ušklíbl se sarkasticky Martin ze Stvolna. „Alespoň se nebudu dlouho trápit... Jak dlouho tu chtějí otravovat?“
„Jak řekl jejich velitel, dokud vás nechytí.“
„Dá se přežít nahoře v horách i v zimě?“
Bělovlasý stařec zavrtěl hlavou, že by to nedokázal ani nikdo z nich. A oni tyhle hory znají. Natož urozený pán se svou ženou. Až hory zapadnou, bude na sněhu vidět každá stopa. Nebudou už moci nosit jim jídlo. I hlupák by je vystopoval.
„Dá se nějakou stezkou proklouznout nenápadně dolů do kraje?“ optal se rozmrzele Martin ze Stvolna. Tohle ostatně čekal.
„Neumím odpovědět s jistotou,“ váhal bělovlasý stařec. „Já z osady odcházím zřídka. Jen jednou týdně dolů do kostela. Odtud tam vede jediná pořádná cesta. Tudy jste sem přijeli. Ovšem tuhle cestu vojáci pečlivě střeží. Ne... Já myslím, že dolů to nejde.“
„Tak co máme dělat?“
„V životě jsou vždycky dvě možnosti. Když to nejde dolů, půjde to nahoru,“ odpověděl rozšafně stařec a nepatrně se pousmál.
„Máme se ukrýt ještě někde výš? Proč?“
„Ukrýt ne, ale přes hory vede cesta. Je to strmá stezka a pár lidí se na ní už zabilo. Ale projít se dá. Při dobrém počasí, samozřejmě. Vede přes hřeben, do Polska. Povede vás spolehlivý průvodce.“
„Mám tu přece koně...“
„Ti tu musí zůstat. Ale nebojte, budu o ně svědomitě pečovat. Až se sem někdy vrátíte, odvedete si je.“
Martin ze Stvolna pochopil. Za vše se muselo platit. Utíkat a skrývat se nebylo levné. Mohl si to dovolit jen ten, kdo byl zámožný. O koně přijde, ale zůstane mu zlato a stříbro, které ukryl v lese.
„Mám ovšem spoustu jiných věcí a o ty bych nerad přišel,“ pokračoval váhavě. Stále si nebyl jistý, zda to je dobrý plán.
„Co neunesete vy, odnese váš průvodce. Je zvyklý nosit po horách těžká břemena. Nevěřil byste, kolik si toho naloží na krosnu, když chodí na jaře nahoru opravovat chatrče a ohrady pro ovce. Až budete chtít odejít, pošlu ho pro vás.“

Martin ze Stvolna přikývl a zmizel. V lese si vyzvedl své peníze. Unesl je sice, ale měl co dělat. Ovšem tady byla cesta pohodlná, i když strmě do kopce. Neuměl si však představit, jak bude jejich průvodce šplhat po strmé skále s tou váhou na zádech.

Kapitola 24.

Pod rouškou tmy se Martin ze Stvolna dostal k plesu snadno. Ale ať dělal, co mohl, cestu pod Černou horu nenašel. Několikrát si myslel, že už je na té správné stezce, ale vždycky se ukázalo, že zabloudil. Nakonec toho nechal, protože nebylo nic beznadějnějšího než hledat cestu ve tmě v horách. Našel si místo pod převisem, zabalil se do pláště a usnul. Za svítání ho vzbudil chlad a lepkavé vlhko. Drobně pršelo. Překvapeně zjistil, že je na opačné straně doliny. Úplně ztratil orientaci. Rychle zamířil kolem plesa na tu správnou stranu. Měl dojem, že v rozsedlině nad srázem zahlédl mihnout se Johanku. Možná ho vyhlížela, kdy se vrátí. I když se na ni neuvěřitelně moc těšil, nešel nejkratší cestou, ale vracel se sutí podél skalní stěny, kudy včera scházel dolů. Pod plochým kamenem ukryl peníze, protože bylo zbytečné dřít se s nimi nahoru a zase dolů.

Když se vyškrábal do rozsedliny, s potěšením zjistil, že má pravdu. Stála tam Johanka. Opírala se o skálu a v očích měla slzy. Rty měla pevně stisknuté, protože se hněvala.

„Johanko...," dostal ze sebe. Byl zpocený a sotva popadal dech.

„Kdes byl? Neřekl jsi, že budeš pryč celou noc. Byl jsi s jinou?"

„Zbláznila ses?"

„Proč ses nevrátil?" opakovala a pak se mu vrhla kolem krku. Začala ho prudce líbat. „Já bez tebe nemohu žít. Proč mě tak trápíš?"

„Přinesl jsem něco k jídlu," řekl a zvedl brašnu, v níž nesl mouku, sýr a maso. „Něco uvařím."

„Tak je to pravda. Byl jsi s jinou," vykřikla hádavě a pokusila se ho odstrčit. „Teď máš pocit viny a myslíš si, že to takhle odčiníš. A přitom..."

„Co je s tebou? Kousl tě bazilišek?" rozkřikl se stejně nazlobeně. Popadl ji za ramena a zatřásl jí. „Dole jsem se zdržel jenom proto, že jsem ve tmě netrefil zpátky."

„Měla jsem sen," odpověděla trochu nelogicky.

„Aha," opáčil jízlivě a pustil ji. Pak se beze slova otočil a zamířil přes suť k chatrči.

„Jaké aha?" vykřikla uraženě. „Neslyšíš? Viděla jsem tě válet se s nějakou courou. To ti nestačí?"

„Byla alespoň hezká?" ušklíbl se a pokračoval, aniž se ohlédl. Pak najednou ucítil prudký úder do zad. Překvapeně se zastavil a ohlédl. Pochopil hned, co se stalo. Johanka po něm hodila kamenem.

Praštil brašnou o zem a vrhl se k ní. V očích neměla jen slzy. S hrůzou zjistil, že má pohled prázdný stejně, jako když ji před časem našel v klášteře ve Vyšším Brodě. Chytil ji za ruku. Byla horká. Johanka měla horečku. Nepatrně se jí třásl spodní ret.

„Prosím, neubližuj mi," řekla unaveně. „Za chvíli začne mše. Musím se převléknout. Doprovodíš mne do cely?"

„Mše?" vyhrkl nechápavě.

„Ano, ranní matutina," vykládala horlivě. „Tady v klášteře chodím na pět mší denně. Nesmím se zdržet."

„Johanko, nejsme v klášteře. Já jsem Martin, tvůj manžel."

„Půjdeme?" optala se a chtěla udělat krok, ale zakopla a zhroutila se na zem. Martin ji nestačil zachytit. Upadla mezi kameny a odřela si tvář. Opatrně ji zvedl a odnesl. Uložil ji na lůžko, pak doběhl pro brašnu a připravil snídani. Johanka zatím usnula.

Martin ze Stvolna ji nebudil. Sedl si vedle lůžka a díval se na její pravidelnou jemnou tvář. Díky černým vlasům vypadala ještě bledší, než ve skutečnosti byla. Zdálo se mu, že se její dech trochu uklidnil. Strnulost kolem úst povolila. Přesto nebyl klidný. Cítil strašný zmatek. „Co se s ní stalo?" kladl si otázku, na niž neznal odpověď. I když se spolu občas hádali, myslel, že to zlé už dávno překonali. Mýlil se. Démony nebylo tak snadné zahnat. Sepjal ruce a tiše se modlil. Trochu ho to uklidnilo.
Johanka se vzbudila až odpoledne. Otevřela oči a překvapeně vyhrkla: „Ty ses už vrátil? Chvála Bohu!" Natáhla k němu ruce,
objala ho a políbila. Měla vlhké a vláčné rty. V jejích očích Martin zahlédl oddanost a něhu. Tohle byla jeho Johanka. Pevněji sevřel v náruči. Tělo měla zpocené a horkost ještě zcela neustoupila, i když už to s ní bylo mnohem lepší.
Přinesl džbán s vodou, pak jí podal kus placky, kterou sám upekl na ohni. Přitom vyprávěl, co v osadě zažil a že mají jedinou možnost, jak se odtud dostat.
Mlčky poslouchala. Když skončil, řekla, že ho strašně moc miluje a že si je jistá, že vždycky najde nejlepší řešení, jak se dostat z potíží. Pak ho poprosila, aby ji nechal ještě chvíli odpočívat. Vzbudila se až ráno následujícího dne.
* * *
Martin ze Stvolna odchod přes hřeben odložil. Johanka si vůbec nepamatovala, co se dělo od chvíle, kdy ji opustil, až do doby, než se probudila v chatrči na lůžku a on seděl vedle ní. Byla vyčerpaná a celé tělo ji bolelo. I když horečka ustoupila, dusil ji kašel a obtížně dýchala. V takovém stavu nepřipadalo v úvahu, aby se vydala na cestu.
„Nic si nepamatuji," stěžovala si polekaně a držela se za spánky. „Co když se to bude opakovat?"
„Každý občas něco zapomene," zlehčoval její obavy, i když ho její stav vylekal možná víc než ji samotnou. „Už na to nemysli. Jsme v horách. Je tu chladno a řídký vzduch. Až sejdeme do nížin, bude to zase dobré."
„Kéž dá Bůh," opáčila a zbožně se pokřižovala. Martin ze Stvolna si všiml, že se Johanka začala více modlit.
Za tři dny jim došly zásoby jídla.
„Máme dvě možnosti," vysvětloval, když se na to zeptala. „Buď pošlu po nějakém ovčákovi vzkaz dolů do osady a zítra vyrazíme přes hory do Polska, nebo zaběhnu k plesu, přinesu potraviny a ještě pár dní tu zůstaneme."
„Jenže... to zase zůstanu sama," podotkla stísněně. Znovu se jí vrátil strach z prázdnoty. Martin ze Stvolna pokrčil rameny. Nic lepšího vymyslet nedokázal, jenže jak se zdálo, ani jedna z možností nebyla dobrá, protože by musel opustit Johanku. Chvíli mlčeli a pak se optal, co by navrhovala ona.
„Já?" opakovala stísněně. „Udělám to, jak ty rozhodneš."
Martin ze Stvolna cítil, že se mu sevřelo srdce tísnivou obavou. Ještě před několika dny s ním Johanka žertovala a tvrdila, že pravdu má samozřejmě ve všem ona. A doporučovala mu, aby se spoléhal na její rozum. Teď byla odevzdaná jako tam v klášterním kostele. Kdyby jen tušil, co se stalo. Byl však ochotný vzepřít se i samotným nebesům. Věděl, že mu stojí za to o Johanku bojovat se všemi démony, kteří se snažili zmocnit její duše.
„Možná by bylo jedno řešení," navrhl klidným hlasem. „Jsi přece strašně šikovná a tady v horách se pohybuješ mnohem jistěji než já. Uděláme to tak, že dolů půjdeme spolu. Co ty na to?"
Šťastně zatleskala, pak ho objala a začala vášnivě líbat. Pomilovali se, ale ani z toho neměl Martin ten nejlepší pocit. Tyhle hory mu připadaly jako prokletí. Vyhnuli se sice pronásledovatelům a to jim nejspíše

zachránilo život, ale současně se Johanky znovu zmocnila její podivná nemoc. Křesťanští lékaři učili, že člověk je zdravý, pokud je zdravé jeho tělo. Ale Martin ze Stvolna četl i pojednání arabských učenců, kteří šli v definici zdraví dále. Kladli nemoc ducha na roveň nemoci těla. Ovšem ani v jejich knihách nenašel rozumný návod, jak takovou nemoc léčit. Arabští učenci doporučovali modlitby k Alláhovi a návštěvu Mekky.

* * *

Už druhý den byla Johanka zase ta usměvavá dívka, kterou tak miloval. Rezolutně prohlásila, že je hloupost, aby do doliny chodili spolu, protože dva zahlédne voják snadněji než jednoho. Proč by neměla vydržet pár hodin sama. A pak, stále ji bolí celé tělo. Raději zůstane na lůžku. Martin se sice obával nechat ji samotnou, aby se to strašné zatemnění mysli nevrátilo, ale nakonec s ní souhlasil. Do osady se vydal sám. Šel, jak nejrychleji to šlo. Přišel na to, jak se snáze pohybovat po kamenitém svahu. Pokud přeskakoval z vršku balvanu na balvan, mohl jít rychleji. S Antonem se dohodl, že odchod do Polska o pár dní odloží. A aby se nemusel vystavovat nebezpečí a ještě jednou se do osady vracet, smluvili se, že den před odchodem vyvěsí v průrvě nad srázem kus červené látky. To bude znamení, že Anton má poslat průvodce.

Zpátky pod Černou horu pospíchal Martin ze Stvolna tak, že vůbec nemohl popadnout dech. Po zádech mu tekly proudy potu a chvílemi se mu zdálo, jako by mu někdo nalil do nohou olovo, tak mu ztěžkly.

Johanku našel v chatrči. Ležela na lůžku a dusivě sípala. Zřejměji také stoupla horečka. Ale to jí nebránilo v tom, aby s ním žertovala. Měla výtečnou náladu a to bylo dobré znamení. Martin ze Stvolna jí dával studené zábaly, a i když to původně neměl v úmyslu, seběhl ještě jednou do osady a koupil hrnek medu. Dával ho Johance rozpuštěný v horké vodě a to jí pomáhalo překonat záchvaty kašle.

„Zlepšuješ se, můj milý," škádlila ho láskyplně. „Pokaždé, když jdeš do osady, se vracíš rychleji. Jestli tu zůstaneme ještě pár týdnů, budeš běhat po horách skoro stejně tak dobře jako ty dvě staré ženské, co nás tehdy doprovázely."

„Tobě to také svědčí, má milá," nedal se Martin. „Zkrásněla jsi tu. Jsi hebounká jako ty ovce dole na poloninách. Ataky..."

„Varuji tě," sykla rozesmátá. „Jestli řekneš, že jsem taky tak poslušná, tak ti vyškrábu oči."

„To bych si přece nikdy nedovolil," vrtěl komicky hlavou, aby bylo jasné, že právě tohle chtěl říci.

Celý týden trvalo, než se Johanka doopravdy uzdravila a byla tak silná, že se mohli s klidným svědomím vydat přes hory. Martin vyvěsil smluvené znamení, protože nebylo proč otálet. „Zítra vyrazíme," těšil se.

Večeři tentokrát připravovala Johanka. Z veškeré mouky napekla placky a upekla i zbytek jehněčí kýty. Po setmění zesílil vítr a citelně se ochladilo. Johanka s Martinem leželi přikrytí svými teplými soukennými plášti a milovali se. Nárazy větru venku zatím přešly v dunivý hukot. Martin vstal a řekl, že se podívá ven, jak to tam vypadá. Sotva však otevřel dveře, do tváře ho udeřila sprška ledových krupiček a sněhu. Vichr byl tak silný, že měl co dělat, aby dveře zase zavřel.

„Zažil jsem něco podobného v Alpách," vyprávěl, když se vrátil na lůžko a Johanka se znovu stulila do jeho náruče. „Obávám se, že ze zítřejší cesty nebude nic."

Měl pravdu. Ráno byly hory pokryté vysokou vrstvou sněhu. Na srázech sníh přimrzl a leskl se jako kluziště. Naštěstí vichřice trvala jen krátce a ráno už zase svítilo slunce. Trvalo však ještě dva dny, než sníh roztál a skály oschly. Teprve pak mohl Martin s klidným svědomím znovu vyvěsit smluvené znamení. Ten večer před odchodem nevečeřeli. Zásoby jim došly, ale ani jednoho to netrápilo.

„Musím se ti k něčemu přiznat," řekla Johanka, když spolu leželi v chatrči. „Mám už těch hor plné zuby. Vzpomínáš, jak jsem tě nabádala, abychom byli víc spolu? Strašně jsem toužila mít vedle sebe jenom tebe. Ale věř tomu nebo ne, já už se na lidi zase těším. Žít mezi lidmi není jednoduché, to uznávám, ale žít sám je ještě horší."
* * *
Ráno Martin spolu s Johankou opustili chatrč pod Černou horou a po kamenitém srázu sestoupili k plesu. Vyšli záhy, aby ještě vyzvedli peníze. Pár věcí si nesli sami ve vacích, ale stříbro ve třech kožených brašnách bylo těžké. Martin si je na sebe rozvěsil a připadal si jako kupecký soumar. Došli na smluvené místo. Tam už na ně čekal mladík z osady. Znali ho od vidění, byl to pěkný chlapík s černými kudrnatými vlasy a ostře řezaným obličejem. Představil se jako Maroš. V ruce měl masivní hůl s kovovým bodcem a kolem těla omotaný kus silného provazu. O kámen byla opřená masivní dřevěná krosna. Martin k ní přivázal tři kožené brašny s penězi. Mladík krosnu zvedl a přehodil přes záda tak lehce, jako by byla prázdná.
„Půjdeme kolem plesa a za ním odbočíme do hor," vykládal trochu stydlivě a nenápadně si prohlížel Johanku. Zjevně se mu líbila. Zastavili se v nejbližší chatrči a od ovčáka si vzali jídlo na tři dny.
Dolinou prošli rychle a na sráz za plesem vylezli bez potíží. Ukázalo se, že nad ním je ještě jedna menší dolinka. Byla liduprázdná, samý kámen. Tady už tráva ani kleč nerostly. Nebyla tu také žádná cesta. Povalující se balvany byly veliké a někdy museli dlouhými kroky přeskakovat z jednoho na druhý. Svítilo slunce a po dlouhých dnech nečinnosti jim to připadalo jako skvělé rozptýlení.
Na několika místech bublaly mezi balvany stružky vody z tajícího sněhu. U jedné se zastavili, aby se napili. „Vidíte ten žlab tamhle pod tím špičatým hrotem?" ukazoval Maroš před sebe. „Tím musíme projít. V tom žlabu to dole obtížné není, až úplně nahoře mohou začít potíže. Žlab uzavírají obrovské převisy. Je to tam hodně strmé a hladké. Pod těmi převisy musíme doprava. Naštěstí je tam malá skalní římsa, po té se dá lézt. Tudy se dostaneme do sedla a pak začneme sestupovat na druhou stranu. Ale tam už je to snadné. Z polské strany tyhle hory strmé nejsou, je tam jen suť."
„Co je to tamhle?" optal se Martin ze Stvolna. Marošův výklad sledoval jen na půl ucha. Už dříve měl pocit, že je někdo sleduje, ale teď už se mýlit nemohl. V ústí dolinky se na stezce od plesa objevilo několik postav. Ti lidé byli sice daleko, ale přesto bylo jasné, že to jsou vojáci.

Kapitola 25.

„Jdou po nás," odplivl si zlostně Martin ze Stvolna a položil ruku na jílec svého meče. „Asi tě sledovali, chlapče."
„Omlouvám se, urozený pane," skoro rudý rozpaky koktal Maroš. „Snažil jsem se být opatrný. Z osady jsem se plížil lesem. Odešel jsem ještě před svítáním. Doufal jsem, že si mě nevšimnou. Možná je to náhoda. Pokud by mne opravdu sledovali, proč se na nás nevrhli hned tam dole?"
„Máš pravdu. Tvá vina to není. Zřejmě nás jejich stráž zahlédla, jak sestupujeme od Černé hory. Než zalarmovala ostatní, získali jsme tenhle náskok. Ale dohánějí nás."
„Co budeme dělat?" vykřikla polekaně Johanka a obrátila se na jejich průvodce. To mu způsobilo další rozpaky.
„Já... nebojte se, paní. Ke žlabu do sedla to už není daleko. Jdeme!" Popadl krosnu, hodil si ji na záda a vyrazil tak rychle, že mu skoro nestačili.
„Jdou po nás," konstatoval suše Martin ze Stvolna. „A řekl bych, že se pohybují rychleji než my. Na rozdíl od nás nic nenesou."

„Co kdybychom tu něco nechali?“ navrhla Johanka. „Já druhé šaty nepotřebuji.“ Šla nejpomaleji a bylo zřejmé, jak je unavená. Přestálá nemoc ji vyčerpala víc, než se původně zdálo.
Maroš se na okamžik zastavil a ohlédl. Chvíli sledoval pronásledovatele a pak znovu opakoval, že to bude dobré. Natáhl ruku a přes Johančiny protesty jí sebral vak s věcmi a rychle ho přivázal na vršek své krosny.
„Do žlabu!“ nařídil pak rezolutně.
Normálně by to asi vzali obloukem po svahu, ale teď spěchali. Zamířili proto přímo vzhůru. Pod nohama jim ujížděly drobné kamínky a štěrk. I když byla tahle chůze nesrovnatelně obtížnější, přibližovali se k ústí žlabu rychle.
„Vydržte,“ povzbuzoval je Maroš. „Tam už budeme v bezpečí.“
„Myslíš, že se za námi neodváží? Na to bych nespoléhal,“ pochyboval Martin.
„Možná odváží,“ ušklíbl se mladík, natáhl ruku a pomohl Johance vyškrábat se přes strmý úsek. „Tenhle žlab je jiný než ten pod Černou horou. Je dlouhý a strašně rozbitý. V létě do něj mlátí blesky jeden za druhým. Nejspíš je přitahuje ten štít nad ním. Ve žlabu leží spousta volných kamenů, stěny jsou rozlámané a naskládané na sebe jako cihly bez malty. Rozumíte? Až se ti vojáci dostanou pod nás, pár balvanů jim shodíme na hlavu. Přejde je chuť zkoušet to. A jinudy se na hřeben nedostanou. Buď si nechají rozbít palice, nebo odtáhnou.“
„Nemohou nám nadběhnout jinudy? Jak dlouho jim bude trvat, než tyhle hory obejdou?“ optal se Martin ze Stvolna. Zastavil se, a i když toho využil ke krátkému oddechu, přemýšlel.
„Obejít hory?“ podivil se mladík. „Nikdo z vesnice to nezkoušel. Proč taky? Přes hřeben je to kratší. Ale jeden kupec z polské strany tvrdil, že to trvá asi tak týden. Ovšem s vozem.“
„To znamená, že na koních nejméně tři dny,“ počítal rychle Martin. „To vypadá dobře...“
„Zpomalili,“ hlásila Johanka. Opírala se o skalní stěnu žlabu a na čele se jí perlil pot.
„Pochopitelně,“ přikývl Maroš. „Hnali se moc rychle. Došly jim síly. V horách je zrádné pospíchat.“
Johanka se naklonila k Martinovi a tiše špitla, aby si to pamatoval, protože v životě je to podobné.
„Už zase máš vždycky pravdu?“ usmál se na ni.
„Mám,“ přikývla. Pak si povzdechla a nenápadně se zajímala, jak dlouho jim to ještě bude nahoru trvat. Nad hlavou jim čněly ostré skály a vrchol vidět nebyl.
„No, pokud se budeme takhle loudat, budeme rádi, pokud dorazíme na hřeben po obědě,“ opáčil uvážlivě jejich průvodce.
„Tak dlouho ještě?“ vyděsila se Johanka. Do oběda zbývaly téměř dvě hodiny.
„Jiná cesta není,“ omlouval se Maroš a znovu se na ni krátce s obdivem zahleděl.
Vyrazili dál. Žlab se zužoval a byl strmější. Museli lézt opatrně, protože jeho dno bylo pokryté volnými kameny, které pod nohama ujížděly. Vojáci pod nimi zatím dorazili k ústí žlabu. Chvíli tam zůstali a na něčem se domlouvali. Pak vyrazili vzhůru.
„Rychle, musíme se dostat až tamhle k tomu skalnímu zubu,“ ukazoval Maroš nad hlavu. „Tam si na ně počkáme. Jakmile ti pod námi dolezou sem, co teď stojíme, začneme shazovat kameny.“
„A proč ne hned?“ povzdechla si Johanka. Lezla z posledních sil. Podívala se nad sebe. Žlab tu byl strmější a pokračovat bylo stejné jako šplhat po žebříku.
„Protože tam, kde jsou teď, žlab není dost strmý. Kameny by jim nijak neublížily.“

„Lez přede mnou," řekl Martin ze Stvolna Johance. „Pokud bude potřeba, pomohu ti. Anebo přidržím. Nebojíš se?"
„Viděl jsi, jak jsem vylezla pod Černou horou na tu skálu?" opáčila pyšně. „Proč bych se bála tady? Ale už nemohu." Přesto sebrala síly a nakonec všichni tři dosáhli konce strmého úseku. Skalní zub, který se zdola zdál jako malá věžička, byl ve skutečnosti vysoký hrot, za kterým se žlab rozšiřoval a sklon se výrazně zmírnil.
„Teď už to půjde snadno. Jenom na konci je ještě jedna těžká stěnka, kterou musíme přelézt. Budu vás jistit provazem. A budeme na hřebenu," vysvětloval průvodce. Shodil z ramen krosnu a hned začal k patě skalního zubu valit velké balvany.
Zdola bylo slyšet klení a rachot kamenů, ujíždějících pod nohama pronásledovatelů. Vidět ale nebyli.
Johanka si sedla na zem, vyhrnula suknici a masírovala si lýtka. Zachytila Marošův toužebný pohled. Usmála se na něj, zasloužil si to. Zrudl a rychle se odvrátil.
Konečně se pod strmou průrvou žlabu objevili vojáci. Zastavili se na stejném místě, kde před chvílí odpočívali oni. Nedůvěřivě si prohlíželi skálu nad svými hlavami a dohadovali se, zda je bezpečné pokračovat.
„Když to přelezli oni, proč ne my?" slyšeli tlumeně výtku jejich velitele. Meč si přivázal na záda a dal se do lezení. Šlo mu to výtečně. Udělal tři nebo čtyři kroky, obrátil se na vojáky a nařídil, ať lezou za ním. Povzbuzoval je, že to jde lépe, než to zdola vypadalo.
„Dáme se do toho?" řekl Martin ze Stvolna mladíkovi. Ale ten zavrtěl hlavou. „Já bych ještě počkal. Když začneme shazovat kameny teď, moc jim neublížíme a utečou. Pokud ale počkáme, až nebudou moci uhnout, nejspíše je srazíme dolů a..."
„Nechci je zabít," zarazil ho Martin ze Stvolna, a aniž cokoli vysvětloval, svrhl dolů kámen. Balvan se s dunivými údery odrážel od stěn a řítil se dolů rychle, jako by byl vystřelený z balisty.
„Pozor!" zaslechli zdola varovný výkřik. Vzápětí shodil balvan i Maroš. Společnými silami pak s Martinem skulili dolů veliký plochý kámen, který se při prvním nárazu o skalní stěnu roztříštil, a dolů padala jen sprška úlomků.
Zaslechli bolestivé výkřiky. Maroš chtěl svrhnout další balvan, ale Martin ho zarazil. „Počkej s tím. Snad to bude stačit."
Opatrně se vyklonil dolů, ale zahlédl už jen záda posledního z vojáků, kteří v panice mizeli ve žlabu. Jak nejrychleji to šlo, sestupovali zpět do dolinky.
„Utíkají," oznámil spokojeně.
Mladík přikývl, i když se zdálo, že je trochu rozmrzelý. Zvedl krosnu a přehodil si ji přes záda.
„Polož ji zpátky," nařídil Martin ze Stvolna.
„Máme na hřeben ještě pořádný kus cesty."
„Nepůjdeme do Polska, ale vrátíme se dolů. Mou ženu bolí nohy..."
Johanka se hned ohradila, aby na ni nebrali ohled, že není z těsta.
„Ovšem to není ten hlavní důvod, proč se chci vrátit," nevšímal si jejich protestů Martin. „Tady v Uhrách mám ještě práci. Co bych vlastně dělal na druhé straně hor? Jak to tak odhaduji, všichni vojáci se teď poženou do Polska, nemyslíte? Tím pádem budeme mít v Uhrách klid. Alespoň chvíli."
* * *
Do osady pod horami pro jistotu sešli až následujícího dne. Martin ze Stvolna měl pravdu. Vojáci byli pryč. Naštěstí po sobě nezanechali mnoho škod. Jen do krve ztloukli starého Antona, aby jim prozradil, kdo doprovází ty dva.
Protože však mlčel, nechali se přesvědčit, že to je někdo z jiné osady, koho on nezná. Navíc pospíchali, a tak to nechali být. Důležitější pro ně bylo uprchlíky chytit než trestat nějakého vesničana.

„Udělal jste to chytře, urozený pane," pokyvoval rozšafně hlavou starý Anton a přitom se posmutněle díval k ohradě, v níž se pásli tři koně patřící Martinovi ze Stvolna. Měl s nimi velké plány, teď bude muset zvířata vrátit.
„I ty ses zachoval moudře. A čestně," pochválil ho Martin, rozvázal váček a vysázel mu na stůl deset stříbrňáků. Bělovlasý stařec ožil. Tolik peněz v životě neviděl.
„To všechno je moje?" optal se způsobem, jako by se obával, že si to host rozmyslí a peníze zase vrátí do koženého váčku.
Martin ze Stvolna přikývl. „Ovšem s podmínkou, že nás tu necháš ještě dneska naposledy přespat."
Anton velkomyslně souhlasil a slíbil, že porazí jehně. Večer bude oslava. Sotva zmizel, opřela se Johanka o Martinovo rameno a trochu malátně řekla, že je strašně unavená a být to podle ní, nejlepší oslavou by bylo pohodlné lůžko.
Martin ji odvedl do Antonova domu. Ale hned zjistil, že tam klid mít nebudou. Když tu byli minule, byl prázdný. Teď ne. V jizbě seděla Antonova manželka a hnětla těsto. Byla to usměvavá, trochu obtloustlá vesničanka, která byla nejméně o dvacet let mladší než její manžel. A jako každá žena v téhle vesnici byla neobyčejně hovorná.
Tentokrát se Johanka nesnažila o shovívavou trpělivost. Po několika slovech ženu požádala, zda by nemohla mlčet, protože ji bolí hlava a chce si odpočinout.
„Hlava vás bolí, urozená paní," začala ji Antonova žena shovívavě litovat. „To se stává. Asi jste přebrala sluníčka. Tam nahoře v horách je to hned. To já jednou..."
„Můžeš ztichnout?" vykřikla skoro hystericky Johanka a dlaněmi si zacpala uši.
Hospodyně pokrčila trochu uraženě rameny a sklonila se nad dřevěnou dlabanou mísu. Přitom je ale kradmo neustále sledovala.
Johanka si lehla a přikryla se tlustou houní. Trochu se chvěla.
Martin jí starostlivě sáhl na čelo, ale horečku neměla. Za chvíli usnula.
* * *
Tatranské podhůří opustili následujícího dne, jak nejrychleji uměli. Johanka se ani jednou neohlédla. Pouze poznamenala, že má hor plné zuby.
„Hory za to nemohou," namítl Martin ze Stvolna. „Ale uznej, že ti vesničané na nás byli strašně hodní. Kdyby nám nepomohli, kdo ví, jak by to dopadlo."
„Hory za to nemohou, říkáš," opakovala nazlobeně. „A kdo tedy? Já snad?"
Neodpověděl, jen naštvaně sevřel rty. Johanka byla jako jarní počasí, chvíli se smála, chvíli kousala. Doufal, že se to zlepší. Jako by ji stále pronásledovaly těžké sny z doby, kdy byla zavřená v klášteře, v němž málem přišla o rozum.
Hory, kterými teď projížděli, byly nižší. Lidé jim také říkali Tatry, ale byla tu údolí s pohodlnými cestami a svahy hor byly pozvolné a většinou pokryté lesy. Po dvou dnech jízdy dorazili k Hronu. Věděli, že řeka je dovede až do nejbohatší důlní oblasti v Horních Uhrách. I když nebylo pravděpodobné, že by měli v patách ozbrojence ze Spiše, zastavovali se jen na nezbytnou dobu, aby si koně odpočinuli a oni se najedli.
Čím dále byli od vysokých a skalnatých tatranských štítů, tím měla Johanka lepší náladu. „Tyhle hory mi nevadí," vykládala a oči jí opět zářily hnědavými odlesky slunce. „Nejsou tak strmé, připadají mi přátelštější. Vidíš tu horu tam vpravo? Takové jsou na Šumavě. Dole je les jako zelený límec a vršek je holý jako hlava vyšehradského opata. Mimochodem... není tu někde poblíž klášter? Zbylo nám ještě pár pergamenů. Není jich škoda?"

„Nějaký klášter tu určitě bude," odpověděl Martin ze Stvolna. „Ovšem co tam? Musíme si nejdřív ujasnit, jak se teď my dva vlastně díváme na prodej falešných ostatků. Děláme dobře nebo ne?"
„Tak přece otázka nestojí," zasmála se pobaveně. „Svět, to jsme přece jen my dva. Tak jsi to řekl. A navíc, i s falešným ostatkem jsem dokázala udělat zázrak."
„Má milá, tvé úvahy jsou komplikovanější než výklad mého pařížského učitele teologie. Ale dej si pozor! Je to jenom obchod, nic víc. Není to poslání. Žádný zázrak se nestal. Prostě to byla náhoda."
„Jak poznáš, co je zázrak a co náhoda?" namítla s vážným soustředěním.
„Nepoznám," pokrčil rameny. „Mnoho věcí na světě poznat nelze. Ovšem rozumem a také svou vírou je přesto můžeš pochopit. A rozum i má víra mi napovídají, že to byla náhoda. Stačí?"
„Proč pořád zlehčuješ, co říkám?" povzdechla si.
„Protože tě mám rád. A nechci, aby v našem světě zavládl zmatek. Náš svět musí být jasný a přehledný. Musí v něm vládnout pravda."
„Tvá pravda," skočila mu do řeči. Už se ale nemračila. „Já vím, že jsi mnohem chytřejší než já. Co by ti udělalo alespoň občas mi nechat pocit, že pravdu mám já?"
„Vždyť ty máš přece pravdu vždycky," usmál se a zamilovaně se jí díval do očí. „Tak jsme se přece dohodli."
„S výjimkou případů, kdy máš pravdu ty. Já vím. Tak kde je tu nějaký klášter?"
Premonstrátský konvent svatého Norberta ležel stranou od Března v jedné z dolin Rudohoří. Nebyl výstavný ani zámožný a žili v něm jen čtyři řeholníci. Byli to už starší a velice laskaví muži. Martina s Johankou pohostili velice skromně a ubytovali v malé komůrce vedle fortny.
„Jsme stranou všech cest," omlouvali se pokorně za svou chudobu. „Všechny křesťany v okolí spíše zajímá, zda je v podzemí rudná žíla, než aby mysleli na svou spásu. Ze všech lidských činností je dolování to nejbezbožnější, jaké může být. Ale je naším údělem sloužit Bohu právě zde."
Když v noci na lůžku Martin s Johankou osaměli, přivinula se k němu a tiše, téměř provinile řekla: „Mohu tě o něco požádat?"
„Souhlasím," opáčil stejně tiše.
„Jak můžeš vědět, co chci?"
„To je jedno. Máš přece vždycky pravdu... A v tomhle případě máš pravdu určitě. Předpokládám, že chceš, abychom tady žádnou falešnou relikvii nenabízeli."
„Nechtěla bych je ošidit..., ale mám ještě jednu prosbu. I když není peněz nikdy dost, vydělali jsme si slušné jmění. Měli bychom možná myslet i na vlastní spásu. Co kdybychom tady nechali drobný dárek?"
Druhý den po ranní mši věnovali konventu hřivnu stříbra a pak zamířili údolím zpět ke Hronu.

Kapitola 26.

Banská Bystrica nebo též Neusohl, jak ji nazývali Sasové, kteří tu v okolí těžili drahé kovy, železo a měď, byla snad nejvýstavnějším městem v Horních Uhrách, jaké Martin a Johanka dosud navštívili. Rozlehlému rynku dominoval hrad s věží a kostel. Ubytovali se v zájezdním hostinci na předměstí. Tentokrát nepospíchali, protože se nejdříve chtěli rozhlédnout, jak to ve městě chodí.
„Udělat poctivý obchod dá mnohem více práce než prodat falešný ostatek," vykládal s vážnou tváří Martin ze Stvolna Johance. „Předvést zázrak chce jen trochu chytrosti. Ale pokud chceš prodat něco, co může přinést těžařům zisk, musíš být zatraceně opatrná. A systém, jak čerpat vodu z velkých hloubek, může přinést přímo pohádkové jmění. Tady všude jsou v podzemí poklady, a čím těžíš hlouběji, tím jsou rudné žíly bohatší.

Problémem je ovšem spodní voda. Proto nikomu nevěř! I obchod má svá dogmata. To první zní, že místní těžaři nejsou o nic lepší, poctivější a milosrdnější než ti na Spiši. Bez mrknutí oka nám zakroutí krkem, pokud na tom mohou vydělat."
„Tvrdil jsi, že se nemáme čeho obávat, pokud budeme obchodovat s poctivým zbožím," upozornila se soustředěným výrazem. Stále se dozvídala něco, čemu nerozuměla. „Nebylo by v tom případě lepší nabídnout jim nějaký falešný ostatek a pak zmizet?"
„Zapomínáš, že mi nejde jen o peníze. Chci se spišským těžařům tak trochu pomstít. Pokud mají zpětnou záklopku oni, měli by ji mít i v ostatních horních městech. A jen tak mimochodem, na té záklopce můžeme vydělat desetkrát víc než na nejvzácnější relikvii. I kdyby to byl ostatek samotného Ježíše Krista, o záklopku budou mít těžaři mnohem větší zájem, tím si můžeš být jistá."
„Proč pořád tvrdíš, že všem křesťanům leží na srdci plná truhlice víc než spasení?" optala se pobouřeně. „To přece není pravda."
„Všem křesťanům asi ne. Ale němečtí horníci prostě už takoví jsou. Pokud by jim šlo v životě jen o spasení, mohou se klidně modlit doma. Ale protože jim jde hlavně o majetek, jsou rozlezlí všude, kam se podíváš. Jakmile se někde objeví rudná žíla, už tam jsou Sasové."
„Já se jich samozřejmě nezastávám. Ale je to jejich práce. To přece ještě nedokazuje, že by nebyli zbožní."
„Jsou možná bohatší než uherský král. A viděla jsi, jak chudobný byl ten premonstrátský konvent? Raději dají peníze do pevné výdřevy ve svém dole než řeholníkům, aby se modlili za zdar jejich podnikání. Tak to prostě je. Tím se musíme řídit, pokud tu chceme nějaké stříbrňáky vydělat."
„Jinými slovy to znamená, že ani tenhle obchod nebude tak úplně poctivý? To chceš naznačit?"
„Z naší strany poctivý bude, ale obávám se, že z jejich nikoli. Takže druhé dogma zní, že v žádném obchodě nemohou obě strany jednat stejně poctivě, protože pak by to nebyl obchod."
Johanka pokrčila rameny a neodpověděla. Ale v její tváři se dala číst nespokojenost. To, co říkal Martin, ji pobouřilo. Nejhorší na jeho skeptickém tvrzení byl však fakt, že měl pravdu. Ona taková nebyla a chtěla věřit, že i ostatní lidé jsou dobří křesťané.
Jenže co bylo platné, že křesťané stavěli chrámy, pravidelně je navštěvovali a okázale vzývali Boha, když se mimo zdi kostela k sobě chovali jako vlci. Měla na Martina ze Stvolna tak trochu zlost, že o tom tak otevřeně mluví, i když za to vlastně nemohl A bylo možné, že oni dva mají hlavy na svých krcích jen proto, že Martin byl vůči jiným křesťanům nedůvěřivý. Jeho zbožnost vycházela z rozumu a nikoli slepé víry. Podle církve to bylo kacířství. Dříve si to Johanka myslela rovněž. Dneska už ne. Čím lépe rozuměla běhu světa, tím větší cítila smutek z toho, jaký je život křesťanů.
„Obejmi mne," požádala tiše Martina.
„Víš, že jsi to nejkrásnější, co mi Bůh dal?"
„Vím," špitla a cítila se o mnoho lépe.
„Mám plán, ale má jeden veliký háček."
Johanka si povzdechla: „Já vím. Zase se budeme muset na pár dní rozloučit. Kam chceš odjet tentokrát?"
„Tentokrát odjedeš ty," odpověděl, zvedl ji do náruče a zamířil s ní k lůžku. „Já vím, že jsi přísahala, že už nikdy nevstoupíš do kláštera. Ale pár dní bys to tam snad vydržela."
„Myslíš u těch hodných premonstrátů? Bude to vypadat, že jsme jim dali ten dar ze zištnosti, abych se tam mohla ukrýt," protestovala chabě.
„Jsou čistí stejně jako jejich víra. Tohle je určitě ani ve snu nenapadne. A protože tenhle klášter je mimo zájem místních těžařů,

nenapadne je hledat tě tam. Odvedeš naše koně a vezmeš si pergamen s mými nákresy."
„Na něm je to, co se tak ohavně jmenuje?" zasmála se a začala si rozvazovat šněrování haleny u krku. „Ale odjedu až zítra!"
* * *
Následující dva dny Martin ze Stvolna obcházel horní revíry, rozprávěl s horníky i s těžaři, s některými vypil džbánek vína a neustále opakoval, že má důvod pro to, aby se o dolování zajímal. Jak předpokládal, druhý den večer ho v šenku na předměstí navštívil banskobystrický perkmistr. Byl to postarší hubený muž s pečlivě upravenými vlasy, které začínaly šedivět. Jmenoval se Gremlin a byl sešvagřen s rodem Turzů, pravděpodobně nejbohatším rodem v Horních Uhrách.
„Mohu vidět váš cestovní glejt, urozený pane?" požádal zdvořile, ale hlasem, který nepřipouštěl námitky.
Martin ze Stvolna mu podal listinu, kterou mu kdysi vystavil císař Karel IV. Perkmistr ji rychle přelétl pohledem a pak ji uctivě položil na stůl. Ještě zdvořileji, ale se stejným důrazem se optal, z jakého důvodu sem přijel. Pak ukázal na lavici, sám se posadil a pohodlně si upravil okraje pláště.
„Dolování mne vždy zajímalo," odpověděl zdvořile Martin ze Stvolna.
Postřehl, že se na perkmistrově tváři mihl nespokojený stín. Odpověď, kterou dostal, zdvořilá sice byla, ale ve skutečnosti neříkala vůbec nic. Chvíli čekal, a když ani Martin v hovoru nepokračoval, o poznání přísněji ho požádal, aby svůj zájem o dolování rozvedl trochu blížeji.
„Jsem urozený rytíř, poddaný českého krále," opáčil stále zdvořile Martin ze Stvolna. „Studoval jsem vysoké učení v Paříži i v Praze a je mnoho věcí v křesťanském světě, které mne zajímají."
„Tak dost," udeřil perkmistr Gremlin zlostně dlaní do desky stolu. „Mám spoustu práce a nemám čas na zbytečné řeči. Proč jste sem přijel? Pravdu prosím. Ale rychle!"
„Čeho se obáváte? Možná bych si najal jeden horní díl a zkusil štěstí. Prý se tu dá nesmírně zbohatnout."
Perkmistr zúžil oči a Martina ze Stvolna si chladně měřil. Poznal okamžitě, že si z něj utahuje, ale nechápal důvod. A to ho rozčilovalo ještě víc než drzé chování toho cizince. Glejt císaře Karla IV. ho chránil, uherské království žilo v míru s českými zeměmi. Navíc šlo o rytíře a na toho se městské právo nevztahovalo. Ten cizinec to dobře věděl. Jenže jaké má ve skutečnosti úmysly?
„Zbohatnout se dá i jinými způsoby," začal znovu hovor po krátkém přemýšlení perkmistr Gremlin. „Znal jsem jistého muže, který získal plnou truhlici stříbrňáků tím, že slídil po celé zemi a donášel zprávy nepřátelům. Ale svého majetku si dlouho neužil. Jeho těla jste si mohl všimnout, když jste přijížděl k bráně. Visí na šibenici."
„To jste udělali opravdu dobře," vykřikl pochvalně Martin ze Stvolna a perkmistrovi přátelsky připil.
Gremlin zúžil oči ještě víc. Tohle už byl zjevný výsměch. O co tu může jít? Ale hlavně, proč ho ten cizinec provokuje? Tak hloupý přece není, aby bezdůvodně riskoval. Má zřejmě nějaký záměr. Ale dostat ho z něj nebude snadné. Drzost toho cizince zřejmě patří do jeho divné hry. Mírně našpulil rty a téměř otcovsky řekl: „Jsme vlivné a bohaté město. Máme svého kata, několik desítek biřiců. A umíme trestat rázně a nemilosrdně. Je proto lepší vycházet s námi po dobrém. Tohle radím i vám, urozený pane. To není výhrůžka, ale přátelská rada. Teď objednám džbánek vína a během něho začneme rozhovor znovu. Nemusím snad podotýkat, že jinou možnost než tuto vám už nedám."

„Vážím si toho," souhlasil vděčně Martin ze Stvolna. Počkal, až šenkýř postaví na stůl dva hnědé baňaté džbánky, a připili si. Perkmistr Gremlin se pohodlně opřel o stěnu a čekal.
„Jste čestný muž, proto vám povím pravdu," začal Martin ze Stvolna trochu tajemně a ztišil hlas. „Vím, jak čerpat vodu z velkých hloubek. Z takových, na které vaše pumpy nestačí."
„Kde jste něco takového viděl?" dychtivě ho přerušil perkmistr. Jeho blazeovaný klid byl ten tam. I on byl především těžař.
„Nalezl jsem návod v jednom dávném rukopisu. A poctivě přiznávám, že jsem toto zařízení již vyzkoušel. Jeho pomocí jsem zachránil několik životů v jistém dole na Spiši. Bůh ať tamní těžaře potrestá!"
„Proč?"
„Protože mi toto zařízení ukradli a mne chtěli oběsit, abych o něm nemohl povědět jiným."
„Takže na Spiši už ho mají?" zklamaně protáhl perkmistr Gremlin obličej.
„Pak už nemá žádnou cenu."
„Právě naopak. Představte si, že budou moci s jeho pomocí těžit mnohem hlouběji než vy. A že přijdou i sem, najmou si tu horní díly a dostanou se hlouběji než vaši horníci. Budou bohatnout rychleji a možná vás časem vytlačí i odtud. A nemusím snad podotýkat, že tohle zařízení si budou úzkostlivě chránit. Já utekl jen s boží pomocí, ale stejně za mnou poslali několik vrahů a je zázrak, že jsem tady."
„Těžaři na Spiši jsou lotři," souhlasil chápavě perkmistr Gremlin. Dopil svůj džbánek a objednal další. Pro sebe i pro Martina. Pak se věcně optal: „Co tedy navrhujete, urozený pane?"
„Nic ve zlém, pane perkmistře, ale já se necítím bezpečný ani tady. Rád bych se co nejrychleji vrátil domů."
„To chápu. Prodejte nám své tajemství, my vám zaplatíme a můžete pokračovat v cestě. To je snad to nejlogičtější řešení."
„Zdánlivě ano. Ale má háček. Vy mi nezaplatíte, dokud se nepřesvědčíte, že mé zařízení doopravdy funguje. A já vám ho neukážu dříve, dokud nezaplatíte, protože chci mít jistotu, že nedopadnu jako na Spiši."
Perkmistr Gremlin se pobaveně zasmál a pak se žíznivě napil. „Je vidět, že jste studoval na vysokém učení v Paříži. Já tam studoval rovněž. Tohle je problém hodný mistrů scholastiky. Nu, myslím, že teď večer už víc nevymyslíme. Ráno je moudřejší večera. Zítra budeme v řešení našeho sofizmatu pokračovat. Jsem si jistý, že řešení nalezneme. Byl bych opravdu nerad, pokud byste si myslel něco špatného. Nemusím tedy podotýkat, že zařídím, abyste se v našem městě cítil bezpečný. Ale neradím vám Neusohl opouštět."
Vstal od stolu, zdvořile se uklonil a rychle zamířil ke dveřím.
„Počkejte," zarazil ho Martin ze Stvolna a rovněž vstal. „Abych zabránil nedorozumění. To zařízení, o kterém hovořím, je dost složité. Zhotovit se dá jedině podle nákresu. Pergamen s ním jsem svěřil své ženě. Ta z města odjela už včera ráno. Teprve až nalezneme řešení našeho sofizmatu, vrátí se a nákres vám předá. Bez toho nákresu ani já to zařízení sestavit neumím. Přeji dobrou noc, pane perkmistře!"
* * *
Téměř týden se nedělo nic. Teprve v úterý před svatým Marti něm přišli brzy ráno do šenku na předměstí dva biřicové a Martina ze Stvolna doprovodili na radnici. Tam na něj čekal perkmistr Gremlin a dva honosně odění těžaři. Usadili ho ke stolu, na kterém stály mísy s plackami, sýrem, pečeným masem a ovocem. „Chcete pivo, nebo raději víno?" optal se přátelsky perkmistr. „Pokud vím, ještě jste nesnídal. My také ne. Nad plnými mísami se projednávají obchody nejlépe."
„Vyřešil jste už naše sofizma?" optal se stejně přátelsky Martin a nechal si do džbánku nalít husté ječné pivo.

„Vždycky najdete různé cesty. Mám sepsané možnosti," odvětil perkmistr a ukázal na svinutý pergamen, který ležel na rohu stolu. „Ale situace je přece jen o něco jasnější než včera. Na Spiši máme svého člověka a ten potvrzuje vaše slova." Kývl na jednoho z těžařů a dal se do jídla. Rudolící muž s mohutným knírem se nechoval zdaleka tak rozšafně, natož přátelsky jako Gremlin. Upjatě řekl, že jeho přátelé na Spiši zaslechli, že tam došlo k neštěstí v jednom dole, ale i když voda zaplavila spodní patro, pomocí zvláštního zařízení se ji podařilo vyčerpat. Zjistili rovněž, že tamní konšelé odsoudili ke smrti oběšením jistého Martina ze Stvolna za to, že způsobil smrt horníka. Ale tento zločinec uprchl.
„Jak vidíte, potvrzují vaše slova," pousmál se perkmistr. Hovořil s plnými ústy a mastné ruce si otíral do ubrousku. „To zařízení opravdu existuje. Neřekl jste mi ovšem, že máte na svědomí lidský život. To je zlé. Naše městská rada je dbalá zákonů. Měli bychom vás vydat do rukou radnici ve Spišské Nové Vsi. Za normálních okolností bychom to udělali, nebýt té drobnosti, kterou vlastníte. Ovšem nové okolnosti jsou proti vám, urozený pane. Správně byste měl viset. I když se budeme muset nějak srovnat se svým křesťanským svědomím, budeme milosrdní a do rukou spišských těžařů vás nevydáme. Necháme vás běžet, ale vy nám za to odevzdáte onen nákres."
„To není moc dobrý obchod," ušklíbl se Martin ze Stvolna.
„Máte na vybranou? Jinak budete viset."
„Já miluji svou ženu víc než svůj život," opáčil vážně Martin ze Stvolna. Zachytil sarkastické pousmání jednoho z těžařů. Zpražil ho pohledem a pokračoval: „Pokud si vyprosím život za ten nákres, zůstaneme chudí. To bych jí nemohl udělat. Raději mne vydejte na Spiš. Ona už bude vědět, co s tím pergamenem. Může ho prodat jinde. Ale vy ho nezískáte. Spišští těžaři začnou dolovat hlouběji a časem budou bohatší než vy. A kdo ví, jak to pak s Neusohlem dopadne?"
Perkmistr Gremlin přikývl. Přitáhl si pergamen, rozbalil ho a rozmáchlým tahem brka přeškrtl první řádek. Pak se obrátil na Martina: „Takže první z možností, jak vyřešit naše sofizma, nepřipadá zjevně v úvahu."
Do řeči mu okamžitě skočil rudolící těžař: „Nevydáme vás na Spiš, ale vás si odvede náš kat. A ještě rád vzkážete své ženě, aby nám váš nákres odevzdala."
„To je druhá z možností?" ušklíbl se Martin ze Stvolna se zjevným opovržením. „Tak tu si klidně přeškrtněte rovněž. Netvrdím, že jsem hrdina. Asi byste mne zlomili. Ale moje žena, a to mi věřte, ten pergamen raději zničí, než by ho vydala."
„Ženské bývají paličaté," přikývl perkmistr Gremlin a po kratičkém zvažování přeškrtl další řádek. Na pergamenu měl ještě tři.
„Neukvapujte se, pane perkmistře," protestoval rudolící těžař. „Viděl jsem spoustu lotrů hrát si na hrdiny. Ale v katových rukách je obvykle po statečnosti. Já bych to zkusil."
„Já ne," chladně ho odmítl perkmistr. „Nesmíme riskovat. Pokud je něco v ženských rukách, nikdy neodhadnete, co žena udělá." I když se dal na tvářích obou těžařů číst nesouhlas, obrátil se na Martina: „Kolik vlastně za ten nákres chcete?"
„Má představa byla původně sto hřiven stříbra. Ale s ohledem na to, že naše sofizma je značně složité, myslím, že si těch hřiven zasloužím sto a ještě deset."
„Zbláznil jste se?" vykřikl popuzeně rudolící těžař a vyskočil z křesla tak neohrabaně, že porazil svůj džbánek. Víno se rozlilo po stole a džbánek se skutálel na zem a rozbil.
„Ve Francii se říká, že střepy přinášejí štěstí," konstatoval suše Martin ze Stvolna. „Věřím, že ho přinesou i mně."
„A proč zrovna vám?" rozčiloval se těžař. Zlost ho ale rychle přešla.

„Protože já ho potřebuji víc než vy. Jste bohatí a já ne. Je přece křesťanské rozdělit se o statky pozemské."
„Tohle si nechte, až půjdete do kostela," poradil mu perkmistr Gremlin sarkasticky. „Ale i já si myslím, že to je nestoudný požadavek. Třicet hřiven a k tomu váš život. Necháme vás přece běžet, na to nezapomínejte."
„Devadesát a k tomu listinu s pečetí vašeho města, že městská rada mne bere v ochranu před křivým obviněním."
„Dáme čtyřicet hřiven. A mohli bychom z dobré vůle a křesťanského milosrdenství přidat i tu listinu."
Po dlouhém smlouvání se dohodli na ceně šedesát hřiven stříbra a k tomu ochranný glejt horního města Neusohl.
„To bychom měli," zamnul si spokojeně ruce perkmistr Gremlin. „Teď už jen vyřešit, jak nám předáte ten nákres."
„A jak vy mi předáte to stříbro," souhlasil Martin ze Stvolna.
„Žádné sofizma se nedá vyřešit za jediný den," povzdechl si perkmistr a vstal od stolu. Navrhl, že pokračovat budou zase zítra, a Martina na rozloučenou objal.
Sotva Martin zmizel, vybuchl i druhý těžař a německy klel.
„Jen trpělivost, bratři," mávl klidně rukou perkmistr Gremlin. „Potřebujeme pouze získat čas. Naši biřicové prohledávají okolí. Dříve nebo později tu holku najdou. A pak budou viset oba."

Kapitola 27.
Jakmile se Martin ze Stvolna vrátil do svého šenku na předměstí, začal se chystat. Z jednání na radnici byly zřejmé dvě věci. Těžaři z města si na Spiši prostřednictvím svého zvěda ověřili, že doopravdy existuje zařízení na čerpání vody z hloubek. A druhou věcí byl fakt, že teď už nebudou brát ohledy. Až dosud ho jen hlídali, protože si nebyli jistí, zda Martin není obyčejný podvodník. Teď ale udělají všechno, aby jeho nákres dostali. Mohli by zaplatit, ale Martin ze Stvolna věděl, že k tomuto kroku se při podobných obchodech sahá až naposledy. Někoho oběsit vyšlo mnohem levněji.
Od Johanky obdržel tajný vzkaz po jednom ze služebníků premonstrátského kláštera už před třemi dny. Vše bylo připraveno.
Otevřel truhlici a na stůl položil obyčejný hnědý pergamen, který si tady ve městě koupil. Napsal na něj vzkaz perkmistrovi. Laskavými slovy poděkoval za pohostinství i za velkorysou nabídku, že mu město dá za jeho nákres šedesát hřiven stříbra a ještě ochranný glejt, protože jemu ta nabídka připadá přiměřená a čestná. Ale protože dosud nevyřešili své sofizma, jak si peníze a nákres navzájem předat, rozhodl se věci pomoci, protože dostal nápad, jak obchod čestně uzavřít. Panu perkmistrovi radí, aby si nechal osedlat koně, vzal s sebou peníze i slíbený glejt a vydal se do premonstrátského kláštera svatého Norberta. Pokud by náhodou nevěděl, leží v jednom z údolí Rudohoří. Ale nejspíše jeho znalosti okolí podceňuje, protože ve městě klášter jistě všichni dobře znají, jelikož je bezpochyby předmětem jejich křesťanské štědrosti. V tomto klášteře ať složí do rukou zbožných řeholníků do úschovy peníze i glejt. Tam také dostane pokyny, jak má dále postupovat. A ještě drobná poznámka. Jako doprovod ať si nebere více než dva biřice, protože to pro jeho bezpečí určitě postačí. Větší počet mužů by mohl vzbudit podezření, že jeho myšlenky nejsou čisté.
Jakmile byl hotov, vytáhl Martin ze Stvolna z truhlice řeholní hábit a přestrojil se za mnicha. Pak si černým inkoustem namaloval na ruce a tvář černé skvrny a pomocí vosku udělal několik strupů. Stáhl si kápi přes obličej a počkal, až šenkýř zmizí v kuchyni. Pak seběhl do přízemí. Teď po ránu byl šenk téměř prázdný. Těch pár kupců a poutníků, kteří seděli kolem stolů, ani nezvedlo hlavu. Prošel kolem nich se sklopenýma očima a

s rukama zbožně sepjatýma zamířil nízkými dvířky v zadní části místnosti do kuchyně.
Šenkýř právě naléval do vědra s vínem vodu a šenkýřka smažila placky. „Co tu chceš?“ utrhl se na něj šenkýř. „Tady milodary nedáváme.“
„Slitování, jsem nemocný,“ zaskuhral a vyhrnul si rukáv. Šenkýř, který se k němu zatím výhružně blížil, se zastavil a zděšeně uskočil.
„Mor!“ vykřikl a pokřižoval se. Pak se otočil a i se svou ženou vyběhl zadními dvířky na dvůr. Martin ze Stvolna šel pomalu za nimi. Když vyšel ven, šenkýř už stál vedle biřiců, kteří jeho zájezdní hostinec hlídali. Ukazoval na Martina a křičel, že tenhle mnich má mor.
Biřicové nepřemýšleli a nenapadlo je, že nikdo takový kolem nich do šenku nepřišel. I oni byli vyděšení k smrti. Obrátili proti postavě v řeholní kápi halapartny a nařídili, ať se nepřibližuje. Dva ho potom před hroty svých zbraní stále v bezpečném odstupu odvedli až k bráně a počkali, dokud nezmizí.
* * *
Perkmistr Gremlin už dlouho tak nezuřil. Svou zlost si především vylil na biřicích, kteří zájezdní hostinec střežili. Jednomu vyrazil zub a druhému pošramotil žebra. Všechny čtyři nechal uvěznit a nařídil, aby je kat nechal o hladu, později rozhodne, co s nimi. Hned potom svolal konšely a rychle se radili, co udělají. Záhy po ranní mši vyrazil z Banské Bystrice početný oddíl, který vedl perkmistr. Pozdě odpoledne projeli Březnem a odbočili do hor.
Teprve když se ocitli téměř na dohled premonstrátského konventu svatého Norberta, oddíl zastavil. Dál pokračoval jen perkmistr Gremlin se dvěma biřici. Ostatní se rozdělili. Část objela konvent širokým obloukem ukrytá v lese na opačnou stranu údolí a zbytek zůstal na příjezdové cestě. Klášter byl obklíčen.
Vrata do klášterního dvora byla otevřená, jako by zvala k návštěvě. Všude kolem byl klid a ticho rušilo jen občasné zabučení dobytka ve stáji. Na svahu pod lesem se pohybovalo několik poddaných, kteří sváželi dřevo. Gremlin s biřici vjel na dvůr kláštera a všichni tři seskočili ze sedel. Ihned k nim přispěchal čeledín, aby se ujal koní, ale perkmistr ho zahnal a křikl na své muže, ať koně vyhřebelcují a dají jim oves. Sám zamířil k budově konventu, která se krčila vpravo od nevelkého kostela.
„Bůh ať požehná tvým úmyslům, pokud jsou zbožné,“ uvítal ho představený konventu, vyhublý muž pohybující se s únavou stáří. Měl však živé oči a pevný hlas.
„O mých úmyslech pochybovat nemusíte,“ ostře opáčil perkmistr Gremlin. „Kde je ten mladík?“
„Hovoříte o rytíři ze Stvolna a jeho manželce?“
„Samozřejmě,“ utrhl se netrpělivě perkmistr. „Přivezl jsem mu požadované peníze i glejt. Přiveď ho.“
„Rád bych, ale není tu.“
„Děláš si ze mne legraci?“
„Jsem sluha boží,“ opáčil upjatě představený premonstrátských řeholníků. Přešel k truhlici, otevřel její víko a vylovil z ní nevelký pergamen s pečetí konventu. Podal jej perkmistrovi a přitom důstojně vykládal: „Řekl mi, abych vám odevzdal toto. Výměnou za peníze a glejt, které pro něho převezmeme do úschovy. Máme být prostředníkem vašeho obchodu. Naše potvrzení bude pro něj důkazem, že vy jste splnil svou část dohody, a on prý potom splní tu svou.“
„Jak, když tu není?“
„Nejdříve prosím splňte to, co jste slíbil.“
Perkmistr Gremlin poslal pro dva biřice, kteří přinesli dvě nadité kožené brašny. Představený zkontroloval, zda je v nich opravdu stříbro. Přečetl si glejt města Neusohl, který mu perkmistr odevzdal. Vše uložil a truhlici okázale uzamkl.

„Dobrá," řekl pak představený. „Rytíř ze Stvolna na vás čeká v horách. Pojedete po cestě do údolí. Na prvním rozcestí odbočíte doprava, přebrodíte malou říčku a hned za ní je vysoká skála. Z dálky vypadá jako sedící medvěd. Tam na vás čeká. Vy mu odevzdáte pergamen s pečetí našeho konventu jako důkaz, že jsme peníze převzali do úschovy, a on vám odevzdá to, co slíbil. Až mi předloží potvrzení s naší pečetí, já mu odevzdám vaše peníze."
„Chytré," s neskrývaným sarkasmem přikývl perkmistr Gremlin a chvatně se rozloučil. Když opustil konvent, nevydal se po cestě do hor, ale nejprve vyhledal ukryté muže ze své družiny. Na řídil jim, aby obklíčili klášter, a jakmile se Martin ze Stvolna objeví, aby ho zajali a vzali mu pergamen s pečetí premonstrátského konventu.
„Co s tou holkou?" optal se zdvořile velitel družiny.
„Chci oba. Nařizuji, aby se o jejich zajetí řeholníci nedozvěděli, rozumíte?"
„Jistě," uklonil se chápavě velitel. Znal svého pána a byl do celé věci zasvěcený. Jeho biřicové hlídali Martina ze Stvolna ve městě. Na jeho hlavu padalo, že uprchl z města. Věděl, že musí svou chybu odčinit. Už dlouho mu nikdo nebyl tak nesympatický jako právě tenhle český rytíř. Bytostně se těšil, až ho dostane do rukou. AI u jeho holku taky. Perkmistr nařídil, že je chce oba, nic víc. Velitel si mnul ruce, jak si s tou holkou nejdřív užije.
Perkmistr Gremlin ještě kontroloval místa kolem konventu, kde budou jeho muži rozmístěni. V tak důležité věci se nespoléhal na úsudek velitele své družiny, kterého považoval za hlupáka. Rád by si našel jiného, jenže ostatní biřicové byli podle jeho názoru ještě hloupější než jejich velitel. Teprve když si byl jistý, že do premonstrátského konventu neproklouzne ani myš, vyrazil v doprovodu dvou biřiců do hor.
Skálu, kterou mu popsal představený konventu, našel snadno. Ale Martina ze Stvolna neviděl. Ocitl se na nevelké mýtině, kterou ze tří stran lemoval les. Uzavírala ji skála, která vybíhala ze strmého skalního srázu, jehož hřeben byl rovněž porostlý nízkými smrky a křovinami. Rozmrzele seskočil ze sedla a svým mužům nařídil, aby prohledali okolní křoviny.
„Je to zbytečné," uslyšel najednou hlas vysoko nad svou hlavou. Zvedl oči a na vrcholu skály, přímo na oblé plošině se dvěma výstupky, která vypadala jako medvědí hlava s ušima, stál Martin ze Stvolna. „Já jsem tady."
„Jak se tam dostaneme?" zastavil perkmistr Gremlin své muže a rychle se rozhlížel. Nahoru žádná cesta nevedla. Na výstupek, na němž stál Martin ze Stvolna, se zřejmě dalo spustit jen ze srázu nad vrcholem skály.
„Je zbytečné, abyste se sem trmácel," pokračoval Martin ze Stvolna. „Lepší bude, pokud uzavřeme náš obchod takhle. Na dálku."
„Těžko si budeme předávat pergameny, když jsme od sebe daleko nejméně sto loktů. Jak si to tedy představuješ? Chováš se, jako bys našemu městu nedůvěřoval. To není zdvořilé," křičel nahoru perkmistr.
„Je mi líto, pokud máte dojem, že nejsem dostatečně zdvořilý, ale já už jiný nebudu," vykládal přátelsky Martin ze Stvolna. Sáhl k nohám a zvedl provaz, na jehož konci byl přivázaný malý proutěný košík, který začal spouštět dolů. Přitom vysvětloval, že chce, aby perkmistr vložil do košíku pergamen s pečetí premonstrátů. Až si ověří, že v košíku je, spustí on dolů nákres onoho zařízení.
Chvíli se dohadovali, protože perkmistr to chtěl udělat obráceně, ale nakonec se podvolil. Nic ostatně neriskoval. I kdyby mu Martin ze Stvolna utekl s pergamenem premonstrátského představeného, do konventu se nedostane a stříbro je v bezpečí.
Jakmile Martin ze Stvolna vytáhl na vrchol skály košík s pergamenem, vložil do něj ten svůj a pomocí provazu začal košík zase spouštět. Přitom

ochotně vysvětloval, jak se záklopka používá. Ne proto, že by chtěl být tak úzkostlivě čestný, ale byla to jeho malá pomsta spišským těžařům. Jakmile byl košík dole, perkmistr Gremlin dychtivě vytáhl pergamen a chvíli ho studoval. Pak spokojeně přikývl. Tolik těžařství rozuměl, že smysl zařízení pochopil. V duchu se zaradoval. Zvítězil. A jak byl stále přesvědčený, město to nebude stát ani měďák.
„Naše sofizma jsme vyřešili," křikl přátelsky nahoru. „Můžeš slézt a vydat se s námi do konventu pro zaslouženou odměnu."
„Každé sofizma má mít ještě pointu," křikl Martin ze Stvolna dolů stejně přátelsky. „Tou pointou je, že si musím svou odměnu nejen vyzvednout, ale také s ní bezpečně odjet."
„Máš přece mé slovo."
„To jsem měl přece od začátku. Stejně jako vy moje," pokračoval Martin ze Stvolna. „Pokud vás mohu požádat, odjeďte. Teprve až budu mít jistotu, že jste na cestě domů, sestoupím a vyzvednu si, co mi patří."
„Jak myslíš," ušklíbl se sarkasticky perkmistr, vyskočil na koně a s oběma biřici zamířil zpět k rozcestí. Tam se ukryl a čekal. Nic se nedělo. Už se blížil večer a Martin ze Stvolna se neobjevoval.
„Co když je tu ještě jiná cesta?" nadhodil opatrně jeden z biřiců.
„Pokud by nás nějak obešel, pak by ho naši chytili u konventu. A přijeli by nám to povědět," vrčel nespokojeně perkmistr. Teprve teď mu došlo, že na medvědí skále nezahlédl Martinovu ženu.
„Jedeme," nařídil a vyrazili po cestě dolů ke konventu. Na údolí se pomalu snášely podvečerní stíny. Bylo chladno a ve vzduchu poletovaly sněhové vločky.
„Nic," hlásil velitel družiny, když se přiblížili na dohled ke konventu. „Za celou dobu kolem neprojela ani noha. Ti dva se tu neukázali."
Tohle už se perkmistrovi nelíbilo. Povolil otěže svému koni a cválal k otevřeným vratům. Stařičký představený ho ihned přijal, ale omlouval se, že má málo času, protože za chvíli začíná večerní mše. „Jsem ovšem rád, synu," pokračoval a rozmáchlým gestem perkmistrovi požehnal, „že jsi splnil svůj slib. Žijeme v těžké době, kdy stříbrňáky platí více než křesťanská morálka. Jsem opravdu rád..."
„proč rád?"
„Proč? Protože rytíř Martin ze Stvolna přijel živý a zdravý. Vysvětlil mi, že jste se zachoval jako poctivý muž, dal mi pergamen a já mu odevzdal stříbro a glejt. Pak i se svou ženou odjel."
„Tys mu dal mé stříbro?" vykřikl zlostně perkmistr a uchopil představeného za okraj řeholního hábitu. Lomcoval jím a skoro nepříčetný hněvem křičel, jak si mohl něco takového dovolit a že ho požene k odpovědnosti. V každém případě bude chtít tu škodu nahradit.
„Dovolte, urozený pane," ohradil se odměřeně starý řeholník a pokoušel se vymanit z bolestivého sevření. „Udělal jsem jen to, co jste si přál. Tady je potvrzení, které jsem vám dal a na jehož základě jsem měl stříbro předat. Čím jsem se tedy provinil?"
Perkmistr mávl nazlobeně rukou a vyjel bránou ven ze dvora, za chvíli byl ale zpátky se všemi svými muži. Přes protesty řeholníků nechal v konventu prohledat každičkou škvíru. Nenašli stříbro, Martina ze Stvolna ani jeho Johanku.
Hněv perkmistra Gremlina se vzápětí obrátil proti vlastní družině. Rudý zlostí jim spílal, jak jim mohli proklouznout. On i ta jeho děvka. Měli přece hlídat a ne se tu válet jako kanci v bukvicích. Teprve za tmy se vydal domů cestou lemovanou hradbou zelených smrků. V klášteře pro jistotu zanechal tři muže. Bylo možné, že se ti dva ukrývají někde v okolí, ale obával se, že je to jen mizivá naděje. Nejspíše už byli za horami.
* * *

Sotva zmizel perkmistr Gremlin a jeho dva biřicové v lese, Martin ze Stvolna začal opatrně vystupovat po srázu na hřeben. Přidržoval se provazu, který byl uvázaný nahoře ke kmeni silného stromu. Výstup trval nesrovnatelně déle, než když se spouštěl dolů. Stálo ho to více sil, než by si myslel. Nahoru vylezl zpocený a zadýchaný. Posadil se do trávy a s úsměvem oddechoval. Natáhl se pro měch s vodou a napil se. Znovu se mu podařilo uspět. Tentokrát šlo dokonce o poctivý obchod a ten, kdo hrál falešně, byli ti druzí. Právě proto, že měl Martin s falešnou hrou spoustu zkušeností, nebyl pro něj problém falešné hráče přechytračit. Vstal, zvedl měch a vydal se po hřebenu k nedaleké jeskyni. V ní měl z trávy uchystané lože a také zásoby jídla. Tady se musel ukrývat několik dnů, než se to celé přežene. Jeho Johanka na něj zatím čekala v konventu, v tajné komůrce za dormitářem řeholníků. Do ní se dalo dostat jen skrze vysazený kamenný kvádr ve stěně, u které stála masivní truhlice.
V tuhle chvíli už měla Johanka u sebe většinu stříbra i glejt od banskobystrické městské rady. Devět hřiven si ale vzali premonstráti za to, že jim pomohou. Nutně potřebovali peníze na opravu stodoly a stájí. Jak s jízlivým úsměvem podotkl představený konventu, tohle bylo první stříbro, které jim těžaři darovali, i když cestou trochu podivnou, ale i tak jistě Bohu milou, protože to stříbro poslouží dobré věci.
Aby byl konvent chráněný před hněvem perkmistra, napsal představený dvě stejná potvrzení o převzetí stříbra a na obě otiskl do vosku svou pečeť. To jedno měl stále ještě u sebe Martin ze Stvolna, to druhé předložil představený perkmistru Gremlinovi, aby ho přesvědčil, že ho Martin předstihl a stříbro odvezl. Protože žádného podvodníka by ani ve snu nenapadlo, že by ho mohl někdo jiný podvést, nezapochyboval Gremlin ani na okamžik, že potvrzení, kterým se premonstráti oháněli, nemusí být pravé. Zuřil a vinu se snažil svalit na všechny kolem sebe. Jeho biřicové křižovali krajinou a hledali Martina ze Stvolna a Johanku.
Jakmile Gremlinovi biřici po týdnu konvent opustili, objevil se tam Martin a zase se setkal s Johankou. Nastal advent a hory zapadly sněhem. V konventu u premonstrátů strávil Martin ze Stvolna spolu se svou ženou Vánoce, protože staré úsloví říkalo, že pod svícnem bývá tma. Těžaři z Neusohlu hledali všude, ale vrátit se k premonstrátům je nenapadlo. Následujícího roku po Hromnicích Martin s Johankou Horní Uhry opustili. V brašnách u svých sedel si vezli ve zlatě a stříbře hotové jmění.
A přece nebyl Martin spokojený. Po Třech králích znovu drželo Johanku celé dva dny její šílenství, kdy ho nepoznávala a ve vzpomínkách se vracela do kláštera. Vše, co měl, by dal Bohu, aby se něco takového už nikdy neopakovalo. Mor, který stravoval duši, byl snad ještě strašnější než ten, který mrzačil tělo.
* TRANSYLVÁNIE *

Kapitola 28.

Do Sedmihradska dorazil Martin ze Stvolna se svou ženou Johankou týden po Velikonocích. Krajina tu byla stejně hornatá jako v Horních Uhrách, ale působila ještě stísněněji. Města, kterými projížděli, však byla výstavná a jejich obyvatelé hovořili německy a také latinsky, neboť to byl od časů krále Štěpána úřední jazyk. Zato s lidmi na venkově se dokázali domluvit nejvýše posunky. Tady nežili Sasové, ale chudobné domácí obyvatelstvo, I když se Johanka snažila tvářit odhodlaně a neustále Martinovi opakovala, jak je s ním šťastná, bylo zřejmé, že se jí zde ne líbí. Hluboké černé lesy a všudypřítomný chlad ji vyčerpávaly. Zima toho roku jako by nechtěla skončit. Pokašlávala a neustále obracela pohled k nebi, ne proto, že by prosila Boha o pomoc, ale toužila po slunci. Dychtila po jeho hřejivém teple, po příjemných dotycích, které dávaly sílu. Nahlas si ale ani jednou ne postěžovala.

Jednou, když projížděli jakousi rumunskou osadou, o tom začal Martin sám: „Představoval jsem si Sedmihradsko trochu jinak. Nemohu tvrdit, že by se mi tu líbilo."
„Jako by sem křesťanství dorazilo teprve nedávno," přikývla a těsněji se zahalila do pláště. Jeli na koních a drobně poprchávalo.
„Původně jsem se tady chtěl usadit," pokračoval a něžně se na Johanku zadíval. Byla tak křehká. „Ale rozmyslel jsem si to. Nebudeme tu kupovat žádné panství. Jen si pár měsíců odpočineme, než se doma všechno uklidní."
„Víš dobře, že se do Čech vrátit nemůžeme."
„Nikdy není nic definitivní... Ale pokud se opravdu do Čech nevrátíme, pak se porozhlédneme jinde než tady. Nikam přece nemusíme pospíchat. Na jihu za horami žijí také křesťané. Přiklonili se sice ke konstantinopolskému patriarchovi, ale to nám snad vadit nebude. I tam uctívají Krista. A kupují ostatky. Já laskavou péči avignonského papeže postrádat nebudu."
„Ani já ne. Co když to tam bude ještě horší?"
„Zjistíme to a pak se rozhodneme!" zavrtěl Martin rezolutně hlavou. Chtěl dát Johance naději. Právě projížděli zanedbanou osadou. Dvě skoro nahé a neuvěřitelně špinavé děti si hrály s kulhavým psem a o kus dál sedělo pod stromem několik opilých mužů. Ženy vidět nebyly. Touhle dobou obvykle pracovaly na polích.
„Za Fágárasskými horami je tepleji," pokračoval a rukou ukázal na šedavou hradbu pohoří na obzoru. „Teče tam Dunaj. To je skoro, jako bychom byli zase doma."
„Tak proč nejedeme rovnou tam?"
„Protože tam už není uherské království. Za horami vládne valašský kníže. Nejdřív musíme zjistit, jak to tam chodí. Abychom na tom nakonec opravdu nebyli ještě hůře."
„To snad ani nejde," špitla tiše a pak popohnala koně, aby byli co nejrychleji pryč z rumunské osady. Za nimi běžely s křikem špinavé děti, cosi naléhavě křičely a natahovaly ruce. Johanka se nikde nesetkala s tím, aby děti na venkově žebraly. Bylo křesťanské obdarovat chudobné, kteří stáli u vchodu do chrámu. Tyhle děti byly vyhublé na kost.
V Sibiu se zdrželi jen krátce. Martin ze Stvolna se domníval, že tady najde bratra Ulricha z Leuchtenberga. Jenže ten se v zimě odstěhoval do Kronstadtu, jemuž místní říkali Brasov.
„Urozeného pana Leopolda poslal sibiňský hrabě chránit naši hranici," vysvětloval zdvořile purkmistr. „Od té doby, co se vlády za horami ujal kníže Nicolae Alexandru, jsou šarvátky na denním pořádku. Trvá to už dva roky. Uherský panovník totiž uzavřel s Valachy mír a postoupil jim banátskou pevnost Severin. Jenže místo aby je to uspokojilo, jsou ještě drzejší. Potřebujeme každý meč, urozený pane. Buďte v Transylvánii vítán."
V Sibiu si odpočinuli a nakoupili zásoby, protože se obávali, že pojedou stejně opuštěnou a chudou krajinou, jako když putovali přes Apusenské pohoří. Před nimi byla cesta podhůřím pohoří Fágáras. Vesnice tady však vypadaly jinak. Obývali je Sékelové, svobodní lidé, kteří hovořili převážně maďarsky. Chránili hranici a za to získali od uherských panovníků četná privilegia. Nepodléhali správě sedmihradských Sasů, nýbrž měli vlastního vládce, je muž náležel titul sékelský hrabě. Jejich vesnice byly celkem výstavné a vůbec ne chudé.
Johanka už nebyla tak zachmuřená. S živou dychtivostí si všech no prohlížela a často s vesničany dlouho rozprávěla, protože mnozí uměli německy. Když se o tom Martin ze Stvolna zmínil, ostýchavě se usmála a řekla: „Víš, proč mě všechno zajímá? Chci vědět, proti komu budeme bojovat, až se usadíme za horami ve Valašsku Sékelové totiž pravidelně

přepadají Valachy na druhé straně Fágárase, proto jsou tak bohatí. Žijí z válečné kořisti. Nebo ještě lépe, z lupu. Jako většina lidí tady."
* * *
Leopold z Leuchtenberga byl ustanoven hejtmanem brasovské župy. Sídlil na hradě Bran, mohutné pevnosti na kraji průsmyku, přes který vedla skrze hory nejdůležitější obchodní cesta na jih, do valašského knížectví. Právě v okolí průsmyku však byl největší klid v celé téhle divoké pohraniční krajině. Cestu totiž hlídali vojáci a lupiči se jí proto vyhýbali. Jejich roty přecházely Fágáras na jiných místech po horských stezkách, které byly často tak strmé, že lupiči museli nechat koně v údolí a přes hory se plahočili pěšky.
Ani valašský kníže si netroufl útočit tudy, protože průsmyk se dal snadno bránit.
Hrad Bran stál na mohutné skále přímo nad cestou, která se v serpentinách kroutila vzhůru do průsmyku ke strážnici, jíž se tu říkalo Sinaj. Bran postavili Sasové podle vzoru německých hradů. Dominovala mu mohutná bergfritová věž, kterou s palácem spojoval dřevěný můstek. Vysoké kamenné hradby byly zakončené cimbuřím a podsebitím. Jediná cesta k bráně vedla po uzounké stezce vysekané do skály, která byla tak úzká, že po ní stěží projel jezdec na koni. Hrad byl zcela nedobytný, ale měl jeden nedostatek. Nebyla zde studna, a proto posádka používala dešťovou vodu. Soustřeďovala se do velké cisterny na nádvoří, kam ji ze střech odváděly dřevěné žlaby. Pokud delší dobu nepršelo, dopravovali ji sem v kožených měších soumaři od říčky, tekoucí podél cesty.
Martina ze Stvolna přijal hejtman brasovské župy ihned, jakmile mu panoš oznámil, že cizinec přináší z Českého království list jeho bratra. Leopold z Leuchtenberga se svému staršímu bratrovi ve všem podobal, až na to, že měl obě oči zdravé a nebyl zjizvený. Přesto působil na první pohled dojmem statečného bojovníka. Nedočkavě rozlomil pečeť a dal se do čtení. I on byl vzdělaný, stejně jako ostatní příslušníci jeho rodu, a nemusel proto volat svého kaplana.
„Tak ty jsi prý statečný rytíř. A ještě k tomu trubadúr," řekl překvapeně, když pergamen dočetl a odložil stranou. Teprve teď vybídl svého hosta, aby se posadil do křesla, a nechal mu přinést číši vína.
„I vy jste prý skvělý hudebník," pousmál se Martin ze Stvolna. Vzpomínal si, jak mu Ulrich z Leuchtenberga na Velharticích kladl na srdce, že jeho bratr je pyšný na své pěvecké umění, i když podle Ulricha nestálo za mnoho.
„Tohle o mně tvrdí můj bratr?" zasmál se hejtman brasovské župy. „Ale pravdu!"
„No," zaváhal Martin ze Stvolna a rychle si měřil jeho širokou tvář. Byla snědá, s ostrými rysy a krátkým vousem. Leopold měl živé a chytré oči. Postřehl v nich však víc než jen zájem a pobavenou ironii. „Abych byl upřímný, řekl to sice, ovšem s malým dovětkem," přiznal se. „Prohlásil, že on je prý minesengrem mnohem zdatnějším. Se staršími bratry je to těžké. Rádi se vytahují. Můj byl stejný. Starší si vždycky myslí, že jsou lepší. Ten můj zase tvrdil, že je lepší bojovník. Vydrželo mu to až do doby, než jsme spolu zkřížili své meče doopravdy."
„A jak to dopadlo?"
„Zvítězil jsem."
„V naší rodině je to jinak. Můj starší bratr je opravdu lepší," vykládal Leopold z Leuchtenberga klidně. „Zpívám totiž hůř, než když vrže rezavé kolo. V životě jsem minesengrem nebyl. Jsem rád, že jsi mi o poznámce mého bratra pověděl."
„I ten můj si myslel, jak je vtipný. Jeho žerty byly hloupé a smál se jim jen on. S příbuznými to není snadné," snažil se celou věc trochu zlehčit Martin ze Stvolna.

„Záleží na okolnostech. S některými to tak špatné není," pokračoval stále vážně hejtman. „To, co ti řekl můj starší bratr, to nebyl hloupý vtip. Právě naopak. To bylo moc chytré sdělení. Tomu vzkazu totiž rozumím jen já. Než jsem odjel z domova, dohodli jsme se tak. Je to naše šifra. Pokud někomu takovou věc namluví, je to důvěryhodný posel. Proto ti mohu věřit. Bratr píše, že se tu chceš usadit. To považuji za výtečný nápad. Pro začátek ti mohu nabídnout pohostinství na svém hradě."
„Nejsem sám. Mám s sebou manželku."
„V paláci dostanete komnatu jen pro sebe. Minulý týden zabili mého kancléře a jeho ložnice je prázdná. Je slušně zařízená, bude vám vyhovovat. Jsi ochotný alespoň prozatím ujmout se jeho úřadu?"
„Jak víte, že na něj budu stačit?" váhal Martin ze Stvolna. Byla pravda, že se tu chtěl usadit. Ať již na téhle straně hor, anebo na té druhé, valašské. Ale to ještě neznamenalo, že by měl zájem vstoupit do družiny kteréhokoli velmože. Taková služba sice přinášela jistotu a bezpečí, ale obvykle také nepříjemné povinnosti. On sám si příliš zvykl na svobodu.
„Jestli na to budeš stačit? Tak důležitou zprávu, že umí zpívat lépe než já, by přece můj bratr žádnému hlupákovi nesvěřil," zasmál se přátelsky hejtman brasovské župy. „Radím ti dobře, ber. V létě tu bude pořádně horko. Valašský kníže Nicolae Alexandru se nás chystá napadnout. Tvrdí, že tohle území patří jemu. Na mém hradě budete oba v bezpečí. Nuže?"
„Pokud je to tak, pokusím se být užitečným služebníkem," souhlasil opatrně Martin ze Stvolna. „Ale nebudu vaším vazalem. Zůstanu svobodný rytíř."
„Tady to ani jinak nechodí," potvrdil vstřícně Leopold z Leuchtenberga. „Na to, jak se žije pod vládou císaře, na to zapomeň. Lenní právo je tu sice formálně stejné, ale ve skutečnosti se o něj nikdo nestará. Naši rytíři mají mnohem více svobody než němečtí. Daní za to je, že se většina z nich nedožije požehnaného stáří. Tady se umírá v boji. Jsme v Transylvánii. Podej mi ruku a tím je to vyřízeno."
Hned jak se Martin ze Stvolna domluvil s hejtmanem brasovské župy, opustil hrad Bran a sjel dolů do soutěsky. Tam se ukrývala Johanka i s jejich jměním. Společně ho zakopali v lese a pak se vydali do hradu.
„Od téhle chvíle je to náš domov. Tedy... alespoň prozatím, než se rozhodneme, co dál," vítal ji, jako by tu už byl doma.
Johanka se usmívala. Zdála se po dlouhé době zase spokojená a šťastná.
* * *
Následujícího večera se v hodovní síni konalo slavnostní uvítání Martina ze Stvolna. Přítomno bylo deset rytířů, kteří veleli hradům a strážnicím v okolí. Nepřijel jen Mihai ze Sighisoary, vojenský velitel Brasova, protože ve městě došlo k nepokojům a on musel řídit zasedání soudu. Někteří si ale mysleli, že skutečný důvod jeho nepřítomnosti je jiný. Mihai se v loňském roce snažil získat úřad hejtmana brasovské župy. Hrabě ze Sibiu dal však přednost svému dávnému příteli Leopoldovi z Leuchtenberga. Od té doby se Mihai e Sighisoary jen zřídka účastnil společné zábavy nejvýznamnějších rytířů své župy.
Jediná urozená žena, která se kromě Johanky objevila v sále, byla hejtmanova manželka Mathilda. Byla to obtloustlá, znuděně se tvářící žena, která Johance bez obalu sdělila, že z jejího příjezdu velkou radost nemá. Kvůli ní musí být totiž s rytíři i ona, neboť tak předepisuje obyčej. Rytíře hostí její manžel a ženy hejtmanova manželka.
Sotva se hosté najedli a začalo se pít, Mathilda začala netrpělivě posedávat a nakonec Johanku vyzvala, aby šla spát. Přitom důležitě vysvětlovala, že po skončení večeře mají ženy odejít. Hned se začala chlubit, že to byl její nápad, aby hrad vždy za soumraku opustily všechny ženské služebné. Jsou ubytované ve dvorci dole v soutěsce. Tam za nimi vojáci z posádky nemohou a nedojde tak ke hříchu smilstva.

„Ale večeře přece ještě neskončila!“ odmítla Johanka odejít ze sálu. Výtečně se bavila. Seděla mezi dvěma rytíři a oba se předháněli, aby upoutali její pozornost.
„Večeře skončí, když služebnictvo odnese ze stolu mísy. Jakmile se začne pít, má slušná žena odejít. Víte, děvenko, co všechno mohou opilí rytíři udělat?“ pokračovala shovívavě hejtmanova manželka. Na slovo děvenko, položila důraz, ale neznělo to příliš upřímně a ani zdvořile. „Je to náš starobylý zvyk.“
„Náš zvyk to není,“ odsekla vzdorovitě Johanka. Nemínila se nechat vyhnat. Jak dlouho už nebyla v podobné společnosti? Užívala si zábavu, která jí byla téměř rok nedostupná. Buď se ukrývali, nebo cestovali.
„To ovšem nesvědčí o vaší cudnosti a zbožnosti,“ ušklíbla se jízlivě Mathilda a vstala. Ale Johanka se nedala. Se ctnostným výrazem nahlas pronesla: „Co je zbožného na tom, pokud utečete před hříchem? Utíkají jen ty ženy, které si nejsou svou cudnosti jisté. Já cudná jsem a má víra je pevná, proto se nemusím ničeho obávat a zůstanu. Zřejmě na rozdíl od vás, urozená paní Mathildo.“ I ona položila ne zrovna uctivý důraz na oslovení. Hejtmanova žena po ní nelaskavě šlehla pohledem a znovu se posadila do svého křesla. Potila se v těžkých brokátových šatech a měla zlostně stisknuté rty. Mlčela, ale zůstala, aby nezavdala té namyšlené holce příčinu k pomluvám.
Jejich rozmíšky si všiml nejen Martin ze Stvolna, ale i Leopold z Leuchtenberga. Neřekl však nic, jen si trochu unaveně povzdechl. Pak se obrátil k ostatním rytířům a mnohem živěji začal vykládat, že jeho nový kancléř urozený pán ze Stvolna je vynikající minesengr. Pokynul jednomu ze služebníků a ten ihned donesl Martinovu loutnu.
Martinův zpěv sklidil bouři obdivu. Přidala se i paní Mathilda. Johanka si pobaveně všimla, že si hejtmanova manželka nechává až příliš často dolévat svou číši. Na její vkus příliš pili i oba rytíři, kteří jí dělali společnost. Zvláště mladší z nich, který se představil jako Jakob z Târgu Mures, začal být příliš dotěrný. Dokonce si troufl uchopit ji za ruku. Vytrhla se mu, ale to ho vůbec neodradilo, spíše naopak.
Martin zachytil Johančin rozmrzelý pohled, vstal, obešel stůl a řekl, aby si šla sednout vedle něj, protože sice chápe, že místa u stolu určil podle zvyklostí pán hradu, ale on osobně považuje za nespravedlivé, aby se z její krásy těšili ostatní a on, její manžel, nikoli.
„Právě jsem vaší ženě vyprávěl zajímavou historku,“ ohradil se hádavě Jakob z Târgu Mures. „Jen ji tu nechte. Ještě jsem neskončil.“
„Pojď,“ nevšímal si ho Martin ze Stvolna a podal Johance ruku. V té chvíli rytíř vyskočil a bleskurychle tasil meč. Měl v hlavě, ale nebyl opilý tak, aby nebyl nebezpečný.
„Nech toho!“ křikl na něj přísně Leopold z Leuchtenberga. „Na mém hradě se budeš chovat zdvořile, jasné?“
„Jsem rytíř a mám svá práva,“ rozkatil se Jakob z Târgu Mures a vypjal hruď. „V listině Diploma Andreanum, jíž se všichni řídíme, se výslovně praví, že každý sedmihradský rytíř, který je vazalem hraběte ze Sibiu, má právo bránit s mečem v ruce svou čest, pokud ho urazí kdokoli, kdo vazalem našeho hraběte není. Je ten hle cizí rytíř vazalem našeho hraběte?“
„Je,“ odpověděl Leopold z Leuchtenberga bez rozmýšlení „Není,“ vykřikl současně s ním Martin ze Stvolna a rovněž tasil
Rytíři u stolu vyskočili a rychle odtáhli stůl a křesla ke stěně Všem svítily oči dychtivostí. Souboj byl nejlepší kratochvíle, jakou mohla hostina nabídnout.
„Já vám to říkala,“ pokárala Johanku hejtmanova manželka. Ne stála už příliš jistě a musela se přidržet sloupu, který podepíral klenutý strop. „Měla jste jít spát!“

Johanka neodpověděla. Usmála se povzbudivě na Martina a beze slova zamířila k honosnému hejtmanskému křeslu vedle krbu. V něm seděl pán z Leuchtenberga a mračil se. Podle tradice ale neměl právo zasáhnout. Nechápal, jak může Jakob z Târgu Mures znát dávné privilegium uherského krále Ondřeje II. Byl to nevzdělaný muž, kterého zajímaly jen šarvátky, ženské a víno. Hlavou se mu okamžitě mihlo podezření, že za tím vším stojí Mihai ze Sighisoary. Překvapeně si všiml klidného výrazu v Johančině tváři. Se svým manželem se vlastně ani nerozloučila, natož aby dala najevo obavy. Když došla k jeho křeslu, tiše, jako by ji káral, řekl: „Co se stalo? Děláte, jako by vám na manželovi vůbec nezáleželo."
„Záleží mi na něm víc, než si umíte představit," odpověděla stejně tiše. „Jenže vím, jak to s mečem umí. Viděla jsem ho, když hájil Třeboň. Tehdy zabil nejlepšího rytíře jižních Čech."
„Sedmihradsko nejsou jižní Čechy," zabručel nakvašeně hejtman brasovské župy a přestal si jí všímat.
I Jakob z Târgu Mures očekával srdceryvné rozloučení manželů. Jenže se ho nedočkal. Protože bylo zřejmé, že se ti dva mají rádi, muselo být v klidu té krásné ženy něco jiného. Odpověď byla nasnadě. Ta cizí kráska si byla jistá, že její manžel zvítězí. Dostal na sebe zlost. Svému příteli Mihaiovi slíbil ztropit na Branu povyk, aby se všichni dozvěděli, že pán z Leuchtenberga na svůj úřad nestačí. Neměl však svůj slib plnit tak horlivě. Co když je ten cizí rytíř opravdu dobrý a on nezvítězí? Měl si ho nejprve prověřit. Zaváhal, ale pak zachytil v očích jednoho z přihlížejících rytířů posměch. Zvedl meč a zaútočil.
Martin ze Stvolna výpad očekával. Zkušeně ho odrazil. Jakobův meč od Martinova odskočil, jako by narazil do skály. Jakob zaútočil znovu. Tentokrát dopadl ještě hůře. Při obranném výpadu ho Martin lehce zranil na ruce. Přihlížející rytíři to kvitovali pochvalnými výkřiky. Bylo zřejmé, že jsou na cizincově straně.
Jakobovi se zatmělo před očima hněvem a zaútočil znovu. I tentokrát Martin jeho výpad odrazil. Navíc ho donutil ustoupit o několik kroků. Vzápětí Martin sám zaútočil. S pružnou lehkostí dotíral na Jakoba a ten zadýchaně ustupoval. Bránil se ze všech sil, ale stejně to příliš platné nebylo. Utržil další šrám, pak už nebylo kam ustupovat a narazil zády do stěny. Pochopil, že se neubrání. Začal propadat panice.
Martin ze Stvolna tentokrát nevedl výpad na Jakoba. Natočil meč a srazil jeho zbraň stranou. Místo aby využil toho, že tělo soka zůstalo nekryté, zaútočil na jeho pravou ruku. Šikovným pohybem mu vyrazil meč. Bleskurychle na něj stoupl nohou a vzápětí Jakobovi nabídl, že boj skončí jako dva čestní rytíři smírem. Nebude vítěze a poraženého.
Jakob z Târgu Mures věděl, že ten cizinec má právo zabít ho. Ale pokud ho nechá žít, má právo zajmout ho a požadovat vysoké výkupné. Nic z toho se nestalo. Chtěl vybuchnout, že o milosrdenství neprosí, ale na poslední chvíli svá pyšná a hloupá slova polkl. To ovšem neznamenalo, že by byl ochotný zapomenout na tuhle pohanu.
„Jsi dobrý bojovník," prohlásil s přemáháním. „Proto není pro mne hanbou smířit se s tebou."
Na znamení smíru se objali. Rytíři rychle vrátili stůl a křesla na původní místo a Leopold z Leuchtenberga poslal služebníky do sklepa pro další víno. Bylo o čem hovořit.
Johanka se posadila do křesla vedle Martina. Bylo to zcela v rozporu s dobovými zvyklostmi, protože žena neměla právo sedět na čestném místě po pravici hradního pána, ale v rohu až za družinou rytířů. Nikdo se však neodvážil protestovat nahlas. Většina si zálibně Johanku prohlížela, jako by si teprve teď všimli její krásy. Pouze hejtmanova manželka k tomu chtěla povědět své. Pletl se jí ale jazyk, a tak si raději nechala dolít prázdnou číši.

Kapitola 29.

Již po týdnu se ukázalo, že Martinovy obavy nebyly tak zcela liché. Ne že by s ním Leopold z Leuchtenberga jednal povýšeně či pánovitě, choval se k němu mnohem přátelštěji než k většině ostatních rytířů, ale přicházel stále s novými a novými úkoly. V okolí průsmyku byl poměrně klid, zato jinde to vřelo. Nebylo snad dne, aby nepřijel posel se zprávou, že někde došlo k přepadení. Valašské vojenské oddíly, které na jiném místě přešly hory, několik vesnic dokonce vydrancovaly a spálily.

„Bude válka," rozzlobil se zlostně Leopold z Leuchtenberga, když se dozvěděl o dalším násilí. „Pobili prý ženy i děti. Jsou jako zvířata. Mám pro tebe úkol, pane ze Stvolna. Svěřím ti silný oddíl a budeš chránit podhorské vesnice."

„Jsou tu hluboká údolí a nekonečné lesy, v takovém kraji nemám šanci nepřítele dostihnout, nebudu-li mít štěstí. Pokud někde lupiči udeří, zmizí za horami dřív, než se o tom dozvím," bránil se.

„Budu se modlit, aby Bůh ty lotry přivedl přímo pod vaše meče," poznamenal o něco klidněji pán z Leuchtenberga.

Když o tom večer Martin na lůžku vyprávěl Johance, dodal rozmrzele: „Je hejtman a musí dokázat, že je schopen tuhle hranici ubránit. Když nebude dělat nic, obviní ho ze zrady. Pokud se o něco pokusí a žádného nepřítele nechytne, prohlásí o něm, že je neschopný. Když ale pošle mne, nikdo mu nemůže nic vyčítat. Nikoho samozřejmě nechytnu, ovšem za neschopného lidé neprohlásí pána z Leuchtenberga, nýbrž mě. A než se tohle celé vyřeší, začne válka a na všechno se zapomene. Budu se honit po horách úplně zbytečně."

„V tom případě bych mohla jet s tebou," vyhrkla okamžitě Johanka. „Sám tvrdíš, že to nebude nebezpečné. Venku je navíc krásné počasí, blíží se léto. Tady na hradě bych se ukousala nudou. A pak... bála bych se o tebe."

„Tak počkej, má milá," mírnil její nadšení. „Mám hned několik argumentů proti tvé cestě. Pokud to bude bezpečné, jak jsi sama řekla, pak se o mne bát nemusíš. Venku zase tak krásně není. Jsme v horách a tady se počasí může během hodiny úplně změnit. Pamatuješ loni v Tatrách? Jeden den bylo vedro a druhý sněžilo. Jsi slabá, měla by sis raději odpočinout. A co se týká nudy, myslíš, že celý den na koni bude nějaká kratochvíle? Od rána do večera mezi vojáky, ti moc zábavní nejsou."

„Ale budu s tebou. Přes den to nějak vydržím. A v noci budeme sami," opáčila dychtivě. Přitom na něj vyzývavě mrkla, jako by byla holka z ulice.

„Tohle ti jde skvěle," škádlil ji. „Ale víš, že na mě to neplatí."

„Nevzpomínáš si, na čem jsme se dohodli? Že pravdu mám vždycky já."

„Ale pak jsi prohlásila, abych na to zapomněl, a pokud bys zase něco podobného tvrdila, tak že tě smím líbat celou noc."

„To si tedy hanebně vymýšlíš."

„Takže tě nemám líbat?"

„Vezmeš mě s sebou?"

„Ne!"

Otočila se uraženě zády. V šeru se leskly její černé vlasy a mihotavé světlo plamene svíčky kreslilo na stěnu obrys jejích boků. Martin ji objal a něžně se optal, co by měl udělat, aby ji přece jen směl políbit. Natáhla paže a přivinula ho k sobě. Milovali se dlouho, až únavou usnuli.

* * *

Ráno spolu s oddílem vojáků odjela i Johanka.

Dva dny křižovali krajinou kolem městeček Rásnov a Zárnesti. Tady začínaly dvě soutěsky, které směřovaly přes hřebeny na jih do valašského knížectví. Byly strmé a pro povozy se nehodily. Ale vojáci na koních je zdolali snadno. Žádný nepřítel se však neobjevil. Zato na západě, o dvě údolí dále, vypálili Valaši jednu sékelskou osadu.

„Je to jen zlomyslná náhoda," vykládal snědý kapitán, který velel jedné ze dvou rot oddílu. Jmenoval se Vasilescu a byl Sékel. Seděli v hospodě a večeřeli. „Zítra se třeba objeví tady. Tak to ve válce chodí, urozený pane. Každý udělá jednou chybu. Kam bychom se honili? Tady vaří opravdu skvěle. Věřte zkušenému. Dříve nebo později se tu Valaši objeví. Buďte trpělivý a čekejte."
Jenže se neobjevili. Shořela další vesnice v sousedním údolí. Navíc Valaši přepadli tři kupce na cestě do Sibiu.
„To nemůže být náhoda! Co když mají zvědy? Nemůžu dělat vůbec nic," rozčiloval se Martin ze Stvolna. Johanka seděla mlčky na lůžku a měla špatnou náladu. Od té doby, co opustili hrad Bran, se ani jednou nemilovali. Přesto svému manželovi nic nevyčítala. Byla spíše zaražená. Uvědomila se, že ho zřejmě nezná tak dobře, jak si myslela. Martin měl mnoho tváří. Nebyl jen obchodník s falešnými relikviemi, byl také rytíř, který ctil zásadu, že mu Bůh uložil povinnost chránit slabší. Od rána do noci se honil za lupiči. Věděla, že to je správné, ale přece jí vadilo, aby něco stálo mezi nimi.
Opatrně ho pohladila a tiše připomněla, že to není tak dávno, kdy ji přesvědčoval, že jejich svět tvoří jen oni dva. Všichni ostatní stojí mimo ně.
Zavrtěl odmítavě hlavou, ale neodpověděl. Měl pevně stisknuté rty a přemýšlel. Johanka se trochu rozmrzele odtáhla. Jak ráda by udělala něco, aby na chvíli zapomněl na své starosti. Pokud v žertu tvrdila, že pravdu má vždycky ona, měla by to dokázat.
„Poslyš," vyhrkla najednou, protože dostala nápad. „Jestliže tu Valaši mají zvěda, pak by se toho dalo využít."
Zvedl k ní oči a letmo se usmál. V tuhle chvíli nebylo podstatné, zda je Johančin nápad dobrý nebo špatný. Měl na sebe zlost, že se k ní chová tak sobecky a hloupě. Ano, jejich malý svět tvořili opravdu jen oni dva. Pokusil se Johanku obejmout, ale se šťastným smíchem ho odstrčila.
„Tři dny jako bych nebyla, tak teď to zase budeš muset vydržet ty. Nejdřív můj plán!"
* * *
Ráno odjel na Bran rychlý posel se zapečetěným pergamenem. Následujícího dne Johanka zůstala na lůžku. Martin ze Stvolna rozhlásil, že onemocněla. Večer se v zájezdním šenku, kde se svými vojáky tábořil, objevil posel se zástavou hejtmana brasovské župy. Martinovi předal naditou koženou brašnu a hned zase odjel. „Co je v ní?" vyzvídal kapitán Vasilescu. „Peníze. Spousta stříbrňáků. A také nějaké zlaťáky. Chci je použít jako návnadu na lupiče. Ale je to tajemství, jasné? Nikomu ani slovo!"
Kapitán přikývl a zvědavě se optal, jak to chce urozený pán navléknout. Martin ze Stvolna chvíli váhal, ale nakonec mu prozradil, že peníze pošle s malým doprovodem do Sibiu. Zbytek oddílu je bude nenápadně hlídat. Třeba budou mít štěstí.
„To je dobrý plán," liboval si kapitál Vasilescu. „Kdy ho chcete uskutečnit? Zítra?"
„To je brzy. Nejdříve musím všechno připravit. Já osobně si projedu tu cestu a vyberu vhodná místa, kde se budou moci naši vojáci ukrýt. Odhaduji to na týden. A do té doby budou peníze uloženy u mé manželky. Stejně je nemocná a musí zůstat na lůžku. Přede dveře její ložnice postav dva vojáky na stráž. Nikdo k ní nesmí, jen já a šenkýř. Ten jí bude nosit jídlo. Ti dva se ode dveří nehnou, ani kdyby šenk hořel, jasné?"
„Tady je v bezpečí, nebojte se, urozený pane," sliboval kapitán. „Na dvoře jsou naši vojáci, sem se žádný lupič nedostane. Osobně na všechno dohlédnu. Občas za paní Johankou zajdu a..."
„Ne! Ani ty do její komnaty nevkročíš," zarazil ho ostře Martin ze Stvolna. „Pověsím každého, kdo poruší můj příkaz. Každého! Jde o

obrovskou spoustu peněz, které mi svěřil hejtman brasovské župy. Já za ně ručím rytířskou ctí. A svou hlavou."
„To je jiná," přikývl kapitán Vasilescu chápavě. „Spolehněte se."
Nepatrně se uklonil a zamířil na dvůr, aby rozdělil mezi vojáky úkoly. Martin ze Stvolna odešel po rozvrzaných schodech do ložnice.
„Zařízeno," oznámil polohlasně Johance. Byla pobledlá, protože jí opravdu nebylo dobře. Oči jí však jiskřily zvědavostí. „Co když nemáš pravdu?" pokračoval Martin a trochu unaveně si mnul prstem kořen nosu.
„Pak se nic nestane," pokrčila rameny, ale hned důrazně pokračovala: „Ovšem já pravdu mám."
„Jistě," souhlasil trochu rozmrzele. Teď měl na sebe zlost. Pokud by Johanka neměla pravdu, nechytne lupiče. Pokud by však pravdu měla a on nebyl dostatečně rychlý, mohlo by jí hrozit nebezpečí. Neměl na její plán přistoupit. Ovšem teď už se nedalo nic dělat. Sedl si na kraj lůžka, pohladil ji po vlasech a chvíli si prohlížel její pobledlou tvář. Znovu si uvědomil, jak ji miluje.
* * *
Druhý den za svítání opustil Martin ze Stvolna spolu se dvěma vojáky zájezdní šenk. Nejeli však daleko. Sotva překročili nejbližší návrší, zastavili a Martin jim vysvětlil, že je čeká úplně jiný úkol, než tvrdil na dvoře hostince.
Dal jim několik stříbrňáků a vojáci svižným klusem pokračovali horským podhůřím k Sibiu. Martin ze Stvolna odbočil do lesa a v jeho skrytu objel vesnici. Tam cestu opustil a zamířil do skalnaté úžlabiny. Tady se cesta ztrácela, jeho kůň musel jet pomalu. Přebrodil mělký horský potok a ucítil kouř ohně. Objel hradbu vysokých zelených křovin, které zakrývaly malý travnatý palouk. Na něm se pásly dva tucty koní. Stranou seděli vojáci se zástavou hejtmana brasovské župy. Pár jich hrálo kostky a několik dřímalo. Dva stáli u ohniště a otáčeli rožněm, na němž byly napíchnuté dvě skopové kýty. Jakmile ho vojáci zahlédli, vyskočili a uctivě se uklonili.
„Dneska bude ještě klid," oznámil Martin ze Stvolna. „Ale pro jistotu pojedou čtyři z vás k vesnici a budou sledovat, co se tam děje. Pokud byste zahlédli kohokoli z hejtmanových vojáků, ukryjete se. Osobně rozpárám břicho každému, kdo by se pokusil s těmi ve vesnici promluvit. Anebo byl tak nešikovný, aby si ho všimli."
„To je jasné," přikývl hubený muž, který oddílu velel. Pak určil čtyři muže a zálibně se zahleděl na pečené skopové.
„A ještě něco," podotkl Martin ze Stvolna. „Předpokládám, že se v nejbližší době oddíl kapitána Vasilesca zvedne a vesnici opustí. Jakmile se to stane, jeden z vás pojede jako o život sem pro nás. Zbylí tři zůstanou a zasáhnou jedině v případě, že by do šenku vtrhli Valaši nebo jiní lupiči dříve, než my dorazíme. Pokud ty lupiče chytneme, dostanete každý tři stříbrňáky. Ale mám podmínku. Chci je živé. Když ne všechny, tak alespoň jejich velitele."
Sotva určení vojáci odjeli, sedl si Martin ze Stvolna na kámen k ohni a stejně zálibně jako velitel oddílu sledoval hnědavou kůrku opékaných kýt. Do večera byl klid. Ale v noci, ještě než začalo svítat, se v táboře objevil jeden z vojáků na zpěněném koni. „Kapitán Vasilescu odjel," křičel už od potoka.
„Vstávejte!" rozkřikl se Martin ze Stvolna. Koně osedlali rychle a cválali skalnatou soutěskou k cestě. V čele oddílu jel hubený velitel a v ruce nesl zapálenou louč, aby bylo na cestu alespoň trochu vidět. A také proto, aby jeho vojáci věděli, jakým směrem mají jet.
„Ani člověka dospat nenechají," konstatoval rozmrzele jeden z vojáků. Byl ospalý a stále se mu zavírala víčka.
„Předpokládám, že lupiči nebudou z valašského knížectví," přidal se polohlasně Martin ze Stvolna. „Tak rychle nemohli dostat zprávu o tom, co

se ve vesnici děje. Spíše bych řekl, že to bude někdo z místních. Možná Sékelové."
„Uvidíme," pokrčil zdrženlivě rameny hubený velitel a křikl na několik opozdilých vojáků, aby se neloudali, nebo jim nechá večer napráskat.
Na místě, kde les končil, a cesta mezi pastvinami pokračovala k vesnici, se zastavili. Za horami se objevila oranžovějící záře vycházejícího slunce. V šeru se rýsovaly střechy venkovských stavení. Foukal vítr a vojákům byla nepříjemná zima.
„I když si nemyslím, že by ti lupiči přišli z hor, pošli pár vojáků na opačný konec vesnice. Ostatní ať hlídají kupeckou cestu. Jsem si ale skoro jistý, že se lupiči objeví hned po svítání," nařizoval tiše Martin ze Stvolna veliteli oddílu. Vojáci byli zkušení. Svým koním obalili kopyta hadry a řemeny jim převázali tlamy, aby nemohli hlasitěji řehtat. Pro jistotu je, však odvedli notný kus od cesty do lesa. Sami se ukryli v křovinách. Martin předal poslední pokyny jejich veliteli a sám vyrazil do šenku. Plížil se mezi křovinami a pak přelezl plot ohraničující dvůr. Jak předpokládal, oba vojáky z oddílu kapitána Vasilesca našel na chodbě přede dveřmi do Johančiny komnaty. Svědomitě ji střežili. Vešel a Johanku vzbudil. Otevřela oči a okamžitě pochopila, co se děje. Nadšeně vypískla: „Měla jsem zase pravdu."
„Ještě nemáme vyhráno," upozornil ji, ale usmíval se.
Pomohl Johance obléknout se, pak ji vyvedl na chodbu a tiše s ní zamířil ven z hostince. Vojákům nařídil, aby dál hlídali prázdnou ložnici. Ale aby si dali pozor, protože se tu za chvíli objeví tlupa lupičů.
S Johankou proběhli ztichlým dvorem a vyšli na náves. Zamířili k nevelké chalupě a Martin zabušil na vrata. Starý výměnkář jim hned otevřel. Opatrně se rozhlédl a pustil je dovnitř. Věděl, o co jde, od Martina dostal zaplaceno předem.
„Jestli chceš, Johanko, lehni si a dospi to," šeptal starostlivě Martin. Ale Johanka si cvrnkla do špičky nosu: „Túdle. Kdo to vymyslel? Budu se alespoň dívat oknem."
„Když myslíš... Ale neukazuj se moc," souhlasil Martin. S mečem v ruce zamířil zase ven. Ukryl se na zápraží chatrče. Odtud měl skvělý výhled na vrata do dvora zájezdního hostince i na kupeckou cestu.
Šero se pomalu měnilo v den. Nad hřebenem Fágárase vyšlo slunce, jeho paprsky se přehouply přes vršky lesa a ozářily ztichlou vesnici. Přesně v té chvíli se v dálce ozval tlumený zvuk kopyt. Vzápětí se na cestě objevil cválající houfec mužů. Na sobě měli prosté soukenné nohavice a přes plátěné košile navlečené kazajky z ovčí kůže. Kopyta koní vířila prach. Houfec se nijak neskrýval. Hnal se rovnou k zájezdnímu hostinci. Sotva vjeli do dvora, objevili se na cestě vojáci v barvách hejtmana brasovské župy. Utíkali se zbraněmi v rukách, ale nekřičeli, jak bylo jindy při zteči obvyklé. Ze svého úkrytu vyběhl i Martin ze Stvolna.
Na lupiče narazili na chodbě v patře šenku. Jeden z vojáků, kteří drželi stráž před Johančinou ložnicí, byl už mrtvý, druhý se bránil z posledních sil. Útok vojáků byl drtivý. Lupiči byli tak překvapení, když jim Martin se svým oddílem vpadl do zad, že se nedokázali zformovat k obraně. Tři lupiči padli a ostatní se vzdali. Ztráty vojáků byly minimální.
Martin ze Stvolna snadno zjistil, kdo rotě velel. Jak předpokládal, byli to Sékelové. Hlavou lupičské bandy byl rychtář vesnice, kterou před nedávnou dobou s Johankou projížděl. Dokonce se na některé z lupičů pamatoval, protože je ve vsi zahlédl. To ovšem vypadali jako mírumilovní sedláci.
Zatímco Martin ze Stvolna vyslýchal zajatce, část jeho oddílu vyrazila do sékelské vesnice. Prohlídka všech usedlostí přinesla dostatek důkazů o násilí, které lupiči v okolí páchali. Nalezla se spousta peněz, uloupené oděvy, zbraně, nářadí. Bylo zřejmé, že mnohé pocházelo i z vypálených

sékelských vesnic v podhůří. Lupičům bylo jedno, zda vraždí cizince, či vlastní lid.
Velitel lupičů se přiznal, neboť věděl, že je stejně všechno ztracené. Ostatně takový byl život. Kdo hrál hazardně, musel počítat s tím, že jednou prohraje. Prozradil také jméno muže, od něhož dostával zprávy, kde se pohybují vojáci hejtmana brasovské župy, aby se těm místům vyhnul. Byl to kapitán Vasilescu, který z této sékelské vesnice pocházel.
„Tak co, měla jsem pravdu?" triumfovala Johanka. „Napadlo mě to, když jsi se zlobil, jak je možné, že se lupiči objeví vždycky v jiném údolí, než se právě pohybuje tvůj oddíl. A když jsi prohlásil, že musejí mít svého zvěda. Všimla jsem si, že se v šenku každý den objevuje jakýsi Sékel. Přišel, napil se a zase zmizel. A přitom tahle vesnice sékelská není. Kde se tu vzal? Ptala jsem se, ale nikdo ho neznal."
„Skvělá logická úvaha."
„Žádná úvaha. Jen ženská intuice. Právě proto mám vždycky pravdu já," zasmála se Johanka šťastně.
„Co bych si bez tebe počal?" objal ji Martin ze Stvolna. To, o čem hovořila, ho napadlo rovněž. I on si všiml podezřelého sékelského hosta. Nikdy by to však Johance nepřiznal. Bylo tak krásné vidět, jak jí září oči radostí. Protože ve svém životě jí mnoho neměla.

Kapitola 30.
Zajaté Sékely nechal Martin ze Stvolna dopravit na hrad Bran. On sám zůstal ve vsi. Jakmile se oddíl kapitána Vasilesca vrátil do zájezdního šenku, pozval ho do své komnaty. Hned na něj přísně udeřil, jak je možné, že hostinec opustil.
„Odpusťte, urozený pane, ale přijel jakýsi vesničan, že je přepadli lupiči. Myslel jsem, že bychom je mohli tentokrát chytit," bránil se rozhodně. To ještě netušil, co se tady stalo.
„Že jsi plánoval, aby tvoji pomocníci ukradli stříbro pána z Leuchtenberga, to bych ti snad ještě prominul," zarazil ho chladně Martin ze Stvolna. „Ale že jsi ohrozil život mé Johanky, za to ti nechám sedřít kůži z těla!"
„Oběma vojákům jsem nařídil, aby ji pečlivě hlídali. Pokud byli nedbalí, potrestám je..."
„Co by byli platní proti tlupě lupičů?"
„Ty lupiče jsme přece pronásledovali my a..."
„Tak dost!" rozkřikl se Martin ze Stvolna, udeřil pěstí do stolu a tasil meč. „Pochytali jsme celou tu bandu sékelských lotrů. Jejich velitel, rychtář, se přiznal."
Vasilescu sebou trhl a rukou sjel k opasku pro zbraň, ale Martin ze Stvolna byl rychlejší. Přiložil mu hrot meče k hrdlu. Kapitán toho nechal a skoro ublíženě se ohradil: „Pak vám jistě rychtář také pověděl, že jsem mu vzkázal, aby urozené paní Johance neublížili. Ano, šlo nám o stříbro. Ale nejsme takoví lotři, jak si myslíte!"
„Proč by tě měl hejtman lupičů poslechnout?"
„Je to můj bratranec. Hlupák, nechal se chytit. Ale já chci žít! Pokud mne neoběsíte, mám co nabídnout," pokračoval chvatně kapitán Vasilescu. Na čele mu vyrazil pot. Měl opravdu strach. Nebyl tak statečný, jak se dělal.
„Kořist těch lotrů jsme našli. Alespoň většinu. Život si za stříbro nekoupíš."
„Nenabízím peníze. Jde o to, že jsem neposílal zprávy jen Sékelům, ale také valašskému knížeti. V horách dál za Branem neloupí lidé z mé vesnice. Je to příliš daleko. Tam loupí Valaši. Pokud vám pomohu, mohl byste chytit i je. Ovšem... necháte mě žít."
„Proč bych ti měl věřit?"

„Protože jsem voják," vypjal kapitán Vasilescu hruď. „Jsem svobodný muž, hejtmanovi jsem žádnou přísahu skládat nemusel. Sloužím za žold jako většina Sékelů. A protože jsem nic neslíbil, nemohl jsem žádnou přísahu porušit. Sloužím tomu, kdo mi zaplatí víc. To je nejen správné, ale i křesťanské. Copak Kristus neřekl, že každý člověk má hleděti na prospěch věcí svých?"
„Ty lotře," rozzlobil se Martin ze Stvolna, i když se nedokázal Ubránit jízlivému úsměvu. „Kristus mluvil o víře, ne o penězích nebo dokonce o loupení. Křesťan má hleděti na prospěch své duše, nikoli měšce. Ten omyl ti možná prominu. Jsi voják, ne učený teolog. Jak mohu pochytat lupiče z Valašska?"
„To je přece snadné," rozzářil se zajatý sékelský kapitán. „Poslu jim falešnou zprávu a na dohodnutém místě si na ně počkáte. Jako na mé druhy. Jakmile jim zprávu pošlu, pustíte mě."
„V žádném případě! Pustím tě, až budu mít valašské lupiče pod zámkem."
„A co když slovo porušíte?"
„Tak to budeš mít smůlu," ušklíbl se Martin ze Stvolna. „Pokud mi nevěříš, tvá věc. Valašské lupiče si dříve nebo později chytnu sám. Pokud od tebe přestanou dostávat zprávy, stejně udělají nějakou chybu. Já na vybranou mám. Ty ne. Jestliže budeš mlčet, můžeš viset hned. A to beze vších pochyb. Druhou možností je, že mi pomůžeš. Pokud poruším slovo, budeš viset stejně, ale máš naději, že slovo neporuším a budeš žít. Nuže?"
„Lepší viset za měsíc než hned," souhlasil rozmrzele kapitán Vasilescu. „Dám ti čas, abys zpytoval svědomí. Zůstaneš samozřejmě pod zámkem."
„Pak vám má pomoc bude k ničemu," pokrčil lhostejně rameny sékelský kapitán. I jemu se na rtech objevil sarkastický úsměv. „Vy si doopravdy myslíte, urozený pane, že já jsem jediný, kdo pro dává zprávy družině valašského knížete? Jakmile by se zjistilo, že jsem ve vězení, mé zprávě nebude nikdo na druhé straně hor věřit. Nikoho nechytnete a já přijdu o hrdlo. Máme-li jednat společně, musíme si věřit. Žádné vězení!"
„Rozmyslím si to," zabručel ne zrovna nadšeně Martin ze Stvolna. Zavolal dva vojáky, nechal kapitánovi odebrat meč a nařídil, aby ho pečlivě hlídali.
* * *
Na hrad Bran se Martin ze Stvolna vrátil pouze v doprovodu své Johanky. Vojenský oddíl i s uvězněným kapitánem Vasilescem tábořil na lesní mýtině daleko od všech kupeckých cest. O nabídce sékelského kapitána Martin přemýšlel dlouho, ale stále se nemohl rozhodnout, jak s ní naloží. Pobýval v Transylvánii příliš krátce, aby se zorientoval ve vztazích mezi místními velmoži. Byly totiž mnohem složitější než doma. Tady neexistovalo umění rafinované diplomacie či přetvářka. Se surovou přímočarostí šel každý za svým prospěchem. A Martin nemohl pominout ještě jednu okolnost. Pokud by se v budoucnu opravdu chtěl usadit za horami, pak by jistě nebylo moudré, aby jeho jméno spojoval valašský kníže se zajetím svých oddílů. Rychle pochopil, že to, co jedni označovali za loupení, bylo pro druhé vojenské tažení. Vůbec si nedělal iluze, že by sedmihradské oddíly nepáchaly na opačné straně hor stejné krutosti jako Valaši tady. To všechno věděl, ale přesto váhal, jak s nabídkou kapitána Vasilesca naloží. Byl také voják a nerad pouštěl z rukou výhodu, pokud mu ji štěstí nabídlo. Nakonec mu sama Johanka poradila, aby nechal rozhodnutí na hejtmanovi brasovské župy.
„Jsi jeho kancléř," vykládala unaveně. Znovu ji trápil kašel, kterého se v téhle lesnaté a vlhké podhorské krajině nemohla zbavit. „Proč bys riskoval ty? Nech zodpovědnost na něm."
Leopold z Leuchtenberga už stačil popravit všechny zajaté lupiče. Zářil spokojeností, když se Martin ze Stvolna vrátil na hrad. Nikdo mu nemohl

předhazovat, že nedokáže proti nepříteli rázně zakročit. Zprávu o úspěchu už poslal v listu hraběti do Sibiu. Ale spokojenost ho záhy přešla, když mu Martin ze Stvolna pověděl o nabídce sékelského kapitána.
„Pověřil jsem tě, urozený pane ze Stvolna, abys bojoval s lupiči a s našimi nepřáteli," opáčil nakvašeně. „S ohledem na vojenské zkušenosti, jimiž ses chlubil, jsem předpokládal, že si budeš umět v podobné jednoduché situaci poradit sám. Řekl jsem jasně, že musíš zajistit, aby byl v horách klid. Tak co chceš ještě vědět víc?"
„Nařídil jste mi bojovat," ohradil se Martin ze Stvolna. Hejtmanova útočná reakce se dala předpokládat. Ta věc byla příliš ožehavá. Ani hejtmanovi brasovské župy se zjevně nechtělo podniknout proti Valachům podobný úskok. Bylo v něm příliš rizika.
Tím spíše nechtěl vzít odpovědnost na sebe Martin ze Stvolna. Proto důrazně pokračoval: „Pochytal jsem bandu lupičů. Bandu, která tu léta loupila a vraždila, a nikdo přede mnou se s ní vypořádat nedokázal. Moje svědomí vojáka je čisté. Jenže to, co nabízí kapitán Vasilescu, je něco jiného. Přesahuje to úkol, který jste mi dal. Můžeme sem vylákat valašské oddíly a pobít je. Zničíme tak další lupiče a možná na čas zabráníme násilí na lidech ve vesnicích. Ale na druhé straně je to čin, který by si mohl valašský kníže vykládat jako porušení mírových dohod. Mohl by ho dokonce vzít za záminku k vyhlášení války, o které tvrdíte, že stejně brzy vypukne. Tohle může rozhodnout jen hejtman!"
Leopold z Leuchtenberga mlčky přikývl. Měl rty zlostně stisknuté a uvažoval. Lepší bylo nechat Valachy vypálit pár vesnic než se pouštět do nejisté hry. Ani on si nemínil vázat ruce podobným rozhodnutím. Nejlepší by samozřejmě bylo obrátit se na hraběte v Sibiu, aby rozhodl ten. Jenže věděl, že by se potázal se zlou. Vlád ce Sedmihradska se přede všemi tvářil, že mu neleží na srdci nic jiného než zachování míru s valašským knížetem. Leopold z Leuchtenberga hraběte znal a věděl, co by si musel vyslechnout, pokud by ho v téhle věci kompromitoval. Nakonec by ho to mohlo ještě stát postavení hejtmana. Špinavou práci musel dělat on a hrabě si musel zachovat čisté ruce.
„Poslyš," řekl Leopold z Leuchtenberga přátelsky a gestem Martinovi naznačil, aby přistoupil blíže. Naklonil se a skoro šeptal: „Ví o nabídce toho sékelského kapitána kromě tebe ještě někdo?"
„Jen má Johanka."
„Ale ta bude jistě mlčet. V tom případě toho lotra bez soudu okamžitě pověs. Rozumíš? Nechci, aby měl před smrtí možnost s kýmkoli promluvit. Ani se zpovědníkem ne! Zradil nás jednou, zradí i podruhé."
„Je to váš výslovný rozkaz?"
„Jistě! Jako hejtman župy ctím právo. Žádný lupič a vrah si nezaslouží ani špetku křesťanského milosrdenství."
Martin ze Stvolna se uklonil a zamířil k východu ze sálu. V duchu musel přiznat, že si oddechl. Podobné rozhodnutí vyhovovalo i jemu. Vyskočil do sedla, projel bránou hradu a opatrně zamířil po strmé stezce dolů.
Když dorazil na mýtinu, překvapeně se zastavil. Spolu s jeho muži seděli u ohňů cizí vojáci. I když se v heraldických barvách místních rodů příliš nevyznal, o téhle nebylo pochyb. Byla to zástava vojenského velitele města Brasov Mihaie ze Sighisoary. Nad plameny se opékalo maso dvou divočáků, které vojáci stihli ulovit.
V táboře vládla přátelská pohoda.
Od jednoho ohně vstal zavalitý černovlasý rytíř. Vlasy měl na temeni spletené do malých copů na způsob uherských válečníků. Ústa pod plochým nosem zakrývaly naježené černé vousy. Na sobě
měl zbroj s pozlaceným zdobením.
„Vy jste ten cizinec, co slouží našemu hejtmanovi?" optal se. I když hovořil zdvořile, Martin ze Stvolna postřehl v jeho hlase pobavenou

ironii. Černovlasý rytíř pokračoval: „Jsem Mihai ze Sighisoary. Náhodou jsem jel kolem a potkal vaše muže."
„Jistě, musela to být mimořádná náhoda," souhlasil sarkasticky Martin ze Stvolna. Mýtina ležela hluboko v lese a kolem nevedla ani stezka pro soumary, natož pohodlná cesta. Ihned mu došlo, že jde o zajatého kapitána Vasilesca. Nechápal, jak se o něm mohl brasovský velitel dozvědět. Ale své špehy mezi vojáky měl zřejmě nejen valašský kníže.
Mihai ze Sighisoary jako by chtěl jeho slova potvrdit, ukázal na spoutaného sékelského kapitána. „Vím už, co se stalo. A vím také, jakou cenu má tenhle muž pro ochranu zájmů Sedmihradska."
Martin ze Stvolna mlčky přikývl. Dostal od Leopolda z Leuchtenberga výslovný příkaz kapitána oběsit. Jenže tenhle příkaz byl vysloven beze svědků. Měl zlost, protože se ocitl v ošemetné situaci. Pokud by kapitána Vasilesca oběsil, začal by Mihai ze Sighisoary určitě protestovat a obvinil by hejtmana z bezpráví a možná i ze zrady hraběte v Sibiu. Téměř jisté bylo, že v takovém případě by Leopold z Leuchtenberga svedl vinu na Martina a svůj příkaz k oběšení by rozhodně popřel. Pokud by však Martin ze Stvolna sékelského kapitána neoběsil a později nastaly potíže, mohl hejtman brasovské župy Martina obvinit, že nesplnil rozkaz a vina tedy padá na jeho hlavu. Celá situace nabízela i další kombinace, ale ať je počítal jakkoli, vycházelo mu, že tím špatným bude na konci vždycky jen on. Všiml si, že ho Mihai ze Sighisoary trochu posměšně pozoruje a čeká na odpověď.
„Nebylo by ovšem vhodné hovořit o té záležitosti před našimi vojáky, urozený pane," řekl chladně Martin ze Stvolna a očima naznačil, aby ho doprovodil. Zamířil k okraji mýtiny. Schválně si vybral cestu kolem kapitána Vasilesca. Zajatec seděl u ohně a živě rozprávěl s několika vojáky.
Právě když hlouček míjeli, vykládal Martin ze Stvolna veliteli města Brasov, že pan Leopold z Leuchtenberga není ochotný dát milost žádnému lupiči a kapitán bude viset. Hovořil dostatečně hlasitě, aby ho mohl Vasilescu slyšet. Všiml si, že sékelský kapitán pozorně zvedl hlavu. Aby zdůraznil, co říká, očima mu nenápadně naznačil, že by měl utéct. Sám pokračoval k lesu a Mihaiovi vysvětloval, že ovšem s ohledem na to, co kapitán Vasilescu slíbil, viset asi nebude. Tohle ovšem už sékelský kapitán slyšet nemohl.
„Problém je, co uděláme dál," pokračoval Martin ze Stvolna, když se zastavili na kraji lesa. „Jednak není jisté, zda kapitán Vasilescu mluví pravdu. Není ani jisté, jak by se zachoval valašský kníže, pokud bychom sem nalákali jeho rytíře a tady je uvěznili."
„Tak co hodlá hejtman udělat?" ostře ho přerušil Mihai ze Sighisoary.
„Rozhodnutí učiní, až zajatce přivedeme na hrad," odpověděl zdvořile Martin ze Stvolna a po očku sledoval hlouček u ohně. Kapitán Vasilescu neměl na rukách pouta. Když jedl, vojáci mu je snímali. Martin ze Stvolna o tom věděl, sám takovou úlevu povolil. Dosud nebyl důvod obávat se kapitánova útěku. Teď se mu tahle shovívavost vyplatila. Sékelský kapitán se zvedl a cosi vojákům řekl. Dva vstali a doprovodili ho k nedalekému křoví. Vasilescu spustil nohavice a vyprázdnil měchýř. Sotva si však nohavice natáhl zpět, prudce udeřil jednoho z vojáků do tváře a druhého kopl do břicha. Přitom mu vytrhl meč z pochvy a mohutnými skoky zmizel v lese.
Táborem se rozlehl rozhořčený křik. Vojáci vyskakovali od ohnišť a utíkali za uprchlíkem. Pronásledování trvalo skoro až do noci, ale kapitán Vasilescu zmizel.
Mihai ze Sighisoary na výsledek honičky nečekal. V doprovodu Martina ze Stvolna se vydal na hrad Bran. Tvářil se velice rozmrzele a celou dobu mlčel. Na hradě okamžitě obvinil hejtmanova kancléře z nedbalosti a žádal nejpřísnější potrestání. Ale Leopold z Leuchtenberga to rezolutně odmítl.

„Vy ani vaši vojáci jste neměli v ležení mého oddílu co dělat," vykládal přísně. „Pokud jste jeli za mnou, měli jste se držet cesty. To, že jste se tam objevili, si vykládám jinak. Pokud by totiž chtěl urozený pán ze Stvolna doopravdy umožnit kapitánu Vasilescovi útěk, mohl to klidně udělat dříve. A bez rizika! Já si myslím, že mu musel pomoci někdo z vašich lidí. Jiné vysvětlení, proč jste se tam s oddílem zdržel, totiž nemám."
„Chcete mne obvinit?" rozkřikl se rudý zlostí Mihai ze Sighisoary.
„Zatím ne," opáčil smířlivějším hlasem hejtman brasovské župy. „Ta věc se mi nelíbí, ale nikoho neobviním jen kvůli svému podezření. Předpokládám, že vy se zachováte stejně, urozený pane. Nemyslím si také, že by bylo vhodné obracet se s touhle nemilou záležitostí na našeho hraběte do Sibiu. Má svých starostí dost."
Mihai ze Sighisoary chvíli uvažoval a pak přikývl, že souhlasí. Na znamení dohody se oba velmožové objali.
Večer si nechal Leopold z Leuchtenberga zavolat Martina ze Stvolna do své ložnice, aby si promluvili mezi čtyřma očima.
„A teď pravdu!" hřímal popuzeně. „Jak se o zajetí kapitána Vasilesca pan Mihai dozvěděl?"
Martin ze Stvolna stejně popuzeně opáčil, že opravdu netuší. Před křížem musel odpřísáhnout, že on zprávu do Brasova neposlal a hejtmana nezradil.
„Ostatně, pokud bych vás chtěl zradit, nenechám přece toho kapitána utéct," bránil se Martin, když se Leopold z Leuchtenberga trochu uklidnil.
„To je pravda. Ovšem někdo mne zradit musel. Tohle nebyla náhoda," souhlasil hejtman a v milosti Martina ze Stvolna propustil.
„Tím to neskončí, věř mi," povzdechla si Johanka, když jí vše vyprávěl. „Já mám totiž vždycky pravdu."
Jak se později ukázalo, bylo tomu tak.

Kapitola 31.
S blížícím se létem problémy v horách rostly. V několika sékelských vesnicích propukly nepokoje. V jedné dokonce zabili úředníka, který měl na starosti výběr daní. Když si Leopold z Leuchtenberga stěžoval sékelskému hraběti Dimitru Hödesovi, ten jen pokrčil rameny, že o žádných nepokojích neví a úředníka přepadli valašští lupiči. Za pořádek v kraji navíc neodpovídá on, ale urozený pan hejtman. Co tedy může v té věci podniknout? Navíc ještě upozornil, že to nebyl on, kdo nechal popravit dvě desítky Sékelů pro nepodložené obvinění z lupičství. Proto se nesmí hejtman nepokojům divit, když je svým způsobem zavinil on sám.
„Jejich vina byla nesporná," odsekl hejtman brasovské župy popuzeně.
„To je možné," souhlasil uraženě Dimitru Hödes. „Ale bývá dobrým zvykem přizvat mne k soudu, pokud před ním stojí Sékelové. Pak by určitě nevznikly podobné pochybnosti."
„V případě lupičů dopadených při činu lze zločince popravit bez jednání soudu," bránil své rozhodnutí Leopold z Leuchtenberga. Nerad s představeným Sékelů spolupracoval. Vždycky z toho byly jen potíže. Navíc bylo zjevné, že sékelského hraběte jeho argumenty nezajímají. Šeptalo se, že by mu byla nadvláda valašského knížete mnohem milejší než uherský král.
„Myslel jsem, že jako kancléř budu mít na starosti kancelář a listiny," rozčiloval se Martin ze Stvolna, když večer vysvětloval Johance, proč se celý den neviděli. „A zatím musím cvičit vojáky, honit lupiče, svážet do hradu zásoby pro případ obležení, a když je náhodou chvilka času, tak mne hejtman pošle zkontrolovat strážníci Sinaj nahoře v průsmyku."
„Má vůbec nějaký smysl ztrácet tady čas?" mrzela se Johanka. S příchodem léta se její zdravotní stav zlepšil. Byla plná života i sama se zoufale nudila. Nebyla zvyklá zahálet, jenže co mohla na hradě dělat? Navíc

cítila, že jim pobyt na Branu nic nepřináší. Ani postavení, ani více peněz.
„Ztrácet tady čas...," opakoval váhavě. „To záleží na tom, co doopravdy chceme. Počkej," musel se okamžitě bránit, protože ho Johanka objala a začala líbat. „Tak jsem to nemyslel."
„Já tě jen zkoušela," zasmála se šťastně a způsobně se vrátila na místo. Okamžitě pokračovala s věcným soustředěním: „Je přece jasné, co chceme. Usadit se někde, kde budeme žít spolu."
„To svým způsobem žijeme i tady. Upřímně se obávám, že jinde to o moc lepší nebude."
„Bude! Ty svou práci máš, ale co já? Pokud bychom měli vlastní domácnost, budu se o ni starat. Vyberu si služebné, abych si s nimi rozuměla. Ale tady?" mávla rozmrzele rukou. Odpoledne se pohádala s paní Mathildou a ještě teď ji v duši pálila zlá slova namyšlené šlechtičny.
„Tady na hradě jsme jen služebníci. Příliš jsme si zvykli na svobodu, ovšem tohle je divoký kraj. Je to, jako bys dobrovolně žila se smečkou vlků. Jenže ve valašském knížectví to bude stejné. A možná ještě horší. Alespoň podle toho, co jsem se doslechl."
„Tak co budeme dělat?" vykřikla lítostivě. „Tady to už dlouho nevydržím. Ztratím rozum... Prosím tě, udělej něco!" Znovu ho objala, ale tentokrát nedovolila, aby ji odehnal. Položila hlavu na Martinovo rameno a hořce se rozplakala.
Druhý den, když Martin vstal, seděla Johanka u okna a apaticky se dívala ven. Obrátila se na něj, a jako by byla loutka bez života, optala se: „Ještě jsem neslyšela zvony. Kdy začne mše? Hledala jsem bratra opata, ale řekli mi, že tu žádný není... Copak nejsem v klášteře?" Tohle pomatení trvalo naštěstí jen do večera. Přesto bylo zřejmé, že tady už dále žít nemohou.
* * *
Útěkem kapitána Vasilesca případ se sékelskými lupiči neskončil. Mihai ze Sighisoary přes všechny předchozí dohody obvinil hejtmana brasovské župy z nedbalosti. Leopold z Leuchtenberga svolal okolní rytíře a v jejich přítomnosti vyslýchal své služebníky, aby našel viníka.
Když Martin ze Stvolna skončil svou výpověď, hejtman se s přísným výrazem optal: „Ovšem oba vojáci, kteří ho tam na mýtině střežili, tvrdí, že jsi jim poručil, aby mu rozvázali ruce!" Pak se na něj významně zadíval a pokračoval: „Stačí mi však tvé slovo, urozený pane sekretáři, že jsi nic takového neporučil. Je totiž zjevné, že chybu udělali ti dva."
„A vy je za to potrestáte," konstatoval Martin ze Stvolna. Klečel před honosně vyřezávaným křeslem ve velkém sále hradu Bran.
„Ano, potrestám je," souhlasil Leopold z Leuchtenberga a rozhlédl se po zástupu shromážděných rytířů. Tohle řešení mu připadalo jako nejlepší. Dva obvinění vojáci stáli stranou. Na rukách měli pouta a mlčeli. Stáli s rezignovaně sklopenými hlavami, protože věděli, jak vypadá spravedlnost v Transylvánii.
„Není důvod trestat je," pronesl hlasitě Martin ze Stvolna a pyšně zvedl hlavu. „Opravdu jsem jim nařídil, aby tomu sékelskému kapitánovi rozvázali ruce. Přísahal na svatý kříž, že neuteče. Věřil jsem mu. V zemi, odkud já přicházím, podobná přísaha stačí. Ti dva za nic nemohou... leda snad, že měli dávat lepší pozor, když si šel vyprázdnit měchýř."
„Co si o tom myslíte, urození pánové?" řekl Leopold z Leuchtenberga nakvašeně a rozhlédl se sálem. Měl na svého kancléře zlost. Vše se mohlo klidně a rychle urovnat. Místo toho bude rozhodovat o vině, která ve skutečnosti nestála za řeč, jen proto, že Martin ze Stvolna byl nedovtipný. Nazlobeně si pomyslel, že od trubadúra nic jiného ani čekat nemohl. Člověk, který zpívá o hrdinství a čestnosti, většinou nechápe, že

zpívá o něčem, co ve skutečném životě nemá místo. Teď nastanou úplně zbytečné průtahy.
Většina rytířů si však nemyslela nic. Měli svých starostí dost a nějaký uprchlý kapitán je nezajímal. Vůbec nechápali, proč je sem hejtman svolal. Šlo přece o jeho vojáka. Stranou stál Mihai ze Sighisoary a s přimhouřenýma očima jednání sledoval. V nehybném obličeji se dal postřehnout náznak vyzývavé arogance. Před týdnem byl v Sibiu, aby si stěžoval, že hejtman vládne slabou rukou. Právě teď, když hrozí válka, a to je na pováženou. Odjel s příslibem, že hrabě ze Sibiu bude požadovat, aby Leopold z Leuchtenberga lépe hájil zájmy Sedmihradska. To byl první krok. Doufal, že následovat budou další. Protože ticho v sále se protahovalo, vrhl kratinký pohled na svého spojence.
Jakob z Tárgu Mures věděl, co má dělat, ale ještě váhal. Dobře si pamatoval, jak nedávno dopadl s mečem v ruce proti Martinovi ze Stvolna. Obával se, aby jeho vystoupení neskončilo soubojem znovu. Pokud by prohrál podruhé, bylo by to horší, než kdyby zemřel. Jenže nemohl dělat, že si výzvy Mihaie ze Sighisoary nevšiml. Odhodlaně se nadechl a předstoupil před zástup rytířů. Zdvořile se hejtmanovi uklonil.
„Myslím, že mohu mluvit i za ostatní urozené rytíře," začal sebevědomě. „Váš kancléř se přiznal. Měl by tedy být potrestán. A to co nejpřísněji. Svou nedbalostí ohrozil celý kraj."
„Myslíte si to i vy ostatní?" rozhlédl se po sále Leopold z. Leuchtenberga. Martina ze Stvolna si nevšímal. Věděl, o co se hraje. Ráno mu přinesl posel ze Sibiu pergamen od hraběte, který ho jako přítel varoval, aby se měl na pozoru před Mihaiem ze Sighisoary. Důrazně ho napomínal, aby mu nezavdal další příčinu ke stížnostem. Zvláště mu ukládal, aby jednal tvrdě a nesmiřitelně, protože je třeba co nejrozhodněji chránit hranice s valašským knížectvím. A jedinou cestou k tomu je pořádek a bezpodmínečná poslušnost všech rytířů.
Někteří rytíři souhlasili ne zrovna ochotně, jiní dokonce mlčeli, ale nikdo se otevřeně proti návrhu Jakoba z Tárgu Mures nepostavil. Celé jednání je nudilo. O nic přece nešlo.
Mihai ze Sighisoary rovněž mlčel a to hejtmana brasovské župy popuzovalo nejvíc. Pokradmu se ohlédl na svého kancléře. Martin ze Stvolna stále klečel před jeho křeslem. Měl klidnou, příjemnou tvář a drzé oči. Měl také hezkou manželku. S Mathildou si Leopold z Leuchtenberga nerozuměl nikdy. Vyženil s ní vysoké věno a to mělo pro šťastné manželství stačit. Ale nestačilo. V poslední době s ní už ani nelehával. Zato Johanka v něm vzbuzovala spoustu krásných představ. Ani jedna nebyla mravná.
Pokud by Johančin manžel zemřel, nejspíše by na jeho hradě zůstala. Kam by také šla? Pak by se dříve nebo později stala jeho konkubínou. Znovu vrhl pohled na Mihaie ze Sighisoary. Velitel města Brasov se jen třásl, aby hejtman projevil slabost. Když už to zašlo tak daleko, couvnout nemohl.
Leopold z Leuchtenberga vstal a pevným hlasem oznámil, že s ohledem na míru provinění a názor urozených pánů rytířů odsuzuje svého kancléře rytíře Martina ze Stvolna ke ztrátě hrdla, protože ohrozil bezpečí celého kraje.
S taseným mečem zdviženým bojovně nad hlavu prohlásil: „Ať každý zví, že ve chvíli, kdy nám hrozí nepřítel, jehož víra není naší vírou, je nedbalost stejně odsouzeníhodná jako zrada!"
* * *
Martina ze Stvolna odvedli do klenuté jizby v přízemí. Nebyl to temný a zatuchlý žalář, kam zavírali zločince. Místnost byla malá a osvětlovala ji jediná uzounká střílna, jíž se dal právě tak vystřelit šíp. Pomýšlet na útěk tudy byl nesmysl. Spíše než tím, jak uprchnout, se Martin ze Stvolna trápil, co bude s Johankou. Byla chytrá, krásná a byla i bohatá. Jenže to tady v Transylvánii nic neznamenalo. Všechny nectnosti, které

měla urozená společnost doma v Čechách, tady jako by se ještě znásobovaly. Zrada, jíž se dával vyšší křesťanský smysl, se děla otevřeně a bez příkras. Zvedl džbán se zteplalou vodou a mrštil jím o stěnu. Sedl si na stolici, natáhl nohy a opřel se o stěnu. Zavřel oči a začal dřímat. V polospánku zaslechl zavrzání pantů. Když otevřel oči, stála u něj Johanka. Byla bledá a oči se jí leskly slzami. Objala ho a začala líbat. „Co ti to chtějí udělat?" naříkala. Hovořila se staženým hrdlem a její slova přerušoval dusivý kašel.
„Co asi?" povzdechl si Martin ze Stvolna. Vymanil se z její náruče, ale Johanka se nedala. Posadila se mu na klín a ruku si položila kolem jeho krku. Přivinula se k němu, ale v tom gestu už nebyla beznaděj. Sklonila se k jeho uchu a šeptala: „Co kdybych za tebe nabídla výkupné? Peněz máme přece dost!"
„Obávám se, že to nepomůže."
„Proč ne? V křesťanském světě platí hromada stříbrňáků víc než jakékoli právo a spravedlnost. Každý se nechá uplatit. I papež anebo císař."
„V křesťanském světě snad, má milá. Ale jsme v Transylvánii. Já myslím, že si peníze ochotně vezmou, ale stejně mne popraví. Nevěř těmhle lidem ani slovo!"
„Tak to udělám tak, že ty peníze dostanou, teprve až budeš na svobodě. Já už to nějak zařídím," chrlila ze sebe. Pokusila se usmát, i když se jí po tváři kutálely slzy: „Proč nás Bůh takhle zkouší?"
„Protože si chceme žít po svém," řekl a pohladil ji po tmavých vlasech. Miloval ten dotek. „A nezkouší nás Bůh, ale lidé. Ten, kdo není šťastný, nepřeje štěstí ani těm druhým. Všichni hlupáci své omyly dávají za vinu ostatním. Prosím, nic nezkoušej. Jsou to hlupáci a s takovými nemáš šanci se dohodnout."
Zavrtěla hlavou, ale neodpověděla. Objala ho a stulila se mu do náruče jako kočka, když přede. Do tváře se jí vrátila krev, nebyla už tak bledá. Také oči ztratily matný nádech a objevily se v nich drobné jiskřičky.
„Mám ještě jeden nápad," řekla tiše. „Jediný svět, kde my dva můžeme být šťastní, je ten, v němž jsme spolu. Jen my dva. Daleko od hlupáků, sobců a pokrytců. Pokud si myslíš, že tě nezachráním, pak je jediné řešení. Chci, aby mě popravili s tebou."
„Zbláznila ses?" vyhrkl, ale vzápětí si uvědomil, že to, co Johanka říká, má logiku. Znal ji až příliš dobře, aby si mohl myslet, že to je jen prázdné gesto. Přesto se pokusil jí ten nápad rozmluvit. Marně.
„Vím už, jak to udělám," vysvětlovala mu šeptem svůj plán „Pokusím se tě vykoupit. Ale pokud se to nepovede, pak zabiji Leo polda z Leuchtenberga. Ten hlupák se mi už začal dvořit. Pozvu ho k sobě do ložnice, a až si nebude dávat pozor, probodnu ho dýkou Myslím, že ostatní rytíři dovolí, aby nás popravili spolu."
„To je šílené..."
„Tenhle svět je šílený, můj milý," odpověděla smutně. „Tam v klášteře... Nebyla jsem šťastná. Ale je také pravda, že jsem netrpěla. Milovat Boha přináší klid a útěchu. Je to stejné jako jíst kaši bez chutě. Ale přesto... prožít chvíli štěstí stojí za to, můj milý. Neuměla bych se vrátit do kláštera. Neuměla bych se modlit za svou spásu, protože... Prostě... Miluji tě," vykřikla a začala ho vášnivě líbat.
Martin ze Stvolna ji pevně objal a v duchu uvažoval, co se dá dělat. Vůbec nepochyboval, že Johanka je schopná Leopolda z Leuchtenberga probodnout. I když by to byla vražda, nevěřil, že by ji za to Bůh po smrti zatratil. Bylo možné, že se na věčnosti setkají. Jenže si nebyl jistý, zda se lze na věčnosti těšit z půvabu milování. Johanka byla krásná. Když ji svíral v náruči, vnímal vzrušující pružnost jejího těla. Svět byl sice šílený, ale dokázal odměnit ty, kdo se v něm pohybovali. O důvod víc vyhnout se katovu meči.

„Pro začátek zkus mou popravu alespoň o pár dní oddálit," navrhl, když ho celá bez dechu pustila. „Ale nenabízej peníze hned. Věř mi, byl i by schopni dát tě na mučidla, aby z tebe dostali, kde j e naše stříbro schované. Jsou jako smečka hladových vlků. O stříbře ani slovo!"
„Nabídnu Leopoldovi z Leuchtenberga, že se stanu jeho milenkou. Ovšem pod podmínkou, že tvou popravu odloží o deset dnů," řekla Johanka rozhodně. „A totéž nabídnu i ostatním rytířům. Všem, kteří budou ochotní. Až je získám na svou stranu, uvidíme, co dál."
„Je to stejně nebezpečná hra jako nabídnout jim stříbro."
„Ta hra mi za to stojí," ušklíbla se pohrdavě. „S dobytčaty se nedá jednat jinak než právě jako s dobytčaty. Ale neboj se, jen jim to slíbím... Kdy se má konat tvá poprava?"
„Zítra ráno."
Jak se vzápětí ukázalo, Leopold z Leuchtenberga byl muž, který nedal na sliby. Pokud měl možnost cokoli získat, zmocnil se toho nejraději hned, protože dobře věděl, jak nejistá bývá budoucnost a jak málo se dá věřit slibům lidí. On sám plnil sliby jen s krajní nechutí a pochyboval, že ostatní jsou jiní.
„Tvé přízně si vážím, Johanko," řekl, když za ním večer zašla do jeho ložnice. „Jsi krásná, až se tají dech. Škoda, že mne bratr nenaučil skládat milostné písně. Tobě bych složil rád tu nejkrásnější a plnou obdivu. Do smrti budu velebit Boha, pokud s tebou ulehnu a potěším se tvými půvaby. Nicméně... nerozumím tomu, proč chceš, abych popravu tvého manžela odložil? Chápal bych to jako projev křesťanského milosrdenství, pokud bys se mnou ulehla hned tuto noc. Ale nechápu, proč jsi ochotná stát se mou až po jeho smrti a současně chceš, abych popravu odložil. Tím vlastně říkáš, že chceš odložit i to, abychom se mohli spolu milovat. Není to divné?"
„Jsem jen nevzdělaná žena, která vyrostla v klášteře," opáčila Johanka upjatě. „Nerozumím přesně tomu, co jste právě namítl. Ta úvaha je příliš komplikovaná. Vím však, že bych byla zatracena, pokud bych cizoložila. A cizoložnicí se stane každá žena, která ulehne s cizím mužem, pokud je její manžel ještě naživu. Ovšem... přesto žádám o odklad popravy, neboť jsem slíbila Bohu, že se pokusím popravu mého manžela odložit. Alespoň o pár dnů. Příliš ve svém životě hřešil a musí nejprve dosáhnout odpuštění. Alespoň pár dní pokání mu dopřejte, urozený pane. Pak budu vaše!"
„Děláš si ze mě legraci?" rozkřikl se popuzeně.
„Ani v nejmenším," opáčila polekaně a nesměle se dotkla jeho ruky. Leopold z Leuchtenberga se jí zadíval do očí. Neuhnula pohledem. Mlčeli. Po chvíli zabručel: „Týden... Dávám tvému manželovi týden, aby očistil své svědomí. Pak to s ním skoncuje kat. A ty splníš, cos slíbila. Přísaháš?"
„Přísahám," odpověděla důstojně. Pro tahle slova se ani na okamžik netrápila. Podle církevní nauky neměla dobytčata duši, a proto tahle přísaha neměla žádnou platnost, neboť tvor bez křesťanské duše po ní nemohl křesťanskou přísahu požadovat.

Kapitola 32.

S ostatními rytíři to měla podstatně jednodušší. Za úsměv a několik lichotivých slov s mnohoznačným příslibem do budoucna jí byli ochotní slíbit cokoli. Zajímavé bylo, že své sliby hraběti ze Sibiu či hejtmanovi brasovské župy obvykle plnit nemínili, ale přísahu krásné ženě brávali nesmírně vážně.
Johanka ovšem netušila, že se rytíři mezi sebou rádi chlubí svými úspěchy u žen. Atak se stalo, že druhý den za ní přišli tři z nich a přísně se optali, jak to doopravdy myslí. Slíbila totiž přízeň všem třem.

„A proč ne?“ optala se rozmarně. „V naší zemi to není nic neobvyklého. Některým urozeným dámám se dvoří i pět nebo šest rytířů. A všem prokazují svou přízeň.“
„Benátčané se vysmívali, že se my v Sedmihradsku neumíme chovat,“ kysele se zlobil jeden z nich, mladý rytíř s hezkou tváří a vlasy černými jako uhlířská smůla. Odplivl si a pokračoval: „A zatím... Škoda mluvit. Tohle se mi nelíbí.“
„Ani nám ne,“ přidali se jeho druhové. „Měla byste si vybrat, urozená paní. My nejsme zvyklí dělit se. Pokud urozeným dámám ve vaší zemi nevadí, co dělají, je to jejich věc. Ale my chceme slyšet jednoznačnou odpověď. Koho si vyberete, až vašeho manžela...,“ zarazil se a trochu provinile odvrátil pohled.
„Až mému manželovi srazí hlavu?“ optala se Johanka. Oči jí jiskřily hněvem. „Vy si opravdu myslíte, že jste lepší než rytíři v mé zemi? U nás jsou možná ochotní dělit se o přízeň krásné ženy, ale nikdy by nezradili svého druha. Nedívali by se, jak chtějí popravit nevinného rytíře. Muži u nás nenosí meč na ozdobu. Bojovat s cizími vojáky je snadné, to vás nic nestojí. Ale Bůh dal rytířům meč také proto, aby chránili spravedlnost. Aby chránili slabé. Aby chránili nevinné. Ne... nebudu ani jednoho z vás. Jste zbabělci!“
„Co si to dovoluješ, ty...,“ rozkřikl se postarší rytíř se zrzavými vlasy a zvedl dlaň, aby Johanku udeřil do tváře. Ale mladý rytíř s černými vlasy mu ruku srazil. „Ona má vlastně pravdu,“ dodal chmurně.
„Jak pravdu?“ rozčiloval se jeho druh nakvašeně.
„Její manžel je dobrý rytíř. Vzpomínáte, jak hned první den porazil v souboji Jakoba z Târgu Mures? Jakob ho urazil. Johančin manžel ho vyřídil, jako by proti němu stál nezkušený panoš. A místo aby ho potrestal, nabídl mu smír. Má pravdu, její manžel je rytíř.“
„No a co? Zradil.“
„Opravdu? A koho?“ pokračoval v Johančině obraně černovlasý mladík. Přitom se na ni povzbudivě usmál. „Utekl nějaký sékelský kapitán. Každý den někomu z družiny někdo uteče. Potrestal někdy hejtman někoho z nás kvůli něčemu takovému?“
Jeho zrzavý druh postřehl kradmý pohled, kterým Johanka černovlasému rytíři děkovala. Pochopil. Jeho druh hájí manžela té holky jen proto, aby dala přednost jemu. Nadechl se a rezolutně prohlásil: „To bych se na to podíval, aby si hejtman dělal, co chce! Její manžel je svobodný rytíř a má právo se hájit. Jako rytíř čestně s mečem v ruce. Jestli ho chce hejtman obvinit, měl by se s ním utkat. Boží soud!“
Do večera si skoro všichni rytíři na hradě šeptali, že Martin ze Stvolna byl odsouzen proti právu. Ráno si Leopold z Leuchtenberga předvolal Johanku. Třásl se hněvem. „Je to tvá práce?“ udeřil na ni přísně.
„Nevím, o čem hovoříte, urozený pane...“
„Mlč! Jsi proradná děvka! Tak proto jsi chtěla, abych popravu odložil? Abys proti mně poštvala ostatní rytíře? To tě navedl Mihai ze Sighisoary, že je to tak? Mně bylo hned divné, jak se na tebe usmívá. A ty na něj.“
„Na nikoho jsem se neusmívala,“ ohradila se Johanka rozzlobeně. Jenže dobře věděla, že vztek bývá slepý. Leopold z Leuchtenberga hledal nepřítele všude a viděl i to, co ve skutečnosti ne byla pravda. Obava o vlastní úřad bývala tím nejhorším rádcem
„Viděl jsem, co jsem viděl! Je konec tvé podlé hry. Už jsem dal katovi pokyn. Ráno za svítání Martin ze Stvolna zemře. Nedovolím, abys proti mně intrikovala. Ale nemysli si, že tím to končí. Zůstaneš na mém hradě. Rozmyslím si, co s tebou. Něco jsi slíbila. A já se nerad vzdávám toho, co mi patří. To si pamatuj!“
* * *

Mihai ze Sighisoary opustil ještě před polednem Bran. Přijel pro něj posel, že se v okolí města Brasov objevili nepřátelé. Hovořil o početných oddílech valašského knížete. Neznělo to sice příliš pravděpodobně, protože průsmykem kolem strážnice Sinaj žádné vojsko neprošlo, ale přesto Mihai spěchal do svého města.
Jeho rychlý odjezd Leopolda z Leuchtenberga poněkud uklidnil. Jakmile byl jeho největší odpůrce pryč, měl pocit, že se mu dýchá volněji. Když na nádvoří potkal Johanku, usmál se na ni a podotkl, že jí to neobyčejně sluší. Pohodila vzpurně hlavou a optala se, zda trvá na tom, co prohlásil ráno.
„Pokud jde o popravu mého bývalého kancléře, pak se na mém rozhodnutí nezměnilo vůbec nic," potvrdil s převahou. „A ty uděláš nejlépe, pokud na něj co nejrychleji zapomeneš. Už ho neuvidíš. Nařídil jsem, že tě k němu žalářník nepustí. Zbytečně by ses trápila. Záleží mi na tobě." Ještě jednou se usmál, kývl na ni a zamířil k velké věži, aby si vyslechl zprávu vojáka, který z jejího vrcholu obhlížel okolí.
Johanka se musela rukou opřít o zeď, jak se jí chvěly nohy. Hovořila s několika rytíři, které získala na svou stranu. Všichni souhlasili s tím, že rozsudek nad Martinem ze Stvolna není spravedlivý, ale nikdo se nechtěl postavit proti mocnému hejtmanovi. Tím spíše, že Mihai ze Sighisoary odjel. Pokud by tu byl a postavil se do jejich čela, pak by s největší radostí podpořili svolání nového soudu. Jenže sami se ničeho takového neodvážili.
Mladý rytíř se smolně tmavými vlasy, se kterým Johanka hovořila jako s prvním, byl jediný, kdo byl ochotný něco podniknout. Jmenoval se Oitul z Bucegi, byl horkokrevný a toužil se proslavit. Několik rytířů Johanku před spojenectvím s ním varovalo.
„Když Oitul něco slíbí, myslí to vážně," vykládal vážně Julián z Cluje, bratr vlivného hejtmana, který spravoval aradskou župu na severu Sedmihradska. „Jenže v životě musíš myslet hlavou, než něco slíbíš. Ne každé přání lze uskutečnit. Oitul myslí jen svým mečem. A když vidí tak krásnou ženu, jako jsi ty, pak myslí ještě něčím, co se nehodí, abych před tebou pojmenoval. Lidé jako on ti dají pouze naději, ale uskutečnit ji neumějí. V tom to je. Nespoléhej se na něj!"
„Tak co mám dělat?" optala se nešťastně. Julián z Cluje byl jediný z rytířů, který byl ochotný vyslechnout ji. Byl to chytrý muž a jako jediný nepošilhával neustále po jejím výstřihu.
Rytíř bezmocně rozhodil rukama. „To kdybych věděl, tak to udělám. Modli se, protože jedině Bůh může udělat zázrak, který by zachránil život tvého manžela. Když jsem byl malý, zažil jsem něco podobného. Mého otce odsoudili k smrti. Prý zradil hraběte ze Sibiu. Otce toho dnešního. Nemusím podotýkat, že byl nevinný. Také jsem se modlil, aby ho Bůh zachránil."
„A jak to dopadlo? Zachránil ho?"
„Ne," chmurně zabručel Julián z Cluje, svěsil hlavu a opustil ji.
Johanka se pokusila dostat do komory, kde byl uvězněný Martin ze Stvolna, ale marně. Strážnému u vchodu nabízela peníze a neobměkčily ho ani důvěrné doteky, které mu povolila. „Nezlobte se, urozená paní," bránil se mrzutě voják. „Pokud vám to povolím, mohlo by se stát, že by zítra ráno kat místo jedné hlavy setnul dvě. A já zatím na popravišti skončit nechci. Je mi líto."
Nakonec Johanka udělala to, co jí radil Julián z Cluje. Odebrala se do hradní kaple. Klesla před oltářem na kolena a se slzami v očích prosila Pannu Marii o zázrak. Nemodlila se, ale se sepjatýma rukama hovořila ke světici stejně důvěrně, jako by prosila svou matku.
Setmělo se, ale Johanka v kapli zůstala. Nešla na večeři, neměla hlad. Představovala si, co dělá její Martin. Ztrápená duše už nedokázala plakat.

Ještě dříve, než večeře ve velké hradní síni skončila, Panna Maria zázrak udělala.

* * *

Martin ze Stvolna seděl na rozvrzané stolici a přemýšlel. Před chvílí zaslechl skrze dveře Johanku, která se snažila dostat dovnitř. Slyšel každé slovo a pochopil, že jeho osud je zřejmě zpečetěn. Přesto neměl strach. Kromě jiného proto, že tomu stále nemohl uvěřit. Lidský život přinášel neustále tolik zvratů, že nikdy nebylo nic definitivní, dokud hlava skutečně neodskočila od těla a ze života zbyl jen krvácející pahýl tam, co býval krk.

Setmělo se. Jindy touhle dobou venku postupně utichal hluk, ale tentokrát ne. Uzounkou střílnou slyšel šum v hodovní síni, která byla umístěná v patře nad jeho vězením. Do tlumeného zvuku mužských hlasů, mlaskání a srkání se však mísily i jiné zvuky. Přicházely z uzounké stezky, která se vinula pod zdí paláce k bráně. Byl to jen nezřetelný šum, kterého si určitě nikdo na hradě nevšiml, ale Martin ze Stvolna, který neměl ve vězení co dělat, poznal hned, že se něco děje. Pokoušel se vyhlédnout ven, ale okénko se směrem k vnějšímu okraji zužovalo, takže jím stěží prostrčil ruku. Tiskl se ke škvíře a kroutil se, že vypadal jako lano, kterým lodník uvazuje člun k molu, aby něco dole zahlédl.

Ve tmě postřehl nejasné a tlumené záblesky světla, jako by tudy kráčel někdo se zapálenou loučí. Jenže záblesky se objevovaly každou chvíli na jiném místě. Pokud by se k hradu blížil posel nebo družina rytíře, který se zpozdil a přijížděl až po klekání, světlo by se pohybovalo po cestě pravidelně vzhůru. Jenže Martinovi se zdálo, že se světla míhají nejen na skalnaté stezce, ale dokonce i dole na kupecké cestě v průsmyku. Těch loučí muselo být hodně. Divné navíc bylo, že šlo o kratinké záblesky, jako by ti dole světlo zakrývali. Pokud by vzhůru kráčel člověk se zapálenou loučí a tou si svítil na cesiu, světlo by bylo vidět. Bylo by mnohem jasnější a nemizelo by.

Martin ze Stvolna prošel mnoha vojenskými střetnutími a velel také obleženému městu. Pochopil proto ihned, co se tam dole děje. U úpatí skály, na níž se vypínal hrad Bran, se soustřeďovalo vojsko. Nejspíše hodně početné a v každém případě nepřátelské. Proto se ti dole snažili skrýt svá světla, aby si jich stráže na hradě nevšimly. Na místo, kam dohlédl ze svého vězení, nebylo vidět ani z věže, ani z hradeb. Ti, co se dole pohybovali, dobře věděli, jak to na hradě chodí.

Opustil místo u okna a zabušil na dveře. „Hej, ty tam, poslouchej," křičel na strážného ze všech sil. „Běž do hodovní síně. Okamžitě sem přiveď pány rytíře. Řekni, že to je otázka života a smrti. Utíkej!"

Zaslechl nespokojené klení a pak rychlé kroky. Strážný ho poslechl. Přiložil ucho na dveře a poslouchal. K jeho překvapení to opravdu netrvalo dlouho a na chodbě za dveřmi zaslechl hluk kroků.

„Chceš se přiznat ke svým hanebným zločinům?" zaslechl za dveřmi přísný hlas Leopolda z Leuchtenberga.

„Pokud se budete chovat pořád takhle hloupě, tak ráno místo mne popraví vás všechny," křikl na něj nepřátelsky.

„Já tvrdil, že sem jdeme zbytečně," rozzlobil se hejtman.

„Myslíte?" křičel Martin ze Stvolna ze všech sil. Zaslechl, že někdo zase odchází, ale pochopil, že to zdaleka nejsou všichni. Hlasitě pokračoval: „Místo hodování, byste se měli podívat dolů z okna paláce."

„Proč?" optal se kdosi. V tom hlase byl spíše zájem než zlost, že byli vyrušeni od jídla.

„Protože na stezku odjinud vidět není. Asi proto si nikdo nevšiml, že se tam pohybují nepřátelé, kteří se na nás chystají zaútočit."

Ozvalo se zaklení a pak hluk rychlých kroků. Někdo utíkal chodbou, ale ostatní ještě před vchodem do vězení otáleli. Vzápětí se ozval křik, že Martin ze Stvolna má pravdu. Něco se děje pod hradem.

„Pusťte ho ven," nařídil kdosi strážnému. Ale Leopold z Leuchtenberga se okamžitě ohradil: „Ne! To nic nemění na mém rozsudku."
„Budeme zřejmě potřebovat každý meč," oponoval mu hlas, který před chvílí navrhoval vězně propustit.
„Urozený pane hejtmane, našli jsme toto," zaslechl Martin vzrušený hlas. Podle zvuku pochopil, že chodbou utíká někdo z hradní posádky. Vzápětí zaslechl, že kdosi odsunul závoru na dveřích, a vchod vězení se otevřel. Na chodbě stál hlouček rytířů. Voják v barvách hejtmana jim ukazoval provazový žebřík. Přitom poděšeně vykládal, že jich našli víc. Byly uvázané ke stromu u spodní hradby. Odřízli je a shodili dolů.
„Někdo nás zradil," temně konstatoval Leopold z Leuchtenberga.
„Ale pan Martin ze Stvolna to jistě nebyl," dodal Julián z Cluje významně. „Byl celou dobu ve vězení."
„Máme mezi sebou zrádce... To se dalo očekávat," oznámil hejtman hořce. Pak tasil meč a rozhlédl se po okolostojících rytířích. „Na co čekáte? Na hradby! Toho zrádce si najdeme později. Teď musíme odrazit nepřítele."
Záhy se ukázalo, co se vlastně děje. Průsmykem se dolů valilo vojsko valašského knížete Nicolae Alexandra. Předsunuté oddíly se právě chystaly zaútočit na hrad.
Martin ze Stvolna vyběhl ze svého vězení, ale místo na hradby se vydal do komnaty, kterou měl vyhrazenu pro sebe a Johanku. Nenašel ji tam. Objevil ji až v kapli. Klečela se sepjatýma rukama před oltářem. Po špičkách se k ní zezadu přiblížil a objal ji. Poděšeně vykřikla a ohlédla se. Pak mu skočila kolem krku a začala ho vášnivě líbat.
„Jsme v chrámu," upozornil ji šťastně.
„No a?" ušklíbla se.

Kapitola 33.

Podvečerní útok valašských oddílů na hrad Bran nebyl nijak prudký a ani důrazný. Střelci z kuší vystřelili několik šípů a jeden pěší oddíl proběhl pod hradbami. To bylo všechno. Ostatně víc se ani čekat nedalo. Aby bylo možné hrad dobýt, bylo nutné nejprve celé vojsko shromáždit. Teprve pak se začal hrad ostřelovat a obléhatelé si připravovali žebříky k útoku na hradby. Pokud však byl hrad opevněný tak dobře jako Bran, úspěšné obléhání mohlo trvat několik týdnů a často ještě déle. Nic nemohl vyřešit jediný šturm. I kdyby byl veden všemi silami a s nejvyšším odhodláním.
Jiná věc ovšem byla, pokud by se nepřátelům podařilo dostat do hradu tajně po provazových žebřících. Pokud by to byli zkušení rytíři, mohl Bran padnout snadno a rychle. Ale to se nestalo. Když valašské vojsko pochopilo, že se úskok nepovedl, začalo se rozmisťovat v soutěsce i v okolních lesích. Objevily se stany a zaplály hranice. Tmou se ozývalo vrzání kol vozů se zásobami. Začalo se také ozývat skřípění pil a údery seker. Tesaři, kteří postupovali s vojskem, okamžitě stavěli obléhací stroje.
Leopold z Leuchtenberga zesílil stráže na hradbách a na některá místa postavil i členy družin rytířů, kteří právě dleli na jeho hradě. Pak se odebral se svými hosty zpět do hodovní síně. S nimi se tam vydal i Martin ze Stvolna. Hejtman brasovské župy se usadil ve svém honosném křesle a klidně složil ruce do klína. Rozhlédl se po tvářích rytířů a chvíli uvažoval. Teprve pak začal: „Hrad Bran dobýt nemohou. To je vám jasné. A mělo by to být jasné i oddílům valašského knížete. Nepředpokládám, že se o to budou pokoušet. Chtěli se dostat do hradu po provazových žebřících a překvapit nás. To se jim nepovedlo."
„V tom případě zřejmě zítra nebo pozítří odtáhnou," liboval si jeden z rytířů.

„Nesmysl," změřil si ho pohrdavě Julián z Cluje. „Už připravují obléhací stroje. Ale nemyslím, že by chtěli hrad doopravdy dobývat. Spíše nás tu budou držet v obležení. Až na pár rytířů jsme tu všichni, kdo velí hradům a městům v tomhle kraji. Teď jsou naše posádky bez velení. Umíte si představit, co to znamená? Valaši naše posádky snadno porazí anebo dokonce přesvědčí, aby otevřely brány."
„To nesmíme dopustit!"
„Měli bychom se pokusit o výpad. Probijeme se a..."
„Hloupost!"
„Jsi zbabělec!"
„Tak dost!" zarazil začínající hádku Leopold z Leuchtenberga. „Dolů se dá sejít pouze pěšky. Tam si na nás Valaši počkají. Pokud nerozvineme jízdu, není naděje na protiútok. Jsme sice v bezpečí, ale současně v pasti."
„Ale co naše hrady a města? Přece to tak nenecháme?"
„Co nám zbývá? Bylo to šikovně vymyšlené," pokračoval hejtman brasovské župy. „Někdo nás zradil. To, že se tu valašský kníže objevil právě dneska, to není náhoda. Věděl, že jsme tu všichni."
„Jen hlupák by si mohl myslet, že žebříky visely dolů z hradeb náhodou," přidal se Jakob z Târgu Mures. „Martin ze Stvolna je opravdu připravit nemohl, protože byl v žaláři. Ale co jeho manželka? Jestliže zradil on, proč by ona měla zůstat věrná našemu hraběti? Viděl jste ji někdo dneska večer? Tady v sále nebyla."
Martin ze Stvolna zrudl a ruka mu sjela k opasku, ale dva rytíři, kteří stáli vedle něj, ho chytili a nedovolili mu tasit. Nebyl ale sám, koho Jakobova slova popudila. Obvinit nějakého rytíře ze zrady nebylo nic neobvyklého. Silná slova padala často a takový spor se řešil mečem. Jenže obvinit z něčeho takového ženu bylo naprosto nemyslitelné. Nikdo nikdy neslyšel, aby se žena pletla do vojenského řemesla. Opovržení nad takovou podlostí vyjádřil za všechny Oitul z Bucegi. „Pane Jakobe," řekl jízlivě. „Pouze zbabělec, který nedokázal v čestném boji porazit muže, se mstí jeho manželce."
Teď zase měli co dělat rytíři, kteří stáli poblíž Jakoba z Târgu Mures, aby mu zabránili tasit.
„Každý, kdo vztáhne meč na kohokoli na tomto hradě, propadá hrdlem!" rozkřikl se Leopold z Leuchtenberga. Třásl se hněvem. „Tak praví starý zákon. V případě obležení neexistuje nepřátelství. A tuto připomínku nebudu opakovat." Pak se obrátil na Martina ze Stvolna: „Pane kancléři, kde byla vaše žena večer?"
„Už nejsem váš kancléř, urozený pane hejtmane," ohradil se ihned Martin ze Stvolna.
„Je válka," shovívavě pokrčil rameny hejtman brasovské župy. „Náš starý zákon také praví, že po dobu ohrožení rozhoduje výhradně hejtman. Každý rytíř je povinen postavit se na místo, které je pro obranu země nezbytné. Tedy... urozený pane kancléři, opakuji otázku. Kde byla vaše žena dneska večer?"
Martin ze Stvolna polkl kletbu a nepřívětivě odsekl, že to snad tuší každý. Modlila se v kapli za spásu jeho duše. Vzápětí vystoupil z hloučku rytířů hradní kaplan a potvrdil, že to je pravda. On sám ji tam viděl, dokonce několikrát. Kdykoli prošel kolem oltáře, klečela urozená paní Johanka zbožně na podlaze a modlila se.
„Tím je nevina pana Martina ze Stvolna a jeho půvabné manželky prokázána," pronesl znělým hlasem Leopold z Leuchtenberga. „To ovšem znamená jediné. Zrádcem je někdo jiný. Někdo z vás, urození páni."
Dlouho přes půlnoc se rytíři v hodovní síni dohadovali, navzájem se obviňovali a hájili. Strhlo se několik ostrých hádek, ale zrádce se odhalit nepodařilo. Když se rozcházeli, zastavil Leopold z Leuchtenberga Martina a nařídil mu, aby nechal do své ložnice odnést tři slamníky, protože na hradě je málo místa, a proto s ním v komnatě bude spát několik

dalších rytířů. Pokud by to vadilo jemnocitu a nesporné počestnosti jeho manželky Johanky, může ji odstěhovat do ložnice své ženy Mathildy.
Když to Martin Johance tlumočil, zamračila se a prohlásila, že raději bude spát v místnosti s rotou lupičů anebo pohanů, než aby snášela přítomnost té namyšlené a hloupé ženské.
Záhy poté vypukla mezi rytíři další ostrá hádka o to, kteří tři budou spát v ložnici s Johankou a kteří v jiných komnatách hradu. Jejich touhu po ženské společnosti podtrhoval fakt, že Valaši přitáhli k hradu až po setmění. Tedy v čase, kdy hrad opustily veškeré ženské služebné. Kromě hejtmanovy manželky byla Johanka jediná představitelka něžného pohlaví, která momentálně na hradě přebývala. A představitelka zatraceně půvabná.
Nakonec rytíři losovali, což Johanka považovala za nechutné. Ani ji nezajímalo, jak to dopadne, a utekla do ložnice. Svlékla se a ulehla. Za chvíli přišel Martin a hned za ním tři rytíři.
Když Martin ze Stvolna uléhal a spouštěl vyšívané plátěné závěsy, které byly upevněné na stropě nad lůžkem, křikl na ně Julián z Cluje, že přeje dobré spaní a pro tuto noc slibuje, že jeho uši budou hluché. To pro případ, že by Johanka chtěla svého manžela po dnech věznění obšťastnit, jak se sluší.
„Ocenila bych spíše, aby vaše uši nezůstaly hluché," opáčila Johanka a nedokázala zakrýt prosebný tón. „Ovšem měly by raději naslouchat tomu, co se děje v táboře nepřítele. Ideálním místem pro vás by byl v tuhle chvíli ochoz na hradbách."
Julián z Cluje se hlasitě rozesmál, až se rozkašlal. Pak vstal, přes ramena si přehodil plášť a vybídl zbylé dva druhy, aby ho následovali. Bylo by jistě správné, aby zkontrolovali obranu hradu.
„Ale za chvíli se vrátíme," upozornil. „I my se potřebujeme vyspat. Stejně jako vy."
* * *
Sotva za rytíři zapadly dveře, vyskočil Martin ze Stvolna z lůžka a zajistil je závorou. Pak se vrhl k truhlici, otevřel ji a chvíli se v ní přehraboval. Svinuté lano našel až na dně, pod všemi oděvy a truhličkou s Johančinými šperky.
„Rychle," vybídl polohlasně svou ženu. Trochu zaraženě ho sledovala z lůžka.
„Musím se oknem spustit dolů," vysvětloval chvatně. Vrátil se k ní, sklonil se a políbil ji. „Naše peníze... Zakopali jsme je přece kousek odtud v lese. To místo by bylo dobré v míru. Ale teď, když Valaši obléhají hrad, je musím ukrýt někam dál. Nikdy nevíš, co se může stát. Začnou kácet stromy, a kdo ví, co ještě."
Rozmrzelost zmizela z Johančiny tváře. Vymrštila se a pomohla mu uvázat konec lana k noze lůžka. Martin si natáhl nohavice, uchopil meč, protáhl se oknem a spustil se do tmy. Johanka se vyklonila a sledovala ho, dokud nezmizel. Teprve když byl pryč, povzdechla si a vrátila se na lůžko. Tolik se těšila, že se budou milovat.
Martin ze Stvolna věděl, že přímo pod oknem ložnice je ve skále puklina, která se táhne až dolů k cestě. Tam končila v hustých křovinách. Tohle místo nikdo z obránců nestřežil, protože bylo tak strmé, že tudy se útok vést nedal. Martin se přidržoval lana a nohama se opíral o skálu. Skrze podešve svých škorní cítil, jak je ostrá. Obával se jediné věci. Aby lano stačilo až dolů k patě skály. Jenže křoviny ležely ve stínu, neosvětloval je matný svit měsíce, a tak netušil, co ho čeká. Přesně ve chvíli, kdy jeho dlaň hmátla do prázdna, protože lano končilo, zavadil nohama o vršky keřů. Nadechl se a seskočil. Ozvalo se praskání a on propadl skrze šlahouny na zem. Na tvářích i na ruce ucítil bolestivé šlehnutí, v křovinách určitě utržil pár šrámů. Rychle se skrze šlahouny prodral k cestě
a tam se skrčil a čekal.

Věděl, že zvuk lámaných větví musel být slyšet, ale kolem byl takový hluk, že si toho mohl těžko někdo všimnout. V odlesku plamenů viděl obléhatele, jak budují náspy a nízkou dřevěnou palisádu. Za ní se chtěli ukrýt, až budou ostřelovat hradby.
Chvíli se nic nedělo. To ho uklidnilo. Začal se plížit podél skály do tmy na opačnou stranu, než hořely plameny ohňů ve vojenském táboře. Pak se zastavil. Napadlo ho něco, o čem předtím ne přemýšlel.
U paty hradu byl v bezpečí, ale až se dostane do lesa, mohl kdykoli potkat cizího vojáka. Pochytil sice pár slov z místního jazyka, ale to nestačilo. Každý musel poznat, že je cizinec. Vyzvednou! stříbrňáky znamenalo nejspíše větší riziko, než si byl v okamžiku prvního strachu o majetek ochotný připustit. Chvíli uvažoval a pak změnil směr. Odplížil se blíže k cestě a čekal. Kolem pobíhali vojáci s kládami na ramenech.
Chvíli trvalo, než se objevil muž, který byl sám. Martin vyskočil, rukou mu stiskl hrdlo a dýkou ho bodl do srdce. Muž nevydal ani hlásek. Byl hned mrtvý.
Martin ze Stvolna ho odtáhl do úkrytu mezi křovinami a svlékl ho. Své šaty sbalil do uzlíku, který pečlivě ukryl, protože je bude potřebovat při návratu. Pak si oblékl oděv zabitého vojáka. Na plášti byly heraldické barvy valašského knížete. To Martina ze Stvolna trochu uklidnilo. Pak zamířil do lesa. Několikrát prošel kolem hloučku obléhatelů, ale každý měl své práce nad hlavu. Vojáci byli rozmrzelí, protože už byla noc a zmocňovala se jich únava.
K mohutným dubům, u nichž zakopal spolu s Johankou jejich jmění, se dostal snadněji, než předpokládal. Vyhrabal kožené váčky. Byla to pořádná váha. Naskládal je do kožené brašny, ale rozmrzele zjistil, že je najednou neunese. Část proto znovu ukryl a pak se vydal hlouběji do lesa k mýtině, z níž uprchl kapitán Vasilescu. Tehdy si všiml, že nedaleko je pustá roklinka zarostlá šípkovými růžemi. Přesně to bylo místo, kam dobrovolně nikdo nepůjde.
Prodral se šípkovými šlahouny, které ho chytaly za šaty, že měl co dělat, aby se skrze ně vůbec dostal dál. Na dně roklinky ležela spousta velikých balvanů. Odvalil velký plochý kámen a pod ním vyhrabal jámu. Do ní váčky složil a rychle se vracel k dubům pro zbytek stříbra. Byl to pořádný kus cesty a do kopce. Celý zadýchaný složil do brašny zbytek a utíkal zpátky. Jakmile je uložil k ostatním, zahrnul je hlínou, kámen vrátil na původní místo, a jak jen to šlo, odstranil všechny stopy.
Když se vrátil k úpatí skály pod hradbami, byl zde podstatně větší klid než předtím. Hlavní část palisády již stála a většina vojáků se odebrala ke spánku. Prodral se křovinami a dal se do lezení. Stačily tři kroky a dohmátl na konec lana. Pak už to bylo snadnější. Šplhat uměl a navíc se mohl opírat nohama o skálu. Přesto byl rád, když se konečně zachytil za okraj kamenného ostění. Celý zadýchaný se vsoukal do ložnice.
„Konečně," špitla šťastně Johanka. Ani mu nedala pořádně vydechnout a táhla ho k lůžku.
„Už jednou ti tři bušili na dveře," vykládala chvatně a přitom se svlékala. „Tak jsem začala hlasitě vzdychat a zaslechla jsem, že se smíchem odcházejí. Pospěš si, za chvíli se asi vrátí."
Martin Johanku objal, a i když měl ještě před chvilkou úplně jiné myšlenky, oddal se jejímu laskání s rozkoší. Byla krásná a navzdory tomu, že strávila řadu měsíců v klášteře, při milování v sobě neměla nic z panenské cudnosti řeholnic. Byla vášnivá a nenasytná. Přesně ve chvíli, kdy stvrdili rozkoš ze svého spojení hlasitým výkřikem, ozvalo se znovu bušení na dveře.
Johanka si rychle oblékla svou plátěnou košili a vklouzla pod pokrývku. Martin ze Stvolna šel ke dveřím a odsunul závoru.
„Chlapče, chlapče, nepřeháněj to," dobromyslně mu hrozil prstem Julián z Cluje. „Nějaké síly si nech na zítra. Bude se bojovat."

„Bojovat?“ odpověděl mu Martin ze Stvolna ležérně. „To bude hračka. Armáda valašského knížete není nic proti mé Johance.“
„Slyšeli jsme,“ zasmál se s netajenou závistí rytíř. Johanka ležela tiše s hlavou na polštáři a zrudla studem. Věděla však, že podobné řeči jsou nejlepší obranou proti tomu, aby někdo pojal podezření, co její Martin dělal doopravdy.
„Závidím ti,“ pokračoval Julián z Cluje. „Největším štěstím rytíře je ve dne bojovat proti statečnému nepříteli a v noci objímat ženu, která nemá nikdy dost. Já dosud bojoval jen proti statečným nepřátelům. Snad dá Bůh, že se to jednou změní. Že mi k nepřátelům přidá i někoho ke kratochvíli na noc.“
Když Martin ze Stvolna zase zatáhl závěsy, stulila se mu Johanka do náruče a on jí šeptem popisoval místo, kam stříbro ukryl.
„Ale sama ho těžko najdeš,“ dodal nakonec. „Je to hluboko v lese, a pokud neznáš cestu, určitě zabloudíš. Hned jak nepřátelé odtáhnou, ukážu ti ho.“
Johanka ho poslouchala trochu roztržitě, a sotva skončil, při v i nula se k němu a políbila ho. Nasadila nevinný výraz a optala se, zda i on považuje za největší štěstí rytíře, pokud mu dá Bůh ženu která nemá nikdy dost.
„S ohledem na to, co jsem právě dělal a kolik mne to stálo sil, si nemyslím, že by to bylo to největší štěstí v životě. Jistě, milování je příjemné, ale jen tehdy, pokud rytíři nepadají víčka únavou,“ vysvětloval s vážným výrazem. Ale v rozporu s tím její něžnosti opětoval.

Kapitola 34.
Ráno začalo obléhání. Hrad Bran stál na strmé a vysoké skále a k branám vedla uzounká stezka podél hradeb. Proto se obránci nemuseli obávat bezprostředního útoku. Alespoň ne hned.
„Chvíli jsem ty dole pozoroval,“ vykládal v hodovní síni jeden z rytířů. „Stavějí jen katapulty, aby mohli metat kameny. Ale nevšiml jsem si, že by jejich tesaři udělali jediný žebřík.“
„Bez žebříků zaútočit nemohou,“ souhlasil druhý. Mluvil s plnými ústy, jako by se chtěl najíst do zásoby, pokud by hradu hrozilo vyhladovění.
„I kdyby, nic by to neznamenalo. Pokud vím, Bran ještě nikdy nikdo nedobyl,“ upozornil bezstarostně Leopold z Leuchtenberga.
„Pokud si nepřipravují žebříky, může to znamenat, že nás budou chtít vyhladovět a zaútočí až později,“ upozornil Julián z Cluje. „Jak jsme na tom se zásobami?“
„Nepředpokládal jsem, že nás Valaši oblehnou zrovna teď, kdy je tu tolik lidí,“ odpověděl vážně hejtman. „K obraně Branu by stačila jen má posádka. Vaši vojáci jsou tu zbyteční, urození páni.
Pouze krky, které budeme živit. Přiznávám, pro tolik lidí zásoby nemám.“
„Hned jak se naskytne příležitost, rozloučím se a odejdu, abych nebyl přebytečný,“ ušklíbl se jízlivě Oitul z Bucegi.
„Ptali jste se, odpovídám,“ pokrčil lhostejně rameny Leopold z Leuchtenberga. „I když je na hradě mužů víc než obvykle, máme zásoby alespoň na měsíc. To bohatě stačí. Podle mých zkušeností vojsko valašského knížete nevydrželo nikde déle než dva týdny. Nejsou to rytíři a nezapomeňte, že za chvíli začnou žně. Spousta jeho mužů odejde domů, aby sklidili.“
„Náš problém není v zásobách,“ ozval se znovu Julián z Cluje. „Myslím, že by nás mělo trápit něco jiného. Za prvé, děvečky a služebné zůstaly dole ve dvorci. V tuhle chvíli se jejich půvaby těší náš nepřítel. Hanebná představa. Ale to určitě není pravý důvod, proč se Valaši nestarají o žebříky. Stačí jim, že nás nepustí z hradu ven. Postaví obléhací stroje, budou nás ostřelovat. Zatím zbytek armády sestoupí do kraje a bude

drancovat. Valaši to budou mít snadné. Kdo zorganizuje obranu, když jsme všichni zavření tady?"
„Štěstí, že odjel alespoň urozený pan Mihai ze Sighisoary. Alespoň Brasov bude mít velitele," liboval si jeden ze starších rytířů. Leopold z Leuchtenberga ho zpražil zlým pohledem, ale nijak jeho názor nekomentoval.
„To, co říkáte, urození páni, ovšem nesouhlasí se včerejšími událostmi," oponoval Martin ze Stvolna. „Někdo zradil. Valašský kníže přesně věděl, kdy sem má přitáhnout. Věděl, že jste tady a odřízne vás od hradů a měst. Co však měly znamenat ty spuštěné provazové žebříky? Valašský kníže přitáhl buď proto, aby dobyl Bran, nebo aby drancoval v kraji. Na obojí by měl těžko dost sil."
„Tím si nemůžete být vůbec jistý," nesouhlasil Leopold z Leuchtenberga. „Jste v Transylvánii příliš krátce, abyste rozuměl našemu životu. Vždycky se najdou zrádci, kteří se k němu přidají."
„Tím spíše ovšem považuji za vrchol nespravedlnosti, že jsem byl ze zrady obviněn já," připomněl Martin ze Stvolna.
„Už je to pryč," mávl rukou hejtman, jako by to bylo něco, co vůbec nestojí za řeč. „Teď musíme myslet na budoucnost."
Jakmile se rytíři dohodli, kdo bude hájit jaký úsek hradeb, vyhledal Martin ze Stvolna Johanku. Od probuzení se mu zdála divná. Všiml si, že ráno nebyla v kapli na bohoslužbě. Našel ji v ložnici. Seděla u okna a vyhlížela ven. Ale nevypadala šťastně. Dívala se na okolní hory, jako by je ani nevnímala. Byla obrácena do sebe.
„Trápí tě něco?" optal se jí a objal ji.
„Řekni mi," požádala ho nešťastně. „Jsme na hradě. A jsem s tebou, viď?"
„Stalo se něco, Johanko?" optal se starostlivě. Klekl si na zem a uchopil ji za ruku. Upřeně se jí díval do očí.
„Víš, stalo se mi něco zvláštního," začala váhavě. „Ráno, když jsem se vzbudila, jsem si byla jistá, že jsem v klášteře. A také jsem věděla, že neexistuješ. Jenže cosi uvnitř odporovalo, že to je nesmysl. Vždyť jsme se v noci milovali. Nešla jsem ani na mši, abych nebyla zklamaná, pokud by tam byli řeholníci a ne rytíři. Napadlo mě, že si se mnou hraje ďábel. Kolem jsou hory. Nemohu tedy být ve Vyšším Brodě. Tam jsou kopce porostlé lesy. Ale tady, vidíš, samé holé skály. Jsme v Transylvánii, viď, můj milý?"
„Uzdravuješ se, má lásko," řekl něžně a konejšivě stiskl její dlaň. „Teď si odpočiň, později ti všechno vysvětlím. Ale netrap se, jsme spolu. A budeme spolu! Nejsi řeholnice a klášter ve Vyšším Brodě je daleko. Nikdy se tam nevrátíš."
„To je dobře! Nechci tam, už nikdy," vykřikla vášnivě a sklouzla z křesla k němu na zem. Pevně ho objala kolem krku. „Pověz mi, pokouší mě ďábel?"
„V křesťanském smyslu nikoli. Ale bylo by to možná lepší, protože ďábel se dá zapudit celkem snadno. Jenže ty jsi byla nemocná. Tuhle nemoc zlomit je těžké. Ovšem právě jsi vstoupila na cestu k uzdravení."
„Má nemoc je horší, než kdyby mě posedl ďábel?" vykřikla polekaně a pokřižovala se.
Martin ze Stvolna by si v tu chvíli dal pár pohlavků za svou upřímnost. Mluvil s ní jako by Johanka už byla téměř zdravá. Jenže tak to nebylo a jediný chybný krok mohl znamenat katastrofu. Objal ji a začal konejšit. Lhal, jak jen byl schopen, aby rozptýlil její podezření. Nakonec Johanku uklidnil. Usmála se a dovolila, aby ji v náruči odnesl na lůžko. Schoulila se do rohu a skoro hned usnula.
* * *
Odpoledne začali Valaši ostřelovat hrad. Zhotovit účinnou balistu vyžadovalo spoustu zkušeností. Ty valašští tesaři neměli. Kameny z balist neměly rychlost a ani jeden nedolétl až na hrad. Narážely do skal pod hradbami, odrážely se, tříštily a padaly zpět na hlavy obléhatelů. Po

několika marných pokusech toho Valaši nechali, což rytíři na hradbách doprovázeli posměšnými pokřiky. Několik vojáků valašského knížete vystřelilo z kuší, ale šípy nikoho nezasáhly.
„Takhle by se to tu dalo vydržet," komentoval první den obléhání Oitul z Bucegi.
„Nedalo," oponoval hádavě Jakob z Târgu Mures. „Hnijeme tu úplně zbytečně. Jsme rytíři a měli bychom bojovat. Co je platné, že jsme tady v bezpečí? Tohle nám nepřinese ani slávu, ani kořist. Měli bychom se pokusit o výpad. Probijeme se, shromáždíme vojsko a knížete Nicolae Alexandra porazíme na hlavu."
„Ne tak horlivě," napomenul ho střízlivě Julián z Cluje. „Výpad, pokud dole stojí připravené oddíly, je hloupost. A jakou chcete získat kořist? Těch pár drátěných košil, co mají na sobě?"
Jakob z Târgu Mures mávl pohrdavě rukou, bez odpovědi se otočil a zamířil po ochozu hradby k velké věži.
„Pokud nás někdo zradil a připravil ty provazové žebříky, byl to on," sledoval ho nazlobený Oitul z Bucegi.
„Možná," souhlasil Julián z Cluje. „Ale důkazy nemáme, tak o tom raději pomlč. Věř mi, Bůh zrádce nakonec vždycky potrestá. Trápí mě něco jiného."
„Bojíš se, že by mohl nepřátelům pomáhat i nadále? Třeba v noci otevře brány a..."
„Hloupost. Víš, co mě trápí doopravdy? Ta Johanka je po čertech krásná ženská. Nejsem pařez. Když jsme se v noci vrátili do ložnice, slyšel jsi to sám. Pořád neměla dost... Je slušnost, pokud se hradní pán připravuje na obléhání, aby sehnal nejen zásoby k jídlu, ale přivedl taky pár ženských. To tedy byla kardinální hloupost, že děvečky chodívají spát dolů do dvorce. Teď je mají Valaši. No... hlavně že se zabránilo hříchu! Tady zůstala jen hejtmanova Mathilda a Johanka. To bude nuda! Kdybychom alespoň mohli bojovat s Valachy. Jenže sem nahoru se nedostanou...," mávl znechuceně rukou.
„Mám nápad," s nevinným pousmáním navrhl Oitul z Bucegi „S těmi ženskými ti nepomohu, urozený příteli. Ale s těmi Valachy bych pomoci mohl. Co kdybychom z hradeb spustili pár žebříků? Až sem vylezou, tak jim dáme co proto. Spočítáme jim i náš celibát!"
„To ale vůbec není hloupé," zasmál se pobaveně Julián z Cluje a uchopil mladého rytíře kolem ramen. Dychtivě mu svítily oči „Pokud mají Valaši na hradě někoho, kdo nás zradil, pak by si mohli myslet, že ty žebříky dolů spustil on. Nenapadne je podezřívat nás a pokusí se proniknout nahoru. Rozbijeme jim palice, nakopeme je do zadnic a sházíme je dolů z hradeb. Ne že by to boj rozhodlo, ale alespoň se pobavíme."
Když ale svůj návrh přednesli Leopoldovi z Leuchtenberga, ostře ho odmítl.
„Vy jste hejtman," pokrčil rameny rozmrzele Julián z Cluje. „Musím vás ovšem upozornit, že naší posádce hrozí veliké nebezpečí."
„Jaké? Vy víte o nebezpečí? Co nám hrozí?"
„Nuda. Prachsprostá nuda."
Leopold z Leuchtenberga se pevně zahleděl do jeho mužné tváře a pak mu trochu škrobeně oznámil, že děkuje a bude o jeho slovech přemýšlet.
„Je to nafoukaný hlupák," zlobil se Julián z Cluje, když spolu s Oitulem z Bucegi opustili velký sál paláce. Na chodbě potkali paní Mathildu. Zdvořile se jí uklonili, a když zmizela, podotkl Juliím z Cluje rozmrzele, že když vidí ji, tak ho všechny touhy okamžitě přešly. Ovšem až potká Johanku, bude to o to horší.
* * *
V noci se Johanka stulila do Martinovy náruče a tiše prosila, aby ji pevně objal. „Chci mít jistotu, že ten klášter, který stále vidím, je jenom zlý sen. Bez tebe bych umřela."

Ale ráno to už zase byla ta stará veselá Johanka. Martina ze Stvolna donutila, aby si s ní sedl stranou a pověděl jí, co se vlastně děje. Tentokrát si na své klášterní sny pamatovala, nezmizely jako dříve. A tak jí Martin poctivě pověděl o jejích záchvatech od té doby, co ji unesl z Vyššího Brodu. Mlčky poslouchala, a když skončil, pokřižovala se a dodala, že se bude každý den modlit, aby se už nic podobného neopakovalo.
„Když tě něco bolí, dá se to vydržet. Anebo si můžeš vzít lék. Ale když tvá duše zabloudí... To je hrozné! Dej Bože, ať už jsem pořád při smyslech," modlila se Johanka.
„Budeš," řekl povzbudivě a něžně ji políbil na tvář. „Už fakt, že jsi tomu včera nepodlehla, znamená, že se uzdravuješ. Mám z toho radost."
„Já taky," špitla. Chtěla ještě něco dodat, ale rozkašlala se. „Tak vidíš," povzdechla si, když ji kašel přestal dráždit. Napila se horké medoviny a pokračovala: „Sotva zaženu přeludy, začne mě škrábat v krku. To z toho vlhka. Máš to se mnou těžké, viď?"
„S nikým mi nebylo tak hezky jako s tebou, Johanko. Už na to nemysli. Až to tady skončí, vydáme se na jih, za sluncem."
„Říkal jsi, že musíme nejdříve zjistit, jak to chodí ve valašském knížectví. Z toho, co zatím víme, tam život snadný nebude."
„To nebude nikde. Tady mě chtěli popravit, i když jsem nic neprovedl."
„Je to tam samý lupič."
„Mezi lupiči vládne někdy větší pořádek než mezi zbožný mi křesťany. Mohl by nějaký lupič ublížit víc, než nám ublížil inkvizitor Konrád z Wormsu? A co těžaři v Horních Uhrách."
„Krást ve jménu spravedlnosti je nejpodlejší, co můžeš vůbec udělat. Lupič s kyjem v ruce, který tě přepadne na cestě, je proti ctihodně se tvářícím lotrům alespoň upřímný. Hned víš, o co mu jde."
„Pěkně děkuji," zasmála se a šťouchla do něj loktem. „Už zase přeháníš! Lupič je lupič, ať s mečem v ruce, anebo s kodexem plným zákonů. Bát se musíme obou. Dokážeme se ve valašském knížectví ubránit? Tak stojí otázka."
„Upřímně pověděno, netuším. Jak už jsme ovšem poznali, bezpeční nebudeme nikde v křesťanském světě."
„A co v nekřesťanském?" vypálila ihned svou otázku. Bylo zřejmé, že o něčem takovém přemýšlí už delší dobu.
„Mezi nevěřícími?" opakoval váhavě. Tohle ho nikdy nenapadlo. „Vím o nich jen to, co jsem se učil v lekcích teologie. Takže nic, co by se dalo doopravdy použít. Ale i to by mohlo být řešení. Nevěřící zřejmě nebudou horší než křesťané. Ale určitě nebudou ani lepší."
Jindy by Johanka protestovala, ale tentokrát ne. Byl to její nápad a ona sama pomalu docházela k poznání, že její víra a skutečný svět se liší.
* * *
Přesně týden poté, co oddíly valašského knížete Nicolae Alexandra oblehly Bran, došlo k první skutečné hádce mezi rytíři. Důvod byl skutečně malicherný. Obránci tu a tam vystřelili pár šípů z kuše. Valný vojenský význam to sice nemělo, ale pomáhalo to zahnat nudu. Většina valašských obléhatelů se pohybovala v bezpečné vzdálenosti. Navíc je kryla dřevěná palisáda a také stromy, které rostly v soutěsce podél kupecké cesty. Střely z kuše způsobily škody jen minimální.
Jenže toho dne se stalo, že jedna šipka vystřelená z hradu zasáhla přímo do oka honosně oděného valašského velmože. Těžce zraněný muž rozhodil rukama, vykřikl a zhroutil se do prachu. Muži z jeho družiny se k němu okamžitě vrhli, popadli ho za ruce a za nohy a odnesli do tábora. Ale bylo pozdě. Než k němu dorazil ranhojič, velmož zemřel. Po celou dobu, kdy se zraněného valašského velmože pokoušeli jeho služebníci zachránit, provolávali obránci Branu z hradeb vítězné chorály. Teprve když byl velmož mrtvý, vypukla mezi rytíři hádka. Spor se vedl o to, kdo vlastně

onu šipku vystřelil. Dva rytíři si beze vší pochybnosti pamatovali, že to byli právě oni.
„Tys byl na hradbě za věží," rozčiloval se první na svého druha. „Jak bys ho tedy mohl zasáhnout?"
„Z ochozu za hradbou je dolů vidět lépe než z místa, kdes byl ty," oponoval mu druhý. „Tu šipku jsem vystřelil já. Ještě to vidím před očima. Prásknutí tětivy, šipka mizí dole a pak výkřik. Měl jsem ji celou dobu na očích. Toho velmože jsem zastřelil já."
„Kdyby urozený pan hejtman nezakázal, abychom vedli spory jako muži, řekl bych ti, že jsi lhář," křičel hněvivě první rytíř. „Nikdo nedokáže sledovat šipku vystřelenou z kuše. Toho velmože jsem zasáhl já. Mám důkaz! Šipka, co ho zasáhla, měla modrá pera. Takové používá jen můj rod."
„Nejen tvůj. I můj," ohradil se hned druhý rytíř a ukázal na svůj toulec. Na konci krátkých masivních šipek bylo upevněno modře zabarvené pírko.
„Takže já jsem podle tebe lhář?" rozkřikl se první rytíř. Nemínil ustoupit.
„Jsi," potvrdil klidně druhý.
Po mečích sáhli skoro současně. Tasili a ostří jejich mečů se srazila se zvonivým úderem. Ale to už k nim přiskočili ostatní, kteří až dosud hádku sledovali potěšení tím, že se konečně děje něco zajímavého. Chvíli se všichni strkali, ale nakonec oba rozvadění rytíři meče ukryli.
I když se o jejich hádce Leopold z Leuchtenberga dozvěděl, raději mlčel. Nevěděl, co by vlastně měl udělat. Pokud by hříšníky předvolal a soudil, musel by oba přísně potrestat. A to nepovažoval za moudré s ohledem na to, že byli v obležení. Na druhou stra nu vyhlásil zákaz soubojů a měl by za ním stát, aby nesnížil svou hejtmanskou autoritu. Rozhodl se proto tvářit, jako by o hádce ne věděl. To považoval za nejchytřejší.
Tohle přesvědčení mu vydrželo jen dva dny.

Kapitola 35.

Johanka věděla, že je v obtížné situaci. Sama mezi rytíři. Na štěstí byla vdaná a to jí zaručovala nejen jistá práva, ale také ochranu. Přesto na ni doráželi zvláště mladší rytíři. Ve většině případů ale šlo jen o zábavné dvoření, které se smíchem odmítala. Chápala, že se rytíři nudí, a pokud vše zůstávalo jen v rovině obdivu a veselého pokřikování, brala to jako daň za obležení. Říkala si, že každý musí přispět k obraně vším, čím může. Rytíři svými meči a ona tím, že je bude povzbuzovat, aby bojovali.
Jednou ji zastavila hejtmanova manželka Mathilda a přísně ji napomenula, aby se chovala cudněji a zdrženlivěji. Ona, jako paní hradu, nestrpí, aby se ve zdech Branu páchaly podobné hampejznosti. Johanka se ostře ohradila. To, že si občas promluví s nějakým rytířem, není nic necudného. Ale Mathilda ji ani nenechala domluvit a kazatelským tónem pokračovala:
„Já s nimi nemluvím. Jsem počestná vdaná žena."
„I já jsem počestná vdaná žena," nedala se Johanka. „Nevzpomínám si však, že by se v evangeliích zakazovalo, aby vdané ženy hovořily s muži."
„Jistě, to opravdu zakázáno není, má milá," zle souhlasila Mathilda. „Jde ovšem o to, o čem spolu hovoříte. A jak se přitom na sebe díváte. Jak se před nimi nakrucujete. A co všechno jim slíbíte!"
„Že to tak dobře víte, urozená paní. Vy mne špehujete? Co jsem třeba slíbila vašemu manželovi? Dneska jsme spolu hovořili už dvakrát," odsekla jedovatě. Pravda byla, že s Leopoldem z Leuchtenberga opravdu hovořila. Poprvé o tom, že by měla zkontrolovat, jak je na tom kuchyně se solí a dalším kořením. Podruhé pak o dnešní večeři. Stravováním pověřil hejtman ji a Johanka z toho měla nesmírnou radost. O necudných plánech, které s ní měl v době, kdy věznil jejího manžela, se hejtman už nezmínil. To ovšem neznamenalo, že by Johanka zapomněla. A podle Leopoldových kradmých pohledů se obávala, že nezapomněl ani on.

„Jak se opovažujete, vy... vy...," zajíkla se zlostí Mathilda. „Řeknu to svému manželovi."
O něco později si Leopold z Leuchtenberga předvolal Johanku do velkého sálu, kde konal oficiální audience. Seděl v křesle a na čele měl zlostnou vrásku.
„Nevím, o co šlo, a je mi to jedno," začal bez úvodu, „ale od téhle chvíle se bude o kuchyni starat má manželka. A pokud budeš Mathildě vykládat, že se ti dvořím, přísně tě potrestám. Můžeš jít!"
Johanka se téměř zalykala ponížením a hanbou. Okamžitě se ohradila, že tak to nebylo.
„To je jedno," mávl hejtman brasovské župy netrpělivě rukou. Pak se na ni zadíval a přikázal, ať ještě neodchází. Vstal a došel k ní. V sále byli sami. Leopold z Leuchtenberga se usmál, a než Johance došlo, co chce udělat, popadl ji do náruče a začal drsně líbat. Chvíli trvalo, než ho odstrčila. Otočila se a vyběhla ze sálu.
Na chodbě, ještě zadýchaná a rozcuchaná, potkala Juliána z Cluje. Něco jí řekl, ale nevnímala ho. Utíkala do ložnice, tam padla na lůžko a rozplakala se.
* * *
Odpoledne podnikli obléhatelé první útok. Ale nedostali se ani k hradbám. Spíše než na šturm mysleli na to, aby je obránci nezasáhli. Drželi štíty nad hlavami a kryli se za každým stromem a skalním výstupkem. V takové pozici se příliš bojovat nedalo. Několikrát vystřelili z kuší, vykřikli pár hrozeb a stáhli se.
Rytíři na hradě byli výkonem valašských oddílů hluboce zklamaní. Šel jeden hlas, že to jsou zbabělci.
„Nechápu, proč tu vůbec ztrácíme čas," vykládal posměšně Jakob z Târgu Mures. „Pokud zaútočíme, utečou dříve, než seběhneme po stezce do soutěsky. Kdo ví, co jsou zač? Ale knížecí vojáci to nejsou, to se vsadím. Valašský kníže Nicolae Alexandru zbabělec není. Ten jim určitě nevelí."
„V táboře mají knížecí zástavu," oponoval Oitul z Bucegi. „A po pravdě řečeno, hlavou zeď neprorazíš. Valašský kníže je zkušený bojovník. Ví, že pokud nás nevyhladoví, nemá útok naději na úspěch. Jen by se připravil o vojáky. Tohle bylo pouze takové škádlení."
„Valašský kníže možná zkušený válečník je, ale ty s ohledem na své mládí zřejmě ne," provokoval Jakob z Târgu Mures. „Útok má cenu vždycky. Zvedne morálku ve vojsku. Je to jako při povodni. Tak dlouho narážejí vlny do hráze, až ji prolomí. S obléháním je to stejné. Ty bys v životě žádný hrad nedobyl, pokud budeš takhle opatrný. A zbabělý... Jen ten, komu nevadí okrvavěná hlava, může zvítězit."
Oitul z Bucegi pokrčil rameny a beze slova odešel. Nemínil se hádat s hlupákem a Jakoba z Târgu Mures za chytrého nepokládal. Obešel velkou věž a zamířil na ochoz zadních hradeb. Po žebříku vystoupil na cimbuří a vyklonil se, aby lépe viděl. Dole v táboře vlála před velikým stanem knížecí zástava z rudého hedvábí. Měl dokonce dojem, že Nicolae Alexandra zahlédl. Byl to ještě mladý muž se zamračeným obličejem a šedýma neproniknutelnýma očima. Loni ho potkal na turnaji, a proto věděl, že podceňovat ho by byla chyba. Tím spíše nerozuměl tomu, co měl dnešní útok znamenat.
Jakmile rytíři odrazili útok valašských oddílů, vydal se Martin ze Stvolna za Johankou. V kuchyni nebyla, proto zamířil do ložnice. Našel ji na lůžku. Už neplakala, ale na tvářích měla ještě stopy slz.
„Co se stalo?" optal se polekaně. Hned poznal, že tentokrát nejde o rozmar.
Johanka zaváhala. Tak ráda by si postěžovala na chování Leopolda z Leuchtenberga, jenže věděla, že to nemá smysl. Bude jen přidělávat Martinovi starosti. Pokud by se chtěl zastat její cti, určitě by se to

obrátilo proti němu. Zaváhala a pak si alespoň postěžovala, že ji na zásah paní Mathildy zbavili dohledu nad kuchyní.
„A proto pláčeš?" podivil se Martin ze Stvolna. Posadil se na kraj lůžka a zkoumavě si ji prohlížel. Bylo zřejmé, že jí příliš nevěří.
„Proto!" oznámila Johanka pevně. „Nic špatného jsem neudělala. Je to urážka. A za tím vším stojí paní Mathilda. Nenávidí mě."
„Buď ráda, že ses té práce zbavila. Za pár dní začnou první problémy. Zásoby valem ubývají a nikoho zatím nenapadlo, že bychom měli šetřit. Viděla jsi tu hostinu včera! Ze zásob na měsíc jsme za týden snědli polovinu. Ale až se příděly omezí, rytíři začnou nadávat. Budou urážet. A koho? Už ne tebe, ale Mathildu. Odskáče si to. A ty je ještě můžeš popichovat, že za tebe se jedlo lépe. Nemáš vůbec důvod naříkat."
„Když myslíš," špitla a položila mu hlavu na rameno, aby se jí nemohl dívat do očí. Bála se, že její lež prohlédne. Když tak o tom uvažovala, hejtmanovo chování nebylo jen pobuřující, ale také se styděla. Jejích rtů se dotýkala ústa cizího muže. Ještě teď cítila hrubost, s níž se jí chtěl zmocnit. Byla zvyklá na Martinovu něhu n laskání, ale Leopold z Leuchtenberga ji sevřel, jako když se beran připouští k ovci.
„Opravdu se nic jiného nestalo?" optal se starostlivě Martin ze Stvolna a pohladil ji po tmavých vlasech. Byly hebké jako samet.
„Opravdu ne, má lásko," lhala a cítila, že jí znovu vlhnou oči pláčem. Otřela se o jeho tvář. Byla drsná, Martin se už dva dny neholil. Rukou sjela dolů a začala mu rozepínat kožený opasek.
„Počkej," zasmál se a chytil ji za dlaň. „Nenecháme si to na noc?" Neodpověděla a znovu se pokusila rozepnout mu přezku na opasku.
„Opravdu se nic nestalo?" optal se opatrně. Johanka se milovala ráda, ale jen výjimečně během dne.
„Stalo!" odpověděla. Sebrala veškeré síly. Zaklonila se, aby mu viděla do očí. Pokusila se zasmát. „Vzali mi přece kuchyni!"
„Tak to je opravdu důvod," souhlasil Martin ze Stvolna s hranou vážností. Vymanil se z její náruče. Dveře uzavřel závorou a rychle se svlékl.
„Prosím, nepospíchej," špitla Johanka. Dychtila po něžných dotecích.
* * *
Sotva ji Martin opustil, Johanka se rychle oblékla, protože zatoužila po koupeli. Tady na hradě to nebylo snadné. S vodou se nesmělo plýtvat, neboť tu nebyla studna, pouze veliká cisterna s dešťovou vodou. Vody bylo zatím dost, přesto nařídil Leopold z Leuchtenberga šetřit. Nikdo nemohl vědět, jak dlouho bude obléhání trvat. Hejtman rytířům opakovaně připomínal, že Ludvík IX. Svatý obléhal pevnosti albigenských katarů tři a půl roku. Zatímco vínem odmítli rytíři šetřit, v případě vody neprotestovali. Téměř všichni považovali mytí za zbytečnou zjemnělost, zvláště v časech obléhání. Johanka váhala, zda by si přesto nemohla koupel dovolit. Vždyť by stačilo nanosit do velké dřevěné vany jen deset nebo jedenáct věder. Stačila by troška vody na dně.
Nakonec se rozhodla, že pro těch pár věder hrad určitě do rukou nepřátel nepadne. Navíc bylo jasné, že zásoby potravin dojdou mnohem dříve než voda. Od začátku obléhání se ještě nekoupala. Když dospěla ve svých úvahách až sem, dychtivě zamířila do lázně. Nacházela se v klenutém sklepě za komorami se zásobami. Pec byla vychladlá a na zemi prach. Zažehla oheň, koštětem zametla podlahu, pak si vyhrnula rukávy a zamířila na dvůr. Ve vědru nanosila do vany vodu, počkala, až se kameny na peci rozpálí, a pak je železnými kleštěmi odnesla do vany, aby ohřály vodu. Chvíli trvalo, než byla lázeň alespoň vlažná. Johanka se rozhodla, že to stačí. Svlékla se a slastně se ponořila do vody. Zavřela oči a vychutnávala si první hladivé doteky vody. Pak zaslechla kroky a vzápětí náraz do dveří. Někdo se je pokoušel otevřít. Naštěstí je pečlivě zajistila závorou.
„Kdo je?" optala se znepokojeně.

„Julián z Cluje," ozval se trochu zastřený hlas, tlumený masivními dveřmi.
„Koupu se, odejděte," vykřikla popuzeně.
Rytíř za dveřmi neodpověděl. Zaslechla skřípavý zvuk a pak si s hrůzou všimla, že se ve škvíře mezi okrajem dveří a kamenným ostěním objevil hrot meče, s jehož pomocí rytíř zvedl závoru a vstoupil.
„Jděte pryč!" vykřikla a přitiskla se ke dnu vany. Rukou si zakryla ňadra. Cítila, že se chvěje strachem.
„Nebuď zlá, Johanko," začal vemlouvavě Julián z Cluje. „Od první chvíle po tobě toužím. O nic nejde. Stačí mi jen chvilka. Jen chvilička. Potěšíš mě a oba zapomeneme. Co ti to udělá?"
„Jděte pryč!" zaječela, ale vzápětí se sama svého hlasu ulekla. Co kdyby sem přivolala další rytíře? A vojáky! Umřela by studem, kdyby si jí všichni prohlíželi. Byla nahá.
„Já ti nechci sahat do svědomí," pokračoval laskavě Julián z Cluje. „Ale viděl jsem tě, jak utíkáš z velkého sálu. Byla jsi tam s hejtmanem sama a všiml jsem si, že jste se tam spolu nemodlili. Ale to je jen mezi tebou, jím a Bohem. Jsem si však jistý, že tvůj manžel o tom neví. A ty bys jistě nechtěla, abych mu to vyprávěl. Já ti rozumím. Hejtman je mocný muž. Rozhoduje o našich životech. Je vždycky lepší vycházet s ním po dobrém. Jestli ti mohu poradit, stejně tak by bylo chytré vycházet po dobrém i se mnou. Věř mi, dokázal bych tvému Martinovi ublížit."
Během své řeči došel k okraji vany a zálibně si prohlížel nahou Johanku, ponořenou ve vodě. Pak se sklonil, popadl ji kolem pasu a zvedl. Byl to silný muž a Johanka byla tak vyděšená, že se ani nedokázala bránit. Julián z Cluje ji odnesl k peci a posadil na širokou dřevěnou lavici. Bleskurychle shodil opasek s mečem, který se zlověstným břinknutím padl na dlaždice. Pak si stáhl nohavice. Johance se zatočila hlava, jako by měla omdlít. Zvedl se jí žaludek a myslela, že začne zvracet. Obestřela ji temnota, ale ještě než ztratila vědomí, zaslechla známý hlas.
„Jak se opovažuješ?" řekl Martin ze Stvolna. Nekřičel, mluvil pomalu a pečlivě vyslovoval každou slabiku.
Julián z Cluje rozpažil ruce v mírném gestu, jako by chtěl říci, že to se stává a není třeba se kvůli tomu hněvat. Martin ze Stvolna pomalu sáhl k opasku a tasil meč.
„Nech toho," zamračil se Julián z Cluje. „Jsme v obležení a každý spor by měl rozhodovat hejtman. Ale navrhuji neobracet se s tímhle na něj. Přiznávám, nemám tu co dělat, ale já nemám to štěstí, aby tu se mnou byla manželka. Zaplatím ti pokutu, až obléhání skončí a..."
Martin ze Stvolna sklonil špičku meče k zemi a potěžkával ho, jako by váhal. Pak prudce mávl rukou a srazil Juliánovi z Cluje hlavu. Krev postříkala bělostné Johančino tělo.
Martin přenesl omdlelou Johanku do vany a umyl ji. Pak ji zahalil do pláště a dopravil zpět do ložnice. Na nádvoří křikl na prvního vojáka, který šel kolem, aby urozeného pana hejtmana zavedl do lázně a pak do velkého sálu. On že tam hned přijde.
* * *
„To už přestává všechno," křičel rudý zlostí hejtman Leopold z Leuchtenberga. „Neřekl jsem snad jasně, že každý souboj potrestám?"
„To nebyl souboj," opáčil chladně Martin ze Stvolna. Stál s hlavou vztyčenou proti němu. „Byla to poprava. Poprava zločince, který se pokusil násilím zmocnit mé manželky. I když neznám přesné znění zákonů vaší země, tolik vím, že v celém křesťanském světě má manžel právo na místě zabít cizoložníka, který by se chtěl zmocnit jeho ženy, ať již s jejím souhlasem, anebo násilím. Tak zní zákon!"
„Co si o tom myslíte vy, urození páni?" optal se Leopold z Leuchtenberga a rozhlédl se po hloučku rytířů. Za okny velkého sálu se setmělo a z valašského tábora k nim doléhal opilý zpěv vojáků a také pištivý ženský

smích. Do tábora obléhatelů už dorazily nevěstky z okolí. Mezi vojáky si vždycky vydělaly nejvíce. Těch pár hradních děveček, kterých se zmocnili hned první den, celé armádě stačit nemohlo.
„Urozený pan Martin ze Stvolna byl v právu," prohlásil jako první rezolutně Oitul z Bucegi.
„Nebyl v právu. Při obléhání žádné podobné zákony neplatí," oponoval mu Jakob z Târgu Mures. „Jsem pro to, aby byl popraven."
„Kdo si myslí totéž?" vybídl hejtman brasovské župy ostatní rytíře. Ale ti se bez výjimky přidali na stranu Oitula z Bucegi. Za všechny promluvil nejstarší z nich, Tamas z Negrului. „To, co provedl můj přítel Julián z Cluje, je neomluvitelné. A nezáleží na tom, zda nás obléhají či nikoli. Tím spíše, že jsme v obležení, bychom měli usilovat o přízeň boží. Ten, kdo hřeší, znepřátelí si našeho Pána a nahrává nepřáteli. Stalo se mu po právu. To si myslíme my všichni."
„Myslíš si to i ty?" optal se hejtman Jakoba z Târgu Mures. Protože nedostal odpověď, sám ho vybídl: „Máš právo trvat na svém přesvědčení, že má být Martin ze Stvolna vydán katu. Ovšem jen v případě, že ho porazíš v souboji. Boží soud s mečem v ruce povolím, i když nás obléhají. Nuže?"
„Souhlasím, že bychom měli především usilovat o přízeň boží," odpověděl rozmrzele Jakob z Târgu Mures. „Nechť je mu jeho zločin prominut."
„Nebyl to zločin," přerušil ho ostře Martin ze Stvolna. „To, co jsem udělal, jsem udělal po právu. A jsem ochotný každému dokázat, že právo bylo na mé straně."
Jakob z Târgu Mures jen pokrčil rameny a zlostně se odvrátil. „Tím je soud uzavřen," prohlásil hlasitě Leopold z Leuchtenberga. „Aby se však něco podobného neopakovalo, zakazuji tvé ženě Johaně vycházet z ložnice. Neopustí ji do té doby, dokud nás budou obléhat. Jakmile nepřítel odtáhne, oba opustíte můj hrad. Nejste tu už vítáni!"
Když o tom v noci vyprávěl Martin ze Stvolna své ženě, mlčky přikývla. Pak mu v rychlosti pověděla, co si vůči ní hejtman dovolil. „Nechtěla jsem ti to povědět," dodala nakonec a odvrátila hlavu ke zdi. „Asi to by la chyba. Možná by se to celé nestalo, kdyby..."
„Neobviňuj se," zarazil ji a objal. „To, žes mlčela, nebylo přece důvodem k tomu, co chtěl Julián z Cluje udělat. Ten lotr.. A vypadal tak sympaticky."
„Mám prosbu," špitla posmutněle. „Než na všechno tohle ošklivé zapomenu, prosím, že se nebudeme milovat?"
Martin Johanku políbil na čelo. Musel ji obdivovat. Co všech no musela vytrpět. Ale vždycky se dokázala sebrat a žít dál. Každý člověk si v sobě nosil to dobré i to špatné, co mu život přinášel. Johance přinášel spíše to špatné. Přesto Martin ze Stvolna nepochyboval, že se za pár dní dokáže zase smát, radovat a milovat. Byla mnohem silnější, než se zdála. Podsunul ruku pod její hlavu a přivinul ji k sobě. V jeho náruči rychle usnula.
Martin ze Stvolna však spát nemohl. Sledoval temnou mozaiku, kterou nad jeho hlavou vytvářela kamenná klenba. Přemýšlel o životě. O svém i o Johančině. Ale také o životě žen, které jeho životem prošly a které mu Bůh vzal. Přivinul k sobě Johanku pevněji, než zamýšlel. Ve spánku začala protestovat, ale nevzbudila se.
Najednou Martina napadla slova nové písně. Nebyla to píseň milostná, jaké zpíval jindy. Byla o utrpení i bolesti, ale také o víře a naději. Před očima se mu mihla Elška. Její první skladba byla také balada. Tehdy ho překvapilo, proč zpívá mladá a krásná dívka o smutných pocitech. Teď jí rozuměl. Co asi dělá? napadlo ho. Nedokázal si pomoci, ale před očima se mu objevil ten kratinký okamžik, kdy se spolu pomilovali. Vzdychl a snažil se usnout, ale marně.
Nakonec opatrně odsunul Johanku ke zdi a vstal. V ložnici bylo dusno. Sedl si k oknu a díval se ven do tmy. Vdechoval osvěžující chladivý

vzduch. Letní noc mu najednou připadala jako alegorie jeho života. Život ho neustále dusil a jen občas mohl přistoupit k oknu, aby se osvěžil. Jenže ven, tam, kde by ho nic nedusilo, tam nemohl.

Kapitola 36.

O tom, co se stalo Juliánovi z Cluje, rytíři na hradě mlčeli. Uložili ho do rakve a tu postavili v hradní kapli ke zdi vedle oltáře. Až skončí obléhání, nechá hejtman odvézt tělo rodině, aby ho synové pohřbili. Jediný, kdo o Martinovi ze Stvolna mluvil jako o sprostém vrahovi, byl Jakob z Târgu Mures. Ovšem jen tehdy, pokud ho Martin neslyšel. Jakmile se měli potkat na nádvoří, Jakob z Târgu Mures raději změnil směr chůze. A při bohoslužbách stával ostentativně na opačné straně kaple. „Je mi líto, co se stalo," řekl asi dva dny po tom všem Oitul z Bucegi.
„Vy jste měl blízko k tomu...," Martinovi se příčilo vyslovit jméno Juliána z Cluje. K smrti ho nenáviděl. Na Johance byl stále znát šok, který jí způsobil.
„O něm nemluvím," zavrtěl Oitul z Bucegi rezolutně hlavou. „Ale na kuchyni teď místo paní Johanky dohlíží Mathilda. Vyřiďte jí, jak je nám to všem líto. Za ní se jedlo mnohem lépe. A že jí přejeme, aby... Mluvím i za ostatní rytíře," trochu se zajíkal. „Pokud s námi jedla v hodovní síni, všem lépe chutnalo. Nevykládejte si to prosím špatně. Ale... chceme požádat pana hejtmana, aby zrušil její uvěznění. Chceme, aby s námi zase směla hodovat. Přísaháme, že se jí nikdo ani nedotkne." Pak se otočil a s rudýma ušima utekl.
O tomhle rozhovoru Martin ze Stvolna Johance nepověděl, protože mu nepřikládal žádný význam. Nevěřil, že by si všichni rytíři mysleli něco podobného. A už vůbec nevěřil, že by dokázali hejtmana brasovské župy přimět, aby změnil své rozhodnutí. Druhý den však za Martinovy přítomnosti Leopold z Leuchtenberga Johanku v ložnici navštívil a oficiálně jí oznámil, že se znovu smi volně pohybovat po hradě. Neodpustil si ale přísné napomenutí, že podruhé by něco podobného netoleroval.
Sotva za ním zapadly dveře, obrátila Johanka překvapeně po hled na Martina a optala se, co to má všechno znamenat.
„Všichni rytíři se za tebe postavili," řekl jí s úsměvem. „Potřebují mít před očima někoho krásného, koho mohou obdivovat. A to paní Mathilda rozhodně není."
„Tak nevím, zda mám mít z podobného vítězství radost," pokrčila rameny. V očích jí ale jiskřily radostné ohníčky. „Porazit paní Mathildu je stejně důstojné, jako kdyby ses ty radoval, že jsi v souboji porazil dýchavičného starce, který kulhá a má jen jednu ruku. Ale budiž... Lepší nějaké vítězství než žádné." Pak se rozesmála a vrhla se Martinovi kolem krku. Přitiskla se k němu a do ucha mu pošeptala, že v noci mu všechno odříkání vynahradí.
Na oběd se do hodovní síně Johanka dostavila ve svých nejlepších šatech. Pečlivě si vyčesala vlasy a černé kadeře ovinula šňůrou perel. Když vstoupila, zastavila se na prahu a rozhlédla se. Hovor u stolu utichl.
„Děkuji vám, urození pánové," řekla prostě a zamířila ke stolu. Nikoli však do rohu, kde podle zvyklostí sedávala Mathilda a kde bylo i její místo. Došla k Martinovi a zastavila se u jeho křesla. Rytíř, který seděl vedle něj, zvedl hlavu a na okamžik zaváhal. Pak vstal, dvorně se uklonil a nabídl jí své místo. Zamířil na opačnou stranu a sedl si na Johančino místo vedle paní Mathildy. Ta byla bílá hněvem. Také hejtman se netvářil zrovna přátelsky. Jenže sám se nemohl proti ostatním rytířům postavit. Na to autorita jeho úřadu nestačila. Rytíři v Transylvánii si většinou dělali, co chtěli. Pokud jim měl někdo velet, musel jim především vyhovět.

V noci, když se Martin ze Stvolna s Johankou miloval, pošeptala mu hlasem, v němž odeznívala prudká vášeň: „Na světě je krásně...“

* * *

Na hradě vládla strašlivá nuda. Valašské oddíly se už ani nepokoušely zaútočit, dokonce obránce přestaly ostřelovat. Nemělo to smysl, protože většina kamenů z jejich katapultů nedolétla. Vojáci seděli v táboře a většinu času trávili hodováním ze zásob, které naloupili v okolí. Občas se strhla hádka o nějakou holku a následovala rvačka, která jim zpříjemňovala pobyt v soutěsce.

„O co jim vůbec jde?“ rozčilovali se rytíři v obleženém Branu. „Za pár dní začnou žně a stejně odtáhnou. Kdyby se alespoň jednou pokusili na hrad pořádně zaútočit, aby si zachovali čest.“

„Valachům nejde o čest,“ oponovali rozumnější. „Jsou tu proto, aby nás udrželi na hradě. Zbytek loupí v kraji. Až budou mít dost, všichni se stáhnou.“

„Už aby to bylo,“ křižovali se rytíři zbožně. Připadali si jako vlci v kleci. Jen otevřít dvířka, vyběhnou ven a všechno si vynahradí.

Den po Nanebevzetí Panny Marie valašské oddíly strhly tábor. Soutěskou se nesl křik lidí, údery palic a bučení tažných volů. Obléhatelé nakládali na vozy vše, co mělo cenu, a vozy pak vyrážely serpentinou nahoru k průsmyku, kde stála strážnice Sinaj.

„Večer anebo zítra odtáhnou,“ nesl se hradem jeden hlas. Z rytířů spadla líná apatie. Všichni si oblékli zbroj, jako by se připravovali na bitvu. Stáli v hloučcích na hradbách a sledovali dění dole v soutěsce.

„Tři týdny bez ženské,“ rozumoval mladý rytíř, kterému ještě ani pořádně nerostly vousy. „Za to by Valaši zasloužili, aby se propadli do pekla. Už jsem myslel, že ze mě bude světec.“

„Z tebe tak,“ zasmál se jeho starší druh a přátelsky plácl mladíka po zádech. Na hradě vládla skvělá nálada. „Alespoň sis odpočinul, ty dobyvateli suknic. Horší je, že jsme tu hnili tři týdny bez boje.“

„A co kdybychom si to vynahradili?“ navrhl Jakob z Târgu Mu res. „Jakmile Valaši odtáhnou, nenecháme to jen tak. Vyrazíme za nimi! Se vším, co udrží v ruce zbraň. Ti lotři si zaslouží okrvavět hlavy a my se konečně pobavíme. A navíc... mají s sebou spoustu věcí, které by se nám mohly hodit.“

„To je pravda,“ vykřikl postarší rytíř a dlaní sevřel jílec meče. „Volská spřežení budou postupovat pomalu. Nahoru do průsmyku jim to bude trvat dva dny. Rychleji to nezvládnou.“

„Část valašských oddílů bude netrpělivá. Doma začínají žně,“ rozvíjel plán mladík, který na své touhy po ženských suknicích okamžitě zapomněl. „Budou pospíchat. Kníže těžko udrží armádu pohromadě. Kdo by se loudal za volským spřežením? Část rytířů vyrazí se svými družinami napřed. A v průsmyku určitě nepočkají.“

„Přesně tak,“ souhlasil Jakob z Târgu Mures. „Vozy bude chránit jen hrstka vojáků. Pobavíme se.“

Během hovoru se k nim přidala většina rytířů, kteří zevlovali na hradbách. „Ano, pobavíme se,“ souhlasili halasně.

Když však svůj plán oznámili Leopoldovi z Leuchtenberga, netvářil se zdaleka tak nadšeně jako oni. Našpulil rty a přemýšlel. Pak mlaskl, což dělával vždy, kdy chtěl formulovat obtížnou myšlenku.

„Urození bratři, já to vidím trochu jinak. Za prvé, kníže Nicolae Alexandru je zkušený válečník, i když je mladý. Já nevěřím, že by se dopustil takové chyby, aby nechal bez ochrany svůj zadní voj s vozy, na nichž má složenou kořist.“

„S tím počítáme,“ vykřikl jeden z rytířů bojovně a tasil meč. V očích měl divokou touhu, podobnou opilosti.

„Je nás dost na to, abychom si s nimi poradili," volal jiný. „Ale i kdyby udržel vojsko pohromadě, v soutěsce nemůže své šiky rozvinout. Je tam málo místa. Početní převaha mu nebude nic platná."
„My jsme přece lepší vojáci," přidávali se další.
„To jistě jsme," opatrně souhlasil hejtman brasovské župy. „Je tu ale ještě jedna věc, která mne znepokojuje. Viděli jste projet dole pod hradem jiné vojáky než ty, kteří nás obléhali?"
„To sem nepatří," ohradil se ihned Jakob z Târgu Mures. „My budeme bojovat s těmi, co nás tu tak dlouho otravovali. Ukážeme jim, kdo jsou transylvánští rytíři!"
„A co neměli v těle ani tolik cti, aby alespoň jednou podnikli pořádný šturm. Jsou to zbabělci a zaslouží si potrestat," přidávali se hned další rytíři.
„Jistě, je to rota nectných zbabělců," přitakával Leopold z Leuchtenberga. „Ovšem nemyslím si, že bychom měli zapomínat na ty ostatní, co drancovali dole v kraji. Jakmile opustíme hrad, zůstane Bran bez. ochrany. My budeme pronásledovat vozy a ti druzí by sem zatím mohli dorazit a hrad dobýt."
„Hrad klidně ubrání i ty dvě ženské, co tu zůstanou. Je nedobytný."
„Můžeme tu nechat pár mužů jako posádku. Šturmem by nepřítel nic nezmohl. A obléhací zařízení za den neudělají. Hrad je v bezpečí."
„Nejde jen o hrad," protestoval o něco popuzeněji Leopold z Leuchtenberga. Neměl rád, když někdo rozhodoval za něj. „Pokud by sem dorazily zbylé oddíly, až budeme v sedle, pak se můžeme dostat do kleští. V soutěsce by to bylo smrtelné sevření. V průsmyku kníže a za námi zbytek jeho oddílů... Ne! To riziko je příliš veliké."
„Jste zbabělec, urozený pane hejtmane," pronesl významně Jakob z Târgu Mures. Na tvářích většiny rytířů bylo znát, že si myslí totéž.
„Umíte si spočítat, jaká by to byla neuvěřitelná náhoda, aby se tu zbylé valašské oddíly objevily právě teď? Budou také doprovázet vozy s kořistí. Ty vozy budou nejspíše naložené ještě více než ty, co odvážejí naši obléhatelé. Vy si opravdu myslíte, že se tu mohou zítra objevit?" argumentoval Jakob z Târgu Mures přesvědčivě.
„Má pravdu," začali se na jeho stranu přidávat ostatní.
„Hejtman má pravdu," snažilo se je překřičet několik zkušenějších druhů, ale sklidili všeobecný posměch. Nakonec se rytíři usnesli, že hned jak to půjde, vyrazí do průsmyku a potrestají valašské oddíly. Leopold z Leuchtenberga musel ustoupit a jako hejtman byl povinen ujmout se velení výpravy.
Tu noc skoro nikdo nespal. Rytíři oslavovali a těšili se, že zítra ráno konečně opustí svou klec. Budou bojovat.
„Začínají žně," křičeli opilí vínem. „Sedláci budou sklízet obilí a my kosit hlavy nepřátel!"
* * *
Většina rytířů se jen krátce vyspala s hlavou položenou na stole ve velkém sále. Ráno, sotva temnota nebe přešla v šedavou modř a za hřebenem hor se objevil oranžový pruh úsvitu, začali služebníci sedlat koně svých pánů. Rytíři zhltli pár studených placek, vyprahlá hrdla svlažili pivem a medovinou. Chlad noci rychle zahnal hřejivý větřík, který zavanul z doliny. „Dneska bude krásné počasí," libovali si všichni.
Martin ze Stvolna považoval pronásledování oddílů valašského knížete za hloupost. Musel se však podřídit. Nechápal, jaký má smysl pobít pár nepřátel v zadním voji a ukořistit několik vozů s obilím. To přece nebylo žádné vítězství. Jenže rytíři byli na hradě uvězněni příliš dlouho, než aby dokázali uvažovat rozumně.
Ranní mše se odbyla rychle. Pak se rytíři se svými družinami seřadili u brány a Leopold z Leuchtenberga k nim pronesl krátkou řeč, v níž

zdůraznil zbabělost Valachů, odvahu sedmihradských rytířů a především vyzdvihl svou věrnost hraběti v Sibiu.
„Čeká nás vítězství," liboval si Jakob z Târgu Mures. „Pokud by byl ranní úsvit krvavý, znamenalo by to naši prohru. Ale vidíte ty zlatavé barvy? To značí bohatství. Čeká nás velká kořist!"
Stejně hovořili i jiní rytíři. Výpravy se pomalu zmocňovalo nadšení. Museli se ale ještě chvíli krotit. Hradní kaplan požehnal zbraním a teprve pak Leopold z Leuchtenberga tasil meč a zdvihl ho nad hlavu. Vojáci u brány začali otáčet rumpálem, na který se navíjel masivní řetěz. Pomalu se začala zdvíhat kovová mříž, která chránila branu. Pak zaskřípěly panty a brána se otevřela. Rytíři se vyhrnuli s nadšeným křikem ven.
Po strmé stezce dolů do soutěsky sjížděli rychle a byl div, že si nohy polámal jen jediný kůň. Sotva se ocitli na kupecké cestě, hnali se ke skalnatému úbočí, po němž se vinula serpentina nahoru do hor. Martin ze Stvolna se zastavil a váhal. Tohle byla už vyslovená hloupost. Každý zkušený velitel by nejprve zjistil, jak to vypadá v jejich týlu, na cestě z údolí ke hradu. Tam někde se přece pohybovaly zbytky oddílů valašského knížete. Zvedl hlavu a na hradbách zahlédl Johanku. Mávala mu a posílala vzdušný polibek. Rytíři se svými družinami se zatím pomalu vzdalovali. Povzdechl si, povolil koni otěže a neochotně vyrazil za nimi.
Země kolem byla pošlapaná od obléhatelů, povalovaly se tu odpadky a polámané zbytky obléhacích zařízení. Pokácena byla spousta stromů a Martin ze Stvolna si blahořečil, že jejich peníze ukryl na jiném místě. Jakmile se z téhle zbytečné vojenské výpravy vrátí, vyzvedne je, protože Johanka netušila, kde právě jsou.
A hned potom Bran opustí.
Zadní voj dohnal snadno. V serpentinách, které vedly do průsmyku ke strážnici Sinaj, se postup vojenské výpravy zpomalil. Kolem vládlo ticho a klid. Vysoko nad jejich hlavami kroužil orel. Slunce pálilo víc a víc, na obloze nebyl jediný mráček. Martin ze Stvolna ucítil na čele pot a rychle ho setřel hřbetem ruky.
„Za tamtou strmou skálou teče potok. Je tam malý vodopád s nádherně chladnou vodou," povzbuzoval umdlévající rytíře Leopold z Leuchtenberga a rukou ukazoval vzhůru, kde se serpentina stáčela mezi nízké kleče. Postup vojska se zrychlil a zástup připomínající dlouhého hada se ještě protáhl. Mezi rytíři na koních a jejich opěšalými družinami se zvětšily mezery. Hejtman měl pravdu. Voda z horské bystřiny chutnala lépe než nejlahodnější kyperské víno.
„Musíme postupovat rychleji," nabádal ostatní jeden ze starších rytířů. „Takhle valašské oddíly nedostihneme."
„Dostihneme," mírnil jeho obavy Oitul z Bucegi. „Valaši mají vozy s volským spřežením. Myslíte, že po téhle strmé stráni postupují rychleji než my?"
„Co když někde vozy nechají a zmizí za hranicí dříve, než je dostihneme?"
„To těžko... ti své vozy neopustí. Vezou na nich kořist. Kvůli níž nás přepadli," uklidňoval vášně Leopold z Leuchtenberga. „To spíše vypustí duši. Zatím je nemůžeme vidět, protože za tou klečí je náhorní planina a na té zrychlili. Pak je strážnice a nad ní další strmý svah do průsmyku. Znám to tady. S volským spřežením nemohli v žádném případě dosáhnout ještě ani Sinaj, natož aby byli za hranicí. Jedeme!"
Celé vojsko se znovu seřadilo a vyrazilo. I když se blížilo poledne a bylo dusné horko, rytíři postupovali mnohem rychleji, protože chladivá voda osvěžila nejen je, ale především koně. Projeli pásem husté kleče a před nimi se otevřelo široké údolí, které na obou stranách svíraly strmé horské štíty. V dálce zahlédli tmavé body. To byly valašské oddíly.
„Za chvíli je máme," nesl se radostný pokřik. Vojsko zrychlilo Vzdálenost mezi nimi a Valachy se očividně zmenšovala.

Kapitola 37.

„Podívejte," vykřikl kdosi a ukazoval rukou za sebe. V dálce se vynořilo několik rytířů na koních. Za nimi se objevily pěší oddíly. Všichni byli příliš daleko, aby se daly rozeznat detaily tváří, ale jeden jezdec nesl velikou zástavu s barvami Mihaie ze Sighisoary.

„Pan Mihai nám asi jel na pomoc," konstatoval spokojeně Jakob z Târgu Mures. „Ale když nás nezastihl na Branu, vydal se za námi. Pomůže nám..."

„V žádném případě!" přerušil ho ostře Leopold z Leuchtenberga. „Já se nebudu dělit. Ani o vítězství, ani o kořist!"

„Správně," přizvukovala většina rytířů. „Nás obléhali. My si zasloužíme Valachy pobít."

Oddíly velitele města Brasov, které se objevily za jejich zády, vlily rytířům do krve novou sílu. Rychle vyrazili po kamenité cestě tam, kde se pohybovali Valaši. Záhy bylo zřejmé, že na ně udeří dříve, než je dostihne Mihai ze Sighisoary.

„Jsou naši," libovali si rytíři. Podle starého zvyku patřila kořist těm, kdo zaútočí první.

Valachů však bylo na první pohled více, než počítali. Při pohledu z hradeb to tak nevypadalo, ale oddíly valašského knížete byly početné. Většinu však tvořili opěšalí vojáci. Na jezdce měl Leopold z Leuchtenberga převahu. Proto ani na okamžik nezaváhal, když se dostali na dohled. Rychle seřadil rytíře na koních do útočné klínovité formace. Sám se postavil do jejího čela. Za zadky koní postupovali členové jednotlivých družin.

Valašské oddíly se zastavily. Vojáci vypřáhli voly a srazili vozy, jako by to byla hradba. Pěšáci se ukryli za vozy a jezdci na koních se postavili po stranách improvizovaného opevnění.

Oddíly v barvách Mihaie ze Sighisoary se zezadu rychle blížily. Ti s bystřejším zrakem dokonce už rozeznali velitele města Brasov, cválajícího vedle rytíře, který nesl jeho zástavu. Leopold z Leuchtenberga se zamračil, pak sklonil kopí a vyrazil. Ostatní ihned za ním. Horské údolí se rozeznělo dunivým rachotem koňských kopyt, tepajících kamenitou pláň. Útočící rytíři vyrazili z hrdel hromový křik, jímž se povzbuzovali. Ale Valaši necouvli. Čekali s napřaženými kopími na první střet. Zpoza hradby tvořené vozy vylétly šipky z kuší. Zasáhly jen několik koní a jednoho pěšího bojovníka.

Transylvánští rytíři stále drželi klínovitou formaci. Byli to zkušení bojovníci a věděli, že první úder na nepřítele obvykle rozhoduje bitvu. Leopold z Leuchtenberga odbočil a zamířil na levý okraj obrany. I když právě tam vlála zástava valašského knížete, Nicolae Alexandra nikde vidět nebylo. Sedmihradští bojovníci pokračovali v ukázněném šiku za svým hejtmanem.

Martin ze Stvolna jel téměř na konci, protože jeho postavení nebylo tak významné, aby se mohl pohybovat v čele vojska. Vedle něj cválalo pár mladých rytířů, kteří se hlasitě povzbuzovali. „Střeva jim vytrháme!" křičel jeden. „Jejich masem budu krmit své psy, volal nadšeně druhý."

Martin ze Stvolna zachmuřeně sledoval valašské oddíly, k nimž se blížili. Byl zkušený válečník a měl divný pocit, že tu není něco v pořádku. Jejich nepřátelé neprojevovali žádné známky neklidu, a dokonce ani vzrušení z nadcházejícího boje. To bylo něco na prosto neobvyklého. Před každým válečným střetnutím se rytíři hecovali, povzbuzovali, křičeli a proklínali své nepřátele. Když na konec k boji došlo, byli jako zdivočelí psi. Jen tak mohla armáda zvítězit. Valaši stáli bez hnutí, pevně sražení do šiku, a mlčeli. Když se Martin ohlédl, viděl za zády početný oddíl, v jehož čele stále cválal Mihai ze Sighisoary. Vedle něj se vynořil urostlý mladý rytíř, jehož tvář Martin už někde zahlédl. Jen si rychle nedokázal vybavit, kde to bylo. Ale neměl čas o tom uvažovat. K prvním

řadám nepřátel zbývalo nejvýše deset metrů. Zapřel se pevně nohama ve třmenech, nepatrně se přikrčil, sklonil kopí hrotem proti nepříteli a pevněji ho sevřel. Klínovitý šik vypadal jako mohutný ježek, který se prudce valí vpřed.
Pak se stalo něco, s čím nikdo z útočníků nemohl počítat ani v nejhorším snu. Koně v předních řadách sedmihradských rytířů klopýtli a jejich kopyta se probořila do šikovně zamaskovaných jam. Většina rytířů sice dokázala sklouznout ze sedel, ale několika z nich se nohy zapletly do třmenů. Svalili se a koně je zalehli. Ozval se zděšený křik lidí a bolestné ržání zvířat. Rytíři, kteří jeli v zadní části klínovité formace, nebyli na něco takového připravení. Pokusili se zastavit koně nebo odbočit, jenže šik byl příliš těsný a jezdci na sebe naráželi, strkali do sebe, takže do jam padali další a další. Martin ze Stvolna byl jeden z mála, jemuž se podařilo smrtící pasti vyhnout.
Okamžitě mu došlo, že Valaši nemohli nic podobného připravit, pokud by nepředpokládali, že budou pronásledováni. Vykopat jámy muselo trvat mnoho hodin. Pak jen stačilo předstírat útěk a zastavit se přesně na místě zamaskovaných pastí. Proto na útok čekali s takovým klidem.
Teprve když se útočný šik transylvánských rytířů rozpadl, dali se Valaši do pohybu. Vyrazili v sevřené řadě, ale ani teď nepospíchali. Rytíři na koních postupovali krokem a čekali na své družiny. Pěšáci roztahovali vozy a mezerami mezi nimi vybíhali se zbraněmi v rukách. Vojsko Leopolda z Leuchtenberga se obrátilo na útěk a ve zmatku mířilo za záchranou k šikům, v jejichž čele vlála zástava Mihaie ze Sighisoary.
Jenže v tu chvíli zástava brasovského velitele klesla a vzápětí ji nahradila jiná, na níž zářily barvy valašského knížete. Velení od Mihaie převzal urostlý rytíř, kterého si Martin ze Stvolna všiml už před chvílí. Teprve teď si uvědomil, že ho nejspíše zahlédl mezi obléhateli. Později se dozvěděl, že to je sám Nicolae Alexandru.
Oddíly transylvánských rytířů se dostaly do kleští, z nichž nebylo úniku. Ti, kteří přišli o své koně, neměli ani šanci bojovat. Kovová zbroj byla příliš těžká, aby mohli cokoli rozumného podniknout. Pěší oddíly se vzdávaly ihned a vojáci odhazovali zbraně. Pouze tucet rytířů na koních se srazil do houfce a vyrazil k úpatí strmých štítů po levé ruce. To byla jediná volná cesta. V čele cválal Oitul z Bucegi a hned vedle něj Martin ze Stvolna.
„Za nimi!“ zaslechli za sebou ostrý příkaz v jejich řeči. Podle hlasu to byl Mihai ze Sighisoary.
„Zradil nás,“ procedil hněvivě Oitul z Bucegi. „To se dalo čekat.“
„Vidíte tu špičatou skalku před námi?“ ozval se jeden z rytířů, kteří cválali s nimi. „Za ní začíná strmá stezka. Po ní se dá uniknout, ale koně budeme muset nechat dole.“
„Kam vede?“
„Až na vrchol hory... Byl jsem zvědavý a jednou jsem tam vylezl,“ přiznal se trochu rozpačitě rytíř.
„Inu, jak vidět, i dětinské chování může být někdy užitečné,“ pousmál se Oitul z Bucegi. „Rychle...“
Přesně v té chvíli se mezi skálami před nimi vynořilo několik valašských vojáků. Byli tam ukrytí. Nicolae Alexandru neponechal nic náhodě.
V rukách měli kuše. Zvedli je a vystřelili. Mířili na koně a tři zasáhli. Mezi nimi i koně Martina ze Stvolna. Bylo po nadějích.
„Zemřeme čestně v boji, nebo se vzdáme?“ optal se Oitul z Bucegi a přitáhl svému koni otěže. Malý houfec zastavil.
„Co s námi udělají?“ optal se poplašeně mladý rytíř, který se před chvílí přiznal k tomu, že lezl po horách.
„Nejspíše nás odvedou do Târgoviste. Tam valašský kníže sídlí. Uvězní nás a budou požadovat výkupné.“

„Raději bych sice stříbrňáky ušetřil," řekl Martin ze Stvolna a zabodl svůj meč špičkou do země, „ale život má větší cenu."
„To jistě," přikývl Oitul z Bucegi a udělal se svou zbraní totéž. „Vůbec by mi nevadilo padnout hrdinsky jako rytíř. Jenže tak, aby se o tom v celém křesťanském světě vyprávělo. Tady by si toho všimlo nejvýše pár horských koz. Na tu správnou chvíli si budu muset ještě počkat."
Pronásledovatelé se přiblížili. Obklíčili je, ale když zjistili, že rytíři nebudou klást odpor, sebrali jim jen zbraně a spokojeně je pobídli, aby je následovali a o nic se nepokoušeli.
Když dorazili k ostatním, většina rytířů už měla ruce spoutané za zády hrubými provazy. Pěším bojovníkům Valaši sebrali zbraně a také vrchní oděv a pustili je, ať utíkají domů. Urozené si ponechali. Svázali i Martina ze Stvolna. Rytíře seřadili po dvou a jako by to byl dobytek, který se žene na prodej, všechny připoutali k dlouhému lanu. Valašský kníže propustil jen jediného z nich - Jakoba z Târgu Mures. S ním se domů vracel i Mihai ze Sighisoary a několik služebníků, kteří nesli zástavu s jeho barvami.
„Jidáš splnil své poslání," rozčilovali se téměř do nepříčetnosti spoutaní rytíři.
* * *
Martin ze Stvolna už dlouho neměl na sebe takovou zlost jako právě teď. Připletl se ke střetnutí, do kterého mu vůbec nic nebylo. Aby chránil Johanku i sebe, přijal službu u hejtmana, kvůli níž se dostal do zajetí mužů, před kterými ho měl Leopold z Leuchtenberga chránit. V duchu si spílal, že jak je starý, tak je hloupý. Jako by toho v křesťanském světě nezažil dost a měl by tedy už mít rozum. Jenže lidé byli nepoučitelní. Stejně jako on.
Slunce nemilosrdně pálilo. Tady vysoko v horách mělo ještě větší sílu než v dolině. Dvojstup spoutaných rytířů postupoval pomalu se svěšenými hlavami. Valaši se vůbec nezajímali, zda jejich zajatci mají žízeň anebo zda by si nepotřebovali odpočinout. Několik zajatých rytířů bylo zraněných a téměř všichni měli drobné oděrky a krvavé šrámy. Všichni klopýtali po kamenech a mlčeli.
Ještě než dorazili na dohled sedla, v němž stála strážnice Sinaj, jeden z raněných rytířů padl k zemi. Nejbližší strážce do něho kopl, aby zajatec zase vstal, ale rytíř byl mrtvý. Byl zraněný do boku šipkou z kuše. Martin ze Stvolna znal z medicínských věd tolik, aby pochopil, že to zranění nebylo smrtelné. Zemřel žízní a vyčerpáním. Sám Martin měl ústa slepená a za lok studené vody by dal hrst stříbrňáků.
Strážnice v horském sedle bylo přízemní kamenné stavení. I střechy budov byly pokryté velkými plochými kameny. Kolem stála dřevěná palisáda zesílená nízkým štěrkovým náspem. Brána byla otevřená a nad ní vlála zástava valašského knížete. Zatímco vojáci zůstali venku a pohodlně se rozložili v širokém sedle, zajaté rytíře zahnali na nádvoří. Tam je zavřeli do dřevěné ohrady pro dobytek. Bylo odpoledne a slunce se sklánělo k obzoru. Ohrada byla naštěstí ve stínu, který na dvůr vrhal rozeklaný horský štít.
Rytíři padli na zem do špinavé slámy. Vzápětí se objevilo několik čeledínů, kteří nesli vědra s vodou. Rytíři se k nim vrhli, vodu si nabírali do dlaní a dychtivě ji chlemtali.
„Jen pijte," řekl dobromyslně jeden z čeledínů. Byl místní, patřil ke služebníkům hejtmana brasovského kraje. Žil tady v sedle od mládí a nejméně deset let už nesestoupil dolů. Patřil k inventáři, stejně jako koně, krávy a skromný nábytek ve velkém obytném domě. „Její dost. Přinesu další..."
„Počkej," chytil ho za rukáv Leopold z Leuchtenberga. „Co se stalo s naší posádkou?"
„Někteří jsou mrtví, někteří se přidali k Valachům. Ale já ne!

Jen tu sloužím," řekl čeledín hrdě a odběhl s prázdným vědrem, aby ho naplnil u pramene, který vyvěral ze skály hned za stavením. Právě kvůli vodě postavili kdysi strážnici na tomto místě.
„Co s námi bude?" bědoval obtloustlý rytíř, který měl nohy samý puchýř.
„Nejspíše se projdeme," jízlivě ho povzbuzoval Oitul z Bucegi. „Do sídelního města valašského knížete je to odtud skoro tak daleko jako do Sibiu."
„No pozdrav Pán Bůh," hvízdl překvapeně jiný rytíř. „Zatracená smůla. Proč nemohou nepřátelé stavět svá sídelní města blíž u hranic? Netrvalo by to tak dlouho, když se pak člověk ze zajetí vrací domů."
„Navrhni to valašskému knížeti. Jistě ti za tak moudrou radu poděkuje," popichoval ho jeho druh. Martin ze Stvolna si ho dobře pamatoval ještě z doby obléhání. Byl jedním z těch, kteří se vehementně postavili za něj a Johanku. Jmenoval se Radulescu a věčně se smál a vtipkoval.
„Jakže se to město jmenuje? Tárgoviste? Proč by nás kníže vláčel až tam? Stejně nás za pár měsíců propustí."
„To je možné," souhlasil Leopold z Leuchtenberga. „Jenže se obávám, že tentokrát mu nepůjde jen o výkupné. Nebo lépe řečeno... určí si nějaké podmínky a bude nás věznit, dokud je sibiňský hrabě nesplní. Obávám se, že valašskému knížeti nebudou stačit jen peníze. Jeho otci stříbro stačilo vždycky. Ale Nicolae Alexandru je mnohem ctižádostivější."
„Dal se slyšet, že Valaši mají právo na vládu v Sedmihradsku," přitakal otylý rytíř. Do vědra s vodou namočil šátek a ovázal si jím otlačené nohy.
„Sibiňský hrabě mu nevydá ani píď našeho území," mračil se Oitul z Bucegi. „Víte, na co se těším? Až se vrátíme domů a já dostanu do rukou toho zrádce Jakoba z Târgu Mures."
„Nespoléhal bych na to, že ho náš hrabě prohlásí za zrádce," mrzutě mírnil jeho pomstychtivost Leopold z Leuchtenberga.
„Hraběte nebude zajímat, co bylo a jak se to vše doopravdy seběhlo. Zajímat ho bude jedině to, jak vytlačit z brasovské župy valašského knížete. Přitom nemá moc možností. Všichni rytíři, kteří za něco stojí, padli se mnou do zajetí. Tím pádem je Mihai ze Sighisoary jediný, kdo se může ujmout velení. My zůstaneme v zajetí a on bude hrát na obě strany. Valašský kníže i náš hrabě si ho budou předcházet jako svého spojence."
Hejtman si odplivl a nekřesťansky zaklel. „Zrádcům se v křesťanském světě daří vždycky nejlépe!"
K večeři dostal každý zajatý rytíř jen jednu placku z hrubě umleté mouky. Do rohů ohrady upevnili strážní louče, aby na zajatce viděli, ale jinak se o ně nikdo nestaral. V noci bylo v horském sedle pořádně chladno. Rytíři spali na zemi, zabalení do svých plášťů. „Až pojedu zase válčit, vezmu si místo drátěné košile koženou vestu," jektal zuby Oitul z Bucegi.
„Příště zvítězíme. A pak jim to vrátíme," pomstychtivě se těšil jeho druh.
Martinovi ze Stvolna byla zima stejně jako ostatním. Ale na rozdíl od nich mu nebylo do řeči. Vzpomínal na Johanku. Bál se, aby se jí znovu nevrátily dávné vzpomínky na dobu, kdy ji zavřeli v klášteře. Jestli se k ní rychle nevrátí, mohla by její ztrápená mysl znovu propadnout šílenství. A to byla cesta, ze které už nemuselo být návratu. Rozhodl se, že se pokusí utéct hned, jakmile se k tomu naskytne vhodná příležitost.

Kapitola 38.

Ráno padla rosa. Všudypřítomné vlhko na dobré náladě nikomu nepřidalo. Zajatým rytířům byla zima a kručelo jim v žaludcích. K snídani dostal každý misku s trochou řídké polévky. Protože však byla horká, přijali ji všichni nesmírně vděčně. Hned potom je znovu připoutali k dlouhému lanu a doprovázeni silným ozbrojeným oddílem pokračovali v cestě. Sestupovali ze

sedla po kamenité stráni. Před nimi se otevřelo široké údolí a ještě níže zelená hradba lesů, které se táhly, kam oko dohlédlo. Byli ve valašském knížectví.
„Všimli jste si? Jejich kníže zůstal tam nahoře, na Sinaji," upozornil Leopold z Leuchtenberga. Mračil se a na čele měl vrásku. Doufal, že si ho Nicolae Alexandru předvolá ke slyšení, aby s ním projednal kapitulaci sedmihradských rytířů a určil si podmínky pro puštění. Ale valašský kníže to neudělal. To bylo špatné znamení, protože to odporovalo tradičním válečným zvyklostem. Po každé bitvě spolu nejdříve jednali velitelé. Hrála se tu zřejmě jakási vyšší hra. A ta nemusela dopadnout dobře.
Ještě než sestoupili z hor, zemřel další zajatý rytíř. Už v noci se mu sečná rána na rameni zanítila a během dne dostal horkost. Prosil o ošetření, ale s vojáky nebyl žádný ranhojič. Strážní dovolili, aby ho podpírali dva druzi, ale rytíř cestu nevydržel. Nejspíše mu puklo srdce.
Konečně dosáhli hradby lesa. Jakmile vstoupili do stínu vysokých smrků, pocítili všichni úlevu. I když se pomalu stmívalo, poháněli je strážní velice netrpělivě, aby se nezastavovali a zrychlili. Chtěli dojít do nejbližší vesnice.
Do osady s několika mizernými chatrčemi došli až za hluboké tmy. Zajaté rytíře zavřeli do polorozpadlé stodoly. K jídlu dostali řídkou a neomaštěnou prosnou kaši.
„Jestli se mi někdy dostanou Valaši do rukou, budou žrát trávu," rozčiloval se otylý rytíř, jemuž během dne puchýře na nohách popraskaly a chodidla měl rozedřená až na živé maso.
Martin ze Stvolna věděl, že čím dále budou od hor, tím menší má naději uprchnout. Na noc jim strážní sundali z rukou pouta, ale to mu v jeho plánech příliš nepomohlo. Vrata stodoly hlídalo několik ozbrojenců. Jiný východ tu nebyl, pokud se nepočítala veliká díra ve střeše. Ve stodole nebyl žebřík ani nic jiného, po čem by se dalo vyšplhat nahoru. Sám neměl naději uprchnout, to Martin ze Stvolna pochopil rychle. Proto se posadil vedle Oitula z Bucegi a šeptem mu řekl o svém záměru.
„To ale není dobrý nápad," vrtěl nesouhlasně hlavou mladý rytíř. „Pokud jsme v zajetí, máme jistá práva. A až zaplatíme výkupné, propustí nás. Jedině tak máme naději přežít. Pokud by tě ale při útěku chytili, jsi psanec a bez milosti tě popraví. Ale to není všechno! Nejde přece pouze o tebe. Pokud by šlo jen o tvůj krk, je to koneckonců tvé rozhodnutí. Ovšem pokud uprchneš, a je jedno, zda se ti útěk povede či nikoli, nejspíše za trest popraví i někoho z nás. Tak to v Transylvánii chodí. Bylo by sobecké, kdybys uprchl. Ohrozíš tím nás všechny."
„To jsem nevěděl... V naší zemi to chodí jinak," omlouval se pokorně Martin ze Stvolna a ihned dodal, že těmto výhradám rozumí a nevezme si na své svědomí křesťana, aby ublížil ostatním rytířům. V duchu měl na sebe neuvěřitelnou zlost. Tímhle rozhovorem si nejspíše definitivně zavřel dveře k útěku. Copak ho mohlo něco podobného napadnout? Nepochyboval však, že si na něj bude od téhle chvíle dávat Oitul z Bucegi pozor. Navíc bylo pravděpodobné, že o jeho nápadu poví ostatním. Nikdo ze zajatých rytířů nebude ochotný riskovat krk jen proto, aby Martin ze Stvolna zmizel za svou Johankou. Ohlídají ho lépe než vojáci valašského knížete.
Ráno je čekalo příjemné překvapení. U stodoly stály tři vozy, na které zajaté rytíře naložili. Další cesta pokračovala bez větších potíží. Také jídla dostávali o něco více.
Atak se za necelé dva týdny ocitli v knížecím sídle v Târgovisti. Vozy je dovezly až na nádvoří mohutně opevněného hradu. Tam jim sňali pouta a odvedli je do rozlehlé sklepní kobky. Podél stěn stály dřevěné lavice, na kterých se dalo sedět i spát. Uprostřed pak byly dva stoly a na nich černé keramické misky a hromada dřevěných lžic.

„No, zažil jsem už horší zajetí," konstatoval spokojeně otylý rytíř. Ten nepřestával valašským věznitelům blahořečit za to, že mohl jet na voze. Puchýře na nohách se mu zatím zcela zahojily. „Misky jsou celkem velké," liboval si. „Pokud je budeme dostávat plné, tak by se to tady dalo vydržet."
„Až tě pustí, tak jim na znamení svých díků postav kostel," utahoval si z něj sarkasticky Leopold z Leuchtenberga a sedl si na lavici vedle dveří. „Mně se to nějak nelíbí."
* * *
Pokud rytíře trápila nuda v obleženém Branu, ve vězení valašského knížete to bylo ještě mnohem horší. Záhy si šli navzájem na nervy a hádali se kvůli každé maličkosti. Když se dva rytíři porvali kvůli tomu, kdo bude sedět na kraji lavice, uspořádal Leopold z Leuchtenberga soud. I tady ve vězení se stále choval jako hejtman a ostatní jeho autoritu respektovali. Protože měli času spoustu, soud si všichni náležitě užívali. Hejtman začal nekonečným proslovem o rytířských ctnostech.
Jakmile skončil, ujal se slova onen otylý rytíř, kterého během cesty trápily puchýře. Jeho řeč byla ještě delší a mnohem nudnější. Horoval pro úctu k předkům a k tradici. Martin ze Stvolna ho přestal poslouchat. Říci o čemkoli, co se ve vězení dělo, že jde o zbytečně ztracený čas, bylo sice absurdním postulátem, jenže v případě proslovu onoho rytíře více než výstižným. Co by se však dalo ve vězení vůbec dělat, aby to nebyl ztracený čas? Anebo aby se člověk alespoň tolik nenudil?
Martin se rozhlédl po tvářích rytířů. Dala se v nich číst nejen nuda, ale také těžko zvladatelná zlost. Dnešní hádka nebyla určitě poslední. Čím déle tu budou zavření, tím hůře to budou snášet. Pokud se ovšem nepodaří najít něco, čím by se doopravdy zabavili. V tu chvíli dostal spásný nápad. Nahlas vyhrkl: „Turnaj!"
„Cože?" ozval se rozmrzele Leopold z Leuchtenberga. „Vyzývám tě k pořádku. Až se vyjádří všichni rytíři, jejichž důstojnost je mnohem vyšší než tvoje, teprve pak budeš smět hovořit... Hmm... Co je s turnajem?"
„Ale nic," mávl Martin ze Stvolna rukou, jako by o nic nešlo. „Počkám, až řeknou rytíři s vyšším důstojenstvím vše, co je pro naše přežití v tomto žaláři důležité. Teprve pak vám povím o svém nápadu."
„Nařizuji, abys mluvil hned!"
„Tak dobře! Co je pro nás v tuto chvíli důležité?" optal se Martin ze Stvolna a rozhlédl se. Nechtěl už své vystoupení prodlužovat. Proto si sám odpověděl: „Samozřejmě to, abychom si uchovali umění bojovníků. Ve válce se takové umění tříbí v poli a v míru při turnajích. Jenže co si počít v žaláři? Je to přece snadné. Budeme tu také pořádat turnaje. Pochopitelně nikoli na koni a s mečem v ruce. Kdysi v Akvitánii jsem viděl sedláka, který při boji používal obyčejnou dlouhou tyč. Přemohl i rytíře. Je to jen věc cviku. Podívejte, pokud rozbijeme jednu nebo dvě lavice, můžeme si podobné tyče zhotovit. A pak si uspořádáme klání."
„Jako váš hejtman považuji tento návrh za dobrý," řekl bez přemýšlení Leopold z Leuchtenberga. „I když budeme bojovat jako sedláci, je to pořád lepší než nedělat nic."
„A co kdybychom v turnaji zápasili o nějakou cenu?" přidal se nadšeně Oitul z Bucegi. „Každý vsadí své jídlo a to dostane vítěz." „A to má pak sníst? To bude spíše trest než odměna. Vždyť se ují k smrti."
Jídla ve vězení dostávali tolik, že nikdo nehladověl. „Sníst ne, ale po skončení turnaje uspořádá vítěz hostinu. Bude hostitelem," rozvíjel Oitul z Bucegi svůj nápad. „Se všemi poctami, které hostiteli náležejí. Hostitel bude rozdělovat jídlo podle zásluh, jak kdo v turnaji statečně bojoval. Přesně tak, jak to děláváme doma."
Víc nebylo třeba vysvětlovat. Rytíři se s nadšeným křikem vrhli ke stěnám, a kdyby je Leopold z Leuchtenberga nezarazil, rozbili by asi

lavice úplně všechny. Sám vybral dvě a z nich rytíři pod jeho dohledem odlomili příčky, které se jako zbraně hodily
výtečně.
Martin ze Stvolna rychle ukázal, jak onen sedlák s podobnou tyčí bojoval. Přitom trochu rozpačitě vysvětloval: „Nepamatuji si to sice úplně přesně, ale všiml jsem si, že ji držel uprostřed a točil jí, jako se otáčejí lopatky větrného mlýna. Nějak takhle."
Každý rytíř si to zkusil a bylo zřejmé, že meč v ruce by jim byl milejší. Většina zacházela s holí nesmírně nešikovně. Jeden sedu konce sám udeřil holí do hlavy a udělal si bouli. To ale nijak ne zmírnilo jeho nadšení. „Je tu málo místa," vykládal přesvědčeně „Pod širým nebem jsou turnaje mnohem lepší."
„A před očima urozených dam," dodal druhý.
„Až se vrátíme domů, budeme jim o tom vyprávět," těšil ho Oitul z Bucegi. Pak zvážněl a optal se, jak rozlosují pořadí. Tady se celá věc zadrhla. Bývalo zvykem, že se před turnajem rytíři rozdělili do dvou skupin. V první byli ostřílení bojovníci a ve druhé ti, kteří si dosud nezískali ostruhy. Na začátku spolu bojoval vždycky rytíř z první skupiny proti méně zkušenému rytíři ze druhé skupiny. Tím bylo zajištěno, aby na sebe nenarazili na začátku ti nejlepší a mohli zkřížit meče až v závěru, kdy turnaj vrcholil. Jenže tady se nedalo určit, kdo patří mezi zkušené a kdo ne. Téměř všichni zajatí rytíři byli ostřílenými bojovníky. S holí ovšem dosud nikdo nebojoval, a tak na tom byli všichni úplně stejně. Šlo ovšem o čest a v takovém případě nebyl ochotný ustoupit vůbec nikdo. Být zařazen do druhé skupiny považovali všichni s ohledem na okolnosti za urážku. Rytíři na sebe popuzeně křičeli a slova byla stále ostřejší. Už se zdálo, že se domluva zvrtne v prachsprostou rvačku, když zasáhl Martin ze Stvolna.
„Dobrovolně se hlásím do druhé skupiny," oznámil klidně. „Ne proto, že bych se považoval za horšího bojovníka, ale proto, že jsem mladší než většina z vás. Ve Francii jsem viděl turnaj, kde byli rytíři rozdělení na mladší a starší. Udělejme to stejně. Bez ohledu na to, co kdo umí. Mladí proti starším."
„Skvělý nápad," nadchl se okamžitě Oitul z Bucegi a ještě několik mladíků. I Leopold z Leuchtenberga přikyvoval na znamení, že návrh považuje za rozumný. I tak ale ještě chvíli trvalo, než se podařilo rytíře rozdělit, protože několik rytířů středního věku nevědělo, kam se přidat. Jeden postarší rytíř, kterému už šedly vousy, křičel, že má sil jako mladík a měl by tedy být ve druhé skupině.
Konečně bylo vše rozděleno a dohodnuta pravidla. Role herolda se ujal otylý rytíř. Jménem Boha a milostivého hraběte ze Sibiu vyhlásil první dvojici. Bojovalo se urputně a zápasy se protahovaly, protože rytíři byli odpočatí a sil měli na rozdávání. Měli však také chuť ukázat, co umějí. Pod kamennou klenbou se rozléhaly tlumené údery dřevěných holí, oddechování a klení. Boj končil teprve tehdy, když rytíři vypadla hůl z ruky anebo sám dobrovolně uznal porážku. Martin ze Stvolna se dostal mezi poslední čtyři, ale pak podlehl Oitulovi z Bucegi. Ten se utkal o vavřín vítěze s Leopoldem z Leuchtenberga. I když byl hejtman urostlejší a tělo samý sval, Oitul byl mrštnější. Jak později všichni rytíři konstatovali, byl to překrásný zápas. Oitul z Bucegi nakonec zvítězil.
Večer se ve vězení konala hostina podle všech rytířských zásad. I když Martin ze Stvolna u sebe neměl loutnu, ujal se role minesengra. Spát šli pozdě v noci. Všichni byli nesmírně spokojení, protože se po dlouhé době skvěle pobavili. Bylo rozhodnuto, že hned zítra nebo pozítří tuhle kratochvíli zopakují. Konečně dokázali zahnat nudu. Svět jim zase připadal zajímavý a věřili, že vše dopadne dobře.
* * *

O týden později je přímo ve vězení navštívil sám valašský kníže. Na hlavě měl svůj zlatý diadém s pověstným rubínem, který jeho otec ukořistil při vojenském tažení konstantinopolskému císaři.
„Dali jste se chytit jako houf zajíců," začal povýšeně. „Co s takovými rytíři? Mají vůbec nějakou cenu? Zřejmě ne, protože hrabě ze Sibiu odmítl splnit mé podmínky." Pak ukázal na dva rytíře, kteří mu stáli nejblíže. Jeho vojáci je popadli v podpaží a vyvlekli ven na chodbu. Přede dveřmi do podzemní kobky čekal hrubě vypadající muž. Oblečený byl do kožené zástěry a ruce měl porostlé tmavými chlupy. Za ním byla o stěnu opřená nablýskaná sekera. Uchopil ji a cosi křikl. Vzápětí se objevili jeho pomocníci a vláčeli obrovitý dřevěný špalek. Byl zahnědlý od krve. Vojáci donutili oba rytíře pokleknout a muž v kožené zástěře jim sťal hlavy. Pak hlavy zvedl za vlasy, došel až na práh kobky a ukázal je valašskému knížeti. Ten přikývl a nařídil, aby je zabalil do lopuchových listů a trávy a uložil do proutěného koše.
Sotva kat zmizel, obrátil se znovu ke ztichlým rytířům. „Ty hlavy pošlu vašemu hraběti. Snad bude rozumnější. Musí pochopit, že se mnou se nevyjednává. Buď splní mé podmínky, nebo zemřete Bůh s vámi!" Otočil se a vyšel ven. Dveře za ním zapadly s úderem, který zlověstně doznával v podzemní kobce.
„Co budeme dělat?" optal se rozmrzele obtloustlý rytíř a šel si sednout na lavici. I když se mu puchýře už dávno zahojily, chodidla ho stále nepříjemně pobolívala.
„My? Co můžeme dělat?" rozhodil bezmocně rukama Leopold z Leuchtenberga. „Bůh ví, co Nicolae Alexandru po našem hraběti chce."
„Ať je to cokoli, náš hrabě nás nechá raději shnít, než by vydal jediný měďák," ozval se neuctivě Oitul z Bucegi.
„Dej si pozor! Hovoříš o našem vládci. Je to přímý zástupce uherského krále," napomenul ho hejtman.
„No a?" odsekl Oitul vzdorovitě. „A není to jen můj názor. Nechá nás zemřít, to si myslím já, stejně jako většina nás mladých. Hraběti ze Sibiu je milejší plná truhlice než svoboda jeho věrných rytířů."
„Tak proč jsi za něj bojoval?" ušklíbl se jeden ze starších rytířů a šel si rovněž sednout.
„Protože jsi za něj bojoval i ty. My všichni. Za někoho člověk bojovat musí. Tak to v křesťanském světě chodí," vykládal popuzeně Oitul. „Ale vybrali jsme si špatně. Měli jsme raději bojovat za valašského knížete. Jako Mihai ze Sighisoary. My, kteří jsme byli našemu hraběti věrní, tu pochcípáme jako dobytek. A zrádce bude odměněn."
„Třeba hrabě ze Sibiu podmínky valašského knížete splní, až dostane ty dvě hlavy," s nadějí v hlase prohlásil Leopold z Leuchtenberga. Bylo to poprvé, co se část rytířů otevřeně postavila proti hraběti a tím i proti jeho autoritě hejtmana. To bylo na pováženou. Ale tak to v zajetí chodilo vždycky.
Ten den ani několik následujících se turnaj v podzemní kobce nekonal. Rytíři postávali v hloučcích a debatovali. Nervozita rostla. Stále častěji se ozývaly urážky hraběte ze Sibiu. Leopold z Leuchtenberga dělal, jako by je neslyšel, ale byl den ode dne zlostnější.
Zlost měl i Martin ze Stvolna. Hádek se nezúčastňoval. Sedával nejraději stranou a s přivřenýma očima vzpomínal na Johanku. Dokonce se občas modlil, aby nad ní Bůh držel ochrannou ruku a nedopustil návrat pomatení její mysli. A také se modlil za to, aby ho Bůh zachoval při životě a on se mohl s Johankou ještě někdy potkat. Jak plynuly dny, zdálo se tohle přání stále méně a méně reálné.

Kapitola 39.

Kobka, v níž byli zajatí rytíři zavření, měla vysoko pod stropem řadu podélných okének na větrání, jimiž dovnitř přicházelo světlo.

V posledních dnech ale světlo ztratilo jas pozdního léta a přijalo nevýraznou matnost zasmušilého podzimu. Pokud Martin ze Stvolna počítal dobře, někdy touto dobou se v Českém království oslavoval svátek zemského patrona svatého Václava. Snad poprvé se mu zastesklo po domově.
Vzápětí si musel položit trochu zvláštní otázku, kde vlastně je doma. O rodnou tvrz přišel zásluhou staršího bratra, hrad Okoř musel prodat a dvorec v Makotřasech u Prahy mu ukradli Rožmberkové s požehnáním královských úřadů a za tichého souhlasu Karla IV. Mocným se nevyplatilo sloužit s naivním nadšením anebo příliš věrně, protože oni sami takoví nebyli a nic takového si nezasloužili.
Martin ze Stvolna pochyboval, že by byl hrabě ze Sibiu výjimkou. Byl určitě ochotný postavit se za své rytíře, ovšem jen v případě, že to bylo pro jeho zájmy výhodné. Co však mohl mít z hrstky zajatých rytířů? Vliv šlechtických rodů nebyl v Sedmihradsku takový jako v Českém království. Tady bojoval každý sám za sebe a proti všem. V Transylvánii existovalo jen několik rozvětvenějších rodin, jejichž politickou sílu musel hrabě ze Sibiu respektovat. Žádný příslušník takové rodiny ve vězení nebyl.
Žádné příbuzné neměl v Sedmihradsku ani Leopold z Leuchtenberga. Svůj vliv opíral pouze o svou zámožnost a přátelské vztahy s hrabětem. Přesto se tvářil klidně, alespoň navenek. Neustále opakoval, že hrabě je nakonec osvobodí. V duchu sám sebe ujišťoval, že pokud hrabě nevykoupí všechny, pak jeho jako svého přítele určitě ano.
Martin ze Stvolna rozuměl hejtmanovu klidu, ale byl si jistý, že to je falešný sebeklam. On sám se v podobných situacích ocitl několikrát. Kdykoli se musel spolehnout na mocné, šlo mu o krk. Pro to si byl jistý, že hrabě ze Sibiu nehne pro hejtmana brasovské župy prstem. Pokud by šlo o hru v kostky, vsadil by na jeho prohru A jejich také. Znovu si bolestně uvědomil, že nelze dělat nic. Jen čekat a doufat.
Život zajatých rytířů se pomalu vracel k obvyklé nudě. Na dva popravené jako by se zapomnělo. Nikdo raději ani nevyslovoval jejich jména. Rytíři také přestali diskutovat o tom, jaké podmínky si asi valašský kníže klade za jejich propuštění a zda je hrabě ze Sibiu splní. Dokonce začali znovu pořádat turnaje. Někteří se v bojích s tyčí nesmírně zlepšili. Celé hodiny dokázali diskutovat o různých technikách. Vše bylo při starém, pouze Leopolda z Leuchtenberga přestali oslovovat jako svého hejtmana.
Uplynuly další tři týdny. Záhy po obědě jednoho pošmourného a deštivého dne se otevřely dveře žaláře a v nich se objevil honosně oblečený velmož, jehož neznali. Na sobě měl stříbrem zdobenou zbroj a na hlavě kožešinovou čapku s orlím perem. Za ním stál oddíl vojáků.
„Přišel jsem pro vás," oslovil je jejich jazykem. „Pojďte se mnou!"
„Kam? Budeme propuštěni?" začali rytíři vykřikovat. Rychle se hrnuli ke dveřím, ale tam je vojáci valašského knížete zastavili napřaženými kopími. Každému nejprve spoutali ruce a teprve pak ho vyvedli na chodbu. Tam rytíře seřadili do dvojstupu. Obklopili je se zbraněmi v rukách a teprve pak je vyvedli po schodech na nádvoří. Podél hradeb pokračovali k paláci.
V slavnostním sále byl shromážděn celý knížecí dvůr. Nicolae Alexandru seděl na pozlaceném trůnu pod rudým baldachýnem. U jeho nohou leželo bezhlavé tělo muže v barvách hraběte ze Sibiu. Hlava mrtvého se odkutálela stranou a zarazila se o stříbrný svícen. Krev už ztmavla a zaschla, musel být popraven před několika hodinami.
Vězně dovedli do středu sálu a tam je strážní donutili pokleknout. Martin ze Stvolna se rychle rozhlížel a snažil se podle výrazů lidí kolem odhadnout, jaká nálada v sále panuje. Na tom totiž závisel jejich život. V obličejích většiny četl zlobu.
Valašský kníže pokynul rukou a sál ztichl. Jakmile promluvil, bylo zřejmé, že i jeho hlas zní podrážděně a hněvivě. Ukázal na bezhlavou

mrtvolu a řekl: „Tento muž byl poslem vašeho pána. Zemřel proto, že mi přinesl zprávy, které se mi nelíbily. Doufám, že tušíte, co to pro vás znamená?"
Zajatí rytíři klečeli s hlavami sklopenými k zemi a mlčeli. Martin ze Stvolna postřehl, že několik z nich těžce oddechuje. Měli strach. V boji strach neměli, tam drželi v ruce meč a záleželo na jejich umění. Ale tady byli bezmocní. Byli na tom hůře než poddaní sedláci, kterými z celé duše pohrdali. Tady byli zajatci, kteří ztratili svou čest.
„Ptám se," rozkřikl se hlasitě valašský kníže a třásl se hněvem. „Víte, co hloupost vašeho pána znamená?"
Leopold z Leuchtenberga se ani nepohnul. Na čele se mu perlil pot a byl bledý, jako by měl v nejbližší chvíli omdlít. V posledních dnech si stěžoval na bolesti v břiše.
„Nevíme, vznešený kníže, jakou hloupost provedl hrabě ze Sibiu," pronesl Martin ze Stvolna a zvedl hlavu. „Ale tušíme, že vás pohněval a váš hněv dopadne na naše hlavy, i když jsme nevinní."
„Má právo mluvit za vás ostatní?" optal se překvapeně Nicolae Alexandru. Osobně znal většinu významných sedmihradských rytířů. S některými válčil už jeho otec a on je vídal jako dítě, protože ho vychovávali ve vojenském táboře. Ale tohoto neznal.
„Má," řekl přiškrceným hlasem Leopold z Leuchtenberga. Chvěly se mu ruce a byl div, že se ještě nesvalil na podlahu.
Valašský kníže přikývl a ve tváři se mu mihl stín překvapení a snad i zájmu. Rád by se optal, kdo vlastně ten mladík je, jenže to se během oficiálního slyšení nehodilo. Už proto, že měl předem rozmyšlené, co se zajatými rytíři provede. Nadechl se a příkře ho odbyl: „Pokud máš právo hovořit za všechny, měl bys vážit svá slova. Jak si vůbec troufáš tvrdit, že jste nevinní? Jen já rozhoduji, kdo je nevinný. Pokud bych si něco takového myslel, nebudete v mém vězení. Co mi na to odpovíš?"
„Já nejsem poddaný hraběte ze Sibiu. Nejsem ani váš poddaný, vznešený kníže. Jsem rytíř a sloužím císaři Karlu IV. A tito muži mi složili slib poslušnosti," prohlásil Martin ze Stvolna a rychle vrhl pohled na spoutané rytíře. Modlil se, aby všichni pochopili jeho záměr a některý z nich nezačal pro svou hloupou pýchu odporovat. Ale nikdo se neozval. To ho trochu uklidnilo, a proto rychle pokračoval: „My všichni jsme tedy pod ochranou císaře svaté říše římské. A proto tvrdím, že jsme se ničím neprovinili. Bojovali jsme, jak přikazuje rytířská regule, a přiznávám, byl jste chytřejší a lepší, vznešený kníže. To se stane. Naší jedinou vinou je, že jsme prohráli v čestném boji."
Na tváři Nicolae Alexandra se mihl pobavený úsměv. Hned však zvážněl. Stiskl rty a přemýšlel. Nic z toho, co ten rytíř pronesl, se pro jeho záměry nehodilo. S císařem Karlem IV. chtěl vycházet po dobrém. Jenže zdráhal se uvěřit, že by jeho zajatci byli doopravdy pod císařovou ochranou. Ale i kdyby to byla pravda, nic to nemohlo změnit na jeho rozhodnutí. Ať chtěl nebo nechtěl, musel jednat tvrdě.
„To teď nechme stranou," prohlásil s převahou. „Já s vámi jednám jako s nepřáteli, kteří proti mým vojákům hájili území, které patří mně. S mečem v ruce jste stáli na straně hanebného a nečestného zrádce. A jako důkaz jeho hanebnosti vám mohu sdělit, že hrabě ze Sibiu odmítl splnit mé podmínky, i když dobře věděl, že vás tím posílá na smrt. A tak se stane!"
„Pokud odmítl hrabě ze Sibiu zaplatit výkupné, pak vám ho rádi zaplatíme my. Mnozí z nás nejsou muži chudobní."
„Během tažení jsem opravdu utrpěl značné škody," souhlasil nevzrušeně valašský kníže. „Mám jistě nárok žádat náhradu. Ale mé pokladnice nejsou chvála Bohu tak prázdné, abych si nemohl dovolit takovou ztrátu unést. To, co jsem chtěl za vaše životy, to vy mi dát nemůžete. Kraj za horami patří mně. Žijí tam lidé mého jazyka a mé krve. Chtěl jsem, aby mi váš hrabě vrátil jen to, co mi patří. Chtěl jsem hrad Bran a město Brasov.

Můžete mi je vydat? Těžko... Váš hrabě musí pochopit, že mne nemůže přehlížet a ponižovat. Všechny urozené rody v Sedmihradsku musí pochopit totéž. Proto zemřete. Se ctí, jako rytíři, protože jste pod ochranou císaře."
Pak pokynul a strážní donutili zajaté rytíře vstát a odvedli je zpět do vězeňské kobky.
* * *
„Dobře jsi mluvil," řekl Oitul z Bucegi Martinovi, když se ocitli zpět ve vězení. „Zemřeme alespoň se ctí."
„Zachoval se lépe než náš hejtman," vstoupil do jejich hovoru jiný rytíř a opovržlivě se ohlédl na Leopolda z Leuchtenberga. Ten stál v rohu a zvracel do dřevěného vědra. „Za to, že ses postavil do našeho čela, ti přísluší čest jít na popraviště jako první."
„To v žádném případě," ozval se ihned jeden ze starších rytířů. „Pán z Leuchtenberga je pořád náš hejtman. Ta čest patří jemu."
Rytíři se začali hádat. Ať vstupovali rytíři kamkoli, pořadí určovalo jejich význam a vážnost. Jako první vcházel do sálu ten nejváženější, ať již to bylo slyšení u knížete, anebo hostina. To platilo i na popravišti.
„Nechte toho," okřikl je rozmrzele Martin ze Stvolna. „Já se té pocty klidně vzdám. Nenarodil jsem se v Transylvánii a můj rod tu nic neznamená. Klidně půjdu jako poslední."
„Ty jsi zvláštní člověk," vrtěl překvapeně hlavou Oitul z Bucegi
Tím ale hádka neskončila. Jakmile bylo jasné, že čest jít na popraviště jako první si uchová Leopold z Leuchtenberga, vypukl další a mnohem vášnivější spor o to, v jakém pořadí půjdou ostatní. Byla to poslední pocta, které mohli v pozemském životě dosáhnout. O to vášnivěji a horlivěji bojovali o pořadí, v jakém opustí život pozemský a vstoupí bránou nebeskou do života věčného.
Trvalo dlouho, než se podařilo dohodnout, jak to bude v den popravy vypadat. Ten, kdo se nemínil se svým pořadím smířit, mohl vyzvat na souboj rytíře, který byl v pořadí před ním, pokud se domníval, že jeho důstojnost je vyšší. Těmito spory strávili několik dnů.
„Je to divné," divil se Leopold z Leuchtenberga. Žaludek se mu uklidnil a tím, že směl jít na popraviště jako první, se mu vrátila sebedůvěra. Znovu se choval jako hejtman. „Bývá zvykem, že se odsouzenci popravují hned po skončení soudu následujícího dne za úsvitu. Ale tři dny jsou pryč a kat nikde."
„Třeba se něco změnilo v náš prospěch a nechají nás žít," řekl s nadějí v hlase postarší rytíř a zbožně se pokřižoval. „Měli bychom se společně pomodlit."
Rytíři poklekli, sepjali ruce a modlili se. Klečeli natěsnaní vedle sebe v houfu. Dávná nepřátelství byla ta tam. Podvolili se osudu. Teď už jen pokorně očekávali svůj úděl. Následujícího rána odvedli všechny kromě Martina ze Stvolna a Oitula z Bucegi. Od žalářníka, který každého dne přinášel jídlo a pití, se dozvěděli, že všichni rytíři byli na nádvoří popraveni. Proč ale neodvedli pod meč kata i je, to žalářník nevěděl. Slyšel jen, že to byl příkaz samotného knížete.
* * *
„Rozumíš tomu, urozený pane Martine?" ptal se zaraženě Oitul z Bucegi. Od popravy uplynul celý měsíc a jich si nikdo nevšímal. Neustále se tím trápili. „Kdyby s ostatními rytíři odvedli, i mne, bylo by to jasné. Tebe kníže ušetřil, protože jsi pod přímou ochranou císaře Karla IV. Ale proč já?"
„Nejsem pod císařovou ochranou," přiznal se Martin ze Stvolna. Protože nevěděli, co s časem, vyprávěl Oitulovi celý svůj příběh s římskou jízdou. Na závěr dodal: „Valašský kníže jistě pochopil, že nad mou smrtí Karel IV. naříkat nebude. Pokud stále žiji, určitě to není kvůli císaři."

„Mohl ses mu zalíbit, když jsi za nás mluvil. Jsi rytíř. A statečný, to se musí uznat. Třeba tě chce přijmout do svých služeb. Ovšem... to pořád nevysvětluje, proč nechal žít i mě. Co za tím sakra vězí?"
„Třeba ses mu zalíbil rovněž," pousmál se Martin ze Stvolna.
Ale Oitul z Bucegi mávl rukou. „Nech toho! Lichotit umíš, to se musí přiznat. Jenže já nejsem urozená dáma. Tak si nech podobné řeči pro tu druhou polovinu křesťanstva. Podle prelátů sice hříšnější, ale podle mne mnohem zajímavější."
„Co když nás tu na dvoře valašského knížete zahlédla nějaká urozená dáma? Třeba jeho dcera. Zamilovala se do nás a požádala oce, aby nás nechal žít," navrhl Martin ze Stvolna. Byl v dobrém rozmaru. I když od samého začátku nevěřil, že jeho údělem je vypustit duši na dvoře nějakého bezvýznamného vládce na hranicích křesťanského světa, teprve v posledních dnech si oddechl. Po popravě ostatních rytířů se jeho tušení změnilo v jistotu. Rozumem ji vysvětlit nedokázal, ale přesto byl přesvědčený, že bude žít.
„Jsi po právu minesengr," usmál se zdrženlivě Oitul z Bucegi. „Jak ale vysvětlíš, že nás nechali žít dva? To se zamilovala do Obou?"
„No... možná má valašský kníže dcery dvě. Třeba budeme švagři. Ovšem umělecky by bylo mnohem zajímavější, pokud by měl dceru jen jednu. Protože by to byla dívka krásná, obdivovaná, hýčkaná a rozmazlená, byla by v duši zkažená. Bude chtít, abychom se o její lásku utkali. Svléknou nás donaha a nechají nám jen úzkou roušku kolem boků. Naše svalnatá těla potřou vonnými oleji a odvedou nás na kolbiště vysypané lístky bílých růží. Do rukou nám vtisknou meče a budeme se před jejíma očima bít na život a na smrt. Naše rudá krev bude kanout na bílé lístky růží."
„Krásné," souhlasil sarkasticky Oitul z Bucegi. „Ovšem mohlo by to být ještě mnohem horší. To kdyby kníže neměl dceru, ale pouze syna. Hříšného až do morku kostí. Děj by se pak mohl odvíjet stejně, jen s tím rozdílem, že by se vítěz nenapil z kalichu lásky krásné dívky."
„Pěkné, opravdu pěkné. Ale teď to dokonči. Pokud by se vítěz nenapil z kalichu, co by tedy udělal? Víš, zajímá mne to jako básníka. Jak bys něco takového vyjádřil? Nepamatuji se, že by o něčem podobném nějaký trubadúr zpíval."
„No," zaváhal Oitul z Bucegi a podrbal se ve své bujné kštici. „Jak to povědět? Já básník nejsem, a tak mne napadají jen přirovnání, která by se do písně nehodila."
„Času máme dost," popichoval ho Martin ze Stvolna a pohodlně se uvelebil na lavici vedle dveří. „Něco snad vymyslíš, ne?"
Oitul z Bucegi se posadil vedle něj a vraštil čelo. Přemýšlel, ale nakonec rezignovaně zavrtěl hlavou, že toho vymyslel spoustu, ale je zjevné, že básník nebude nikdy, protože ani to, co by znělo nejméně hrubě, by se stejně nedalo ve společnosti urozených dam vyslovit.
„Co třeba, že by pak vítěz zahrál na flétnu?" navrhl Martin ze Stvolna. „Nebo..."
Zmlkl, protože se ozval zvuk závory. Dveře se otevřely a do kobky vstoupil velmož, který je před několika týdny doprovázel do slavnostního sálu, v němž proběhl soud. Jmenoval se Giurgiu a byl knížecím komořím.
„Půjdete se mnou," oznámil jim mírným hlasem. Martin ze Stvolna vstal a první, čeho si všiml, bylo, že u dveří stojí jen jeden strážný, který hlídal vchod. Žádné další vojáky na chodbě neviděl.
„Co když se pokusíme utéct?" optal se Martin ze Stvolna, jako by se to rozumělo samo sebou. Pokud by se opravdu naskytla příležitost k útěku, musel se dozvědět co nejvíc. A nejjistějším způsobem bylo protivníka vyprovokovat, protože většina lidí se ve vzteku snáze podřekla a prozradila víc, než chtěla nebo směla.
„A proč byste to dělali?" podivil se komoří Giurgiu. „Vaše vězení skončilo. Budete svobodní."

„Co se stalo? Proč?“ vyhrkl Oitul z Bucegi a rovněž vstal.
„Máte štěstí. Někdo se za vás přimluvil,“ pokračoval komoří.
„Má vznešený kníže dceru nebo syna?“ optal se s nevinným výrazem Martin ze Stvolna.
„Bůh mu přál. Má dva syny,“ prohlásil důstojně komoří Giurgiu. Nechápavě se pak díval na Martina a Oitula, kteří se v záchvatu smíchu zhroutili zpět na lavici a nemohli se utišit. Nakonec dospěl k přesvědčení, že ti dva ztratili v návalu štěstí rozum.

Kapitola 40.
Kníže Nicolae Alexandru je přijal v slavnostním sále. Seděl na trůnu obklopený svým dvorem. Martin ze Stvolna hned postřehl, jak se nálada všech od minulého slyšení zcela změnila. Rytíři se tvářili přátelsky a knížeti dokonce hrál kolem rtů nepatrný úsměv. Jeho oči se na ně dívaly s laskavou shovívavostí a také se zájmem. Tohle nebyla krutá hra, aby se jim vysmíval. Byla to pravda, budou propuštěni.
Došli k trůnu a poklekli. Komoří Giurgiu poklekl vedle nich.
I on se tvářil spokojeně.
„Věříte v zázraky?“ optal se valašský kníže bez jakéhokoli úvodu.
„Pokud bych měl odpovědět inkvizici, jistě bych přitakal,“ odpověděl Martin ze Stvolna, protože dotaz směřoval na něj. Rozhodl se, že bude hovořit tak, aby posluchače zaujal a pobavil. Nebylo nic hloupějšího než uctivě odpovídat ano nebo ne. „Ovšem pokud se mne ptá te, vznešený kníže, proč my dva stále ještě žijeme, pak bych musel říci ne. Nevěřím, že za svůj život vděčíme přímluvě Panny Marie.“
Valašský kníže se hlasitě a srdečně rozesmál. Téměř okamžitě se k němu přidal celý jeho dvůr. Teprve když se hluk utišil, pokynul Nicolae Alexandru směrem ke vchodu a řekl: „Teď uvidíš Pannu Marii. Ani já na zázraky nevěřil, dokud jsem nepotkal ji.“
Otevřely se dveře zdobené řezbou a v nich se objevila Johanka. Na sobě měla modré splývavé šaty stažené nad boky masivním stříbrným pásem. Černé vlasy se jí zářivě leskly a jejich tmavý odstín podtrhoval zlacený diadém na hlavě. Vypadala jako kněžna. Sotva ji Martin ze Stvolna poznal, vyskočil a rozběhl se k ní. Ani Johanka se nechovala jako Panna Maria. Utíkala mu vstříc, padli si do náruče a vášnivě ho začala líbat.
„Jste na slyšení před majestátem valašského knížete,“ protestoval hlasitě Nicolae Alexandru. Jeho hlas zněl laskavě, ale nedal se nepostřehnout stín závisti. „Vraťte se k mému trůnu!“
Martin ze Stvolna uchopil Johanku za ruku a společně kráčeli uličkou mezi rytíři a dalšími členy knížecího dvora. Poklekli, ale své dlaně nepustili.
„Když jsem řekl, že jsem nevěřil na zázraky, musím prohlásit, že nyní na ně věřím,“ zvážněl valašský kníže. Pak se rozhlédl sálem, protože nyní hovořil k členům svého dvora. „Moji rádci mi tvrdili, že tažením do Sedmihradska nezískám nic než trochu stříbra. I když jsem zvítězil, hrabě ze Sibiu to odmítl uznat. Odmítl vydat to, co mi náleží a co je pro blahobyt mého knížectví tak důležité - hrad Bran a město Brasov. Dobýt obě pevnosti by bylo možné jen zázrakem. Anebo zradou. Našel jsem zrádce a věřil, že svůj spravedlivý záměr prosadím. Jenže Mihai ze Sighisoary nejprve zradil svého pána a pak i mne. Má věc se zdála beznadějná. Proklínal jsem osud, že nesplním slib, který jsem dal svému umírajícímu otci. Při své korunovaci jsem veřejně přísahal, že otevřu cestu přes hory do Sedmihradska. A Bůh při mně stál! Stal se zázrak. Prostřednictvím této ženy mé přání splnil. Hrad Bran město Brasov jsou už týden v našich rukách.“

Sotva to dořekl, propukli všichni v sále v hlasitý jásot. Někteří rytíři se dokonce na znamení radosti objímali a křepčili jako sedláci o masopustu.
Martin ze Stvolna se zadíval do Johančiny tváře a tiše se optal, zda je to pravda. Mrkla na něj a šeptem odpověděla, že se všechno dozví. Ovšem nejprve se jí musí odvděčit za to, že ho vyrvala ze spárů kata.
Padlo ještě mnoho slov. Pak se konala slavnostní hostina, při níž seděla Johanka po pravici valašského knížete, a všichni se jí klaněli, jako by byla doopravdy Panna Maria. Martin ze Stvolna dostal místo stranou mezi významnými služebníky a nikdo si ho pořádně nevšímal. Seděl tam zamračeně a žárlivě sledoval svou Johanku. Teprve k ránu, když už začalo svítat, kníže dovolil, aby si jí odvedl. Komoří je doprovodil do pohodlně zařízené komnaty, kterou jim Nicolae Alexandru ve svém paláci přidělil.
Johanka šla trochu nejistě a oči jí svítily vypitým vínem. Hned jak za komořím zapadly dveře, shodila svůj nádherný modrý šat a sama začala rozepínat přezky na Martinově plášti. Milovali se dlouho a nenasytně. Pak zívla a oznámila, že mu všechno vysvětlí
později, a skoro okamžitě usnula.
Martin ji objal a byl šťastný. I když byl hříšník, jakému nebylo rovno, Bůh stál při něm. Pak ho napadlo, že možná tak velký hříšník nebude, protože jinak by Bůh těžko udělal takový zázrak. A to, že stále žil a navíc objímal Johanku, to nic jiného než zázrak být nemohlo. Chtěl ještě přemýšlet o míře svých hříchů a hříchů jiných, ale než si to v hlavě srovnal, rovněž usnul.
* * *
Hned po ranní mši se Martin s Johankou vrátili do své komnaty. Služebník jím donesl misky se sýrem, pečeným masem a nakrájeným ovocem, ošatku s plackami a dva veliké džbány s vínem. Usadili se k oknu, odkud byl přes hradby nádherný výhled na řeku i na město. Připili si a pak začala Johanka vyprávět.
„Když jsem se dozvěděla, že vás zajali, bylo to strašné," začala pomalu, jako by se styděla. „Stala se mi taková divná věc. Najednou jsem nebyla na hradě, ale stála jsem na nějakém podivném rozcestí. Jedna cesta vedla k bráně kláštera. Zněl odtud zpěv řeholníků a bylo to tak uklidňující a krásné. Věděla jsem, že pokud se vydám tam, budu šťastná. Ta druhá cesta vedla kamsi mezi skály. Byl tam les, polorozpadlé chatrče a ošklivi lidé. Jeden měl vřed na noze, další byl malomocný, vyhublá žena s povislými ňadry právě rodila. Otřásla jsem se odporem a už jsem chtěla utíkat k vratům kláštera, jenže najednou mě napadlo, že ty asi mezi řeholníky nebudeš. Zastavila jsem se a z kláštera vyšel opat. Byl laskavý a usměvavý a vábil mě k sobě. Chvíli jsem tam stála, pak jsem zavřela oči a rozběhla se na druhou stranu. Třásla jsem se hrůzou a cítila, jak mi po těle stéká pot. Bylo mi jasné, že musím proběhnout kolem těch ošklivých lidí, protože někde na té cestě za nimi jsi ty... Povedlo se, prošla jsem."
Johanka se rozpačitě usmála a rychle se napila vína. Hned však pokračovala. Nejistota pomalu mizela z její tváře.
„Prvních pár dní nikdo nevěděl nic jistého. Pak se objevil jakýsi rytíř a ten nám pověděl, že vás valašský kníže zajal a odvádí do své země. Bylo mi jasné, že za vás bude chtít výkupné. Napadlo mi hned, že pro vás hrabě ze Sibiu neudělá nic. Radila jsem se s paní Mathildou..."
„Já myslel, že spolu nemluvíte. A že to je hlupačka," zarazil ji překvapeně Martin ze Stvolna. „A ještě něco. Jak jsi mohla vědět, co udělá hrabě ze Sibiu?"
„Ženský instinkt, můj milý," pokrčila rameny. „Stačilo poslouchat, co si o něm vyprávěli rytíři během obležení. A navíc, jeho přítelem byl Leopold z Leuchtenberga. Ruku na srdce, mohl by být hrabě čestným mužem, pokud by se přátelil s někým takovým? A Mathilda? Neštěstí ženy vždycky sblíží.

Ale protože hlupačka je, v tom máš pravdu, bylo mi jasné, že se jí dá využít. K tomu se dostanu později. Pokud se budeš pořád vyptávat, ještě si budu myslet, že to zdržuješ schválně, abychom se pak nemohli zase milovat."
„Co ti mám na to odpovědět?" zasmál se šťastně. Tohle byla jeho Johanka. Ta, do které se kdysi tak bláznivě zamiloval a kvůli které se postavil i proti církvi.
„Nic. Proč máš pocit, že musíš pořád něco říkat? Zkus jednou jenom poslouchat. I když jsem jen žena..."
„Ovšem úžasně krásná," připomněl rychle. Vrhla po něm úkosem pohled. I ona byla šťastná. Pokusila se zatvářit přísně a pokračovala: „Tak tedy, dospěla jsem k názoru, že s výkupným nebude hrabě ze Sibiu pospíchat. A pokud to půjde, nedá raději vůbec nic. Takže mi bylo jasné, že musím nějaké peníze opatřit já sama. Jenže problém byl, že jsi naše stříbro ukryl na jiné místo a já nevěděla přesně kam. Pokusila jsem se ho najít podle tvého popisu, jenže Valaši všechno pod hradem zničili a já to místo prostě najít nedokázala. Tak jsem si řekla, že musím získat hromadu stříbrňáků jinak. Požádala jsem paní Mathildu o půjčku, ale ta mne odmítla, že hrabě ze Sibiu je přítelem jejího muže a vykoupí nejen jeho, ale všechny. Jak říkám, hlupačka. Odešla jsem do naší ložnice a chtělo se mi brečet. Pak mne ale něco napadlo. Víš co?"
„Netroufnu si hádat. Jednak to opravdu netuším, a kromě toho bys mne nařkla, že tvé vyprávění zdržuji nemístnými poznámkami a netěším se, až se budeme zase milovat."
„Ale to můžeme klidně hned," řekla a pokusila se ho obejmout. „Pokračovat přece můžeme až pak."
„Ty ještěrko zlomyslná," řekl něžně a políbil ji. Johanka se však rychle vymanila z jeho náruče. „Ty by ses opravdu klidně se mnou pomiloval? A je ti úplně jedno, jak jsem to udělala?"
„Heleď, jestli mi to chceš opravdu dopovědět celé, přestaň si se mnou hrát. Představ si, že se zpovídáš u soudu. Žádné žerty, žádné svádění. Mluv hezky k věci," zvedl prst a snažil se vypadat přísně.
Ale moc mu to nešlo. Johanka vyprskla smíchy, pak zvážněla a sepjala ruce, aby zdůraznila svou pokoru.
„Jak jsem to tedy s těmi penězi udělala? Vzpomněla jsem si na tebe, svůj nedostižný vzor," pokračovala Johanka, a i když se tvářila vážně, uličnicky na něj mrkla. „Víš, horníci ze Saska nejsou jen v Horních Uhrách. Jsou i tady. A věř tomu nebo ne, já princip zpětné záklopky pochopila, když jsi mi o něm vyprávěl."
„To snad ne?"
„To snad ano! A nezlob mě. Vy chlapi jste všichni stejní. Ti sedmihradští těžaři taky, co prý může ženská vědět o dolování?! Řekla jsem jim, že jsem měla vnuknutí. Svatá Barbora mne osvítila, ale fungovat to bude jen tehdy, pokud se budeme všichni společně modlit a pokud mi dají tolik peněz, abych mohla doma založit klášter ku slávě svaté Barbory. Musím říci, že se chovali mnohem slušněji než těžaři tam v Horních Uhrách. Dali mi spoustu peněz, celou stovku hřiven stříbra. A ještě se mnou poslali pár ozbrojenců, abych se dostala bez potíží zpět na hrad Bran. To víš, pod Fágárasem teď není bezpečno."
„Jenže peníze ti přece nemohly stačit k tomu, abys..."
„Další nectností vás mužů je, že jste netrpěliví. To platí v lásce stejně, jako když máte poslouchat nějaký příběh. Tedy... při vyprávění jste ještě netrpělivější. V lásce bychom vám to my ženy snad ještě prominuly, ale můžeme vyletět z kůže, když nás pořád přerušujete. Já ten příběh prožila, tak seď, mlč a poslouchej!"
„Víš, co je největší nectností vás žen?" nedal se Martin ze Stvolna. Sledoval Johanku a byl šťastný. Pouze zdraví lidé mohli být sebevědomí.
„Co?" optala se nedůvěřivě.

„Vlastně je jich tolik, že kdybych měl všechny vaše nectnosti vypočítat, nedozvím se nic. Tak jak to bylo s těmi penězi? Nemohly ti přece stačit, abys získala hrad a ještě město?"
Johanka se zatvářila útrpně, ale velkoryse jeho špičkování přešla. Věděla, že tentokrát je na koni ona. „Vrátila jsem se na Bran. Se sto hřivnami stříbra. Vzpomněla jsem si na tebe a zakopala jsem je v lese pod hradem. Pak jsem zašla za paní Mathildou a tvrdila jsem jí, že se právě vracím od valašského knížete z Târgoviste. Vykládala jsem jí, že jsem se tam dostala v přestrojení. Naši manželé jsou živí, a že je kníže propustí hned, jak za ně dostane výkupné. Ale že hrabě ze Sibiu zaplatit nechce. Nevěřila mi, a proto poslala do Sibiu posla. Nechala jsem ji být a vyrazila po okolních hradech. Všude jsem vykládala, že pojedu vykoupit svého manžela a pokud chtějí, zařídím vykoupení i toho jejich. Vybrala jsem celkem slušné peníze."
„Ale Johanko...," vyhrkl Martin ze Stvolna pobouřeně.
„Nepřerušuj mě!" napomenula ho přísně. Laskavost zmizela z jejího pohledu. Teď ho měla chladný a tvrdý. „Bylo mi jasné, že vás valašský kníže za peníze nepropustí. Pokud jsem měla zachránit alespoň tebe, potřebovala jsem mít hromadu peněz. A bylo mi jedno, kde a jak je seženu, rozumíš? Pak jsem se vrátila na Bran. To už Mathilda věděla, že hrabě ze Sibiu nepodnikne pro záchranu jejího muže nic. V Sibiu se rozneslo, že valašský kníže ztratil rozum a chce víc, než může Sedmihradsko dát. Vysvětlila jsem Mathildě, že to je lež, kterou šíří služebníci hraběte, aby odpovědnost padla na valašského knížete. Přísahala jsem, že jejího manžela zachráním, ovšem potřebuji sto hřiven stříbra. Nějak je opatřila a dala mi je. Zakopala jsem je k ostatním penězům v lese a nechala si jen asi dvacet hřiven. To mi stačilo k tomu, abych se dostala sem do Târgoviste a abych si otevřela cestu ke knížeti."
„Nevěřím, že by byl vůbec ochotný jednat se ženou..."
„S krásnou ženou," opáčila významně Johanka. „A on je rytíř. Navíc muž v plné síle." Na chvíli se odmlčela a dál svou poznámku nerozváděla. Martin ze Stvolna se nevyptával. Ani později se k tomu nevrátil.
„Dorazila jsem právě včas," ujala se znovu slova. „Dva dny před popravou. To už se tady vědělo, že hrabě ze Sibiu nevydá valašskému knížeti ani píď Sedmihradska. Všichni byli pobouření, protože považují své nároky za svaté právo po předcích. Znáš ty hloupé řeči, které se v takových situacích vedou. Slíbila jsem valašskému knížeti, že mu Bran a Brasov vydám do rukou já sama. Pod podmínkou, že ušetří tvůj život. Smál se mi, stejně jako se teď hloupě šklebíš ty, ale nakonec souhlasil, že nemá co ztratit, pokud odloží tvou popravu. Byl v dobrém rozmaru, a tak slíbil, že odloží popravu ještě jednoho muže, aby ses ve vězení nenudil. Pak se mě optal, kdo by to měl být. Požádala jsem ho, aby zachoval při životě Oitula z Bucegi. Velice se divil, proč jsem raději neřekla jméno brasovského hejtmana. Tohle je věcí mého svědomí," zarazila nelaskavě Martina, protože už otvíral ústa, aby něco namítl. Rychle pokračovala. „Slíbila jsem sice paní Mathildě, že jejího manžela vykoupím, ale to bych si raději nechala useknout ruku! To, co provedl tobě a co chtěl po mně, to já neodpouštím. Takže mé rozhodnutí bylo správné. Valašský kníže ostatní popravil a vy dva žijete."
„Moment," zarazil ji Martin ze Stvolna. „Jak jsi splnila svůj slib knížeti? Vždyť tohle nedokázal ani on s vojskem!"
Johanka sklopila hlavu a špitla, že musela udělat ještě spoustu mnohem horších věcí, než mu dosud vyprávěla. A že se bojí, aby ji proto nezačal nenávidět. Trošku posmutněle si postěžovala: „Tváříš se jako kazatel. Jako bys mne chtěl soudit. Náš svět, to jsme přece my dva, už jsi zapomněl? Neudělala jsem nic jiného, než že jsem se snažila náš svět zachránit. Vadí ti, když pod tebou padne v boji kůň? To přece patří k bitvám. Proč bych měla brát ohled na transylvánské rytíře?"

Martin ze Stvolna Johanku objal a oba chvíli mlčeli. Pak se jí omluvil. Uměl si představit, jak těžké pro ni bylo, aby mu pověděla pravdu. Každý člověk musel dělat v životě spoustu opovržení-hodných věcí, ale o takových obvykle nikomu a nikdy nevyprávěl. Jen imperativ nejvyšší lásky Johanku přinutil, aby se mu svěřila. Pohladil ji po tváři. Věděl, že kdyby to bylo obráceně, bude jednat stejně nemilosrdně jako ona. Aby člověk zachránil svou lásku, byl ochotný udělat cokoli. Pokud mohl jednat bez jakýchkoli ohledů a slitování rytíř, proč by tak nemohla jednat jeho manželka? Někdy bylo těžké povznést se nad předsudky křesťanského světa. Johanka ho pátravě pozorovala. Uměla číst v jeho tváři a pochopila, o čem přemýšlí. Nepatrně se pousmála a bez souvislostí podotkla, že ho miluje. Pak pokračovala ve svém vyprávění.
„Získat hrad Bran nebylo vůbec obtížné. Jednou večer jsem tam přijela a řekla paní Mathildě, že jsem jejího muže osvobodila a vykoupila jsem také několik dalších rytířů. Věříš, že se ta hlupačka vůbec nezeptala, zda jsem zachránila také tebe? Začala mi děkovat a ptala se, kdy manžela uvidí. Řekla jsem, že má poraněnou nohu a vezou ho na voze, ale zdrželi se v průsmyku a na hrad dorazí až za tmy. Mathilda samozřejmě na hradě nevelela. Hned jak zajali Leopolda z Leuchtenberga, poslal hrabě ze Sibiu na Bran zkušeného velitele a posádku. Za tímhle velitelem Mathilda běžela. Velitel logicky nechtěl za tmy nikoho do hradu pustit, ale udeřila na něj a ječela, že její manžel ho nechá popravit, jestli nechá hejtmana zraněného čekat u brány až do svítání. Nakonec souhlasil. Zbytek si domyslíš. Za tmy vnikli Valaši do hradu převlečení do plášťů popravených sedmihradských rytířů. Obsadili bránu a za nimi tam vtrhly další oddíly, ukryté ve tmě."
„Chytré," pochválil ji Martin ze Stvolna. „A jak to bylo s Brasovem? Ve městě musela být přece posádka mnohem silnější. A nevěřím, že by kvůli zraněnému hejtmanovi brány v noci otevřeli."
„To jistě ne," povzdechla si unaveně. Mluvila rychle, jako by to už chtěla mít za sebou. „Mihai ze Sighisoary byl naprosto bezectný chlap. Zradil by i matku. Zradil už snad všechny. Věděla jsem, že by mohl zradit znovu, jenže to nebylo vůbec jisté. Dlouho jsem váhala a nakonec se rozhodla jinak. Potřebovala jsem ovšem někoho, kdo mi pomůže. Musela jsem riskovat. Obrátila jsem se na Jakoba z Tárgu Mures. To je jediný rytíř, který má v těle snad ještě méně cti než Mihai ze Sighisoary. Věděla jsem, že se mu líbím, pamatuješ, jak ses s ním bil hned na té první hostině? Slíbila jsem mu, že se za něj provdám a jako věno přinesu všechno své stříbro. Tvrdila jsem, že jsi ve vězení zahynul."
„On ti to věřil?"
„Ne. Musela jsem si ho vzít a to stříbro dostal," opáčila Johanka suše. „Hned pak Mihaie ze Sighisoary zavraždil. Ten zločin svedl na hraběte ze Sibiu a vojáky z městské posádky přesvědčil, že jedině pod ochranou valašského knížete nepřijdou o krk. Při tom mu pomohly sékelské oddíly, které vede kapitán Vasilescu. Ten, cos mu daroval život. Mám tě od něj pozdravovat. Společně převzali ve městě velení a Brasov otevřel valašským oddílům brány sám. Bylo to celkem snadné, můj milý. Ale nemusíš se bát, nebudu se zpovídat z hříchu bigamie. Kníže Nicolae Alexandru nechal hned po obsazení města mého manžela Jakoba rozčtvrtit. Málo platné, byl to přece podlý vrah."
* VALAŠSKÉ INTERMEZZO *

Kapitola 41.

Události posledního roku rozhodly. Martin ze Stvolna a jeho Johanka neměli na vybranou. Nemohli se vrátit ani do Českého království, ani na německá území spravovaná císařem Karlem IV., nesměli do Uher ani do Sedmihradska. A dále na jihu, na druhém břehu Dunaje, se kromě Bulharů

objevili také nevěřící Osmané. Jediné místo k životu, které jim zbývalo, bylo valašské knížectví. Zpočátku si nebyli jistí, zda vybrali dobře. Jenže nakonec zde strávili deset let. Deset celkem šťastných let.
Záhy poté, co opustil vězení, se Martin ze Stvolna tajně vrátil na opačnou stranu hor a vyzvedl své jmění, bezpečně zakopané v lesích nedaleko Branu. A stejně bezpečně ho dopravil do Târgoviste a podle svého zvyku zakopal nedaleko řeky před městskými hradbami.
O týden později, právě na začátku adventu, přijal Nicolae Alexandru Martina s Johankou ke slyšení. „Co s vámi?" optal se laskavě. „Mohli byste být členy mého dvora. Slyšel jsem, že výtečně zpíváš a hraješ na loutnu."
„Jsem především bojovník. Já i má žena," odpověděl se zdvořilou úklonou Martin ze Stvolna.
„Tvé rytířské schopnosti jsem zatím neměl možnost poznat. Ale skvělé válečné umění tvé půvabné manželky ano," přikývl s dvojsmyslným úsměvem valašský kníže. I to byl důvod, proč Martin nechtěl na jeho dvoře zůstat.
„Jenže i kdybych ji pasoval rytířem, nemohu ji postavit do čela své armády. Ani tebe ne."
„Jsme mnohem skromnější," ujala se slova Johanka. Byla ve tváři trochu zrudlá studem a přísně provrtávala knížete pohledem. Všiml si jejího výrazu a zdálo se, že ho to nesmírně pobavilo. Johanka zatím pokračovala: „Copak válčíte jen na severu v Sedmihradsku, vznešený kníže? Co hranice na Dunaji? Byzantinci, Bulhaři, Osmani, Srbové. Máte mnoho nepřátel. Rádi bychom se usadili tam a pomohli bránit hranice vašeho knížectví."
„To myslíš vážně?" vyhrkl udiveně. „Nikomu rozumnému se tam nechce. Je tam obtížná služba. Ne, žádnou pevnost vám nesvěřím. Jde o hodně. Jedno zaváhání a Valašsko by nepřátelé zaplavili jako kobylky."
„Řekla jsem, že jsme skromní," přerušila ho pevně Johanka.
„Chtěli bychom si tam koupit panství. Panství s menším hradem. Sehnali bychom si ozbrojenou družinu a pomáhali odrážet nepřátele."
„To ale stojí spoustu peněz," upozornil věcně valašský kníže a rukou si začal mnout bradu. To dělával vždy, když se musel zabývat administrativními záležitostmi, které ho tak zoufale nebavily.
„Máme nějaké peníze," pokračovala Johanka. „Doslechla jsem se, že jste nedávno popravil jistého rytíře, který vlastnil hrad v Izbiceni. Pokud vím, jeho panství propadlo do vašeho držení. Koupíme ho. Ovšem máme podmínku."
„Tak koupíte... A ještě si kladete podmínky?" přísně je napomenul valašský kníže. Pak se obrátil na svého komořího, kde vlastně to Izbiceni leží. Komoří se naklonil ke knížeti a polohlasně mu vysvětloval, že to je celkem bezvýznamné opevnění na soutoku Oltu s Dunajem, téměř na dohled pevnosti v Nikopoli. Ta chrání brod a jednu z nejdůležitějších cest do Konstantinopole. Ovšem Izbiceni leží v bažinách na opačné straně Oltu a je mimo všechny důležité cesty. Pokud se vznešený kníže rozhodne zbavit toho panství, o nic jeho majestát nepřijde. Tvrdil to zcela přesvědčivě, i když to lak docela pravda nebyla. Slíbil však Martinovi, že jejich žádost podpoří.
Nicolae Alexandru přikývl. Pak se obrátil na Martina ze Stvolna a zvědavě se optal, jaké podmínky si troufá vznést na valašského knížete.
„Máme jen jedinou," ujal se rychle slova, protože Johanka už otevírala ústa, aby odpověděla. Přitom jí nenápadně naznačil, aby mlčela. Zatvářila se uraženě, ale poslechla. Chápala, že je jen žena. Zasloužila se o zisk brasovské župy, ale určitě by nebylo dobré, aby se drala do popředí příliš. Žili ve světě rytím, nikoli urozených žen. Své splnila a užitečnější bude, pokud pokorně zaujme místo, které jí náleží. Mlčky po boku svého manžela.
„Naše podmínka zní, vznešený kníže, že za své peníze postavím družinu a budu věrně a do krve hájit hranici na Dunaji. Ale jinak budu zproštěn

vojenských povinností. Pokud budete válčit jinde, nemusím se do vojska dostavit."
„Bojíš se?"
„Svou ženu jsem si vzal před mnoha lety, ale spolu jsme zatím strávili jen pár měsíců. Chci si konečně užívat jejich půvabů. Mám tělo samý šrám. A věřte mi, mám šrámy i na duši... Chci se někde usadit a žít v klidu a míru."
„Je mi jedno, zda žijí mí poddaní v klidu a míru," jízlivě se ušklíbl valašský kníže. „Jejich jedinou a svatou povinností je sloužit zájmům mé země."
„Na tom je postaven řád křesťanského světa," souhlasil ochotně Martin ze Stvolna. „Jenže já váš poddaný nejsem. Pokud si budete jistý, že mou pomoc při obraně hranice na Dunaji proti konstantinopolskému císaři, osmanskému pašovi anebo proti srbskému králi nepotřebujete, budu se svou Johankou pokračovat světem dál. Budu se modlit, abych někde našel místo, po kterém
oba tak toužíme."
„Dobrý rytíř se hodí každému panovníkovi," zarazil ho valašský kníže. „Jak už jsem řekl, bojovat jsem tě neviděl. Tam v horách jsem tě zajal dříve, než jsi mohl něco ukázat. Dám ti šanci... Uroši, pojď sem!"
Z hloučku rytířů vystoupil obr. Byl o hlavu vyšší než Martin ze Stvolna a na sobě měl trochu zašlou zbroj. Popošel k trůnu a poklek I najedno koleno. Přitom si Martina zvědavě prohlížel.
„Uroš je můj nejlepší rytíř," pokračoval valašský kníže. „Říká se, že ve své zbroji i spí. Utkáš se s ním. Pak rozhodnu o tvé prosbě."
Klání proběhlo odpoledne na nádvoří za obrovského zájmu celého knížecího dvora. Uroš byl jistě silný jako medvěd, ale kvůli své hřmotné postavě nebyl zdaleka tak obratný jako Martin ze Stvolna. Zápasili dlouho, ale ani jednomu se nepodařilo získat v boji výhodu. Když už byli oba zpocení a skoro nemohli popadnout dech, zastavil kníže souboj. Trochu překvapeně konstatoval, že dosud nikdo nedokázal Urošovi vzdorovat tak dlouho a že přijímá Martina do svých služeb. Souhlasí s jeho podmínkou, ovšem i on má svou podmínku. Za panství zaplatí pět set hřiven stříbra.
I když to byla neslýchaně vysoká cena, Martin ze Stvolna ji přijal. Za své stříbro obdržel listinu, která potvrzovala jeho výsady a majetek.
Když dorazili s Johankou do Izbiceni, byli zklamáni. Hrad se vůbec nepodobal tomu, co znali z domova. Bylo to rozlehlé hradiště s dvojitou dřevěnou palisádou, hliněným náspem a širokým příkopem napuštěným vodou. Cesta k opevnění vedla přes bažiny po dlouhém dřevěném mostě. Dřevěné byly i budovy, nejen ty hospodářské, ale také palác. Jenže zklamání je rychle přešlo. Ukázalo se, že palác je rozlehlý a pohodlný. V rovině, která se rozprostírala kolem, bylo umístění v bažinách pro obranu skvělé, a jak se už na jaře následujícího roku ukázalo, prakticky nepřekonatelné. Obléhání mnohem početnějším vojskem Bulharů snadno odrazili.
Panství bylo rozsáhlé a čítalo dvě desítky vesnic. Martin ze Stvolna měl zkušenosti z časů, kdy vlastnil Okoř. Záhy se mu podařilo zorganizovat hospodářství tak, že jim přinášelo slušné výnosy. Každoročně vydělali víc, než utratili.
Hned v prvním roce se také stalo něco, co alespoň trochu pomohlo zahojit jizvu v Johančině duši. Po těžké horečnaté nemoci zemřela jedna z děveček v jejich dvorci a zůstal po ní nedávno narozený chlapec. Johanka se ho ujala. I když už jméno měl, pojmenovala ho po svém jako Martina a vychovávala ho, jako by to byl její syn.
Žili klidně, a nebýt občasných šarvátek s Osmany nebo Byzantinci, připadali by si spíše jako zámožní sedláci než urození lidé. Ale právě to oběma vyhovovalo. Byli opravdu šťastní. Těšili se z každodenních drobností. Měli dostatek jídla a pití, střechu nad hlavou a milovat se mohli, kdykoli se jim zachtělo. Na trzích v Nikopoli se daly sehnat

nádherné výrobky osmanských, židovských i byzantských řemeslníků. Postupně si svůj palác zařídili tak honosně, že mu v okolí nebylo rovno. A i když si žili přepychově, stále měli na bezpečném místě uložené téměř tři stovky hřiven stříbra.
Jediné, co přidělávalo Martinovi ze Stvolna vrásky na čele, bylo Johančino zdraví. Její šílenství bylo definitivně pryč a už nikdy se nevrátila děsivá ztráta paměti. Ale dusivý kašel, který ji poprvé přepadl kdysi v Tatrách, se neustále vracel. Zvláště během sychravých podzimů se někdy Johanka téměř dusila. Naštěstí bývalo počasí u Dunaje většinu roku příznivé a to pak Johanka pookřála, a jak sama se smíchem říkala, byla k neutahání.
Pravidelně pila medové nápoje se spoustou bylinek, které sice mírnily svírání na prsou, ale problém s kašlem odstranit nedokázaly. Rok od roku bývaly její záchvaty horší a horší. Johanka pak lehávala vyčerpaná a bledá. Martin sedával u jejího lůžka, a buď jí vyprávěl rytířské legendy, anebo zpíval své písně.
Během jednoho ozbrojeného výpadu na bulharské území se mu podařilo ve vypáleném klášteře ukořistit rukopis, který obsahoval životopisy světců uctívaných východní církví. Většinu Martin neznal a s potěšením je Johance překládal.
„Já tě mám tak ráda," říkávala tak něžně, až Martina píchlo u srdce. „A našeho syna taky," dodávala ihned.
Malý Martin vyrůstal v silného chlapce. I když nepocházel z jejich krve, byl svému nevlastnímu otci velice podobný. Ani ne tak postavou, byl spíše menší a robustní, ale hlasem, pohledem, gesty. Jako by se ho snažil napodobovat. Johanka ho rozmazlovala a chlapec jí to oplácel skutečnou dětskou láskou. Nechal se chovat na kolenou, a když byl větší, sedával vedle Johanky a celé hodiny ji dokázal bavit historkami, které prožíval s chlapci z okolí. I když ho Martin s Johankou přijali za svého, on sám se nikdy vůči svým vrstevníkům nechoval s povýšeností urozeného člověka.
Martin se několikrát pokoušel učit ho hře na loutnu a zpívat, ale v tom nepochodil. Malého Martina to nejen nebavilo, ale ani mu to nešlo. Zato když dostal malý dřevěný mečík, oháněl by se jím od rána do večera.
K šestým narozeninám mu Martin s Johankou koupili na trhu v Nikopoli skutečnou dýku. Hrdě si jí připnul k opasku a odmítl ji odložit, i když šel spát. Martin ho cvičil v rytířských dovednostech, pokud jen uměl. A malý Martin byl v tomto ohledu vynikajícím a houževnatým žákem.
„Mám vás tak ráda," usmívala se šťastně Johanka. „Já tebe taky," opakoval Martin při každé vhodné příležitosti. Podle mystiků má číslo sedm mimořádný význam. Většina z nich mu přisuzuje pozitivní vliv na lidské štěstí. V případě Martina a Johanky tomu tak nebylo. Během sedmého roku, co spolu žili na svém hradě v Izbiceni, se stalo hned několik nepříjemných událostí.
Až dosud byl na hranicích za Dunajem klid, pokud se nepočítaly neustálé šarvátky a loupeživé nájezdy. V době, kdy se Martin s Johankou usadili v Izbiceni, zemřel osmanský sultán Archan I. To jemu se podařilo vybudovat předmostí své říše na území slábnoucí Byzance. Moc konstantinopolského císaře Jana se omezila jen na samotné město. Zbytek obsadili Srbové, Bulhaři a Osmani. Ale jak to v křesťanských dějinách chodilo vždy. Zářivou slávu říší střídaly pády.
Osmanská říše byla na cestě za svou slávou. Trvalo několik let, než po Archanově smrti upevnil jeho syn Murad I. svou moc. Právě sedmého roku od příchodu Martina s Johankou do Izbiceni zahájil tažení proti Bulharům a valašskému knížectví. Nikopol se mu sice dobýt nepodařilo, ale vyplenil celý kraj a několik jeho oddílů proniklo i za Olt. Izbiceni Osmani dobýt nedokázali, ale vydrancovali několik vesnic.
Co však bylo mnohem horší, zdravotní stav Johanky se zhoršil.

Těžké záchvaty kašle dostala už na jaře a držely se jí i v létě, kdy jindy podobné potíže ustupovaly. Většinu času trávila ve své komnatě a ven vycházela zřídka. Zima byla toho roku nebývale studená a Johanka téměř neopouštěla své křeslo poblíž ohně hořícího v krbu. To jí trochu pomohlo, takže na Vánoce se opět cítila téměř
zdravá.
V kraji bylo zvykem dávat si dárky nikoli na Štědrý den, ale o svátku svatého Mikuláše, kterého tu lidé uctívali téměř jako Pannu Marii. Malému Martinovi darovali pěkného jezdeckého koně, nádherně zdobené sedlo a postroj. Chlapec nedokázal štěstím skoro ani poděkovat. Po večeři přišel za Martinem a Johankou do jejich komnaty. Často mu dovolili, aby s nimi spal na jednom lůžku. Tentokrát ale zůstal stát u krbu. Vážně se na oba zadíval a pak řekl: „Jste nejlepší rodiče na světě. A já slibuji, že budu slavný rytíř, abyste ze mne měli radost." Pak se otočil a rudý rozpaky utekl. Johance vhrkly do očí slzy a i Martin ze Stvolna cítil zvláštní dojetí. Zvolil dobře, když odmítl zůstat na dvoře valašského knížete. Nebylo nic nádhernějšího než žít se svou rodinou. Objal Johanku a něžně řekl: „Náš svět jsme my dva... Tohle jsme si vždycky říkali. Ale už to není pravda, viď?"
Šťastně přikývla: „Ne, není. Náš svět jsme my tři." Když ji Martin začal líbat, chvíli sice jeho něžnosti oplácela, ale
pak ho poprosila, aby se nezlobil, že se milovat nechce. Martin zavolal na služebnou a ta jim do lože donesla džbán svařeného vína. Zůstali ležet a vyprávěli si s Johankou o všem možném skoro až do úsvitu. Než usnuli, vroucně se pomodlili, aby nad nimi držel Bůh ochrannou ruku jako dosud. Ráno se dozvěděli, že v noci dobyli Osmani nečekaným útokem pohraniční pevnost Corabii. Ta byla vzdálená jen den cesty.
Přesto vládl v kraji i následujícího roku klid. Martin ze Stvolna najal další ozbrojence a dokázal své panství ochránit před občasnými výpady Osmanů. Těch sice přibývalo, ale jejich vojáci byli mizerní. Alespoň ti, kteří tvořili posádku dobyté pevnosti. V Nikopoli se však mluvilo o tom, že sultán Murad I. zřídil nové elitní vojenské jednotky janičářů. O jejich odvaze kolovaly až neuvěřitelné legendy.
„Co s námi bude, pokud přijdou sem?" strachovala se Johanka neustále. „A co bude s naším synem?"
Trápila se tím stále víc a víc. Stala se z toho posedlost. Johanka sedávala ve své komnatě, a jakmile se venku ozval křik či hlasitější zvuk, vyskakovala a třásla se, že se blíží janičáři.
„Trápíš se zbytečně," káral ji Martin ze Stvolna. „Sem nepřijdou."
„Já vím," souhlasila posmutněle. „Ale nemohu si pomoci. Tak strašně moc se bojím o našeho Martina."
„Není důvod!" utěšoval ji Martin ze Stvolna. Poslední dobou byla Johanka většinou rozmrzelá a téměř se přestali milovat. „O janičářích lidé jen vyprávějí. Nikdo je nikdy neviděl. Proč by se tyhle elitní oddíly obtěžovaly zrovna sem? Co by tu asi tak hledaly? Aby nám ukradly pár otepí žita?"
„Máš jistě pravdu," souhlasila znovu a na malý okamžik se odmlčela. Chvíli váhala a pak pokračovala: „Přemýšlím o tom už dlouho. Náš Martin tu nesmí zůstat." „Ty ho chceš poslat pryč?"
„Chci. Má věk na to, aby se stal panošem a aby si získal přátele. Nemyslím ty uličníky z okolních vesnic. Musí se začít stýkat se syny z urozených rodin. Pojedu do Târgoviste a požádám knížete, aby ho přijal ke svému dvoru. Pokud vím, jeho nejmladší syn je ve věku našeho Martina. Ráda bych, aby vyrůstali spolu." „Jsi nemocná... To snad mohu zařídit já!" „Ne. Náš rod tady ve Valašsku nic neznamená. Pokud má kníže přijmout pod svou ochranu našeho Martina, pak to musím zařídit já. Prosím..."
Johanka obrátila na Martina ze Stvolna své velké a hluboké oči.
Byly temné jako noc a zářil z nich hluboký cit matky. Souhlasil.

Ještě před Velikonocemi, které východní církev považovala za největší svátek roku, a dokonce se podle nich řídil kalendář, Johanka odjela. Vrátila se až za měsíc. Unavená a šťastná. Kníže Nicolae Alexandru přijal jejich Martina spolu s několika mladíky z nejvznešenějších rodů do družiny svého nejmladšího syna. Slíbil, že osobně dohlédne na jeho výchovu.
Sotva se to malý Martin dozvěděl, rozplakal se štěstím. Už se nemohl dočkat. Ale jeho odjezd se nakonec trochu zpozdil, protože kraj znovu napadli Osmani. Do Târgoviste odcestoval až
v létě.
„Miluji vás," polykal slzy, když vyskočil do sedla a opouštěl rodné sídlo. „Nezklamu vás! A jak jen to půjde, přijedu vás navštívit. Nebo přijeďte vy za mnou... Prosím..."
Několik dní poté dostala Johanka těžký záchvat. Byl tak silný, že ji kašel dusil a dokonce k ní povolali kněze, aby ji vyzpovídal a dal poslední pomazání. Nakonec si jí Bůh k sobě ještě nepovolal, ale Johance ochrnula levá noha. Chodit mohla jen s pomocí hole, ale i tak se musela pohybovat opatrně, protože každý prudší pohyb znamenal záchvaty dusivého kašle.
V létě se v kraji poprvé objevily oddíly janičářů. Ani se nepokoušely dobýt Nikopol. Do pevnosti poslal valašský kníže silné vojsko, proto byla důležitá cesta na jih do Konstantinopole v relativním bezpečí. Janičáři ale začali obsazovat menší pevnosti podél Dunaje západně od Nikopole. Martin ze Stvolna dělal, co mohl, aby se ještě nezhoršoval už
tak špatný zdravotní stav jeho Johanky. Záhy poté, co se janičáři objevili poprvé, se vydal do pevnosti Corabia, kde sídlil osmanský paša spravující osmanská území za Dunajem. Dohodli se rychle. Martin ze Stvolna bude Osmanům platit ročně padesát hřiven stříbra a oni se za to budou zcela vyhýbat jeho panství. Vazalské poplatky byly na téhle hranici běžné a Osmani dohody poctivě dodržovali.
Další dva roky žil Martin s Johankou v úplném klidu a míru. Johanka byla sice těžce nemocná, ale statečně s nemocí bojovala. Jen když ji přepadaly záchvaty dusivého kašle, uléhala. Jinak se snažila žít, jako by se nic nedělo. Sama Martinovi občas se smíchem vyčítala, že ji zanedbává a miluje se s ní málo, i když ji to ve skutečnosti nesmírně unavovalo a jen zřídka měla z milování opravdovou rozkoš.
Martin ze Stvolna měl občas pocit, že žijí na prohnilé podlaze, která se může každou chvíli prolomit, ale přesto to stále ještě byly krásné časy. Na jaře, přesně deset let od chvíle, co poprvé přišli do Izbiceni, Johanka znovu ulehla. Tentokrát to s ní bylo opravdu zlé. Martin ze Stvolna poslal pro jejich malého Martina.
„Musím vydržet, než přijede," šeptala Johanka mezi záchvaty kašle. Často vykašlávala krev. Martin tuhle nemoc znal a věděl, že proti ní není lék. Neopouštěl její komnatu. Sedával vedle lůžka a vyprávěl jí. Johanka ráda poslouchala. Měla přivřené oči a většinou se usmívala, jako by s ním znovu prožívala všechny šťastné chvíle jejich života.
„Bylo to tak hezké," říkávala občas. „Ničeho nelituji. Dal jsi mi víc, než mohla prožít většina žen v křesťanském světě."
Pak dostala vysokou horečku. Balili ji do pláten namočených ve studené vodě a Johanka se modlila k Bohu, aby nezemřela dříve, než přijede jejich syn. Ale trvalo ještě týden, než se Martin objevil. Vyrostl, stal se z něj vytáhlý mládenec a pod nosem mu dokonce nesměle rašilo tmavé chmýří. Byl zpocený a uhnaný. Seskočil na nádvoří ze sedla a hned se hnal do Johančiny ložnice.
Padl u lůžka na kolena a omlouval se, že se tak opozdil, ale nebyl v sídelním městě. Doprovázel knížecího syna do Moldavska na zásnuby.
„Chvála Bohu, přijel jsi," usmívala se šťastně Johanka a třesoucí se slabou rukou mu udělala křížek na čelo. V noci Johanka zemřela.

Kapitola 42.
Johanku pohřbil Martin ze Stvolna vedle zdi starobylého kostelíka, který stál nedaleko dvorce v Izbiceni. Kostelík se krčil ve stínu stromů a říkalo se o něm, že ho založil sám císař Justinián. Oltář zdobily zašlé ikony ve zlacených rámech, které jako zázrakem přežily řádění obrazoborců. Kostel spravoval kněz s mohutnou kšticí vlasů a s vousy sahajícími až na prsa. Měl hruškovitý nos a velké oči podobné věrnému psu. Martin s Johankou kostel navštěvovali celá léta a při posledním pomazání si Johanka přála, aby její tělo odpočívalo právě zde. Přála si jen prostý rov osázený
květinami a s dřevěným křížem.
Pohřební průvod opustil hřbitov, ale Martin zůstal. Klečel u hrobu a pro slzy neviděl. Měl sepjaté ruce a v paměti lovil slova nějaké modlitby, ale žádná se mu nevybavovala. Nedokázal najít útěchu ve své víře a z veškeré boží milosti se mu neustále vybavovala jen slova o apokalypse ze Zjevení svatého Jana: „A viděl jsem, jak hvězdě, která padla z nebe na zem, byl dán klíč od jícnu propasti. Otevřela jícen propasti a vyvalil se dým jako z obrovské pece, a tím dýmem se zatmělo slunce i všechno ovzduší. Z dýmu se vyrojily kobylky na zem; byla jim dána moc, jako mají pozemští škorpióni. Dostaly rozkaz neškodit trávě na zemi ani žádné zeleni ani stromoví, jenom lidem, kteří nejsou označeni boží pečetí na čele."
Už mnohokrát v životě proléval slzy a měl pocit, že se mu zhroutil svět, ale stále měl svou víru. Teď však víru ztratil. Kdo jiný by měl mít na čele znamení boží milosti než jeho Johanka? A přesto je mrtvá. Martinovo srdce bylo sežehlé a pusté. Proč by měl ještě žít? Jeho svět byl světem pouze dvou lidí. Jeho a Johanky. Teď zůstal sám. A ti ostatní kolem? Znovu se mu vybavilo Zjevení svatého Jana: „Venku zůstanou nečistí, zaklínači, smilníci, vrahové, modláři každý, kdo si libuje ve lži." Klesl na čerstvý hrob a plakal. Jako malé bezmocné dítě. „Johanko... proč jsi mne opustila?"
Ležel bezvládně na čerstvě navršené hlíně. Byla mazlavá a studila. Pod ní ležela jeho žena. Rozesmátá dívka s černými vlasy a nádhernou duší. „Ne!" křičel jako zbavený smyslů, až ochraptěl. Vůbec nevnímal, co se kolem něj děje. Někdo ho uchopil za ramena a zvedl ho. „Tatínku... takový je život," uslyšel konejšivý hlas. Vedle něj klečel v trávě jeho Martin. I když mu bylo teprve třináct let, byl vytáhlý a vypadal mnohem starší. I on měl v očích slzy, ale ve tváři zvláštní něhu a navíc to, co Martin ze Stvolna ztratil naději a víru. Mládí takové bylo. V tu chvíli si Martin ze Stvolna zahanbeně uvědomil, že neměl pravdu. Jeho světem nebyl jen on a Johanka. Byl to také malý Martin. Tak to Johanka vždycky říkala a byla to pravda. Malý Martin byl jeho syn, ať se na to církevní i světské právo dívalo jakkoli. Jenže právo a srdce, to byly dvě různé věci. V srdci ho za syna považoval. Za skutečného a nefalšovaného. Měl jeho jméno, jeho výchovu, jeho gesta, jeho úsměv.
Hřbetem ruky setřel slzy z očí a mlčky syna objal. Položili si navzájem hlavy na ramena a sevřeli se v náručích. Teprve po dlouhé době řekl Martin ze Stvolna přiškrceným hlasem: „Co budeme dělat?"
„Mohl bys jít se mnou," navrhl jeho syn. „Na knížecí dvůr..." „Co tam?"
„Budeme spolu."
„Víš dobře, že nebudeme. Stal ses členem družiny knížecího syna. Možná tě čeká skvělá budoucnost. Umíš valašský jazyk a jsi tu doma. Já ne. Jsi ve věku, kdy se rytíř musí postavit na vlastní nohy. Nepotřebuješ mě. Pojď," řekl a těžce vstal. Pomalu zamířili k vratům hřbitova.
„Ale tatínku...," bránil se malý Martin. „Nikdy jsem neměl nikoho tak rád jako tebe a maminku."

„To se přece nevylučuje, můj chlapče," opáčil trochu drsně Martin ze Stvolna. „Já svou maminku také miloval. Ale přesto jsem odešel do světa. Ani nevím, kde ji pohřbili. Vzpomínky nosíš v srdci, ale tvé tělo žije ve skutečném světě. Vzpomínky ti mohou pomoci najít správnou cestu, ale... vybojovat si ji musíš ty sám. Dítě potřebuje rodiče proto, aby ho porodili, umožnili mu první kroky a otevřeli mu cestu života. Pak už by se mu neměli do jeho života plést. S jedinou výjimkou. Měli by mu dát majetek."
„Dali jste mi přece tolik, že vám to nebudu moci nikdy splatit." „Splácej to svým dětem. To je boží řád. Rodinný majetek je teď
tvůj."
„Maminka zemřela, ale ty žiješ!"
„Je to slušné jmění. Celý život jsme s Johankou hromadili stříbrňáky. Proto, abychom za ně žili v klidu a pohodlí. Původně jen my dva. Později jsme byli tři. Ale teď už jsme zase jen dva... S jedním podstatným rozdílem. Není s námi Johanka. Bez Johanky jsou mi ty peníze k ničemu. Před smrtí si přála, abych ti naše jmění předal.
Všechno, co máme!"
Nebyla to sice tak úplně pravda, ale Martin ze Stvolna si byl jistý, že ho Johanka z nebe sleduje přísným pohledem a tenhle krok by schválila. Dokonce by ho pochválila.
„Odejít se mnou nechceš a ještě se chceš zbavit majetku. To pak budeš žebrák," namítl nesouhlasně syn. Vyšli na cestu před kostelem. Odvázali koně, ale nevyšvihli se do sedel. Uchopili je za otěže a pomalu kráčeli k vesnici. Domky se střechami z vázaného rákosu se krčily na plochém pahorku, obklopeném loukami. Na nich se pásl dobytek.
„V životě jsem se stal žebrákem několikrát," usmál se Martin ze Stvolna, když si vzpomněl na mládí. Ale vzápětí mu hrdlo sevřela hořkost z Johančiny smrti. „Umím se o sebe postarat. Nic ve zlém, ale určitě lépe než ty. Já si peníze umím vydělat. Nebudu chudý. Ale nedokázal bych v dlani obrátit jediný měďák, který jsme vydělali s tvou matkou."
„A já bych měl?" protestoval vášnivě syn.
„Splň prosím její přání," ostře ho napomenul Martin ze Stvolna. „Rodiče hromadí peníze, aby je dali svému dítěti. Ale muž by neměl utrácet peníze své zemřelé ženy. To je rozdíl, chápeš?"
Mladík přikývl a odvrátil pohled stranou.
„Stále jsem tě nepřesvědčil, viď? Jsi paličatý po mamince," pokračoval Martin ze Stvolna láskyplně. „Tak počítej se mnou! S rodinným majetkem můžeme ve skutečnosti naložit jen třemi způsoby. Určitě ty peníze nevyhodíme. Já si je nechat nemůžu a navíc je stejně nechci. Zbývá tedy poslední možnost - jsou tvé.
Užij je tak, aby z tebe měla maminka radost. A trochu třeba i já. Ať ti přinesou štěstí."
Jeho syn se prudce otočil a objal ho: „Prosím, přemýšlej o tom ještě... Já tě mám tak rád, tatínku!"
* * *
Malý Martin opustil Izbiceni hned po pohřbu své matky, protože pospíchal zpět do Moldávie, kde se chystaly zásnuby knížecího syna. Martin ze Stvolna však zůstal, aby splnil svůj slib. O správě majetku a obchodních záležitostech věděl rozhodně víc než jeho syn. Malý Martin vyrůstal v odvážného bojovníka, ale nebyl trubadúr ani kupec. I když Martina ze Stvolna svíraly doma vzpomínky a každičká drobnost mu připomínala zemřelou Johanku, věděl, že nemůže s předáním majetku pospíchat. Nejprve se musel postarat o to, aby ho svému synovi odpovídajícím způsobem pojistil. Malý Martin byl podle práva nezletilý a správy majetku se mohl ujmout, až dovrší patnáct let. To byl samozřejmě problém. Jenže právě takové starosti pomáhaly Martinovi ze Stvolna alespoň nepatrně zmírnit

jeho žal. Měl před sebou skomírající světélko, za nímž mohl jít a kvůli kterému mělo vůbec smysl ještě žít.
Dvorec v Izbiceni ležel i s celým panstvím na neklidné hranici s Osmany. Proto potřeboval majitele, který by se vyznal nejen v boji, ale také v umění jednat s knížecími a sultánovými úředníky a také je obratně uplácet. Spravovat panství vyžadovalo zkušenosti a spoustu času. Bylo zřejmé, že vlastník Izbiceni tu bude muset trávit většinu roku, pokud mu má panství vynášet. Pro malého Martina však bylo užitečnější, aby zůstal členem družiny knížecího syna. Aby žil v hlavním knížecím sídle v Târgovisti. Jen tam měl zajištěno, že bude pasován na rytíře, až dospěje.
Martin ze Stvolna by sice mohl ještě pár let zůstat a panství spravovat, jenže v Izbiceni by za chvíli zešílel. Nemohl chodit po místech, kde žil s Johankou. Nemohl dýchat vzduch, který dýchal s ní. Nemohl se dívat na západ slunce, který tak rádi sledovali společně. Nemohl... Ne, nemohl zůstat. A nemohl ani panství předat synovi. Řešení bylo jediné. Musel panství prodat.
Zprvu se obával, že to bude problém. Za Izbiceni kdysi zaplatil pět stovek hřiven stříbra. To bylo celé jmění a nebylo vůbec jisté, zda teď, v neklidných časech, od někoho tolik dostane. Ale protože měl ukryté ještě tři stovky hřiven stříbra v hotovosti, byl odhodlaný prodat Izbiceni i se ztrátou. Pořád to bylo za dané situace výhodné, protože mohl svému synovi odevzdat tolik, aby mu zabezpečil významné postavení. Když však začal hledat kupce, překvapil ho zájem o jeho dvorec. Znovu si musel připomenout starou pravdu, že v lásce a v obchodě nemůže člověk nikdy rozumět všemu. Nakonec došel k přesvědčení, že by mohl za své panství dostat dokonce o pár hřiven stříbra víc, než za něj kdysi knížeti s Johankou dali. Cenu zvedal prostý fakt, že po pádu pevnosti v Corabii se z jeho dvorce stal pohraniční hrad. Navíc to byla pevnost dobře chráněná a současně rozlehlá, takže mohla zajistit ochranu početné vojenské posádce.
A to mělo svou cenu.
Po řadě jednání se rozjel na knížecí dvorec do Târgoviste. Nicolae Alexandru zestárl, už zdaleka nevypadal jako mladík. Měl přísný výraz a chladný pohled, v němž se nedala nepostřehnout hořkost. Valašský kníže postupně ztrácel vše, co na začátku své vlády získal. Vytlačili ho ze Sedmihradska, velké úspěchy neměl ani v boji s Osmany. Jedinou radostí byl rozvrat v zemi jeho srbského rivala. Alespoň část Valašska neohrožovali nepřátelé. Nicolae Alexandru však nebyl muž, který se vzdává. Už dávno pochopil, že mu k úspěchu nestačí jen meč. Uzavřel spojeneckou smlouvu s Benátčany, své vyslance měl na dvoře císaře Karla IV. i v Polsku Po složitých jednáních získal na svou stranu moldavského knížete, s jehož dcerou zasnoubil svého syna. Získal čas na oddech a připravoval se na nové válečné tažení.
„Tak Johanka zemřela," pronesl zaraženě, když Martina ze Stvolna přijal ve své soukromé pracovně. „To je mi líto... Ať se jej í duše raduje z blaženosti věčné! Co pro tebe mohu udělat?"
„Chtěl bych prodat Izbiceni."
Valašský kníže jen nechápavě zavrtěl hlavou a čekal na jeho důvody.
„Nechci žít tam, kde zemřela má Johanka," vysvětloval Martin ze Stvolna. Hovořil se sklopenou hlavou a cítil, že se mu do očí derou slzy. Nedokázal se jim ubránit. Jak byl s Johankou před deseti lety šťastný, když jim valašský kníže panství prodal.
„Většina rytířů žije na hradech svých předků. Často po celé generace. Nikdo neprodá panství jen proto, že někdo z rodu zemřel," zarazil ho Nicolae Alexandru a pokynul svému služebníkovi, aby jim oběma podal číše s vínem. Připili si na spásu Johančiny duše.
„Já panství prodám," vrátil se k tématu Martin ze Stvolna. „Můj syn..."

„Nevlastní syn," zarazil ho ihned valašský kníže. „Podle práva může dědit jen v případě, že s tím já vyslovím souhlas. Nezapomeň, není urozené krve."
„Ten souhlas jste už kdysi dal."
„Máš listinu, která něco takového potvrzuje?"
„Dal jste ho ústně. Mé Johance," opáčil Martin ze Stvolna a pevně se zadíval do očí valašského knížete. Chvíli bylo ticho. Pak Nicolae Alexandru pohledem uhnul a zabručel, že už si vzpomíná.
„Můj syn by se měl stát rytířem," pokračoval Martin ze Stvolna. „Chtěl bych ho oženit. Ke svatbě dostane všechny mé peníze. S nevěstiným věnem bude mít tolik, aby si mohl pořídit kamenný hrad někde poblíž Târgoviste. Chci, aby měl možnost sloužit vám, vznešený kníže."
„Už máš na Izbiceni kupce?"
„Několik. Ale protože vy jste pán této země, chtěl bych své panství nejdříve nabídnout vám."
„Je těžká doba... Ale pomohu ti. Dám ti za něj dvě stě hřiven stříbra."
„Jsme rytíři, nikoli kupci," upozornil důrazně Martin ze Stvolna. Počkal, až mu služebník dolije číši z nádherné tepané konvice, která zřejmě pocházela z perských dílen. „Pokud něco prodáváme či kupujeme, neobchodujeme proto, abychom na prodeji vydělávali. To dělají kupci, ne rytíři. Je to tak?"
Nicolae Alexandru nepatrně přimhouřil oči a pak se s neskrývanou zlostí optal, zda má jeho poznámce rozumět tak, že jeho, valašského knížete, obviňuje z lichvy.
„V žádném případě, můj pane," uklonil se Martin ze Stvolna zdvořile. „Jen jsem chtěl říci, že každé zboží má svou cenu a rytíři by neměli smlouvat. Izbiceni jsem koupil za pět set hřiven stříbra a za tolik vám ho jako čestný muž nabízím zpátky."
„Ta cena byla příliš vysoká. Doba se změnila."
„Za vysokou cenu jste prodal, za slušnou cenu koupíte. Ano, doba se opravdu změnila a Izbiceni má teď mnohem větší cenu. Vesnice prosperují, dvorec jsem přestavěl, zesílil jsem opevnění a upravil cesty... Paša osmanského sultána mi za Izbiceni nabízí šest set hřiven poctivého stříbra. Je ovšem nevěřící. Mám i kupce, který je urozený a křesťan. Ten by mi dal možná ještě o něco více. Ale jak říkám, nejsem kupec a nechci na prodeji vydělat. Mně stačí to, co jsem za panství dal."
Valašský kníže vyskočil z křesla a dlouhými kroky několikrát přešel místností. Ruce měl složené za zády, a ve tváři se mu střídala rozmrzelost se zlostí. Jeho služebník se krčil v rohu a k hrudi pevně tiskl krásnou perskou konvici.
„Troufáš si," řekl kníže po chvíli a posadil se zpět ke stolu. Na rtech se mu objevil ironický úsměv. „Z mého vězení jsi kdysi unikl jen zázrakem. Za to, co jsi právě řekl, bych asi nechal jiného po pravit. Ale kvůli Johance to neudělám. Ani teď ne, když..." rychle zavrtěl hlavou a do tváře se mu vrátila přísnost. „Budeme tedy hrát otevřenou hru. Jako vládce mne, věř tomu nebo ne, neuráží jednat i jako kupec. Izbiceni chci! Ale mé truhlice zrovna stříbrem nepřetékají. Mám však spoustu hradů. A mám také neteř. Je mladá, krásná a svobodná. Má jen jedinou vadu. Je tvrdohlavá. Jako bývala tvá Johanka. Prohlásila, že raději skočí z věže, než by se provdala za nějakého dědka, jehož jedinou předností je, že by to bylo výhodné pro mé knížectví."
Valašský kníže se zaklonil a rozesmál se. „Věřil bys tomu, co si dneska urozené ženské dovolí? Můj otec by jí nechal napráskat. Co bys řekl na takovýhle obchod? Já se zbavím téhle paličaté holky a dostanu Izbiceni. Ona dostane věnem hrad ve městě Arges a vesnice v okolí. Slušný majetek, věř mi. Bude patřit oběma, mé neteři i jejímu manželovi. Ovšem jeho hodnota je mnohem vyšší než tvého Izbiceni. Počítám tak tisíc hřiven.

Z toho odpočítej dvě stě padesát jako věno mé neteře. Pět set za Izbiceni. Máš tolik, abys mi doplatil ještě dvě stě padesát hřiven?"
„Pokud před svatbou pasujete mého syna na rytíře, pak ano," odpověděl trochu překvapeně Martin ze Stvolna. Znal hrad i město Arges. V mnohém se podobalo Třeboni. Bylo to honosné a víc než důstojné sídlo.
„Dobrá. Ale je tu ještě jeden problém. Tvůj syn si musí získat lásku mé neteře. Tady mu moje knížecí autorita nebude nic platná."
Záhy se ukázalo, že malý Martin není sice tak obchodně a hudebně nadaný jako jeho nevlastní otec, ale jednu jeho velice důležitou schopnost zdědil. Neteř valašského knížete, tmavovlasou dívku se smyslnými rty a žensky vyspělou postavou, si dokázal získat snadno a způsobem, že se svatba musela konat co nejdříve.
Valašský kníže své slovo splnil. Když Martin ze Stvolna hrál a zpíval svému synovi na svatbě, dokázal se po dlouhé době zase usmát. Přesto šťastný nebyl. Dospěl k přesvědčení, že svůj příděl štěstí si ve světě pozemském už vybral. Poté, co ho Johanka opustila, mohl být jen těžko veselý. Cítil však hrdost a především otcovské uspokojení. Stačilo, že šťastný byl jeho syn. A šťastná byla určitě i jeho Johanka ve svém životě věčném.
* EGYPT *

Kapitola 43.
Hned po svatbě svého syna opustil Martin ze Stvolna valašské knížectví. Nicolae Alexandru ho požádal, zda by se neujal role vyjednávače s císařem v Konstantinopoli. Nešlo však o spojenectví. Císař Jan V. sám zoufale hledal pomoc proti Osmanům všude, kde to jen bylo možné. Mise měla jiný úkol. Nikde v křesťanském světě nebylo soustředěno tolik ostatků ze Svaté země jako právě tam.
Do Konstantinopole Martina doprovázel patriarcha Mircea a komoří Giurgiu. Ti však diplomatické poslání měli. Vyjednávání o koupi ostatků bylo nejvhodnější zástěrkou pro tajné jednání. I když Konstantinopol už dávno ztratila přední místo mezi křesťanskými velmocemi, v tajné diplomacii a intrikách si císařský dvůr liboval stále. Tuhle schopnost dovedl téměř k dokonalosti, ovšem
ke škodě vlastní země, protože diplomacií a intrikami se Osmani zastavit nedali.
Vyslanci valašského knížete odjeli do černomořského přístavu Enisala, kde na ně čekala menší, ale rychlá galéra. Na každém boku měla po patnácti veslech a kromě toho dva stěžně se šedavými trojúhelníkovými plachtami. Bylo příznivé počasí a plavba probíhala klidně. Po týdnu se před nimi objevila bosporská úžina.
Martin ze Stvolna se opíral o zábradlí a dychtivě sledoval břeh. Vedle něho stál patriarcha Mircea, který navštívil Konstantinopol již dvakrát, protože zde sídlila hlava východního křesťanstva. To, co Martin dosud slýchal o Konstantinopoli, mu připadalo spíše jako legenda, která si v ničem nezadala s pověstmi o králi Artušovi a rytířích kulatého stolu. Když se ale zmínil o svých pochybnostech, patriarcha se dobromyslně usmál a významně dodal: „Počkej, synu, a uvidíš."
Hned u vjezdu do úžiny stála mohutná pevnost, která Martina ze Stvolna nadchla. Ale patriarcha Mircea jen mávl rukou, že to je proti konstantinopolským hradbám bezvýznamná hromada kamenů. Pluli podél pravého břehu úžiny, až se před nimi objevila Konstantinopol. Martin ze Stvolna kdysi žil v Paříži a byl přesvědčený, že žádné město v křesťanském světě nemůže být stejně rozlehlé, výstavné a opevněné. Ale pohled, který se před ním otevřel, mu bral dech.
Loď obeplula mys svatého Demetria a vplula do úzké zátoky, která se nazývala Zlatý roh. Patriarcha Mircea ukázal rukou vpravo, kde stála

pevnost Galata. „V případě nebezpečí se celá zátoka přehradí od pevnosti až na protější břeh k městským hradbám řetězem. Od založení města překonali zátaras nepřátelé jen jednou. Před sto padesáti lety Benátčané. Vidíš ty hradby? Jen podél zátoky k přístavu má městská hradba téměř dvě stovky věží a deset bran. Za chvíli budeme v přístavu. Jmenuje se Vlanga."
Za celou plavbu po Černém moři neviděl Martin ze Stvolna tolik plavidel, kolik jich kotvilo v přístavu. Velké i malé vojenské galéry, kupecké karavely i bachraté rybářské čluny. Podle označení tu byla plavidla císařské flotily, lodě Benátčanů, Janovanů, Arabů, Osmanů, rhodských rytířů, sicilské, kastilské a také jedna se žlutou vlajkou avignonského papeže.
Sotva zakotvili a spustili můstek, objevil se na palubě císařský úředník. Zkontroloval listiny, prohlédl si cestující i zboží. Teprve pak na listinu otiskl svou pečeť na znamení, že se smějí vylodit na břeh. Do města vstoupili Juliánovou bránou. Hned za ní se nacházel pohodlný hostinec, který patriarcha Mircea znal. Proto se v něm ubytovali. Komoří Giurgiu zaplatil šenkýřovi zálohu a pak navrhl, že by se společně mohli projít městem. I on byl v Konstantinopoli poprvé.
Během plavby po Černém moři, když míjeli chudobné vesni
ce, nekonečné sítiny rákosových porostů a zlatavé písečné pláže, sedával Martin ze Stvolna na zádi a vzpomínal na zemřelou Johanku. Ale sotva se ocitli v Konstantinopoli, sevřelo se mu srdce hořkou bolestí. Johanka tolik toužila po slunci. Kdykoli navštívili jarmark, se zájmem obcházela stánky kupců a prohlížela si jejich zboží. Proč ji někdy nevzal do Konstantinopole? Proč se vůbec usadili u Dunaje? Bylo toho tolik, co Johance mohl dát a nedal.
„Zůstanu v hostinci," odmítl návrh svých průvodců. Byl Johanky tak plný, že by se nedokázal procházet městem a těšit se z obdivuhodných paláců a nádherně zdobených chrámů. Po delší době cítil v očích slzy. Chtěl být sám. Aby zakryl své dojetí, dodal na vysvětlenou: „Necítím se dobře."
„To se stává lidem, kteří se plaví po moři poprvé v životě. Večer ti bude už dobře, synu," řekl patriarcha Mircea a požehnal mu. Pak ho i s komořím opustili. To bylo naposledy, co je viděl.
Martin ze Stvolna zůstal v pronajaté jizbě. Byla zařízená velice pohodlně a určitě nákladněji než většina komnat v paláci valašského knížete. Usadil se do křesla, sepjal ruce a zavřel oči. Byl sám. Pro svého syna Martina udělal to nejlepší, co mohl. Druhého syna, toho, který opravdu pocházel z jeho krve, viděl kdysi jen jako nemluvně. Teď ho vychovávali Rožmberkové. Jak se mu asi daří? Ale i kdyby ho někdy potkal, co pro něj bude znamenat? Patřilo k řádu křesťanského světa, že děti dospívaly a své rodiče opouštěly. Nemohl se ale smířit s tím, že by k řádu křesťanského světa patřilo i to, aby umřela jeho manželka. Aby umíraly ženy, které on miloval. Napadlo ho, že to je trest za všechny bezbožnosti, kterých se v životě dopustil. Lítost mu svírala hrdlo a po tvářích se mu kutálely slzy. Od chvíle, kdy Johanku pohřbil, se necítil tak mizerně.
Jako by tu na něj vše padalo. Doufal, že v daleké cizině snáze zapomene, jenže opak byl pravdou.
Nakonec to nevydržel a vstal. Přehodil si přes ramena plášť a vyšel na ulici. Slunce stálo vysoko na jasně modré obloze. Žhnulo, a kdo mohl, ukrýval se ve stínu. Bylo poledne. Uvědomil si, že má hlad. Mohl by se vrátit do šenku, ale rozmyslel si to. Věděl, že by znovu musel myslet na Johanku. Rozhlédl se a zamířil k Juliánově bráně. Prošel jí a pokračoval k přístavu.
Zakotvené lodě ho zajímaly víc než ohromující průčelí paláců zdobená mramorovými sochami. Procházel se po molech. Pokud lodníkům rozuměl, prohodil s nimi pár slov. Vyptával se, odkud připluli, kam mají namířeno,

co jejich loď veze a kolik času stráví na moři. Někteří odpovídali ochotně, jiní mu jen odsekli, ať se stará o sebe.
Pak zahlédl námořnickou krčmu. Byla to nízká zděná budova se střechou z červených pálených tašek. Před ní byla zahrádka a v ní ve stínu rozložitých stromů, které neznal, stálo pět stolů s lavicemi. Zahrádka byla zcela prázdná. Přes poledne se námořníci zdržovali na svých lodích. Opouštěli je obvykle až za soumraku.
Zamířil ke krčmě. Vybral si místo ve stínu, ale tak, aby viděl na zátoku a mola. Skoro ihned se u něj objevila křiklavě zmalovaná holka. Protože však neuměla jiný jazyk než místní řečtinu, které zase nerozuměl Martin, nabídla mu svou společnost oplzlými gesty. Nerudně ji vyhnal. Teprve pak se dostavil krčmář. Ten naštěstí uměl latinsky, jako většina obchodníků ve městě, a tak se snadno domluvili. Martin ze Stvolna si objednal mísu smažených ryb, salát a kyperské víno.
Pohodlně se opřel o kmen stromu a znovu se mu před očima vybavila Johanka. Nikdy se nelíčila, a přesto byla tisíckrát svůdnější než ta zmalovaná nevěstka. S těžkým povzdechem se dal do jídla. Ryby byly vynikající a studené víno mírně nakyslé, takže v horku báječně osvěžilo. Když dojedl a dopil, pomalu se ho zmocnila malátnost. Bylo dusno a horko, takže se i ve stínu potil. Musel si na místní podnebí teprve zvykat. Takové horko na jeho panství u Dunaje nebylo nikdy. Cítil, že má vyprahlé hrdlo. Rozhodl se objednat ještě jeden džbánek, ale najednou zjistil, že se nemůže pohnout. Byl strašlivě unavený a chtělo se mu spát. Položil hlavu na desku stolu a zavřel oči.
Sotva usnul, objevil se u něj krčmář s podomkem, popadli ho za ramena a za nohy a odnesli ho do hostince.
Když se večer do šenku za Juliánovou bránou vrátil patriarcha s komořím, Martina ze Stvolna tam nenašli. Jejich povinností nebylo hlídat ho, a tak se tím nijak neznepokojili. Jenže Martin se ne vrátil ani v noci. Teprve druhý den ráno se začali vyptávat. Nakonec zjistili, že odešel do přístavu.
„Blázen!“ rozčílil se patriarcha Mircea. „Sám se procházet po Konstantinopoli. A ještě v přístavu!“
„To je to opravdu tak nebezpečné?“ podivil se upřímně komoří Giurgiu.
„Lepší je spadnout do jámy se štíry, bazilišky a jedovatými hady! Měl jsem ho varovat,“ zlobil se na sebe patriarcha. „V Konstantinopoli žijí jen tři skupiny obyvatel. První je samozřejmě císař a jeho dvořani, jejichž hlavní zálibou je vraždit se navzájem. Pak tu žijí místní kupci a ti vás okradou, že ani nemrknete okem. Nejvíce je tu těch třetích. To jsou obvykle lotři nejrůznější barvy pleti a nejrůznějších jazyků. Ti vás okradou a ještě zavraždí.“
„Takže ho někdo... vy myslíte, že je mrtvý?“
„Pokud smím,“ ozval se šenkýř, který k nim právě přispěchal a zaslechl konec jejich rozhovoru. „Ten váš zmizelý druh... nechal tu své peníze?“
„Skoro žádné neměl,“ zavrtěl rozmrzele hlavou patriarcha Mircea.
„Pak je ještě jedna možnost,“ uklonil se zdvořile šenkýř. „Není mrtvý. Přepadnout se vyplatí jen bohatého. Ale čas od času zmizí i někdo chudý. Buď mladá a hezká dívka, anebo silný mládenec. Říká se, že tu jsou celé organizované tlupy, které takové lidi prodávají nevěřícím do otroctví. Pokud zmizel v přístavu... kdo ví, kde už je mu konec?“
* * *
Martin ze Stvolna těžce zvedl víčka. Bolela ho hlava, měl hořko v ústech a před očima se mu míhaly jen stíny. Pokusil se pohled zaostřit, ale nešlo to. Hlavou mu prolétla poslední vzpomínka na přístavní krčmu. Pochopil, že ho omámili. Pokusil se pohnout, ale zjistil, že má ruce i nohy spoutané. Ucítil, že ho do zad tlačí vystupující trám. Ležel na dřevěné podlaze. Původně si myslel, že to protivné pohupování způsobila uspávací substance a on se ještě zcela neprobral, ale pak mu došlo, že to

je skutečnost. Jeho smysly se pomalu probouzely. Uvědomil si, že je na lodi, která pluje po širém moři. Nasál vzduch. Ucítil zápach ryb, hniloby a lidských těl. Nejasné stíny dostávaly konkrétní obrysy. Ležel ve zšeřelém podpalubí. Vedle něj byli další spoutaní lidé. U vchodu s úzkým žebříkem, po kterém se zřejmě vystupovalo na palubu, stál muž s bičem v ruce a znuděně si je prohlížel.
Martin ze Stvolna znovu zavřel oči. Kdysi sice zaslechl, že nevěřící kupují křesťany jako otroky, ale ta zpráva pro něj tehdy měla stejný význam, jako kdyby se dozvěděl, že v Irsku založili nový klášter. Nepochyboval, jedním z otroků bude i on. To je konec, došlo mu.
Měl by dostat strach, měl by si začít spílat, jak byl neopatrný, měl by proklínat toho šejdíře krčmáře. Ale ke svému překvapení žádný podobný pocit neměl. Byl zcela klidný a dokonce svým způsobem spokojený. Ano, byl to konec. Jenže ve skutečnosti jeho život skončil o několik měsíců dříve. Tam, u Johančina hrobu. Čím dříve uzavře svou pozemskou pouť, tím dříve se s ní setká.
Až dosud ho nenapadlo zpytovat svědomí, zda je hoden, aby Bůh spasil jeho duši. Jenže s tím už teď stejně nemohl moc udělat. Věřil však, že Bůh, když už je tak nevšímavý k živým, bude alespoň milosrdný k těm, jejichž duše předstoupí před jeho trůn. Život bez Johanky stejně neměl žádný smysl. Ano, tohle byl konce jeho pozemské pouti. Tohle zjištění ho zvláštním způsobem uklidnilo, Cítil, že znovu usíná.
Netušil, jak dlouho spal. Najednou ucítil úder do boku a hrubý hlas, který křičel cosi v jazyce, kterému nerozuměl. Trhl sebou a otevřel oči. Nad ním stál tlustý námořník s černými kudrnatými vlasy a s měděnými kruhy v uších. Na sobě měl plátěné pytlovité kalhoty přepásané červenou šerpou, ale chlupatou zpocenou a mastnou hruď měl nahou. Znovu do něj kopl a něco křičel.
Martin ze Stvolna sebou pohnul. Tělo měl celé zdřevěnělé, ale zjistil, že ruce ani nohy už svázané nemá. „Co je? Nerozumím ti," opáčil klidně a zůstal ležet. To tlusťocha s kruhy v uších rozlítilo na nejvyšší míru. Křičel a kopal do něj jako smyslů zbavený. Pak se vedle něj objevil muž v červených kalhotách stejného střihu a s modrou vyšívanou kazajkou. Tvář mu zdobila krátce střižená černá bradka. Celkem slušnou latinou se Martina optal, kdo že je.
„Teď váš zajatec," opáčil mrzutě. „Co chcete?"
„Pro začátek vstaneš a půjdeš za ostatními. Chopíš se vesla a budeš veslovat, jako by ti šlo o život, rozumíš?"
„Co z toho budu mít?"
Teď se rozzuřil i muž s bradkou. Kopl do ležícího Martina a tasil dýku. „Jestli okamžitě neposlechneš, tady na místě tě zabiji!" pronesl hrozivě.
„Jsem připraven," opáčil Martin ze Stvolna, sepjal ruce a začal se polohlasně modlit.
Muž s bradkou, nejspíše kapitán lodi, mu přiložil k hrdlu chladivé ostří zbraně a varoval ho, aby si nezahrával.
Martin klidně pokrčil rameny. Ve tváři neměl ani stín strachu. Podíval se muži s bradkou do očí a tiše pronesl oblíbenou formuli, kterou říkali odsouzenci na popravišti katům: „Odpouštím ti, cos mi provedl!"
Kapitán zlostně stiskl rty, chvíli opětoval pohled do očí, pak se narovnal a dýku ukryl za svou šerpu. Chvíli na sebe s druhým námořníkem křičeli. Tlusťoch s kruhy v uších si pak s funěním klekl na zem a začal Martinovi poutat ruce silným provazem. Kapitán zatím zlostně vykládal: „Nebudu tě živit zadarmo. Nechceš veslovat, nemusíš. Ale nedostaneš nic k jídlu ani k pití. Až si to rozmyslíš, dej vědět."
Martin ze Stvolna bez odpovědi zavřel oči, jako by to celé tím pro něj končilo. Ucítil, že ho jeden z těch dvou ještě zlostně kopl, a pak odešli. Ležel a cítil zvláštní klid. Věděl, že brzy bude konec. Teď už se

musel jen obrnit trpělivostí. Třeba mu i tohle připočte Bůh k dobru. Nebude sloužit nevěřícím.
Cítil, že má vyprahlé hrdlo a žaludek se mu svírá hlady. Modlil se a ke svému údivu v tom nacházel úlevu. A když už přece jen propadal malomyslnosti, vybavila se mu Johanka. Ale také Jana z Rožmberka, maličká pařížská nevěstka Bernarda, abatyše voršilského kláštera Johana a Milada z Rabštejna. Ta ho zasvěcovala do tajů milování. Ty všechny na něho čekaly tam nahoře. Pobaveně se mu mihlo hlavou, jak ho asi přivítají. Nebudou na sebe žárlit? A jak to vůbec udělá?
Cítil se stále slabší a slabší. Několikrát za ním zašel kapitán. Nesl misku s jídlem a ptal se, zda je ochotný ujmout se vesel. Pokaždé to Martin ze Stvolna odmítl. Cítil v duši všeobjímající klid a hlad ho už zdaleka tolik netrápil. Jen kdyby neměl tak strašnou žízeň. Skoro se nedala vydržet. Dostával křeče do těla, ale modlil se, aby byl už rychle konec.
Když se v podpalubí objevil kapitán příště, nenesl misku s jídlem, ale měl v ruce krátký bičík. Stáhl Martinovi košili a tloukl ho jako smyslů zbavený. Křičel, že buď bude veslovat, anebo ho utluče k smrti. Martin ze Stvolna příliš bolest necítil. Byl zesláblý a tak malátný, že ho ani nenapadlo naříkat.
„Budeš veslovat?“ optal se kapitán, když toho celý zadýchaný nechal.
„Jsem na cestě k Bohu,“ odpověděl Martin ze Stvolna. Chtěl, aby jeho hlas zněl pevně a hrdě, ale vydal ze sebe sotva slyšitelný zvuk. Do očí mu vstoupily slzy.
Kapitán si odplivl a zmizel. O chvíli později se v podpalubí objevil stařec s bílými vousy, oblečený do jakési bílé splývavé košile. V ruce nesl skleněnou lahvičku s olejem, jímž Martinovi ze Stvolna natřel do krve rozšlehaná záda. Pak cosi křikl a objevil se tlusťoch s kruhy v uších. Podal starci džbán a zase odešel.
„Napij se,“ řekl stařec laskavě. Sám přiložil Martinovi džbán k ústům. I když Martin nechtěl, tělo ho zradilo. Začal dychtivě pít. Bylo to vlažná voda s nějakými bylinkami.
„Jsi paličatý jako mezek. Možná by se mi tvá odvaha líbila, pokud bys vzýval jediného a spravedlivého Alláha, jehož prorokem je Mohamed. Ale jsi nevěřící. Pokud bychom nepotřebovali zpátky peníze, které jsme za tebe zaplatili, necháme tě zemřít. Jenže Alláh chce, aby nevěřící, jako jsi ty, sloužili pravověrným. Nezůstaneš tu tedy jako veslař. Při nejbližší vhodné příležitosti tě na bazaru prodáme jako otroka. Teď si odpočiň a pak dostaneš najíst.“
I když se Martin ze Stvolna bránil a bojoval se svou slabostí, nakonec podlehl a jídlo si vzal. Pochopil, že jeho pozemské putování plačtivým a smutným údolím života ještě neskončilo.

Kapitola 44.

Co vlastně vezla loď, na níž byl zajatý Martin ze Stvolna, to netušil. Občas k němu doléhaly hlasy z paluby, jimž nerozuměl. Podle melodie hlasů se snažil domýšlet příběh, ke kterému patří. Věděl však dobře, že skutečnost a fantazie se nikdy na cestě nepotkají. Přesto však dospěl k přesvědčení, že musí být na lodi pašeráků či někoho podobného, kdo má důvod se skrývat. Pluli nejméně dva týdny a v žádném přístavu nezakotvili. Dvakrát měl dojem, že se děje něco neobvyklého, protože loď zrychlila, jako by před někým utíkali.
Záda se mu rychle zahojila. Jídlo dostával mizerné a stačilo právě tak k tomu, aby nezemřel hlady. Přemýšlel o své situaci. Možná Bůh chtěl, aby si prošel očistcem už tady na zemi. Stane se otrokem. Vykoupí své hříchy, aby se mohl po smrti setkat se svou Johankou. Třeba právě teď mu Bůh dává šanci na pokání.

Je to stejně zvláštní, napadlo ho. Já, který se celý život rouhám, obchoduji s falešnými ostatky, zhřešil jsem se ženami vdanými i prodejnými, miloval jsem se s abatyší přímo v klášteře, lhal jsem a mám dokonce na rukách krev, přemýšlím o spáse a pokání. Nikdy jsem se nemodlil tak vroucně jako v poslední době.
Přemýšlel o té zvláštní proměně. Dospěl k přesvědčení, že to nezpůsobil jen žal z Johančiny smrti. Ten mu jen připomněl, že všichni křesťané jsou smrtelní a všichni se budou jednou zodpovídat ze svých skutků. Možná by mu to bylo i jedno, pokud by se neobával jedné strašlivé věci. Co kdyby se po smrti s Johankou nesetkal? Ona jistě v nebi skončila. Musel tedy jednat tak, aby v nebi skončil i on. Nedalo se bohužel dělat nic jiného. Přemýšlel o tom neustále. Musel dělat to, co bylo v rozporu s jeho povahou a přesvědčením. Ale přesto věděl, že to udělat musí.
Z pobytu v podpalubí byl tak rozmrzelý a tak zoufale se nudil, že ho jednou dokonce napadla pošetilá myšlenka, zda by nebylo lepší nabídnout se, že pomůže veslařům. Alespoň by se dostal na vzduch, mezi lidi, a viděl by něco jiného než tmavá, dehtem a plísní páchnoucí prkna lodního kýlu. Jenže věděl, že tím by si podepsal svůj ortel. Vlastně se už těšil, až ho na nějakém bazaru prodají. Byl zvědavý, co bude dál, a věřil, že to nemůže být horší než být zavřený v páchnoucím lodním podpalubí.
Konečně zaslechl křik, který nemohl znamenat nic jiného, než že loď přistává. Zarachotil řetěz s kotvou a lodí otřásl slabý náraz, jak bok přirazil k molu. Doléhala k němu směsice hlasů a tónů, kterým nerozuměl, ale přesto mu připadaly jako rajská hudba. Dokonce se pokusil tu melodii napodobit. Tiše si začal prozpěvovat píseň beze slov a čekal, co bude dál.
Ale nebylo nic. Tlouštík s knihy v uších mu donesl nedopečenou placku a misku oliv. Martin ze Stvolna se s ním snažil domluvit alespoň gesty a posuňky, ale námořník si ho vůbec nevšímal.
Postavil jídlo na podlahu a donesl ještě džbán s vodou. Pak zase dveře přibouchl a zajistil závorou. O něco později zaslechl Martin ze Stvolna skřípění řetězu, jak posádka vytahovala kotvu z vody. Loď odrazila od mola a pokračovali v plavbě.
O několik dní později se v podpalubí znovu objevil onen starší muž v bílé splývavé košili. „Je čas," řekl měkce. „Zítra přistaneme a odvedeme tě na bazar."
„Kde... kde přistaneme?"
„Tam, kde stále ještě sídlí Alláhovi věrní. V Egyptě. Ale teď mne pozorně poslouchej! Chceme za tebe získat co nejvíce peněz. Je v tvém zájmu, aby se nám to povedlo."
„Proč by mělo?" ušklíbl se jízlivě Martin ze Stvolna. Ale stařec se nedal vyvést ze svého neochvějného klidu. „Doufám, že nejsi tak hloupý jako většina nevěřících. Pokud tě někdo koupí za pár dinárů, tak proto, aby ses stal otrokem na jeho polích. I když jsi jen křesťan, nic takového bych ti nepřál. Pokud ale na bazaru ukážeš, že jsi silný a něco umíš, pak si tě může některý z kupců koupit jako domácího služebníka. To není špatný úděl. Kdysi jsem také byl domácím otrokem, než jsem přijal pravou víru... Pocházím totiž ze Sicílie a rodiče byli křesťany. Možná i ty prohlédneš a pochopíš pravdu Alláhovu, zvěstovanou Mohamedem. Ale k věci. Na bazaru tě musíme představit tak, abychom vzbudili zájem. Co můžeš budoucímu pánovi nabídnout?"
„Umím bojovat. Jsem rytíř."
„O tom raději pomlč," zavrtěl nesouhlasně hlavou stařec. „Egypt chrání mamlúci. Jen oni bojují a nikoho cizího mezi sebe nepřijmou. To mu raději podříznou krk. Chraň tě Alláh něco takového na bazaru říci! Co dál?"
„Umím číst a psát."
„To umí v Egyptě každý. Ovšem ty jsi ve skutečnosti negramotný. Nebo snad umíš předčítat slova z posvátné knihy koránu?"

„Umím také zpívat a hrát na loutnu."
„Opravdu?" usmál se potěšené stařec. „To zní lépe. Nabídneme tě jako kejklíře. Spousta zámožných kupců si doma drží pro obveselení šašky a komedianty. Umíš žonglovat nebo provozuješ akrobacii?"
„Jsem trubadúr, jestli víš, co to je," ohradil se rozmrzele Martin ze Stvolna.
„Vím," přikývl klidně stařec. „Ti tu ale moc velikou cenu nemají. Raději budeme tvrdit, že jsi kejklíř. A pamatuj... buď kupující na bazaru přesvědčíš, že máš nějakou cenu, nebo skončíš na poli."
* * *
Martinovi ze Stvolna spoutali ruce a kolem krku mu přehodili provaz se smyčkou, za který ho vedl jeden z námořníků. Druhý kráčel za ním s připraveným tesákem. Malou výpravu vedl stařec v bílé splývavé košili, přes kterou si přehodil krátký zelený pláštík. Bazar s otroky a dobytkem se v Alexandrii pořádal v troskách antického amfiteátru nedaleko přístavu. U vstupu zaplatil stařec jeden dinár jako daň a pak Martina ze Stvolna odvedl po křivých kamenných schodech dolů do amfiteátru. Chvíli hledal, až našel mramorový podstavec, na kterém kdysi stávala socha senátora. Z podstavce čněly jen nohy, zbytek sochy ležel stranou v trávě. Námořníci sňali Martinovi pouta a potom ho vyzdvihli a postavili na mramorový podstavec.
Bělovlasý stařec začal okamžitě zpěvavým hlasem vykřikovat nabídku. Martin v jeho řeči postřehl své jméno, ale jinak ničemu nerozuměl. Stál tam a připadal si jako nevěstka před hampejzem.
Bylo ještě brzy a kolem postávalo mnohem více prodávajících než kupců. Martin sledoval muže v bílých i pestrých galábijích, což byly dlouhé košile, které splývaly až na zem. Mnohé byly ozdobně vyšívané. Galábije nosili muži i ženy jako svrchní oděv.
Nad bazarem se vznášel všudypřítomný křik. Prostor amfiteátru se rychle plnil lidmi. U podstavce, na němž Martin ze Stvolna stál, se občas zastavil někdo z kupujících, ale jakmile se dozvěděl cenu, většinou hned zase odešel. Teprve kolem poledne projevil o Martina zájem obtloustlý šejk. Stařec z lodi nařídil Martinovi, aby se směšně pitvořil, protože kupující hledá šaška. Martin ze Stvolna však zavrtěl odmítavě hlavou a prohlásil, že je mu osud otroka na poli milejší než se zbytek života pitvořit. Když obtloustlý šejk zjistil, že se žádné zábavy nedočká, zdvořile se bělovlasému starci uklonil a pokračoval dál.
V poledne se z okolních minaretů ozval zpěvný hlas imámů. Na bazaru se zastavil život. Všichni poklekli s tvářemi obrácenými k Mekce a modlili se k Alláhovi. Martin se rozmrzele posadil a čekal. Už ho začínaly bolet nohy. Nebylo příliš pohodlné balancovat na vršku mramorového podstavce. Navíc pálilo slunce. V duchu si představil, jak stojí s rozlámanými zády na poli a těžkou motykou okopává zem.
Odpoledne se u nich zastavilo několik dalších zájemců, ale Martin neuměl žonglovat, metat kozelce ani se směšně pitvořit. Nikdo o něj neprojevil zájem. Bělovlasý stařec byl stále rozmrzelejší. Nakonec se obrátil nahoru k Martinovi a řekl: „Jak to vypadá, skončíš na poli. Musím nabídnout nižší cenu, abychom se tě vůbec zbavili. I když budeme tratit."
„Už jednou jsem vám řekl, že mým oborem je hudba. Proč mne nenabízíte jako hudebníka?"
„Hudba tu nikoho nezajímá."
„Jak si tím můžete být jistý? Hrál jsem i před královským trůnem. Pokud za mne chcete dostat slušně zaplaceno, měl byste mi dát možnost ukázat, co umím. Podívejte, tamhle prodávají hudební nástroje," řekl Martin ze Stvolna a ukázal přes jejich hlavy do stínu olivovníku. „Přineste mi loutnu a uvidíte. Vyděláte, věřte mi."
Stařec chvíli váhal, ale pak k obchodníkovi zašel. Koupil to nejlevnější, co nabízel. Nástroj se podobal loutně a říkalo se mu al'ud. Měl krátký

krk, oválné tělo a jen pět strun. Martin ze Stvolna chvíli zkoušel na al'ud hrát. Zjistil, že to není tak obtížné, jak se v první chvíli obával. Naladil a začal zpívat. Kolem se rychle shromáždil dav mužů. Někteří začali tleskat do rytmu a podupávat. Takovou hudbu v životě neslyšeli. Byla melodická, a i když nerozuměli slovům, okamžitě si je podmanila.
Bělovlasý stařec se snad poprvé od rána usmál. Do Martinova zpěvu začal vykřikovat, že tento otrok je na prodej. Někteří posluchači mu hlasitě odpovídali. Martin sice nerozuměl, ale pochopil, že několik kupců má o něj zájem. Někteří zvedali ruku a vykřikovali částky, kolik byli ochotni dát. Své nabídky postupně zvyšovali. Dražba bývala největší kratochvílí bazarů.
Nakonec nabídl nejvíce hubený, důstojně vypadající postarší muž v černé galábiji. Nejprve vysázel mužům z lodě hromadu stříbrňáků a pak námořníci sundali Martina ze Stvolna na zem. Kolem krku mu znovu navlékli hrubý provaz se smyčkou a jeho konec předali do rukou novému Martinovu pánu. Pozdravili se a zamířili k východu. Ale muž v černé galábiji na bazaru ještě zůstal. Pomalu obcházel jednotlivé obchodníky a prohlížel si i další otroky. Martin kráčel za ním s provazem kolem krku a připadal si jako dobytče, když ho vedou z pastviny. Doufal, že tohle vše mu jednou Bůh přičte k dobru.
Sestoupili na nejnižší místo amfiteátru, kde se nacházely zbytky pódia dávného římského divadla. Nad ním byla natažená červenobílá pruhovaná plachta. Pod ní stál ve stínu houf dívek a na pohodlné nízké stoličce seděl alžírský Arab v červených pytlovitých kalhotách, jaké nosívali Osmani. Kouřil vodní dýmku a čekal na zákazníky. Nový Martinův majitel si k němu přisedl a chvíli rozprávěli. Martin ze Stvolna měl dojem, že hovoří také o něm. Nakonec si podali ruce a jeho pán v černé galábiji zase vstal. Obrátil se na Martina a řekl: „Kterou z těch dívek si pro sebe vybereš?" Pronesl to čistou kultivovanou latinou, hovořil však s chrčivým arabským přízvukem.
„Cože?" vyhrkl Martin nesoustředěné. Překvapilo ho to tak, že nebyl schopen vůbec reagovat.
„Ptám se tě, kterou z těch dívek ti mám koupit?" opakoval jeho pán klidně.
„Proč byste to dělal, můj pane?"
„Budeš učit mé děti hrát a zpívat po vašem způsobu. Přiznávám, naše hudba není tak pěkná jako akvitánská. V arabské hudbě zní více bubnů než melodie. Ale to je snad jediná věc, v čem vy křesťané nad námi vynikáte. Abys rozuměl, přednášel jsem několik let v maurské Córdobě. Navštívil jsem Akvitánii. Budeš učit zpívat i mou dceru. Nechci, aby ses na ni díval jako muž, jehož mužnost není ukojena. Mohl bych z tebe udělat eunucha, jenže pak bys nezpíval tak hezky. Už jednou jsem to zažil. Raději ti obstarám otrokyni. Nuže... kterou ti mám koupit?"
Martin ze Stvolna se na nabízené dívky ani nepodíval. Jen si všiml, že jedna se vzdáleně podobá Johance. Zavrtěl hlavou a řekl, že měl ženu, kterou nade všechno miloval, ale ta zemřela. Netouží po jiné a nechává na jeho uvážení, aby udělal to, co považuje pro své děti za nejlepší.
Jeho pán s úsměvem přikývl a dodal, že se jmenuje Hákim ar-Rúní. Později se Martin ze Stvolna dozvěděl, že to byla jen zkouška.
Hákim ar-Rúní se obrátil na obchodníka s otrokyněmi a chvíli se spolu dohadovali. Postupně zesilovali hlasy, až jejich hovor přešel v opravdovou hádku. Nakonec musel zasáhnout správce bazaru. Oba muže vyslechl, pak si zavolal tlumočníka a vyslechl i Martina ze Stvolna. Jak Martin pochopil, příčinou hádky se stal on. Lépe řečeno fakt, že odmítl nabízené otrokyně.
Hákim ar-Rúní se s alžírským obchodníkem vsadil, že jeho otrok si žádnou z nabízených otrokyní nevybere, i když je jenom křesťan. Obchodník

s otrokyněmi byl naopak názoru, že muž, který není vykastrovaný, jistě zatouží po některé z dívek, které on nabízí. Hákim se nyní dožadoval své výhry. Obchodník s otrokyněmi ho nařkl, že si vymýšlí a kdo ví, co jeho otrok odpověděl, protože on mu nerozumí. Podle jeho názoru si některou otrokyni vybral a ctihodný Hákim mu to zamlčuje, aby sázku vyhrál. Když později Martin společnost egyptských Arabů poznal lépe, pochopil, že sázky tu jsou stejně oblíbené jako na rytířských dvorech turnaje. Správce bazaru nakonec rozhodl, že Hákim ar-Rúní sázku vyhrál a obchodník mu tedy musel odevzdat hrst dinárů. Na znamení smíru se objali a vzápětí Martin se svým novým pánem zamířili z bazaru pryč.

„Můj pane, jsem pokorný služebník," začal Martin ze Stvolna uctivě. „Nemohl byste mi sundat z krku ten provaz? Neuteču, přísahám."

„Kam bys také utíkal?" podivil se Hákim ar-Rúní. Hned ale přísně pokračoval: „Jsi otrok. Podle oděvu každý pozná, že jsi nevěřící. Ztratil bych své dobré jméno, pokud bych s tebou na ulici nezacházel jako s otrokem."

„Budu nosit provaz na krku i jako váš domácí otrok?" neodpustil si Martin ze Stvolna jízlivou poznámku. Už na bazaru téměř litoval, že na lodi nezemřel. Ale teď viděl kolem sebe tolik nového, že se mu nálada podstatně zlepšila. To ovšem neznamenalo, že by byl ochotný prodat svou víru anebo zapomenout na Johanku. Ostatně, copak již svatý Augustin nenapsal, že cesta k věčnému zatracení je ze všech ta nejpohodlnější?

Hákim ar-Rúní se zastavil, zadíval se mu do obličeje a přitom si zamyšleně mnul vous na bradě. „Otrok, který je drzý na svého pána, skončí obvykle špatně. Pokud je příliš vzpurný, může být dokonce ubičován, i když já osobně považuji takový trest za hloupost. Proč vyhazovat užitečnou věc? Ovšem připouštím, že někdy je drzý otrok zábavný a při bičování křičí tak směšně, že si ho pán nechá a jeho drzosti mu promíjí. Co s tebou doma udělám, závisí jen na Alláhově vůli a na mně. Vy křesťané se pořád jen vyptáváte, co bude. To tě nenapadlo, že to třeba ani já nevím? Tvůj osud je stejně daný předem. Co na něm změníš, když se ho dozvíš? A teď pojď.

Nerad bych zmeškal večerní pobožnost."

Pokračovali širokou ulicí lemovanou kamennými domy s velkými, do ulice vystupujícími balkony, které byly kryté hustou mříží stejně jako oddělené prostory pro řeholnice. Martin měl dokonce dojem, že skrze mříže zahlédl ženské postavy. Znovu se mu vybavila Johanka, když ji zahlédl v chrámu kláštera ve Vyšším Brodě.

Jeho nový pán mu byl stále méně a méně sympatický. Zpočátku v něm budil důvěru a měl dokonce dojem, že v jeho očích zahlédl cosi jako laskavý zájem, ale teď už si tím nebyl zdaleka tak jistý. Doma uměl většinou na první pohled odhadnout každého. K tomu, aby byl úspěšným obchodníkem s falešnými relikviemi, byl správný odhad lidí nezbytný. Jenže tuhle schopnost měl jen mezi křesťany. Lidem tady nerozuměl a těch pár vět, které k němu pronesl Hákim, bylo tak zmatených, že si z nich nedokázal vytvořit přesný obrázek, co ho čeká. Navíc se mu zdálo, že lidé, se kterými se zatím setkal, mluví příliš hlasitě, dělají okázalá gesta, a i když arabsky nerozuměl, zdálo se mu, jako by ve všem přeháněli. Ostatně i prohlášení Hákima ar-Rúního bylo květnaté, literárně dokonalé a ve skutečnosti nic neřeklo. Tak trochu mu připomínalo univerzitní disputace na pařížském vysokém učení, jejichž smyslem nebylo hledat pravdu, ale předem dané pravdy obhajovat.

Úkosem se zadíval na svého nového pána. Musel to být muž nesmírně zámožný. Nejen proto, že za něj na bazaru nabídl nejvyšší částku, ale jeho černá galábija byla celá z hedvábí. Martin ze Stvolna ji srovnával s oblečením mužů a žen, které potkávali na ulici. Většina měla oděv pestřejší, ale z látek zdaleka ne tak drahých. Hákim ar-Rúní měl navíc na prstu zlatý prsten s velikým rubínem. Byl to tedy muž nejen bohatý, ale

jistě i ctihodný. Přesto si jich nikdo nevšímal. Jeho nový pán se po odchodu z bazaru s nikým nepozdravil. Přitom lidé, které míjeli, na sebe přátelsky pokřikovali a muži zvedali ruce k čelu na znamení pozdravu. Na ulici panovala mnohem domáčtější atmosféra, než na jakou byl zvyklý z křesťanských měst. Tihle lidé se znali a dávali to s bezprostřední radostí najevo. Jeho pán kráčel středem ulice s hrdě vztyčenou hlavou a nikoho si nevšímal.
Pokud by však byl tak zámožný, aby ho ostatní kolem nezajímali, pak si Martin ze Stvolna neuměl vysvětlit, proč byl Hákim ar-Rúní na bazaru sám. Každého muže, který vypadal jen trochu zámožněji, doprovázel na ulici služebník. Martin nakonec dospěl k přesvědčení, že jeho nový pán nepochází z tohoto města a že na bazar zabloudil jen náhodou, možná šel někam úplně jinam. Pokud se tedy stal jeho otrokem, musela v tom být boží vůle. Třeba právě to je ono pokání. Vzápětí ale podobné myšlenky zahnal. V jeho životě se už stalo tolik zdánlivě náhodných věcí, že kdyby měl každé přikládat vyšší význam, nebyl by nic jiného než hříčkou v rukách Pána. Neustále by ho zkoušel a trestal jednou ránou za druhou a ještě by zlomyslně sledoval, zda přes to všechno je jeho víra upřímná a pevná. Jak rád by věřil, že pokáním lze dosáhnout odpuštění. Jak velice toužil věřit, že právě tím, co dělá, si otevře cestu k životu věčnému. Ale když teď kráčel s provazem kolem krku po ulici plné barev, křiku a nádherného zboží, vystaveného v pouličních krámcích, zaváhal, zda může být něco takového pravda. Štěstí, že nebyl teolog, který by musel hledat odpověď.
Hákim ar-Rúní odbočil z hlavní ulice do tmavé uličky, kterou prošli na okrouhlé náměstíčko. Takovým místům se tu říkalo mídán. Nebyly tu však žádné kupecké stánky. Rostly zde staré a pokřivené stromy, na nichž dozrávaly citrony. Pod nimi ve stínu posedávali na nízkých stoličkách postarší muži a líně rozprávěli. V rohu mídánu stál zděný opevněný dvorec. Hákim ar-Rúní na něj ukázal a řekl, že to je jejich vakalát. Pak se pousmál a dodal: „Ve vašem jazyce by to znamenalo něco jako zájezdní hostinec. Tady jsem ubytovaný."
Prošli na rozlehlé nádvoří, na kterém podél stěn polehával asi tucet velbloudů. Většina dřímala. Několik dalších velbloudů stálo u nádherně zdobeného portálu na opačné straně dvora. Dva muži v modrých galábijích odvazovali z jejich hřbetů pytle a odnášeli je do budovy. Hákim ar-Rúní na ně cosi křikl. Ti dva okamžitě nechali práce a padli na kolena. Starší z nich krátce, skoro úsečně odpovídal. Pak vstal a zamířil k nim. Od Hákima převzal konec provazu a Martina ze Stvolna odváděl k portálu, kde postávali naložení velbloudi. Hákim ar-Rúní si jich přestal všímat, otočil se a vakalát opustil.
Muž v modré galábiji dovedl Martina ze Stvolna až ke zdobenému portálu a pak mu sejmul smyčku z krku. Roztáhl ústa do širokého úsměvu, měl bělostné zuby, a gestem naznačil, aby ho následoval. Vstoupili do stavení. Uvnitř bylo nádherně chladno. Prošli širokým průjezdem a vstoupili do sálu s dřevěným stropem, podepřeným vyřezávanými sloupy. Všechny řezby byly nesmírně jemné a zobrazovaly rostliny, květy a ptáky. Téměř celá podlaha sálu byla pokrytá několika vrstvami pestrých koberců. V řadách podél stěn byly rozmístěné nízké kovové stolky.
Služebník v modré galábiji nejprve ukázal na sebe a řekl: „Kallaún... Kallaún al-Muizzi." Pak gestem Martina vybídl, aby se posadil na koberec k jednomu ze stolků. Vzápětí se objevila plnoštíhlá dívka v průhledné galábiji z nazlátlého jemného plátna, pod kterou ale měla červené kalhoty a šerpou stejné barvy ovinutá prsa. Nesla velikou mísu s vařenou zeleninou, v níž byly kousky skopového. Postavila ji na stůl a odběhla. Martin ze Stvolna měl nesmírný hlad. Jídlo vonělo kořením a sbíhaly se mu sliny. Natáhl ruku a vzal si z mísy ten největší kousek masa.
V tu chvíli se dívka vrátila. Nesla ošatku s moučnými plackami, džbánek s oslazenou vodou a plátěný ubrousek, v něž bylo cosi zabalené. Zaraženě

se zadívala na Martina, který si právě strkal rukou kus masa do úst. Kallaún se zasmál a cosi jí začal vysvětlovat.
Dívka chápavě přikývla, postavila ošatku a konvici na stůl. Pak si klekla ke stolku, rozbalila ubrousek a vyndala věc, kterou Martin ze Stvolna nikdy neviděl. Vypadalo to jako lžíce, ale na konci byly tři hroty, takže to mělo tvar malých vidlí. Významně věc Martinovi ukázala, na hroty napíchla kousek masa a pomocí oněch malých vidlí si ho strčila do úst. Přikývla, aby naznačila, že tak se má jíst. Pak mu vidličku podala, aby to také zkusil.

Kapitola 45.
Alexandrii opustili hned následujícího dne. Hákim ar-Rúní najal rychlou felúku, kterou kromě plachty poháněl ještě několik veslařů. Pluli po Nilu kolem břehů porostlých papyrusovými houštinami, mezi kterými se prohánělí ptáci a úzké loďky feláhů lovících ryby. Hladinu řeky čeřily drobné vlnky, od moře foukal svěží, solí vonící vítr.
Martin seděl spolu s Kallaúnem na přídi. Na sobě měl stejnou modrou galábiji a na hlavě bílý tarbuš, klobouček kónického tvaru se střapcem na vršku. Později se Martin ze Stvolna dozvěděl, z takové mají všichni služebníci v domácnosti Hákima ar-Rúního, ovšem různých barev. Červený nosil správce a tajemník, fialový měli písaři a knihovník, modrý služebníci, kteří měli na starosti úklid a kuchyni, zelený ti, kteří řídili hospodářství a zemědělské usedlosti pána, žlutý služebníci harému a bílý služebníci dětí.
Do Káhiry pluli týden a během plavby hovořil Martin se svým novým pánem jen jednou. Hákim ar-Rúní proseděl většinu času pod plachtou na kryté zádi se dvěma písaři a srovnával stovky dokumentů, na nichž byly ceny zboží, které nakoupil a prodal. Jeho zboží dopravovala po břehu řeky a přes poušť karavana velbloudů. Martin ze Stvolna nedělal během plavby nic. Jediné, co musel, bylo klečet v čase modliteb spolu s ostatními služebníky a uklánět se směrem k Mekce.
„Časem pochopíš Alláhovu pravdu," řekl mu Hákim ar-Rúní. To byl jediný rozhovor, který spolu během plavby vedli. „Pochopíš ji sám a přijmeš ji dobrovolně. Naše víra je pevná, protože o ní rozhoduje srdce a nikoli oheň a meč jako o víře křesťanské. Já na Iberském poloostrově zažil inkvizici. Nechutné! Tohle pravověrní věřící nepotřebují. Mohamed nařizuje, abychom proti nevěřícím bojovali, ale nikoli abychom je nutili přijmout pravdu. To však teď není podstatné. Jsi v mé domácnosti a budeš vzdávat úctu Alláhovi. Mysli si o tom, co chceš. Je to jen a jen věcí tvého srdce. Pokud vstoupí křesťan do chrámu, pokřižuje se před oltářem. Můžeš si být jistý, co mají v srdci ti, kteří se křižují? Věří opravdu všichni? Dělají to jen proto, že prokazují úctu Kristovi. Totéž žádám já. Aby ses v určený čas uklonil směrem k Mekce. Žiješ s věřícími a chovej se tedy stejně uctivě jako my. Je jediná věc, kterou nesmíš porušit. Neurážej naši víru!"
Pak se Hákim ar-Rúní otočil a odešel. Martin ze Stvolna zprvu váhal. Nebylo těžším hříchem pro křesťana než přijmout cizí bohy. Proto zničil Bůh Sodomu a Gomoru, proto došlo k zmatení jazyků v Babylonu. Pokud by se měl Martin zachovat podle návodů z legend o životě raně křesťanských mučedníků, měl by vstoupit na cestu mučednictví. Svatá Lucie si nechala vyloupnout oči, svaté Kateřině drásali pohani tělo pomocí ozubeného kola, svatého Šebestiána rožnili nad ohněm, svatou Bibianu ubili k smrti bičem s olověnými kuličkami. Žádný z těchto světců ani na okamžik ne zaváhal a nezřekl se Krista.
Mučednictví bylo jistě nejsnadnější cestou ke spasení. Tak to tvrdili všichni teologové. Jenže Martin ze Stvolna si už mnohokrát ověřil, že se slovům církve dalo věřit jen stěží. I on se ocitl v rukách inkvizice. Pokud by zemřel jako mučedník pro víru, měl by se teoreticky s Johankou

setkat. Mohla to být pravda, ale také nemusela. Mučednictvím nemusel své hříchy vykoupit. Spiritualisti, ať již to byli minorité, anebo dominikáni, často namítali, že předivo víry
je mnohem křehčí a nepoznatelnější než jednoduché gesto sebeobětování. Martin seděl na přídi felůky, sledoval břehy řeky, jak pomalu ubíhají dozadu, a váhal. Ještě před měsícem by se asi rozhodl raději podstoupit mučednickou smrt než klanět se pohanským modlám. Ale teď o smyslu něčeho takového přesvědčený nebyl. A pokud by byl sám k sobě upřímný, co jiného dělal celý život,
když prodával falešné ostatky, než že pomáhal falešné modly stavět? Když se v poledne ozval důrazný hlas: „Alláh akbar!" poklekl s ostatními služebníky svého nového pána, uklonil se stejným směrem jako oni a v duchu se modlil otčenáš.

* * *

Od zničení Fustátu křižáky v první polovině 12. století byla Káhira hlavním městem Egypta. Později se stala i sídlem chalífy, který představoval pro islámský svět ještě významnější autoritu než papež pro svět křesťanský. Alespoň tak to Martinovi ze Stvolna vysvětlovali, když jejich felúka přistávala v živém přístavišti.

Káhira byla něco úplně jiného než města křesťanská. Byla nesmírně rozlehlá, plná štíhlých minaretů a zářivých kupolí mešit, širokých ulic s barevnými stánky, paláců v rozlehlých zahradách s palmami a nízkých domků z hlíny, které měly místo střech ploché terasy. Nebyla obehnaná hradbami, opevnění měla pouze Citadela na pahorku, v níž sídlil mamlúcký vládce al-Ašraf Ša'bán. Martin ze Stvolna nedokázal odhadnout, kolik tu může žít obyvatel, ale Káhira mu připadala jako obrovské lidské mraveniště, které si živostí v ničem nezadalo s Paříží či Benátkami.

Po přistání se Hákim ar-Rúní vydal spolu se svými služebníky nejprve do úřadu, který stál na konci kamenného mola. Tam zaplatil daň za zboží, které přivážel na lodi. Nebylo ho mnoho, protože to hlavní nesla karavana velbloudů, která však putovala mnohem pomaleji. Služebníkům nařídil, aby zboží opatrně vyložili a dopravili do jeho paláce. Sám nastoupil do přepychových nosítek a zamířil domů. Martinovi ze Stvolna poručil, aby šel s ním. Tentokrát mu kolem krku provaz nenavlékl. S nehnutým výrazem dodal: „Jsi přece oblečený slušně. V galábiji vypadáš konečně jako člověk. Půjdeš po pravé straně nosítek."

Hákim ar-Rúní bydlel nedaleko mešity al-Azhar. Vlastnil rozlehlý komplex kamenných budov, ohrazených vysokou zdí s věžemi v rozích. Na nádvoří se vstupovalo širokou bránou z ulice plné obchodů. Naproti jeho paláci ležel proslulý vakalát al-Gúrího, nejproslulejší káhirský zájezdní hostinec pro ubytování obchodníků a jejich karavan. Palác Hákima ar-Rúního měl dvě patra a několik bočních křídel. Jeho průčelí zdobily barevné majolikové dlaždice, jemné vlysy v červených kamenných deskách a stříbrné mříže na širokých oknech, zakrytých hedvábnými závěsy, které se nepatrně vzdouvaly ve větru.

Jakmile nosiči postavili nosítka na nádvoří vykládané deskami z bílého a šedého mramoru jako šachovnice, přispěchal otylý muž
v brokátové galábiji a s červeným tarbušem na hlavě. „Můj majordom Husejn," představil ho Hákim ar-Rúní. „Ujme se tě. Umí latinsky, domluvíte se." Pak křikl na své nosiče, aby zvedli nosítka a pokračovali do paláce.

„Už tě očekává. Pospěš si," řekl netrpělivě obtloustlý majordom.

„Kdo?" optal se Martin ze Stvolna. Bylo dusné vedro a měl žízeň. Od rána nejedl, ale hlavně nepil.

„Vznešená paní Beštak!" Když zachytil Martinův nechápavý pohled, postrčil ho, aby nezdržoval, ale přesto na vysvětlenou rychle dodal: „Přece matka pana Hákima ar-Rúního." Pak se na svých krátkých a tlustých nožkách rozběhl ke vchodu, který lemovaly sloupy poskládané ze světle a tmavě

hnědých kvádrů. Vchod uzavírala nádherně tepaná brána, u které stáli dva urostlí muži. Měli na sobě koženou zbroj a v rukách kopí s obrovskými železnými hroty. Hlavu jim kryly špičaté přilbice, jejichž konce zdobily pozlacené půlměsíce. Beze slova jim branu otevřeli.
Vešli do rozlehlé dvorany. Byla postavená ze stejných hnědých kvádrů jako sloupy v průčelí. Uprostřed atria se nacházel bazének s křišťálově čistou vodou, v níž plavaly červené ryby. Kolem stály kamenné terriny s pestrými květinami. Prošli kolem nich a po mramorovém schodišti vystoupili do patra.
Otevřeným sloupořadím kolem arkád došli do nádherné komnaty se zlacenými mřížemi. Na podlaze ležely drahé orientální koberce, polštáře potažené zlatými a stříbrnými brokáty a několik malých stolků z černého ebenového dřeva. U okna si mezi polštáři hověla starší žena. Na sobě měla černou hedvábnou galábiji, podobnou té, jakou nosil Hákim ar-Rúní. Vlasy měla zakryté bílým šátkem hydžabem. Měla živé hnědé oči, úzký skobovitý nos a kolem rtů drobné vrásky. Pánovitě pokynula, aby přistoupili blíž.
Majordom se uklonil tak hluboko, že div přes své velké břicho ne-přepadl na podlahu. Martin ze Stvolna jen nepatrně sklonil hlavu, jak byl zvyklý, když se zdravil s rytíři.
„Budu překládat," upozornil celkem zbytečně majordom Husejn.
„Můj syn mi napsal dopis, že na bazaru objevil výjimečného hudebníka," řekla paní Beštak melodickým hlasem. Hovořila pevně a zřejmě vypadala mladší, než ve skutečnosti byla. „On je vzdělaný a s požehnáním Alláha prošel kus světa. Věřím mu. Ale o tom, zda zůstaneš v naší domácnosti, rozhodnu já. Pojď blíž!"
Martin ze Stvolna si musel kleknout. Uchopila ho za bradu a přitáhla si ho blíže. Zadívala se mu do očí a mlčky je studovala. Pak se dotkla jeho ramen, osahala mu paže a nakonec zkusila, jak pevná má stehna. Martin ze Stvolna si připadal jako hřebec, kterého na trhu zkoumá handlíř. Konečně paní Beštak přikývla a povolila, aby se vrátil na místo vedle majordoma.
Bylo zřejmé, že váhá, co říci. Natáhla ruku, zvedla ze stříbrné mísy vinný hrozen a snědla několik šťavnatých zelených kuliček. Teprve pochvíli ticha pronesla: „Nelíbíš se mi. Měl jsi v životě hodně žen. To je podle Alláha jistě správné. Jenže..." Zavrtěla hlavou a odmlčela se. Znovu se dala do jídla. Pak zvedla pohár a napila se.
Stále přemýšlela.
„Ano, miloval jsem," pronesl do ticha Martin ze Stvolna.
Přikývla. Pak nařídila majordomovi, aby donesl nástroj, že si chce nového služebníka poslechnout, co doopravdy umí. Sotva Husejn zmizel,
k Martinovu překvapení přešla z arabštiny do latiny. Hovořila sice trochu kostrbatě, ale bylo zřejmé, že je neobyčejně vzdělaná.
„Jsi jiný než naši sluhové. Věřící i nevěřící. Mohamed praví, aby se pravověrný věřící vyhýbal pošetilcům, neboť mu z toho může vzejít pouze škoda. Ty pošetilý jsi. Přesto dovolím, abys v domácnosti mého syna zůstal. Ale pamatuj! Pokud uděláš cokoli pošetilého, nechám tě ubičovat k smrti."
Ve dveřích se objevil zadýchaný majordom Husejn a v ruce nesl nádherný al'ud.
Martin ze Stvolna přejel prsty po strunách. Okamžitě podle zvuku poznal, že to je mistrovský nástroj. Aniž uvažoval, začal hrát jednu z písní, které tak milovala jeho Johanka. Paní Beštak poslouchala s přivřenými víčky, ani se nehnula. Když skončil, gestem oba muže vykázala ven. Teprve když zmizeli, otevřela oči. Měla v nich slzy.
* * *
Večer odvedli Martina ze Stvolna do nádherně zařízené jídelny. Pomalu si začínal zvykat, že každý sál v paláci je zdobený tak nádherně, že by patřil k ozdobě každého křesťanského královského dvora. I v jídelně seděli všichni na zemi mezi pohodlnými polštáři u nízkých stolků plných

stříbrného nádobí. Co však Martina fascinovalo, byly křišťálové poháry. Nic takového dosud neviděl. V českých zemích vídal masivní číše z nazelenalého skla. Tyhle ale vypadaly, jako by to byl zhmotnělý vzduch, lehounké a průhledné, že se ve svitu plamenů olejových lamp téměř ztrácely. Jak si však stačil všimnout, nebylo v nich víno, ale jakýsi nápoj z ovocné šťávy.
Martina ze Stvolna odvedl majordom na zvýšené pódium ve výklenku přímo proti místu, kde seděl Hákim ar-Rúní. Kolem stolovala jeho rodina. Sedělo zde několik mužů a o něco více žen. Všechny byly snědé a krásné, až se tajil dech. Martin ze Stvolna se ještě v době, kdy žil ve valašském knížectví, zúčastnil hostiny na dvoře osmanského paši. Tam chodily ženy se zahalenými tvářemi. Tehdy mu vysvětlili, že tak si to přeje Alláh. Tady však ženy zahalené tváře neměly, jen si vlasy ovazovaly barevnými šátky, podobně jako vdané křesťanky loktušemi. Později palácový knihovník Martinovi řekl, že o zahalování tváří žen není ve svaté knize koránu ani slovo a k něčemu tak pošetilému není tedy důvod. A ještě dodal, že Osmané jsou pouhými barbary, kteří přijali pravou víru, ale příliš jí nerozumějí.
Stranou pánovy rodiny sedělo několik dospívajících chlapců a dívek. Malé děti tu nebyly. Mezi stoly se míhala nejméně desítka služebných, které roznášely jídlo, sladkosti a také konvice s nápojem nazývaným serbet. Hudebníci hráli jakousi nepříliš melodickou píseň, která Martinovi ze Stvolna připadala jako skřípání rumpálu, když se ze studny vytahuje okov s vodou. Majordom hudebníky zarazil a cosi jim nařizoval.
Pak Martina usadil do jejich čela a poručil mu, aby hrál, že se ostatní k jeho hudbě přidají a budou ho doprovázet.
Martin ze Stvolna se trochu váhavě ohlédl. Za jeho zády sedělo několik mužů s bubínky, tamburínami, píšťalami a jeden držel nástroj se třemi strunami, který vypadal jako al'ud, ale byl nejméně třikrát tak veliký.
„Doprovázet někoho není snadné," bránil se.
Avšak majordom Husejn ho napomenul, aby si uvědomil, kým vůbec je. „Jsi otrok," pokračoval otylý majordom přísně a zvedl výhružně prst. „Lejno, které mi uvízne mezi prsty na nohou, má větší cenu než ty. Rozmáznu ho a nikoho to mrzet nebude. S tebou je to stejné. Kdybys nebyl nový, potrestám tě. Ale pamatuj si, příště tak shovívavý nebudu. Nejsi tu proto, abys mi odporoval. Nepřemýšlej a hraj! Nevidíš, že pán je už netrpělivý?"
Martin ze Stvolna pokrčil rameny a začal hrát jednu z rychlých pijáckých písní, se kterými slavil úspěch v mládí, když si vydělával hudbou v pařížských hospodách. Píseň to byla velice rytmická, a tak se domníval, že bude pro začátek nejvhodnější k tomu, aby se ostatní hudebníci přidali. Věděl totiž dobře, jak obtížné je spojit několik hudebníků, kteří na sebe nejsou zvyklí, aby melodie ladila. Vedl hned několik církevních chórů. Tam byli hudebníci, kteří toniku křesťanské hudby ovládali. Všichni vycházeli z gregoriánského chorálu. Ale to, co zatím slyšel tady, bylo zcela jiné.
Jakmile začal hrát, hudebníci za jeho zády se přidali. K Martinovu zděšení se ozvalo skřípání rumpálu, vytahujícího vědro že studny. Hákim ar-Rúní zvedl hlavu a přísně se zahleděl do výklenku. Jakási černovlasá kudrnatá dívka vyprskla smíchy. Pak Hákim ar-Rúní cosi křikl na majordoma. Ten se zatvářil zděšeně, uklonil se a hnal se zpět k hudebníkům. Měl zvednuté ruce a už z dálky jimi mával a něco arabsky křičel. Hudebníci přestávali jeden po druhém hrát. Zmlkl i Martin ze Stvolna.
„Tys tomu dal!" rozčiloval se otylý majordom. „Tohle přece ostatní neznají. Říkal jsem, abys..."
Martin ze Stvolna položil na stupínek svůj al'ud, vstal, a aniž si ho všímal, zamířil přímo ke stolku, u něhož seděl Hákim ar-Rúní. Všichni

ztichli. Majordom ho chytil za ruku a snažil se ho odtáhnout zpátky, ale na to neměl dost síly. Martin ze Stvolna se uklonil a zdvořile řekl: „Tak jako nemohou doprovázet slavíka kvákající žáby, tak ani já nemohu hrát s těmito hudebníky."
Hákimovi ar-Rúnímu zacukaly rty, ještě chvíli se přemáhal a pak se hlasitě rozesmál. Jak se ukázalo, mezi stolovníky bylo více těch, kdo rozuměli latině, a ti jeho výrok rychle přeložili ostatním. Za chvíli se smáli všichni. Až na majordoma a hudebníky.
„Tak poslouchej, ty slavíku," řekl Hákim ar-Rúní, když se smích v sále trochu utišil. „Dnes budeš hrát jen ty. Ale z těch žab uděláš také slavíky. Protože já nebudu živit žáby zbytečně."
„A pokud to nepůjde? Ne každý může být slavíkem," opáčil polichoceně Martin ze Stvolna. Pocítil ješitné uspokojení z vítězství.
„Pak je nechám popravit," opáčil klidně Hákim ar-Rúní a dal se zase do jídla.
Hudebníci vstali, uklonili se a podél stěny tiše odplížili k východu. Martin ze Stvolna ucítil, jak mu srdce sevřel ledový chlad. Nic nenáviděl tolik jako odpovědnost za jiné. Chtěl něco namítnout, ale otylý majordom ho kopl do kotníku a táhl ho zpět k výklenku. Martin ze Stvolna se nezpěčoval, protože pochopil, že tentokrát má majordom pravdu. Cokoli namítat bylo zcela zbytečné. Posadil se na nízkou stoličku a uvažoval. Pak si všiml, že všichni stolovníci se už zase věnují jídlu kromě oné kudrnaté snědé dívky, která se rozesmála jako jedna z prvních. Podíval se na ni. Neuhnula pohledem a Martinovi se zdálo, že na jejích úzkých rtech zahlédl náznak úsměvu. Přivřel oči a začal hrát jednu z oblíbených akvitánských milostných písní. Dívka chvilku poslouchala, pak pohodila vzdorovitě hlavou a sklopila pohled k talíři. Až do konce večeře se už na Martina ani jednou nepodívala.

Kapitola 46.

Noc strávil Martin ze Stvolna spolu s dalšími služebníky ve velké přízemní hale, která mu připomínala univerzitní kolej v Paříži. Rozdíl byl jen v tom, že na stěně nevisel kříž, ale velký zelený prapor se zlatým půlměsícem, lůžka byla úzká a nízká, takže to vypadalo, jako by člověk spal na matraci přímo na podlaze. Každé lůžko bylo jen pro jednoho nocležníka a bylo povlečené úzkostlivě čistým bílým plátnem. To vše ji od Paříže odlišovalo. Stejné s univerzitní kolejí bylo, že v noci spáči chrápali, kašlali, převalovali se a Martin ze Stvolna nedokázal pořádně usnout. Navíc tu bylo dusno a vedro.
Ráno mu majordom přinesl žlutý tarbuš a vzal mu jeho bílý. „Prozatím budeš patřit ke služebníkům paní Beštak."
„Ale pan Hákim mne koupil, abych učil hudbě jeho děti," namítl Martin ze Stvolna trochu rozmrzele. Být služebníkem v ženské části domu považoval jako rytíř za ponižující.
Majordom Husejn se na něj překvapeně podíval. I když jako obvykle spěchal, zastavil se, a protože mu bylo zřejmé, že tenhle mládenec toho ví o světě stejně málo jako všichni křesťanští otroci, začal mu téměř přátelsky vysvětlovat: „Ano, pan Hákim tě koupil, ale tady rozhoduje jeho matka. Říkal jsem ti přece, že teprve až tě uvidí, rozhodne, co s tebou. Měl jsi štěstí, velice ses jí musel zalíbit. Nepamatuji, že by se nějaký nový otrok hned stal jejím služebníkem. Mnozí léta slouží panu Hákimovi, než se jim dostane téhle cti... No, musím už jít. Vlastně, ještě něco. Máš-li žlutý tarbuš, smíš na rozdíl od jiných služebníků vstoupit do ženského křídla paláce, ale nikoli do soukromých komnat harému. Pokud by ses něčeho takového odvážil, na místě ti srazí hlavu. Pamatuj si to."

„Vy asi rádi srážíte hlavy. Jak poznám, kam smím a kam ne?“ zabručel rozmrzele Martin ze Stvolna. Nevěřil majordomovi, že by tu mohli být muži tak pošetilí, aby nechali doma vládnout své matky.

Majordom si těžce povzdechl. Pak sáhl do malé kožené brašničky, kterou měl připevněnou u opasku, a vytáhl něco, co vypadalo jako papyrus, ale bylo mnohem pevnější a pružnější. Když zachytil Martinův zvědavý pohled, dodal, že latinsky je to charla lintea, ale tady tomu říkají papír. Pak na papír nakreslil dva znaky, které vypadaly jako malé plachetnice bez plachet. Podal papír Martinovi a poradil, aby se vyhýbal všem dveřím, u nichž tenhle znak najde. Potom se majordom otočil a odběhl.

Martin ze Stvolna mnul papír v prstech. Byl jemný jako tylové plátno. I když světu, v němž se právě ocitl, vůbec nerozuměl, pocítil k němu úctu. A to i přes nepopiratelný fakt, že musel, sloužil nevěřícím a ještě ženám. Svým způsobem sloužil ženám vlastně skoro celý svůj život. Ale něco jiného bylo sloužit jim jako rytíř a trubadúr a něco jiného jako otrok. Jako rytíř mohl ženy milovat. Jako otrok nebyl nic. „Bože, vrať mi Johanku,“ šeptal tiše.

K jídlu dostal placky plněné rybím masem, olivy a džbán s vodou. Jedl bez zájmu a skoro nevnímal, co se kolem něj děje.

„Pokud už nebudeš, bratře, dojím to,“ uslyšel vedle sebe sytý mužský hlas. Ten člověk hovořil německy. Ohlédl se. Jeho soused byl svalnatý světlovlasý muž se šrámem přes obličej. Měl souměrné rysy, vysoké čelo a modré oči. Když soused zachytil Martinův překvapený pohled, představil se: „Rufus von Derlingstein. Býval jsem členem řádu německých rytířů. Tady jsem velitelem stráže na nádvoří. Mám na starosti bránu a hradby paláce.“

Dali se do řeči, ale Rufus toho moc o životě v domácnosti Hákima ar-Rúního nevěděl. „Do paláce nesmím vstoupit,“ vykládal, prsty vybíral z misky zelené olivy a s potěšením si je vkládal do úst. Přitom hlasitě srkal a mlaskal. „Pohybuji se jen na nádvoří, na hradbách a tady, v domě pro služebníky.“ „A co venku? Smíš do města?“

„Zbláznil ses?“ rozesmál se srdečně Rufus a ukázal na své světlé vlasy a modré oči. „S tímhle bych byl na ulici podezřelejší, než kdybych se v Norimberku producíroval po rynku s rohy a čertovským ohonem. Na prvním nároží by mne stráže zabily. Abys rozuměl, v paláci jsem v bezpečí, ale na ulicích vládnou stráže mamlúků. Těm se vyhýbej. Slyšel jsem, že se jim vyhýbají i sami Káhiřané. No... musím jít,“ oznámil, když dojedl poslední zbytky Martinovy snídaně. Otřel si prsty o plátěný ubrousek na stole a zamířil k východu z jídelny.

„Počkej ještě,“ zarazil ho Martin. „Jak dlouho už tu žiješ?“

„Já čas nepočítám, ale řekl bych šest nebo sedm let. Není to tu tak zlé. Jenom tyhle chcanky mne štvou,“ řekl a ukázal na džbán s oslazenou vodou. „Abys rozuměl, pravověrným je zakázáno pít víno. Alláh s tebou!“

Martin ze Stvolna zůstal sedět. Měl o čem přemýšlet. Pokud se mu snad mihlo hlavou, že by se mohl pokusit o útěk, tenhle rozhovor mu vzal poslední naději. Když se toho neodvážil ten německý rytíř, jakou naději by měl on? Ale překvapila ho ještě jedna věc. Říkalo se, že nikdo není pevnější ve víře v Krista než rytíři bojových řádů. Rufus von Derlingstein však zřejmě přijal Alláha. Jak se zachová on, až ho k tomu vyzve jeho muslimský pán? Odvrhne Krista? Co by mu asi tak poradila Johanka?

Po snídani si ho nikdo nevšímal. Chvíli bezcílně bloumal po rozlehlém nádvoří a prohlížel si stavby rozlehlého palácového komplexu. Teprve pak zamířil k honosnému vchodu do křídla, kde sídlily ženy. Ostatně tam teď patřil.

Sotva vstoupil do nádherného atria s bazénkem a palmami, přispěchal k němu neforemně otylý muž s vysokým pištivým hlasem. Kolem krku měl masivní stříbrný řetěz. Cosi rozčileně vykládal. Martin ze Stvolna se arabsky zatím naučil jediné slovo:
„Nerozumím."
Chvíli trvalo, než se objevil písař a ten překládal. „Kdo jsi? Tebe neznám!" udeřil na Martina otylý muž se stříbrným řetězem na krku.
„A kdo je on?" optal se Martin klidně písaře. „Raději mu neodporuj," radil mu písař latinsky. „To je správce harému Suhajmí. Nesmírně mocný muž. Pokud ti mohu poradit, vycházej s ním po dobrém. Je eunuch. Takže rychle, kdo jsi?"
Když přeložil Martinovo jméno i to, že je hudebníkem, vytáhl správce Suhajmí list papíru, na kterém měl jména, a důležitě ho začal studovat. Martinovo jméno objevil až na konci. Lhostejně přikývl a pak Martinovi nařídil, aby se odebral k ostatním služebníkům a dal se do práce.
„Co je to za práci?" vyzvídal Martin ze Stvolna. Způsob, jakým s ním správce harému jednal, se mu vůbec nelíbil.
„Co je ti do toho? Jsi jen otrok!" vyštěkl Suhajmí. „Budeš uklízet."
„Nebudu. Jsem hudebník."
„Ráno se uklízí. Ráno není hudba potřeba. Pokud budeš zpívat a hrát, pak až večer," vyrážel ze sebe pištivým hlasem otylý správce harému. Přitom zuřivě gestikuloval, jako by se vůbec neuměl ovládnout.
„Pokud je zvykem provozovat hudbu až večer, přijdu později," navrhl sarkasticky Martin ze Stvolna, otočil se a zamířil k východu na nádvoří. Správce harému i písař byli jeho rozhodným odmítnutím tak překvapeni, že se nezmohli na odpor a nechali ho k jeho překvapení odejít.
Martin dobře věděl, jak důležité bývají první kroky v nové službě. Jak si co prosadí na začátku, tak to bude. Jindy by se trápil, zda to nepřehnal, ale tentokrát ne. Pokud je mu souzeno zemřít mezi nevěřícími, ať je to co nejdříve. Všechno kolem vypadalo skvěle. Dostával výtečné jídlo, měl pěkné nové šaty, mnoho po něm zatím nechtěli a navíc na nebi stále svítilo slunce. Přesto by tu nedokázal žít. Okamžitě se mu vybavil onen bývalý člen řádu německých rytířů. Žil tu v paláci jako zvíře v kleci. Zvíře, které ztratilo drápy a tesáky, zvyklo si chodit k plné misce, tloustlo a z přirozené divoké touhy po svobodě mu nezbylo vůbec nic. Už ani sny ne.
Martin ze Stvolna si příliš zvykl na svobodu. Pokud by žila Johanka, byl by ochotný vzdát se skoro všeho pro naději, že se setkají. Ale teď, když byla mrtvá, mu nezbylo téměř nic. Vyšel ze ženského křídla paláce a usadil se na kamenný patník hned
u vchodu. Sepjal ruce a čekal. Věděl, že trest přijde, a nemínil se mu vzpírat. Čekal, ale nikdo za ním nevyběhl a rozhořčeně nekřičel. Objevil se jen písař a pospíchal pryč. Odvrátil hlavu, aby zdůraznil, že si ho nevšímá.
Teprve po hodné chvíli k němu přistoupil mohutný černoch. V ruce držel hrůzyplně vypadající šavli, jejíž čepel se od rukojeti ke konci rozšiřovala a byla zakončena ostřím podobným sekeře. Za ním kráčeli dva ozbrojenci s důtkami a průvod uzavíral onen písař, který překládal správci harému Suhajmímu.
„Zřejmě svého činu lituješ," začal písař laskavě. „Proč bys tu jinak čekal? Správci se omluvíš a on ti odpustí. Vím, že to udělá."
„Za co bych se měl omlouvat?" vybuchl nazlobeně Martin ze Stvolna. „Jsem hudebník. Jsem tu proto, abych hrál. A kdykoli půjdu poslušně tam, kde budou chtít mé umění poslouchat. Nic víc!"
Písař pokynul ozbrojencům, ti popadli Martina ze Stvolna a táhli ho do atria ženského křídla paláce. Martin ze Stvolna se nebránil. Uvnitř čekal

správce harému. Stál na kraji bazénku a v křesle pod jednou z palem seděla paní Beštak. Ovívala se vějířem a zvědavě vše sledovala.
Písař znovu Martinovi zopakoval nabídku, aby se omluvil, a na vše se zapomene. Správce harému stál dva kroky před Martinem a funěl rozčilením. Nepatrně se mu chvěly ruce, nebyl zvyklý na odpor. A zřejmě nebyl zvyklý ani na to, aby musel prosazovat svou vůli hrubou sílou. Ještě se mu nestalo, aby se někdo vzepřel tak okatě a přímo.
Martin ze Stvolna zavrtěl hlavou a opakoval, že je hudebník a je ochotný hrát k potěše mysli a srdce. To není nic, zač by se měl omlouvat.
Správce Suhajmí zbledl a pištivým hlasem začal křičet, aby toho otroka zbičovali. Potil se a už nedokázal klidně stát. Začal rozčileně přecházet po okraji bazénku. Na hladině křišťálové vody se odrážela jeho postava a zčeřená hladina ho dělala ještě tlustějším, než byl ve skutečnosti.
„Počkejte!" ozvala se najednou přísným hlasem paní Beštak a vztyčila ruku. Obrátila se na Martina a důrazně k němu začala hovořit: „Jsi hudebník. Dokonce výborný. Ale to ti nedává právo odporovat mým úředníkům. Tady na místě tě nechám zbičovat. Bylo by mi to ovšem líto, protože zpíváš opravdu dobře. Omluv se a potěšíš tím i mou duši."
Martin ze Stvolna se jí zadíval do očí. Nebyla v nich ani krutost, ani laskavost. Měl dojem, že to hlavní, co z nich vyčetl, je únava z vládnutí. Na okamžik zaváhal. Zvedl hlavu a všiml si, že nad arkádami atria je několik oken zakrytých ozdobně vyřezávanými mřížemi. Za nimi se tísnily ženy a dívky. Byly sice ukryté v šeru, ale přesto měl dojem, že poznal dívku s černými kudrnatými vlasy, která ho zaujala již včera. Zvedl ruce a z ramen stáhl galábiji. Rukávy ovázal kolem pasu. Stál tam do pasu nahý. Obrátil se na mohutného černocha, který si zatím vzal od ozbrojenců důtky a vyčkával. „Začni," řekl mu klidně.
Černoch počkal, až mu písař přeloží Martinova slova, a pak se obrátil na paní Beštak. V jejích očích se mihlo cosi, co vypadalo jako úlek. Chvíli váhala a pak mnohem méně rozhodně, než hovořila dosud, nařídila, aby s trestem začal.
Černoch zvedl důtky a švihl. Kožené řemínky dopadly na Martinova záda. Ta rána nebyla vedená nijak silně. I když zabolela, zažil Martin ze Stvolna už mnohem horší bolest. Stiskl rty, ale nevydal ani sten. Při dopadu řemení sebou trhl, ale zůstal stát s hrdě vztyčenou hlavou. Černoch se rozpřáhl a udeřil znovu. Ani teď nebyla ta rána vedená vší silou. Po třetím úderu ho paní Beštak zarazila.
„Pochopil jsi už, že nemá cenu se vzpírat? Otrok proti pánu... Alláh nemiluje násilí a přeje si, aby těm, kdo projeví lítost, bylo odpuštěno."
Martinovi ze Stvolna se mihlo hlavou, zda si paní Beštak neplete korán s evangelii. Teprve později s údivem zjistil, jak mnoho podobného mezi těmi svatými knihami je. „Omluv se a tvé trápení skončí. Slibuji, že nadále budeš mým hudebníkem. A jako s takovým bude s tebou zacházeno."
Martin ze Stvolna ji pozoroval. Cítil, jak její násilí nepříjemné. Pak si všiml tváře správce harému. Odvracel hlavu a zdálo se, že začne každou chvíli zvracet. Nabídka paní Beštak byla jistě velkorysá, pokud se uváží, že on byl jen otrok. Ale byla zcela nepatřičná, pokud by platila rytíři. Rytíři umírali, ale neomlouvali se.
Zvláště eunuchům ne.
Martin ze Stvolna se přes rameno ohlédl na mohutného černocha. Stál za ním se svěšenými rameny, a i když byl v atriu největší, nesálala z něj ani špetka sebevědomí. „Pokračuj," řekl mu hlasitě. „A můžeš přitlačit. Opři se do těch důtek. Nešetři mě!"
„Tak dost!" vykřikla paní Beštak, vstala a beze slova atrium opustila.
Bledý správce harému spěchal za ní. Černoch, ozbrojenci i písař se jako na povel otočili a zamířili ven na nádvoří. Martin zůstal v atriu sám.

Klekl si, nabral do dlaně vodu z bazénku a omyl si obličej. Pak se natočil, aby si na hladině mohl prohlédnout obraz svých zad. Kůže vydržela, neměl ji rozšlehanou do krve. Po bičování zbylo jen několik rudých podlitin. Omyl i je a pak si znovu navlékl galábiji. Dotek látky sice pálil, ale nebylo to tak zlé, jak se obával. Zvedl hlavu. Zjistil, že za zamřížovanými okny stále stojí všechny ženy a dívky a pozorují ho. Rozhlédl se. U jednoho ze sloupů byl stojan s hudebními nástroji. Došel si pro al'ud, posadil se na podlahu a začal zpívat a hrát.

* * *

Až do večera si Martina ze Stvolna nikdo nevšímal. Teprve když se chystala večeře, vyhledal ho majordom Husejn a oznámil mu, že bude zase hrát a zpívat jako včera. Ale tentokrát sám.

„A co ostatní hudebníci?" optal se Martin rozmrzele. Za celý den si na ně nevzpomněl, až teď. Hákim ar-Rúní prohlásil, že je nechá popravit, pokud s ním nebudou schopni vystupovat. Příliš dobře věděl, že záleží jen na něm, zda je to dokáže naučit. Cítil se trochu provinile. Úplně na ně zapomněl.

„Ostatní?" podivil se majordom. „Na co ti budou?"

„Musíme cvičit. Abychom mohli co nejdříve vystupovat spolu."

„Když budeš vystupovat sám, staneš se hlavním hudebníkem. A to znamená spoustu výhod... Ty ostatní přece nepotřebuješ," divil se upřímně Husejn.

„Nevezmu si jejich život na svědomí," odmítl majordomovo zdůvodnění Martin ze Stvolna.

„Jak myslíš. Zítra můžete začít," nabídl majordom Husejn a zamířil k paláci. „Pojď, dovedu tě do jídelny."

Do hodovní síně dorazili velice brzy. Byla ještě prázdná. Martin ze Stvolna se usadil na pódiu ve výklenku a pečlivě naladil. Pak se opřel o stěnu a zvědavě čekal, až se sejde rodina Hákima ar-Rúního. Paní Beštak přišla jako jedna z posledních. Na Martina ze Stvolna se ani nepodívala. Jak si však Martin všiml, velice často si ho nenápadně prohlížela řada ostatních žen, které seděly u nízkých stolků. Nenápadně se občas ohlédly i ty, které k němu seděly zády.

Jednou zvedla pohled i ona černovlasá kudrnatá dívka. Dnes měla na sobě bělostnou galábiji vyšívanou kolem krku a na rukávech zlatem. Hlavu jí zakrýval hedvábný průsvitný šátek. Usmála se a zvedla obočí, jako by spiklenecky zdravila starého známého. Ale tím to skončilo a až do konce večeře ji přestal zajímat. Teprve když ženy odešly, zavolal si Hákim ar-Rúní Martina ze Stvolna. Pokynul, aby přistoupil k jeho stolu. Tvářil se nesmírně přísně.

„Za rozruch, jaký jsi dnes způsobil v mém harému, bych tě měl přísně potrestat. Má matka je ještě teď rozrušená... Já vím, že si akvitánští trubadúři často dovolovali na své křesťanské pány. Každý, koho nadal Alláh darem umění, je tak trochu blázen. Proto ti prominu. Ovšem... bylo to naposledy. To si pamatuj!"

Martin ze Stvolna uctivě přikývl a vzdálil se. Celou dobu uvažoval, co to všechno znamená. Každý, kdo na tomto dvoře něco znamenal, mu vyčítal, že pochybil, a hrozil, že příště by ho čekal trest. Pokud by se něco podobného stalo doma, buď by ho potrestali, anebo by mu pohrozili, ale jen jednou. A nikdo už by se k tomu nevracel. Tady ale ne, a to ho mátlo.

Pozdě večer vyhledal Rufuse von Derlingstein a optal se ho, kdo je vlastně onen vysoký černoch, který nosí tak okázale tu podivnou zbraň se širokou čepelí.

„To je přece palácový kat," pousmál se rytíř. Najedl se a měl dobrou náladu.

„Mohu tě požádat, abys mi překládal? Musím si s ním promluvit."

Rytíř přikývl. Vyšli na nádvoří a zamířili ke stavení vedle hlavní brány, kde byli ubytovaní strážní, ozbrojenci a také kat.

Urostlý černoch seděl sám v rohu ložnice. Monotónním hlasem si cosi prozpěvoval.
„Proč jsi mne neudeřil silněji?“ optal se ho Martin ze Stvolna zvědavě.
„Jsi otrok,“ opáčil černoch a postavil se.
„No a?“
„Otrok představuje majetek. Pokud bych ti ublížil anebo tě nedej Alláh, zmrzačil, pán by potrestal mne. Proto jsem byl opatrný.“
„Jaký ale má potom takový trest cenu?“
„Málokdo se nechá dobrovolně bičovat,“ zabručel rozmrzele černoch. „Nejsme na něco takového zvyklí. Ani já ne.“
„A co kdybys mne měl popravit?“
„Useknu ti hlavu,“ oznámil překotně kat a ukázal na svou širokou šavli. Pak si znovu sedl a dal se do zpěvu své písně beze slov.
Když vyšli na nádvoří, naklonil se Rufus von Derlingstein důvěrně k Martinovi a skoro šeptem vysvětloval: „Už tři roky nikoho v tomto paláci nepopravili.“
„Nikoho tu neodsoudili k smrti?“
„Odsoudili, ale nepopravili. Odsouzenec prostě přes noc zmizí. Pán ho pošle pracovat na nějaký svůj statek.“
„To je milosrdné.“
„Milosrdné?“ rozesmál se rytíř pobaveně a rukou objal Martina ze Stvolna kolem ramen. „Káhirští kupci nejsou dobrotiví, jsou jen zbabělí. Jsou změkčilí. Nenávidí násilí, omdlévají, pokud vidí krev. Proč myslíš, že tu vládnou mamlúci? Pokud by místní Arabové dokázali bojovat, nebudou si sem zvát cizí vojáky z východu. Barbary z asijských stepí. Jenže Egypťané už dávno ztratili schopnost válčit. Stejně jako Byzantinci. Jejich civilizace je příliš stará a příliš unavená. Myslíš, že by dříve za Saladina a jiných místních vládců nějaký káhirský kupec svěřil velení své palácové stráže cizinci, jako jsem já?“

Kapitola 47.

„Musíš se naučit náš jazyk,“ nařídil ráno majordom Husejn Martinovi ze Stvolna. „Nemůžeš mít pořád za zády někoho, kdo ti bude překládat... Je to příkaz vznešené paní Beštak.“
„Lepší učit se arabsky než se hádat se správcem harému,“ opáčil bezstarostně. Později si na tohle prohlášení vzpomněl mnohokrát a často měl pocit, když do omrzení opakoval slovo, které nedokázal srozumitelně vyslovit, že i bičování bylo příjemnější.
Výukou byl pověřen vrchní palácový knihovník. Byl to učený stařec s krátkou bílou bradkou a vrásčitou tváří hnědou jako zralý ořech. „Není důležité, abys hovořil květnatě jako učenec,“ opakoval do omrzení. „Ale musíš se naučit správně vyslovovat, aby ti rozuměli i prostí lidé na ulici. Nikdo po tobě nebude chtít, abys vykládal naši svatou knihu, ale musíš si umět říci o jídlo, o nocleh. A musíš také umět vyprávět příběhy. Paní Beštak si přeje, abys dokázal v našem jazyce zpívat. To nebude tak těžké. Pokud jsem si stačil všimnout, bude ti stačit jen pár slov.“
„Jakých?“ usmíval se Martin ze Stvolna. Stařičkého knihovníka si nesmírně oblíbil. Líbilo se mu v knihovně. Byla obrovská, tak velikou měla snad jen Sorbonova kolej pařížského vysokého učení. Byly tu nejen spisy arabské, perské, židovské a řecké, ale také mnoho latinských kodexů. V nich si Martin ze Stvolna rád četl. Trávil tu většinu dne.
„Jakých?“ opakoval stařičký knihovník. Jeho oči se zaleskly. Kdykoli vtipkoval, jako by omládl. „Stačí přeložit do arabštiny slova jako nešťastná láska, krásná paní, statečný rytíř a neskonalé soužení. Případně ještě krásná růže a milostná touha došla naplnění. Umění křesťanského světa je tak naivní.“

„Křesťanské umění opěvuje i statečnost, odvahu, boj za pravdu," namítl trochu uraženě Martin ze Stvolna.
„Umění by nemělo opěvovat násilí," namítl ihned starý knihovník. „Všiml sis, jaké ornamenty používají pravověrní umělci? Rostliny, ptáky, geometrické arabesky. Viděl jsi tu někde vyobrazení bitvy? V křesťanském světě jsem takových viděl spoustu. Anebo portréty mučedníků na oltářích, z jejichž ran kape krev... Nechutné. Umění má ukazovat jen krásné věci. Má dávat radost, přinášet rozkoš. Proto je to umění."
„Umění má lidem připomínat, že bez boje člověk zahyne rukou silnějšího," nedal se Martin ze Stvolna.
„Ne! Umění má pobavit a potěšit, ale vychovávat k pravdě má islám. V koránu najdeš vše potřebné!"
„Náš pán Hákim mi prozradil, že vyučuje na madrase," změnil téma hovoru Martin ze Stvolna. „Jak je možné, že vyučuje v nejvýznamnější káhirské škole, i když je jen kupec? To by na křesťanském vysokém učení nebylo možné."
„Madrasa není škola jako u vás doma. Je to duchovní příprava muslimů, kde se vykládá korán. Žáci se učí svatou knihu citovat a později ji vykládají. Kdo jiný by je měl vést než nejučenější muslimové? A je jedno, čím se živí."
„Proč tedy na madrase nevykládáš i ty?"
„Protože nejsem zámožný," vysvětloval pokorně stařičký knihovník. „Madrasu navštěvují všichni bystří chlapci našeho světa. Mnozí jsou ovšem chudí. Na madrase dostanou vzdělání zdarma. Proto vyučují na madrase muslimové, kteří jsou nejen učení, ale také zámožní, aby mohli své žáky podporovat."
„Počkej," zarazil ho nevěřícně Martin ze Stvolna. „Ty chceš říci, že náš pán ještě platí škole za to, že tam přednáší?"
„Všichni přednášející platí za čest hlásat Mohamedovu pravdu na madrase," vysvětloval knihovník. „Ovšem mít peníze nestačí. Bohatého hlupáka by učenci ve škole mezi sebe nepřijali."
„Opravdu z toho náš pán nic nemá? Vůbec nic?"
„Jistě že má. Plní Alláhův příkaz, aby šířil jeho víru. Za Alláha nemusíš bojovat jen mečem. Od toho máme mamlúky. My bojujeme za Alláhovu pravdu jinak. Svou učeností."
* * *
Asi tři týdny trvalo, než se Martinovi ze Stvolna podařilo naučit ostatní palácové hudebníky hrát tak, aby ho mohli doprovázet. Když to zkoušeli sami, šlo jim to výborně. Jakmile ale začali hrát hostům v jídelně, všichni hudebníci se předháněli, aby právě oni hráli co nejhlasitěji. Okamžitě zapomínali na melodii, a se široký mi úsměvy přešli do svého obvyklého rytmu rumpálu, který vytahuje okov ze studny. Po měsíci z paláce zmizeli. Martin ze Stvolna zůstal jediným hudebníkem. To ještě mezi ostatními dvořany zvýšilo jeho prestiž. Zasvěcení si dokonce šeptali, že se toho zvláštního muže bojí i správce harému Suhajmí. Ovšem pravda byla trochu jiná. Od konfliktu v atriu paní Beštak ani jednou s Martinem nepromluvila. A tak byl služebníkem ženského křídla paláce, s nímž žádná ze žen nepromluvila, a správce harému se mu vyhýbal. Snad nikdy v životě neměl Martin ze Stvolna tolik volného času. Štěstí, že byla po ruce palácová knihovna.
A stařičký knihovník, který ho trpělivě zasvěcoval do tajů arabského jazyka.
Každý večer hrával v jídelně a byl to jediný okamžik dne, na který se alespoň trochu těšil. Kdykoli do sálu vstoupila černovlasá kudrnatá dívka, zadívala se na něj a spiklenecky mrkla. Stejně, jak to kdysi uměla jeho Johanka. To bylo vše a víc také nečekal. Pak se posadila ke stolku k ostatním dívkám a dala se způsobně do jídla. Někdy se na něj podívala ještě jednou, když odcházela. Někdy ale ani to ne. Přesto Martina ze

Stvolna tahle hra bavila. Nikoli kvůli ní, ale to jediné mrknutí mu vracelo dávné sny.
Napadlo ho, jak se asi jmenuje. Jenže v domácnosti pravověrného muslima ji nesměl oslovit. Už proto, že během dne pobývala v uzavřené části harému. Vdané ženy chodívaly do města celkem často, ale ji nezahlédl ani jednou. Podle toho soudil, že je ještě svobodná. Ostatně vdaná muslimská žena by si netroufla na něj mrknout. Navíc ta dívka byla velice mladá.
Byla jediná v celém paláci, kdo se na něj díval jinak než jako na otroka, který večer hrává při jídle, tím si byl jistý. Dokonce ho napadla pošetilá myšlenka, že by mohl na její jméno složit nějakou píseň. Jenže vyptávat se na ně některého ze služebníků bylo stejné, jako požádat o vlastní popravu. V domácnosti Hákima ar-Rúního se na sebe služebníci sice přátelsky usmívali, ale všichni donášeli pánovi či jeho matce, aby se zavděčili.
Dny líně plynuly. Pokud počítal správně, byl v Káhiře již déle než půl roku. Za tu dobu se dostal do města jen jednou, když s Hákimem ar-Rúním navštívil jiného bohatého kupce a hrál v jeho paláci na hostině. Proto měl obrovskou radost, když se dozvěděl, že bude doprovázet majordoma Husejna, aby na bazaru vybrali nové hudební nástroje. To již uměl arabsky tolik, že byl schopen sám smlouvat. Proto se na bazaru rozdělili a Martin ze Stvolna zamířil do míst, odkud se ozývaly zvuky hudby. Tady byly stánky obchodníků s píšťalami, tamburínami a také s al'udy. Chvíli si vystavené zboží prohlížel, zkusil pár nástrojů a pak vstoupil do jednoho ze stánků.
Jemenský obchodník s hudebními nástroji ho posadil k nízkému kovovému stolku a sám mu nalil jakýsi černý horký nápoj, který nazýval kávou. Nic takového se v domácnosti Hákima ar-Rúního nepilo a Martin ze Stvolna proto opatrně usrkl. Káva byla silná a chutnala skvěle. Pak se začali dohadovat. Nabízené nástroje byly opravdu mistrovské kusy, ale když jemenský obchodník oznámil cenu, Martin ze Stvolna měl dojem, že špatně rozumí. Od majordoma věděl, že musí předložit vlastní nabídku, jejíž výše by měla být asi tak desetinou toho, co bude požadovat obchodník. Věděl také, že se obchodník nejen neurazí, až mu nabídne nějakou směšně nízkou cenu, ale s neobyčejnou rozkoší se vrhne do smlouvání. Bude si rvát vlasy, zaklínat se Alláhem i Mohamedem, přísahat na hlavy svých dětí, bude plakat, že se bude muset chopit žebrácké hole anebo rovnou že zahyne jako prašivý pes hlady. To prý patřilo k neměnnému rituálu. Martin ze Stvolna o tomhle slýchal, ale nikdy to ještě nezažil. Už se těšil, až si to zkusí.
Smlouvali dlouho a se zaujetím. Dvakrát se Martin ze Stvolna zvedl a stánek opustil, ale pokaždé běžel jemenský obchodník za ním a odtáhl ho zpět. Plakal, hrozil, dokonce si klekl a spínal ruce, chtěl si rozervat galábiji a tvář si vyválel v prachu. Nakonec se na ceně dohodli. Jemenský obchodník se rozzářil, a když dostal peníze, sáhl do koše a vytáhl plátěný váček. Podal ho Martinovi ze Stvolna a dodal, že v něm nalezne zrna, z nichž si může sám kávu uvařit, neboť si všiml, že mu chutná. Pak mu rychle vysvětlil, jak se připravuje. Objali se na rozloučenou a Martin se dvěma al'udy v rukách vyrazil hledat majordoma.
Do paláce Hákima ar-Rúního se vrátili až těsně před večeří. Martin stačil váček s kávou uložit pod polštář svého lůžka a běžel hrát. K přípravě se dostal až následujícího dne. Zašel do kuchyně, vypůjčil si malý měděný kotlík, naplnil ho vodou a postavil na oheň. Zprvu se obával, jak to zvládne, ale s radostí zjistil, že příprava kávy je nesmírně snadná. Přelil ji do misky a odebral se do atria ženského křídla paláce. Tam sedával, pokud nestudoval v knihovně. Dlaněmi svíral teplou misku a hřál si ruce. Vnímal nahořklou vůni kávy a najednou ho napadla nová píseň. K jeho překvapení se mu text začal v hlavě odvíjet v arabštině. Upil

kávu, misku postavil na podstavec sloupu a došel si pro al'ud. Začal vybrnkávat melodii a pobrukoval si slova. Než píseň dokončil, miska byla prázdná. Snad proto, že to byl nápoj nevěřících, složil svou první píseň v arabštině. Do literární dokonalosti provensálských trubadúrů jistě chybělo hodně, ale na to se tady tak přísně nehledělo.
Večer v hodovní síni Martin ze Stvolna čekal, až černovlasá kudrnatá dívka dojí. Jakmile odstrčila misku a otrok jí nalil do číše růžový serbet, spustil arabsky. Dívka upila a překvapeně zvedla oči. Obrátila se na něj většina stolovníků, ale on hrál jen té dívce. S úsměvem ho sledovala, a když skončil, začala tleskat. Všichni v sále se přidali. Hákim ar-Rúní uznale přikývl, pak vytáhl zlatý damašský dirham a Martinovi ho hodil.
Ráno následujícího dne si Martina ze Stvolna pozvala paní Beštak.
„Ušel jsi veliký kus cesty, aby ses stal muslimem," řekla přátelsky a pokynula mu, aby se posadil mezi hromadu polštářů proti ní. Hovořila arabsky.
„Vyznávám pravdu Alláhovu," odpověděl. Nikoli proto, že by si to myslel, ale protože to bylo rčení, které ho palácový knihovník naučil a doporučil v podobných situacích používat. Ovšem když o tom upřímně přemýšlel, neviděl v tom nic špatného. Nemohl zatratit Krista, protože stále doufal, že se jednou potká s Johankou, ale nebýt toho, asi by připustil, že víra v Alláha je pohodlnější a dokonce svým způsobem laskavější než křesťanství. Alláh toho po věřících mnoho nevyžadoval.
Stařičký knihovník mu vysvětlil, jaké jsou povinnosti pravověrných muslimů. Co však Martina doopravdy zaujalo, byl fakt, že nikdo Mohamedovy stoupence nekontroloval, zda Alláhova přikázání plní. To byl veliký rozdíl proti křesťanské církvi.
„Je to věc každého věřícího," vysvětloval stařičký knihovník. „Jistě, občas se najde imám, který se chce Alláhovi zalíbit a pravověrné sleduje jako vzteklý pes, ovšem takových mnoho není. A mnoho stoupenců nemají. Alláhova víra ti dává mnohem více svobody než víra v Krista. Vím, o čem mluvím. Studoval jsem některá nařízení papežů. Náš chalífa by nikdy nic podobného neřekl. Je to laskavý a moudrý muž."
Paní Beštak na Martinova slova spokojeně přikývla, a protože to byla zbožná žena, dotkla se při vyslovení Alláhova jména rukou svého čela a pak dodala: „Vyznáváš pravdu, již zvěstoval Mohamed, jeho prorok. Je načase, abys na pravou cestu vstoupil. Dnes mne doprovodíš do města."
Martin ze Stvolna se uklonil a opustil ji. Přemýšlel, kam asi půjdou. Nejspíše do nějaké mešity. Ale bylo mu to celkem jedno. Hlavní bylo, že se znovu dostane do Káhiry. Včera, když byl na bazaru, se nemohl lidí na ulicích nasytit. Jako by mu připomněli, že svět, to není jen palác Hákima ar-Rúního. Za procházku po Káhiře byl ochotný uklonit se i mihrábu v mešitě, který ukazoval směr k Mekce. Pak si ale uvědomil, že do mešity nejspíše nepůjdou. Stařičký knihovník mu vysvětlil, že do mešity smějí vstoupit jen pravověrní muslimové. To on nebyl. A ještě mu prozradil, že do mešity nesmějí vstoupit ani ženy. Jim je vyhrazen nevelký prostor za mříží, který má samostatný vchod z boku. K návštěvě mešity by ho určitě paní Beštak s sebou nevzala. Mohl by na ni nejvýše počkat na ulici. Posadil se v atriu k bazénku a sledoval červené ryby, jak rejdí u dna. Konečně se na mramorovém schodišti objevila paní Beštak. Doprovázelo ji několik služebných. Každá nesla velký košík. Došla k Martinovi a nařídila, aby si s sebou vzal al'ud. Pak se posadila do křesla, že ještě chvíli počkají.
Martin ze Stvolna se vrátil na své místo u bazénku. Tady sedával nejraději. Bezmyšlenkovitě přejížděl prsty po strunách. Najednou zahlédl na mramorovém schodišti postavu v bílé galábiji vyšívané zlatem. Těžce polkl, protože cítil, že se mu sevřelo hrdlo. Dolů sestupovala ona

černovlasá kudrnatá dívka. Hlavu měla zahalenou hydžabem a v ruce nesla rovněž košík, i když mnohem menší než služebné. Došla ke křeslu paní Beštak a uklonila se jí. Cosi říkala, ale Martin ze Stvolna byl daleko a nerozuměl. Natahoval uši, ale vnímal jen její příjemný melodický hlas. Paní Beštak vstala a zamířila rázně k východu. Na nádvoří čekala nosítka. Spolu s dívkou do nich nastoupila a křikla na nosiče. To už Martin ze Stvolna věděl, že jako služebník má kráčet vpravo od nosítek. Služebné s košíky kráčely až za nosiči. Před nosítky pochodovalo šest ozbrojenců a jejich velitel nesl zelený prapor se zlatým půlměsícem. Martin bohužel neviděl ze svého místa na mladou dívku, protože ji zakrývala vysoká postava paní Beštak.
Prošli kolem mešity al-Azhar a pokračovali podél hradeb Citadely k mešitě Ibn Túlůna. U ní odbočili do úzkých uliček, které směřovaly k jednomu z ostrovů na Nilu. Paláce tu nebyly tak výstavné a procházeli kolem prostých bílých domků řemeslníků a pouličních trhovců.
Dorazili na břeh. Tady stály jen nevzhledné chatrče obklopené hromadami bahna, které sem přinášely každoroční záplavy. Sotva se průvod paní Beštak objevil, vyhrnuli se z chatrčí lidé. Většina měla na sobě krátké špinavé zástěrky, které jim stěží zakrývaly klín a boky. Jinak byli nazí. Byli špinaví, vlasy měli neupravené a těla vychrtlá hlady. Křičeli, mávali a ústa měli roztažená v širokém úsměvu. V jejich snědých tvářích vypadaly bělostné zuby jako vlčí tesáky. Přesto nevypadali nepřátelsky. Paní Beštak poručila nosičům, aby zastavili. Sotva se nosítka dotkla země, vystoupila. Pokynula služebným a od jedné si vzala košík. To už ji obklopili lidé z chatrčí. Paní Beštak jim s laskavým úsměvem rozdávala placky a nakrájené čtvrtky melounů.
Martin ze Stvolna zůstal stát vedle nosítek a nevěděl, co by měl udělat. K tělu tiskl al'ud a cítil se trochu nesvůj. Všude byla špína a neuvěřitelný zápach.
„Pilířem naší víry je pět základních povinností. Jednou z nich je zakát, almužna chudobným," uslyšel za sebou příjemný dívčí hlas. Trhl sebou a rychle se ohlédl. Krok za ním stála ona černovlasá kudrnatá dívka. „Má babička se rozhodla, že právě to bude tvůj první krok k přijetí Alláha. Každý má dávat část svého majetku potřebným. Protože ty ale nevlastníš peníze, potěšíš chudobné svým zpěvem. I takovou almužnu ti Alláh zapíše do knihy tvých ctností a hříchů, abys dosáhl spasení." Pak mu pokynula, aby ji následoval, a vyrazila k houfu lidí tísnících se kolem paní Beštak.

Kapitola 48.

Martin seděl na kusu vyplaveného dřeva u břehu Nilu a hrál. Kolem poskakovaly děti, muži tleskali do rytmu a o chvíli později se z chatrčí vynořily i ženy. Vlnily se s roztaženýma rukama a kroutily boky do rytmu hudby.
Černovlasá kudrnatá dívka přinesla svůj košík. Měla v něm sladké pamlsky a rozdávala je dětem a ženám. Paní Beštak zatím rozvázala kožený váček a každému muži dala po jednom stříbrném dináru. Martin hrál dlouho. Kolem zněl smích a míhaly se rozjásané tváře. Pak se ozval z mešity hlas imáma. Všichni jako na povel padli na kolena. Martin odložil al'ud a přidal se k ostatním. Černovlasá kudrnatá dívka klečela vedle něj. S dlaněmi zvednutými proti očím zaníceně vzývala Alláha a klaněla se k Mekce. Martin ze Stvolna se modlil stejně jako ostatní muslimové a zpytoval svědomí, zda ho vůbec při modlitbách nějaký bůh ještě dokáže oslovit. Jenže už dlouho neslyšel hlas žádného, křesťanského ani muslimského. Opakoval známé pohyby, ukláněl se a uvažoval, proč tu vlastně vůbec ještě je. Proč chodí po tomhle světě, kde ztratil všechnu radost a jediné, co mu zbylo, byla jeho hudba, kterou provozuje jen proto, aby večer chutnalo rodině jeho pána a aby si zatancovala chudina na břehu Nilu.

Po skončení pobožnosti pronesla paní Beštak naučení k lidem, aby milovali Alláha a poslouchali svatá slova Mohamedova. Potom i s mladou dívkou nastoupila do nosítek a průvod se vydal zpět do města, uzounkými a křivolakými uličkami k Citadele. Právě se ocitli na prostranství před mešitou Ibn Túlůna, když se ozval křik a vzápětí se z jedné z bočních ulic vyřítil na mídán dav mužů oblečených v prostých galábijích, ale bylo mezi nimi i několik muslimů v galábijích z nejlepší látky a vyšívaných zlatem. Měli ruce nad hlavami, utíkali jako o život a křičeli cosi, čemu Martin ze Stvolna nerozuměl. Měl jen dojem, že to jsou nějaká jména. A pak ještě zaslechl slovo vězení, ale tím si nebyl jistý.
Nosiči okamžitě postavili nosítka na zem, dost nešetrně. Pak se otočili a rozběhli se k otevřeným vratům na nádvoří mešity. Všichni, kdo byli právě na mídánu, udělali totéž. Po kratinkém váhání se dali na útěk i strážní.
Paní Beštak odhrnula záclonku a vyhlédla
ven. Chvíli trvalo, než zjistila, co se děje. Pak si sama otevřela dvířka a i se svou černovlasou vnučkou vyběhla ven. Bezradně se rozhlédla a pak zamířila k vratům mešity Ibn Túlúna.
„Utíkej," křikla na Martina ze Stvolna černovlasá kudrnatá dívka.
Uvědomil si, že stále netuší, jak se jmenuje. Koutkem oka zahlédl ozbrojeného mamlúka, který stál stranou pod palmou a rychle se modlil k Alláhovi. Pak tasil svůj meč.
„Co se děje?" volal Martin. S nevelkým odstupem utíkal za paní Beštak a její vnučkou. Mídán byl už téměř liduprázdný. Obě ženy dobíhaly k vratům na dvůr mešity, když se na kraji uličky objevili tři muži neurvalého vzhledu. Měli v rukách meče, z nichž kapala krev.
Ve vchodu do mešity stálo několik služebníků imáma, kteří právě zavírali těžká kovaná vrata. Jeden z nich zastavil paní Beštak a přísněji upozornil, že do mešity ženy nesmějí vkročit.
„Ale oni nás zabijí," vykřikla paní Beštak zděšeně.
„Je-li to vůle Alláhova...," pokrčil rameny imámův služebník a odstrčil ji. Pak křikl na Martina, aby si pospíšil, protože musí rychle zavřít.
Martin ze Stvolna se nerozhodně zastavil. Muž u vrat se na něj bez zájmu zadíval, pak pokrčil rameny a vrata do mešity s dutým úderem přibouchl. Bylo slyšet skřípání závory.
Ti tři s meči se zatím zastavili a rychle se rozhlíželi. Martin ze Stvolna si je prohlížel. Měli šílené oči a na rtech krutý škleb. Mam-luk s mečem v ruce zamířil k nim. Nabádal je jménem Alláha, aby se neprotivili a složili zbraně. Když se k nim přiblížil, ti tři se na něj vrhli, ale protože to mamlúcký ozbrojenec nečekal, nebyl zvyklý na odpor lidí ve městě, v mžiku ho rozsekali. Martin ze Stvolna si byl jistý, že ti tři jsou posedlí. Nestačilo jim, že mamlúka zabili, ale usekli mu obě ruce a hlavu. Tím se naštěstí chvilku zdrželi.
Paní Beštak se spolu se svou černovlasou vnučkou krčila u zdi mešity za rozložitou palmou. Neměly kam utéct. Cesta k bočnímu vchodu, jímž směly ženy vstupovat do mešity, vedla kolem oněch tří vrahů. Martin ze Stvolna stál několik kroků od nich a zoufale přemýšlel, co se dá dělat. Bylo mu jasné, že si jich ti tři
musí všimnout.
„Co jsou zač?" optal se tiše.
„Lupiči... zavraždili spousty kupců. Dneska je měli popravit, ale podařilo se jim uprchnout," vysvětlovala tiše černovlasá dívka. Paní Beštak se třásla strachy a nebyla schopná slova.
Bylo jasné, že jim jde o život. Kdysi něco podobného zažil Martin v Métách. Tam také jednou uprchl odsouzenec z popraviště, ale protože mu bylo jasné, že se z města nedostane, začal řádit, jako by ho kousl bazilišek. Mstil se všem a jeho šílenost mu dala sílu, že čtyři ozbrojenci měli co dělat, aby ho zneškodnili.

Rychle se rozhlížel, co by mohl použít jako zbraň. Pak si všiml, že na zemi opodál se cosi leskne ve slunci. Natáhl krk a měl dojem, že tam leží dlouhá a široká dýka, možná tesák, který ztratil některý z utíkajících muslimů.
„Jak se jmenuješ?“ optal se jen jakoby mimochodem černovlasé dívky.
I přes vážnost situace, v níž se ocitli, se v dívčiných očích objevil záblesk úsměvu. Nepropadla panice jako její babička. Ta klečela na zemi a modlila se k Alláhovi. Měla bledé rty a chvěla se.
„Normálně se mužům na takové otázky neodpovídá,“ opáčila. „Ale pokud se Alláh nesmiluje, nebude už příležitost, aby ses to dozvěděl. Jsem Aiša, stejně jako nejmilejší manželka proroka Mohameda.“
Tři lupiči zatím skončili své krvavé dílo. Nechali ležet mrtvého v prachu a rozhlíželi se po liduprázdném prostranství. Protože jim svítilo do očí slunce a stěna mešity Ibn Túlúna byla zářivě bílá, žen ukrytých za palmou si nevšimli hned. Zato Martina ze Stvolna, který měl na sobě tmavou galábiji, zaregistrovali okamžitě. Martin jim dal ještě chvíli čas, aby si byl jistý, že jejich pozornost obrátí na sebe. Pak se rozběhl. Doufal, že se mu podaří odlákat je od žen na opačnou stranu mídánu. Lupiči se za ním skutečně rozběhli, ale když už si Martin myslel, že má vyhráno, všiml si jeden z nich žen krčících se za palmou. Okamžitě odbočil. Jeho druhové udělali ještě několik kroků, ale pak nechali Martina být a rovněž se rozběhli k oběma ženám.
Martin ze Stvolna byl právě v místech, kde zahlédl lesknout se ocelové ostří dýky. Našel ji ihned. Zvedl zbraň a rozběhl se zpátky. Nemířil však k bráně mešity, ale utíkal obloukem k místu, kde ležel mrtvý mamlúk. Lupiči zatím doběhli k oběma ženám. Jeden z nich zvedl meč a chtěl je zabít. Ale Aiša v tu chvíli shodila z ramen svou galábiji. Po očku sledovala Martina a přitom s trochu sevřeným hrdlem lupičům vykládala, že by snad byla škoda, kdyby ji zabili, když mohou mít její krásné tělo. Lupiči se zastavili a začali se dohadovat.
Martin ze Stvolna zatím zvedl mamlúkův meč, a co mu síly stačily, rozběhl se k mešitě. Jeden z lupičů právě zvedal meč, aby zabil paní Beštak, a druhý si vyhrnoval galábiji a sápal se po Aiše. Martin uchopil dýku za špičku. Kdysi ho jeden kejklíř učil, jak vrhat nožem, aby se zabodl do stromu. Nebyl si jistý, zda to dokáže v běhu a se zbraní, kterou drží prvně v ruce, ale stejně neměl na vybranou. Zpomalil, přimhouřil oči a pak švihl rukou. Dýka vylétla z jeho dlaně a s neomylnou přesností zasáhla záda muže, který se právě chystal znásilnit Aišu. Lupič vykřikl, rozhodil ruce do stran a zhroutil se v krvi do prachu.
Druzí dva se jako na povel otočili. Martin ze Stvolna se k nim hnal celý zadýchaný a zpocený. Paní Beštak slabě vykřikla a omdlela. Aiša se sklonila a rychle si přetáhla galábiji přes nahé tělo. Přitom se štítivě otřásla, protože ji měla potřísněnou krví muže, který umíral u jejích nohou.
Martin ze Stvolna utíkal s mečem zvednutým před sebou. Věděl, že útočit takhle není výhodné, jenže musel ty dva odlákat. Musel je donutit, aby se vrhli na něj. Po očku pozoroval Aišu. Doufal, že ji napadne otočit se a utéct. Jenže neudělala to. Klekla si a křísila svou babičku.
Oba lupiči začali křičet jakési kletby. Protože nepřemýšleli, rozběhli se proti Martinovi, ovšem drželi se stále těsně vedle sebe. Kdyby to byli zkušení rytíři, rozestoupili by se, aby mohli zaútočit každý z jiné strany. Sevřít nepřítele jako v kleštích bylo to nejjednodušší, co uměl každý panoš, který se vojenskému umění teprve učil. Ti dva stáli vedle sebe a navíc si překáželi, protože se nemohli pořádně rozmáchnout, neměli prostor, kam uskakovat. Prvního srazil Martin po krátkém boji a druhý se dal na útěk. Zamířil zpět do ulice, kterou na mídán se svými druhy přiběhl. Než ale dosáhl nároží domu, objevilo se několik mamlúckých ozbrojenců, kteří si s ním rychle poradili.

Mamlúci se rychle zorientovali v tom, co se vlastně stalo. Na nosítkách odnesli tělo svého zabitého druha. Martinovi ze Stvolna nejprve sebrali meč, pak ho spoutali a odvedli s sebou do Citadely.

* * *

Dvěma mohutnými bránami vstoupili do Citadely. Na plochém návrší ji vybudoval největší bojovník islámu Saladin, kterému se podařilo před dvěma sty lety dobýt na křižácích zpět Jeruzalém. Byl odtud nádherný výhled na střechy města a na modrou stuhu Nilu. Za ní se na obzoru tyčily dech beroucí pyramidy, které prý byly hrobkami dávných vládců.

Ozbrojení mamlúci vedli Martina ze Stvolna přes nádvoří kolem paláce do nedávno dostavěné mešity Muhammada an-Násira. Zde se pravidelně konala zasedání soudu. Ještě před bránou mu sňali pouta. Tady nebylo kam utéct.

„Co provedl tento muž?" optal se přísně postarší muž s dlouhým šedým vousem, který seděl na vyřezávané stolici ve stínu arkád, obklopujících nádvoří mešity.

„Měl meč," přednesl žalobu velitel mamlúcké hlídky. „Podle příkazu našeho vznešeného vládce má být popraven každý obyvatel Káhiry, který bude na ulici přistižen se zbraní v ruce."

„Proč jsi porušil zákon našeho pána al-Ašrafa Ša'bána?"

„Bránil jsem dvě vznešené ženy, které přepadli tři lotři. Byli rovněž ozbrojení. Jsem otrokem v domácnosti kupce Hákima ar-Rúního."

„Podle řeči slyším, že jsi cizinec... Jsi věřící?" vykřikl polekaně soudce. Byli v posvátném okrsku mešity. Pokud by toto místo znesvětila noha nevěřícího křesťana, byla by to svatokrádež s nedozírnými důsledky. Káravě vrhl pohled na velitele mamlúcké hlídky. Něco takového měl prověřit dříve, než sem toho muže přivedl.

Martin ze Stvolna však už věděl o místním životě dost, aby se nechoval pošetile. Uklonil se nejprve směrem k Mekce a pak pronesl vyznání Alláhovy víry, jejímž prorokem je Mohamed. Bylo vidět, jak si soudce oddechl. Rukou si zamyšleně hladil svůj majestátní vous a pak velitele mamlúků vyzval, aby mu pověděl o okolnostech, za nichž byl tento muž přistižen při porušení zákona.

Jakmile velitel stráže skončil, optal se soudce, zda se to opravdu tak stalo. Martin ze Stvolna nerozuměl všemu, protože maralúk hovořil s úděsným přízvukem, ale pochopil, že událost popsal celkem věrně až na některé drobnosti, které nebyly důležité. Jakmile přisvědčil, soudce vstal, aby vynesl rozsudek.

Prohlásil, že jako otrok udělal jen to, co je jeho povinností - chránil majetek svého pána. Proto by bylo nespravedlivé, aby za svou věrnost zaplatil životem, i když porušil zákon. Na druhou stranu ovšem není možné, aby si kdokoli dovolil zákony porušovat, byť v dobré víře, neboť je na Alláhovi, aby pravověrné chránil. Pokud to byla jeho vůle, aby se těm ženám nic nestalo, nebylo třeba porušovat zákony vládce Egypta.

Přestože byl Martin ze Stvolna přistižen s mečem v pravé ruce, nebude popraven. Na znamení milosti mu jen bude pravá ruka pro výstrahu uťata. Pak se soudce rovněž uklonil směrem k Mekce a pronesl závěrečnou formuli o věčné slávě Alláhově.

Mamlúci Martina ze Stvolna vyvedli bránou z nádvoří mešity a zavřeli ho do vězení v přízemí jedné z mnoha věží, které chránily hradby. Nezpěčoval se, protože jakýkoli odpor byl zbytečný. Posadil se na podlahu a zády se opřel o chladnou kamennou stěnu. Zvedl pravou ruku až k očím a prohlížel si jí. Pokud by o ni přišel, znamenalo by to konec hry na loutnu.

Od Johančiny smrti se nemohl zbavit hořkosti v duši, protože Bůh mu vzal jedinou bytost, na které mu doopravdy záleželo.

Teď si uvědomil, že kromě jeho ženy mu v životě záleží ještě na jedné věci, a tou bylo jeho hudební umění. Při Johančině pohřbu se mu poprvé mihlo hlavou, že život skončí vlastní rukou. Tehdy podobně nesmyslné myšlenky zahnal, protože měl syna, o kterého se chtěl postarat. Ve

Valašsku ještě nebyl sám. Navíc by byl zatracen, jestliže by se zachoval tak bezbožně a opravdu by na sebe vztáhl ruku. Nikdy už by se nesetkal s Johankou. Jenže teď byl sám. Bez Johanky a ještě měl přijít o to opravdu poslední, co mu zbývalo, o své umění. Pokud rozsudek vykonají, co když po smrti předstoupí před Johanku jen s jednou rukou, která mu zbude? To raději věčné zatracení!
Vstal a střílnou vyhlédl ven. Bělostné střechy káhirských domů a věže minaretů, poskládané mezi zelenými ostrůvky palem, vypadaly tak mírumilovně a spokojeně. Pomalu se stmívalo. Chvíli musel hledat, než našel za mešitou al-Azhar palác svého pána. Obě ženy, které zachránil, se tam zřejmě právě teď strojily, aby mohly odejít na večeři s ostatními členy své domácnosti.
Ozval se naléhavý hlas imáma, k němuž se přidávaly další. Vysoké zpěvavé hlasy vybízely věřící: „Alláh akbar!"
Martin ze Stvolna bez přemýšlení poklekl a uklonil se směrem k Mekce. Pak naznačil, že si symbolicky omývá ruce, a zvedl dlaně proti očím. „Alláhu, jenž jsi jediným bohem a tvým prorokem je veliký Mohamed, zachraň mou pravou ruku," modlil se.
Nějak mu připadalo nepatřičné prosit o svou záchranu Krista. Žil v muslimském světě, a pokud mu měl někdo pomoci, pak ten, jehož tu všichni uctívali. Čím déle tu žil, tím pevněji byl přesvědčený, že bůh je opravdu jen jeden. Jeden jediný pro všechny. A že jeho pravdu zvěstují různí proroci - Abrahám Židům, Kristus křesťanům a Mohamed muslimům. Přesně tak, jak mu to vykládal stařičký knihovník v paláci Hákima ar-Rúního, když ho zasvěcoval do slov koránu. Protože však boží pravdu pochopil každý prorok jinak, jejich stoupenci se mezi sebou zabíjeli, aby všem dokázali, že jen oni mají právo přisvojit si boha a jeho pravdu. Ale proč by se na pravdě věčné nemohli setkat stoupenci veškeré boží pravdy, ať to byli židé, muslimové anebo křesťané?
Všichni společně.
Hlasy znějící z ochozů na vršcích minaretů pomalu utichaly a s přicházející tmou se Káhira ukládala ke spánku. Muslimové chodívali spát brzy, protože tak si to Alláh přál. Za dveřmi se ozvaly kroky a do nízkého klenutého vězení vstoupil žalářník. Na zem postavil džbán s vodou a misku s kaší. Prohodil s Martinem pár laskavých slov, pak zase dveře zavřel a pečlivě uzamkl. Martina to trochu překvapilo. Nikdo ho neponižoval, jak se mu to stalo, když ho kdysi věznila inkvizice.
Najedl se a pak se vrátil ke střílně. Toužebně vyhlížel ven. I když už byla noc, vzduch byl stále ještě horký, ovšem od pouště už zavanul chladný vzduch. Ve tmě dole pod ním se pomalu objevovala světla tisíců lamp.
Znovu se mu vybavila laskavá žalářníkova slova. Byl odsouzenec, ale byl také pravověrný muslim. Alespoň v očích toho muže. Těžce si povzdechl a posadil se na podlahu.
Ke svému údivu zaslechl za dveřmi znovu šramot. Někdo odemykal. Do jeho kobky pronikl jasný svit plamene. Objevil se jeho žalářník s malou lampičkou v ruce.
„Alláh je spravedlivý," řekl spokojeně. „Náš vznešený sultán ti dal svobodu."

Kapitola 49.

Martin ze Stvolna pomalu scházel po parkánu mezi hradbami a palácem k bráně Báb al-Gabal. I když už byla téměř noc, brána byla otevřená. Stál u ní oddíl strážných v kovové zbroji, která se leskla ve světle loučí. Tahle brána byla v Citadele jediná, která se nezavírala ani v noci, jen tehdy, pokud se objevil nepřítel anebo došlo ke vzpouře. To bylo za vlády mamlúckých sultánů velice často. Předchůdce toho dnešního, sultána al-Mansúra Muhammada, zavraždili po necelých třech letech vlády sami

mamlúci, aby dosadili na jeho místo jiného svého oblíbeného velitele. Jako záminku si vzali nezpochybnitelné Alláhovo znamení - zřítil se právě dostavěný minaret.
Martin prošel klenutým průjezdem masivní kamenné brány a po široké cestě sestupoval podél hradeb k domům, kde začínaly káhirské ulice. Vedle cesty zahlédl nosítka a u nich několik služebníků s hořícími loučemi. Zprvu si jich skoro ani nevšiml, ale pak si uvědomil, že trochu stranou stojí správce harému Hákima ar-Rúního Suhajmí. Ruce měl složené v rukávech galábije a mračil se.
Odbočil z cesty a přes trávník zamířil k palmám. Sotva ho správce Suhajmí zahlédl, vyrazil mu netrpělivě vstříc. Ostře vyštěkl: „To je dost!" Pak se otočil a odvedl ho k nosítkům. Zdvořile oznámil, že už je tady. Štíhlá pěstěná ruka, na níž přesto věk zanechal své stopy, odhrnula záclonku. V okénku se objevila tvář paní Beštak. Obličej měla jako obvykle bez výrazu. Protože uvnitř nosítek bylo šero, její oči nebyly skoro vidět. Správce Suhajmí postrčil Martina, aby přistoupil blíže, pak se uklonil a diskrétně odešel stranou.
„I když je povinností otroka pomoci svým pánům... děkuji ti," začala trochu chraptivým hlasem. Mluvila však stále svým chladným pánovitým způsobem. „Byla to samozřejmě vůle Alláhova. Chci ovšem, abys věděl ještě něco. To, že jsi dostal milost, byla sice také vůle Alláhova, ovšem draze zaplacená. Má nejdražší vnučka Aiša tě vykoupila. Sám sultán al-Ašraf Ša'bán ji přijal a na znamení své milosti od ní přijal jako dar zlatý prsten s velikým smaragdem. Ten prsten měl cenu stovek otroků, jako jsi ty. Já to nechtěla, ale prosadila si svou..."
„Slíbila jsi, že o tom nebudeš mluvit," ozval se ze tmy za ní příjemný dívčí hlas. Martin ze Stvolna se naklonil ještě blíže k okénku a uviděl nezřetelný obrys dívčí hlavy. Vzápětí si Aiša otevřela dvířka na opačné straně nosítek a vystoupila ven. Paní Beštak si těžce povzdechla a dodala: „Chce s tebou hovořit mezi čtyřma očima.
Neměla bych to připustit, ale jako byla vůle Alláhova, že jsi mi zachránil život, je jistě i jeho vůlí, abyste spolu promluvili. Nezapomeň, jsi pravověrný muslim."
„Proč mi to připomínáte?" zamračil se trochu rozmrzele Martin ze Stvolna. Nic z toho, co se právě dozvěděl, mu na klidu nepřidalo.
„Mám ti odpovídat?" ušklíbla se paní Beštak s neskrývaným sarkasmem. Pak zvedla výhrůžně prst a hlavou pokynula, aby se už nezdržoval.
Aiša poodešla a zastavila se u shluku vzrostlých palem. Opřela se o kmen jedné z nich a čekala. Měla na sobě bělostnou galábiji se stříbrným vzorem, podobným měsíčnímu svitu. Své černé vlasy měla zavinuté do těžkého brokátového šátku. Tvář měla slabě nalíčenou a ve svitu plamenů loučí jí to nesmírně slušelo. Stála tam se svěšenými rameny a vypadala nesmírně posmutněle.
Martin ze Stvolna k ní došel a zvědavě se zastavil. Byl nejméně o hlavu vyšší než ona a teď, když se krčila pod palmou, vypadala ještě drobnější a křehčí.
Aiša se na něj podívala s přivřenými víčky a pak ostře prohlásila: „Je ti doufám jasné, že mého otce nemůžeš požádat, aby mne za tebe provdal?"
„Zbláznila jste se?" vyjelo z něj bezděčně.
„Jsi otrok," pokračovala přísně. „Přesto máš na to právo. Ty to samozřejmě neuděláš. Ovšem... co budeme dělat pak, to opravdu nevím."
„Nerozumím vám, vznešená Aišo," bránil se Martin ze Stvolna a nepatrně couvl. Bál se, co vlastně ta dívka chce. „Jaké že mám právo?"
„Měla bych se stát tvou ženou, když už jsi mne zneuctil."
„Vždyť jsem se vás ani prstem nedotkl," vybuchl popuzeně. Z vězení ho zachránila, ale teď se chová, jako by ho chtěla dostat na popraviště. Nic jiného se v muslimském světě nedělalo s muži, kteří zneuctili cizí ženu.

„Ty to nechápeš?“ optala se stydlivě a sklopila pohled k zemi. „Viděl jsi mne..., svlékla jsem se před tebou..., chápeš? Mohamed praví, že ženu, kterou nezakrývá oděv, smí spatřit toliko její manžel.“
„V mém světě se za zneuctění považuje něco jiného,“ oddechl si Martin ze Stvolna. „Viděl jsem v životě spousty nahých žen, které nebyly mými manželkami. A navíc... já se na vás ani jednou nepodíval, vznešená Aišo.“
Vrhla na něj krátký a nedůvěřivý pohled. „Jak tedy víš, že jsem tam stála bez oděvu?“
Měl by prohlásit, že to dosud vůbec netušil a teprve teď se to od ní dozvěděl. Ve svém životě však téměř nikdy nedokázal v podobné situaci takhle hloupě lhát. A nedokázal to ani nyní. Pokrčil rameny a nevinně podotkl: „Opravdu jsem se nedíval... ale cosi jsem přece jen zahlédl. Přísahám, nepovím o tom do smrti živé duši.“
„Mohl bys na tom vydělat,“ namítla prudce. Hlavou pokynula směrem ke správci harému. „Vidíš toho vykastrovaného zmetka? Ten by ti za něco takového zaplatil spoustu peněz. Nenávidí mě, protože jsem nejoblíbenější dcera našeho pána. Stále prosazuje dcery druhé manželky mého otce. Jak ti to mohu věřit?“
Martin ze Stvolna neodpověděl, jen se na ni s převahou zadíval. Nebyla už dítě, ale nebyla ještě ani dospělá žena. Mlčel.
„Promiň,“ špitla zrudlá studem. „Já to tak nemyslela. Zachránil jsi mi život. Ale pochop... Byla jsem zneuctěna. Pokud by se to dozvěděli mí nepřátelé, prohlásí mne za bezectnou děvku a nechají mne ubičovat k smrti.“
„Ten třetí lupič přežil,“ namítl věcně Martin ze Stvolna. „Co když to prozradí on?“
„Neprozradí,“ zavrtěla Aiša rázně hlavou, až se jí hydžab svezl z vlasů. Rychle si ho upravila a přitom hrdě vykládala: „Nechala jsem ho ve vězení uškrtit dřív, než předstoupil před soudce. Nikdo ho nestačil vyslechnout. A má babička omdlela, nic si nepamatuje.“
„Proč jsi to vůbec udělala? Mohla jsi utéct, aby ses nedostala do téhle... řekněme hloupé situace?“
„Měla jsem strach. Ne o sebe, ale o babičku. Mám ji strašně ráda,“ vysvětlovala překotně Aiša a odlepila se od palmy. Popošla a stála teď krok od Martina. Cítil její horký prudký dech. „A ty jsi šel někam pryč. Myslela jsem, že chceš utéct. Nevěděla jsem, co dělám. Prosím... že sis mne neprohlížel?“
„Měl jsem jiné starosti, vznešená Aišo. Jen jsem vás zahlédl, ale hned pak jsem musel bojovat,“ konejšil ji. Před očima se mu znovu mihla ta scéna, jak shazuje svou galábiji. Vlastně teprve teď měl klid, aby si vybavil, jak opravdu vypadala. Pocítil slabé vzrušení.
Nepatrně se usmála. „Lžeš. To já poznám... Ale budeš mlčet. Věřím ti. Víš...,“ zaváhala a pak rychle pokračovala: „Má babička mi radila, abych nechala ve vězení uškrtit i tebe. Ale já věděla, že bys mne nezradil.“
„Nezradil,“ potvrdil slavnostně. „Mám ovšem jednu podmínku.“
„Kolik,“ optala se chladně a ustoupila zpět k palmě. „Nechci peníze. Vznešený Hákim ar-Rúní mne koupil proto, abych jeho děti učil hudebnímu umění. Ale stále jsem nedostal příležitost. Pro začátek bych rád začal s vámi, vznešená Aišo.“
„V otcově domácnosti nenajdeš nikoho, kdo by zpíval hůře než já,“ zasmála se trochu strojeně a znovu se na něj krátce zadívala.
„Jakže se jmenuješ?“
„Martin,“ odpověděl a odvrátil svou tvář. Mezerou mezi palmami byl vidět odlesk světel noční Káhiry. Opatrně dodal: „Nemusíme hrát a zpívat. Stačilo by mi jen si s vámi občas pohovořit. Je toho tolik, čemu z vašeho světa nerozumím. A je toho rovněž tolik, co jsem prožil... a o čem bych chtěl někomu vyprávět.“

„Třeba o těch cizích ženách, které jsi viděl nahé?“ optala se pobaveně a uličnicky mrkla.
„Ne... asi to není dobrý nápad,“ prohlásil a nedokázal skrýt dojetí. Johanka se mu stále ve vzpomínkách vracela. Tím spíše se cítil neuvěřitelně osamělý. „Já vlastně zapomněl... zapomeňte prosím i vy, vznešená Aišo. Alláh vedl mé kroky a jsem rád, že jsem vás zachránil.“ Uklonil se a zamířil zpět k nosítkům.
* * *
Do paláce Hákima ar-Rúního se vrátili až pozdě v noci. Ruch na ulicích i na bazarech dávno utichl, zavřené byly i stánky, které nabízely pozdním chodcům občerstvení. Nosiči dopravili nosítka před vchod do ženského křídla paláce. Správce harému Suhajmí křikl pánovitě na strážné, aby okamžitě otevřeli bránu, a nosičům nařídil, aby nosítka donesli nahoru do patra paláce, kde se nacházely ložnice. Martin ze Stvolna se otočil a unaveně zamířil ke stavení, v němž bydleli palácoví služebníci.
„Stůj,“ zaslechl za sebou hlas paní Beštak. Rychle se obrátil a uklonil.
„Počkej v atriu!“ Hned potom nosítka zmizela. Martin ze Stvolna zachytil zlostný pohled harémového správce.
Loudavě se vrátil do zšeřelého atria. Jedinou dobře osvětlenou částí byl bazének s červenými rybkami. Posadil se na jeho kraj a sledoval, jak se ve vodě prohánějí. Byly šťastné a možná si myslely, že jsou svobodné, ale ve skutečnosti byly zavřené v malém bazénku. Stejně jako on v tomto paláci. Zvedl pravou ruku a chvíli si jí prohlížel. Co mohl chtít víc? Nezmrzačili ho. Alespoň zatím.
„Zachránil jsi mou vnučku Aišu,“ zaslechl za sebou. Tak se zabral do svých úvah, že přeslechl kroky paní Beštak. „A mne také. Ovšem vím i to, co bylo pak. Co udělala má vnučka, než jsem omdlela. Tvé oči viděly něco, co nikdy vidět neměly. Zítra si promluvím se svým synem. Nemyslím, že by bylo dobré poslat tě pryč z domu. Tvá ústa by bylo lepší uzamknout navždy. Ale Aiša tolik prosila, abys zůstal naživu. Nemusím se ti zpovídat, proč jí tohle pošetilé přání splním. Ovšem pak zbývá jediná možnost. Aiša si tě musí ohlídat sama. Požádám svého syna, aby tě připsal na seznam věna, které dostane, až si ji nějaký vznešený muž odvede. Staneš se jejím osobním otrokem. Ale než odejde z domu, budeš hrát mně i ostatním. To je všechno. Počkej tu, tvá nová paní sem za chvíli přijde.“
Paní Beštak se usmála. V šeru, které skrylo stopy stáří, vypadala neobyčejně půvabně. Aiša jí byla velice podobná. I když hovor skončil, Beštak nezamířila k mramorovému schodišti. Po chvilce kratinkého váhání řekla: „Pověz mi ještě něco. Proč jsi pro nás nasadil svůj život, když všichni ostatní utekli? Já vím, že se tajně klaníš Kristovi. A přesto ses zachoval mnohem statečněji než pravověrní vyznavači Alláha. Nerozumím tomu.“
„Jsem rytíř,“ řekl Martin ze Stvolna. Hlavou se mu mihlo, že to snad už ani není pravda. „V křesťanském světě platí zásada, že rytíř je povinen raději zemřít, než by dopustil násilí na slabším a především na ženě. Ovšem pokud vím, váš veliký vládce Saladin byl stejný. Byl také rytíř.“
„Saladin...,“ opakovala nezněle, jako by vzpomínala na něco krásného, co je dávno minulostí. Pak jako by se vytrhla ze snu, přísně se optala: „A co pro vašeho proroka? Pro Krista? Pro toho není rytíř povinen zemřít?“
„Jistě, i pro něj. Stejně tak pro Pannu Marii, svého panovníka a rovněž v boji za svou svobodu. Důvodů, proč musí křesťanský rytíř nasazovat krk, je mnoho. Proto jsem přijal Alláha. Jako muslim mám povinnost zemřít jen pro něj a jeho proroka Mohameda. Teď to mám mnohem jednodušší,“ vykládal trochu lehkovážně. Byl však přesvědčený, že hovoří správně. Paní Beštak byla neobyčejně zbožná, a proto si nemohl dovolit zavdat důvod k pochybnostem o své pravověrnosti. Žil ve společnosti kupců a tohle byl argument, kterému mohl každý kupec rozumět.

Možná byl přehnaně opatrný, v Káhiře žili svobodně nejen Židé, ale i křesťanští Koptové a měli dokonce své kostely, kde vyznávali víru podle tradice svých předků. Žádný z nich však nebyl členem domácnosti Hákima ar-Rúního. Egyptští muslimové byli ve víře celkem tolerantní, ale vše mělo své hranice. Nechápal, proč se ho paní Beštak vyptává právě na tohle.
„Myslím, že lžeš," řekla paní Beštak káravě. „Jestliže jsi opravdu přijal Alláha, proč jsi potom nasazoval krk pro nás? Vždyť jsme jen ženy. Protiřečíš si!"
„Snad ze zvyku. V tu chvíli jsem neuvažoval," omlouval se Martin ze Stvolna. „Ale nehledejte v tom prosím nic špatného."
„Ne, to jistě nehledám," usmála se. „Jen se snažím pochopit. No... snad bude ještě příležitost pohovořit si o tom." Otočila se a rychle odcházela. Na schodech se potkala s Aišou, která sestupovala dolů a v ruce nesla dva poháry. Mlčky na sebe kývly a paní Beštak zmizela. Aiša pokračovala po mramorových dlaždicích. Do nočního ticha se rozléhaly pravidelné pleskavé kroky. Byla bosá.
„Napadlo mne, že bychom spolu mohli na noc vypít trochu serbetu," řekla a podala mu jednu z číší, které přinesla. Ovocné šťávy bývaly obvykle bledé, ale tahle měla temně rudou jiskřivou barvu. Na okamžik zaváhala a pak pronesla přípitek. I když bývalo zvykem, že prvý platil Alláhovi, Aiša ho věnovala své rodině.
Martin ze Stvolna zvedl pohár ke rtům a ucítil jemně nakyslou a dráždivou vůni. Rychle se napil. Bylo to víno. Jedno z nejlepších, jaké kdy pil. Odtrhl číši od rtů a polekaně se na Aišu zadíval. Co když je to zase nějaká podivná zkouška? Trochu upjatě upozornil, když číši stavěl na podlahu vedle bazénku, že pravověrným muslimům je zakázáno pít víno. Aiša však svou číši neodložila, i když v ní měla také víno. Naopak, s chutí se znovu napila. Teprve pak tiše pronesla: „Mnoho muslimů pije víno. Ale jen v noci. Ve tmě Alláh nemůže vidět, co děláme. Proto nás nemůže potrestat. Jen se neostýchej a pij." Pak na něj uličnicky mrkla. Stejně, jako to dělávala při večeři v jídelně. Stejně, jako to kdysi dělávala Johanka.
Martin ze Stvolna pokrčil rameny a chopil se znovu číše. Opatrně upil. V hlavě měl ještě živou vzpomínku na to, kdy pil víno naposledy. Bylo to v konstantinopolském přístavu. Po tom víně se vzbudil až za mnoho hodin s bolavou hlavou a spoutaný v podpalubí lodi pašeráků a lupičů. Měl by asi být opatrný. Nikdo neuměl zacházet s jedy tak skvěle jako arabští učenci.
„Nabídla jsem ti víno na znamení naší úmluvy," pokračovala Aiša vážně. „Vyslyším tvou prosbu. Staneš se mým osobním otrokem. V tom případě si můžeme občas promluvit. Budeš mi moci vyprávět o svém životě, jak sis přál. Ale i jámám podmínku. Chci, abys přísahal, že doopravdy zapomeneš navždycky na to, žes mne
zneuctil."
„Přísahám při Alláhovi."
„To nestačí. Přísahej ještě při vašem proroku Kristovi!"
Teprve když to Martin ze Stvolna udělal, zatvářila se spokojeněji.
„Dobrá... a teď můžeš jít." Otočila se a utíkala k mramorovému schodišti. Zastavila se ale na prvním schodu, ohlédla se a chvilku Martina ze Stvolna pozorovala. Seděl na zemi u bazénku a ruku měl ponořenou v chladné jiskřivé vodě.
„Pokud bys měl začít vyprávět už teď, čím bys začal?" optala se.
Martin ze Stvolna se na ni nedíval. Sledoval červené rybičky a tiše odpověděl: „Možná o tom, že rytíř by měl raději zemřít než žít v zajetí. A také o tom, že jsem měl ženu, kterou jsem nesmírně miloval a na kterou, i když mi zemřela, stále nemohu zapomenout."
„Aha," přikývla trochu zklamaně a zmizela.

Teprve teď Martin zvedl oči a zadíval se na schodiště, kde před chvílí Aiša stála. Věděl, že ho čekají potíže.

Kapitola 50.

Hned ráno ho přijal ve své pracovně sám Hákim ar-Rúní. Tady Martin ze Stvolna ještě nikdy nebyl. Pracovna byla v soukromém pánově křídle, kam měl vstup povolen jen omezený okruh služebníků. Sem si zval jen své nejlepší přátele, ale většinu hostů přijímal v hlavní části paláce, kde byla kromě jiného i knihovna a kancelář písařů.

Soukromá pracovna měla veliké okno, z něhož se otevíral nádherný výhled na přepychové zahrady za palácem. V rohu komnaty stála obrovská stříbrná klec s podivně zbarvenými ptáky, jaké Martin v životě neviděl. Už dříve si všiml, že muslimové rádi ve svých domech chovají živá zvířata. Hákim ar-Rúní zachytil jeho pohled a nepatrně se usmál. Miloval své ptáky a někdy, když býval v pracovně sám, s nimi i rozprávěl. Radil se s nimi a vysvětloval jim své záměry.

Martin se zastavil několik kroků před ozdobně vyřezávaným stolem z tmavého dřeva a klesl na kolena, jak se při rozhovoru s pánem požadovalo. Hákim ar-Rúní měl před sebou papír a další na rohu stolu. Na opačné straně měl otevřenou starobylou knihu a písařské náčiní. Sklonil hlavu a rychle dopsal větu. Pak brk pečlivě vrátil do stříbrné nádobky k ostatním, papír odsunul a zvedl hlavu. Netvářil se ani přísně, ani laskavě. Martinovi se zdálo, že má nad očima ustarané vrásky.

„Jen sám Alláh ví, proč vede naše kroky na místa, o nichž my sami nic nevíme," začal pomalu. Hovořil arabsky, ale pečlivě vyslovoval, jako by mu velice záleželo na tom, aby mu Martin dobře rozuměl. „I tvé kroky řídí," pokračoval přísně a nesmlouvavě. „A to znamená jediné. Alláh vidí do tvého srdce a ví, že jsi přijal jeho víru. Zbývá tedy už jen, aby ses stal opravdovým muslimem. Teprve pak ti svěřím výchovu své Aiši. Staneš se jejím osobním služebníkem."

„Přijal jsem pravou víru," opáčil ihned Martin ze Stvolna naučenou formulí. Od nočního rozhovoru s Aišou byl trochu nesvůj a pochopil, že musí být opatrnější než dosud. Mohl získat vyšší postavení, ale to nebylo nikdy zadarmo. I když byli egyptští muslimové ve víře tolerantní, platilo to jen na lidi mimo vlastní domácnost.

Pokud upřímně zpytoval své svědomí, neviděl velký rozdíl mezi křesťanstvím a islámem. Doma by ho nic takového nenapadlo, ale tady se mu už mnohokrát vybavilo úsloví, které se mu snažil vštípit jistý inkvizitor. Tehdy Martina drželi v podzemním žaláři papežova paláce v Avignonu. Říkával mu s převahou, s jakou otec vychovává přihlouplého syna: „Čí chleba jíš, toho píseň zpívej. Proto přijmi výklad svaté matky inkvizice!" Tehdy jedl chléb křesťanský, nyní muslimský. Ne, víra byla to poslední, proč by si přidělával zbytečné potíže.

„Je dobře, že jsi přijal pravou víru. Dobře pro tebe," přikývl vážně Hákim ar-Rúní. „Pravověrným muslimům je zakázáno držet v otroctví Alláhovy stoupence. Chápeš doufám, co to znamená? Všichni mí otroci jsou křesťané nebo židé. I když se klaní k Mekce, já je za pravověrné nepovažuji a mohu je tedy v otroctví držet. Pokud ale uznám, že ses stal skutečným muslimem, dostaneš svobodu. Ne proto, že jsi zachránil mou matku a Aišu, ale proto, že jsi přijal Alláha."

Martin ze Stvolna hlasitě zvolal: „Alláh je veliký a Mohamed je jeho prorok," jak to slýchával u jiných muslimů. Připadal si tak trochu jako komediant, který vystupuje před dychtivým publikem. Hákim ar-Rúní znovu spokojeně přikývl.

„Jsem opravdu rád, že jsi pochopil pravdu. Ovšem to v tvém případě nestačí. Byl jsi křesťanem. Náš chalífa už před dávným časem stanovil rituál, který je nezbytný k tomu, aby se křesťan mohl stát pravověrným muslimem. Musíš se veřejně vzdát falešného proroka Krista."

„Smím se vás, pane, optat, jak takový rituál probíhá?“ optal se opatrně Martin ze Stvolna.
Hákim ar-Rúní naštěstí jeho obavy nepostřehl. Věcně a s neskrývaným uspokojením vykládal: „Povinností každého muslima je vykonat alespoň jednou v životě hadždž, pouť do posvátné Mekky. Teprve tam se zcela očistíš. Ovšem než se tak stane, musíš tento rituál symbolicky vykonat již zde, v Káhiře. V mešitě Ibn Túlúna stojí kámen, který pochází z hory, na níž byl v Jeruzalémě ukřižován Kristus. Do téhle mešity půjdeš z mého paláce bosý a s provazem otroka na krku. Tam kámen třikrát obejdeš, budeš na něj házet kameny a hlasitě třikrát prohlásíš, že jediným pravým prorokem je Mohamed a že zavrhuješ Krista. Pak odevzdáš dar chalífovi a podaruješ chudobné. Na tyto dary ti dám peníze. Teprve pak ti imám sejme z krku provaz, ty se vykoupeš v kašně na nádvoří mešity a s pomocí nejváženějších starců si oblékneš oděv pravověrných. Tím bude celý obřad ukončen a já uspořádám hostinu, abychom se mohli všichni radovat z velikosti Alláha a jeho proroka Mohameda.“
* * *
Večer po hostině, uspořádané na oslavu toho, že se Martin ze Stvolna zřekl veřejně na nádvoří mešity Ibn Túlúna falešného proroka Krista, se měl znovu sejít s Aišou. Viděli se sice na hostině, ale hovořit spolu nesměli. Aiša si ovšem neodpustila na Martina spiklenecky mrknout a on jí to tentokrát oplatil.
Byla už noc a Martin ze Stvolna seděl u bazénku v atriu ženského křídla paláce. Sledoval, jak se rybičky spokojeně prohánějí ve vodě. Přitom se neustále obracel k mramorovému schodišti, kde se měla Aiša objevit. Doufal, že jí to nebude trvat dlouho.
Vedle sebe měl postavený nízký stolek a na něm dva porcelánové pohárky a konvici s horkou kávou. Pil ji každý den a rychle si na její hořkou chuť zvykl. Bylo to příjemné osvěžení po sladkých a ulepených serbetech. Byl zvědavý, co na černou kávu poví Aiša. V domácnosti Hákima ar-Rúního se nepodávala. Znovu se netrpělivě ohlédl ke schodišti. Namlouval si, že je netrpělivý proto, aby káva příliš nevychladla. Ale pravda byla, že se na setkání s Aišou těšil.
Konečně se objevila. Rychle sbíhala dolů. Už z dálky Martin ze Stvolna poznal, že je naštvaná. Poklekl vedle bazénku a uklonil se mnohem okázaleji než obvykle. Protože jí chtěl zlepšit náladu, pištivým hlasem správce harému Suhajmího řekl: „Jsem váš oddaný otrok, urozená Aišo.“
„Nejsi,“ opáčila zlostně a posadila se na podlahu vedle něj tak prudce, že div nezvrhla stolek s kávou.
„Něco jsem pro vás připravil,“ řekl honem, aby změnil téma hovoru. „Tento nápoj je výtečný. A přitom ho lze pít i ve dne, neboť ho Alláh nezakazuje,“ dodal s náznakem provokativního veselí.
Uchopila pohárek a usrkla. Chvíli kávu poválela na jazyku, pak přikývla a odložila pohárek zpět na stolek. Byla nesoustředěná a Martin ze Stvolna měl rázem po náladě. Jenže co mohl čekat od dívky, kterou každý den všichni tak rozmazlovali? Vlastně i on. Posadil se a hrdě zvedl hlavu. Byl naivní, pokud si mohl myslet, že ji pobaví pitvořením. Už tenkrát na bazaru v Alexandrii odmítl být kejklířem či šaškem. Měl se toho držet.
„Jsi hodný,“ řekla po chvíli ticha a zvedla oči. Měla je temné a hluboké, zvýrazněné černými linkami. „Ale nakonec to všechno dopadlo jinak.“
„Stal jsem se přece pravověrným muslimem,“ namítl vášnivě. „To byla podmínka vašeho otce. Jen tak se mohu ujmout vaší výchovy a můžu se těšit z vaší přítomnosti, vznešená Aišo.“
„Můj vznešený otec je učený. Mohamed však říká, že lepší než učenost je víra. Já věřím, jenže často mi to přinese spíše škodu než užitek.“
„Nerozumím...“
„Když babička požádala otce o to, aby ses stal mým osobním otrokem, a vysvětlila mu své důvody, prohlásil, že si to musí rozmyslet. A takhle to

dopadlo," opáčila hořce. Pak natáhla ruku pro porcelánový pohárek a znovu se napila. Bylo vidět, že zápasí se svou špatnou náladou. Pokusila se usmát a kávu pochválila.
„Víte zřejmě víc než já, vznešená Aišo," povzdechl si Martin ze Stvolna a z konvice oběma dolil. „Váš vznešený otec mne ujistil, že jako pravověrný muslim se mohu ujmout služby ve vaší blízkosti."
Přikývla a stiskla rty. Pak zlostně vybuchla: „Tím, že ses zřekl falešného proroka Krista, jsi získal svobodu. Tohle udělal můj otec schválně. Měl mi tě darovat jako otroka. Ale jsi jen můj služebník. Otec tě teď bude jako svobodného služebníka platit, jenže ty můžeš kdykoli odejít. Jsi svobodný. Ale to není jediná věc, která mne štve. Pokud bys byl otrok, mohl bys mne všude doprovázet. Ale jako svobodný muž se musíš držet stranou. Můžeme se setkávat při výuce hudby nebo literatury, ale tím to končí. Chápeš?"
„O víc jsem přece neusiloval," upozornil ihned Martin ze Stvol-na. Znovu pocítil vděčnost vůči Hákimovi ar-Rúnímu. Udělal pro něj zřejmě to nejlepší, co mohl. Martin toužil po tom, aby si mohl občas s touhle krásnou dívkou povídat, třeba i žertovat, ale to bylo vše. Pokud by měl Aiše sloužit od rána do noci, asi by ji začal rychle nenávidět. Udělala by si z něj svou hračku.
Aiša zatím dál vršila své pochybnosti: „Až tě služba u mě přestane bavit, klidně odejdeš. Můj otec se o to nejspíše postará sám. Za čas jakoby náhodou zjistí, že by tvé umění určitě přispělo k větší slávě káhirské madrasy, a nabídne ti místo. Nebo to udělá jinak. Ale udělá to! Chtěla bych tě mít u sebe pořád. Nezapomínej, že jsi mne zneuctil."
Martin ze Stvolna váhal, co odpovědět. Slibovat cokoli bylo neuvážené. Mohl by Aiše říci, že od ní neodejde a bude jí věrně sloužit až do smrti. Mohl by znovu opakovat přísahu, že už dávno zapomněl na to, co ji tolik trápí. Jenže v jedné věci měla pravdu. Už nebyl otrok, ale svobodný člověk. Na druhou stranu si nedělal iluze, že by ho právě nabytá svoboda a příslušnost k pravověrným muslimům ochránila, pokud by si znepřátelil kohokoli ze světa mocných.
„Vše je vůle Alláhova," začal opatrně, ale Aiša ho okamžitě přerušila.
„Víš, proč jsem tam u Citadely souhlasila, že budu ochotná občas tě vyslechnout? A proč jsem se postavila proti babičce, když tě chtěla dát ve vězení uškrtit? Protože neříkáš stejně nudné věci jako ostatní. Dala jsem za tvou svobodu svůj nejkrásnější prsten. Neříkám to proto, že bych si chtěla připisovat jakékoli zásluhy. Ale myslím, že si za to všechno zasloužím, abys se mnou jednal upřímně."
„Odpusťte, vznešená Aišo," pronesl trochu provinile. Všiml si, že se jí v očích mihl spokojený záblesk. „Zlobíte se, že jsem dostal svobodu. Ale já vztah mezi námi nevidím jako problém mezi pánem a otrokem, nýbrž výhradně jako problém, který vzniká, kdykoli se začne stýkat muž se ženou. Chcete, abych byl upřímný. Dobrá, dodávám tedy, že s krásnou ženou."
„Přísahal jsi, že ses nedíval," vybuchla okamžitě, i když si Martin nebyl jistý, zda se hněvá doopravdy. Přísahal, to byla pravda, ale jen na to, že nic neprozradí. Přísahat na to, že se nedíval, by nemohl. Před očima se mu mihlo její bělostné tělo s černým klínem. A ňadra, tak podobná Johančiným. V každičkém detailu. Pocítil hořkost. Ta ztráta zřejmě nikdy nepřebolí.
„Proč neodpovídáš?" optala se zaraženě.
„Slíbil jsem, že o události tam u mešity nebudu nikdy mluvit," odpověděl Martin ze Stvolna. „Neodpovídám proto, že jsem si vzpomněl na svou zemřelou ženu."
Přikývla. Chvíli mlčeli, ale nevydržela to. „Udělala jsem dobře, že jsem tě vyměnila za svůj zlatý prsten. Takhle muslimové neuvažují. Neznám

nikoho, kdo by ještě po letech vzpomínal na svou zemřelou ženu. Kolik jsi jich vlastně měl?"
Martin ze Stvolna uchopil do ruky číšku s kávou. Miloval její hořkou vůni. Pak začal vyprávět, jak to v křesťanském světě mezi muži a ženami chodí. Aiša pozorně poslouchala, ani jednou ho nepřerušila.
Teprve když skončil, zasněně poznamenala, že to je krásné skoro jako pohádka. Sama Martinovi dolila kávu, a pokračovala: „I pravověrné ženy mají svobodu. Existují ovšem muslimové, kteří by z nás rádi udělali otrokyně. Osmani to už udělali. Spousta barbarských národů na východě přijala Alláha, ale nepochopili Mohamedovo proroctví a svatá slova koránu si vykládají po svém. Jsou barbaři, a proto si z koránu vybírají jen to, co odpovídá jejich primitivnímu životu. Ženy si musí zahalovat tváře a nesmějí vyjít z harému. Ovšem i tady v Káhiře se o něco podobného občas někteří muslimové pokoušejí. Třetí fátimovský chalífa al-Hákim už před tři sta padesáti lety zakázal v Káhiře výrobu dámské obuvi, aby ženy nemohly vycházet z domu na ulici. Víš, co si myslím? V mnoha ohledech jsou nám Osmani, Tataři, Čerkesové a jiní takzvaní pravověrní nebezpečnější než křesťané. Pokud by křesťané přijali proroka Mohameda a byli čistotnější, mohli by klidně být našimi bratry a spojenci."
„Vidíte sama, vznešená Aišo, že si můžeme spolu povídat, i když už nejsem otrok, ale svobodný muž," řekl Martin ze Stvolna měkce a zadíval se na Aišinu tvář. Když se zlobila, vypadala ještě půvabněji.
„Vezmi mě za ruku," řekla prosebně.
„Povídat si můžeme o všem, ale dotýkat se vás nebudu. Jako muslim si to nesmím dovolit. I když je noc a Alláh by můj hřích zahlédnout nemusel. Mohl by ho však zahlédnout někdo jiný. Jednou jste mne z vězení zachránila, proč bych riskoval, že se tam dostanu znovu?"
„Tak vidíš," pronesla vyčítavě, ale svou ruku stáhla. „Pokud bys byl otrok, mohl by ses mne dotknout. Znám vznešené ženy, které jsou zbožné, a nikdo je nemůže nařknout, že by se jakkoli provinily proti koránu. Přesto se nechávají masírovat svými otroky, pokud to jsou zkušení lazebníci. Otrok se může ženy dotknout, pokud mu to jeho paní nařídí. Otrok je jen služebník, nikoli muž."
„Já ovšem zkušený lazebník nejsem. Ale jsem muž. I jako otrok jsem byl muž. Vzpomínáte, jak mne zde v atriu bičovali? A to nemluvím o tom, co se stalo před mešitou, ale na co jsem pochopitelně už dávno zapomněl. Na rovinu, vznešená Aišo, jste mladá a krásná. Pro spoustu mužů jste nebezpečná, protože vzbuzujete touhu. Ale ne ve mně! Nebo lépe řečeno, abych nebyl vůči vám krutý, i kdybyste mou touhu vzbudila, nikdy jí nepodlehnu."
Vyskočila a bez rozloučení utekla.
Martin ze Stvolna pomalu dopíjel kávu a přemýšlel. Aiša ho překvapila. Považoval ji za nesmírně chytrou, ale to, jak se právě chovala, bylo naivní a hloupé. Nevyznal se v ní. Jenže ze zkušenosti věděl, že se dá těžko vyznat v kterékoli ženě. Každá dokázala udělat hloupost, která by ho ani ve snu nenapadla. Věděl však, že se o tuhle situaci svým způsobem zasloužil i on. Byla to vlastně jeho vina. Na rozdíl od Aiši měl bohaté zkušenosti. Zdrženlivě se jí dvořil a zapomněl, že ona může vzít jeho kradmé pohledy vážně. Musel to dát do pořádku. Mohl by se přestat s Aišou stýkat, ale to by bylo hodně nezdvořilé. Nezbývalo než si s ní vážně promluvit. Byla bystrá a doufal, že to nakonec dopadne dobře.
Vstal a vyšel na nádvoří. Zamířil do stavení služebníků, ale potkal Rufuse von Derlingstein. Byl trochu opilý. I on zřejmě vyznával zásadu, že v noci Alláh hříchy pravověrných nevidí.
„Hovořil jsi s Aišou?" zastavil Martina. Trochu se kymácel. „Varuji tě, příteli, dej si na ni pozor!"
„Děkuji za radu," opáčil upjatě a chtěl pokračovat dál. Ale bývalý člen řádu německých rytířů ho naléhavě uchopil za ruku. Přitáhl si Martina ze

Stvolna blíž k sobě a téměř šeptem vykládal: „Už ti vyprávěla o tom, že se některé vznešené a bohabojné ženy nechávají masírovat svými otroky? A že na tom není nic špatného, takže se jí klidně můžeš občas dotknout? Když vidím, jak upjatě se tváříš, jsem si jistý, že už o tom hovořila. Poslechni si krátký příběh. Těsně předtím, než ses tu objevil, vykládala totéž jednomu strážnému z mého oddílu. Byl to mladý rytíř, který upadl do zajetí podobně jako ty. Odmítl ji. Za několik dní ho obvinila, že se k ní chová opovážlivě. Hákim ar-Rúní ho odsoudil k smrti. Ale tentokrát doopravdy. Neposlal toho mladíka nikam na venkov, nýbrž ho dal hodit krokodýlům. Musel jsem tam čekat, dokud ho nesežrali. Slyšel jsi někdy krokodýly mlaskat? Nerad bych musel ty bestie zase poslouchat, jak si na někom pochutnávají.“
„Vymýšlíš si,“ pokusil se ho Martin ze Stvolna odstrčit. Ale Rufus von Derlingstein byl silný muž. Zasmál se a pokračoval: „Pokud ti mohu poradit, poslechni Aišu! Je nebezpečnější, než si myslíš. Pokud jí budeš odporovat, zemřeš určitě. Pokud jí vyhovíš, třeba to přežiješ. Tak dobrou noc, příteli!“

Kapitola 51.
Martin ze Stvolna nemohl usnout. V ložnici byl dusný horký vzduch a cítil, jak mu po těle stéká pot. Nakonec vstal, sebral pokrývku a vyšel ven. Lehl si na nádvoří k hradbě a teprve pak usnul.
Vzbudil se záhy, právě svítalo. Přes den bylo v Káhiře vedro, že se v poledne nedalo vůbec vyjít ze stínu, ale v noci bývalo chladno. Martin ze Stvolna se třásl zimou. Vstal a rychle rozcvičoval ztuhlé klouby. Přikrývku odnesl zpět na ubytovnu služebnictva a pak zamířil do atria v ženském křídle paláce. Vůbec ho nepřekvapilo, že tam našel Aišu. Seděla v křesle u arkád, které byly otevřené do zahrad za palácem. Měla zavřené oči a spala. Po špičkách se k ní přiblížil. Zblízka si prohlížel její půvabnou tvář s jemnou pletí. Měl dojem, že v koutcích očí zahlédl slzy. Klekl si vedle křesla a opatrně Aišu pohladil. Polekaně otevřela oči. Uchopil ji za ruku.
„Co tu děláš?“ vyhrkla vyčítavě a narovnala se. Ruku ale nechala v jeho sevřené dlani.
Martin ze Stvolna v noci hodně přemýšlel. Kdysi v Benátkách se miloval s neteří dóžete Dandola. Když ji chtěl opustit, pokusila se ho otrávit. Tehdy se zachránil vlastně jen proto, že byl opatrný. Bylo mu jasné, že musí být velice opatrný i tady. Možná ještě více, protože tam se bránil jen zhrzené milence, ale tady vůbec netušil, před kým vším by se měl mít na pozoru. Především nevěřil Rufusi von Derlingstein, že by Aiša zabíjela ty, kteří se odmítli jí podrobit. Neodpovídalo to vůbec způsobu uvažování muslimských žen. Něčeho takového by byla spíše schopná křesťanka. Ta hrozba odpovídala myšlení křesťanského rytíře. Bylo pravděpodobné, že s tím Aiša nemá vůbec nic společného. Jenže na druhou stranu měla příliš nevinnou tvář na to, aby byla nevinná i v duši. U většiny žen platilo, že tvář byla pravým opakem jejich nitra. Ty nejzkaženější vypadaly často jako andělé.
Martin ze Stvolna musel zjistit, o co ve skutečnosti jde, protože na tom závisel jeho život. Napadlo ho, že některé události, které se nedávno staly, nemusely být tak docela náhodné. Vzápětí sám sebe pokáral. Pokud člověk dostal strach, nejhorší bylo, že začal podezírat všechny kolem sebe a bezvýznamným drobnostem připisoval osudový význam. Takovou chybu nechtěl udělat. Proto si poručil, že nebude spekulovat, dokud něco nezjistí. Vyděšený člověk utíkal před svým strachem častěji než před skutečnými nepřáteli.
Nechtěl být k Aiše nespravedlivý, ale nemohl být také bezmezně důvěřivý. Proč o něj Aiša tolik stojí? Johanka mu často se smíchem říkávala: „Jsi krásný chlap. Ale takových je v křesťanském světě spousta. Jsi statečný

rytíř. Ale i těch najdeš celé zástupy. Jsi skvělý trubadúr. Ovšem v Akvitánii je trubadúrem každý druhý člověk. Nejsi v ničem výjimečný, rozumíš? V celém křesťanském světě je jen jediná žena, která tě miluje právě proto, jaký jsi doopravdy, a to jsem já. Abych nezapomněla, můj milovaný, žádná jiná by to s tebou nevydržela, to mi věř!" Johanka...
„Včera jsem nejednal správně," řekl s pohledem provinile sklopeným k podlaze. Na bazaru v Alexandrii odmítl být kejklířem, ale teď hrát musel. Vycházející slunce kreslilo na podlaze pitoreskní obrazy. Pevně ji stiskl její ruku a dodal: „Měl bych se vám omluvit."
Rychle zavrtěla hlavou, mrkla na něj a škádlivě podotkla: „Nemusíš se bát. Mám ještě dost zlatých prstenů. Nenechala bych tě ve vězení dlouho."
Martinovi ze Stvolna se znovu vynořila Johančina slova: „Až ti bude nějaká žena nadbíhat, zamysli se, co na tobě vidí. Anebo co chce. Hlavně si ješitně nemysli, že chce tebe, můj milý!" Zvedl hlavu a usmál se. Pustil Aišinu ruku, klečel u jejích nohou a čekal.
„Máš mě alespoň trochu rád?" optala se tak tiše, že jí skoro nerozuměl. Ve tváři byla rudá a dívala se na palmy v zahradě. Martin ze Stvolna si uvědomil, že Aiša udělala další krok. Jenže k čemu? Opakoval si: „Nemysli si ješitně, že chce tebe. Jenže co Aiša vlastně chce?"
Nahlas řekl: „V mém světě má muž rád svou manželku. Anebo dívku, s níž se chce oženit. Nic z toho mezi námi nepřichází v úvahu." Jak se mu teď hodilo, že s Aišou rozebíral milostný život křesťanů. Nemusel víc vysvětlovat.
„I když už umíš náš jazyk výtečně, mnohým jemnostem stále nerozumíš," řekla a stále se dívala do zahrady. Vycházející slunce v syté zeleni kreslilo zlatavá jezírka. „To, co vy křesťané nazýváte láskou, to muslimové vůči svým ženám necítí. Alespoň ne tak, jak jsi mi o tom vyprávěl. Pokud se tě ptám, zda mne máš alespoň trochu rád, ptám se tě, zda toužíš po mém těle. Muslimská žena nabízí rozkoše těla, nikoli své srdce."
„I v mém světě musí být nevěsta čistou pannou. Natož ve světě Alláhově. Proto je podobná diskuze zcela zbytečná," upozornil Martin ze Stvolna rezolutně. Aiša šla na věc s přímočarou paličatostí. O důvod víc k obavám.
„Ale to se nevylučuje," špitla a obrátila se k němu. V jejích tmavých očích se zalesklo něco, co tam Martin dosud nevídal. Aiša se usmála a pokračovala: „Existuje řada způsobů, jak dát muži rozkoš, aniž by pravověrná dívka přišla o své panenství. Právě proto, že od nás manžel očekává především rozkoš těla, učíme se od mládí, jak mu vyhovět. Věř mi, naše zkušenosti jsou mnohem bohatší, než mají ženy v křesťanském světě. My neumíme dávat své srdce, ale..." Trochu zrudla a znovu odvrátila pohled do zahrad.
„Máte pravdu, vznešená Aišo," povzdechl si Martin ze Stvolna trochu teatrálně. „Mé znalosti vašeho jazyka jsou opravdu nedostatečné. Proto si nejsem jistý, zda jsem rozuměl všemu z toho, o čem jste právě hovořila. Já se dosud učil především četbou ze svaté knihy koránu."
Prudce se k němu otočila a skoro pobouřeně vyhrkla: „Děláš si ze mě legraci?" Ale hned se uklidnila a pobaveně zakroutila hlavou. „Ne, nikdy nebudu litovat toho zlatého prstenu, který jsem vyměnila za tvou záchranu. Neznám muže, který by uměl odpovídat tak zábavně." Zvážněla a pokračovala: „Spousta kejklířů, šašků a bláznů říká zábavné hlouposti. Ale ty ne. Zábavná nejsou tvá slova, ale především to, jak uvažuješ. Jsi hrdý... a opatrný. Pokud bys zůstal otrokem, měla bych to asi snadnější. Ale možná také ne. Jsi opravdu zvláštní muž. Mne vychovali v přepychu a vždycky mi koupili, co jsem chtěla. Nebaví mě dostávat věci, které lze získat snadno. Tomu snad rozumíš?"
„Vznešená Aišo, proč bychom si měli zahrávat s ohněm?" vysvětloval Martin ze Stvolna trpělivě.

„Proč?“ opáčila a rychle se rozhlédla. Najednou sklouzla z křesla na zem, objala ho a vášnivě políbila. Sama ho ale hned pustila a rychle se vrátila na místo. Vzápětí pokračovala, jako by se nic nestalo: „Protože mne otec v nejbližší době provdá. A je to svým způsobem tvá vina!“
Martin ze Stvolna si povzdechl. Cítil sladkou hebkost jejích plných rtů. Jeho tělo okamžitě reagovalo s prudkostí dlouho neukojené touhy. Zůstal klečet na podlaze a bezděčně dodal, aniž dokázal skrýt svůj obdiv: „S vámi to zřejmě jinak nejde než zahrávat si s ohněm. Protože sama jste jako oheň.“
„A nezajímá tě, čí ženou se stanu?“
„Stejně ho neznám... Možná to tak bude lepší.“
„Lepší pro koho?“ vybuchla hněvivě. Přivřela oči a vypadala jako divoká kočka. „Když jsem byla požádat sultána o milost pro tebe, tobě jsem svobodu zachránila a sama o ni přišla. Všichni, až na tebe, vidí mou krásu. Zahlédl mne tam jeho synovec. Už požádal mého otce a nabídl mu tolik, že jen hlupák by odmítl. Navíc je to sultánův synovec, mamlúk, a těm se v Káhiře neodporuje. Mamlúci přišli kdysi z Krymu, aby nás chránili. Barbaři z východu. Stejní, o jakých jsme nedávno hovořili. V jeho harému budu první manželkou. Ovšem ženy z harémů mamlúků vycházejí ven jen zřídka a nesmějí se vůbec stýkat s cizími muži. Už nikdy se pak neuvidíme. Chápeš, proč jsem ti navrhla to, co jsem navrhla?“
Martin ze Stvolna zaváhal. Než ale stačil odpovědět, Aiša pokračovala: „A to všechno je skutečně jen tvá vina. Kvůli tobě jsem navštívila sultána. Něco mi dlužíš!“
„I já vám zachránil život.“
„Já tobě přece taky. V tom jsme vyrovnáni. Ale mne si kvůli tobě odvede nějaký barbar do svého harému. A přitom jsem podle zákonů proroka Mohameda tvou. Tys mne zneuctil, a pokud se nemám cítit jako děvka, dovolíš mi, abych poznala tvé tělo. Nesnaž se pochopit muslimské ženy. Jsme jiné než ty vaše, křesťanské. Nemáme snad tolik svobody, ale to neznamená, že nemáme své vášně. Umíme milovat a jsme navíc mnohem chytřejší. Pojď,“ řekla a vstala. Uchopila ho za ruku a zamířila k paravánu, který stál v rohu arkád těsně u stěny.
„Co chcete dělat, vznešená Aišo?“ bránil se chabě.
„To, co utiší tvou touhu,“ opáčila a šibalsky mrkla. Očima naznačila, aby se podíval dolů na sebe. „Nebo chceš pořád klečet, aby tvá touha nebyla vidět? Můžeš vést vznešené řeči o srdci a lásce, ale tělo muže vždycky zradí. Protože nakonec jde pořád o totéž. Islám není tak pokrytecký jako křesťanství. Mohamed mužům radí, aby se touhám nebránili, pokud nejsou v rozporu s Alláhovou pravdou, protože tělu muže neškodí nic tolik jako potlačování touhy.“
„V které súře to je napsáno?“ protestoval. Nevzpomínal si, že by v koránu něco podobného četl.
Aiša na to nereagovala. Došli do rohu atria. Ukázala na paraván a řekla, že se ukryjí tam.
„To je nedůstojné i pro otroka,“ zabručel zlostně a chtěl se jí vytrhnout. „Natož pro vás, vznešená Aišo.“
„Řekla jsem, že muslimské ženy jsou chytřejší než křesťanské. A chytří jsou i stavitelé harémů.“ Zašli za paraván. Aiša se rozhlédla, zda jsou opravdu sami, a pak stiskla jednu z mnoha ozdob. S tichým cvaknutím se otevřel vchod, umně maskovaný falešným kamenným obložením. Vešla a Martina ze Stvolna táhla za ruku s sebou. Křesadlem zapálila olejovou lampičku a potom dveře zavřela. Ozvalo se tiché cvaknutí západky.
Stáli v úzké chodbě, která se svažovala dolů. Aiša podala Martinovi lampičku a sama vyrazila vpřed. Šel za ní a měl na sebe zlost. Jenže v životě se občas stalo něco, kdy rytíř couvnout nemohl. A muž také ne.
Stěny byly vyzděné kamennými kvádry, ale ty po chvíli zmizely, protože tunel byl vysekaný do skály. Pak se po levé straně objevila dřevěná

dvířka. Aiša je otevřela. Za nimi byla malá přepychově zařízená komnata se širokým lůžkem. Aiša si vzala od Martina lampičku a zapálila směs vonných bylin, které byly vedle lůžka nasypané do široké měděné mísy. Pak zažehla velikou lampu, visící na stříbrném řetězu od stropu.
„Svlékni se!“ poručila. Hlas se jí trochu chvěl.
Martin ze Stvolna poslechl. Rukou ho vybídla, aby si lehl do hedvábných polštářů na lůžko. Pak shodila svou galábiji. Boky a ňadra měla ovinuté průsvitnými hedvábnými šátky. Dala se do pomalého svádivého tance. Zpočátku působila trochu křečovitě, ale její pohyby se rychle stávaly smyslnější a smyslnější. Martin ze Stvolna nemohl od jejího těla odtrhnout oči. Cítil prudkou touhu a bolestný tlak ve slabinách.
Aiša se k němu pomalu blížila. Pak odvázala šátek, který jí kryl ňadra. Klekla si do lůžka a dovolila, aby se chvíli těšil jejími plnými tvary. Obratně Martina hladila hebkými dlaněmi a současně se ho dotýkala svým tělem. Bylo horké a plné vášně. Když se ale pokusil obejmout ji a strhnout na sebe, uhnula. Vyskočila z lůžka a pokračovala ve svůdném tanci. Martin ze Stvolna cítil, jak mu ve spáncích pulzuje krev, a bolest ve slabinách se stávala nesnesitelnou.
Aiša rozvázala i druhý šátek a nechala ho spadnout na zem. Nahá pokračovala v tanci. Byl stále rychlejší a smyslnější. Měla roztažené ruce, prudce pohybovala rameny a kroutila boky. Martin to už nemohl vydržet a chtěl vyskočit a vrhnout se k ní. Ale Aiša ho rukou zastavila a donutila, aby si lehl zpět na hedvábné polštáře. Vyskočila na lůžko a pokračovala ve svém divokém tanci. Když už byla celá zadýchaná, rudá vzrušením a její tělo se lesklo potem, padla na něj. Přitiskla se k němu a začala sténat prudkou touhou. V tu chvíli došla i Martinova touha uspokojení.
Aiša se zadýchaná svalila vedle něj na záda. Ruku však nechala na jeho těle a spokojeně ho hladila. Teprve po chvilce, když prudká vášeň odezněla, řekla něžně: „Vidíš, že umím dát rozkoš, i když jsem stále panna.“
Martinovi ze Stvolna se rychle vracela rozvaha. Musel přiznat, že něco takového opravdu žádná křesťanská žena neuměla. Obával se však, že to bude jako se vším, co život člověku nabízel.
Za chvilku rozkoše se vždy draze a bolestně platilo. Přesto nechtěl být nezdvořilý.
„Bylo to krásné!“ řekl s únavou v hlase, kterou ani příliš hrát nemusel.
„Umím toho víc... A mohla bych ti dát všechno, pokud bys chtěl. Křesťanské ženy se mužům odevzdávají z lásky, jak ty sám tvrdíš. Ale ani my muslimské nejsme slepé, to mi věř. Chtěla bych, abys to byl právě ty, kdo do mne vstoupí.“
„Nech toho. Víš, že to nejde,“ zabručel káravě a chtěl se otočit na bok. Měl po náladě.
„A proč ne? Každý pravověrný muslim si musí svou ženu koupit. Ale existuje něco, co je nad všechny peníze. Můžeš vykonat něco velikého, co bude ku větší slávě Alláha. V takovém případě si můžeš odměnu vybrat sám,“ pokračovala měkce a přitiskla se k němu. „Získáš mě a já svobodu!“
„A jak si to představuješ? To mám snad zabít toho mladíka, který se o tebe uchází?“
„Jeho ne,“ řekla něžně a políbila ho na ucho. „Ale jeho strýce. Sultána al-Ašrafa Ša'bána.“
„Zbláznila ses?“ vykřikl a vytrhl se jí.
„Ne,“ opáčila uraženě. Posadila se, rukama objala své nohy a bradu si položila na kolena. „Pokud bys zabil mého snoubence, sultán mi obratem ruky vybere jiného ženicha. Ty to stále nechápeš? Mě chce sultán, ne jeho synovec. Jeho první manželka nenávidí všechny jeho konkubíny. Zvláště ty mladé a krásné. Většina z nich záhy po příchodu do harému zemře. Jedem, hadím uštknutím, někdo ji uškrtí... Sultán se do mě zbláznil na první

pohled. Chce mě, ale bojí se, aby mne neohrozil. Proto nařídil, aby si mne vzal do svého harému jeho synovec. Bude mne navštěvovat, kdykoli bude chtít, a já budu před jeho ženou v bezpečí. Mám se stát děvkou, chápeš?" vykřikla Aiša. Padla zpět do hedvábných polštářů a rozplakala se. Rukama svírala jemnou hedvábnou látku, jako by ji chtěla rozcupovat.
„Chlubil ses, že jsi rytíř," vykřikla vášnivě a otočila se. Teď ležela na zádech. Svou nahotu nijak neskrývala. „Tvrdil jsi, že každý rytíř je kdykoli připravený nasadit svůj život, aby zachránil ženu před zneuctěním. I kdyby byla cizí. Ale já přece nejsem cizí. Jsem tvoje! Jsi rytíř nebo nejsi? Je ti jedno, že ze mne udělají děvku?"
Martin ze Stvolna stiskl rty. Jen tak zabránil tomu, aby nevyhrkl, proč si vůbec stěžuje. Děvka už je a horší to určitě v harému sultánova synovce nebude. Ale ovládl se. Byl v prekérní situaci, z níž se mohl dostat snad jen zázrakem. Potřeboval čas, aby vymyslel, co dál. A potřeboval také ukolébat ty, co za celým tímhle podivným spiknutím stáli. Pochyboval, že něco takového by vymyslela Aiša. Potřeboval otupit pozornost svých nepřátel. Pokud by se začal zpěčovat, bylo by to ještě horší. Pokud ale začne hrát jejich hru, třeba se mu naskytne příležitost utéct. Karty byly rozdány.
„Kdo všechno o tom ví?" optal se, jako by zvažoval své možnosti.
Aiša měla přivřená víčka a pozorně ho sledovala. Prudce vyskočila a objala ho. „Takže ty mi pomůžeš?"
„Budu o tom přemýšlet. Jsem rytíř. Nevadí mi trpět, jsem ochotný bojovat, hladovět, žíznit, prolít krev. Ale tohle mi připadá, jako bych měl jít dobrovolně na popravu. Navíc se asi těžko dostanu až k sultánovi. A pokud se o to pokusím, zabijí mne. Ale dejme tomu, že se mi to nějak povede a zavraždím ho. Jeho stráž mne okamžitě zabije. Co mi bude platné, že tě mohu získat, když to nepřežiji?" řekl, jak nejlítostivěji uměl. Přešel do důvěrného oslovení. Byl toho názoru, že na to má právo, i kdyby byla královna, pokud se s ní pomiloval.
„Záleží mi na tobě," řekla mazlivě a tiskla se k němu. „Mám to vymyšlené. Máš pravdu, k sultánovi se nedostane nikdo. Ani jeho příbuzní. Je to zbabělec. Neustále ho obklopují strážní, kteří ho chrání svými těly. S jedinou výjimkou. Miluje hudbu. Sám skvěle zpívá a hraje na al'ud, i když je jenom mamlúk. Často se stává, že během hostiny přistoupí k hudebníkům a zahraje si s nimi. Udělá to i v tvém případě, o tom jsem přesvědčená. Jsi nejlepší hudebník, jakého kdy Egypt hostil. Sultán slíbil, že přijde na zásnubní hostinu. Sem do otcova paláce. Hned jak ho zabiješ, zmizíš. V tom výklenku, kde hráváš, jsou tajné dveře. Stejné jako tady. Jakmile sultána probodneš, vypukne zmatek. Dveře za tebou se otevřou, ty do nich vběhneš a o víc se nemusíš starat. Bude tam můj věrný služebník a ten ty dveře zase zavře. Pak budu jen tvoje."
„Co když tvůj snoubenec po vraždě svatbu nezruší?"
„S tím já ale počítám," přikývla věcně. „Stane se sultánem. Já budu jeho první manželkou a ty můj služebník. Jemu naše láska vadit nebude. Pokud jsem měla být konkubínou jeho strýce, proč bych se nemohla milovat s tebou? Díky tobě se přece stane sultánem. Ví o našem plánu a souhlasí."
„Takhle to nezní špatně. Snad by se to dalo provést," přikývl Martin ze Stvolna. Aiše věřil. Ten plán nebyl na první pohled vymyšlený špatně. Jediné, čím si nebyl jistý, byla ona část, která se týkala jeho útěku. Jako by o celé věci seriózně uvažoval, dodal: „Budu si to moci zkusit, než to provedu doopravdy? Hlavně to, jak utíkám z pódia v hodovní síni."
„Ale jistě," přikývla a začala ho vášnivě laskat. „Přece nepřipustím, aby se ti něco stalo."
„Počkej ještě," pokusil se ji odstrčit, ale nedala se.
„Co ještě?" řekla netrpělivě.
„Ten spolehlivý služebník, který bude na mne za dveřmi čekat, to je kdo?"
„Nemusíš vědět všechno," usmála se, jako když se konejší zvědavé děcko.

„Zkusím hádat," navrhl Martin ze Stvolna. „Co třeba velitel stráží? Ten urostlý světlovlasý rytíř, Rufus von Derlingstein?"
Podle záblesku překvapení v jejích očích poznal, že uhodl.

Kapitola 52.
Když se Martin ze Stvolna vrátil tajným vchodem do paláce, pobíhaly po atriu služebné. Každá měla nějakou neodkladnou práci. Ukryl se za paravánem a pak vyšel, jako by přicházel od východu. Nikdo si ho ale nevšímal. Aiša zůstala v tajné komnatě. Tvrdila, že bude méně podezřelé, pokud se tam objeví později.
Venku na nádvoří zahlédl Martin ze Stvolna v hloučku ozbrojených strážných Rufuse von Derlingstein. Divoce rozkládal rukama a cosi jim zlostně vyčítal. Zamířil k němu, přátelsky kývl na pozdrav a optal se, jak se mu daří.
„Bolí mě hlava," bručel rytíř.
„To se v horku stává," přikývl chápavě Martin ze Stvolna. „Co krokodýli?"
„Krokodýli?" slabikoval nechápavě Rufus von Derlingstein. „Co je s nimi?"
„Včera jsi mi o nich vyprávěl. Jak mlaskají a jak to nemáš rád."
„Už si nevzpomínám," zavrtěl hlavou a rozkřikl se na strážné, aby tak hloupě nečuměli. Očividně měl pořádnou kocovinu.
Martin ze Stvolna pokračoval přes nádvoří do hlavní budovy paláce. Prošel pod nádherně zdobenou klenbou a vstoupil do knihovny. Tady bylo vznešené ticho a příjemné chladno.
U velikého okna do zahrady seděl stařičký knihovník a dřímal. Otevřel oči, ale když poznal Martina, přátelsky ho pozdravil a dál klímal.
Martin ze Stvolna nejprve zamířil k pozlacenému pulpitu, na němž ležel skvostný rukopis s textem koránu. O téhle knize se vyprávělo, že ji nechal pořídit Abú Bakr, tchán samotného proroka Mohameda. Nejprve se uklonil směrem k Mekce, omyl si ruce ve stříbrné míse s růžovou vodou a pak začal v koránu listovat. Pečlivě prošel všech sto čtrnáct súr, ale v žádné nenašel radu, aby pravověrní muslimové nebránili touze svého těla. Aiša mu tedy lhala. To by nebylo nic neobvyklého v případě, že ho chtěla svést. Jenže ona citovala neexistující slova proroka Mohameda. To byl v muslimském světě jeden z nejtěžších hříchů, za který mohl být věřící potrestán smrtí.
Znovu se uklonil k Mekce, pronesl slova díků proroku Mohamedovi a korán zavřel. Přešel do rohu místnosti a usadil se do prostého, ničím nezdobeného křesla. To bylo jeho oblíbené místo. Potřeboval si srovnat myšlenky.
To, co provedla Aiša, mu tak docela nedávalo smysl. Byl to přece on, kdo jí dával od začátku najevo svůj zájem. Zdvořile ho opětovala, ale nikdy v jejích očích nezahlédl nic, co by se dalo považovat za výzvu. Chovala se s panenskou cudností, která se mu tolik líbila. Ovšem pravdou bylo, že na něj hned druhý večer sama uličnicky mrkla. Ještě tam pod palmami u Citadely, když ho vykoupila z vězení, se chovala jako cudné děvčátko. Ale pak se jako mávnutím kouzelného proutku změnila. Snažila se ho přesvědčit, že ta změna je důsledkem toho, co nazývala zneuctěním. Viděl ji nahou jednou, proč by ji neviděl víckrát? Řekla však jednu myšlenku, která ho zaujala. Radila, aby se nesnažil pochopit muslimské ženy.
Když o téhle radě přemýšlel, došlo mu, že má mnohem širší platnost. Nešlo jen o ženy, šlo o celý islám. Byl totiž stejný jako muslimky. Vypadal tak přátelsky a cudně, ale ve skutečnosti skrýval temné vášně. Co bylo zbožného na víře, jejíž stoupenci se neustále myli, do omrzení opakovali pár jednoduchých pouček, nepili víno a nejedli vepřové maso, vyhýbali se ženám, ale v noci, kdy je Alláh nemohl vidět, dělali kdoví co. To dopoledne si Martin ze Stvolna myslel, že definitivně zavrhuje Alláha.
Zatímco s učením proroka Mohameda se dokázal vypořádat rychle, s Aišou to tak snadné nebylo. Hlavně proto, že se jí bál. Nešlo vlastně o ni

samotnou, ale o pár ctižádostivých spiklenců, kteří ji nastrčili. Uvažoval, kdo všechno o tom ví. Jenže podezření v tak ožehavé záležitosti nestačilo. Nakonec nebylo ani důležité. Co jemu bylo do urozených káhirských rodin a jejich sporů s mamlúky? Musel především zmizet.
V knihovně zůstal až do večera. Připadal si tu v bezpečí. Knihy ho vždycky dokázaly uklidnit. Pak zamířil do hodovního sálu. Hrál nesoustředěné a snažil se vyhnout pohledu na Aišu. Seděla s pohledem cudně sklopeným k miskám a tiše rozprávěla s dívkami, se kterými u stolku sedávala. Večer jako každý jiný. Když konečně všichni odešli, zamířil na nádvoří. Ale nešel ještě spát. Obešel palác a po širokém schodišti seběhl do potemnělé zahrady. Našel si místo ukryté za hradbou keřů. Klekl si na pečlivě střižený trávník a sepjal ruce. Tak, jak se to učil odmalička. Zvedl oči k nebi a rychle se pomodlil otčenáš.
„Tak to vidíš, Johanko," šeptal hořce. „Zneuctili mě, jako bych byl nějaká děvka. Můžeš mi to odpustit?"
Lehl si do trávy, ruce složil za hlavu a díval se na temné nebe s tisíci zlatavých hvězd. Bavilo ho to, co s ním prováděla Aiša? Tělo neprotestovalo, právě naopak. Ale po tom všem zbylo jen ponížení a hořkost. Milování mělo dávat radost. S Johankou byl po něm vždycky šťastný. Dobře si vzpomínal, jak mu připadala křehká a on si umiňoval, že ji musí chránit. Vůči Aiše ho nic podobného nenapadlo ani ve snu. Vychloubala se, že muslimské ženy umějí dávat rozkoš těla lépe a jinak než křesťanské ženy. Byla to sice pravda, jenže neuměly to hlavní. Neuměly dát lásku. O důvod víc, proč zavrhnout Alláha.
Muslimové po svých ženách nevyžadovali cit. Byly jejich majetkem a sloužily jen k uspokojení touhy, pokud ji muž pocítil. Pokud mužovo tělo touhu nepocítilo, muslim svou ženu k ničemu jinému nepotřeboval. Martin ze Stvolna dříve neudělal jediný krok, aniž by se o něm neporadil se svou Johankou. Johanka byla součástí jeho samotného. Aiša, ani kdyby byla sebekrásnější a sebevzdělanější, jeho součástí být nemohla.
Znovu vztáhl ruce k nebi a v očích se mu objevily slzy. Johanka byla jen jedna. Zlostně Aišu proklel.
Když se už za tmy vrátil do ubytovny pro služebnictvo, čekal tam na něj Rufus von Derlingstein.
„To je dost. Kdes byl?" křikl na něj netrpělivě. Pak Martina popadl za lem jeho galábije a přísně ho varoval: „Jestli nás chceš zradit..."
„Byl jsem jenom v zahradě. Přemýšlel jsem," opáčil Martin ze Stvolna a vytrhl se z jeho sevření.
„Nemáme moc času," zabručel usmířeně mohutný rytíř. „Zítra večer se to stane. Pojď, všechno ti ukážu."
Vyšli na nádvoří a zamířili zpět do paláce. V hodovní síni bylo šero a ve vzduchu se ještě vznášela vůně jídla. Na pódiu ve výklenku ležel o stěnu opřený nádherný al'ud. Rufus von Derlingstein ho zvedl a ukázal Martinovi.
„Teď se dobře dívej," nařídil. Zmáčkl jednu z ozdob, které lemovaly krk nástroje. Ozvalo se cvaknutí a v boku krku se odklopilo víčko. Za ním byla ukrytá krátká dýka, jejíž ostří bylo slabé jako jehlice. Rufus von Derlingstein ji opatrně vytáhl. „Je napuštěná jedem. Stačí jedno škrábnutí a jsi mrtvý. Dej si pozor! Zemřít musí sultán, nikoli ty." Pak dýku vrátil na místo a nástroj podal Martinovi ze Stvolna. Ten si musel několikrát pod jeho dohledem zkusit, jak nástroj otevřít a dýku nenápadně vytáhnout.
„To by šlo," přikývl spokojeně bývalý člen řádu německých rytířů. „A teď tvůj útěk." Došel ke stěně a cosi zmáčkl. Vzápětí se otevřel malý průlez na boku výklenku.
„Kam vede?" optal se váhavě Martin ze Stvolna.
„Tam, kdes byl dneska ráno," zasmál se Rufus von Derlingstein. „Je to druhý konec chodby, která spojuje harém s tímhle palácem. Posaď se, tam

kde obvykle sedáváš, a zkus si, jak se co nejrychleji dostaneš k tajnému východu. Na tom záleží, zda to celé přežiješ."

* * *

Rufus von Derlingstein doprovodil Martina ze Stvolna z paláce zpět do ubytovny služebníků. Tam už na ně čekali dva strážní, kteří celou noc bděli vedle Martinova lůžka. Ráno je vystřídali dva jiní a ti se od něj na krok nehnuli. Dokonce ho doprovázeli i do atria ženského paláce, kam se Martin ze Stvolna hned po ranním jídle vydal. Ale Aiša se tam neobjevila.

Pokud měl dříve pochybnosti, zda by se mu útěk zdařil, teď bylo naprosto zbytečné o něčem podobném uvažovat. Uvědomil si, že vlastně svou velikou šanci propásl. Když se naučil celkem slušně arabsky, naději měl. Jenže byl příliš zaujatý vším, co se dělo kolem Aiši, že o tom vůbec neuvažoval. Teď bylo pozdě.

Kromě strážných si Martina ze Stvolna nikdo nevšímal. Obvyklý klid chod domácnosti Hákima ar-Rúního jako by někdo postavil na hlavu. Chystala se večerní zásnubní hostina. Už ráno dorazila na nádvoří karavana velbloudů z pánových statků a pod osobním dohledem majordoma Husejna odvazovali služebníci z jejich hřbetů plné koše. Majordom zkontroloval obsah a pak je nechal odnést do kuchyně.

„Jak dlouho už o zásnubách vznešené Aiši víte?" optal se ho Martin ze Stvolna. „Že jste nic neřekl."

„Teprve dva dny," naříkal ustaraný majordom. „Tak málo času na takovou slávu. Považ, navštíví nás sám sultán! A já mám všechno na starosti..." Otočil se a rozkřikl na dva služebníky, kteří věšeli na dlouhá lana nad nádvořím lampiony, že mají lana křivě. Pak se omluvil a odběhl.

Odpoledne zašel Martin ze Stvolna do knihovny, ale ani stařičký knihovník neměl dobrou náladu. Spolu se svým pomocníkem vybíral z polic knihu po knize a z každé otíral prach. „Nezlob se, ale dneska tu nemůžeš překážet. Přijď jindy!"

Nakonec se Martin ze Stvolna vydal do hodovního sálu. Usadil se na stoličku ve výklenku a s přivřenýma očima si představoval, jak to asi večer proběhne. Sultána al-Ašrafa Ša'bána v životě neviděl, ale nepochyboval, že ho pozná. Navíc si byl jistý, že se Aiša určitě postará o to, aby mu sultána někdo ukázal. Ne, v tom problém nebude. Ale co když sultán k jeho pódiu nepřistoupí? Co když se mu hudba nebude líbit? Martin ze Stvolna hrál a zpíval úplně jinak než muslimští hudebníci. Pokud však měla Aiša přesné zprávy, sultán hudbu miloval. Nejspíše bude zvědavý, až uslyší někoho, kdo hraje jinak. Možná právě na to spiklenci sázeli. To by ovšem znamenalo, že v pozadí toho všeho musel stát někdo, kdo Martina dobře znal. Nějaký mamlúk by vraždu určitě plánoval jinak. Hlavou se mu mihlo podezření, že to celé vymyslel nejspíše Hákim ar-Rúní. Byl vzdělaný a možná i ctižádostivý. Martin si vzpomněl na nádherný rukopis s textem koránu, který ležel na zlaceném pulpitu v palácové knihovně. Pokud opravdu pocházel od Mohamedova tchána Abú Bakra, pak musel mít nevyčíslitelnou cenu. Aiša byla určitě důstojnou nevěstou pro sultánova synovce, bez ohledu na její nespornou krásu. Hrála se vysoká hra. Pokud by se vše povedlo a Aiša se stala první sultánovou manželkou, její syn by získal právo být dalším egyptským sultánem. Mělo to však dva háčky. Většina mamlúckých sultánů byla zavražděna a vlády se neujímali jejich synové, nýbrž některý jiný mamlúcký velitel. Tohle Martina ze Stvolna zdaleka netrápilo tolik jako druhá nejistota, která se mu mihla hlavou. Pokud by měla Aiša opravdu tak ctižádostivé plány, pak si nemohla v žádném případě dovolit mít milence. Původ jejích dětí musel být nezpochybnitelný. Pravděpodobné bylo, že se Martina ze Stvolna v tichosti hned po vraždě zbaví. Těžce si povzdechl a rukou bezděčně pohladil al'ud, v němž byla ukrytá dýka s jedem.

„Co tu děláš?“ uslyšel najednou přísný hlas. U pódia stál sám Hákim ar-Rúní. I on byl nervózní a osobně kontroloval přípravy na zásnubní hostinu.
„Představuji si, že hraji samotnému sultánovi,“ opáčil klidně Martin ze Stvolna. Nenápadně pozoroval tvář svého pána. Hákim měl unavené oči a byl pobledlý. V tom nebylo jen vyčerpání a odpovědnost, za touhle maskou se skrýval strach. Teď už Martin ze Stvolna nepochyboval.
Hákim po něm vrhl kratinký pohled. I ten byl výmluvný. Pak se usmál a významně podotkl: „Nemáš se čeho obávat. Jsi nejlepší hudebník muslimského světa. V tom se já vyznám, můžeš mi věřit. Ne, nemáš se čeho bát. Ať už se stane cokoli, říkám cokoli, při Alláhovi ti slibuji, že se o tebe dobře postarám. Pokud dopadne zásnubní hostina tak, jak doufám, neproděláš. Alláh s tebou!“
* * *
Po večerních modlitbách se do paláce začali sjíždět pozvaní hosté. Bohatí káhirští kupci, učenci z madrasy a také duchovní. Mezi prvními imám z mešity Ibn Túlúna, který řídil rituál, během něhož se Martin ze Stvolna vzdal Ježíše Krista. Pro všechny bylo připraveno občerstvení v zahradách. Se západem slunce, jak bývalo zvykem, přijel snoubenec.
Sultánův synovec al-Mizra li-Dín byl vysoký podmračený muž, na první pohled voják tělem i duší. Na sobě mě prostou bílou galábiji a kolem krku masivní zlatý řetěz s půlměsícem. U opasku mu visela dýka s modrým safírem. Za ním kráčelo několik služebníků, kteří nesli truhlice s dary pro pána domu a pro jeho matku. Průvod uzavíral tucet ozbrojených mamlúckých bojovníků.
Al-Mizra li-Dín se srdečně pozdravil s Hákimem ar-Rúním a požádal ho, aby tlumočil jeho upřímné pozdravy Aiše. Ta čekala spolu s ostatními ženami v ženském křídle paláce. Podle tradice se směla setkat se svým snoubencem až u stolu v hodovní síni. Sultánův synovec se pak odebral do zahrad, aby se pozdravil s nejvýznamnějšími hosty.
Cesty mezi palmami byly vysypané říčním pískem a lemovaly je stoly se sladkostmi a ovocem. Všude pobíhali služebníci s nádhernými konvicemi, tepanými z měděného plechu, a rozlévali ser-bety. Celou zahradu osvětlovaly různobarevné lampiony. U fontány s křišťálovou vodou hráli místní hudebníci ryčnou hudbu a do jejího rytmu tancovalo několik spoře oděných dívek.
Hosté se pomalu procházeli a polohlasně rozprávěli. Středem zájmu se ihned stal sultánův synovec. Rozdával svou přízeň zdrženlivě a se zkušeností významného muže. Čas se líně vlekl a Káhira se pomalu ukládala ke spánku. Soumrak pomalu přecházel v noc. V domech, které se táhly od paláce až ke břehu Nilu, zažíhali lidé lampy. Všichni čekali, až se objeví sultán al-Ašraf Ša‘bán.
Podle plánu tu už měl být.
Nakonec jeho synovec poslal do Citadely rychlého posla, aby se optal, proč se strýc zdržel a kdy se objeví. Bez něj nemohla zásnubní hostina začít. Ale posel se nevrátil a neobjevil se ani průvod vznešeného sultána. Hosté se procházeli mezi palmami a dál živě diskutovali, i když zábava byla stále strojenější a strojenější.
Před půlnocí se začali hosté vytrácet. Bylo zřejmé, že zásnubní hostina nezačne. Al-Mizra li-Dín se srdečně se všemi rozloučil a vysvětloval, že život vládce je nesmírně obtížný. Strýce zřejmě zdržely neodkladné záležitosti. Na jihu je povstání beduínů a Osmani znovu zaútočili na Damašek. Věří však, že se brzy uvidí znovu, neboť od svých zásnub nemíní ustoupit.
Když se palác vyprázdnil, rozloučil se i s Hákimem ar-Rúním a zašel do ženského křídla, aby pozdravil Aišu. Pak se svým průvodem palác opustil. Martin ze Stvolna seděl celou dobu v prázdném hodovním sále s al‘udem na klíně a čekal. Z okna sledoval, jak hosté odcházejí. Nedalo se říci, že

by toho litoval. Tím, že sultán nepřišel, získal čas. Alláh stál při Martinovi. To si myslel. Ale jen několik hodin.
Jak se později dozvěděl, al-Mizra li-Dín byl zavražděn jen tři ulice od paláce Hákima ar-Rúního.

Kapitola 53.

Jak dlouho Martin ze Stvolna spal, to netušil. Ale dlouho to určitě nebylo. Vzbudil ho neuvěřitelný hluk. Slyšel křik mnoha mužů a uvědomil si, že k němu doléhá kovové řinčení zbraní. Vyskočil, popadl svůj al'ud a vyběhl z ubytovny služebníků na nádvoří.
Brána byla vyražená a visela na jediném pantu. Střecha sýpky hořela. Na nádvoří se ve světle plamenů míhali vojáci. Podle barev praporců ihned poznal, že to je sultánova osobní stráž. Mamlúci už ovládli téměř celé nádvoří. Velký oddíl palácové stráže bojoval u vchodu do hlavního paláce, mnohem menší hlouček bránil vchod do ženského křídla. Sultánovu gardu tvořili ti nejlepší bojovníci muslimského Egypta. Na první pohled bylo zřejmé, že se boj chýlí ke konci. Palácová stráž neměla naději ubránit palác svého pána a služebníci v barvách Hákima ar-Rúního ustupovali před prudkými výpady mamlúků.
Martin ze Stvolna zůstal stát u kamenné zdi budovy a rychle uvažoval. Sem odlesky plamenů nedosahovaly, byl bezpečně ukrytý ve tmě. U brány stálo několik mamlúků, ale pokud by je nečekaně napadl, měl naději vyklouznout na ulici. To bylo určitě nejlepší, co mohl udělat. Jenže potřeboval nějakou zbraň. Rozhlédl se, ale s uspokojením zjistil, že to není problém. Na nádvoří leželo několik desítek mrtvých a mnozí ještě svírali meče.
Přehodil si přes rameno al'ud. Udělal to bezděčně, vůbec neuvažoval, proč by si měl tenhle nástroj ponechat. Přikrčil se a pod rouškou tmy se plížil k nejbližšímu mrtvému. Bez problémů mu vykroutil zbraň z ruky a potěžkal ji. Chladivá ocel mu vrátila klid a sebedůvěru. K bráně to neměl daleko, ale musel by přeběhnout osvětlenou část nádvoří. Mnohem lepší bylo plížit se obloukem podél hradby. Vyrazil a přitom se ohlédl k palácům. Boj už byl ztracený.
Přesně ve chvíli, kdy se dostal k nároží hranolové věže, odkud to bylo k bráně jen pár kroků, a chystal se vyrazit do útoku, se v bráně objevil spořádaně pochodující oddíl dalších mamlúků. V jejich čele kráčelo pár otroků se zapálenými loučemi. Martin rychle ucouvl, ale bylo pozdě. Vojáci u brány si ho všimli a dva proti němu hned vyrazili s meči v rukách. Na útěk nebylo ani pomyšlení. Byl v pasti. Z jedné strany byla brána a z druhé věž.
Neměl čas přemýšlet. Opřel se zády o kamennou zeď a připravil se k boji. Ti dva ho naštěstí podcenili. Domnívali se, že je příslušníkem palácové stráže, o jejímž bojovém umění neměli valné mínění. Drželi meče svěšené u kolen a právě se domlouvali, jak zaútočí. Jenže Martin ze Stvolna nečekal a sám provedl prudký výpad. Oba mamlúky dokonale zaskočil, takže se ani nestihli krýt. Dvěma údery je srazil k zemi a pak vyrazil vpřed, aby se dostal z pasti na nádvoří. Na volném prostranství mohl alespoň utíkat a měl naději, že se mu podaří někudy proklouznout do zahrad, kde se mohl ukrýt.
Oddíl u brány svým nečekaným výpadem tak zaskočil, že chvíli trvalo, než se za ním několik mamlúků rozběhlo. Získal celkem slušný náskok. Martin byl dobrý běžec a navíc měl výhodu, protože na sobě neměl těžkou kovovou zbroj. Utíkal přes nádvoří, co mu síly stačily. Přeskakoval těla zabitých služebníků ležící na zemi. Měl volnou cestu, protože boje se odehrávaly u vchodů do paláců.
V šeru postřehl vysokou postavu Rufuse von Derlingstein. Stál u vchodu do ženského křídla a s chraptivým řevem rozdával mečem smrtící údery na všechny strany. Krvácel z několika ran. I když se mu do ramene zabodl

šíp, nevšímal si toho. Mamlúci před ním ucouvli do uctivé vzdálenosti. Kdosi vykřikl, že toho rytíře posedl satan.
Martin ze Stvolna zabočil k průchodu mezi paláci, který vedl na terasu nad zahradami. Pokud by se mu podařilo projít, měl vyhráno. Pak zahlédl Aišu. Drželi ji dva služebníci Hákima ar-Rúního a za nimi stál správce harému Suhajmí a pokoušel se Aiše spoutat ruce. Přitom křičel na sultánovy vojáky, aby si pospíšili, že už ji zajal.
Martin ze Stvolna příliš nepřemýšlel a změnil směr. Oběhl hlouček mamlúků a snadno vyrval Aišu z rukou těch tří. Oba služebníky nechal běžet, ale Suhajmího se pokusil zabít. Jenže správce harému, i když byl obtloustlý a nepříliš obratný, v poslední chvíli uskočil. Martinův meč hojen lehce zranil na noze. Na další výpad nebyl čas. Martin popadl vyděšenou Aišu za ruku a táhl ji zpět ke vchodu do ženského křídla. Jinam to nešlo. Když mamlúci u brány zahlédli, co se stalo, rozběhli se, aby jim odřízli ústupovou cestu. Bylo jich víc než tucet. Rufus von Derlingstein je zahlédl a rozběhl se také. Byl rychlejší a podařilo se mu dostat před mamlúky. Vchod do paláce měl za zády.
„Zachraň Aišu," křikl. Pak se na ni ještě kratince zadíval. Martin ze Stvolna pochopil. Rufus von Derlingstein ji miloval. Neutekl z ponižujícího zajetí proto, že by se obával chycení, ale proto, že jí chtěl být nablízku. Ostatně, napadlo Martina, proč by si jinak Aiša zřizovala v podzemí útulnou ložnici? Pocítil osten žárlivosti.
Rufus von Derlingstein zvedl meč, a protože byl nejméně o hlavu vyšší než většina mamlúckých vojáků, se strašnou silou sám zaútočil. Proti obrovské přesile to byl předem ztracený boj, ale útočníky zdržel. Martin ze Stvolna se znovu rozběhl. Aiša se na rytíře, který jim kryl ústup, ani nepodívala. Přesně ve chvíli, kdy se jim podařilo proběhnout honosně zdobenou bránou do atria, Rufus von Derlingstein padl.
Martin pokynul k paravánu v rohu sálu. „Utečeme tou podzemní chodbou..."
„Hloupost," oddechovala těžce Aiša. Byla bledá a třásla se strachy. „Vede jen do paláce. Co tam? Pojď..."
Rozběhla se k mramorovému schodišti. Martin ze Stvolna s mečem v ruce za ní. V atriu se tísnily harémové služebnice a také několik strážných. Ukrývali se tu před sultánovou gardou. Ne, tihle muslimové už neuměli bojovat. Dávno ztratili odvahu svých bojovných předků.
„Zataraste vchod," křikl na ně Martin ze Stvolna. Když se nehýbali, se zdviženým mečem se k nim vrhl.
Jako by byli uhranutí a zcela bez vůle, poslechli. Uzavřeli bránu, zajistili ji závorou a začali k ní snášet veškerý nábytek, který byl po ruce. Zvenku začaly na Bránu dopadat zuřivé údery útočníků.
Martin ze Stvolna se rozběhl za Aišou. Ta již byla v polovině mramorového schodiště. Zastavila se a oddechovala.
„Nahoře budeme v pasti," upozornil, když ji dostihl. „Zkusme utéct přes zahradu. Z terasy dolů je to pořádná výška, ale nic jiného nám nezbývá. Skočíme, snad keře pád zpomalí a..."
„Pojď," zarazila ho pánovitě a pokračovala nahoru. Pokrčil rameny a následoval ji.
Proběhli chodbou do vnitřních komnat harému, chráněných nápisem hrozícím smrtí každému vetřelci, který by se odvážil jít dál. Tady Martin ze Stvolna ještě nikdy nebyl.
Aiša několikrát klopýtla. Na sobě měla dlouhou galábiji, která zjevně nebyla její. V nastalém zmatku si oblékla to, co bylo zrovna po ruce. Galábije se jí pletla mezi nohy, proto si jí rukou podkasala, ale moc to nepomáhalo.
Proběhli sálem s pozlacenými štíhlými sloupy a po úzkém schodišti seběhli kamsi dolů. Aiša otevřela nádherně vyřezávané dveře a ocitli se v ložnici paní Beštak. Stará žena klečela na zemi a modlila se.

„Alláh je veliký," vykřikla šťastně, když ji uviděla. Vzápětí se zamračila, protože za jejími zády zahlédla Martina ze Stvolna. Měl v ruce meč se zkrvavenou čepelí.
„Pomohl mi," řekla Aiša. „Půjde se mnou."
„To není dobrý nápad," protestovala paní Beštak. „Copak mu můžeš věřit?"
„A mám jinou možnost?" namítla hořce. „Suhajmí zradil. To on sem přivedl sultánovu gardu. Sultán ví všechno. Otec je už nejspíše mrtvý. Kéž je to tak. Pokud ho zajmou... Nemáme čas."
Paní Beštak vstala a odsunula jeden z hedvábných polštářů, poskládaných kolem nízkého stolku. Vytáhla starobylou stříbrnou skřínku a podala ji Aiše. Pak ze stejného úkrytu vylovila veliký kožený měšec a menší váček ušitý z červené látky. Zaváhala a pak to vše podala Martinovi ze Stvolna.
„Jdeme," řekla chvatně.
„Já myslela, že vchod jé tady," podivila se Aiša.
Stará žena jen zavrtěla hlavou. Vyšli na chodbu a po schodech zamířili zpátky do sálu se zlacenými sloupy. Během cesty paní Beštak vykládala Martinovi ze Stvolna: „Chci věřit, že ses opravdu stal pravověrným muslimem, i když mnoho z Alláhových pravd stále nechápeš. Důrazně ti kladu na srdce, doveď Aišu do bezpečí. Nic není v Káhiře cennějšího než ona. Nesmí padnout do rukou sultána, to ať raději zemře."
„Nenechal bych ji zneuctít," zabručel rozmrzele Martin ze Stvolna. Domníval se, že by se neměli zdržovat planým povídáním. „Teď musíme myslet hlavně na to, jak se dostat do bezpečí! Ztrácíme čas."
„Je-li to vůle Alláhova, uprchnete," namítla paní Beštak přísně. „V celé Káhiře nenajdeš ženu, která by se jmenovala Aiša. Víš proč? Protože tohle jméno je svaté. Tak se jmenovala nejmilejší prorokova manželka. Nikdo ho nesmí používat. A víš, proč má vnučka může? Protože má v sobě po matce krev prorokovy manželky. Náš rod je předurčený k tomu, aby vládl. Proto musíš Aišu zachránit."
Paní Beštak došla k voliéře s modrými a zelenými papoušky. Otevřela zamřížovaná dvířka a sáhla dovnitř. Zvedla krmítko a stiskla cosi, co bylo pod krmítkem ukryté. Vzápětí se voliéra nepatrně nadzvedla a pootočila se do strany. Pod ní byl otvor se žebříkem.
„Běžte," nařídila paní Beštak. Pak popadla Martina ze Stvolna za ruku a přitáhla si ho blíž. „Přísahej, že se o Aišu postaráš!"
„Přísahám," odpověděl netrpělivě.
Podívala se mu zblízka do očí a chvíli jako by se snažila proniknout do jeho myšlenek. Pak se nepatrně usmála. „Ne, ty nejsi celým srdcem muslim. Ty si žen vážíš. Právě proto si tě můj syn vybral. Věřím ti, běžte."
„A co ty?" protestovala Aiša.
„Někdo musí vchod zase zavřít. Zevnitř to nejde," odpověděla klidně paní Beštak. „Jsem stará, mé dny na tomto světě jsou sečteny. Zdržovala bych vás."
V dálce se ozval křik. Útočníci zřejmě prolomili vchod do ženského křídla paláce. Aiša babičku políbila a pak začala sestupovat dolů. Martin ze Stvolna si truhličku a oba váčky uložil do kožené brašny, kterou mu paní Beštak podala. Pak ještě sundal ze stěny hořící lampu a začal slézat dolů za Aišou. Nad jeho hlavou se ozvalo tiché zaskřípění a voliéra se vrátila na původní místo.
Sestupovali dlouho, až se ocitli v úzkém tunelu vysekaném do skály. Stěny zdobily podivné malby zobrazující bohy se šakalími, supími a lvími hlavami.
„Otec mi o téhle cestě vyprávěl, ale nikdy jsem tu nebyla," vysvětlovala Aiša a zvědavě se rozhlížela. „Je to prý hrobka nějakého dávného vládce. Končí v rozbořeném chrámu pod zahradou."
Chodba pomalu stoupala, a když došli na konec, ocitli se u kamenné desky, která zakrývala vchod. Martin ze Stvolna se o ni opřel ramenem a po kratším úsilí ji vyvalil. Zavanul k nim čerstvý chladný vzduch.

„Zhasni tu lampu," poručila Aiša a opatrně vyhlédla. Spokojeně přikývla a protáhla se ven. Ocitli se u podivné brány obložené kamennými deskami, na kterých byly vytesané stejné postavy, jaké viděli na malbách uvnitř chodby. Od brány vedla až na břeh Nilu alej lemovaná sochami ležících beranů.
„Tam dole by měla být loďka," poznamenala Aiša a vyrazila. Byla tma, a tak museli jít opatrně, protože dlaždice byly místy vyvrácené, někde chyběly docela. Když se Martin ze Stvolna ohlédl, uviděl skrze palmy zahrady mihotavou záři ohně. Palác Hákima ar-Rúního hořel.
Na břehu Nilu bylo bahno, protože teprve nedávno skončily záplavy. Chvíli hledali v papyrusovém houští, než našli loďku přivázanou k masivnímu kůlu zaraženému do země. Byla to úzká felúka, jakou používali všichni rybáři. Měla nízký stěžeň a na dně leželo široké veslo, svinutá plachta a uzlíček se dvěma oděvy.
Aiša ho rozvázala a vytáhla dvě prosté plátěné galábije. Obě byly spravované a pěkně zašlé.
„Převlékneme se. Aby nás nikdo nepoznal."
Uchopila okraj svého oděvu, ale než si ho přetáhla přes hlavu, optal se Martin ze Stvolna nevinně: „Neměl bych se otočit? Abys zase neřekla, že jsem tě zneuctil..."
„Teď jsem přece tvoje, ne?" opáčila a mrkla na něj. Snažila se, aby to vypadalo rozpustile, ale moc jí to nešlo. Pochopila to a smutně si povzdechla. Pak vstala a poodešla do tmy, kde se převlékla. Martin se zatím rovněž převlékl. Obě drahé galábije Aiša svázala do uzlíku a hodila do Nilu.
„Máme naději uniknout," ujala se velení. „Ovšem musíme se dostat do Maroka. Tam žije můj strýc. Je z krve prorokovy manželky stejně jako já... Zastává významný úřad a u něj budu v bezpečí. Ovšem obávám se, že tohle bude sultán předpokládat a všechny karavanní cesty z Káhiry přes poušť dá hlídat."
„Proč by mu na tobě tolik záleželo?"
„Dokud budu žít, mám nárok na vládu nad Egyptem," opáčila hrdě. „Můj praprastrýc býval káhirským chalífem. Ještě v době, kdy zemi vládli Fátimovci. Nepovedlo se mamlúky svrhnout teď, povede se to příště. Mně, mým dětem nebo mým vnukům."

Kapitola 54.

Noční tmou pluli po Nilu. Martin ze Stvolna pádloval proti proudu. Obepluli ostrovy a pokračovali ke Gize. Proti tmavému nebi se rýsovaly siluety majestátních pyramid. Světla města pomalu mizela za zádí. Aiša seděla na přídi se svěšenou hlavou a Martin ze Stvolna měl pocit, že zaslechl pláč.
Mlčky si ji prohlížel a uvažoval, co dál. Nešlo o to, že by se cítil vázaný slibem, který dal paní Beštak. V paláci Hákima ar-Rúního ho zřejmě obelhali mnohokrát. Ani Aiša nebyla upřímná. Své city k němu nejspíše jen hrála. To vše mělo jediný účel. Využít ho k mocenskému cíli, jímž bylo zavraždění sultána. Jenže se to celé nepěkně zvrtlo. Obelhali ho, a proto se ani on nemusel cítit vázaný slibem, aby se o Aišu postaral.
Jenže tahle mince měla i svůj rub. Byl na útěku a Aiša znala svět egyptských muslimů jistě lépe než on. Pomáhat jí mu mohlo přinést alespoň pro začátek prospěch. Ale bylo tu ještě něco, co si s hořkostí uvědomil. Utíkal, ale kam? Utíkal vlastně jen proto, aby si zachoval život. Jenže na rozdíl od Aiši, která měla strýce v Maroku, on neměl nikoho v celém světě, v muslimském stejně jako v křesťanském. Bylo tedy celkem jedno, kam se vydá a s kým. Neměl cíl kromě jediného. Nějak přežít.
Když už to tak bylo, proč ne s Aišou? Hloupá nebyla, uměla žertovat a určitě si s sebou vezla slušný majetek. Jaký, to netušil. Pochopil však, že jí paní Beštak předala to nejcennější, co rod ar-Rúní vlastnil. Nebude

s ní hladovět. To nebylo v jeho situaci málo. Může jí klidně sloužit dál, co se v jeho životě vlastně změní? Bezpečně ji doprovodí do Maroka. Pak se uvidí. Splní slib. Nikoli kvůli cti, už dávno zapomněl, co je to být rytířem, ale proto, že ho osud postavil do situace, kdy neměl na výběr. Přehodil pádlo do druhé ruky a zabral. Proud tu byl silnější a musel pádlovat s větším úsilím. Aiša rozhodla, že pojedou na jih. Ještě než odrazili od břehu, vysvětlila, že i tam vedou přes poušť slušné karavanní cesty. Ty určitě nebude sultán hlídat, na rozdíl od těch káhirských. Tam mají naději uniknout.
Martin ze Stvolna začínal cítit v pažích únavu. Pomalu se rozednívalo. Probouzeli se ptáci a hladinu řeky občas čeřily ryby. Voda u břehu se najednou mírně rozvlnila tak, jak to uměl jen krokodýl na lovu.
„Už necítím ruce," ozval se mrzutě Martin ze Stvolna.
Aiša se k němu otočila. Ve tváři měla vážný soustředěný výraz. „Vydrž prosím ještě chvíli. Jakmile vyjde slunce, začne foukat vítr. Tak to chodí na řece každé ráno. Vytáhneme plachtu a pak si odpočineš."
„Kam až chceš vlastně doplout?"
„Do Asjútu. Je to největší křižovatka karavanních cest na jihu. Tam začíná cesta nejen do Súdánu, ale také přes Saharu na západ. Kolem žijí divoké kmeny a moc sultána je tam spíše formální. Před ním tam budeme v bezpečí."
„Jak daleko je do Asjútu?"
„Hodně. Řekla bych, že z Káhiry je to tam dvakrát dál než k moři."
Martin ze Stvolna překvapeně hvízdl. Z Alexandrie pluli do Káhiry déle než týden, a to pluli na lodi s tuctem vesel. Aiša, jako by pochopila, na co myslí, se lehce usmála. „Už se zvedá vítr. Otec mě učil křižovat s felúkou. Tyhle malé lodice bývají rychlejší než ty velké. Neboj se, tu cestu zvládneme rychle."
Záhy se ukázalo, že si nevymýšlí. Martin podle jejího návodu napnul plachtu a Aiša se přesunula na záď. Chopila se kormidla a kolem zápěstí si ovinula konec lana, které bylo upevněné k čnělce plachty. „Jestli chceš, můžeš si chvíli zdřímnout," navrhla starostlivě. „Teď je ještě chladno, spát budeš dobře. Ale až se přiblíží poledne, bude pořádné vedro."
Martin ze Stvolna ji poslechl. Schoulil se do klubíčka na dno felúky, které pokrývala celkem nová rákosová rohož. Za chvíli usnul.
Když se vzbudil, měl dojem, že jsou stále na stejném místě. Břehy jako by se vůbec nezměnily. Byly porostlé papyrusovými houštinami, za nimi vyčnívaly koruny vysokých datlových palem a tu a tam bílá plochá střecha venkovského domku. Jediné, co se změnilo, bylo postavení slunce. Stálo vysoko na obloze, a pokud se do něj člověk chvíli zadíval, začaly mu před očima tančit černé skvrny, jako by měl oslepnout. Sluneční paprsky nemilosrdně pálily.
„To je dost," uvítala ho Aiša. „Zrovna jsem chtěla přistát." Natočila plachtu a zamířila ke břehu. Pod nízkými palmami stálo krátké molo a k němu bylo přivázáno pět dlouhých felúk. Obratně přistála a sama loď přivázala silným lanem ke kotvícímu kůlu. Počkala, až Martin ze Stvolna vystoupí, pak natáhla ruku, aby jí pomohl. „Necítím tělo," vysvětlovala unaveně.
Od mola vedla prašná vyšlapaná stezka k nízkému domu postavenému z hlíny. Byl to prostý venkovský hostinec. Nabízeli tu placky, datle a vodu. Usadili se na hliněnou podlahu a hned zaplatili. Uvnitř bylo dusno, ale byli alespoň ve stínu. Kolem poletovali komáři a protivně bzučeli. Dva kroky od nich ležel vyhublý pes a přátelsky vrtěl ohonem. Kromě hubeného feláha, jemuž podnik patřil, tu byli sami.
Martin ze Stvolna opatrně položil na zem al'ud, brašnu s Aišiným majetkem a svůj meč. Aby neprovokoval, zabalil ho do plátna, takže vypadal jako poutnická hůl. Aiša zvedla dlaně proti očím, uklonila se směrem k Mekce a

krátce vzdala dík Alláhovi. Napodobil ji a pak se dali s chutí do jídla. Placky byly upečené
z hrubě umleté mouky, v níž zůstaly nepatrné zbytky prachu, který nepříjemně skřípal mezi zuby. Martin ze Stvolna tohle dobře znal z valašského knížectví. Na ručních mlýncích s kamennými žernovy se lepší mouka umlít nedala, pokud se několikrát neprosela a znovu nepřemlela. Aiša se zatvářila hodně otráveně, ale neřekla nic. Byla zvyklá na nejjemnější pečivo z bílé nadýchané mouky.
Majitel hostince se s nimi dal do řeči. Cosi vyprávěl, ale měl tak podivně chrčivý přízvuk, že mu Martin ze Stvolna nerozuměl ani slovo. Zato Aiša se několikrát srdečně zasmála. Když se vrátili na loď a odrazili od břehu, optal se jí, co ten feláh vyprávěl.
Pokrčila rameny: „Netuším, skoro jsem mu nerozuměla. Tady ve vesnicích podél Nilu mluví lidé různými nářečími."
„Tak čemu ses smála?"
„Pokud by mu došlo, že nerozumím, mohlo by ho napadnout, že jsme z Káhiry," vysvětlovala shovívavě. „Až nás budou sultánovi vojáci hledat, nemusí jim vyprávět, že někoho takového potkal. Mimochodem, tvůj al'ud..."
„Co je s ním?" zabručel rozmrzele. Musel uznat, že Aiša je užitečná.
„Až tě někde požádají, abys zahrál, a buď si jistý, že požádají, venkovani milují hudbu, ne aby tě napadlo hrát své písně. Podle nich by nás našli hned."
„A co mám hrát? Snad ne to skřípání, co vyluzují ostatní?"
„Přesně to, můj milý," řekla a mrkla na něj. Bylo to poprvé od chvíle, co utekli z paláce. „Jsme kejklíři na útěku. Já tě budu doprovázet na bubínek. Nějaký snad seženu." S půvabnou lehkostí vedla felúku po hladině Nilu. Pak mu navrhla, aby si to zkusil. Ona bude kormidlovat a on zpívat, aby se nenudila.
Martin ze Stvolna to zkusil po arabsku. Chvíli se snažil, aby alespoň držel přijatelný rytmus, ale pak toho nechal. To, co uměl, se použít nedalo. Rezignoval a začal hrát tak, že nahodile střídal akordy a do toho ječel vysokým falzetem melodicky znějící slabiky. To celé bez jakékoli melodické invence opakoval do omrzení.
Když skončil, Aiša ho pochválila, že to znělo celkem dobře, a zajímala se, jak se ta skladba jmenuje.
„Tahle?" opáčil jízlivě. „Vytahování okovu vrzajícím rumpálem ze studny."
* * *
O něco později koupili v rybářské vesnici u mělké zátočiny hromadu čerstvých placek, koš sušených ryb a džbán s mírně zkvašenou datlovou šťávou. Pak pokračovali v plavbě až do soumraku. Pro přistání si našli klidné místo u kamenitého ostrůvku s naplavenou hlínou, na níž se uchytila trocha trávy a trnité keře.
„Přenocujeme tady... Tedy lépe řečeno v loďce," navrhla Aiša. „Na ostrově by to bylo pohodlnější, ale v noci by se tu mohli objevit krokodýlové. Jednou jsem s otcem spala na břehu Nilu. Ani ohně se ty bestie nebály. Jeden sluha přišel tehdy o nohu."
Pojedli mlčky. Datlové víno bylo sice slabé, ale chutnalo skvěle a trochu jim zvedlo náladu. Přesto byla Aiša stále zaražená.
„Budeš se na mě moc zlobit, pokud ti nedovolím, aby ses potěšil mým tělem?" optala se tiše.
„Nic takového mě ani nenapadlo," vyhrkl upřímně.
„Ne?" podivila se s neskrývaným rozladěním. Ale hned zvážněla. „Podle naší tradice jsem teď vdova. Provdala jsem se, protože jsem měla zásnuby. Každá vdova musí držet smutek. Některá dva i tři roky, jiná jen pár měsíců. To je různé. Během té doby se jí nesmí dotknout žádný muž. Teprve až vdova svůj smutek skončí, může uvažovat o novém sňatku."
„A jak dlouho budeš smutek držet ty?"

„Dva týdny. Méně to nejde, to by bylo neslušné... Vydržíš to? Pak ti to vynahradím," špitla a v očích se jí objevily slzy. Odvrátila hlavu a tiše dodala: „A navíc... zemřela mi celá rodina."
Lehli si na dno loďky na rohož. Aiša se k němu přivinula, hlavu si položila na jeho rameno a skoro hned usnula. Musela být po celodenní plavbě šíleně utahaná. Skoro celou dobu se o felúku starala jen ona. Takové prostě muslimské ženy byly.
Martin ze Stvolna ležel se zavřenýma očima a poslouchal, jak vlnky tiše narážejí do boku loďky. Občas zaslechl šplouchnutí, to když nějaká ryba vyskočila nad hladinu. Aiša už mu nebyla tak protivná, jako když Káhiru opouštěli. Byl dokonce ochotný mnohé jí odpustit. Ale to neznamenalo, že by zapomněl na milostný zážitek ve sklepení paláce. Stále cítil ponížení. Bylo to trapné a nechápal, že se tehdy nebránil. Před očima se mu mihlo krásné Aišino tělo. Kdyby mohl, nahlas by zaklel.
Opatrně natočil hlavu. Aiša ležela vedle něj, mladá a nádherná, plná života. A přesto cítil nesmírný odstup. Ne kvůli Johance, ale proto, že muslimské ženy přistupovaly k milování příliš pragmaticky. Alláh je stvořil, aby uspokojovaly muže, a to svědomitě plnily. Martin ze Stvolna si o sobě nedělal příliš iluzí, ale byl si jistý, že se nikdy nemiloval se ženou, aniž by k ní necítil alespoň trochu něhy a lásky.
Aiša sebou trhla. Zdálo se jí zřejmě něco ošklivého. Tiše zasténala a pak mu položila ruku kolem krku. Přitiskla se k němu a to ji uklidnilo. Začala zase pravidelně oddechovat.
* * *
Vzbudilo je slunce, které už stálo vysoko na obloze. Leželi přitisknutí k sobě a měli navlhlé šaty, protože do loďky se dostala trocha vody z řeky. Zřejmě vyšplouchla přes okraj trupu.
Aiša ho objímala, a když otevřel oči, políbila ho. Měla vláčné vlhké rty. Pak vstala a odběhla na břeh za křoviny. Martin ze Stvolna zatím připravil placky a sušené ryby. Rychle se najedli, vytáhli plachtu a pokračovali v plavbě. Slunce sálalo stále silněji a šaty jim rychle uschly.
„Smím se na něco optat?" řekl Martin ze Stvolna. Ležel na přídi s tváří obrácenou k Aiše. Ta seděla u kormidla a křižovala proti vlnám. Pokrčila mlčky rameny. Od rána jí nebylo do řeči. Jako by teprve teď na ni padla hrůza kratinkého okamžiku, kdy se jí zhroutil celý dosavadní život. Ale ani slůvkem si nepostěžovala.
„Jsem asi zvědavý chlap," pokračoval Martin ze Stvolna, „ale ani jednou ses ještě nepodívala na to, co jsi dostala na cestu... Možná by bylo dobré vědět, kolik máme... Jeden nikdy neví."
„To je moje věno," ohradila se ostře.
Oba ztichli a dlouhou dobu na sebe nepromluvili. Aiša sledovala řeku a pevnou rukou vedla felúku, aby se vyhnuli mělčinám a náplavám.
„Já tě nechtěl naštvat," dal se znovu do řeči Martin ze Stvolna. Pronesl to způsobem, který byl víc než ruka nabídnutá ke smíru. „Nejde mi o ty peníze. Jen jsem byl prostě zvědavý."
Aiša přikývla, ale mlčela.
V poledne přistála u břehu a ukryli se do stínu palem. Slunce pálilo tak, že se na řece nedalo vydržet. Aiša oznámila, že se vykoupe. Shodila galábiji a ponořila se do Nilu. Nijak se neskrývala, právě naopak. Když se k ní chtěl Martin otočit zády, křikla, aby to nedělal.
„Nehodí se to," zabručel. „Ještě si budeš ze mě dělat legraci..." Rychle se zarazil, protože připomínka, že se na něm dala pouhým pohledem poznat touha, mu vadila.
„Musíš hlídat. V řece mohou být krokodýlové," vysvětlovala a přitom stála po kolena ve vodě a šplíchala si vodu na ňadra. Ale tohle prohlášení jí moc nevěřil. Předváděla se.

Když vylezla z vody, zůstala nahá. Lehla si do trávy a čekala, až ji slunce osuší. Požádala Martina, zda by jí nezahrál, ale něco svého. Přitom se smíchem upřesnila, že tentokrát to nemusí být vrzání rumpálu. Jednu z těch písní o lásce, které si přinesl z křesťanského světa. Převalila se na břicho, bradu si podepřela rukama a zasněně poslouchala. Když skončil, vstala a klekla si před něj. „Svůj vdovský slib splním," řekla něžně. „Ale jestli chceš, pomohu ti. Tvá touha je vidět pořád..."
Rázně ji odmítl, ale přesto nebyl naštvaný. Ona za to ani nemohla. I když pocházela ze vznešené rodiny, v těchto věcech byla vychována tak, že má být otrokyně vášní svého muže. Rozhodl se, že jí vysvětlí, jaký je rozdíl mezi tím, co nabízí ona, a tím, jak se na lásku dívá on. V tu chvíli za sebou zaslechl zapraskání v křoví.
Naštěstí mu instinkty rytíře zůstaly. Vrhl se k felúce a vytáhl svůj meč. Z křoví se vynořili čtyři pobudové se sekerami a s kyji v rukách. Jako uhranutí se chtěli vrhnout na nahou Aišu. Martin ze Stvolna jim však zastoupil cestu. Zvedl výhrůžně meč a rozkřikl se, aby zmizeli. Pobudové se chvíli dohadovali, ale pak poslechli. Pochopili, že před sebou mají zkušeného bojovníka, a proti tomu byli bez šancí.
Nahá Aiša se šaty v náruči skočila do felúky, Martin ji odtlačil do proudu a pak do loďky vlezl i on. Pádlem ji popohnal dál od břehu. I když slunce ještě žhnulo, raději pokračovali v plavbě. Nebylo jisté, zda ti pobudové nemají někde další kumpány.
„Budeme zase spát na řece?" optal se, když se přiblížil soumrak.
„Přiznám se, že bych lůžkem nepohrdla," řekla Aiša s únavou v hlase. „Ale záleží na tobě. Jak ty rozhodneš..."
Martin ze Stvolna na ni vrhl pátravý pohled. Zdálo se, že to myslí upřímně. Raději neuvažoval, co tím myslí. Už si zvykl, že v řeči muslimů musel člověk neustále hledat skryté náznaky. Snadno si mohl spočítat, co pro muslimskou ženu znamená, pokud se začne podřizovat nějakému muži. Všiml si také, že od příhody na břehu se Aiša několikrát obdivně podívala na jeho meč. Manžel měl mít podle tradice její společnosti schopnost ženu chránit a pomilovat.
Uvažoval, jak jí odpovědět. Přistát v nějaké vesnici na břehu Nilu se mu nezdálo nebezpečné. Břeh byl po obou stranách řeky osídlený nesmírně hustě a vesnice ležely rozeseté vedle sebe těsně jako korálky na náhrdelníku. I on by strávil noc raději pod střechou. Problémem však bylo, jak najít přijatelný nocleh. Takový, aby v domě nebyli švábi, blechy a jiný hmyz. Zatímco v Káhiře patřila čistota k naprostým samozřejmostem života zámožných kupců, na egyptském venkově to bylo úplně obráceně. Měli však štěstí. Hned ve druhé vesnici narazili na rozlehlý vakalát pro velbloudí karavany s pohodlnou a celkem uklizenou ubytovnou. Na ohrazeném dvoře leželo ve stínu asi deset velbloudů a spokojeně přežvykovali trávu. Majitel vakalátu byl postarší muž s pěstěným vousem. Zdvořile je přijal, ale ihned rezolutně odmítl, aby Martin spal se svou ženou. „Mám tu jen jednu velkou ubytovnu. Hostím váženého kupce a tam bude spát on se svými služebníky a s poháněči velbloudů," vykládal hlasem, který nepřipouštěl diskuzi. „Tam budete spát i vy. Vaše žena bude spát v mém harému."
„Měli jsme raději zůstat na řece," mračila se Aiša, sotva majitel vakalátu zmizel.
„Alespoň se v klidu vyspíš. Zasloužíš si to. Staráš se o felúku a já se jenom vezu," pochválil ji dobromyslně.
Zářivě se usmála, jako by chtěla říci: „Ty sis toho všiml?" Ale nehodilo se, aby muslimská žena pronesla něco podobného. Martina ze Stvolna znovu a znovu udivoval odlišný způsob uvažování arabských žen. Přistihl se, že přemýšlí, zda nakonec není pro život pohodlnější než svobodomyslnost žen v křesťanském světě. Aiša byla nesporně poslušnější, ale v mnoha ohledech

také nudnější. Tenhle nedostatek nemohla nikdy nahradit tím, co neustále proklamovala, totiž že povinností ženy je sloužit rozkoši svého manžela.
Aiša se mu zdrženlivě uklonila, pak si od něj vzala vak se svým věnem a zamířila do nízké budovy, která stála vedle rozlehlého stavení vakalátu. Před vchodem do harému na ni čekala vysoká žena zahalená do bílého pláště. Přes obličej měla upevněnou krátkou hedvábnou roušku po způsobu beduínských kmenů z pouště.
Martin ze Stvolna se posadil na kamennou lavičku ve dvoře a pozoroval velbloudy. Tahle pomalá a rozvážná zvířata ho pokaždé pobavila. Velbloudi měli chytré oči, které tolik připomínaly koňské. Vzpomínal na časy, kdy jezdíval tryskem v sedle. Po koních se mu stýskalo určitě více než po většině křesťanů, které
opustil.
Ve vjezdu do dvora se objevili tři vojáci v barvách káhirského sultána. Byli zaprášení a měli za sebou dlouhou cestu. Nerozhodně se zastavili. Martin ze Stvolna vstal, zvedl vědro, které se povalovalo opodál, a loudavým krokem zamířil k velbloudům, jako by je chtěl napojit. Přitom nedůvěřivě sledoval příchozí. Jakýsi šestý smysl ho před nimi varoval.
„Hej, ty," křikl na něj jeden z vojáků a vydal se mu vstříc. „Neubytoval se tu muž středního věku s mladou krásnou dívkou?"
„Nikdo takový tu není," zavrtěl hlavou po krátkém uvažování, jako by se poctivě snažil vzpomenout. „Ale jakéhosi muže s krásnou dívkou jsme zahlédli dneska odpoledne. Asi o tři vesnice zpátky."
„Měl meč?"
„To já nevím," pokrčil rameny, zvedl prázdné vědro a zamířil k řece, aby ho znovu naplnil. Pak se ale zastavil a podotkl: „Ovšem místní nebyli. Připluli po řece."
„Tak ti pobudové měli pravdu," přikývl spokojeně voják v sultánových barvách. „Potkali je. Vracíme se. Poslyš... jak se ta vesnice jmenuje?"
„Putujeme s karavanou. Nijak dobře to tu neznám. Ale myslím, že Nuvejba. Nebo tak nějak." V duchu si blahořečil, že si vzpomněl na název vesnice, kde ležel velký statek Hákima ar-Rúního. Ta vesnice sice ležela jinde, ale jméno se hodilo.
„Neznám," zabručel mrzutě voják, pak se skupinka otočila a bez pozdravu opustila vakalát.
Martin ze Stvolna se musel rozhodnout rychle. Pokud utečou hned, bude to podezřelé. Pokud by se vojáci vrátili, majitel vakalátu jim o nich jistě poví. Jenže pokud zůstanou, riskují, že se sem mohou v noci ti vojáci vrátit. Zvláště pokud zjistí, že žádná vesnice Nuvejba v okolí neleží. Nechal si zavolat Aišu a řekl jí, co se právě stalo.
„Jdou po nás," polekala se. „Doufala jsem, že je nenapadne jít na jih."
„Zmizíme jim," utěšoval ji. „Za chvíli začíná večerní pobožnost. Jakmile se lidé shromáždí na dvoře, seber své věci a přelez za domem zeď. Já tam už budu na tebe čekat. Skočíme na felúku
a odplujeme."
„Takže budeme zase spát na lodi?"
„Jen ty. Od téhle chvíle budeš ve dne felúku řídit ty a já budu spát. V noci budeš spát ty a já se postarám o loď. Nebudeme se nikde zdržovat. Čím dříve dorazíme do Asjútu, tím lépe."
„Ale sultánovi vojáci už vědí, že plujeme po řece. Určitě za námi pošlou loď s veslaři. A těm neunikneme."
„Víš, kolik felúk je přes den na Nilu? Kdyby měli prohlížet každou, tak se zblázní. A navíc, kdykoli se můžeme ukrýt v houštinách u břehu. Pokud si budeme dávat pozor, dopadne to dobře." „A pokud při nás bude stát Alláh," dodala významně.

Kapitola 55.
Několikrát zahlédli velikou vojenskou veslici se sultánovým praporcem na zádi, ale vždy se stihli včas ukrýt. Netušili, zda plavba těch lodí souvisí s nimi, ale v jednom případě to bylo nesporné. Na palubě velké vojenské felúky zahlédli u zábradlí otylou postavu teď již bývalého správce harému Suhajmího. Aiša nepochybovala, že právě on špicloval jejího otce a spiknutí vyzradil sultánovým úředníkům. Sloužil jim i teď. On jediný znal Aišu tak dobře, aby ji poznal, i když se převlékla za venkovanku. Proto vojáky při pronásledování doprovázel.
Po dvanácti dnech se přiblížili na dohled k Asjútu. Za celou dobu se zastavili jen asi pětkrát v některé vesnici na břehu, aby doplnili zásoby. Jinak byli neustále na řece. Jedli většinou prosté placky a datle. I když byli utahaní, všiml si Martin ze Stvolna s trochou znepokojení, že Aiša vypadá lépe, než když se vídali v Káhiře. Pobyt venku jí prospěl. Její původně bělostná pleť byla opálená. Ale to nebyla jediná změna. Aiša se chovala mnohem přirozeněji a častěji se smála. A také trochu zhubla. Stále víc a víc se podobala Johance. Měla jen kulatější boky, kudrnaté vlasy a plnější rty.
Ani tentokrát na noc nevystoupili. Ukryli se v malé zátočině, na kterou nebylo vidět z řeky ani ze břehu.
„Musím tě o něco důležitého poprosit," řekla Aiša vážně, sotva zakotvili. Přitom se nepokusila dotknout se ho jako jindy, dokonce ani uličnicky nemrkla. „Cesta přes poušť nebude snadná. Jsem mnohem slabší než ty, nemusím ji vydržet." „Ale Aišo..."
„Nepřerušuj mě! Může se stát cokoli. Ano, jsem Aiša a mám v sobě krev prorokovy nejmilejší manželky. Proto mám svaté poslání. Moje věno...," odmlčela se a natáhla ruku pro koženou brašnu. Otevřela ji a vše z ní rozložila na podlahu loďky. Nejprve otevřela velký kožený měšec a na dlaň z něj vysypala několik zlatých bagdádských dirhamů. Byly větší a masivnější než benátské florény. Vrátila je do váčku a pečlivě ho znovu zavázala. Pak otevřela malý váček z červené látky a opatrně z něj vytáhla dva obrovské rudé kameny. Byly veliké jako holubí vejce a i v sinavém měsíčním světle se úžasně leskly. „Tohle jsou proslulé sultánovy rubíny. Zdobívaly jeho diadém. Můj snoubenec mu je vzal, protože stejně předpokládal, že budou naše."
„Tak proto nás pronásleduje sultánova garda," konstatoval trochu mrzutě Martin ze Stvolna.
Aiša ale zavrtěla hlavou. „Ne! Rubíny by sice sultán rád dostal zpátky, ale jde mu o něco jiného. O to, co je v téhle stříbrné truhličce." Významně se odmlčela a mírně našpulila rty, jako by ještě jednou zvažovala, zda má opravdu pokračovat dál.
Aby ji povzbudil, řekl Martin ze Stvolna trochu nedůvěřivě: „Doufám, že mi nechceš namluvit, že uvnitř je nějaký šperk, který má větší cenu než tyhle dva kameny."
„Všemi rubíny světa bys nejspíše nevyvážil cenu toho, co je uvnitř," opáčila a trochu chvějící se rukou truhličku otevřela. Martin ze Stvolna se zvědavě předklonil. Uvnitř uviděl starobylý papyrusový svitek, ovázaný zlatou šňůrkou.
Aiša svitek vyjmula, přiložila si ho nejprve k čelu a pak políbila. Rozvázala šňůrku a opatrně ho rozbalila. Byl popsán drobným úhledným písmem, ale tak starobylým a ozdobným, že i když šlo o text v arabštině, Martin ze Stvolna mu nerozuměl.
„Tohle je největší poklad našeho světa," řekla Aiša hrdě. „Jak možná víš, když prorok Mohamed zemřel, v písemné podobě existovala jen sunna, prorokův životopis. V něm jsou zachyceny jeho výroky. Ale svatá slova koránu se věřící učili zpaměti a společně je recitovali. Teprve po smrti proroka Mohameda určil chalífa Usmán pět pravověrných učenců, aby přepsali do jednoho celku sbírku listů, na něž prorok zapisoval svatá

slova, uloženou tehdy u jeho manželky. Tak vnikl korán. Původní listy se později ztratily. Dochoval se jediný. Tenhle list napsal vlastní rukou prorok Mohamed a v našem rodě se předává z generace na generaci už osm set let. A ještě něco. Vzpomínáš, jak jsem ti vyprávěla o súře, podle které je škodlivé, aby muž nenaplnil svou touhu? V oficiálním koránu není, jak jistě víš, protože jsi hned běžel do knihovny, aby sis to ověřil. Ale na tomhle svitku ano. Já si nevymýšlela!"
Martin ze Stvolna přikývl a opatrně list uchopil. Pečlivě si ho prohlížel, ale nepocítil žádné nábožné vytržení, jaké by měl každý pravověrný muslim pocítit.
„Pokud bych cestu přes poušť nevydržela, přísahej, že tenhle list doručíš mému strýci do Maroka," pokračovala Aiša tiše. „Nech si zlaťáky i ty rubíny. Budou tvoje, jako tvá žena ti je ze svého věna odkazuji. Ale svatá Mohamedova slova nepatří jen mně. Patří našemu rodu. Přísahej!"
„Při Alláhovi největším, přísahám," řekl Martin ze Stvolna vážně. Ale nedalo mu, aby nedodal: „A stejně tak přísahám při Kristu ukřižovaném."
„Otec měl kdysi otroka, který se narodil daleko na východě, až v Indii. Vyznával jakéhosi Buddhu," řekla s nevyzpytatelným výrazem. Zdaleka se už netvářila tak vážně. „Měl bys přísahat i na něj. Abych to měla pojištěné na všech stranách." Pak na něj mrkla svým typickým způsobem a prorokův list ukryla zpět do stříbrné truhličky. Počkala, až ji Martin vrátí spolu se dvěma váčky do kožené brašny, a pak se k němu přivinula. Položila si mu hlavu do klína a optala se: „Jak je možné, že tobě není nic svaté?"
„Asi proto, že jsem kdysi obchodoval s falešnými ostatky," odpověděl jí po pravdě. Až dlouho do tmy jí pak musel vyprávět, co jsou to svaté relikvie a jak se na nich dá vydělat. Pečlivě poslouchala, a když skončil, vážně se ho optala, jak složité by bylo opsat na papyrus text, který chránila ve stříbrné truhličce. V jejím hlase zaslechl svou Johanku. Na okamžik zavřel dojetím oči.
„Takhle by uvažovala i tvá Johanka, viď?" optala se.
Trhl sebou. Johančino jméno v Egyptě nikdy nevyslovil nahlas. Zvláště ne před Aišou. Vždycky o ní mluvil jen jako o své zemřelé ženě. Nerudně zabručel: „Jak ses o ní dozvěděla?"
„Několikrát jsi v noci to jméno šeptal ze spánku," vysvětlovala něžně. „A protože jsi mi jednou prozradil, že neustále vzpomínáš na svou zemřelou ženu, dala jsem si to dohromady. To by bylo krásné, kdyby po mé smrti nějaký muž opakoval ze snu jméno Aiša..."
* * *
Asjút byl největší obchodní křižovatkou severní Afriky. Tady končily karavany, které přivážely z jihu slonovinu, otroky a zlato. Egyptští kupci tu zase nabízeli velbloudy, koření, látky, surovou měď a železo, keramiku, sklo a také knihy. Zboží z Asjútu se dopravovalo na hřbetech velbloudů nejen do Káhiry a saharských oáz, ale také do nitra Afriky, Bagdádu a na lodích i do Konstantinopole.
„Žádný kupec s sebou nevozí své manželky," upozornila Aiša, než vstoupili do města. „Lepší bude, když mne budeš vydávat za otrokyni. Přivezl jsi mne na prodej. Otroků na prodej se tu najde skoro tolik jako velbloudů."
„A za koho bych dostal víc? Za velblouda, nebo krásnou otrokyni?"
„Pro každého muslima, zvláště tady v poušti, je velbloud mnohem důležitější než žena. Odpověz si sám," zašklebila se. Hned ale zvážněla a pokračovala: „Hlavně musíme najít kupce z Fesu. Tam totiž žije můj strýc. Anebo alespoň kupce z nějakého jiného města v marockém sultanátu."
„Vážně si myslíš, že všichni kupci budou znát tvého strýce? A že nám budou ochotní pomoci? Tak jednoduché to asi nebude."
„Můj strýc je nejvyšším vezírem vládce ve Fesu," opáčila hrdě. „Ale ve skutečnosti vládne v zemi on. Náš rod je díky prorokově krvi předurčený k tomu, aby vládl."

Martin ze Stvolna přikývl, protože se nechtěl hádat. Víra ve vladařské poslání byla to poslední, co hrdé Aiše zbylo. Chvíli mlčeli, ale pak začal Martin ze Stvolna o svých pochybnostech. To těžší měli totiž teprve před sebou.
„Ve městě snad budeme před vojáky káhirského sultána v bezpečí. V tomhle mraveništi nás nemohou najít, ani kdyby jim pomáhal sám satan. Ale starost mi dělá, co bude pak. Až Asjút opustíme. Sultánovi vojáci jistě vědí, že se budeme chtít dostat přes poušť na západ. Uhlídat těch několik karavanních cest, které vedou přes Saharu, není tak těžké. Tam se neschováme tak snadno jako na Nilu."
„Rozumím," přikývla Aiša. „Je s nimi bývalý správce našeho harému a ten mě pozná, i kdybych se vydávala za otrokyni. Co kdybychom se někde na dva nebo tři měsíce schovali? Pokračovat budeme, až se na nás zapomene a cesta bude volná."
„To bychom se tu museli ukrývat spíše pár let, než toho sultánovi vojáci nechají. Jsi příliš cenná kořist, má milá," nesouhlasil Martin ze Stvolna. Chvíli uvažoval a pak navrhl: „Nebezpečný je nám ovšem pouze Suhajmí. Ten jediný tě zná. Pokud by zemřel, máme velkou naději uniknout. I kdyby v poušti karavanu sultánovi vojáci zastavili, nebude mezi nimi nikdo, kdo tě pozná. Pokud navíc budeš mezi otrokyněmi, nemůže se nic stát."
„Ano, pokud by Suhajmí zemřel, máš pravdu," přikývla Aiša a pátravě se zadívala do jeho obličeje.
„Nech mě přemýšlet," požádal ji.
Ubytovali se u jednoho feláha ve vesnici, která ležela stranou od hlavních karavanních cest. Za stříbrňák jim přenechal svůj dům a s rodinou se odstěhoval pod látkový přístřešek, který si zřídil v palmovém sadu za svým stavením.
Feláh tvrdil, že jim nemá co nabídnout, a sliboval, že hned zítra zajde na bazar, a pokud mu přidají ještě jeden stříbrňák, uctí je jako velmože. Martin ze Stvolna si už začínal zvykat, že i pohostinství tu je obchod. Nostalgicky vzpomínal na domov. Tam se s ním často úplně cizí lidé rozdělili o poslední chléb. Tady si musel připlatit. Naštěstí ještě měli zbytky vlastních zásob. Placky byly sice už tvrdé, ale když se namočily do kozího mléka, chutnaly celkem slušně.
„Myslím, že dokážu Suhajmího zabít," vrátil se Martin ze Stvolna po jídle k tématu.
„Sultánovi vojáci ho určitě hlídají. Vědí stejně dobře jako my, že bez něj mne nenajdou," namítla Aiša. „Nechci, aby se ti něco stalo."
„Zabít Suhajmího není o nic nebezpečnější než zavraždit sultána al-Ašrafa Ša'bána," připomněl věcně. Sklopila pohled k zemi a trochu zrudla. „Mám to promyšlené. Ale potřebuji kobru."
„Ale co když ho neuštkne?" strachovala se.
„Mrtvou!" dodal důrazně. „Já se živých hadů bojím."
„No ale k čemu ti bude mrtvá?"
„To už nech na mně, moje milá."
* * *
Během dvou dnů zjistil Martin ze Stvolna, kde se ubytovali vojáci káhirského sultána. V Asjútu stály hned dvě pevnosti. Před bránou té větší se nacházel přepychový vakalát, v němž si komnatu pronajal Suhajmí. U jeho dveří stála pořád stráž a ven nevycházel nikdy sám.
Nedaleko vakalátu byl jeden z největších místních bazarů, kde se prodávaly vydělané kůže, měděné konvice a kotlíky, barevné látky a také tu vystupovali rozličtí kejklíři. Martin ze Stvolna si vzal od Aiši jeden zlaťák, který u směnárníka vyměnil za hrst stříbrňáků. Za ně koupil stan, který postavil na bazaru, a v něm začal hrát a zpívat. Ti, kdo neměli peníze, mohli poslouchat venku, ale zámožní návštěvníci občas zašli

dovnitř, pohodlně se usadili na připravené stoličky, zaplatili a pak mohli podle libosti poslouchat v pohodlí a ve stínu.
Martin ze Stvolna nechával kus plachty odhrnutý do strany, aby viděl na Bránu vakalátu.
Konečně se objevil Suhajmí. Jenže u Martinova stanu zrovna posedávalo několik kupců a poslouchalo zpěv. Hrával jen pištivé skladby v tradičním stylu. Takové hrála na bazaru spousta kejklířů. Suhajmí prošel kolem stanu bez povšimnutí. Martin ze Stvolna věděl, že musí být trpělivý. To, co chtěl provést, mohl udělat jen tehdy, až bude ve stanu sám.
Několikrát Suhajmího zahlédl, ale nikdy neměl štěstí. Až asi po třech dnech se Suhajmí objevil znovu. Jako obvykle byl obklopený svými strážnými. Martin ze Stvolna byl ve stanu sám. Rychle vyskočil a spustil plátěnou stěnu, aby nebylo dovnitř vidět. Pak se posadil na své místo na zemi, kde měl rozložený nový červený koberec, a začal hrát. Nikoli tradiční hudbu, ale tu svou, rozpustilou píseň akvitánských trubadúrů.
Jak předpokládal, skoro ihned se venku ozvaly rychlé kroky a vzápětí se nadzvedl cíp plachty kryjící vchod. Do stanu nejprve vstoupil jeden z ozbrojenců a Martina ze Stvolna prohledal. Prohledal i celou podlahu, podíval se také pod kobereček a prohlédl všechny stoličky. Teprve pak dovnitř vstoupil Suhajmí. Když mu strážný potvrdil, že tenhle kejklíř není ozbrojený, přikývl a pištivým hlasem strážného vyhnal. Nařídil, aby s ostatními vojáky počkal venku.
Bylo to tak, jak Martin ze Stvolna předpokládal. Suhajmí se nechtěl o úspěch dělit s velitelem sultánovy gardy. Posadil se na stoličku proti Martinovi a bodře ho pozdravil. Pak mu zahrozil prstem a pokračoval: „To sis opravdu myslel, že tě nenajdeme?"
„Jsme dva týdny cesty od Káhiry."
„Ani na konci světa byste se neschovali. Kde je Aiša?"
„Tu nenajdete. A já vám o ní nepovím."
„Budeme tě mučit!"
„V Káhiře jste se mohl na vlastní oči přesvědčit, že umím mlčet. Bylo vám něco platné, když jste mě dal bičovat? Ale i kdybyste ze mě nakonec přece jen něco dostal, bude to trvat. Zatím Aiša pochopí, co se stalo. Uteče, takže máte smůlu!"
„Tobě se nechce žít? Nabídnu ti obchod. Vydej Aišu a já tě nechám běžet."
Podle křivého záblesku v jeho očích věděl Martin ze Stvolna hned, že Suhajmí by své slovo stejně nikdy nedodržel. Přikývl, jako by váhal, a pak podlézavě navrhl: „Ovšem co je mi platný život, pokud budu žít jako chudák?"
Tomuhle Suhajmí rozuměl. Nedočkavě se na stoličce zavrtěl a překotně vyhrkl: „Kolik?"
„Kolik máte u sebe?"
Suhajmí si povzdechl a pak se podíval ke svému opasku. Visel tam celkem slušně naditý měšec. Odvázal ho a začal stříbrňáky počítat. Na tohle Martin ze Stvolna čekal. Vlastně jen proto připravil celé riskantní divadlo. Nenápadně stiskl pojistku a otevřel úkryt v krku svého al'udu. Vytáhl malou uzounkou dýku, na jejíž špičce byla zelenkavá kapka jedu. Dýku ukryl v dlani a čekal.
„Mám tu třicet dinárů," oznámil lítostivě bývalý správce harému. Doufal ale, že až se dozví Aišin úkryt, nechá Martina ze Stvolna popravit a peníze se mu vrátí.
„Ukažte," řekl Martin, odložil nástroj na zem a vstal z koberce. Došel k Suhajmímu a natáhl levou ruku, jako by si chtěl peníze přepočítat. Místo toho popadl bývalého správce harému za ústa, aby nemohl vykřiknout. Dýkou, kterou měl ukrytou v pravé ruce, ho bodl do hrudi. Věděl, že rána vedená přímo do srdce nekrvácí. Z doby, kdy studoval na vysokém učení medicínu, věděl přesně, jak ránu vést. Suhajmí sebou trhl, ale téměř okamžitě začal

působit smrtící jed. Chvíli sebou ještě zmítal a pak se sesul na zem. Martin ze Stvolna ho pustil, rychle ukryl dýku zpět do krku svého al'udu. Odepjal kožený opasek a vykasal svou galábiji. Kolem břicha měl ovinutou mrtvou kobru. Rychleji sundal ze svého těla a její hlavu vložil do Suhajmího dlaně. Pak si ještě upravil oděv a začal hlasitě křičet a naříkat.
Skoro ihned vtrhli do stanu sultánovi vojáci. Jeden z nich sáhl Suhajmímu na krk a vzápětí zavrtěl hlavou. „Alláh si ho vzal." Zlostně kopl do mrtvého těla kobry. Had odlétl k plátěné stěně
stanu.
Vojáci ještě jednou vše ve stanu prohledali, pak naložili tělo bývalého správce harému na nosítka a Martinovi ze Stvolna nařídili, aby nikam neodcházel. Jeden ze strážných se usadil na stoličku, kde před chvílí seděl Suhajmí. Ostatní zvedli nosítka a zamířili k vratům nedalekého vakalátu. Sotva se spustila látka zakrývající vchod, dal se Martin ze Stvolna do hovoru s vojákem. Chvíli přátelsky rozprávěli, a když trochu rozptýlil jeho nedůvěru, zbavil se ho stejně rychle jako Suhajmího. Pak podlezl zadní plachtu stanu a z bazaru zmizel.

Kapitola 56.
„Jsi bojovník vyvolený Alláhem," prohlásila Aiša s neskrývanou pýchou a obdivem, když jí Martin ze Stvolna přišel říci, že Suhajmí je mrtev. „Ale ani já nezahálela. Mám pro tebe dvě dobré zprávy. Potkala jsem kupce, který žije přímo ve Fesu. Chvíli se sice bránil, že nikdy necestuje v doprovodu cizinců, ale nakonec jsem ho přesvědčila."
„Penězi?"
„To by bylo nebezpečné. Není dobré ukazovat, že máš peníze.
Zvláště na Sahaře ne." Sáhla ke krku, kde měla zavěšený stříbrný řetízek s malým medailonem. Ukázala ho Martinovi a vysvětlovala,
že stejný nosil její otec i její babička a stejný má také strýc ve Fesu.
„Ten ornament na něm je náš rodový znak. Nepochybovala jsem,
že ho strýc používá. Ten kupec ho samozřejmě zná a okamžitě mi uvěřil.
Bezpečně nás dopraví k mému strýci. Ví, že si vysloužíjeho vděčnost.
Proto jsme o penězích nemluvili."
„Kdy jeho karavana opustí Asjút? Nerad bych se tu dlouho zdržoval. Pár sultánových vojáků vidělo mou tvář."
„Hned, jak budeme chtít. Třeba zítra."
„Souhlasím. Co tady?"
„Mám ještě druhou zprávu," podotkla Aiša a opatrně se dotkla jeho ruky. Jemně mu sevřela prsty a hladila je, jako by je chtěla masírovat. „Před několika dny vypršela lhůta mého vdovského smutku!"
Martin ze Stvolna přikývl, ale jinak nereagoval.
Aiša se pozorně zahleděla do jeho tváře. Dříve by hněvivě vybuchla, ale teď se ovládla. Jen si hluboce povzdechla. Byla zklamaná a nijak to neskrývala.
„Myslíš na svou Johanku?" optala se po chvilce.
„Čeká nás dlouhá a těžká cesta. Měli bychom si jít lehnout. Za chvíli bude noc," vyhnul se odpovědi.
Aiša si lehla jako obvykle vedle něj. Stejně jako předešlé dny se k němu přitiskla, ale tentokrát měl Martin ze Stvolna dojem, že v tom gestu je mnohem více něhy než dříve. Sebemenším náznakem se mu nenabízela a už dávno přestala vést řeči o tom, že posláním muslimských žen je uspokojit touhu mužova těla.
„Prosím, vyprávěj mi o Johance," požádala znenadání.
Martin ze Stvolna se opřel o loket. Venku byla temná noc, voda Nilu tiše šplouchala o břehy a z nedalekých křovin k nim doléhaly vrzavé zvuky cvrčků a cikád.

Na lůžku vedle něj se rýsovaly oblé křivky nádherného dívčího těla a půvabná tvář s velikýma černýma očima a s vlasy temnějšími než noc venku. Ulehl, zavřel oči a oddal se vzpomínkám. Vyprávěl, co ho právě napadlo. Chvílemi měl dojem, že je znovu se svou Johankou, ale přesto si pokaždé uvědomil přítomnost Aiši. Překvapeně zjistil, že mu nejen nevadí, ale že je mu její blízkost příjemná.
Vyprávěl dlouho, a když konečně usnul, nevšiml si, že Aiša má v očích slzy.
* * *
Kupec z Fesu se jmenoval Šali al-Muftela a byl to snědý černovlasý Berber. Jeho kulatou tvář lemoval krátce střižený vous, měl široké rty, které se věčně usmívaly a odhalovaly bělostné zuby. Byl to nesmírně bohatý muž, jeho karavana čítala více než stovku velbloudů a služebníků měl ještě více. Většina z nich byla ozbrojená. Karavany se musely bránit nájezdům pouštních lupičů vlastními silami. Než se o lupičích dozvěděly oddíly sultána v malých pevnostech, které střežily cesty, byli lupiči dávno pryč. Nemělo smysl pronásledovat je. Lupiči to věděli a kupci rovněž.
Pro Aišu nechal Šali al-Muftela upevnit nad velbloudím sedlem improvizovaný plátěný přístřešek. „Bude se hodit," ukláněl se zdvořile. „Někdy budeme putovat celé dny, aniž bychom narazili na stín. Neumíte si, vznešená Aišo, představit, co to je Sahara. Nemluvím o poušti tady kolem Nilu. Ale tam dál... Alláh je však veliký a ochrání nás." Přitom vrhl výmluvný pohled na koženou brašnu, v níž měla Aiša ukrytou stříbrnou truhličku.
Když se kupec vzdálil z doslechu, Martin ze Stvolna se jí mrzutě optal, proč mu o svitku s Mohamedovým rukopisem vůbec říkala.
„Jsme muslimové," začala s převahou vysvětlovat. „Ty stále zapomínáš, že my vyznáváme pravého proroka. Kvůli zlatu by mne bez rozpaků zabil asi každý, nejspíše i tenhle kupec. Ale já mám svaté poslání. Muslim by raději zemřel, než by dopustil, aby byl zhanoben Mohamedův svitek. Nikdo nebyl v poušti tak v bezpečí, jako budeme my. Šali al-Muftela se už postaral, aby nás předešla pověst o tom, co vezeme. To jen, až uvidíš klečet v oázách lidi, kteří se nám budou klanět."
„Jen aby," pochyboval nedůvěřivě Martin ze Stvolna.
„Tobě se také nic nelíbí," opáčila a nepatrně si povzdechla. Od toho večera, kdy oznámila, že skončilo období jejího vdovského smutku, se však k téhle věci už nevrátila. Martina ze Stvolna představila lidem v karavaně jako svého pána a manžela a chovala se k němu s něžnou oddaností. Přestala mu nabízet rozkoše, které byla podle svého přesvědčení povinna poskytovat svému pánovi. O to častěji ho zpovídala, jak vypadá život v zemích nevěřících.
Záhy poté, co opustili Asjút, je dostihl početný oddíl vojáků, složený z členů sultánovy káhirské gardy, kteří pátrali po uprchlé Aiše.
„Aiša?" opakoval s nechápavým výrazem Šali al-Muftela. „Říkáte Aiša? Nikoho takového jména neznám. V mém rodě nikdy nikdo takový nebyl. A myslím, že ani ve Fesu nikdo takový nežije. A nejspíše ani v marockém sultanátu. A je pravděpodobné..."
„A je pravděpodobné, že nikdo takový nežije ani v celé severní Africe," zarazil ho rozmrzele velitel oddílu. S podobnými výmluvami se setkával neustále. Všichni kupci mu dávali ostentativně najevo, že s jeho problémy nemají nic společného. Byli svobodní a žili si po svém. Vyznávali pouze Alláha, autoritě káhirského sultána se odmítali podrobit. Na Sahaře platily jiné zákony.
Velitel si zlostně odplivl. Měl už toho plné zuby. Kdyby se nenechal ten vykastrovaný hlupák zabít, měli by s sebou alespoň někoho, kdo Aišu znal. Ale jak měl splnit úkol, když ji nikdo z jeho vojáků nikdy neviděl? Plahočí se tu, zatímco ostatní příslušníci gardy se válejí v kasárnách

v Káhiře. Mají klid, dostávají slušné jídlo a jednou týdně navštěvují lázně. A občas smějí zajít do nevěstince. Ale co tady? Písek, písek, písek, škorpioni, kobry a zase písek. A do toho tyhle karavany. Znovu si odplivl a nařídil vojákům, aby všechny prohlédli.
Aiša byla ukrytá mezi otrokyněmi, které Šali al-Muftela v Asjútu koupil. Všechny měly tváře zakryté šátky. Vojáci věděli, že na otrokyně sáhnout nesmějí. Jednou to jeden udělal a kupec začal křičet, že znehodnotili jeho zboží, a požadoval vysokou peněžní náhradu. Velitel byl navíc přesvědčený, že by se přece vznešená káhirská dáma nesnížila k tomu, aby se ukrývala mezi otrokyněmi. Kromě otrokyň však jiné ženy v karavaně nebyly.
O otrokyně se vojáci nestarali.
Martin ze Stvolna si natřel tvář ořechovým olejem, takže byl snědší než berberští služebníci. Černým líčidlem si přimaloval kolem očí a úst vrásky, vedle nosu si přilepil velikou falešnou pihu. Od odjezdu z Asjútu se neholil, takže měl tváře i bradu porostlé krátkými tvrdými vousy, které se ježily do všech stran. V ruce měl hůl, chodil ohnutý do strany a pajdal. I když byl mezi členy hlídky jeden voják, který ho zahlédl ve stanu poté, co zabil Suhajmího, nepoznal ho.
Vojáci karavanu záhy propustili a zamířili zpět k pevnosti, kde je čekalo jídlo.
* * *
Putovali na jihozápad po staré karavanní cestě, která vedla přes oázy už tisíciletí. Po týdnu dorazili do oázy Chárga. Tady se cesty rozdělovaly. Jedna směřovala na jih do Súdánu a druhá na západ do Velké písečné pouště, divokého kraje, který nepatřil žádnému vládci. Pod zelenými palmami stály malé neomítnuté domky z hnědých vepřovic. Byla tu také pevnost s posádkou. Tohle byla poslední výspa moci káhirského sultána al-Ašrafa Ša'bána.
Kupec Šali al-Muftela to věděl, a proto nechal doplnit zásoby, naplnit všechny měchy vodou, nechal napojit velbloudy a druhý den oázu opustili. Když jim oáza zmizela za vysokými písečnými dunami z očí, nařídil zastavit a všichni se pomodlili k Alláhovi za to, aby je ochránil na cestě přes poušť. Aiša s Martinem navíc vzdali Alláhovi dík za to, že jim umožnil uniknout z Egypta.
Cesta na západ byla fádní. Kupec z Fesu měl pravdu. Tady začínala skutečná poušť. Prošel tudy už mnohokrát, a tak naštěstí věděl, kde jsou další oázy a řídce roztroušené studny. Písečné duny střídaly bezútěšné kamenité a prašné pláně, přes které se dalo putovat jen v noci anebo záhy ráno. V poledne byla země rozpálená jako pec. Přesto měli štěstí. Loupeživí beduíni je přepadli jen jednou a podařilo se je snadno odrazit. Karavana přišla pouze o čtyři muže a k velké lítosti Šaliho al-Muftely také o dva velbloudy.
Do pohoří Ahággar dorazili už za šest týdnů. I když cesta přes poušť a skalnatá pohoří na jihu Libye byla mnohem namáhavější než severní cesta přes Tripolisko, vyplatila se. V jižních oázách se zboží dalo výhodně vyměnit za otroky, velbloudy a také zlato. Šali al-Muftela jednou večer, když byl v dobrém rozmaru, Aiše vysvětlil, že mu Alláh dopřál bohatství právě proto, že se jako první z obchodníků ve Fesu odvážil až do těchto krajin. Ale i když ho začali napodobovat další, on je stále nejúspěšnějším.
V podhůří horské planiny Ahággar žily divoké kmeny, kterým vezl zbraně a cukrovinky. Směňoval je za nádherné drahokamy, které se nacházely kdesi v hloubi hor. Nikdo cizí ale nikdy žádné neobjevil, i když se o to pár výprav pokoušelo. Celé dny bylo možno projíždět bludištěm údolí, strží, roklin, a pokud by se někdo odvážil hlouběji, v životě by už nenašel cestu ven. Několik výprav hledačů drahých kamenů zmizelo zcela beze stopy.

V ahággarském podhůří znal Šali al-Muftela údolí, kde rostla tráva. Z hor sem přitékala malá bystřina a i během dne tu byl celkem příjemný chládek. Na kamenitém svahu pod příkrou skalní stěnou byly pobořené valy jakési pradávné pevnosti. Tady se vždycky se svou karavanou zastavoval a několik týdnů tábořil. Nikoli proto, aby si lidé odpočinuli, ale aby mohl obchodovat. V téhle pusté krajině nebyly bazary a hledat horské kmeny byl nesmysl. Stačilo se však na pár týdnů utábořit a ti, kdo měli něco na prodej, přijeli sami. Jak se o jeho karavaně divocí a snědí bojovníci z hloubi hor dozvěděli, to byla sice záhada, ale spolehlivě to fungovalo. Už za dva dny po jejich příjezdu se objevil první hlouček.
Ovšem obchodovat tady, to nebylo jako prodávat na káhirském mídánu. Šali al-Muftela měl s sebou otroka, který znal místní jazyk a překládal mu. S muži, kteří přišli, se usadil ve svém pohodlném stanu, nabídl jim pohoštění a nejprve se navzájem ujistili o své mírumilovnosti a přísahou stvrdili, že jeden druhého neokrade a nezabije. Pak se dali do jídla a až do večera rozprávěli. Za soumraku hlouček mužů opustil tábor a někde poblíž přespal. Ale všichni se vrátili ráno. To už bylo možno začít v náznacích hovořit o tom, že by bylo možno případně něco koupit anebo prodat. Teprve třetí den se obvykle začalo obchodovat doopravdy.
Tady Šali al-Muftela se svými služebníky a otroky oslavil ramadán. Protože však i během tohoto svátku přicházeli obchodovat lidé z hor, musel porušovat zákaz jíst a pít během dne, protože, jak říkal, Alláh si přeje, aby měl z téhle cesty prospěch pro větší slávu islámské víry. Ovšem na svých služebnících vyžadoval, aby příkaz půstu dodržovali. Když přistihl jednoho muže, že si během dne vložil do úst datli, dal ho zbičovat.
S blížícím se koncem ramadánu se Aiša stále častěji starala o to, jaký je přesně den. Jednou večer, když ulehla vedle Martina ze Stvolna v malém stanu, který měli k dispozici jen pro sebe, se k němu přitiskla tak vyzývavým způsobem, jak to po odjezdu z Asjútu neudělala ani jednou.
„Zítra mi bude osmnáct let," oznámila trochu zastřeným hlasem.
„Vidíš, jak ten čas letí," odpověděl opatrně a pohladil ji po tváři. „Mně nedávno bylo už čtyřicet. Všimla sis? Mám první šedivé vousy."
„Židovský prorok Abrahám zplodil děti ještě ve sto letech," opáčila vážně. Jindy by na něj uličnicky mrkla, ale dneska ne. Martin ze Stvolna si uvědomil, že Aiša se rozhodla. Pokusil se převést hovor v žert. Mávl rukou a lehkomyslně dodal: „Copak Abrahám... Ale on byl vyvolený Bohem. A prorok."
Aiša po něm vrhla kratinký pohled. Byla zamyšlená a obočí nad velikýma černýma očima měla soustředěně stažené. Vážně, ale přesto nesmírně něžně opáčila: „Ovšem ty jsi muž!" Na chvilku zaváhala, ale hned pokračovala: „A já vdova. Jenže v tom je problém. Jsem stále panna, jak jistě dobře víš. Nemohu si dovolit přijet do Fesu jako vdova, která nikdy nepoznala muže. Neměla bych žádnou naději uzavřít nový sňatek. To ti říkám proto, aby ses nemusel obávat, že bys mi mohl nějak ublížit. Právě naopak. Ale nejde mi jen o to, abych byla vdovou, jak přikazuje zákon, to mi prosím věř. Poslední dobou se mi zdá, jako bych nebyla jen muslimská žena. Stává se mi, že jsem... neber to prosím ve zlém... že jsem tak trochu Johanka. Cítím něco, co by asi žádná muslimská žena cítit neměla. Já už netoužím jenom po tom, abych ti dávala rozkoš, ale já strašně moc chci, abych tu rozkoš cítila sama. Já vím, že to je podle koránu hříšné. Ani si neumíš představit, jak závidím ženám ve vašem světě!"
Martin ze Stvolna měl zavřené oči a poslouchal. Necítil zděšení, necítil ani odpor. To, co se stalo v tajné podzemní ložnici v paláci Hákima ar-Rúního, bylo už tak dávno, že to snad ani nebyla pravda. Necítil ani onu primitivní touhu zmocnit se krásného ženského těla. Uvědomil si však, že tahle dívka ho zajímá. Nebyla to láska, a už vůbec ne taková, která člověka provází celý život. Ale svým způsobem ji rád měl.

Otevřel oči a vážně namítl: „Je ramadán. Alláh zakazuje nejen jíst a pít, ale mužům také během svatých čtyřiceti dnů milovat se se ženami."
„Ve dne," upozornila ihned a uličnicky na něj mrkla. „Po setmění přece smí věřící jíst a pít. Proč by tedy nemohl dělat i něco jiného? V noci nás Alláh vidět nemůže." Pak ho objala. Přiblížila svou tvář k jeho a zblízka se mu dívala do očí. „Pověz mi, cítíš ke mně alespoň trošinku z toho, cos cítil ke své Johance?"
Martin ze Stvolna zaváhal. Pak se opatrně vymanil z její náruče. „Nezlob se, ale nemluv o věcech, kterým nerozumíš."
„Co dělám špatně?" rozplakala se. „Vím od tebe o Johance snad už skoro všechno. Chtěla bych být jako ona. Aby ses cítil spokojený."
Konejšivěji objal a donutil, aby si znovu lehla vedle něj.
„Zašlo to příliš daleko. Toužíme po něčem, co si nikdy dát nemůžeme. Byl to omyl," konejšil ji. Aiša sice vzlykala, ale hltala každé jeho slovo.
„Víš, v čem děláš chybu? Uvažuješ pořád jako muslimská žena. Chceš mi vyhovět a myslíš si, že musíš nahradit Johanku. Mám tě za to rád. Ale každý člověk je jedinečný a jedinečné jsou i lidské duše. Johanku nemůže nikdo nahradit."
„Takže nemám naději?"
„Určitě ne jako druhá Johanka. Zkus být Aišou."
Vykládal ještě něco, ale protože se mu únavou zavíraly oči, pořádně si nepamatoval co. Poslední, co si pamatoval, byl lehounký polibek na tvář.

Kapitola 57.
Tři dny po skončení ramadánu nechal Šali al-Muftela strhnout stany, vše zabalit a naložit na velbloudy. Čekal je závěrečný dlouhý kus cesty přes alžírskou poušť do marockého Fesu.
Martin ze Stvolna s Aišou vycházel stejně dobře jako před oním rozhovorem. Spolu oslavili její narozeniny, byli si stále nablízku a dál si vyprávěli o všem možném. Už ani jednou ale nepadlo Johančino jméno. Aiša se chovala mile a ochotně, ale nedalo se přehlédnout, že podstatně zdrženlivěji. Martin ji občas sledoval, když si myslela, že ji nevidí. Bývala posmutnělá a někdy si soustředěně sama pro sebe cosi vykládala, a často tak vášnivě, že to vypadalo, jako by se hádala s někým neviditelným.
Opustili kotlinu a zamířili na severozápad. Ale ještě dříve, než projeli skalnatým a prašným podhůřím Ahaggaru, potkali karavanu označenou praporci marockého sultána. Objevila se proti nim a byla stejně početná jako jejich. Šali al-Muftela zvedl ruku a zastavil své muže. Dlaní si zaclonil oči a snažil se zjistit, kdo ji vede. Blížil se podvečer, slunce stálo nízko nad obzorem a oslňovalo ho.
„Neznám toho muže," zavrčel rozmrzele. Pak rukou svým mužům naznačil, aby sešli z cesty. Byli na protáhlé planině, lemované z obou stran sice nepříliš vysokými, ale nesmírně strmými svahy. „Ať si velbloudi lehnou do kruhu. Připravte si pro jistotu zbraně. Nelíbí se mi to," nařizoval starostlivě. „Tudy normálně karavany nejezdí. A ti muži z hor se ani slůvkem nezmínili, že by tu někdy zahlédli jiného kupce než mě."
Cizí karavana pokračovala středem kotliny. I ona odbočila z cesty a mířila přímo k nim.
„Stůjte! Co chcete?" křikl na ně Šali al-Muftela.
„Chceme obchodovat!" odpověděl hlasitě vysoký muž s černou páskou přes jedno oko.
„Nemám nic na prodej. Jděte s Alláhem svou cestou."
„Vždycky se najde něco, co lze koupit anebo prodat. Mám skvělé zboží," nedal se odradit jednooký muž. Jeho karavana se k nim rychle blížila.
„Bylo by nezdvořilé, kdybychom se nepozdravili. Jsem hadží ibn-Džauf."
Nezdálo se, že by tohle prohlášení fesského kupce uklidnilo. Obrátil se k Aiše: „Vznešená paní, tohle vypadá špatně. Vezměte prorokův posvátný

svitek a ukryjte se do skal. Pokud bychom se jim neubránili, ať vás Alláh opatruje. Tohle jsou pouštní lupiči."
„Umím bojovat," protestovala hned Aiša, ale Šali al-Muftela se s ní dál nebavil. Jen odsekl, že na hlouposti teď není čas, a začal organizovat obranu.
„Poslechni ho," radil Martin ze Stvolna. „A vezmi si taky měch s vodou."
„Ne."
„Johanka by poslechla," podotkl jen jakoby mimochodem. Věděl, že to je nehorázná lež. Jenže Šali al-Muftela věděl dobře, co říká. Cizí karavana se pomalu blížila. Na velbloudech seděli chlapi drsného vzezření. Všichni byli po zuby ozbrojení. Šali al-Muftela měl sice mužů více, ale většina byl i otroci anebo poháněči velbloudů. Bojovníků měl stěží třetinu. Na obyčejné bandy beduínů to stačilo, ale tohle byl celý lupičský kmen. A že to pouštní lupiči jsou, o tom se nedalo pochybovat. Zaskočili je na šikovném místě, kde jim nemohli uniknout.
Aiša překvapením polkla, pak mlčky přikývla. Zvedla svou brašnu, popošla k Martinovi a políbila ho. „Buď prosím opatrný!" Do druhé ruky uchopila kožený měch s vodou a zamířila k vyschlému korytu říčky. Tady byla ukrytá před zraky lupičů. Po suti z oblázků rychle stoupala dnem řečiště vzhůru do skal.
O chvíli později lupiči dorazili k živé hradbě z velbloudích těl.
„Pustíte nás samozřejmě dál," vykládal se zářivým úsměvem jednooký muž, který se představil jako hadží ibn-Džauf.
„Prorok Mohamed říká, že je nezdvořilé nechat poutníka stát před vchodem do vlastního domu, stejně jako je nezdvořilé dožadovat se vstupu, pokud hostitel poutníka ze závažných důvodů při-jmout nechce. Zůstaňte, kde jste!" křikl Šali al-Muftela.
„Jsi nezdvořilý. A nezdvořilost v našem kraji trestáme," odpověděl zlostně vůdce lupičů. Pak křikl na své muže a vyrazil. Hned při prvním výpadu lupiči prolomili obranu a dostali se do ležení. Otroci a poháněči velbloudů využili nastalého zmatku a začali utíkat. Pouštní lupiči si jich nevšímali. Věděli, že jim stejně neutečou daleko a později si je pochytají.
Lupiči byli zkušení bojovníci, a i když se hrstka ozbrojenců Šaliho al-Muftely statečně bránila, záhy bylo zřejmé, že podlehnou. Martin ze Stvolna zabil šest protivníků a sám utržil jen celkem lehké zranění na ruce a na lýtku. Teprve pak se podařilo jednomu z lupičů hodit mu zezadu přes ramena provaz se smyčkou, kterou bleskurychle zatáhl. Další dva se na Martina vrhli a rychle ho odzbrojili. Spoutali mu ruce a nechali ho ležet na kamenité zemi. Bylo zřejmé, že za takového otroka dostanou na trhu spoustu peněz.
Šali al-Muftela padl a většina zbylých mužů se vzdala. Lupiči je spoutali a shromáždili do houfu. Postavili k nim na stráž několik mužů. Ostatní nasedli na velbloudy a dali se do pronásledování rozuteklých otroků a služebníků fesského kupce. Pospíchali, aby jich pochytali co nejvíce, než se setmí.
Martin ze Stvolna spokojeně zaznamenal, že všichni lupiči odjeli seřazení do rojnice směrem k horám. Tam utekla většina otroků. Bylo to právě na opačnou stranu, než se ukryla Aiša. Zarazilo ho, proč na ni myslí i teď, když sedí v táboře lupičů se spoutanýma rukama. Jenže když tak o tom uvažoval, vždycky se choval stejně. O ženy, které na své cestě životem potkával, se bál vždycky více než o sebe. Kolikrát už si myslel, že jeho pozemská pouť končí, ale nakonec se nějak zachránil. Ani teď si nepřipouštěl, že by tu měl zahynout.
Pokud by ho chtěli lupiči zabít, byl by už mrtvý. Zřejmě ho budou chtít prodat jako otroka. Otrokem už jednou byl. Ocitl se v situaci, která byla vlastně mnohem lepší, než když ho věznila inkvizice. Anebo když byl ve

vězení valašského knížete a spolu se sedmihradskými rytíři čekal na popravu. Tehdy ho zachránila Johanka. Unaveně zavřel oči a vzpomínal. Když je zase otevřel, byla už noc. Usnul tak tvrdě, že mu chvíli trvalo, než si uvědomil, kde vlastně je. Cítil, jak se mu do zápěstí zařezává pevně utažený provaz, jímž ho lupiči spoutali. Navíc zjistil, že má pouta i na nohách. Nejspíše mu je nasadili ve spánku. Měl také ovázané rány. Pootočil hlavu. Nedaleko hořely dva ohně a kolem polehávali lupiči. Jakmile na Sahaře zapadlo slunce, prudce se ochladilo. Všiml si, že kolem něj leží jen hrstka služebníků zabitého fesského kupce. To znamenalo, že lupiči stále ještě pronásledují po okolí zbylé uprchlíky.
Leželi ve tmě a dopadal na ně jen odlesk ohně. Pokusil se trochu nadzvednout. Brnělo ho tělo a ležel na kameni, který ho tlačil do zad. Všiml si, že je hlídá jediný muž. Seděl opodál, zády se opíral o veliký balvan a hrál si s tesákem. Jeho špičkou si čistil nehty. Většina lupičů ležela zabalená do plášťů co nejblíže k ohni a spala. Vzhůru byl jen jeden strážný, který přikládal sušený velbloudí trus. Občas vstal a odešel zkontrolovat velbloudy.
Martinovi ze Stvolna se po kratším úsilí podařilo odsunout stranou na místo, kde byl jen prach a žádné kameny. Chvíli se snažil co nejpohodlněji uvelebit. Zvedl oči k nebi. Ani v noci nebylo saharské nebe černé, ale spíše temně modré. Bylo poseté hvězdami, jako by ho někdo posypal zlatou krupicí. Zrovna když chtěl víčka zavřít, aby se pokusil znovu usnout, zaslechl zvuk, který sem nepatřil. Ve tmě nedaleko nich se ozvalo slabounké zaharašení kamenů. Zvědavě se překulil na bok, aby lépe viděl. Napjal oči, ale neviděl nic.
Také strážný si přestal čistit nehty a soustředěně poslouchal. Všude však bylo ticho. Chvíli se rozhlížel, ale nakonec ho to přestalo bavit. Dospěl zřejmě k názoru, že to byla myš anebo horská lasička. Martin ze Stvolna si to však nemyslel. Snažil se očima proniknout tmu, ale ať se snažil sebevíc, nic podezřelého nezahlédl. Ani stín, natož nějaký zvuk.
Ležel stále na boku a s přivřenýma očima sledoval strážného. Uplynula spousta času. Pak se najednou za balvanem, o který se strážný opíral, vztyčila postava. Martin ze Stvolna neviděl dobře, postřehl jen siluetu těla. Ten člověk nebyl veliký a měl tmavou pokožku. Nejspíše některý z černých otroků. Neznámý neslyšně obešel balvan, uchopil strážného jednou rukou za ústa a druhou, v níž se zalesklo kovové ostří, mu podřízl krk. Pak padl na kolena a obratně se vplížil mezi zajatce. Rychle jim rozřezával pouta a něco šeptal. Konečně se přiblížil i k Martinovi.
„Pšt!“ zaslechl Aišin hlas. Rozřízla mu pouta a uchopila ho za ruku. Byla nahá a tělo měla potřené směsí oleje a černé tuhy. „Tiše, pojď za mnou!“
Po čtyřech se jako had prosmýkla mezi kameny a zamířila k nedaleké průrvě. Martin ze Stvolna ji bez rozmyšlení následoval. Všiml si, že se mezitím osvobozeným mužům podařilo uvolnit pouta všem zajatcům. Právě když mizel, všichni vyskočili a s kameny v rukách se vrhli na lupiče pospávající u ohňů. Překulil se přes okraj a spustil se dolů. Kameny pod jeho tělem slabě zaharašily, ale teď už to bylo jedno.
Z dálky k nim doléhal ryk zápasu.
Následoval Aišu a měl co dělat, aby jí stačil. Průrvou se dostali ke skalní stěně, jejímž středem se táhl široký skalní komín. Aiša se protáhla do pukliny a pak začala šplhat vzhůru. Lezla přitom tak, že se rukama a nohama střídavě opírala o protilehlé stěny komína. Vypadalo to krkolomně, ale když to Martin zkusil, bylo to celkem snadné. Vyšplhali do výšky asi padesáti sáhů. Tady levou stěnu komína přetínala pohodlná skalní římsa. Aiša se na ni vytáhla a pak se po nerovné římse vydala do nitra široké pukliny. Martin ze Stvolna lezl hned za ní. Byl zpocený a těžce oddechoval. Oblezli ostrou hranu. Za ní římsa končila u průlezu do jeskyně. Aiša se protáhla dovnitř a zapálila malou lampičku.

Martin ze Stvolna lezl za ní. Ocitli se ve skalním dómu, který byl větší než noclehárna ve vakalátu. Stěny byly pokryté velice primitivními malbami jelenů, býků, ptáků a desítek lovců s luky, kteří se ukrývali v křoví, pobíhali mezi stromy a porcovali ulovenou zvěř. Aiša čekala na Martina a oči jí zářily štěstím. Skočila mu kolem krku a zlíbala ho. Pak rukou naznačila, aby ji následoval hlouběji do nitra skály.
„Je tam ještě jedna menší jeskyně a v ní je mnohem tepleji než tady," vykládala. Sestupovali svažující se chodbou a hned za první zákrutou se nacházela druhá menší a nižší skalní puklina. Na stěně byla jediná malba. Černými a hnědými barvami tu byl znázorněn muž a žena, kteří se spolu milovali.
Na zemi bylo ze suché trávy upravené lůžko. Vedle něho ležela kožená brašna, v níž Aiša ochraňovala svitek se slovy proroka Mohameda. O něco dále u stěny byly dva velké kožené měchy s vodou, menší měch s moukou a proutěný koš se sušenými datlemi. A také tam ležel pečlivě složený Aišin oděv, nějaké drobnosti a miska, v níž byl zbytek oleje s rozmíchanou tuhou. O stěnu za lůžkem se opíral meč a vedle ležel složený mužský chalát.
„Kdes to všechno vzala?" divil se Martin ze Stvolna. Aiša žádnou zbraň neměla, když utíkala před lupiči do skal. Ani dýku, natož meč.
„Koupila," usmála se pyšně. „Posaď se. Máš asi žízeň, viď?" Z hromady šatů sebrala šátek a ovázala si ho kolem boků. Pak vylovila hliněnou lahvici ukrytou za měchy s vodou, odzátkovala ji a podala Martinovi. Přičichl k ní. Byla v ní silná pálenka, která voněla po fících a anýzu.
„I když by se slušelo připít nejprve Alláhovi, neudělám to. Připíjím na tebe, Aišo," řekl obřadně a upil trochu kořalky. Poválel ji po jazyku. Už dlouho žádný alkohol nepil. Pak polkl. Cítil, jak se mu okamžitě rozproudila krev v těle. Podal lahvici Aiše a s úsměvem dodal, že je přece noc a Alláh je vidět nemůže.
„Ne, to nemůže," potvrdila a zhluboka si zavdala. Pak lahvici zazátkovala a odložila, i když po ní natahoval ruku. „Musíme si zásoby šetřit," připomněla s hranou přísností.
„Říkáš, žes to koupila," vrátil se k té věci Martin ze Stvolna. „Tady kolem přece není žádný bazar ani vesnice. Jenom ti lupiči."
„To je pravda. Koupila jsem to od nich. Tedy, lépe řečeno, od jednoho z vedlejších náčelníků té bandy. On bude mlčet o mně a já o tom, co jsem mu dala. Nebude se tak muset dělit s ostatními, takže jsme v bezpečí. Ujišťuji tě. V jeho zájmu je, abychom znovu nepadli lupičům do rukou. O téhle jeskyni stejně neví. Tu jsem našla sama."
„Dala jsi mu zlato? Kolik chtěl dirhamů?"
„To by bylo málo," opáčila po krátkém zaváhání. „Dala jsem mu jeden z těch dvou sultánových rubínů. Ne za jídlo, ale za tebe. To on zařídil, že se s ostatními v noci nevrátil do tábora. A ostatní že u ohně usnuli. Nasypal jim do vody něco, po čem se dobře spí. A na stráž postavil největšího pitomce, jakého mezi sebou mají, abych to měla snadnější. Umím zabíjet, o to nic. Ale přece jen..."
„Tys za mě dala ten nádherný rubín?" vyhrkl trochu zmateně Martin ze Stvolna.
„Víš přece, že tě mám ráda. I když jsem jenom muslimská žena," odpověděla tiše.
Přikývl a vstal. Objal ji a zvedl. Odnesl ji na improvizované lůžko a začal líbat a hladit. Nebránila se, ale zpočátku jeho něžnosti neopětovala. V očích jí však zářilo štěstí. Teprve později, když v sobě poprvé ucítila muže, se vrhla do víru milostné rozkoše. Sténala, prsty rozdírala kůži na Martinových zádech a nakonec se přisála k jeho krku, jako by zcela ztratila rozum. Bez dechu a bez sil se nakonec zhroutila na lůžko. V očích ji pálily slzy. Sáhla si na stehno, a když se na dlaň

podívala, uviděla několik kapiček krve. Bláznivě se rozesmála a křičela: „Miluji. Já tě miluji... miluji!“

Kapitola 58.

Nic žádného lotra nepřiměje splnit dané slovo tak spolehlivě jako rubín velikosti holubího vejce, spolehlivě ukrytý v brašně u sedla vlastního velblouda. Martin ze Stvolna zůstal s Aišou ukrytý v jeskyni, dokud pouštní lupiči nezmizeli.

„Našel jsi v mém lůně rozkoš, protože jsem byla statečná. Chovala jsem se jako Aiša. Mám v sobě krev bojovníků Alláhových,“ vykládala šťastně. Martin ze Stvolna přikyvoval. Věděl však, jak moc se Aiša mýlí. Pokud se někdy v něčem podobala jeho Johance, tak právě teď, když ho vysvobodila.

„Konečně jsem pochopila, o co v lásce jde,“ vysvětlovala. Přitom Martina objímala a nenápadně se ho snažila přimět, zda by se nechtěl znovu milovat. „Teprve když chce žena totéž, co její muž, je to láska. Nemyslím ovšem, že chce uspokojit jen jeho, ale také sebe. To ovšem platí i obráceně. Muž musí chtít rozkoš nejen dostat, ale také dát. Láska je víc než návštěva harému. Že je to tak?“

„Má milá,“ usmál se Martin ze Stvolna pobaveně. „Od Homérových časů se básníci, filozofové a vlastně všichni mladí lidé snaží pochopit, co je láska. Jenže dosud se to nikomu nepovedlo. A víš proč? Bůh sice stvořil lidské bytosti k obrazu svému, ale každému dal do vínku něco jiného. Proto je každý křesťan i muslim jedinečný a je tedy schopen nabídnout něco jiného a něco jiného očekává. Láska vznikne teprve tehdy, když se potká muž se ženou, jejichž očekávání jsou stejná.“

„Pak by bylo jedno, zda muslimskou ženu miluje muslim, nebo křesťan,“ vyhrkla zaujatě.

„V tomhle bych víru nepodceňoval,“ namítl opatrně. „Láska je pojem příliš široký. Neobsahuje jen potěšení a rozkoš, ale také sebeobětování, utrpení a bolest. A rovněž přesvědčení, co je a není správné a spravedlivé. V tomhle se křesťanství a islám v mnoha ohledech liší.“

„Ty protivo,“ zlobila se naoko. „Nechceš uznat, že ses do Aiši zamiloval.“

„Neměli bychom mluvit raději o něčem jiném? Třeba o tom, jak se z téhle pustiny dostaneme do marockého sultanátu?“ snažil se Martin ze Stvolna odvést řeč jinam. Ta věc ho skutečně trápila, ale stejně tak ho trápilo, že Aiša má tak trochu pravdu. Ocitl se v pasti. Bylo to stejné, jako když člověk sedí před plnou mísou a nechce ochutnat, protože má nemocný žaludek. Anebo se bojí, že v jídle je jed. Jenže to jídlo voní tak, že nakonec ruka udělá pohyb, jemuž se rozum vzpírá. Sáhne do mísy, uchopí sousto a vloží ho do úst. Ústa sama, aniž by jim dokázala vůle poručit, začnou žvýkat a sousto polknou. S ním to bylo stejné.

V duši nebyl muslimem a Aiša byla přes všechno, o čem uvažovala a snila, ženou veskrze muslimskou. Víra hrála v lásce stejně důležitou roli jako krása a vášeň. Bylo to zvláštní, ale ve chvíli, kdy se po dlouhé době napil silné kořalky, se mu živě vybavila kyselá vůně pařížských šenků, opilý zpěv hostů, svůdné pohledy sklepnic. Slyšel pijácké písně, viděl ruce držící číše s vínem k přípitku. Zoufale zatoužil po svém světě. Křesťanský svět nebyl dokonalý. Ale to nebyl žádný, ani ten muslimský. Jistě, křesťanský svět měl spoustu chyb, ale byl to jeho svět. Žili v něm lidé, kterým rozuměl, se kterými si měl o čem povídat, kteří v dětství slyšeli stejné ukolébavky, studovali na stejných školách a u stejných mistrů, četli stejná díla, měli stejné názory a také stejné nectnosti. Nesnášel dusné africké vedro a jasně modrou oblohu, z níž pálilo slunce. Co by dal zajeden mrazivý den, kdy by se mohl brodit v závějích sněhu. Nesnášel prach a šedavou nekonečnost pouště. Představoval si, že leží ve voňavé zelené trávě, obklopen tiše šumícími stromy. Zákonitě si musel položit otázku, zda by tohle všechno oželel kvůli Aiše. Jenže odpověď

znal předem. Ano, měl Aišu rád, velice rád, dokonce si byl jistý, že ji miluje, i když nikdo nikdy přesně nedefinoval, jak se tenhle pocit pozná. Přesto by Aiša prohrála při vážení jeho snů na váhách proti tomu, co nabízel křesťanský svět. Martin ze Stvolna stárnul. Už dávno nedokázal milovat bezstarostně.
„Proč odvádíš řeč jinam?"
„Protože definice lásky je věc jedna a přežít v poušti druhá. V tuhle chvíli důležitější."
„Ale také snadnější, když tě tak poslouchám. Dobře, nechme toho. Zatím... Vzpomínáš, co jsem řekla tam v Káhiře pod Citadelou? Že jsem tě z vězení zachránila proto, že žádný muž není tak zajímavý jako ty. Jestliže tak dobře rozumíš lásce, určitě pro nás nebude problém projít pouští. Co navrhuješ?" Když tohle říkala, bylo podle jejího výrazu zřejmé, že má skvělou náladu a že ho provokuje.
„Mám návrh. Já se budu starat o lásku a ty o to ostatní."
„V muslimském světě se o lásku stará žena. Vše ostatní je povinností jejího pána," namítla ihned.
„Jenže já tě učím jiné lásce, než je ta vaše. A navíc, nejsem ani tvůj pán. A vlastně ani pravověrný muslim..."
„To neříkej," zarazila ho ostře. Mračila se. Chvíli se na něj upřeně dívala, pak odvrátila pohled stranou a jiným, trochu zklamaným hlasem oznámila, že ho z pouště vyvede. Pak mu vysvětlila, že od zavražděného fesského kupce ví, že dva dny cesty odtud je velká oáza. Jakmile se tam dostanou, mají vyhráno.
Hned ale dodala: „Nejprve se ovšem vydáme zpátky do podhůří Ahággaru. Tu roklinu, kde jsme tábořili, najdeme snadno. Je tam voda."
„Není to zbytečná ztráta času? Máme dva měchy. Ty nám na cestu budou stačit, když se uskrovníme."
„Můj milý, je vidět, že jsi opravdu zůstal spíše křesťanem než pravověrným muslimem. Váš svět si na čistotu zřejmě moc nepotrpí, viď? Musím se přece umýt. To chceš, abych do té oázy přišla namaštěná olejem jako placka při opékání? Navíc ještě začerněná od tuhy. A to nemluvím o...," zaváhala a lehce zčervenala. Očima naznačila směr ke svému klínu. „Já pravověrná muslimka jsem. A když už se to stalo, Alláh přikazuje očistnou lázeň. Spáchala jsem přece hřích. No... stalo se to sice v jeskyni, takže to Alláh nejspíše neviděl, ale stejně... A pak, přiznám, že bych se ráda vykoupala, i kdybych nemusela smývat své hříchy, můj milý."
Cestu zpět našli snadno podle stop, které zanechala karavana velbloudů. Když se Aiša vykoupala, vystoupila z lázně nahá a prohlásila, že se teď očistila, takže je jí dovoleno opět hřešit. Přitom na Martina rozpustile mrkla a dodala, že tady je k tomu ta nejvhodnější příležitost, protože se může znovu očistit, zatímco tam v poušti to bude složitější. Pak ho objala a strhla na zem.
* * *
Cesta do Fesu probíhala bez větších potíží. Aiša byla rozená velitelka a Martin ze Stvolna nechal s klidným svědomím vše na ní. Její zlaťáky a především svitek se slovy samotného proroka Mohameda jim otevíraly všechny dveře. Koupili šest velbloudů, na dvou jeli a zbytek vezl bohaté zásoby. V každé oáze najímali zkušeného průvodce, který je dovedl do další, a tak postupovali směrem k marockému sultanátu.
Pokud by měl později Martin ze Stvolna o téhle cestě vyprávět, mnoho by asi neřekl. Krajina byla úděsně jednotvárná. Od rána do večera putovali pustými kamenitými pláněmi, nad hlavou se jim klenulo jasné nebe, z něhož nemilosrdně pálilo slunce a vysušovalo vše živé. Vybělené kosti podél cesty byly výmluvným svědectvím.
Aiša nespěchala. V každé oáze se zdrželi několik dní. I odpočinek měl jednotvárnou podobu. Dobře jedli, během dne odpočívali ve stínu palem a

povídali si o všem možném. V noci se vášnivě milovali. Martin ze Stvolna si záhy všiml, že se Aiša už nevyptává jen na to, co je vlastně láska, ale že se stále více a více zajímá o něj. Vyptávala se na to, co se mu tady líbí a nelíbí, dokonce zavedla řeč na to, jak by si představoval život s ní. To bylo ožehavé téma a Martin se mu snažil za každou cenu vyhnout. Jenže Aiše se nedalo tak snadno uniknout, pokud si něco vzala do hlavy a doopravdy ji to zajímalo.
„Jistý dávný pohanský filozof tvrdil, že se protiklady přitahuji," nadhodil Martin ze Stvolna trochu lehkomyslně.
„My jsme toho důkazem," přikývla vážně. „Co říká dál?"
„Jinak nic."
„Jak nic? Pokud se protiklady spojí, co se stane? Dosáhnou harmonie, nebo vznikne chaos? A vydrží spolu? No tak, jak to je?"
„Věř mi, ten filozof se tím dál nezabýval. Šlo mu o něco jiného. Chtěl postihnout zdánlivě nepoznatelný rámec světa."
„Být mým služebníkem, nechám mu napráskat. Nic nesnáším tolik jako učence, kteří si myslí, že chytrost je v tom, jak položí otázku. Hloupost! Otec měl pravdu, když tvrdil, že chytrost je v umění dát na každou otázku uspokojivou odpověď. Když to tedy neudělal ten dávný filozof, udělej to ty! Co se stane, pokud se spojí dva protiklady?"
„Taky mi dáš napráskat, pokud ti nedám uspokojivou odpověď?"
„Ty se odpovědi vyhýbáš nikoli proto, že bys to nevěděl anebo byl tak namyšlený, jako je většina učenců. Tobě se prostě odpovědět nechce. No tak, Martine...," prosila naléhavě. I když přešla do žvatlání, jako by byla malá holčička, a prosila se sepjatýma rukama, podle očí bylo znát, jak moc o odpověď stojí.
Martin ze Stvolna si chvíli pozorně prohlížel její tvář a pak odpověděl stejně vážně, jako před chvílí hovořila ona: „Nejsem filozof a nebudu tedy hovořit o pojmech, v nichž není život a možná ani rozum. Stejně se ptáš na něco jiného. A na to ti odpovím. Chtěla bys vědět, co by se stalo, pokud bychom spolu žili jako muž a žena? Ano, jsme každý jiný. Proto záleží na tom, kde bychom žili a co bychom od toho očekávali. Pokud bychom žili někde stranou od lidí a od života očekávali klid a harmonii, asi bychom spolu vydrželi, ovšem za předpokladu, že by nás takový život bavil. Ale předem oba víme, že by nás to dlouho nebavilo. Nebo bychom mohli žít mezi lidmi, ty urozená muslimka, která má v sobě krev proroka Mohameda a je předurčena vládnout, a já bezvýznamný křesťanský otrok, který konvertoval k islámu a jehož jediným bohatstvím je obratný jazyk a podmanivý zpěv. Mám opravdu odpovídat, zda mohou takové dva protiklady vedle sebe vydržet?"
Zavrtěla mlčky hlavou. Vypadala zklamaná, ale přesto se v další oáze, kde odpočívali déle než týden, k tomu tématu vrátila. Chtěla, aby jí vyprávěl, jak to v podobných případech chodí v křesťanském světě. Martin ze Stvolna chvíli lovil v paměti. Znal řadu příkladů, kdy si mocný a vlivný muž vzal za ženu krásnou a chudou dívku. Český kníže Oldřich pradlenu Boženu, normanský vévoda Rollo rovněž pradlenu a jejich syn Vilém Dobyvatel pokořil Anglii. Ale neznal žádný případ, kdy by to bylo obráceně. Vlivná a mocná panovnice se vždycky provdala jen za vlivného muže. Pokud současně milovala nějakého krásného, leč chudého mládence, nechala si ho jako tajného milence. Když ji pak omrzel, dávala ho obvykle pro klid vlastní duše odstranit. Ač nerad, řekl jí vše, co ho právě napadlo. Poslouchala ho zaujatě, pak věcně namítla, že si až dosud myslela, že křesťané jsou jiní než muslimové. Víc to ale nekomentovala. Protáhla se a navrhla, zda by jí nezahrál na al'ud. Na bazaru v jedné z oáz, kterými prošli, mu koupila jeden celkem prostý, ale s výtečným zvukem, neboť o ten s ukrytou dýkou přišel při přepadení.
To bylo naposledy, kdy o tomto tématu hovořili. Od té chvíle se sama úzkostlivě vyhýbala všemu, co by mohlo souviset s otázkou jejich

případného budoucího společného života. O to více ale chtěla, aby se spolu milovali.
* * *
Pouť přes alžírskou náhorní planinu se protáhla a hranice marockého sultanátu překročili v měsíci, který se v křesťanském světě označoval jako prosinec, doba adventu a čas oslav narození Páně. Jakmile opustili pouštní krajinu, citelně se ochladilo a občas je dokonce stihl déšť. Cestou do Fesu museli překročit vysokánské pohoří, o kterém Martin ze Stvolna četl v jakémsi spisu jistého pohanského básníka, že zde žil obr Atlas, který svými bedry podepíral nebeskou klenbu.
Dva dny se zdrželi v Kasr as-Súku, nakoupili teplé oděvy a velbloudy vyměnili za mezky. Pak zamířili k průsmyku Ríš al-Midelt. Zatímco v poušti byla doma Aiša, tady v horách převzal velení Martin.
Cesta nebyla příliš strmá a stoupala v pravidelných zákrutách stále vzhůru. Po dvou dnech došli do průsmyku. Zde stál kamenný přístřešek pro poutníky. Měl široký vchod, který uzavírala pevná dvojdílná vrata. Sotva k němu došli, nebe se zatáhlo těžkými Sedavými mraky. Vešli do přístřešku a své mezky vzali pro jistotu s sebou. Uvnitř byla jen jediná dlouhá a vysoká místnost. Většinu prostoru zabírala stáj s trochou slámy, kam bylo možno zvířata na noc zavřít. Od zbytku místnosti ji oddělovala jen dřevěná ohrada. O ni se opíral nízký stůl a podél stěn stály široké dřevěné lavice. V rohu se nacházela kamenná pec s odtahem ve stropu. To bylo veškeré zařízení.
V chatrči byli sami. Nikdo sem během dne nepřišel a průvodce si na jasnou a snadnou cestu přes průsmyk nevzali. Aiša sundala ze sedla svého mezka koš a na stůl vyložila sýr, ovoce, chléb a džbán s kvašenou fíkovou šťávou. Tady na západě si muslimové nedělali tak těžkou hlavu se zákazem pít víno jako pravověrní věřící ve východních zemích. Kvašenou ovocnou šťávu tu nikdo za víno nepovažoval.
Už během jídla začalo venku fičet a záhy začalo sněžit. Když později otevřel Martin ze Stvolna dveře, aby se podíval ven, udeřila ho do tváře sprška ledových krupiček. Rychle dveře přirazil a zajistil je závorou. Mezi věcmi měli s sebou i teplou houni z ovčí vlny. Lehli si na lavici a zabalili se do ní.
„Musím se ti k něčemu přiznat," řekl se smíchem. „Když jsme byli tam na jihu v poušti a slunce naprosto nesnesitelně pražilo, tou-žil jsem po tom, abych se mohl brodit ve sněhu."
„Tak běž..."
„Ale teď bych pro změnu troškou slunce nepohrdl," dodal a zavrtěl hlavou, jako by sám sobě nevěřil. „A ven mne nedostaneš, ani kdybys mě prosila."
„Tak je to s tebou vždycky," přikývla a zívla. „Nikdy nevíš, co bys vlastně chtěl."
„Počkej," zabručel rozmrzele. „Jak to myslíš?"
„Hlavně lež klidně a nezvedej houni. Je zima," napomenula ho a přitiskla se k němu.

Kapitola 59.

Do Fesu dorazili v den, kdy křesťané slavili svatého Štěpána. Martina ze Stvolna překvapilo, jak je tohle město rozlehlé. Bylo obehnané dvojitým pásem vysokých kamenných hradeb. Později se dozvěděl, že muslimové považovali Fes za největší město na světě. Za vlády berberských dynastií Almoravidů a Almohadů se před dvěma sty lety stalo střediskem učenosti i obchodu. I když doba největší slávy byla již minulostí, bohatství, učenost i důstojnost si Fes udržel stále.
Ve městě už je netrpělivě očekávali, protože pověst o nich se donesla dříve, než tam dorazili. V městské bráně nasedli do nosítek a strážní s nimi vyrazili do rušných ulic. Před průvodem kráčel jeden z učenců madrasy a zpěvavým hlasem vyzýval obyvatele, aby padli na kolena a

klaněli se Alláhovi, protože do města přinášejí svitek, jehož se dotýkala ruka samotného proroka Mohameda. Obešli dvě největší mešity, zastavili se na mídánu a pak pokračovali k paláci nejvyššího vezíra, což byl úřad, který Aišin strýc zastával.
Byl mladší než Hákim ar-Rúní, ale Martin ze Stvolna si překvapeně všiml, jak je mu podobný. Objal prostě Aišu a řekl, že už slyšelo neštěstí v Káhiře. A že se denně modlil k Alláhovi, aby zachránil alespoň ji. Na Martina ze Stvolna se ani nepodíval a Aišu si odvedl. Martina se ujali jeho služebníci a okamžitě ho odvedli do lázně. Tam se ho ujaly dvě otrokyně a další odnesla vyprat jeho šaty. Obtloustlý černý otrok přinesl stříbrnou misku se sladkostmi a číši s pomerančovým serbetem.
Martin ze Stvolna se pohodlně uložil do bazénku vykládaného růžovým mramorem a slastně vnímal hladivé doteky vody vonící levandulí. Cesta skončila. Věděl, že unikli nebezpečí reprezentovanému primitivní a hrubou silou malmúckých vojáků, divokou pouští, lupiči, spalujícím sluncem, žízní a škorpiony. Stejně tak ale věděl, že v bezpečí není. Spíše naopak.
Věděl toho už dost o vyznavačích Alláhovy pravdy zvěstované prorokem Mohamedem, aby si mohl dělat iluze, že ho nechají být. Aiša se ve Fesu stane významnou ženou, neboť její strýc nebyl určitě o nic méně ctižádostivý než její otec. Hákim ar-Rúní Martina koupil a využil ve svých plánech, ale fesský velký vezír Martina ze Stvolna k ničemu nepotřeboval. Spíše mu mohl v jeho plánech překážet. Zvláště pokud má s Aišou své plány. K čemu mu byl zamilovaný hudebník bez majetku? Martin předpokládal, že ho možná zavraždí už téhle noci.
Zaklonil hlavu a opřel se o okraj bazénku. Cítil, jak jeho tělo omývají vlnky vody. Jedna z otrokyň mu jemnými dlaněmi masírovala šíji. Zavřel oči a začal vzpomínat. Před očima se mu jako pitoreskní freska odvíjely v rychlém sledu kratinké scény z jeho života. Prožil toho tolik, že by to stačilo na tři lidské životy. Prožil určitě více radosti než většina křesťanů, ale zákonitě s tím prožil i více bolesti. Všechny vzpomínky se vracely k jediné tváři, k jedinému jménu. Johanka. Došlo mu, že se smrti nebojí. Ostatně, kam by šel? A pokud by ho nechali žít, stal by se hračkou v Aišiných rukách. Co by to bylo za život? Pokud se mu ještě při vstupu do Fesu mihlo hlavou, aby utekl, teď věděl, že ani to není řešení. Celý život byl Martin vzpurný. Nikdy se nespoléhal na boží pomoc, a pokud se myslí obracel o pomoc k Pánu nejvyššímu, bylo to spíše z beznaděje. Vždy raději bral osud do svých rukou. Kdysi míval proč bojovat. Ale teď neměl. Možná v něm přece jen uvízla trocha z muslimského fatalismu, ale spíše byl unavený a zklamaný. Život byl jistě krásný, jenže jen chvíli. A on si své chvíle už užil. Ležel se zavřenýma očima a vnímal doteky vody a dívčích dlaní. Jindy by ho určitě napadlo, že se najde důvod, proč žít i za cenu utrpení, ale dneska ne. Jako by dlouhé měsíce slunečního žáru v poušti spálily jeho duši i srdce. Necítil vůbec nic.
Po skončení koupele ho otrokyně odvedly do nádherné komnaty s velikou terasou, odkud se otevíral pohled na Fes. Arkády zakrývaly dlouhé brokátové závěsy, na podlaze komnaty ležely rudé koberce a hedvábné polštáře. Dostal najíst a napít, jedna z otrokyň mu přinesla čistou galábiji, ale jinak ho nechaly samotného. Jak Martin zjistil, dveře ven na chodbu byly uzavřené závorou. Stejně tak byly zamčené i druhé dveře, které vedly z vedlejší komnaty na terasu. Nemohl ven a musel jen čekat, co se stane. Posadil se na terasu, žvýkal sladké koláčky a prohlížel si nekonečnou pláň plochých střech. Většina domů byla zářivě bílá, až z té bělosti bolely na slunci oči. Seděl klidně a čekal. Svému osudu ostatně stejně nikdo nakonec neunikne.
* * *
Večeře byla skvostná. Mohl v ní být jed, ale Martin ze Stvolna se rozhodl, že je mu všechno jedno. S chutí se najedl, pak uchopil al'ud a

šel si sednout na terasu. Z minaretů k němu doléhaly zpěvné hlasy imámů, vyzývajících pravověrné, aby se poklonili Alláhovi. Jindy Martin tenhle rituál ze zvyku dodržoval také, ale dneska ne. Slunce zapadalo za nevysoký hřeben holých kopců na obzoru. Za ním se rozkládalo moře.
Sedl si a začal na struny vybrnkávat jakousi melodii beze slov. Hudba ho vždy dokázala uklidnit. Nikdy o tom nepřemýšlel, ale vždycky se soustřeďoval hlavně na slova svých písní. Teď, když k němu doléhaly zpěvavé hlasy, jimž téměř nerozuměl, ho napadlo, zda by dokázal beze slov jen hudbou vyjádřit své pocity. Nebo zda by dokázal melodií popsat, co všechno zažil. Tenhle nápad ho tak zaujal, že přestal vnímat čas. Jako by zapomněl, kde je. Hudba mu vracela staré vzpomínky, které se snažil přetavit v melodii. Život měl svou melodii, každý jeho okamžik měl jiné tóny.
„Krásné," vytrhl ho ze snění měkký Aišin hlas. Byla už noc. Stále seděl na terase. Všiml si, že dveře do vedlejší komnaty jsou teď otevřené. Aiša mu zezadu ovinula ruce kolem krku a dlouze ho políbila. Trochu polekaně sebou trhl. To nebyl milostný polibek, který by v sobě tajil touhu. Bylo v něm cosi, čemu nerozuměl. Nebyl to polibek šťastný, a přece byl plný lásky. Cítil její dech. Byl horký, temný a vášnivý, stejně jako noc v Orientu. „Přišla jsem se rozloučit," řekla. Přestala ho objímat, uchopila nízkou stoličku, která stála u zábradlí, a donesla ji k němu. Usadila se mu k nohám.
„Rozloučit...," opakoval pomalu, jako by si chtěl ujasnit smysl toho slova.
„Jistě, neříkám ti přece žádnou novinku. Mluvili jsme o tom cestou sem mnohokrát. Víš, pohrávala jsem si s myšlenkou, že zůstaneme žít v nějaké oáze spolu. Jako dávní poustevníci, o kterých jsi mi vyprávěl. Ve dne bychom byli zbožní a v noci...," mrkla na něj.
„Kristus ale v noci vidí," namítl chabě.
„To by byl tvůj problém. To můj Alláh, jak jistě víš... Ale nechme toho," mávla rukou a zvážněla. „Mám tě ráda. To tys mě naučil, co je to vlastně láska. Možná jsi mě toho naučil víc, než tušíš ty sám. Další možností, kterou jsme mnohokrát probírali, je, zda si může bohatá žena, předurčená k vládě, vzít chudého muže. Ty sám jsi mi vysvětlil, že z křesťanského světa neznáš případ, kdy by se tak stalo. Já jeden znám. Má praprabába Aiša byla velice zámožná. Vzala si proroka Mohameda. Říkám vzala, protože ona si ho sama vybrala. Byl chudý a ona ho živila, aby se mohl věnovat svým zjevením. Mohla bych udělat totéž, aby ses mohl věnovat své hudbě. Jenže ty nejsi prorok a já nejsem jako má praprabába. Jí stačilo, že pečovala o svého Mohameda. Mně ne. Já jsem předurčená vládnout... Ale tohle oba víme."
„Jistě," přikývl klidně. „Tak co se mnou? Také jsem ti řekl, že v našem světě by se nejspíše urozená žena, která má vládnout, nepohodlného milence zbavila."
„V našem je to stejné," souhlasila klidně. „Můj strýc tě chce dát zavraždit. Pohádali jsme se a nakonec ustoupil. Přísahal na Alláha a při vousu prorokově, na hlavu svých žen a dětí i na věčné zatracení své duše, že tě nechá žít. Proto jsem přesvědčená, že bys dlouho nežil."
„I když přísahal?"
Povzdechla si a pohladila ho po tváři. „Přísahaje pro každého muslima samozřejmě svatá. Ovšem rozhodující se Alláhova vůle. Pokud si něco Alláh přeje, musí pravověrný muslim poslechnout. I kdyby porušil přísahu. Našemu světu bys nikdy neporozuměl. Jak jsem řekla, přišla jsem se rozloučit. Za úsvitu opustíš Fes. Vrátíš se do Evropy. To je jediná možnost, jak tě mohu
ochránit."
„Co tam budu dělat?" vyhrkl zaskočeně.

„To, co tady. Budeš zpívat a hrát. Pochopila jsem, že hudba je to jediné, co máš doopravdy rád."
„Rád mám i tebe."
„To já vím, můj milý. Rád jsi měl přece i svou Johanku... Ale mytě dříve nebo později musíme opustit. Hudbu ti nikdo nikdy nevezme. Navíc si nedělám iluze, že nenajdeš jinou Aišu. Já nejsem tak výjimečná. Přeji ti, abys měl v životě ještě hodně žen. Ale... budu ráda, pokud si na mě občas vzpomeneš."
Martin ze Stvolna seděl, jako by ho polili ledovou vodou. To, co říkala, bylo logické a nejspíše to stejně muselo dříve nebo později přijít. Jenže byl zvyklý, že to byl on, kdo rozhodoval, zda nějakou ženu opustí či nikoli. Dosud se mu nestalo, aby o rozchodu rozhodovala jeho milenka.
„Co budeš dělat ty?" optal se váhavě.
„To, k čemu jsem byla předurčena. Ale tím se netrap."
„Musím. Ty se strachuješ, aby mne tvůj strýc nezavraždil. Já se strachuji o tebe. I když ti už nijak nemohu pomoci."
„Už jsi mi pomohl," usmála se něžně. Stiskla rty, jako by chtěla sama sebe přimět k tomu, aby mlčela. Vstala a políbila ho. „Ovšem odjíždíš až ráno. Jestli chceš, můžeme se rozloučit lépe
než jenom řečmi."
„Ach Aišo," povzdechl si a zadíval se jí do očí. Snad nikdy k ní necítil tolik jako právě teď. Trochu zčervenala, protože mu rozuměla.
„To tys mě naučil, že láska není jen v rozkoši, kterou může dát žena svému muži," opáčila rozechvěle, „ale že je také v sebeobětování. Jenom tím, že tě pošlu pryč, tě mohu zachránit. A už o tom prosím nepřemýšlej. Jen mi věř. Pojď!" uchopila ho za ruku a odvedla dovnitř.
Milovali se dlouho a ve chvílích oddechu se ujišťovali, jak jim spolu bylo krásně a že na sebe nikdy nezapomenou.
„Mohu ti něco prozradit?" usmívala se šťastně. „Mně ses líbil od první chvíle. Už tehdy jsem pochopila, že budeš můj."
„Vymýšlíš si," namítl rozmrzele. „Když jsme utíkali z Káhiry, pronesla tvá babička Beštak něco, co se mi zdálo podezřelé. Řekla, že si mne tvůj otec vybral. Měl jsem zavraždit sultána al-Ašra-fa Ša'bána a odměnou jsi měla být ty."
„Tak to ne!" protestovala okamžitě. „Otec tě v Alexandrii na bazaru slyšel zpívat. Už tehdy ho napadlo, že se díky zpěvu můžeš dostat do sultánovy blízkosti a zavraždit ho. Ovšem současně zjistil, že se obejdeš bez žen. Odmítl jsi přece, aby ti koupil otrokyni."
„I tohle víš?"
„Rozhodl se, že nejprve musí zjistit, kde je tvá slabina. Jen tak tě mohl donutit, abys sultána zavraždil, to je ti snad jasné? Proto tě nechal bičovat, nabídl ti vzdělání, víru, pohodlí. Ale nic z toho nezabralo. Už se chtěl vzdát. Sama jsem se nabídla."
„Nemohla jsi ovšem vědět, co se stane tam u mešity."
„Nemohla?" rozesmála se zvonivým smíchem. „Všechno jsem naplánovala. Zlobíš se?"
„Vymýšlíš si. Co kdybych ty tři nezabil?"
„Poznala jsem, že jsi rytíř. Zařídila jsem, aby na zemi zůstala ležet ta dýka. A zařídila jsem, aby ti tři utekli a objevili se tam právě včas. Proč myslíš, že je pronásledovatelé dostihli, až když bylo po všem?"
„Co kdybych utekl i já?"
„Ty bys nikdy neutekl," opáčila pevně. Pak na něj uličnicky mrkla: „Ale stejně jsem se pojistila. I když jsem věřila, že to je zbytečné. Na střechách okolních domů byli připravení lučištníci. Pokud bys utekl, ty tři by zabili dřív, než by mi mohli ublížit."
„Nevěřím!"

„Proč ne? Myslíš, že bych nebyla něčeho takového schopná?“ „Nevěřím, že by sis před cizími lučištníky svlékla svou galábiji a ukázala se jim nahá.“
Zaváhala a pak tiše dodala: „Otec je nechal hned potom popravit.“
„Je možná dobře, že odjedu.“ „Jistě, je to dobře,“ opáčila a odtáhla se. Chvíli mlčeli. Pak se Martin ze Stvolna váhavě ozval znovu: „Stejně ti nevěřím. Pokud mne tvůj otec koupil, abych sultána zavraždil, ale současně zjistil, že mne výměnou za nějakou krásnou ženu k vraždě nepřiměje, proč jsi na mne hned druhý večer při jídle mrkla? A proč jsi na mne občas mrkla i potom?“
„Jsi opravdu tak hloupý?“ zavrtěla hlavou a tiše se rozesmála. „Protože ses mi od začátku líbil. Žena pozná, který muž je jí předurčený. To s otcovými plány nemělo přece vůbec nic společného! To, co se stalo pak, byla vlastně jen náhoda.“
Znovu se milovali. Teprve za svítání se Aiša vymanila z jeho náruče. Pod očima měla kruhy od únavy a zívala. „Sotva pletu nohama,“ řekla a políbila ho. „Mám prosbu. Poslední. Nauč mne nějakou křesťanskou modlitbu, abych se za tebe mohla modlit. Budeš žít v křesťanském světě, a tak by mi asi modlitba k Alláhovi moc platná nebyla.“
„Máš pravdu. Muslimským ženám já nikdy rozumět nebudu.“
„Nebudeš rozumět žádným ženám. Jsme jiné, než si vy muži namlouváte. A je jedno, zda věříme v Alláha, Krista nebo toho směšného indického Buddhu. Máme srdce i rozum. No tak?“
„Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou. Požehnaná jsi mezi ženami a požehnaný plod života tvého Ježíš...,“ odříkal jí latinsky modlitbu k Panně Marii. Když skončil, Aiša vše svědomitě slovo od slova zopakovala. Teprve když uměla modlitbu sama, optala se zvědavě: „Víš, čemu nerozumím? Proč se vy křesťané modlíte k ženě a ne k Bohu?“
„Má milá, nikdy nebudeš rozumět mužům, pokud si neuvědomíš, že jsme jiní, než si vy ženy namlouváte. A je jedno, zda věříme v Alláha, Krista nebo toho směšného indického Buddhu. I my máme srdce a rozum. I když jsme někdy hrubí, nezdvořilí a špinaví, nosíme v sobě stejný sen. Ženu.“
Aiše se v očích objevily slzy. Polkla a pak najednou vyhrkla: „Povím ti pravdu, protože tě miluji. Ptal ses, co budu dělat, až od-jedeš. Tak poslouchej! Věřím, že tvé dítě, které nosím pod srdcem, bude syn. Zajistím mu vládu v této zemi.“
„Ty jsi...?“ zakoktal se Martin tak směšně, až se Aiša navzdory slzám v očích rozesmála. Pak na něj uličnicky mrkla a dodala: „Kolik jsi přede mnou vůbec měl žen? To sis opravdu myslel, že když do mne vstoupíš a neopustíš mne včas, že se nic nestane? Modlila jsem se, abys zůstával, a Alláh mne vyslyšel. Jsem těhotná.“
„Aišo,“ vykřikl Martin ze Stvolna a uchopil ji za ruku. Vymanila se mu a rozběhla se k arkádám na terasu. Ale ještě se zastavila a ohlédla: „Pokud to bude syn, bude se jmenovat Martin. Ať tě Bůh ochraňuje!“ Pak zvedla ruku, v níž měla malý stříbrný klíček, ukázala mu ho a odložila ho na stolek. Rozpustile mrkla, ale nedokázala skrýt rozechvění. Vzápětí zmizela. Už nikdy ji pak neviděl.
Mnohem později se dozvěděl, že se Aiša týden po jeho odplutí z marockého sultanátu provdala za vládce Fesu, slabomyslného muže, za kterého stejně vládl její strýc velký vezír. Po šesti měsících tajně porodila syna a nazvala ho Martinem. Svému manželovi ho však ukázala až po devíti měsících. Přijal ho za svého a prohlásil ho svým legitimním nástupcem. Týden poté Aiša svého manžela nechala uškrtit a spolu se strýcem se ujala jménem svého syna vlády sama. Od počátku usilovala o osamostatnění Fesu, ale její strýc byl opatrný a radil zůstat ve svazku s marockým sultanátem. Nakonec nechala zavraždit i svého strýce a Fes prohlásila královstvím. Dokázala svou malou říši ubránit, a když její syn dospěl, předala mu vládu v zemi, která sice nebyla velká, ale byla bohatá a

silná. Nový vládce proslul nejen moudrostí, ale také tím, že byl vynikající hudebník. Aiša se dožila vysokého věku a nikdy se už neprovdala. Její nepřátelé ji pomlouvali, že se tajně modlí k falešnému proroku Kristovi. A co bylo prý horší, dokonce i k Panně Marii.
* KASTILSKÝ EPILOG *

Kapitola 60.
Rybářská loď dopravila Martina ze Stvolna přes úžinu na pobřeží poloostrova, jehož jižní část ovládali Maurové. Nepřistáli však v přístavu, ale u mola v malé vesnici nedaleko vysoké skály, na níž stála pevnost. Kapitán mu odevzdal velký kožený vak a malou uzamčenou truhličku. Uklonil se a zvedl dlaň k čelu na znamení pozdravu pravověrných. Pak křikl na svou posádku a odrazil od břehu.
Martin ze Stvolna se naposledy zadíval na šedavou hladinu moře, za nímž se v dálce nejasně rýsoval pruh africké pevniny. Věděl, že to je další prohra v jeho životě. Zvědavě potěžkal vak. Tušil, co je uvnitř. Rozvázal ozdobnou šňůru a otevřel ho. Uvnitř byl nádherný al'ud z leštěného dřeva vykládaného slonovinou a perletí a se zlacenými kolíčky. Rychle přejel prsty po strunách. Nástroj byl sice rozladěný, ale jinak měl skvostný zvuk. Chtěl ho vrátit do vaku, ale všiml si, že uvnitř je ještě něco. Opatrně tu věc vytáhl. Byl to kámen, stejný, jaké nacházeli v poušti. Na něm bylo červenou barvou dávnými znaky napsáno jméno Aiša.
Pak si začal prohlížet truhličku. Byla zamčená, ale nepochyboval, proč mu Aiša zanechala při loučení stříbrný klíček. Vložil ho do zámku a otočil jím. Když zvedl víko, překvapeně polkl. Uvnitř byly zlaté bagdádské dirhamy, zlatý prsten s modrým safírem a listina, v níž Aiša jako potomek z krve Mohamedovy žádala všechny pravověrné, aby vyhověli držiteli tohoto glejtu, pokud požádá o pomoc. Truhličku zase zavřel, posadil se na břeh moře a zůstal tam skoro až do tmy. Teprve se soumrakem se vydal do rybářské vesnice, kde požádal o nocleh.
Spolu s rybáři se zúčastnil večerních modliteb. Na kolenou se klaněl směrem k Mekce a upřímně prosil Alláha, aby držel svou ochrannou ruku nad Aišou. Pak pojedl trochu sušených ryb, zapil jídlo vodou a šel si lehnout. Teprve teď mu začalo docházet, že byl k Aiše možná trochu nespravedlivý. Milovala ho, ale on se na ni díval stále jen jako na rozmazlenou holku, která vystavuje na odiv své krásné tělo. Ráno vstal, zavolal si staršího obecní rady a oznámil, že měl vnuknutí a ve vesnici postaví mešitu, která se bude jmenovat Aišna.
Práce se protáhly až do léta a za stavbu Martin zaplatil čtyři zlaté dirhamy. Kámen a vápno dostal od vesničanů zdarma. První pobožnost v nové mešitě vykonal imám až z Cádizu. To bylo těsně před začátkem ramadánu. I když všichni rybáři i jejich ženy Martina ze Stvolna prosili, aby veliký svátek věřících strávil s nimi, s velikými díky odmítl. Den před začátkem ramadánu se vydal na sever.
Koncem léta dorazil do kastilského království, první křesťanské země na své cestě na sever. Nedaleko kláštera v Casasimano leželo v horách jezero, z něhož vytékala prudká bystřina. Na kamenité plošině nedaleko břehu stála vesnička Alarcón. Obývalo ji asi patnáct rodin, které se živily chovem ovcí a rybařením. Byli to chudí lidé, kteří snášeli svůj těžký úděl bez protestů. Tady postavil kapli, již zasvětil Johance. Oltář nechal vyzdobit obrazem, který znázorňoval Pannu Marii. Vánoce strávil v klášteře ve společnosti zbožných a nudných mnichů.
Během toho roku, který strávil z poloviny mezi muslimy a zbytek ve společnosti křesťanů, našel v duši přece jen trochu klidu. Za celou tu dobu neobjal ani jednou ženu, i když se mu jich nabízela spousta. Dlouho

trvalo, než byl vůbec schopný vzít do ruky al'ud a něco zahrát. Ale do zpěvu se musel nutit. Hudba jako by v něm zemřela.
Jeho nejmilejší zábavou bylo sedět na srázu pod širým nebem, dívat se do krajiny a vzpomínat. Chvíli si dokonce hrál s myšlenkou, že se stane poustevníkem. Tady v kastilských horách jich žilo několik a dva z nich proto navštívil. Ale po rozhovoru s nimi od toho nápadu upustil. Martin ze Stvolna netoužil spasit hříšné křesťany jako ti zbožní muži, on chtěl jen najít sám sebe. Chtěl pochopit smysl toho, proč se má těch pár let, které mu zbývají, trápit nejen tím, co je, ale především tím, co bylo a je nenávratně ztracené.
Jakmile zmizel z okolních průsmyků sníh, vydal se znovu na cestu. Ještě předtím se rozloučil s kaplí zasvěcenou jeho Johance. Lidé ve vsi ho vítali jako svého nejlepšího přítele. Poslouchal je však jen roztržitě, protože dostal nápad. Nevěděl sice, zda je šťastný a zda se vůbec dá uskutečnit, ale vzpomněl si na Elšku. Když ji učil zpívat a hrát, byla děvčátko. Teď už to musela být zralá žena. Opustil ji, když se rozhodla vstoupit do služeb pána na Leuchtenbergu. Moc si od té návštěvy nesliboval, ale byl to alespoň nějaký cíl.
* * *
Před svatým Janem Křtitelem dorazil do Bavorska. Věděl, že hrad Leuchtenberg leží nedaleko hranic Českého království, a tak se na cestu k němu vyptal snadno. Dozvěděl se, že Karel IV. je stále ještě římským císařem. Ale teď už mu to bylo jedno.
Hrad stál na skalnatém ostrohu. Nebyl veliký, ale vypadal pevně a důstojně. Bylo to vznešené sídlo hrdého rytíře. Kamenitá cesta vedla lesem a chvílemi se ztrácela mezi stromy, ale zabloudit nemohl, protože nad špičkami smrků vyčnívala vysoká hradní věž. Když došel k bráně, našel ji zavřenou. Chvíli musel křičet, než se na cimbuří objevil zrzavý strážný s kopím v ruce.
„Co chceš?" křikl rozmrzele. Přitom zívl, protože zřejmě někde v ústraní spal. V trávě, která pokrývala val před hradním příkopem, se ozývali cvrčci a na jasném nebi plulo několik nadýchaných mráčků. Bylo horko a dusno, vypadalo to na bouřku.
„Kdysi jsem znal jistou Elšku," zavolal na strážného na hradbách a představil se jako trubadúr. „Učil jsem ji hrát a zpívat."
„Elška... neznám."
„Znal jsem také rytíře Leopolda z Leuchtenberga, bratra vašeho hradního pána Ulricha."
„No a co?" zabručel voják otráveně.
„Ta Elška se možná za pana Ulricha provdala..."
„Elška, Elška... Ja, Frau Elisabeth," došlo hradnímu strážnému. „Ta tu samozřejmě vládne."
„Tvé pány by moje vyprávění zajímalo určitě víc než tebe," rozzlobil se. „Protože ty jsi hlava skopová, jak vidím. Otevři, nebo si to odskáčeš."
„Nejsi nějak drzý?" bručel, ale převaha, s jakou příchozí hovořil, zrzavého strážného přesvědčila, že by ho neměl vyhodit, jak obvykle s pocestnými dělával. Po žebříku slezl z hradeb na nádvoří a rumpálem nadzvedl mříž u brány. Jakmile ji Martin ze Stvolna podlezl, zaseji, nechal s rachotem dopadnout zpět. S kopím výhrůžně připraveným v ruce ho doprovodil do patrového paláce, který stál vedle věže.
Prošli přízemní halou a po schodech zamířili do patra. Ve velkém sále seděla u stolu Elška a šila. Byla sama. Trochu sice zestárla a nepatrně ztloustla, ale pořád vypadala skvěle. „Naše hradní paní," ukázal na ni uctivě strážný.
„Co je, Raimunde?" zvedla rozmrzele oči od práce. „Můžeš jít!" poručila mu. Teprve když za ním zapadly dveře, odložila nedošitou košili na stůl a vstala. Váhavě, jako by nevěřila svým očím, se mu vydala vstříc. Opatrně se optala: „Jsi opravdu Martin ze Stvolna?"

„Jsem, Elško," odpověděl tiše, jako by se omlouval. Ale nestačil větu ani dokončit. Skočila mu kolem krku a začala ho prudce líbat.
„Neblázni," bránil se rozpačitě. „Co tomu řekne tvůj muž? Předpokládám, že ses za Ulricha z Leuchtenberga provdala."
„Jsem už tři roky vdova," odpověděla a nezdálo se, že by to pronesla truchlivým hlasem. „Do doby, než bude náš syn zletilý, spravuji panství já. Pak ho předám našemu malému Ulrichovi. Měla jsem štěstí. Také díky tobě." Hovořila s ním sice přátelsky, ale okázale dávala najevo, že teď jsou si rovni. Ona už není ta chudá venkovanka.
„Posaď se, co si dáš? Máme ve sklepech dobré moselské víno. A také červené burgundské. Máš hlad?" vyzvídala starostlivě. Elška byla vždycky dobrá hospodyně, to Martin ze Stvolna věděl.
A byla stále krásná.
„Co zpěv?" optal se, když ho zamračená kuchařka obsloužila.
„Na ten nemám ani pomyšlení," pokrčila provinile rameny a v očích se jí mihl záblesk, jako by vzpomínala. „Starat se o panství, to dá spoustu práce. Zvláště když jsem vdova. A co ty? Cos celé roky dělal?" Přitom zvedla košili a pokračovala v šití.
Martin ze Stvolna na okamžik zaváhal. Neměl vůbec chuť cokoli vyprávět. Navíc si byl jistý, že mu stejně nebude rozumět. Z talentované dívky, která toužila dobýt svět svým uměním, se stala nudná hospodyně. Nakonec se přemohl a několika slovy pověděl, jak s Johankou utekli přes Horní Uhry do Sedmihradska a jak se setkali s Leopoldem z Leuchtenberga. Jednou větou jí oznámil, že její švagr je mrtvý a mrtvá je i jeho Johanka.
„To je mi líto," pokyvovala soustrastně hlavou. Martin ze Stvolna dostal zlost, protože mu připomínala kněze, který ukládá mrtvého do hrobu. Pak si Elška všimla, že má s sebou kožený vak, jehož obrysy neklamně svědčily o tom, že uvnitř je hudební nástroj. Poprvé od jeho příjezdu se na něj podívala s opravdovým zájmem a poprosila ho, zda by jí nezahrál.
Martin ze Stvolna rád vyhověl. Byl celý nesvůj a připadal si jako na pranýři. Hudbou mohl překonat to prvotní trochu upjaté a možná i neupřímné přivítání. Cítil se zklamaný, jenže pak sám sebe pokáral. Co vlastně očekával?
Vytáhl al'ud a začal hrát. Vybral si jednu z písní, které složil ještě kdysi v Paříži.
Elška se rozzářila. Odložila košili a opatrně se k jeho zpěvu přidala. Měla stále krásný a čistý hlas. Tvářejí, zčervenaly a celá jako by se změnila. Zářily jí oči a usmívala se. Když dohrál, zatleskala a poprosila, aby zazpíval ještě něco. Vstala, obešla stůl a posadila se do křesla vedle něj. Něžně ho pohladila po tváři a špitla, že na něj často vzpomínala a modlila se za něj. Bůh její prosby vyslyšel, protože vedl jeho kroky sem na Leuchtenberg. „To je přece dobré znamení, nemyslíš?"
„Znamení čeho?" usmál se. Měl mnohem lepší náladu. Elška to postřehla, naklonila se k němu a znovu ho políbila. Ale tentokrát nikoli zdrženlivě na tvář. Přisála se na jeho rty; z každičkého jejího pohybu vyzařovala vášeň a touha.
„Chtěla jsi, abych hrál," upozornil po chvilce a vymanil se z jejího objetí.
„Taky," přikývla. „Jsem tři roky vdova," dodala na vysvětlenou. Od mládí neměla problém přiznat se ke svým tělesným touhám. Jejich naplnění považovala za stejně přirozené jako najíst se či napít. „V noci zůstaneme spolu."
Kratinké opojení Martina ze Stvolna okamžitě opustilo. Ale na Elšku se nezlobil. Vždycky byla taková. Pragmatická a rychlá. Pokradmu si ji prohlédl. Líbila se mu. Co mohl chtít víc potulný trubadúr, jemuž pomalu začínaly šedivět vlasy? Jenže on nebyl obyčejný trubadúr. Byl velice zámožný trubadúr. Nikdo to ovšem nevěděl a on byl příliš opatrný.
V truhličce mu zbyla více než polovina zlatých dirhamů, které mu věnovala

Aiša. A prsten s nádherným safírem. Na kratinký okamžik se mu vybavilo její plné a vášnivé tělo. Byla mnohem krásnější než Elška.
Přejel prsty po strunách. Zpíval a hrál až do večeře. Pak svůj al'ud odložil na lavici ke stěně, protože služebníci začali snášet mísy s jídlem. Dostavil se i břichatý purkrabí, vysoký zamračený velitel hradní posádky a jako poslední vrazil do sálu střapatý zrzavý kluk, který měl na sobě honosný vyšívaný kabátec a u pasu dýku s postříbřeným jílcem.
„To je hradní pán, Ulrich II. z Leuchtenberga," představila ho Elška.
Kluk se povýšeně ušklíbl, skoro se na Martina ze Stvolna ani nepodíval. Pak si však všiml hudebního nástroje. Vrhl se k němu a zvedl ho. Topornými nešikovnými prsty začal hrát jakousi nepříliš melodickou odrhovačku.
„Polož tu loutnu," rozkřikl se Martin ze Stvolna. „Je to vzácný nástroj."
Kluk si ho nevšímal. V očích se mu mihl zlomyslný úsměv. Začal hrát s ještě větší vervou.
Martin vyskočil a zastavil se těsně před ním. Uchopil al'ud za krk a opatrně se ho snažil klukovi vzít.
„Nech mě! Já jsem tady pán," zaječel mládenec. Pak prudce nástrojem trhl, ale Martin ze Stvolna to očekával. Ten kluk se mu vůbec nelíbil. Popadl ho za rameno, přitáhl si ho blíž a pak mu vrazil pohlavek, až klukovi zacvakaly zuby. Pustil al'ud a hystericky se rozbrečel. Martin ze Stvolna si ho dál nevšímal. Začal nástroj opatrně ukládat do koženého vaku.
„Jak ses mohl opovážit? Udeřit urozeného muže... Mého syna. Okamžitě se mu omluv! Za trest s námi nebudeš večeřet. Jdi se najíst do čeledníku. Později si spolu promluvíme!" zaslechl mrazivý Elščin hlas.
„Je to můj nástroj. Je cenný... a jsou v něm všechny mé vzpomínky," opáčil Martin upjatě.
„Ty nejsi nic, rozumíš?" soptila skoro nepříčetná zlostí. „Jsi tulák, který nikdy nic neměl. Můj syn je pánem hradu. Ty jsi nikdy hrad nedokázal získat. Já ano!"
Kluk, který pochopil, že matka je na jeho straně, se prudce otočil a znovu popadl al'ud za krk. Začal křičet, že ho chce.
Tentokrát ho Martin ze Stvolna nepřemlouval. Vrazil mu další pohlavek, ale tentokrát pořádný. Kluk se s heknutím svalil na podlahu. Purkrabí i velitel stráže vyskočili, ale Martin ze Stvolna byl rychlejší a okamžitě tasil meč. „Sedněte si!" nařídil jim.
Pak se obrátil na Elšku. „Nuže? Ještě máš zájem strávit se mnou tuto noc?"
Chladně se uklonil, sebral své věci a sešel do přízemí paláce.
Z háku na stěně sejmul svůj plášť a sebral poutničkou hůl. Pak vyšel na nádvoří. Nikdo ho nepronásledoval.
Zrzavý strážný mu velice neochotně otevřel bránu a Martin ze Stvolna vykročil do tmy. V životě toho ztratil už hodně. Zemřely mu milované ženy, přišel o majetek, na těle měl jizvy od zranění, věznili ho a mučili, vzali mu víru, ale nikde s ním nejednali takhle. Další porážka. Ne, na světě pro něj nebylo místo.
Rychle kráčel kamenitou cestou lesem po ostrohu dolů, aby byl co nejdále od Leuchtenbergu. Pak zaslechl v křoví podezřelé zapraskání. Napadlo ho, že za ním Elška poslala nějaké ozbrojence. Tasil a po hlavě se vrhl do křoví. Ale narazil tam jen na vyděšeného hubeného kluka, který tiskl k hrudi malého pískově zbarveného psa s plandavýma ušima.
„Prosím, nechte mě!" začal plačtivě prosit.
„Co tu děláš?" zabručel rozpačitě a rychle ukryl meč do pochvy.
„Chtěl jsem jen přespat."
„Ty ses ztratil? Kde máš rodiče?"
„Zemřeli. Otec na křížovém tažení a před měsícem i matka. Vyhnali mě."
„Jak se jmenuješ?"

„Martin...“
V tu chvíli si Martin ze Stvolna uvědomil, že to je boží znamení. Bůh věděl, proč vedl jeho kroky na Leuchtenberg. V duchu se mu musel omluvit. Bůh nebyl tak necitelný a nespravedlivý, jak si dosud myslel. Vše mělo svůj čas. Ten jeho, Martinův, konečně nastal. Bůh už ho dostatečně potrestal za hříchy. Ale Pán nejvyšší uměl i největšímu hříšníkovi prominout a ukázat mu svou laskavou tvář. Natáhl ruku a podrbal vyděšeného psíka za ušima. „To je náhoda, já jsem taky Martin.“
„Máte hlad?“ vyhrkl okamžitě kluk a sáhl pod špinavou halenu. Vylovil malý kousek chleba a podal mu ho. „Vezměte si. Schovával jsem si ho na ráno.“
„Jedl jsem,“ zavrtěl Martin ze Stvolna dojatě hlavou. „Jsem taky sám. Co kdybychom se dali dohromady? Ve dvou se to lépe táhne.“ „Ve třech,“ opáčil kluk a ukázal na svého psa. Přitom se šťastně usmál. „Vy jste rytíř, že máte meč? Máte svůj hrad?“
„Kdysi mi předpověděli, že ho mít budu. Ale nějak se mi to nepovedlo.“
„Nic si z toho nedělejte,“ mávl kluk bezstarostně rukou. „Znám spoustu lidí, co hrad nemají a jsou šťastní. Já taky byl, než mi rodiče zemřeli...“
„Zase budeš... promiň, budete,“ opravil se rychle Martin ze Stvolna a malé sousto podal psíkovi. Vděčně mu olízl dlaň.
„Kam půjdeme?“
„Hodně daleko,“ odpověděl, protože v tu chvíli konečně pochopil, kam jít. Na jihu v Kastilii byla malá vesnička u jezera v horách, kde stála kaple zasvěcená jeho Johance. Žili tam prostí lidé, kteří ho měli rádi. Tam si postaví dům a bude vychovávat malého Martina.
Až dosud se mýlil. Nebyl na světě sám. Nikdo není nikdy na světě sám. Je jen třeba dívat se a hledat.
Svůj plán uskutečnil. Po mnoha letech byl pohřben na malinkém hřbitově vedle kaple své Johanky. Umřel šťastný.